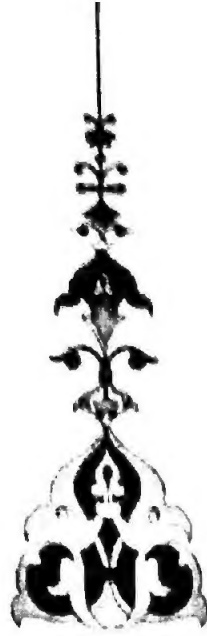

جولاه گه

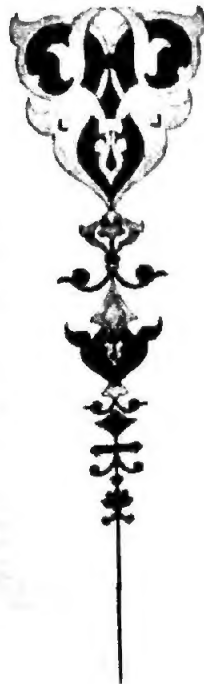
ڪراوه به pdf له لايهن ٺاڪام زانست خواز ئه دميني گروپي سه ڪو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ﴾

المائدة: ٨٢

پیشہ کی چابی دووہم

سو پاسی خوی گہ ورہ دہ کہم لہ سہر نہ وہی کہ بۆ جاری دووہم کتیبی (جوولہ کہ، عہ قیدہ و شہ ریعہ ت و میژوویان) لہ چاپ دہ دریتہ وہ.

نہ مہ جگہ لہ وہی کہ فہ زلی خوی گہ ورہ، بہ لگہ یہ کیشہ لہ سہر تینویتی خوینہری کوردی موسولمان دہربارہی بابہ تیکی ناوہا گرنک و ہستیارو پیویست و دہ گمہن لہ نیو کتیبخانہی کوردیدا، ہر وہ ک لہ سہرہ تہی چاپی یہ کہ مدا باسم لہ وہ کردبوو کہ بہ داخہ وہ کتیبخانہی کوردی زۆر ہہ ژارہ لہ م پووہ وہ و تہنہا یہ ک کتیب و سہرچاوہ مان نیہ چ لہ کۆن و چ لہ نیستادا، باس لہ ژیانہی نہ م گہ لہ بکات لہ پووی میژووی و فہرہ نگہی و کہ لتوری و سیاسی و دینی و... ہتد).

ہہ ست کردتم بہ م کہ لینہ گہ ورہ یہ ہانی دام کہ دہ ست بدہ مہ نووسینی بابہ تیکی ناوا گرنک و ہستیار، تا تۆی بہ پیز لہ ژیانہی نہ م گہ لہ بہ دکارہ شہ یتان پہ فتارہ ناگادارو ناشنا بیت، بہ راستی من وام ہہ ست نہ کرد لہ ماوہ یہ کی زہ مہنی کہ مدا کہ (۴) مانگی نہ خایاند نزیکہی (۱۰۰۰) نسخہ لہ م کتیبہ بغروشریت!! بہ لام سو پاس بۆ خوی بالادہ ست لہ چاپدانہ وہی نہ م کتیبہ ناوا بہ خیرایی بہ لگہ یہ سہرہ تا بۆ قبول بوونی لہ لای خوی گہ ورہ (إن شاء الله) لہ من و بہ سوودی بابہ تہ کہ لہ لای خوینہری خو شہ ویست، لہ چاپی دووہ مدا ہہ ولما کہ مترین ہہ لہی چاپ دووبارہ بکریتہ وہ و بہ دیزاینیکی جوانترو سہرنج پاکیشتر لہ چاپ بدریت، ہر وہ ہا چہ ند بابہ تیکی ترم بۆ زیاد کرد تا کتیبہ کہ دہ ولہ مہ ندتر ببیت و سوودی زیاتری لیوہ ربگیریٹ، لہ کوتاییدا زۆر سو پاس و پیزانینی خو م نا راستہی تہ واوی کارمہ ندانی ناوہ ندی پاگہ یاندنی (نارا) دہ کہم، لہ وہی کہ تہ صمیم و دیزاینیکی نوییان بۆ نہ م کتیبہ خستہ نہ ستوی خو یان و دل سوزانہ نہ م کارہ یان بۆ نہ نجام دام، داوادہ کہم لہ خوا بہ شداری خیر بن (إن شاء الله).

دانا عثمان حسن

سلیمانی

۲۰۱۱/۳/۵

به ناوی پهروهر دگاری جوانکار و میهره بان

پیشه کی

نوسین دهر باره ی (جوله که) هه روا کاریکی ئاسان نیه و پتویستی به درسه کردن و توژیینه وهی زانستی میژووی و فکری و عه قیده ی واقعی زۆره هیه، چونکه رهگ و پیشالی نه م که له به ناو میژوودا زۆر به فراوانی بللو بۆ ته وه و خاوه نی میژوویه کی دوور و درینن.....

ئه وه ی زۆر هانی دام له نوسینی بابه تیکی ئاوا هه ستیار و ده گمه ندا بریتی بو له سه رنج دانم له قورئانی پیروژ، که زۆربه ی ئایه ته کانی گوزارشت له م که له به دکاره ده کات و هه رجاره ی به جوړیک نمایشی واقعی ژیانانی کردوه، زۆر دووباره بوونه وهی شتیک یان بابه تیک له قورئاندا به لگه یه له سه ر گرنگی نه و باسه و فه رامۆش نه کردنی، درینترین چیرۆک له قورئاندا بریتیه له چیرۆکی (موسا) (علیه السلام) که به شیکی زۆری نه م چیرۆکه ژیا نی موسایه له گه ل گه لی به نی ئیسرائیل دا و نمایش کردنی بیرو باوه ر و هه لسوکه وت و سه رجه م بواره جیاوازه کانی ژیانانه .

له قورئاندا دهسته واژه ی (اليهود) واته جوله که نزیکه ی (۸) جار به کارهاتوه پاشان دهسته واژه ی (يابني اسرائيل) (۶) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (ميثاق بني اسرائيل) (۳) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (سل بني اسرائيل) (۱) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (فاسأل بني اسرائيل) (۱) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (من بني اسرائيل) (۴) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (إلى بني اسرائيل) (۲) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (لبني اسرائيل) (۵) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (على بني اسرائيل) (۳) جار به کارهاتوه .
دهسته واژه ی (كففت بني اسرائيل) (۱) جار به کارهاتوه .

دهسته واژه‌ی (معلک بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (حرم اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (ببني اسرائیل) (۲) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (بنو اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (بؤانا بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (و اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (معنا بنی اسرائیل) (۲) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (بین بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (عبدت بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (اورثناها بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (علماء بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (اورثناها بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (نجینا بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

دهسته واژه‌ی (آتینا بنی اسرائیل) (۱) جار به کارهاتووه.

پاشان دهسته واژه‌ی (أهل الكتاب) که گوزارشته له هه ردوو کۆمه‌لی (جوله‌که و

گاورد) به جیاوازی شیوازی به کاره‌یتنانیه وه نزیکه‌ی (۳۰) جار به کارهاتووه و کۆی

گشتی هه موویان به وشه‌ی (اليهوية و بنی اسرائیل و أهل الكتاب) ده‌کاته نزیکه‌ی

(۸۰) جار که بی گومان نه‌م ژماره‌یه پیژده‌یه‌کی زۆره و ناماژه‌یه‌کی به‌هیزه له گرنگی

دان به‌م باسه و ئاگادار کردنه وه‌یه‌کی خواپیه بۆ باوه‌پداران که غافل و بی ئاگانه‌بن

له جوله‌که.

پاشان هانده‌ریکی ترم له نویسنی نه‌م بابته بریتی بووله و ده‌ریا سته‌م و

خوین پێژی و نادادوه‌ری و گه‌نده‌لیانه‌ی جوله‌که، که به‌دریژایی میژووویان و به

نیسته‌شه‌وه نه‌نجامیان داوه و به‌رده‌وامیش نه‌نجامی ده‌ده‌ن و زۆریه‌ی خه‌لکی و

ده‌وله‌ته زل هیزه‌کانی دنیا‌یان بۆ مل که‌چ و سه‌رشۆپبووه !!

له مه موی گرنک تر بی ناگابوونی خه لگی به گشتی و باوه پداران به تابه تی له
فیل و ته له که و گزی کاری و پیلان و به دپه وهستی نه م که له خراپه کاره،
هاندەریکی ترم بوو له نویسنی کتیبیک دهرباره ی ته وای ژیانیان !!

به راستی کتیب خانه ی کوردی دهرباره ی (جوله که) زۆر هه ژار و لاوازه و ته نها
یه ک کتیب به رچاونه که وت له سه ر جوله که و عه قیده و شه ریه ت و به رو باوه م و لایه نه
هه مه جۆره کانی ژیانیان، که نه مه ش گه ر به لکه بی ت له سه ر شتیک نه وه بی گومان
به لکه یه له سه ر بی خه می و خه م ساردی خوینه رو نویسه ی کورد دهرباره ی
سه ر سه خت ترین دوژمن که جوله که یه ..

هه ربۆیه به وپه پی هه ستی به رپر سیاری تیه وه شانم دایه به ر کۆلی قورس و
گرانی نویسنی نه م بابه ته، تا کتیب خانه ی کوردی چیت به ده ست به تالی
نه مینیتته وه له م بواره داو پاشان خوینه ی کوردی موسلمانیش سه رچاوه یه کی
ئاواساده یان له به ر ده ستدا بی ت دهرباره ی جوله که

له م کتیب دا هه و لم داوه به شیوه یه کی زانستی و میژووی و واقعی لاپه ره له سه ر
ژیانی جوله که هه لیده مه وه به (انصافه) وه و به وپه پی راست گوویه وه توژی نه وه
له سه ر بواره هه مه جۆره کانی ژیانیان بکه م

بابه ته کانی نه م کتیب هه مه جۆرن و ته نها له یه ک لایه ن و بوار نه دواون،
هه ریه ک له بواره کانی (میژوو- عه قیده- شه ریه ت- داب و نه ریت و
هه لسوکه و ته کان- سیاسه ت- سیفه ت- خه سه له ت- پیلان- واقعی نیستایان-
هه ولی داگیرکاریان- دواپۆزی خویان و ده ولته پر له سه ته مه که یان و ده یان باس و
بابه تی نه کادیمی تر)

توژی نه وه ی زۆر وردی تیا دا کراوه و باسیان لی وه کراوه بۆ نه م مه به سه ته
سه رچاوه ی زۆر به کارهاتوو تا باسه که مان وه ک توژی نه وه یه کی زانستی بی ت نه ک
نوسینیکی بی بنه ما !!

نۆر به ی سه رچاوه کان که پیکهاته یه کی به رچاوی کتیبه که ن، بریتین له کتیبه
باوه م پی کراوه گه وره کانی خویان هه ر له (ته ورات و ته لمور و بروتوکولات) که

نه‌مانه به‌بی جیاوازی له‌لای جوله‌که، له‌به‌رزترین ئاستی باوه‌پێکردندان و هه‌رسی
کیان له‌وپه‌په‌ی پله‌ی پێڕۆزی دان.

داواکارم له‌تۆی خوێنه‌ری خوشه‌ویست به‌و په‌پی گرنگی دانت به‌م
مه‌سه‌له‌یه‌وه نه‌م کتێبه‌ بخوێنیت‌وه‌و به‌دل سه‌ردجی ته‌واوی باب‌ته‌کانی بده‌یت و
بی‌تاقت نه‌بیت له‌ خوێندنه‌وه‌ی، تا له‌به‌شیکێ تری گرنگی دینه‌که‌ت شاره‌زابیت،
که زانیاریه ده‌رباره‌ی جوله‌که.

داواکارم له‌خوای که‌وره هیدایه‌ت و سه‌رکه‌وتومان بکات له‌ خزمه‌تی (اسلام) و
ده‌وله‌مه‌ندکردنی کتێب‌خانه‌ی کوردی دا (آمین)

دانا عثمان حسن

سلیمانی

١٤٣١هـ - ٢٠١٠ز

بەندى بەگەم

مىژووى دروست بوون و ھۆكارى بىلاوبونە ۋەى جۈلەگە

لەسەر زەويدا

گومان لە ۋەدا نىيە كە بىز ھەر گەل ۋە تەۋەپەك مىژوۋىپەك ھەپە بىز دروست بوون و سەرھەلدا، گەلى (جۈلەكەش) لەناو گەلانى دۇنيادا ھەم ۋەك (تەۋە) و ھەم ۋەك (دەين) مىژوۋىپەكى قول ۋە دىزىيان ھەپە ۋە دەكرىت پىش باسكردنى ھەر لايەنىك لە دىن ۋە ئىيانىيان باس لەسەرەتاي پەيدابون و ھۆكارى ئۆزبۈون و بىلاوبونە ۋەيان بەگەين لەسەر زەويدا.

باس كردن لە مىژوۋى ئەم گەلە (جۈلەكە) پەيوەندىپەكى پاستەوخۆى بە ئىيانى باۋكى پىغەمبەران (ئىبراھىم) ۋە ھەپە "عليه السلام" ئەۋىش بە ۋە جۈرەى كە (ئىبراھىم) "عليه السلام" لەناو گەلىكدا دەرگەوت كە خەرىكى بىت پەرىستى بوون و خۋاى گەرە ۋە تاكو تەنھايان نەدەپەرىست...

(ئىبراھىم) لەناو ئە ۋە گەلەدا بانگەۋازى خوداى دەست پىز كردو تەۋاۋى بەلگە ۋە نىشانەكانى دەستەلاتى پەھاۋ بىز سنورى خۋاى تاكو تەنھاي بىز ئاشكراۋ بەيان كردن، بەلام سەرەنجام لە بىرى بە قسەكردن ۋە شوۋن كەۋتنى ئاگرى گەرەيان بىز كرده ۋە بە حسابى خۋيان سوتاندىيان ۋە لەناۋيان بىرد، بەلام ۋىستى پەروەردگار لەسەر ۋىستى ئەۋانە ۋە بوونەۋىش بە ۋە جۈرەى لەرمانى بە ئاگر كرد بە ساردبونە ۋە بەسەلامەتى لەسەر (ئىبراھىم) "عليه السلام"...

دۋابەدۋاى ئەم دژايەتپە (ئىبراھىم) پىگەى كۈچى گرتەبەر لەگەل خىزان ۋە ئەۋانەى كە باۋەپىيان پىز كرد كە ئەۋانىش (سارەى خىزانى ۋە لوطى برازايى ۋە ھەندىكى تر لە باۋەپداران).

به لئی به ره و زه وی که نعان پویشتن له سالی (۱۸۰۵) پیش زاین... دواتر له گهل شوینکه وتوانیدا به پئی که وتن بۆ ولاتی شام، پاشان پینگه یان گرته بهر به ره و پوژناواو گه یشتنه جیگه یه که به ناوی (بئر السبع) له وی مزگه وتیکیان دروست کرد.

(لوط) ی برازای به ره و ده ریای مردووی نیستا که ده کاته (وولاتی نه رده ن) به پئی که وتو بانگه وازی خوی تاکو ته نه ای بلو کرده وه، به لام گه له که ی خه ریکی به دره وشتی و خراپه کاری بوون سه ره نجام خوی گه وره له ناوی بردن.

(ابراهیم) زۆر له ناوچه ی (بئر السبع) نه مایه وه و به ره و ولاتی (مصر) که وتنه پئی له وی ئافره تیکی جاریه ی هینا به ناوی (خاتو هاجر) که پیش که شی کراو دواتر گه پایه وه (که نعان).

به خاتوو هاجر (إسماعیل) به خشراو دواتر له گهل (إبراهیم) ی باوکیدا یه که م مالیان دروست کرد بۆ خوا په رستی له سه ر زه ویدا که ئه ویش (که عبه) ی پیروژ بوو له شاری مه که که.

إسماعیل (علیه السلام) باپیره گه وره ی (عهره به) و پیغه مبه ری خۆمان ﷺ نه سه بی ده گه ریته وه سه ر إسماعیل (علیه السلام).

دوای نزیکه ی (۱۴) سال خاتوو ساره ی خیزانی (إبراهیم) مندالکی بوو به ناوی (إسحاق)، دوای تیپه ربونی چهند سالیک و گه وره بوونی (إسحاق) کاری هاوسه رگیری نه نجامداو مندالکیان بوو به ناوی (یعقوب) که دواتر ئه ویش بوو به پیغه مبه ر و نازناوی (إسرائيل) ی پیدرا. یوسف و یانزه براکه ی له نه وه ی (یه عقوب) ن و (یوسف و بنیامین) برای دایک و باوکین، ده براکه ی تری (یوسف) یش له دایکیکی ترن، (یعقوب) پیغه مبه ر "علیه السلام" دوو خیزانی هه بوو به ناوی (راحییل و لیئه)، هه روه که پیشتر ئاماژه مان پیکرد هه ردوو خیزانه که ی (یعقوب) (۱۲) کوپیان هه بوو به ناوی: (روبین - شمعون - لوی - یهودا - یساکر - زوبولون - یوسف - بنیامین - دان - نفتالی - جاد - استیر)^۱

۱- ادیان و فرق، ص (۱۶، ۱۷) و ابن حزم الأندلسی - کتاب الفصل فی الملل والأهواء - والنحل.

بهائی نه مهی پيشتر باسماں کرد گوزارشت کردنيکی زؤد خيراو دهر بارهی ره چه له کی (يعقوب) پيغه مبه ر "عليه السلام" که نازناوی (إسرائيل) ی لی نرابوو، دواتر دینه سهر باسی نه و هوکارانهی که گه لی جوله که بق گه یشتنه میصر و چون زؤر بوون له سهر زه ویدا... که نه مهشیان په یوه نندیه کی راسته و خوو پته وی هیه به باسکردنی ژیا نی یوسف پيغه مبه ر له گه لی براکانیدا...

وهك لای هه موان ناشکرایه که (یه عقوب) (۱۲) کوپی هه بوو، به جیاواز بق یوسفی دهر پوانی و خوشه ویستی کی له سنور به دهر و تاییه تی بق هه بوو، کاتی براکانی یوسف ههستی نه وه یان تیدا دروست بوو که باوکیان بایه خی زؤرتر ده داته یوسف و خوشه ویستی تاییه تی هیه بقی توشی (حسد) بوون به یوسف و ههر پؤژه ی له بیري نه خشه و پلانیکیدا بوون بق دورخستنه وه و له ناوپردنی یوسف له سؤزی باوکیان، بهائی هه موو پیکه اتن که به ناوی سهیران و یاری کردنه وه یوسفی برایان ده به نه دهر وه و کاتیکی خوشی له گه لدا ده به نه سهر... به ههر نرخیک بوو (يعقوب) یان پازی کردو یوسفی تازه پیگه یشتوو جوانیان برده دهر و له شار دوریان خسته وه، سهره نجام هه موویان پیکه وتن له سهر نه وه ی که نه ی کوژن به لکو هه لی بده نه ناو بیره ناویکه وه و له ویدا بمریت، نه وان به ویست و حه زی شهیتانانه ی خویان یوسفیان کوشت و (بیر) یان بق کرد به گوپ به لام ویستی په روه ردگار به جوریکی تر بوو، یوسف نه مردوو پیبواریکی نه و پیگه یه هاتن و یوسفیان له بیر دهر هیتا و بردیانه بازارپی به نده فروشه کانی مصر و به پاره یه کی زؤر که م و بی بایه خ فروشتیان به عه زیزی مصر، له و ده مه وه یوسف له بیري تاریکه وه چوو کوشکی (عه زیزی مصر) وه، نه وکات یوسف گه نجیکی جوان و تازه پیگه یشتوو بوو، له بهر ناقلی و په وشت جوانی خوی بوو بووه جیی سهرنجی ته وای نه ندامانی کؤشک به گشتی و عه زیزی مصر و خیزانه کی به تاییه تی، ههر بویه بایه خی زؤریان پیداو گرنگیه کی زؤری هه بوو له لایان، یوسف له کؤشکدا گه وره بوو، خیزانی عه زیزی مصر عاشقی جوانی و بی وینه ی یوسف بوو بوو، سهره نجام دوا ی پلان دانانیکی

زۆر یوسفی بانگ کرد بۆ دەست تێکەڵکردن لەگەڵیداو ئەجامدانی کاری بێ
پەشتی....

حەوت دەرگای گەورەی لەسەر یوسف داخست لە ناو کۆشکدا بۆ ئەو
مەبەستە ی که بواری پاکردنی نەبێت، بەلام یوسفی راستگۆو پیغمبەری خودا ئەم
داراکاریە ی شەیتانیە ی خێزانی عەزیزی مصری بەرپەرچ دایەو لە دەستی پایکرد،
بە فەرمانی خوای بالادەست تەواوی دەرگا داخراوەکانی بۆ کرایەو و دوا دەرگا که
کرایەو پێگەی چوونە دەرەو بوو لە کۆشک... عەزیزی مصر لەو جێگە یەدا
پاوەستابوو! ! بەراستی ساتیکی خەجالت ئامیزەو گەر خوای گەورە فەریای
بەندە ی خۆی نەکەوێت پێگەی تر نیە بۆ سەلماندنی پاکی یوسفی پاک داوین...

بە هەرحال بەویستی خوای گەورە مندالێکی شیرە خۆرە هاتە زمان، لەسەر
پاکی یوسف و خراپی خێزانی عەزیزی مصر، بەلام لەبەر دەسەڵاتداری ئەوان و ئابوو
نەتکاندنیان و پەردە پۆشکردنی ئەم هەلەو عەیبە یە (یوسف) ی راستگۆ خرایە
بەندیخانەو بۆ سالانێکی زۆر یوسفی بێ گوناھ لە بەندیخانەدا مایەو، دوا ی ئەو
پادشای میصر خەونیکی سەر سوپەینەری بینی و هیچ کەسێک لە میصردا
نەیدەتوانی پافە ی ئەو خەونە بۆ پادشا بکات، تا ئەوەیان بیر هاتەو که یوسف لە
پافە ی خەون دەزانیت و ناردیان بە شوینیدا بە ویستی پەرەردگار خەونە کە ی بۆ
پافە کردن پادشای میصر لە پاداشتی ئەم خەو پافە کردنەدا یوسفی کردە
بەرپرسی ئابوری لە مصر داو تەواوی دەسەڵاتی پێ بەخشی (۷) سال بەسەر
مصر دا گوزاری کردو دانەوێڵەو خۆراکی باشیان کۆکردەو بۆ (۷) سالی دوا ی ئەو
که قات و قری و بێ بارانی بوو، گرانی تەنها پووی لە مصر نەکرد، بەلکو پووی لە
تەواوی ئەو جێگایانە کرد که لە دەورووبەری مصر دا بوون...

خەلکی ئەو دەورووبەرە پۆل پۆل ئەهاتن بۆ وەرگرتنی گەنم، یەکیک لەو
دەستەو کۆمەلانە ی که هاتن بۆ وەرگرتنی گەنم براکانی یوسف بوون، یوسف

۱- بگەڕێرەو بۆ تەفسیری (الجامع لاحکام القرآن) قرطبی سورة یوسف.

نه وائی ناسیه وه که براكانی خۆیه تی، به لام نه وان نه یان زانی که نه مه (یوسف) ه،
 دواى چەند جار هاتن بۆ ولاتی مصر (یوسف) خۆی پێ ناساندن و داواى لیخۆشبونی
 بۆ کردن له پهروهردگار و فهرمانى پێ کردن که به عقوبى باوکیان و ته واوى که سو
 کار بهینن بۆ مصر و له وێ نیشته جێ بن.

یوسف و به عقوب و ته واوى که سو و کاریان له ولاتی مصر دا نۆد بوون تا
 به هۆکاری ئنو و ئن خوازیه وه پێژه یان نۆد بوو له مصر دا، دواتر سه رده مى فیرعه ون
 هاتو که لی جوله که که پێیان ده و تن (به نی ئیسرائیل) بونه که لی که مینه و ژیر
 دهسته له مصر دا له ژیر ده سه لاتی فیرعه و ندا، فیرعه ون به هه موو جوړیک
 جینۆسایدی ده کردن و نیرینه کانیان ی ده کوشت و ئافره ته کانیشی ده هیشته وه
 هه روه ک قورئان ده فه رمویت:

﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُلِيحُ
 أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ القصص: ٤

بێگومان نه م له ئاو بردنی به نی ئیسرائیلیانه له مصر دا کۆمه لێک هۆکاری هه بوو
 که گرنگترینیان نه مانه بوون:

١. جوله که کان له ئاو مصر دا به ته نها ده ژیان و تیکه لی میصریه کانیان
 نه ده کردو به ته واوى مانا گۆشه گیر بوون، نه م حا له ته شازه له لای میصریه کان
 هه ستی ترسو گومانی خراپی دروست کرد.

٢. ئاشکرا بونی هه ندی پلانی جوله که دژ به که لی میصری.

٣. جوله که کان دانیان نه ده نا به وه ی که که لی میصریه کان که لی به که من و
 خاوه نی ولاته که ن و نۆرینه ن، پاشان خیانه تکردن له و به ئێنانه ی که ده یاندا به
 میصریه کان.

٤. نۆد نه نجام دان و موماره سه کردنی به دکاری له لایه ن جوله که کانه وه له
 میصر دا به درێژای میژوویان.

۵. ئەمەنە دەريان ھۆكاري ئىرقىي لە ئاۋىرىدىنى مەدەنىي نەزەردىن سىرتلا ئادەم
مىصرىيە كائىناتى ۋە ھەيلىتىنى ۋە مىصرىيە كائىناتى.

بەئىي بەم ھۆرە (جولەكە) لە مىصرو دەرياسىدا زىيانچىل كېلىشەن ۋە دەمەي
خوۋاي گەورە لە ئەفەسى خۇبىيان ۋە بەك ساقدا ئور پىنچەمبەرى بولغاندىن
بەئەۋى (موسى ۋە ھارون) (عليهم السلام).

دەۋى بولۇن بە پىنچەمبەرى موسا ۋە ھارون مەقسەتلىك زۇرپان لە گەل فەرىقەۋى
دەستەلات دارانى مىصردا، خوۋاي گەورە فەرىقەۋى كىرد بە موسا گە ئەۋەلى گەلى
بەئىي ئىسرائىل لە مىصردە رىكەت ۋە پىگەي دەريا بىگىنە بەر لە بەرەبەناتدا !!!
فەرىقەۋى ۋە دارودەستەكەي پىنيان زانين ۋە شۇنيان كەۋىن بە لام بە ۋىسەي
پەروەردگار دەريايان بۆلەت كرا بە (۱۲) لەت ھەر ھۆزەي بە رىگەي خۇيدا پۇشەنە
ئەۋبەر دەريادە، فەرىقەۋى ۋە سەربازەكەي شۇنيان كەۋىن ۋە ۋىسەي پەروەردگار
ۋە ھابوۋ كە لەئەۋە پاستى دەريادا نوقى غەزەب ۋە پىقەي خاۋا بىزولە ئاۋىچىن... جى
گومان ئەمەي كە پىۋىدا لە سالى (۱۲۱۲) ي پىش زانين دا بولۇ.

پىزگار بولۇنى (جولەكە) كان بە پاپەرايەتى (موسا) ۋە ئەلەنەۋەي چەند
لاپە پەيەكى پەشى ژيانيان لە زەۋى كەنەندە:

دەۋى پىزگار بولۇنى ئەم گەلە ژىردەستەۋ دەروون پوخاۋە لە چىنگى فەرىقەۋى
بە پاپەرايەتى موسا پىنچەمبەر "عليه السلام" پاستىتى دىن ۋە ناخ ۋە كىردەۋەۋ
بىرۋاۋە پىر سىلوك ۋە ئەۋەي ۋە كەريەكەي تىريان دەركەۋت كە ھەلگىرى چ تەكەۋى
سىفە تىكى نىز ۋە قىزەۋىن، ئەمەش پىۋىنكەنەۋەي لە چەند پىۋىدەۋىتەندە...

روۋدەۋى يەكەم:

دەۋى پەرىنەۋەي جولەكە كان (بەئىي ئىسرائىل) لە دەريادە ئازاد بولۇنۇ
پىزگار بولۇنىان لە چىنگى فەرىقەۋى، بىنيان كەۋەي گەلەكە لەۋبەر ئەۋەكەۋە گۆرەكە

۱- أحمد شلبي - مقارنة الأديان - اليهودية ص (۶۸-۶۲).

ده پهرستن و کړنوشی بؤ ده بهن له غهیری خوی تاک و ته نها، خیراو ده ست به جی
 نه وه یان داوا کرد له موسا که بؤنه وانیش گویره که یه ک بسازینی تا بیکه ن به
 خواوه ندو کړنوشی بؤ بهرن!! سوکیتی و که م ژیری له ناخی نه م که له به زیوه دا،
 دوا پله کانی بپی بوو، له بهر چاوانیاندا ده یان و سه دان موعجیزه و به لکه ی
 ناشکرایان بینی له موساوه، به لام نیستاو له م کاته دا، داوی گویره که ده که ن؟
 موسای جهسته ماندوو پووی تی کردن و به خه م و په ژاریه کی زږده وه پتی وتن:
 به راستی نیوه که لیکي نه زان و نه فام و که م ژیرین!! ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾.

پرووداوی دووه م:

دواي مانه وه یان له زهوی که نعاندا خوی که وره له ناسمانه وه که زږو گوشتی
 بالنده ی بوناردن، به لام نه وان داوی سیرو پیازیان کرد له موسا "عليه السلام"
 قورنن ده فهرمویت: ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَمْوِسُ لَنْ نَصِيرَ عَلَى طَعَامٍ وَاجِدٍ فَأَدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ
 لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِشَاطِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا﴾ البقرة: ۶۱.
 واته: به موساتان وت: نیمه له سهر یه ک جوړ خوراک نارام ناگرین، له بهر نه وه
 داوا له په روه ردگارت بکه که به روبومی سه وزایمان بؤ به ره م بهینیت له پوهه کی
 پاقله وخه یارو پیاز و سیرو نیسک...

پرووداوی سی هه م:

خوی که وره موسای بانگ کرد بؤ کیوی (طور) بؤ ماوه ی (۴۰) پوژ که موسا
 له وی قسه له گه ل په روه ردگاریدا بکات و په رستشی بؤ نه نجام بدات و له
 بهرامبه ریشدا خودای که وره (ته وراة) بداته موسا. له دواي پویشتنی موسا بؤ کیوی
 (طور) هارونی برای له جیگه ی خوی دانا تا ناگاداری گه لی به نی اسرائیل بیت و له
 ماوه ی نه و (۴۰) پوژده دا، که سیکی ساخته بازو بی باوه پله ناو به نی اسرائیلیه کاند
 به ناوی (سامری) هه لسا به دروستکردنی گویره که یه ک به ئالتون بویان که جوړه
 ده نگینکی لیوه ده هات وه های تیگه یانندن که نه مه خویه نه ک نه وه ی که موسا

چووہ بۆ لای که پەرستشی بۆ بکات له کتوی (طور)!! نۆزبهی نۆریان هه لسان به
پەرستنی گوێره که که و کړنوش بۆ بردنی... خوای گه وړه ده فەرمویت :

﴿... وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ... فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ
وَاللَّهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ﴾ طه: ۸۵-۸۸.

واته: سامری گومرایی کردن... له و زیو زیوه گوێره که یه کی بۆ دهرهینان و
دروست کردن که دهنگی لیوه دههات و نهوجا پی ی وتن: نه مه پەرستراوی ئیوه و
موساشه نه ویری چوووه به شوینی دا ده گه پی؟!

پرووداوی چواره م:

نه وانه ی که نه م کاری گوێره که پەرستییه یان له گه ل سامری دا نه جامدا بوو،
فرمانیان پیکرا به وهی که خودی خویان بکوژن، نهوجا خوای گه وړه لیتیان
ده بوریت.

به لای، ژماره یه کی نۆریان به م هۆکاره مردن تا نه وهی که خه ریک بووله ناو بچن،
دواتر داوایان له خوای گه وړه کرد که نه م سزایه پابگریت، به لای خوای گه وړه
سزاکه ی راگرتو داوای نه وهی لی کردن که له سه ر چیا یه کی به رز ته و به بکه ن و
په شیمانی خویان دهریپن، کاتی که چونه سه ر چیا که وتیان به موسا: نه ی موسا
ئیمه هه رگیز به روات پیناکه یین هه تا په روه ردگارت پوخساری خۆیمان پشان
نه دات!! ده ست به جی خوای گه وړه له ئاسمانه وه هه وړه بروسکه یه کی لیدان و
سوتاندنی.

قورئان ده فەرمویت: ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَمُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ

الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ نَظُرُونَ﴾ البقرة: ۵۵.

واته: وتیان: نه ی موسا باوه رپت پی ناکه یین تاوه کو به ئاشکرا و به چاوی
خۆمان خوا نه بینن، ئیتر هه وړه بروسکه یه کی لیتی دان، له کاتی که تا ماشاتان
ده کردو به ده وروبه ری خۆتاندا ده تان پوانی.

رووداوی بهینجهه:

له زهوی که نعاندا هه رمانیان پی کرا که بچه ناو خاکی پیروژه وه (فهله سطين) که نهویش له لایه ن خواوه به لاین درا بوو به هه ریه که له (ابراهیم و إسحاق و یعقوب) که نه خاکی جیگه ی نه وه کانیا نه به لام نه م که له ترسنۆک و ناخ به زیوه له بهر ترسنۆکی و خوشه ویستی ژیان و پاکردن له پووبه پووبونه وه ی دوژمنه کانیا ن بویری نه وه یان تیدا نه بوو که بجهنگن له گه ل نه وانه ی که خاکی (فهله سطين) یان له وان داگیر کردووه و به لکو به پیچه وانه وه وتیان به موسا: نه ی موسا له ناو خاکی پیروژدا گه لیکی زۆر ده سه لات دارو ئازای تیدایه و ئیمه ناتوانین به ره ووپویان ببینه وه و بجهنگین له گه لیاندا، تو وخواکه ت برۆن له گه لیاندا بجهنگن ئیمه ش چاره پوانتان ده که یین تا سه ر ده که ون به سه ریاندا و نه وسا ئیمه دیننه ناویه وه !! کاتی موسا (علیه السلام) گوئی بیستی نه م قسه ناخۆش و هه لویسته نامرۆفانه یان بوو، ته وای نارچه ته یه کانی تریشی وه بیری هاته وه و به ته وای مانا بی زاری خۆی له به رامبه ریاندا ده ربپی و داوی نه وه ی له په ره ردگاری کرد که لیته دا کاری نه م کۆتای بهینیت له گه ل نه م که له ترسنۆک و ناخ به زیوه دا و به ته وای جیا یان بکاته وه له یه کتری.

خوای گه وره وه لاهی داواکه ی موسای دایه وه و سزای نه وه ی دان که تا (٤٠) سال ده بیت له ده شتی که نعان و سنوری خاکی پیروزی (فهله سطين) دا بهیننه وه و نه چنه ناو نه و خاکه وه !! قورنان ده هه رمویت: ﴿يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كُتِبَ لِلَّهِ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ٢١﴾ قَالُوا يَمْوَسَّىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنِعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُم غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ فِتْوَاكُمَا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ٢٣﴾ قَالُوا يَمْوَسَّىٰ إِنَّا لَن نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَتَلَا إِنَّا هَاهُنَا قَوَدُونَ

﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾
 قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ
 الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾ المائدة: ٢٦-٢١.

بهائی موسا و هارون (عليهم السلام) لیژده داو له م کاته دا بانگه وازیان له گه ل نه م
 گه له به تکاره دا کوتهای هات و (هارون) له پیش موسادا وه فاتی کردو له چیاى
 (هون) به خاک سپردرا له چیاکانی (سینا).

پاشان خوای گه وره فره مانى کرد به موسا که به سه ر چیاى (نبو) دا
 سه ربکه ویت و سه یری خاکی پیروزی (فه له سطين) بکات به بى نه وه ی بچيته ناوی،
 موسا نه مه ی نه نجام داو له ویدا وه فاتی کردو هر له ویشدا نیژرا.

بى گومان نه مه ی که باسما ن کرد دلوپیکه له ده ریای ژیا نی نه م گه له به دکاره
 له گه ل یوسف و پاشان موسادا "عليهم السلام"

هۆکاری ناوانانی جوله که به (یهود)

پاوبوچونی زانایانی نه م یواره جوراوجوره له هۆکاری ناوانانی نه م گه له به
 (یهود).

سه ره تا دینی (یهودی) بریتی بوو له و نامه ئاسمانیییه ی که دراه به موسا
 له سه ده ی (١٥) ی پیش زاین له بناغه دا و پیش ده ستکاری کردنی دینیکی پاک و
 بیگهره بوو. مرقه کانی بانگ ده کرد بۆ به کتاپه رستی خواو ده ست به ردار بونیان له
 خراپه و به دکاری، په رتوکی نه م دینه ناوی (تهورات) بوو، به خشرا بو به موسا له
 په ندو ئامۆزگاری پیک هاتبوو... به لام دواتر له لایه ن جوله که وه ده ستکاری کراو
 شیویژرا، له باسه کانی داهاتودا به دریزی باسی نه م مه سه له یه ده که یین.

١- قصص الأنبياء (عبدالوهاب نجار) ص ٢٢٨.

٢- اليهودية عقيدة و شريعة، د. أسعد السحمراني ص (١٢)

ووشه‌ی (یهود) له ناوی (یهودا) (juda) وه، وه‌رگیراوه که (یهودا) یه‌کیکه له براکانی یوسف و کوپه‌کانی یعقوب، عه‌ره‌ب (ذا) ی (یهودا) که یان مه‌لگیراوه ته‌وه‌و کردویانه به (دال) ^۱.

• مه‌ندیکی تر وا له‌مانای (یهود) تی گه‌یشتون که که په‌یوه‌سته به‌وکاته‌ی که به‌نی اسرائیلییه‌کان ده‌ستیان دایه‌گویره‌که په‌رستی له‌سه‌ر ده‌ستی (سامری) دواتر ته‌وبه‌یان کردو گه‌پانه‌وه و، وتیان: ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾، واته، ئیمه ته‌وبه‌مان کردو گه‌پاينه‌وه بۆ لای تو (واته په‌روه‌ردگار).

• پیناسه‌ی وشه‌ی (اسرائیل و به‌نی اسرائیل)

(اسرائیل) وشه‌یه‌کی (أرامية) و له دوو برپه‌ پیک هاتووه (إسرا) به‌مانای به‌نده (عبد)، (ایل) به‌مانای، په‌رستراو (الاله) که لی‌کدانی هه‌ردوو برپه‌که له زمانی عه‌ره‌بیدا ده‌بیته (عبدالاله) ^۲

(اسرائیل) نازناویک بوو بۆ (یعقوب) پیغه‌مبه‌ر به‌کار ده‌هینرا و، ووشه‌ی به‌نی واته (نه‌وه)، واته کاتیک ده‌لین (به‌نی اسرائیل) به‌مانای (نه‌وه‌کانی اسرائیل) دیت، یانی نه‌وه‌کانی (یعقوب) که براکانی یوسف ده‌کات.

• پیناسه‌ی وشه‌ی (العبرانية أو العبرانيون)

وشه‌ی (العبرانية) له (عبور) ه وه هاتووه و به‌مانای پۆیشتن وتیپه‌ر بوون دیت. ئه‌م وشه‌یه ده‌گه‌پته‌وه بۆ خودی (إبراهيم) "عليه السلام" له (سفر التكوين) دا به (إبراهيم العبراني) ناوبراوه، ئه‌مه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی (عبر نهر الفرات وأنهار أخرى) ^۳ واته: پۆیشتووه و تی په‌ریوه به‌لای پوباری فورات و روباری تردا.

۱- الموجز في الأديان والمذاهب المعاصرة. ص (۱۸).

۲- اليهودية عقيدة وشریعة. د. أسعد السمحراني ص (۱۷).

۳- أديان و فِرَق. د. أمين القضاة ص (۱۴).

• هه‌ندیکی تر وشه‌ی (العبرانية) ده‌گه‌پێننه‌وه بۆ وشه‌ی (عبر) که باپیره‌ی پێنجه‌می ابراهیم بووه^۱.

• دکتۆر (ولفسون) ده‌لێت: ((هۆکاری ناو بردنیان به (العبرانین) ده‌گه‌پێته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که له بیاباندا ژیاون و گه‌راون به شوێن ژياندا، پاشان تێپه‌ر بوونیان به‌لای سه‌رو مالاتدا، هه‌روه‌ها گه‌راوان به‌شوێن پاروه ناندان له جیگه‌یه‌که‌وه بۆ جیگه‌یه‌کی تر))^۲، توێژه‌ره‌وان میژووی عبرانیان کردووه‌ته سێ به‌ش:

أ- العبرية القديمة .

ب- العبرية الوسيطة.

ج- عبرية المنشأة.^۳

سیفه‌ته‌کانی جوله‌که (اليهود)

تێگه‌یشتن له میژووی پێ له تاوانی جوله‌که به‌ته‌واوی ئاشنامان ده‌کات به سیفه‌ته‌ دزیو و خراپه‌کانیان که دیارترینیان ئه‌مانه‌ن:

۱. ناسینی راستی و شاردنه‌وه‌ی:

یه‌کێک له سیفه‌ته‌ زۆر خراپه‌کانی جوله‌که بریتیه له ناسینی راستی و شاردنه‌وه‌ی له خه‌لکی و په‌رده‌پۆش کردنی، ئه‌ویش له پێناوی ئه‌وه‌ی که خه‌لکی هه‌موو کات له گومرایدا بن و شوێن راستی نه‌که‌ون و به‌رچاو پۆشن نه‌بن، چونکه سودو به‌رژه‌وه‌ندی ئه‌مان له گێلی و نه‌فامی و نه‌زانینی خه‌لکیدا، قورئان له‌م باره‌یه‌وه ده‌فه‌رمێت: ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَا بِعَضُّهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَنُحَدِّثُوكُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ، عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ البقرة: ۷۶.

۱- ادیان و فرق، د. امین القضاة ص (۱۴).

۲- هه‌مان سه‌رچاره.

۳- (اليهود و اليهودية و الصهيونية) د. عبدالوهاب المسيري.

واته: کاتیک جوله که کان ده گه یشتن به بپواداران ده یان وت: نیمه ش بهوامان
 میناوه و مسولمان بووین، به لام کاتیک که له گه ل یه کتردا کۆده بونه وه، ده یان وت
 به وانی تر: نه وه بۆ ئیوه نه و شتانه یان بۆ باس ده کهن که خوا له ته وراتدا باسی
 کردوه (ده رباره ی پیغه مبه رایه تی محمد) تاوه کو بیکه نه به لگه به سه رتانه وه لای
 په روه ردگار، نایا ئیوه عه قلتان به و جوړه شتانه ناشکیت و ژیریتان ناخه نه کار؟!

۲. ترسنۆکی (الجبن):

قورئان وه سفی جوله که ده کات به گه لیکی ترسنۆک و بی غیره ت و بی عزه ت،
 وه هۆکاری ئەم ترسنۆکییه یان ده گه پێته وه بۆ زۆر خوشویستی دنیا و په یوه ست
 بوون پێوه ی و دوا پۆژیان له بیر کردوه.

ترسنۆکی یه کیکه له به ره مه کانی غه در و خیا نه ت و ده ستدریژی و داگیرکاری که
 جوله که به دریژای میژوو هه لگری ئەم سیفه تانه بوون^۱، قورئان له باره ی زه لیلی
 جوله که وه ده فه رمیت: ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ أَيْنَ مَا تُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ
 النَّاسِ وَبَاءٌ وَغَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
 بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ آل عمران: ۱۱۲.

واته: (جوله که زه لیلی و پيسواييان بۆ بریار دراوه له هه رکوی جیگیر بن مه گر
 له سایه ی ئاینی خودادا به وینه وه، یان خویان هه لواسن به خه لکیدا بۆ یارمه تی
 دانیان، نه وانه شایسته ی خه شم و قینی خوابوون، زه لیلی و خه جاله تی به شیا نه،
 چونکه نه وانه باوه ریان نیه به ئایه ته کانی خوا، پیغه مبه ران به نا هه ق ده کوژن، ئەم
 یاخی بوون و سه رشۆرییه یان به هۆی سه رپێچی و گونا هه باریه وه یه، نه وانه هه میسه
 له سنور ده رچوون و ده رده چن).

۱- اليهود في القرآن. . عفيف عبدالفتاح طبارة (ص ۴۲).

یان دهفه رمویت: ﴿لَا يُقْبَلُ مِنْكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ
بِأَسْهُمٍ يَنْتَهُمُ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾
الحشر: ١٤ .

واته: ((هۆزی (جوله که) هرگیز به یه کپارچه ی ناویرن بجهنگن مه گهر له شوینی
قایم و قه لای سهختدا نه بیئت، یان له پشتی دیواره وه....))

پوون کردنه ومیه ک :

گهرسه رنجی ئایه تی (١١٢) ی سوره تی (آل عمران) بدهین باس له وه دهکات که
جوله که له هه رکوی بژین بریاری زه لیلی و سه رکزی و سه رشۆپی دراوه به سه ریاند،
له به رامبه ردا گهرسه رنجیکی واقعی ئیسته یان بدهین، ده گهینه نه و نه نجامه ی له
حالی ئیسته یان - به پووکه ش - پیچه وانیه ی نه و بریاره قورئانییه که خوای گهره
باسی دهکات؟!

وه لām دانه وهی نه م پرسیاره و هاوسهنگ کردنی هه ردوو حاله ته که کاریکی
ئاسانه و پوون و ئاشکرایه، نه ویش به م جۆره .

أ- کاتیک یاسای نه م ئایه ته به سه ر جوله که دا ده چه سپیت که به رامبه ره کانیا
(واته مسوڵمانان) به ته واوی مانا ده ست بگرن به دینی خوای گهره و سونه ته کانی
پیغه مبه ر ﷺ وه ده ستبه رداری خراپه و دونیا په رستی بین و له بری شانازی کردن به
دونیا و ناو و په گه ز و زمان و که لتور و میژووی باو یا پیران و سه روه ت و ده سه لات و
ته واوی شته ماددیه کانی تره وه، فه خرو شانازی ته نها به (اسلام) وه بکه ن.

ب- له ئایه ته که دا زۆر به ئاشکرا باس له دوو هۆکار دهکات بۆ لای بردنی نه و
یاسای زه لیل کردن و پرسوا کردنه ی سه ر جوله که کان، که نه وانیش:

حبیل من الله:

به مانای ویست و ایراده ی خوای گهره له و کاته دا (جوله که) سه ر ده خات و
یاسا که یان له سه ر لاده بات، نه ویش وه ک سزایه ک ده بیئت بۆ موسڵمانان که له وده مه دا
ده ست به رداری دینی خوا بوون و دونیا له هه موو شتیک گهره تر و خوشه ویست

تره لایان، هر بۆیه له م کاته دا خوای گه وره یاساکه به شیوه یه کی کاتی لاده بات و جوله که ده کاته مایه ی سزا بۆ ئه م جۆره موسولمانانه، که بی گومان ئه مه ی باسی ده که یه حال موسولمانانی ئه مپۆیه و به ته وای عه ره به به ناو موسلمانانه کان ناتوانن ته نانه ت قسه یان یه ک خه ن له به رامبه ر دژایه تی کردنی جوله که دا، له (فه له سطین) نه ک ئه مه یان پیناکریت ته نانه ت له نیوان یه کتریشدا ناکۆکن له سه ر (فه له سطین) و هه ریه که یان له ئاوازی که ده خوینیت، له م کاته دا به پیاوه که ی خوای گه وره زۆر ناشکراو دیاره که سزا که ی له سه ر جوله که لایه ر دووه و داویه تی به سه ر ولاته به ناو موسلمانانه کاند !!

حبل من الناس:

به مانای ده ستگرتن و یارمه تی و کۆمه کی جوله که وه له لایه ن خه لکه وه، دووباره مایه ی لایه رنه وه ی سزا که یه له سه ر جوله که، که ئه مپۆ زۆر به ناشکرا ته وای ولاته زل هیزه کانی ئه وروپا و زۆری ولاته عه ره بیه به ناو اسلامیه کان و له سه رو هه مووشیانه وه (ئه مریکا) گه وره ترین پالپشتن بۆ یارمه تی دانی جوله که له ته وای بواره کاند (ئابوری-سیاسی-کۆمه لایه تی-سه ربازی.....هتد).

مه خابن ئه و ده مه ی موسولمانان به راستی موسلمان بوون و خه باتیان ده کرد بۆ به رز پاگرتنی وشه ی (لا اله الا الله) تاکه گه ل بوون له سه ر پووی زه ویدا له پووی پیشکه وتنی سیاسی و سه ربازی و هونه ری و زانستی ته وای بواره کانی تر، هه روه ک میژوونوسیکی خۆرئاوا به ناوی (سیدۆ) له کتییی (تاریخ العرب) دا ده لیت: ((کان المسلمون في القرون الوسطى متفردين في العلم والفلسفه والفنون وقد نشروها أين ما حلت اقداهم، وتسربت عنهم إلى أوروبا، فكانوا هم سبب لنهضتها و إرتقائها))^١.
واته: موسلمانان له سه ده کانی ناوه راستا تاکه گه ل بوون له زانست و فه لسه فه و هونه ر، وه پیکانیان پگه یشتایه هه ر جیگه یه ک ئه مه یان تیدا بلآو ده کرده وه،

^١ روح الدين الإسلامي عفيف عبدالفتاح طيارة ص (٢٨٧).

له ویشه وه بهر وه ئه وروپا که وته پێ، موسلمانان کان بوونه هۆکاری بهرز کردنه وه و
راپه پین له ئه وروپادا.

پاشان (بریڤۆلت) که میژوونوسیکی ئه وروپیه له کتییی (بناء الانسانیه) دا
ده لیت: (زانست به ته نها ئه وروپای نه گێراپه وه بۆ زیان، به لکو چه ندين هۆکاری تر
مه بوو وه ک کار لیکردنی شارستانییه تی اسلامی که بووه هۆی زیندوو کردنه وه ی
ئه وروپا له و نه زانییه ی که تییدا ده ژیا...) ^۱.

سه رنج بده ئه مه حاالی موسلمانان بوو له سه ده کانی ناوه راستدا له کاتیگدا که
په یوه ست بوون به دینی خوای گه و ره وه، شوانی گه لان و میلله تانی تریش بوون،
به لام ئیستا پاشکۆ و بێ ناو و بێ ده سه لاتن و، ئه وه ی دوینی ژیر ده سه ته و کرێچی
موسلمانان بوو ئه مپۆ بۆته خاوه ن مال و خاوه ن مالیش بۆته کرێچی !!!

۳. په یمان شکینی (نقض العهود):

دیارترین سیفه ت و ئاکاری جوله که بریتیه له په یمان شکینی و درۆکردن له و
به لئانه ی که ده یده ن به به رامبه ره کانیان، گه ر سه رنجیکی قورئانی پیروژ بده یین
ده بینین که گوزارشت له م سیفه ته به ده ی جوله که مان بۆ ده کات.

قورئان ده فه رمیت: ﴿أَوْكُلَمَا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ البقرة: ۱۰۰.

واته: هه رکاتیگ (جوله که کان په یمان ببه ستن له گه ل خواو پیغه مبه ر و
باوه رداران خیرا و ده سه ته جی ده سه ته یه کیان په یمانه که یان شکاندوه، به لکو
نۆربه ی نۆریان به وایان نیه به (گه و ره ی په یمان)).

یان ده فه رمویت: ﴿فِيمَا نَقُضِهِمْ مِيثَقَهُمْ لَعَنَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَلْسِيَةً﴾
المائدة: ۱۳.

واته: به مژگاری نه وهی که (جوله که) کان به رده وام په یمان و به لینه کانیان ده شکاند نه فرمتان لی کردن و ده کانیا نمان رهق و سخت کرد...

هه روه ها له سوره تی الانفال دا ده فرمیت: ﴿الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَاهِدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ الانفال: ۵۶.

واته: نه وانه ی که په یمانت له گهل دا به ستون، که چی هه موو جاریک په یمانه که یان ده شکاند چونکه له خوا ناترسن و پاریزکار نین...

گه ر سهرنجی میژووی جوله که بدهین له و دهمه ی که نه وه کانی (یعقوب) (اسرائیل) په یمانیان دا به باوکیان که (یوسف) بپاریزن و ناگاداری بین له چنگی گورگ و ناژه له درنده کان و به سه لاهه تی ته سلیم به یعقوبی باوکیانی بکه نه وه، به لام دواتر بو خویمان بوونه ناژه لی درنده و نه و په یمانه یان شکاند که پیشتر دابوویان به باوکیان، دواتر بی و ه عدی و شکاندنی په یمانیان له سهرده می موسا و پیغه مبه رانی دواي نه وان و سهرده می پیغه مبه ر و شکاندنی په یمانه که نیان له مه دینه و دواتریش له م سهرده می خو ماندا که ده یان و سهدان په یمان ددهن له سهر ناشتی له گهل لایه نه فه له ستنبه کان و دواتر لی ی پاشگه ز ده بنه وه و به ناسانی پیشیلی ده که ن.

۴. پیشبرکی کردن له گهل په کتردا له سهر تاوان و دروست کردنی ناژاوه و خواردنی حه رام:

هه ر وه ک قورثان ده فرمیت: ﴿وَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَثَرِ وَالْعُدُوْنَ وَأَكْثِلَهُمُ السُّحْتُ.....﴾ المائدة: ۶۲

واته: زډرک ده بینی له (جوله که) کان پیشبرکی ده که ن له سهر تاوان و خراپه کاری و خواردنی حه رام.

۵. شیواندنی و تهی خوی بهروه دگار که (تهورات) ه (تحریف الکتاب)،

خوی گه وره له کتوی (طور) دا تهوراتی به خشیه موسا، که بی گومان هایه ی
پی نیشان دان وهیدایه ت دانی گه لی به نی اسرائیلی تیدا بوو هروه ک قورنان
ده فهرمیت:

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ﴾ المائدة: ۴۴، واته: نیجه تهوراتمان نارده
خواره وه که رووناکی و پینوما ی تیدا بوو.

به لی دوی وه فاتی موسا "علیه السلام" جوله که کان هه لسان به ده ستکاری
کردنی تهورات و شیواندنی و ته کانی خوی گه وره، قورنان شایه تی نه م پوودا وهیه و
ده فهرمیت: ﴿ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ﴾ النساء: ۴۶.

واته: هه ندیک له (جوله که) کان قسه له جی ی خویدا ده ستکاری ده که ن و به
ناره زوی خویان لیکی ده ده نه وه.

که مانای ته و او دروست له نایه ته که دا ناماژه کردنه بۆ ده ستکاری کردن و
شیواندنی (تهورات) له لایه ن جوله که وه.

وه یان ده فهرمیت: ﴿ أَفَنظَمُونَ أَن يُؤْمِنُوا بِالْكِتَابِ وَقَدْ كَانَقَرِيبٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ البقرة: ۷۵.

واته: ده سته یه ک له شاره زاکانیان گوفتاری خودایان ده بیست له (تهورات) دا
له مه ودوا ده ستکاریان ده کرد دوی نه وه ی تی ی گه بیشتبوون و ده یان زاتی
راستییه که چی یه.

یان ده فهرمیت: ﴿ قَوْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُوبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلٌ لَهُمْ مِّمَّا كُتِبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِّمَّا
يَكْسِبُونَ ﴾ البقرة: ۷۹.

واته: وهیل به حالی نه و که سانه ی که کتیب ده نوسن به ده سستی خویان و
ده لیتن: نانه مه له لایان خوا وهیه، به و مه به سته ی که میتک له مالی دنیا به ده ست

بهیئن جا وهیل بۆ ئه و دهست وقه له مانه ی که شستی وا ده نوسن وه وهیل بۆ ئه و
که سانه ی که شایه تی ئاوا ته نجام ده دن...

٦. دل رهقی زۆر (قلوبهم شدید القسوة):

یه کێکی تر له سیفه ته به ده کانی جوله که بریتیه له دل رهقی و نه بوونی سۆزو
به زه ی له به رامبه ره هیچ که س و شتی کدا، جوله که خاوه نی هیچ سیفه تیکی سۆزو
ره حم و به زه یی و خۆشه و یستی نیه بۆ ئه وانه ی که جوله که نین، به لکو به چاری
بوژمن کارانه و پق و خیا نه ته وه ده پوانن بۆ که لانی تر به گشتی و موسلمانان
به تاییه تی...

فری دانی (یوسف) بۆ ناو بیرى تاریک باشترین و زیندووترین نمونه یه له سه ربی
ره حمی و نه بوونی سۆزو به زه یی له دلی نه وه کانی یعقوب دا، که دواتر ته واوی
جوله که ی دنیا له ئه وانه وه سه رچاوه ی گرت... ئه مه وه ک میژوو، له سه رجه م
سه ده کاندای جوله که سنبولی دل رهقی و دووربوون بووه له به زه ییه وه، کرده وه
دزیوو پر له تاوانه کانی ئه م سه رده مه ش باشترین و زیندووترین به لگه ن له سه رئه م
سیفه ته یان، مامه له کردنیان له گه ل گه لی موسولمانی فه له ستین له سالی (١٩٤٨)
ه وه تا ئه م کاته و کوشتن و داگیرکردن و تاقیکردنه وه ی تازه ترین چه کی
پیشکەوتوو، که له هیچ پارچه یه کی ئه م سه ر زه ویدا تاقی نه کراوه ته وه، جوله که ی
دل پق تاقییان کرده وه به سه رموسلمانانی فه له سطین به گشتی و موسلمانانی (غزه)
به تاییه تی له کۆتایی سالی (٢٠٠٨) که دل په قانه و بی به زه ییانه، به هێرشى
ئاسمانی و زه مینی و ده ریای ماوه ی مانگیك زیاتر هێرشیان کرده سه ر که رتی
(غزه) و هه زاران که سی بی دیفاع و بی گونا ه له مندا ل و ژن و پیر و که م ئه ندام
(...) شه هید کردو خاوه نی هیچ سۆزو به زه ییه ک نه بوون، په رده لادرا له سه ر
حه قیقه تی ئه م گه له درنده یه که خاوه نی هیچ قیه م و مه بده ئوو یاسا و
بیرووباره پێک نین و له پێناوی به ده ست هینانی به رژه وه ندیه کانیاندا هه موو کاریک

نه نجام ده دهن، جوله گه ی خوین پښو بی به زه یی له فله سطحین ی شهیدوو داگیر
کراودا خاوه شی ده یان و سهدان و قه سباب خانن که نه مانه هه ندیکیانن:

قه سباب خانه ی (دیریا سین)

له م په لامارو په شه کوزیه یاندا سهربازه دل په قه کانی جوله که دایان به سهر
نم جیگه یه دا و له کوی (۳۰۰) که سی نه م جیگه یه (۲۵۰) که سیان لی شهید
کردن، که (۲۵) ثافره و (۵۲) مندالی خوار ته مه ن (۱۰) سالانه ی تیدا بوو، بی
گومان نه م پووداوه له به ره به یانی پوژی شه مه ی سالی (۱۹۴۸) پویدا.

قه سباب خانه ی (شرفات)

له (۷) شباطی سالی (۱۹۵۱) کومه لیکي زوریان له ثافره و پیر و مندال
شهید کرد.

قه سباب خانه ی گوندی (بیت جالا)

له (۶) ی کانونی دوو مه ی سالی (۱۹۵۲) هیزه سهربازیه کانی جوله که دایان
به سهر نه م گونده دا و ته وای خانوه کانیا ن له گه ل زه ویدا ته خت کرد...

قه سباب خانه ی (قیبیه)

نه مه گوندیکی عه ره بیه و دوو کیلومه تر له قودسی داگیرکراوه وه دووره، له
شهوی (۱۴) ی تشرینی یه که می سالی (۱۹۵۳) فه وجیکی ته وای سهربازه بی
به زه بیه کانی جوله که هیرشیان کرده سهری و ته وای خانوه کانیا ن پووخان به سهر
دانیشتوانه که یدا و په شه کوزی ته وایان له م جیگه یه دا نه نجام دا.

قه سباب خانه ی غه زه

له (۸) ی شوباطی سالی (۱۹۵۵) سهربازه کانی جوله که دایان به سهر که رتی
غه زه دا و به لوله ی تفهنگه کانیا ن ده ست دریزیان کرده سهر خه لکی بی تاوان وله
نه نجام دا (۲۹) که سیان لی شهید کردوو (۲۲) که سیشان بریندار کرد.

قه سباب خانه‌ی (شاطن طبریا)

له (۱۱) ی کانونی یه که می سالی (۱۹۵۵) سهربازه کانی جوله که هیرشیانکرده
سهر (نهم جیگه یه) له نه نجامدا (۵۶) که سی بیّ دیفاعیان شه هید کرد.

قه سباب خانه‌ی غه زه‌ی دووهم

له (۵) ی نیسانی سالی (۱۹۵۶) مه دفعه کانی سهربازانی جوله که، دهستیان
کرد به ته قه کردن له خه لکی بیّ دیفاع و له نه نجام دا (۶۰) که سیان لیّ شه هید
کردوو له ناویاندا (۲۷) ئافرهت و (۴) منداّل و (۹۳) برینداری تیدا بوو.

قه سباب خانه‌ی (غرندل)

له (۱۳) ئه یلولی سالی (۱۹۵۶) دا پووی داو (۱۳) که سی تیدا شه هید کرا.

قه سباب خانه‌ی (حوسان)

له شهوی (۲۵) ئه یلولی سالی (۱۹۵۶) سهربازه بیّ به زه ییه کانی جوله که
هیرشیانکرده سهر گوندی (حوسان) که ده که ویتته سنوره کانی ئه رده ن و (۳۱)
که سیان تیدا شه هید کرد.

قه سباب خانه‌ی (قلقیلیه)

له (۱۰) ی تشرینی یه که می سالی (۱۹۵۶) سهربازانی جوله که هیرشیان کرده
سهر (قلقیلیه) و (۲۵) که سیان لیّ شه هید کرد.

قه سابخانه‌ی (کضر قاسم)

له م کاره نامروّفانه یاندا و له سالی (۱۹۵۶) هیژه سهربازیه کانی اسرائیل (۵۷)
که سیان شه هید کردوو (۲۵) که سی تریشیان بریندار کرد.

قه سابخانه‌ی (رفح)

له سالی (۱۹۵۶) دا پوویدا سهربازه درنده کانی اسرائیل ژماره یه کی زوریان له
خه لکی (ره فح) شه هید کرد له نیوان ته مه نی (۱۵ بق ۷۰).

۱- اليهود تاریخ افساد و انحلال و دمارد. توفیق الواعی من ص (۱۸۶ الی ۱۹۴).

هه ساپخانه ی (تل الزعتر)

نه‌ساېخانه‌ی (بیروت)

قه‌سابخانه‌ی (صبر و شایلا)

له سه‌ر ده‌ستی خوین پژی جوله‌که (شارون) له سالی (۱۹۸۲) که به مه‌زاران
خه لکی تیدا شه‌مید کرا.

فہرستِ کتابخانہ‌ی غزوی سیّ ہم

له کۆتای سالی (۲۰۰۸) وله سهرهتای (۲۰۰۹) که چهکی فسفۆپی تیدا به کار
هات و سه دان که سی بی گوناھی (غزه) ی تیدا بوون به قوربانی و ماوهی به ک
مانگ زیاتری خایاندوو نه عه ره به دوو پوه کان و نه ولاته به ناو دیمو کراتییه کانی
پهژناوا و نه نه مریکای به ناو دژه تیروور مه لو یستیکی مروفانه یان دهر نه بپی، به لکو
به پیچه وانه وه به نهینی کۆمه کی جوله که یان ده کرد له سهر نه م کۆمه ل کۆژیه.

قورئان دهرباره‌ی دلّ په‌قی وبیّ په‌حمی نه‌م که‌له گنده‌له ده‌فه‌رمویت:

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ البقرة: ٧٤.

واته: دواتر دل کانتان پهق بوو (ئهی جوله که) ههروهک بهردو بگره له بهر دیش

پہ قتر...

يان ده فهرميّت: ﴿... وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ۖ﴾ العائدة: ١٣.

واقعہ: دلہ کانیانمان پریق وسہخت کرد.

﴿يَا نَدَفَهُ رَمَيْتَ: ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾﴾

البقرة: ٨٨.

واته: (حولہ کہ کانی سہرہ می پیغمبر) وتیان دلمان داخراوه (له گوفتاری

تۆ، تى ئاگەين) بەلكو ئەوانە خوا نەفرەتى لى کردوون بەھۆى کوشوو خوا

نه ناسییه وه، زۆر که م باوه ده هیئن و باوه ده که ن.

۷. رِق بۈۈنى زۇربان له باۋەر داران (شدة گراھتیم للمسلمین).

میچ گەل و میللەت و رەگەزىك نىيە لەسەرزەۋىدا بەدرىزاي مىللىۋە ھەندەى
جولەگە رەقىيان ئەستور و بى سىنور بىت لەبەرەمبەرەمسولماناندا، گەر سەبەى مىللىۋەى
رەش و پاشان واقىي ژيانى دەستەلاتى سىياسى و سەربازيان بگەين لەمەردا،
بەتەۋاۋى مانا ئەم پاستىيەمان بۇدەردەكەۋىت.

خوای گەرە دەربارەى ئەم سىفەتە نادروستەيان دەفەرمىت: ﴿التَّحِذُ

أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ العائدة: ۸۲.

واتە: دەبىنى لە ھەموو کەس زیاتر، لە ھەموو دوژمنان زیاتر ھۆزى جولەگە،
سەر سەختانە دژایەتى باۋەرداران دەکەن.

پاشان قورئان جەخت لەسەر ئە پاستىيە دەکاتەۋە کە جولەگەکان بەردەوام
لە ھەولتى ئەۋەدان و خەۋن بە ئەۋەۋە دەبىنن کە باۋەرداران و موستەمانان لە (ئىسلام)
پاشگەز ببنەۋە بیان گىڤنەۋە سەر بى دىنى و بى باۋەپى و کارى خراپە.

ھەرەك خوای گەرە دەفەرمىت: ﴿وَلَا يَزَالُونَ يَقْتُلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ

إِنْ أَسْطَظُّوا﴾ البقرة: ۲۱۷.

۸. ھەرگىز لىت پازى نابن تا شوین ئاكارە نەدروستەگانىيان نەکەۋىت،

قورئان زۆر بەئاشکرا باس لە حەقىقەتتىكى پەھامان بۆ دەکات دەربارەى
سىفەتتىكى دەرونى جولەگە، کە ئەۋىش ھەرگىز لىت پازى نابن و بېۋات پى ناگەن
گەر سەد سال نۆکەريان بۆ بگەيت، تا ئەو دەمەى شوین دىن و بىروباۋەرە
چەۋتەگانىيان نەکەۋىت، ھەرەك دەفەرمىت: ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ
حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ البقرة: ۱۲۰.

واتە: واتە ھەرگىز جولەگە و گاۋرەکان لىت پازى نابن، تا بەتەۋاۋى شوین دىن
وبەرنامەيان نەکەۋىت.

سەرئىچ بىدە !! خىۋاي بەدىيەتلىرى مۇۋەپپەقىيەتلىرى بىلەن بىرلىكتە بىسەر بە پىلانە
 نەپەسلىكە كان و تەۋايى دروستىكراۋە كانى خۇي، تۆي باۋەردار ئاگادار دەكاتەۋە لەو
 راستىيە شاردرارۋەيەي كە ھەرگىسا ۋە ھەرگىس و تا تەۋايى بوۋنى دونيا (جولەكە) لىت
 رازى نابىن و دانى خىرت پىادا ناھىتن گەر دەستبەردارى اسلام نەبىت و دىنى خوت
 نەگىرپىت بە جولەكە يان گاۋر !!

بەداخەۋە زۆرىك لە تەۋەي مۇسلمانان بەگىشتى ۋە دەسلەت دارانمان بەتايىيەتى
 دىن و باۋەپى خۇيان ھەر زوۋ فروشت بە ھەرزان و دەستبەردارى اسلام بوۋن و
 چوۋنە سەر دىنى گاۋر و جولەكە و خىزمەتكارى بەرژەۋەندىيە كانىيان.

سەرنجى بىرۋاۋەپ و ئاكار و پەفتار و گوشتارۋە ھەست و ھەلۋىستى گەنجانمان
 بىدە !! سەرنجى بىر كىرەنەۋە و جۆرى جل لەبەر كىرەن و جۆين دانىيان بە اسلام
 بىدە !! سەرنجى بەناۋ پۆشەن بىران و ھونەر مەندان و قەلەم بە دەستان و
 پۆژنامە نووسان بىدە !!

سەرنجى بلو كراۋە كان لە كىتەپ و گۆشار و پۆژنامە و تەۋايى نوسراۋە كانى
 ئەمپۇ بىدە !!

سەرنجى مىدىيا كان بىدە، لە بىنراۋ بىستراۋ و كەنالە ئاسمانىيە كان و
 ناۋخۇيىيە كان و چۆنىيەتى ۋە چەندىتى بابەت و بەرنامە كانىيان !!
 ئەمانە بە گىشتى (كەمىكىيان نەبىت) خىزمەت بە پىرۋە و بىرپار ۋە بەست و
 ئامانجە كانى جولەكە دەكەن ھەرىكە لە ۋلات و جىگەي خۇياندا. كە بەداخەۋە ۋلاتى
 ئىمەش بى بەش نىيە لەم جۆرە خىزمەتە بە جولەكە !!

۹. خواردىنى مالى خەلىكى بە ناحەق (اكل اموال الناس بالباطل):

ھەرام خۇرى و خواردىنى مالى خەلىكى و گەلان و مىللەتانى دونيا بە گىشتى
 يەككى ترە لە سىفەتە زۆر ديارە كانى جولەكە لە جىھاندا و ئەمان پىشپەۋى
 دەكەن ئەۋىش لە پىگەي بانكى سوۋخۇرى و داگىر كىردى ۋلاتە نەۋتىيە كان و فراۋان

کردنی سنوری جوگرافی خویان له سه‌ر حسابی ولاتانی تر، که بی گومان نه‌مریکا
پیشه‌نگی نه‌م کاره‌یان بۆ نه‌نجامده‌دات.

نۆربه‌ی نۆدی نه‌و بانکه سوو‌خۆریانه‌ی له جیهانی پۆژناواو نه‌مریکادان مولکی
جوله‌که‌ن و خویینی گهلانی تری پی ده‌مژن، به‌لام خوای گه‌وره له‌م دوو ساله‌ی
پیشوودا به‌لای بۆ ناردن و نۆربه‌ی نۆریان افلاسیان کردوو، به‌مه‌ش گه‌وره‌ترین
زیان به‌سه‌رمایه‌ی نه‌وروپا و نه‌مریکا و (اسرائیل) گه‌یشت.

خوای گه‌وره ده‌رباره‌ی نه‌م سیفه‌ته‌یان ده‌فه‌رمیت: ﴿وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي
الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السَّحْتَ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ المائدة: ۶۲.

واته: نۆرێك له جوله‌که‌كانه ده‌بیینی که به‌په‌له و هه‌لپه‌ن بۆ نه‌نجامدانی خراپه‌و
ده‌ست درێژی کردنی ناهه‌ق و خواردنی هه‌رام، دیاره که چه‌ند کارو کرده‌وه‌یان
خراپ و نادروسته.

یان ده‌فه‌رمیت: ﴿يَتَأْتِيَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَجْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لِيَآكُلُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ التوبة: ۳۴.

واته: نه‌ی نه‌وانه‌ی که باوه‌رتان هه‌تاوه چاک بزانی که نۆربه‌ی (خاخامه‌کانی
جولوکه) و قه‌شه‌ی گاوده‌کان مال و سامانی خه‌لکی به‌ناهه‌ق ده‌خۆن، به‌ره‌لستی
تاین و به‌رنامه‌ی خوا ده‌که‌ن، جا نه‌وانه‌ی که ئالتون وزیو کۆده‌که‌نه‌وه قایمی
ده‌که‌ن وه پێبازی خودادا به‌خشی ناکه‌ن، مژده‌ی سزای پێ ئازاریان بده‌ری.

یان ده‌فه‌رمیت: ﴿وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۱.

واته: هه‌روه‌ها به‌هۆی (سود) خۆریانه‌وه (هه‌ندی شستی تری حه‌لالمان لێ
هه‌رام) کردن، هه‌روه‌ها به‌هۆی نه‌وه‌شه‌وه که مائی خه‌لکی به‌ناهه‌ق ده‌خۆن بی
گومان بۆ نه‌وانه‌یان که کافرن سزایه‌کی به‌ ئێشمان ئاماده‌ کردوه.

۱۰. خوښوېستنې بې سنور بو ژيانى دونيا (حب الشديد للحياة)،

هېچ گه لېك نيه له دونيادا هيندهى (جوله كه) حه زيان له دونيا و ژيان و
سهرهوت و سامان بيت، هر له بهر نه وه يه كه گه وره ترين سهرمايه دارانى جيهان
(جوله كه ن).

قورئان ده فهرميت: ﴿وَلَنَجْذِثُنَّهُمْ أَهْرَمَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ وَمَنْ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
يَوْمَ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُزَحَّزَجٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ﴾ البقرة: ۹۶.

واته: بهرده وام (جوله كه) ده بينيت كه له هه مو خه لك زياتر به تهنگ دنياو
ژيانى دنياوه دين، بگره له موشريكه كان زياترېش، ثاوت ده خوانن كه هر يه كه يان
هه زار سال زياتر ته مه نيان هه بوايه، وه نه بې نه و ته مه نه دريژه له سزا پزگاريان
بكات، خواش زور بينايه به و كرده وانهى كه نه نجامى ده دهن...

له لاي جوله كه نه وه گرنگ نيه كه چوڼ ده ژين !! به لكو نه وه گرنگه كه چه ند
ده ژين. هر نه م سيفه ته دزيوه يان بوو كه زاتى نه وه يان نه كرد له سهرده مى موسادا
بچه ناو خاكي (فه له سطين) هوه و بجهنگن له گه ل نه وانهى كه خاكي پيروزيان له
نه مان داگير كرد بوو، هر بويه رويان كرده موسا و وتيان:

﴿قَالُوا يَمُوسَى إِنَّا لَن نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَتِلَا

إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ﴾ المائدة (۲۴).

هر له بهر نه م سيفه ته يانه كه پوژ له دواى پوژ سنورى نوردوگانيان به رفراوان
ده كه ن و شوراي پولاين دروست ده كه ن به چوارده وري نه و زه ويانهى كه داگيريان
كردوه و قورئانېش شاهيده له سهر نه م كرده وانهى كه نه نجامى ده دهن

﴿لَا يَقْتُلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ

شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ العنكبوت (۱۴).

۱۱. بلاوکردنه وهی به دگاری و فساد له سهر زهوی دا (الافساد فی الارض)،
 یه کیکی تر له سیفته دزیوه کانیان به دریژای میژوو بریتی یوه له
 بلاوکردنه وهی فساد و بهد په وشتی و تیک شکاندنې په وشت و ناکاری جول له
 هرجیگه یه کی نه م سهر زهویه دا، جوله که به ته واوی مانا سهرجه م هوله کانیان
 ده خنه گړ له پیناو بهد په وشت کردنې کومه لگاوه پي ده کردنې گهجه کان به
 تاییه تی.

له یه کی که له پرگه کانی (بروتوکولات) دا هاتووه ده لیت: ((یجب ان تعمل لتنهار
 الاخلاق فی کل مکان فتسهل سيطرتنا، ان (فروید) منا، و سیظل العلاقات الجنية فی
 ضوء الشمس کي لا تبقي فی نضر الشباب شی مقدس، ویصبح همه الاکبر هو ابراه
 غرائزه الجنسية و عندئذ تنهار أخلاقه))^۱.

واته: پیویسته کار بکه یی له پیناو له ناو بردنې په وشت له هه موو جیگه یه ک و
 شویتنیکدا بۆ نه وهی به ئاسانی زال ببین، (فروید) له ئیمه یه، به رده وام په یوه نښه
 جنسیه کان نعایش ده که یی وهک تیشکی خور بۆ نه وهی شتی که نه میتنیته وه له بیري
 گهجه کاندې به ناوی پیروزیه وه، وه بۆنه و مه به سته ی که گهجه کان گه وړه ترین
 خهونیان بریتی بیت له بره و دان و تیر کردنې غه ریزه جنسیه کان، له م کاته دا که
 نه مه ی نه نجام دا په وشتیشی ده پوختی.

به لئ جوله که توانیان له پښه ی بۆچوونه کانی فرۆیده وه فسادیکې په وشتی
 گه وړه به رپا بکه ن و دنیای پوژ ناوا له سهره تادا و پاشان ولاتانی پوژمه لاتی
 اسلامی غه رقی بی په وشتی و نه خوشیه جنسیه کان بکه ن و نایدز و نه خوشیه
 جنسه بی چاره سهره کانی تر بکه نه دیاری مرقایه تی له سده ی (۲۰ و ۲۱) دا.

۱- أخلاقنا او الدمار. - أبراهیم نعمة ص (۱۵).

۱۲. بئی پیزی و بئی ئهدهبی؛

گه گوزهریکی خیرا به ژیان و میژووی ئه م گه له دل به بهرد بووه دا بکهین تی ده گهین له وه که (جوله که) خاوه نی هیچ بنه مایه کی پیزی ئهدهبی ئاخوتن نین له گه له بهرامبه ره کانیاندا به گشتی و پیغه مبه رانی خودادا به تاییه تی.

سه ره تا گه سه رنجی ژیانیان بدهین له گه له پیغه مبه ری پزگار کهریان له چنگی فیرعه ون، (موسا) "علیه السلام" که هه رکات داخوازیه کیان ببوایه له خوای گه وه، پووین ده کرده موسا و پی یان ده وت (ادع لنا ربك)، واته: داوا له په وه ردگارت بکه، هه ره وه خوای گه وه به ته نها خوای موسا بیته و په وه ردگاری ئه مان نه بیته !!!؟. پاشان له سه رده می پیغه مبه ردالله ﷺ کاتیک سه لامیان له خوشه ویست ده کرد نه یان نه وت (السلام عليك) به لکو ده یان وت (السلام عليك) یا ابا قاسم.

واته: ئه ی محمد مردنت له سه ر بیته، پیغه مبه ریش له وه لام دا پی ی ده فهرموون (وعليکم) به مانای ئه وه ی له سه ر خوتان بیته.

سه نچ بده !! ئه وان له بهرامبه ره پیغه مبه راندا هینده بئی ئهدهب و بئی پیزیوون ئاخو ده بیته له بهرامبه ره خه لکی ساده و گه لانی تر دا چ بئی پیزی و به که م ته ماشا کردنتیک ئه نجام بدهن؟!؟

۱۳. ئیره ی (الحسد):

سیغه تیکی تری جوله که یه و حه سودی به هه موو نیعه تیکی خواوه ده به ن که ده ی بینن به سه ر خه لکییه وه، ته نانه ت حه سودی به هیدایه ت و وه حی خوداوه ده به ن که دایه زاندوته سه ر زه وی بو هیدایه ت دانی به نده سه رگه رده نه کان،^۱ قورئان ده فره میت: ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمْ﴾ البقرة: ۱۰۹.

۱- رواه البخاري و مسلم : كتاب السلام - باب النهي عن ابتداء اهل الكتاب بالسلام و رقم الحدث (۲۱۶۵)

ج (۴) ص (۱۷۰۷).

۲- الموجز في الاديان و المذاهب المعاصرة. ص (۲۲).

واته: زوربك له خاوهن كتيبه كان شوات نه خوانن له بهر خه سودی و ناپاکی
خوپان گهر بویان بکریت بتان گپړنه وه بڼ پیزی بیت باوه پان، نه مهش دواى نه وه
که حق و راستى پان به ته وایى بڼ پوون بڼ ته وه.

پان ده فرمیت: ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا
آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ النساء: ۵۴.

واته: پان هر نه وهى که خه سادعت و به غیلى ده بهن به خه لکى له سر نه وهى
که خوا له هزل و به خشیشى خوى به شى داون.

۱۴. دروستکردنى فیتنه و بهرپاکردنى جهنگى خویناوى و شهرى گانځى
له سر زه ویدا:

یه کیکى تره له سیفه ته گنده له کانیان، هر یه ک له جهنگه خویناویه گانځى
یه که م و دوه مى جیهانى و شورشى نوکتوبه رى سالى (۱۹۱۷) له روسیا و
له ناوبردنى ده سلا تى قه یسر و سرجه مى نه و جهنگه ناوخویان نهى که له ولاتان
ده کریت نه نجام ده دریت ده ستى پیسی جوله که ی له پشته وه بووه و له پشته وه یه،
چونکه یه ک ریزی و نه بوونى شهر له سر زه وى و له نیو ولات و بیروباوه
جیاوازه کانداهرگیس له بهرزه وه ندی جوله که نیه، پاشان هر کات هه ستیان به
ته بای و برایه تی کردبى له نیوان دوو که س یان دوو حیزب یان دوو ده ولتدا خیرا
وده ست به جى به پیلانى دوزه خیانه ی خویان شهر و فیتنه یان له نیوان دا دروست
کردوون و جهنگى دریژ خایه ن و خویناویان بهرپا کردوه.

قورنان زور به ناشکرا باس له م سیفه ته یان ده کات و ده فرمیت:

﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْمُفْسِدِينَ﴾ العنكبوت: ۲۵.

واته: ... هر کاتیک بیان ویت جهنگ بهرپا بکه ن و شاگرى شهر مه لېکېرستین
خوا ده ی کورنیته وه و نایه لیت ته شه نه بکات، نه وانه زور به په له و به گهرمى

هه‌ئێ بۆلۆبونه‌وه‌ی فه‌ساد و تاوان ده‌ده‌ن له‌ زه‌ویدا، بێ گومان خوا تاوان و تاوان
بارانی خۆشناوێت.

۱۵. چه‌زکردن له‌وه‌ی که گوی له‌ درۆ و قسه‌ی پرۆپوچ و بێ ناوه‌ڕۆک بگرن؛
قورئان ده‌فه‌رمێت: ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّعُونَ
لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ المائدة: ۴۱.

واته‌: ئه‌وانه‌ی که جوله‌که‌ن گوی بۆ درۆ و قسه‌ی بێ بنه‌ما ده‌گرن و، پاشان
گویی بیستی قسه‌ی که‌سانی تریش ده‌بن (که‌ خوانه‌ناس و بی‌باوه‌بن).

۱۶. به‌که‌م سه‌یرکردنی خه‌لکی و به‌ گوی درێژ زانیانیان؛
ئهم سیفه‌ته‌یان له‌وه‌وه‌ سه‌چاوه‌ی گرتوه‌ که جوله‌که‌ خۆیان به‌ گه‌لی تایبه‌ت
وه‌ه‌ڵبژاردیه‌ی خوا ده‌زانن وه‌ غه‌یری خۆیان به‌ گوێدریژ ته‌ماشای ده‌که‌ن.
له‌ته‌وراتی ده‌ست کاریی کراوی خۆیانداو له‌ (سفر التثنیه) دا هاته‌وه‌ ده‌لێت:
((لأنك شعب مقدس للرب إلهك، وقد اخترتك الرب لكي تكون شعبا خالصا فوق
الجميع الشعوب الذين على وجه الأرض))^۱.

واته‌: ئه‌ی جوله‌که‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئێوه‌ گه‌لی پیرۆزی په‌روه‌ردگارن هه‌ر بۆیه
هه‌لی بژاردوون تاوه‌کو گه‌لی تایبه‌تی ئه‌وین و له‌سه‌ر وه‌موو گه‌لانی تره‌وه‌بن
له‌سه‌ر پووی زه‌ویدا.

له‌ کتییی دانراوی ده‌ستی حاخاماکاندا (ته‌لمود) دا هه‌توه‌ و ده‌لێت:
((الأمميون هم الحمير الذين خلقهم الله ليركبهم شعب الله المختار))^۲.

واته‌: سه‌رجه‌م گه‌لان -جگه‌ له‌ جوله‌که‌- گوێدریژن و خوا دروستی کردوون تا
وه‌کو گه‌لی هه‌ڵبژاردیه‌ی خوا (که‌ جوله‌که‌) یه‌ سواریان ببن!!

۱- اليهود و اليهودية و الصهيونية : د. عبدالوهاب المسيري.

۲- رؤية اسلامية لأحوال عالم المعاصر : محمد قطب (۲۲).

بهائی ئەمە تێڕوانینی جوله‌که‌یه بۆ شه‌یری جوله‌که و ته‌واوی مرۆڵه‌کانی سه‌ر
زه‌وی (إن شاء الله) دواتر به‌ پوونتر قسه‌ی له‌ سه‌ر ده‌که‌ین.

۱۷. گوشتن و له‌ناو بردن و تیرۆرکردنی پێغه‌مبه‌ران و پیاو چاکان؛
جوله‌که ده‌ستیکی بالاییان مه‌بوه له گوشتنی پێغه‌مبه‌ران و پیاو چاکاندا، چ له
کۆن و چ له نوێ دا، سه‌ره‌تای مه‌ولیان بریتی بوو له داپشتنی پیلان له‌ دژی
پێغه‌مبه‌ر (عیسا) به‌لام خوای گه‌وره به‌ده‌سه‌لاتی بێ سنووری خۆی (عیسا) ی له
ده‌ستی چه‌په‌ل و دزیویان پزگار کردوو به‌ریزی کرده‌وه بۆ ئاسمان و که‌سیکی تریان
له‌بری عیسا له‌ خاچ دا، که‌ پووخساری زۆر له عیسا ده‌چوو (علیه السلام) قورئان
ده‌فه‌رمیت: ﴿وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ...﴾ النساء: ۱۵۷

پاشان شه‌هید کردن و تیرۆرکردنی (یه‌حیا) پێغه‌مبه‌ر، دواتر له‌ سه‌رده‌می
پێغه‌مبه‌ر و له شاری مه‌دینه‌دا، ده‌یان جار هه‌ولی تیرۆرکردنی پێغه‌مبه‌ریان دا
"علیه السلام" تا دوا جار ئافره‌تێکی جوله‌که ده‌عوه‌تی پێغه‌مبه‌ر و هاوه‌لانی
کردوو گوشتیکی خسته به‌رده‌م که‌ زه‌هراوی کرد بوو، خوای گه‌وره پێغه‌مبه‌ری له‌م
پیلانه ناگادار کرده‌وه و پێغه‌مبه‌ر گوشته‌که‌ی نه‌خوارد، به‌لام یه‌کێک له‌ هاوه‌لان که
پاره‌که‌ی قوت دابوو شه‌هید بوو، به‌لێ دوا‌ی وه‌فاتی پێغه‌مبه‌ر ﷺ جوله‌که
هه‌وله‌کانیان زیاتر چه‌پ کرده‌وه له‌ سه‌ر دژایه‌تی کردن و له‌ناو بردنی هاوه‌له
به‌پێژه‌کانی پێغه‌مبه‌ر، هه‌ر بۆیه به‌رده‌وام له هه‌ولی دروستکردنی دژایه‌تی و
له‌توپه‌تکردنی یه‌ک پیزی موسلمانان دا نه‌خشه‌یان داده‌پشت سه‌ره‌تا پیلانیان
داپشت بۆ شه‌هیدکردنی ئەمیری به‌واداران (عومهری کوپی خه‌طاب) ئەویش له‌لایه‌ن
چوار که‌سه‌وه بوو که‌ بریتی بوون له‌:

۱- هورموزان، فارسیکی مه‌جوسی بوو، پادشای کۆنی ئەه‌واز بوو، یه‌کێک بوو
له‌ سه‌ر کرده‌که ئازاکانی فارس له زۆریک له‌ جه‌نگه گه‌وره‌کاندا به‌شداری کرد بوو، له
جه‌نگی ئەه‌وازا شکان و ده‌ستگیر کرا به‌خاوه‌خیزانه‌وه هه‌تراهیه مه‌دینه‌وه به
په‌وکه‌ش موسلمان بوو له مه‌دینه جیگیر بوو...

ب- که عبی نه حبار، یه گیتک بوو له زانا کانی جوله که و خه لکی په مهن بوو، زانا بوو له تهرات، له سهرده می (عمر) دا به پووکهش موسلمان بوو.

ج- نه بوو لوتلونه ی فه یروزی: بهنده ی (موغیره ی کوپی شوعبه) بوو له جهنگی نه هاوه ندا دهستی کهوت فارسیکی مهجوسی بوو، ناسنگه ریکی دهست په نگین بوو.

د- جوفینه: بهنده یه کی گاوری پوم بوو، کهوته دهست یه گیتک له موسلمانان. به لئی نه م چوار کهسه به نهینی کوبونه وه له سهر نه وه ی که نیمامی عومر تیرور بگن (عمری کوپی مهیمونی نهودی) ده لیت: ((نویژی به یانی بوو، له ترسی مه یبه تی (عومر) نه م دهویرا له پیزی یه که می پشتی (عومر) وه نویژ بکه م ده چومر پیزی دووهم پیک له پشتی (عومر) وه پاده وه ستام و ته نها (ابن عباس) له پیشمه وه بوو، به لئی نویژی به یانی دهستی پیگرد. (نه بولولونه) له ناوه پاستی پیزه کانه وه هاتوو (سی) خه نجهری به توندی دا له (عومر) یه کیکیان له شانی و دووانیش له ناوک و سکی، نه وانه ی سکی جی ی خراپیان گرت بوو (عومر) وتی: نه وسه که کوشتمی !!

دوای نه م لی دانه کهوته سهر زهوی و نه و کات له سوره تی ناو نویژه که دا گه یشتبووه ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا﴾ (الاحزاب: ۳۸).

دوای نه وه ی که (نه بولولونه) نه م کاره ی نه نجامداو ویستی پابکات، به پاست و چه پ دا به خه نجهره که ی دهستی (سیانزه) که سی تریشی بریندار کردوو پاشان (۷) یان شهید بوون (عبدالرحمن کوپی عوف) زیره کانه خستی به زه ویداو ناچار خوی خوی کوشت. به لئی به م جوړه پیلانیان بق (عمر) داناو له به ره به یانی پوژی چوارشه مه ی سالی (۲۳) ی کوچی دا نه م پووداوه پووی دا، سی پوژ دوای نه م پووداوه زیبا و له شهوی یه کشمه کوچی دوای کرد له ته مه نی (۶۲) سالی دا، هه روه ک ته مه نی پیغمبر و نه بوبکری صدیق^۱.

۱- کوردستان له بهردهم فتوحاتی ئیسلامیدا: حسن محمود حه کریم، لاپه ره ۲۸۱ تا ۲۸۲.

پاشان پلانیان بۆ شههید کردنی (عثمانی کوپی عهفان و عهلی کوپی نه بوطالب) یش دارشت و شههیدیان کردن.

به لای نه مه ئاکاری جوله که به له هه موو سهرده مێک دا و هه رکات هه ست که ن به بوونی کهسانی باش و کاری گه ره سه ره خه لکی ده ست به جۆ پیلانی بۆ داده پێژن و تیروزی ده که ن، (شیخ احمد یاسین) بانگ خواز و تیکۆشه ری جیهادی ئیسلامی فه له سطین که ته نها سه ری ئیشی ده کردو ته واوی جه سته ی توشی شه له ل هات بوو، له دوا ی گه رانه وه ی له نوێزی به یانی به ده سته ی جوله که درنده کان له تاریکیدا شه هیدیان کرد، چونکه هه ره شه بوو بۆ سه ره قه واره ی زایۆنی له فه له سطینی داگیرکراودا، قورئان ده فه رمیت:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ

الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ آل عمران: ۲۱.
واته: به پاستی نه وانه ی که باوه رپیان نیه به ئایه ته کانی خوا، وه پیغه مبه ران به نامه ق ده کوژن، وه نه وانه ش ده کوژن له خه لکی که فه رمان به دادپه روه ری ده ده ن، مژده ی سزایه کی پر ئیشیان پی بده ن...

۱۸. بره ودان به بانگه شه ی درۆ و هه وائی بی ناوه پروک و بی سه رو به ره:

جوله که و گاوه ره کان له خه یالدا ده ژین نه ویش به ومانایه ی که بانگه شه ی قسه و هه وائی وا ده که ن هیه بیه ما و ناوه پۆکیکی پاست و دروستی نیه. قورئان ده فه رمیت: ﴿وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَنْكُمَا مَعْدُودَةٌ قُلْ أَخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُمْ أَمْ نَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ البقره (۸۰).

واته: جوله که کان ده یان وت: هه رچه ند گونا هه بار بین، ته نها چه ند پۆژیکی که م له ئاگری دۆزه خدا ده مینینه وه!! تۆش نه ی (محمد) پێیان بلای: باشه ئیوه به یمانتان له خوا وه رگرتوه تا خوا ی گه وره به یمانه که یتان بۆ به ریتته سه ر یان هه ره ده تانه ویت شتیک بلێن به ده م خواوه که هیه بیه مایه کی نیه و نازانن چی ده لێن.

بهندی دووهم

کتیبه پیروژه‌گانی جوله‌که

پیم باش بوو له بهندی دووهمی نهم کتیبه‌دا که میک بوهستین له‌سه‌ر ئه‌و کتیبه‌و به‌رنامانه‌ی که لای (جوله‌که) به‌دریژای میژوو پیروژه‌بوون و سه‌رچاوه‌ی بیرو باوه‌ر و ته‌شریع و یاساو هه‌لویست و هه‌نگاوه‌کانیان بووه چ له کۆن و چ له ئیستاو چ له داهاتوشدا، که نه‌وانیش بریتین له‌مانه:

(١) التوراة

پیشه‌کی: ته‌ورات بریتی بوو له‌وپه‌رتووکه ئاسمانیه‌ی که له‌سه‌ره‌تادا خوای گه‌وره به‌خشی به (موسا) "عليه السلام" له‌کۆی (طور).

(ته‌ورات) وشه‌یه‌کی (عبریه) و به‌مانای (التعليم يان الشريعة) دیت^١.

ته‌ورات به (العهد القديم) یش (old testament) ناوی هاتوه‌و، نهم زاراوه‌یه مه‌سیحیه‌کان به‌کاریان ده‌هیناو به‌م ناو بردنه (إنجيل) یان پی جیا کرده‌وه له ته‌ورات، که به إنجیلیان ده‌وت (العهد الجديد)^٢.

بی گومان (ته‌ورات) (العهد القديم) ده‌کریت به سی به‌شی سه‌ره‌کیه‌وه.

به‌شی یه‌که‌م : السفر الخمسه الاولى، یان ته‌ورات که ئه‌ویش له (٥) سه‌فه‌ر

پیک هاتوه:

Genesis	أ- سفر التكوين
Exodus	ب- سفر الخروج
Leviticus	ج- سفر اللاويين
Numbers	و- سفر العدد
Deuteronomys	ه- سفر التثنية

١- ادیان و فرق : د. امین القضاة ص ٢٨

٢- العرب و اليهود في التاريخ. د. أحمد سوسة ص (٢٢٠).

به‌شی دووهم: الانبياء، واته پيغه‌مبه‌ران و له (۸) سه‌فه‌ر پيکه‌هاتووه که نه‌مانه‌ن (يشوع - القضاة - صموئيل والملوك) که پيغه‌مبه‌ره سه‌ره‌تا‌کانه و ايشعيا و ارميا (که بریتین له پيغه‌مبه‌رانی دواتر) و یونیل و عاموس و عویدیا و یونان میخا و ناحوم و حبقوم و حفینیا و حجابی و زکریا و ملاضي...)^۱.

به‌شی سو‌هه‌م: (الکتب) که پیک هاتووه له چیرۆکی دینی و حکمه‌ت. کۆی گشتی (سه‌فه‌ر) ه‌کان له (ته‌ورات) (العهد القديم) بریتیه له (۳۹) سه‌فه‌رو ته‌وراتی جوله‌که‌کان به‌یه‌که‌م کتیب و مه‌رجه‌عیه‌تی خۆیانی ده‌زانن. پوونکرده‌وه‌ی زیاتر له سه‌ره‌ته‌ورات و به‌شه‌کانی.

• (الاسفار الخمسه) له (عهد القديم) که له‌لای جوله‌که‌کان به‌ته‌ورات ناو ده‌بریت (۵) سه‌فه‌رن و بریتین له‌مانه:

۱. (سفر التكوين): نه‌مه‌یه‌که‌م به‌شی ته‌وراته و پيکه‌هاتووه له (۵۰) اصحاح که گوزارشت له دروست بوونی گه‌ردوون و چیرۆکی (ناده‌م و حه‌وا و نوح و طوفان و نه‌وه‌کانی نوح له سام و حام و یافث و دوا‌ی لافاوه‌که ده‌کات)^۲. هه‌روه‌ها باس له پيغه‌مبه‌رانی دوا‌ی نوح له ابراهیم و نه‌وه‌کانی له اسحاق و یعقوب و (۱۲) کۆپه‌که‌ی یعقوب و چیرۆکی (یوسف) و ده‌نگ‌وباسیان له (مصر) و ده‌یان باسی تر ده‌کات و کۆتای دیت به‌وه‌فاتی یعقوب.

۲. سفر الخروج: دووهم به‌شی ته‌وراته له (۴۰) اصحاح پيکه‌هاتووه. نه‌مه‌به‌شه به‌دوو‌رو درێژی باس له حال و گوزه‌رانی نه‌وه‌کانی اسرائیل ده‌کات دوا‌ی وه‌فاتی یوسف له مصر، پاشان باس له زیاد بوون و باری کۆمه‌لایه‌تی و زه‌به‌روژه‌نگی فیرعه‌ون به‌سه‌ریانه‌وه ده‌کات، له‌گه‌ڵ په‌یدا بوونی (موسا) و گه‌وره‌بوونی له مالی فیرعه‌ن و سه‌ده‌می پيغه‌مبه‌رایه‌تی و ده‌رچوونی له میصر و پرگارکردنی به‌نی اسرائیله‌کان و پویشتیان بۆ بیابانی سینا و به‌خشینی ته‌ورات به‌موسا و

۱- ادیان و فرق: د. أمين القضاة ص ۳۹.

۲- دراسات في اليهودية: عبدالله حسن علي برکات، ص ۱۵.

قسه کردنی له گه‌ل‌ خ‌وای گه‌ورده‌دا له ک‌ت‌وی طور و پاشان مانه‌وه‌یان له‌و بیابانه‌دا ب‌ر ماوه‌ی (چ‌ل) سال.

۳. (سفر اللاوین): ئەم بەشەیان لە (۲۷) (إصحاح پ‌یکهات‌ووه و بە‌ناوی (لاوی) ک‌وری (یعقوب) نا‌ونرا‌وه که یه‌ک‌یکه له براکانی (یوسف) و با‌پ‌یره گه‌ورده‌ی (هارون و موسا) یه "عليهم السلام" ئەم بەشە باس له هه‌ل‌گران و پ‌ه‌یره‌وانی ته‌ورات ده‌کات له‌گه‌ل‌ ئە‌وانه‌ی که خ‌زمه‌تی ته‌ورات ده‌که‌ن، دواتر باس له بەشەکانی سه‌ر‌ب‌ر‌پ‌ین و ق‌وربان‌ی ده‌کات، پاشان باس له ج‌ۆره‌کانی پ‌یسی (الن‌جاسه) و ب‌واره‌کانی پ‌ه‌ی‌وه‌ست به ئاف‌ره‌ت له (حه‌یض و نفاس و چ‌ۆنیه‌تی پاک بو‌ونه‌وه‌ی له‌و حاله‌ته‌ی که ق‌ت‌یدا بو‌وه ده‌کات).

۴. سفر العدد: بەشی ز‌ۆری ئەم (سفر) ه باس له سه‌ر‌ژم‌یری ه‌ۆزه‌کانی به‌نی إسرائیل ده‌کات له‌گه‌ل‌ باس کردنی پار‌ه‌و سه‌روه‌ت و سامان و ب‌واری سه‌رب‌ازی و هه‌ندی باب‌ه‌تی ت‌ر‌وه (۳۶) (إصحاح) پ‌یکهات‌ووه.

۵. سفر التثنية: ئەم بەشە پ‌یکهات‌ووه له‌و زان‌ست و زانیاریانه‌ی که خ‌وای گه‌وره به‌خشی به موسا پاشان فه‌رمانی پ‌یکرد که به گه‌لی به‌نی إسرائیلی راب‌گه‌یه‌ن‌یت.

که ئە‌مانه‌ش پ‌یک د‌ین له عبادات و معامه‌لات و ب‌واره‌کانی ئاب‌و‌وری و سیاس‌ی و سزا و باب‌ه‌ته‌کانی ت‌ر.

(سفر التثنية) ک‌ۆتای د‌یت به وه‌رگرتنی ده‌سه‌لات له‌لایه‌ن (یوشع‌ی ک‌وپی نون) له‌د‌وای (موسا و هارون)، ئەم بەشە له (۲۴) (إصحاح) پ‌یکهات‌ووه.

• پ‌وون کردنه‌وه‌ی به‌شی دو‌وه‌م له (ته‌ورات) (عهد القديم) که ئە‌و‌یش پ‌ی‌ی ده‌وتر‌یت (کتب الانبیاء) که به (عبری) ناوی به (ن‌ب‌ییم) هات‌ووه و مانای پ‌یغه‌م‌به‌ران ده‌گه‌یه‌ن‌یت.

له‌م بەشە‌یا‌ندا پ‌یغه‌م‌به‌رانی کرد‌ووه به دوو بەش‌ه‌وه

أ- به‌شی یه‌که‌میان باس له پ‌یغه‌م‌به‌رانی سه‌ره‌تا ده‌کات (الانبياء الاولی).

به‌شی یه‌که‌م له (٨) سه‌فه‌ر پێکهاتوو:

١. سفر يشوع: (٢٤) إصحاحه و باس له دابه‌ش گردنی زه‌وی و زار ده‌کات به‌ دوور درێژی.

٢. سفر القضاة: له (٢١) إصحاح پێکهاتوو و باس له‌ سه‌رده‌می فرمان‌په‌وای به‌نی اسرائیل ده‌کات له (که‌نعان) دا.

٣. سفر (راعوث): له (٤) إصحاح پێکهاتوو.

٤-٥. سفر صموئیل الاول و الثاني.

٦-٧. سفر الملوك: ئه‌م به‌شه‌یان له (٤٧) إصحاح پێکهاتوو.

٨. سفر أخبار الأيام الاول و الثاني: ئه‌م به‌شه‌یان له (٦٥) إصحاح پێکهاتوو.

ب- به‌شی دووه‌میان باس له پێغه‌مبه‌ره‌ دوا‌ینه‌کان ده‌کات (الانبياء المتأخرين) له (١٤) سه‌فه‌ر پێکهاتوو که بریتین له‌مانه (أشعيا- ارميا- حزقيال- یونس- عاموس- عوبديا- یونان- میخا- ناحوم- حبقوق- حفنيا- حجي- زکریا- ملاخي) ١.

• په‌وێن کردنه‌وه‌ی به‌شی سێ هه‌می ته‌ودات به‌ناوی (الکتب) یان (الکتابات و الشعایین) و له (١٢) سه‌فه‌ر پێکهاتوو که بریتین له:

١. مزامیر داود: له (١٥٠) إصحاح پێکهاتوو و باس له داود پێغه‌مبه‌ر ده‌کات

٢. سفری ایوب: له (٤٢) إصحاح پێکهاتوو و باس له پێغه‌مبه‌ر (ایوب) ده‌کات.

٣. امثال سلیمان: له (٣١) إصحاح پێکهاتوو، باس له ده‌سه‌لآت و فه‌رمان په‌وایی (سلیمان) پێغه‌مبه‌ر ده‌کات.

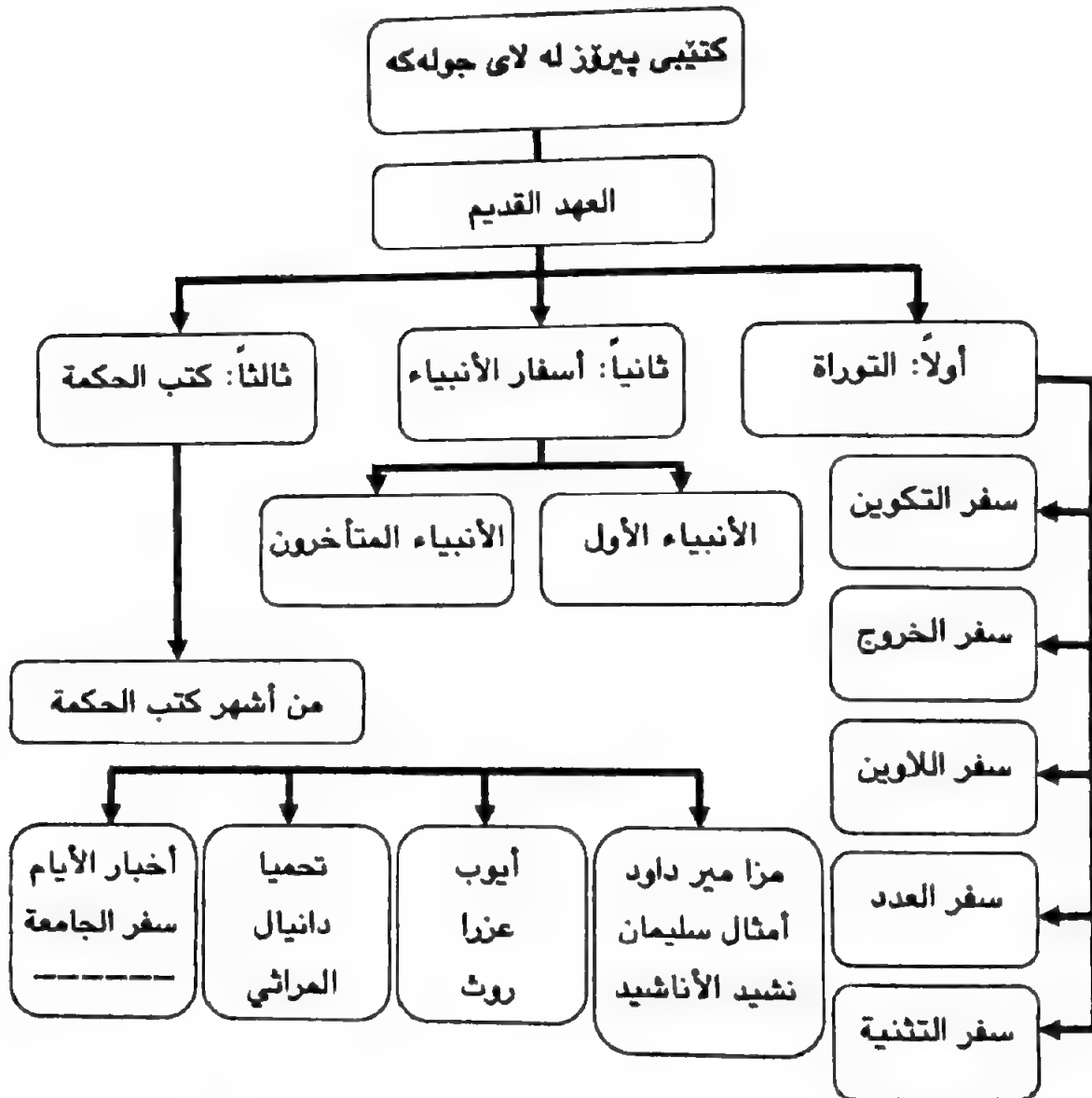
٤. نشید الانشاد: له (٨) إصحاح پێکهاتوو له کۆمه‌له‌ شعرێکی (غه‌زله‌) ئامیژ و ئاشکرا که باس له چیرۆکی دوو شوان ده‌کات، یه‌کیان (نیر ویه‌کیان می) که چۆن دل و دل‌خوازی له‌ گه‌ل یه‌کدا ده‌که‌ن به‌شیوه‌یه‌کی ئاشکرا و به‌ زمانی سه‌رجیگه‌ ٢.

١- العرب و اليهودية في التاريخ: د. أحمد سوسة، ص (٣٣٢).

٢- دراسات في اليهودية: عبدالله حسن علي برکات، ص (٣٣).

٥. سفر إستير	٨. تَحْمِيَا	١١. أخبار الأيام
٦. عزرا	٩. دانيال	١٢. سفر الجامعة
٧. روث	١٠. المراثي	

به شیوهیه کی پوون و زور ئاسانتر به نه خشه تهورات به م جوړه یه:

کوکړدنه وهی تهورات (العهد القديم) سهرده مانیکی زوری خایاند، که ده که پیتته وه
 بۆ سهردهی (١١) ی پیتش زاین^١.

١- اليهود عقيدة و شريعة : د. أسعد السمرحاني : ص (٢١).

تورات (العهد القديم) بۆ يەكەم چار لە سالی (۱۴۱۸) لە إيطاليا چاپکرا. کۆمەلەك لە جوله که کان باوه پريان به غهیری ئەو (۵) سەفەرە ی تورات نیه، ئەمان به (السامریة) ناسراون نه سه بیان ده که پیتته وه بۆ (السامرة) که له (نابلس) جێگیر بوون، ئەم کۆمه له نسخه یه کی کۆنی توراتیان له لایه که ئەو (۵) سەفەرە پێکهاتوو، ئەم کۆمه له یه له لایه ن جوله که وه دزایه تی ته و او ده کرین^۱.

دهستکاری کردنی تورات (تحریف التوراة)

ههروهك پێشتر له سیفه ته کانی جوله که دا باسمان کرد که به کێك له سیفته بهد و خراپه کانیان برێتی بووه له دهستکاری کردنی تورات و شینواندن (دکتور احمد سوسه) ده لێت: ((این فیما مر دلیل قاطع علی أن التوراة المتداولة فی الوقت الحاضر قد دونت بعد النبی موسی بعمدة طويلة فحرفت و اضیف إليها اتفاق مع رغبات و نزعات و میول الکتابه مارة بعد ادوار من الروایة الشفویة و الانتخاب و الحذف و الاضافة إلی دور التدوین)^۲.

واته: به لکه ی ته و او له سه ره نه وه یه که ئەو ته و راته ی که له ئیستادا هه یه و ده ستاو ده ست ده کات، له دوا ی پێغه مبه ره موسا وه کۆکرا وه ته وه، به ما وه یه کی دوو رو درێژ، ده ستکاری کرا و شتیوینرا و بۆی زیاد کرا له وه ی که کۆکه ره وانی هه زو ئاره زوویان لی بوو، پاشان نه وه ی له گه ل مه یل و ئاره زوویان لی نه بوو لی ی لا برا له کاتی کۆکردنه وه یدا.

به لی قورئانی پیرو ز له زۆرێك له ئایه ته کانی دا ئاماره بۆ ئەم پاستییه ده کات و ده فره میت: ﴿مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ، وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

۱- العرب و اليهود فی التاريخ د. احمد سوسه، ص (۳۳۵).

۲- همان سه رجا وه: ص (۲۵۵)

وَأَسْمِعْ وَأَنْظُرْنَا لَكَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِنْ لَعْنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾ النساء (٤٦).

یان ده فەرمیت: ﴿ قَوْلِيلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُوبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلِيلٌ لَهُمْ مِمَّا كُتِبَتْ أَيْدِيهِمْ وَتَوِيلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُوبُونَ ﴾ البقرة: ٧٩.

زانایەکی جوله که به ناوی (سیلفر) دان ده نیت به وهی که (تورات) ده ستکاری کراوه و نه و توراتی که نیستا هه به هه رگیز نمونه ی نه و توراته نه صلیه نه به که درایه موسا له هیچ پوویه که وه^١

(محمد محی الدین حمادة) ده لیت: ((لأنني لا ازكي نفسي إذا قلت: لدي وبكل تواضع آلاف الأدلة بل عشرات الآلاف منها علي ان التوراة اليوم بعيدة كل البعد عن توراة موسى))^٢.

واته: من خۆم هه لئاکیشم نه گەر بلیم: به وپه ی خۆ به که م زانینه وه هه زار به لکه به لکو ده یان هه زار به لکه م له بهر ده ستدایه له سه ر نه وهی که نه و توراتی نه مۆ هه به زۆد دۆره له و توراتی (موسا).

خویندنه وهی تهورات Reading of the Law

نه وهی که ماییت له سه ر تهورات باسی بکهین بریتیه له خویندنه وهی تهورات (قراءة التوراة) له لایه ن جوله که کانه وه، نه ویش به م شیوه به . خویندنه وهی تهورات ته رجه مه ی (قریئت هتور) ی عبریه و بریتیه له خویندنه وهی (٥) نه سفاره که ی موسا له په رستگادا به سه ر نوێژ خوینانی جوله که دا.

١- الاسلام و زيف الاقلام : محمد محی الدین حمادة : ص (٢٠٥).

٢- الاسلام و زيف الاقلام : محمد محی الدین حمادة : ص (٢٠٦).

تورات له پېښ نویځی پوځی شه معان، له گڼ جهننه کاند، وه له جهننی مایگی
تاروی حوله کده، وه له پوځانی پوځو گرتن داو پوځانی دوو شه معان و پېنځ شه معان
ده خوینږیت،

دواي خویندنې تورات دوعا ده کړیت، پاشان دوو جوړ خویندنې تورات هیه،
یه که میان (بابلیه) که نه میان له یه ک سالدات او ده کړیت و ختم
ده کړیت. دوو میان (فله سبطینیه) و سئ سال ده خایه نیت^۱.

۲) التلمود Talmud

و شعی ته لمود و هر گیراوه له و شعی عبری (لامد) به واتای تویننه وه و فیربون
(الدراسة والتعليم)^۲. ته لمود به دوو م سهرچاوه ی یاساو ته شریعی جوله که هر ژمار
ده کړیت له دواي تورات، که بیگومان (ته لمود) بریتیه له کومه لیک یاسای جوله که،
که له نه حباره کانیا نه وه گویند او ته وه و پاڅه و پیناسه ی توراتیان پی کردووه و،
هر چه نده تویننه ره وانی نه م بواره پاو بوچونی زوریان هیه ده رباره ی پاڅه و
پیناسه کردنی (ته لمود) که بریتین له مانه.

• هندیکی ده لیت ((کتاب تعلیم دیانة و آداب اليهود))^۳.

واته: په رتوکی فیرکردنی دینی و نه ده بی جوله که یه.

• هندیکی تر ده لیت: ((انه تعبير عن النضرة اليهودية الشاملة الي العالم في
امتدادها عبر الف سنة من الزمن)).

واته: (ته لمود) ته عبیرکردنه له و بوچونه فراواته ی جوله که بو جیهان به دریزای
هزاران سال.

۱- اليهودية والصهيونية : د. عبدالوهاب المسيري.

۲- همان سهرچاوه.

۳- الاسلام واليهودية : د. عماد علي عبدالسميع حسين : ص (۵۹۵).

• یان ده‌لین: ((هو التوراة الشفوية، وهو مجموعة قواعد وصايا و شرائع دينية و أدبية و مدنية، و شروح و تعاليم و روايات كانت تتناقل و تدرس شفها من حين إلی آخر))^١.

واته: تەلمود بریتیه له تەورات به وتن (شفوي)، پیکهاتوو له کۆمه‌لێک یاسا وەسیەت و پێسا و ئادابی شارستانی دینی، وە پێناسە و پێ نهای و سەرگۆزشتە که گوزاراوەتەو و دراسە کراو بە شیوەی وتن له یه‌کیکه‌و بۆ ئه‌وی تر.

• هەندیکی تر پێناسەیان کردوو ده‌لین: ((بریتیه له‌وه‌ول وماندوو بوونه‌ی که جوله‌که سەرفیان کردوو بۆ مه‌به‌ستی پافه‌کردنی (عهد القديم) به‌و مه‌به‌سته‌ی که بگونجیت له‌گه‌ڵ حال و گۆزه‌رانی جوله‌که، ئه‌ویش به‌و مه‌به‌سته‌ی جوله‌که ئه‌و ده‌سته‌و کۆمه‌له‌ن که به‌سەر زه‌ویدا بلأو بوونه‌تەو نه‌ک که‌لیکی جیکین!!)).

که‌واته به‌ شیوەیه‌کی گشتی (تەلمود) بریتیه له‌ چەند تەعلیم و یاسا و ده‌ستوریکی نه‌ینی، که له‌لایان گه‌وره‌و حاخامه‌کانی جوله‌که‌و دانراو و دارپێژراو و پێویسته له‌سەر هه‌موو جوله‌که‌یه‌ک که په‌یوه‌ست بێت پێوه‌ی و یاسا‌کانی به‌وپه‌ری دلسوزیه‌وه جی به‌ جی بکات، تەلمود له‌لای جوله‌که له‌ تەورات زۆر گه‌وره‌تر و پێژدار تره‌ و سه‌چاوه‌ی فکروه‌ه‌لوێست و هه‌نگاوه‌کانیانه له‌ تەواوی بواره‌کانی زیاندا.

تەلمود ده‌کریت به‌ دوو به‌شی سه‌ره‌کیه‌وه.

آ-(المشناه) (المتن) ئه‌مه‌یان به‌ ئه‌سل و بیه‌ما ناو ده‌بریت.

ب-(الجمارا) به‌مانای پافه‌و شه‌رحی (المشناه) دیت.

١- الاسفار المقدسة قبل الاسلام : د. صابر طعيمة : ص (٤١).

۱- پېښورکړنه وهی بهی یه که می ته لمود (المشنه)

(المشنه) به که م لانه ی یاساییه که جوله که کان دایان ناوه دواي ته ورات، (یهودا ماناسي) له نیوان سالة کانی (۱۹۰-۲۰۰) ی زایینی کوی کرده وه شه ویش دواي کاول کردنی (هیکل) له سهر دهستی (تیطس) ی پومانی^۱. جوله که کان باوه پریان وایه که (المشنه) دابه زیوه ته سهر موسا، شهش له (سفر الخروج) دا و به و دهسته واژه یه هاتووه که خوی گه وړه وتی به موسا: ((ته ی موسا سهر بکه وه به سهر شه و چیا یه دا و من لیتره م، تابلوی که به ردت ده ده می که پیکهاتووه له یاساکانی شریعت و ناموزگاری که نویومه بو پی پیشاندانتان))^۲.

((المشنه)) بریتی به له کومه لیک داب و نه ریتی جوله که له ته وای بواره جوراو جورده کانی ژاندا، له گه ل هندی دهسته واژه ی ته ورات^۳. ((المشنه)) وشه یه کی (عبری) و به مانای (المعرفة) واته زانین دیت، یان یاسای دووه م^۴، که له شهش باس پیک هاتووه که نه مانه ن.

۱. البذور- زیرانیم- په یوه سته به بواره کانی کشتوکال و له (۱۱) نامه پیکهاتووه.

۲. الايام المقررة- مؤید- په یوه سته به یاساکانی جه ژن وپوژ و گرتنه وه و له (۱۲) نامه پیکهاتووه.

۳. المرأة- نشیم- په یوه سته به یاساکانی ژن هینان و شوکردن و طه لاق و نه زرو یاساکانی وه و له (۷) نامه پیکهاتووه.

۴. الاضرار- نزیکین- په یوه سته به یاساکانی شارستانی و تاوانه وه و له (۱۰) نامه پیکهاتووه.

۱- التلمود تاریخ و تعالیمه ص (۱۲-۱۳) (ظفر الاسلام خان).

۲- سفر الخروج الاصحاح: ۲۴

۳- العرب و اليهود في التاريخ: د. أحمد سوسة، ص (۳۶۲)

۴- الاسلام و اليهودية: د. عماد علي عبدالسمیع حسین: ص (۵۹۷)

٥. الاشياء المقدسة-كودا شيم-په يوه سته به ياساكانى نوټزكردن و له (١١)

نامه پټكها توه.

٦. الطهارة(توهاروت) په يوه سته به ياساكانى پاك و خاوينى و له (١٢) نامه

پټكها توه.^١

ب- پروونكردنه وهى به شى دووه مى (ته لود) (جمارا)

"جمارا" وشه يه كى عبريه و به ماناى رافه و شهرح دټ.^٢ ته مېش برېتیه له شهرح

و پټناسه ي به شى يه كه مى ته لود (المشناه)^٣. كه واته ده توانين بلټين كه

(المشناه) ته صله بنه مايه و (جمارا) شهرحى ته صل و بنه ماكانى (المشناه) يه.

(الجمارا) ش ده كړت به دوو به شه وه كه ته وانېش برېتین له:

١. جمارا اورشليم يان (فهله سطيني).

((برېتیه له و زنجيره و تووټزه ي كه حاخامه كاني فهله سطين به گشتى وزاناکاني

قوتا بخانه ي (طبرية) كرديان ده رياره ي بنه ماكانى (المشناه) كه ميژووه كه ي

ده گه پټته وه بو نيوان ساله كاني (٢٢٠-٢٤٠) ي زايڼى (جماراي فهله سطيني) به

زمانى (نارامى) كه زمانى دانېشتوانى (فهله سطين) نوسرايه وه له (٧٥٠٠٠٠) وشه

پټكها تېوو، ١٥٪ ي چيروك و به سهرهاتى گلى جوله كه بوو وه له بنه پرته دا هيچ

بنه مايه كى راستيان نه بوو چونكه جوله كه خوځيان دروستيان كرد بوو)^٤.

٢. جماراي بابلي

ميژووى (جماراي بابل) ده گه پټته وه بو زهوى (بابل) له (عيراق) له سالى (٥٠٠)

ي زايڼى ته واوبوون له كوكردنه وه ي^٥. كه ته مېش (٢٠٥٠٠٠٠٠) هه زاروشه

پټكها تېوو ٣٠٪ باس له چيروك و به سهرهاته كان ده كات، ٧٠٪ باس له ياسا ده كات.

١- دراسات في اليهودية : عبدالله حسن علي بركات ، ص(٣٦).

٢- الاسلام و اليهودية : د. عماد علي عبدالسميع حسين : ص(٥٩٧)

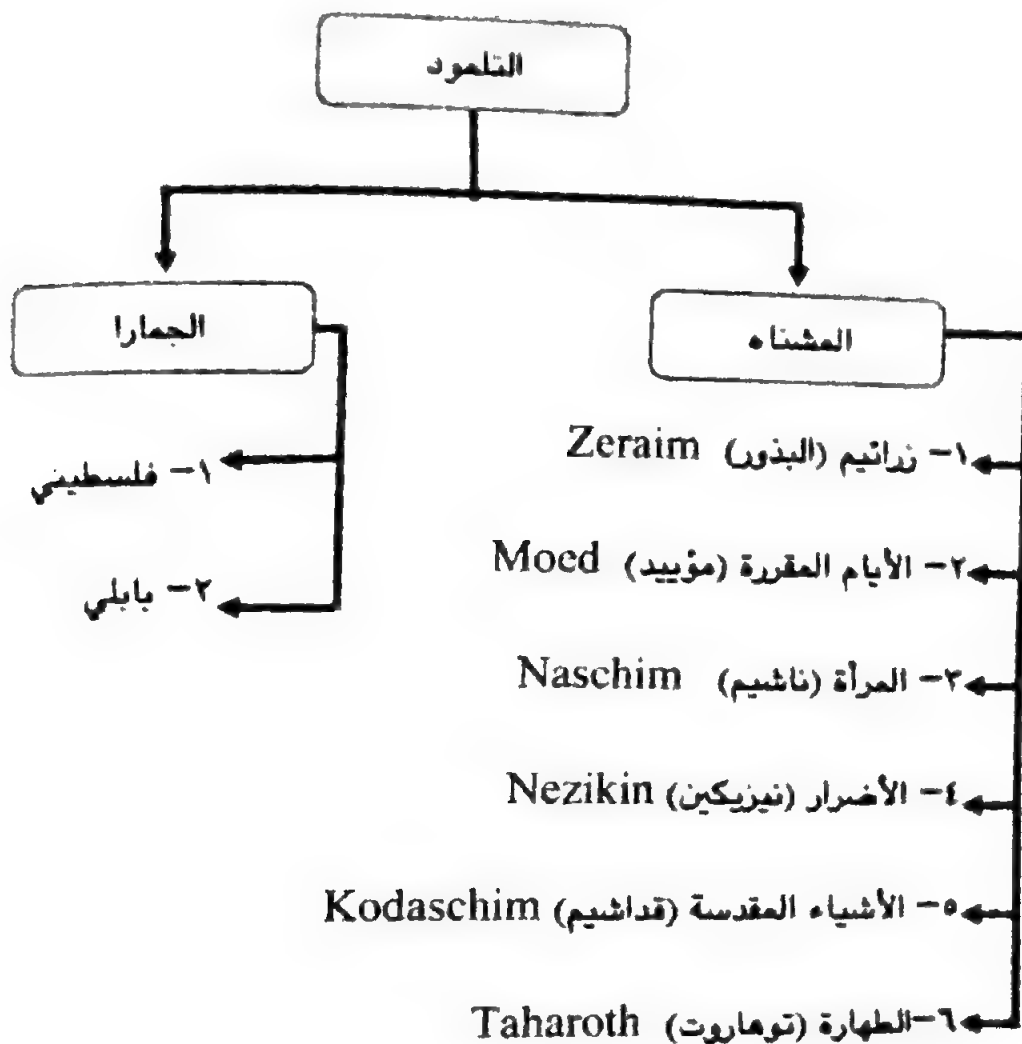
٣- اليهود عقيدة و شريعة : د. أسعد السمحراني : ص(٢٩).

٤- ابيان و فرق : د. أمين القضاة ص(٤٧).

٥- هه مان سهرچاره ص (٤٧).

فهارسی (فهارسی بابلی) گه ورتنه له (فهارسی قهله سبطی) نه فهارسی
(۱) نه ورتنه و فهارسی لایه ریکه گانی پیکهاتوره له (۵۸۹۱) لایه ریکه له (۱۲) نه
مروست بووه.

نه خشی ته لودو به شه گانی

۱- العرب واليهود في التاريخ. أحمد سوسة. ص (۳۶۲)

گرنگی و گه وره یی (تەلمود) لای جوله که

جوله که کان له سه ره تادا ته لمودیان له دواى ته وراته وه سه یر ده کرد له قه درو
پیزدا، به لام دواتر ئەم هاوکی شهیه له لای جوله که پیچه وانه بویه وه گه وره ی و پیزی
و گرنگی ته لمود درا به سه ره ته ورات دا.

یه کێک له حاخامه کانی جوله که ئامۆژگاری کۆره که ی ده کات و ده لێت: ((یابنی
کن حریصا علی مرعاة اقوال الکتبة - ای الحاخامات واضعی التلمود - اکثر من
حرصک علی اقوال التوراة، لان احکام التوراة تحتوی الاوامر النواهی، اما شرائع
الکتبة قاعن من ينتهیک واحدة منها یجلب علی نفسه عقوبة الاله...))^۱.

واته: ئەو کۆری خۆم زۆر دامه زراوه به له سه ره جی به جی کردنی وته ی
حاخامه کانی دانهری ته لمود، زیاتر له پابه ند بوون و دامه زراویت به وته کانی
ته وراته وه چونکه یاساکانی ته ورات پیکهاتوو له ئە نجام دان و ئە نجام نه دانی
فه رمانه کان به لام ئە گه ر یاساکانی ته لمودت پێشل کرد به ره و سزاو تۆله ی خودات
ده بات.

یان له جێگه یه کی تر دا ده لێت: ((لاخلاص لمن ترک التلمود و اشتغل بالتوراة
لان اقوال العلماء التلمود افضل مما جاء فی شریعة موسی وهی افضل من اقوال
الانبیاء))^۲.

واته: پزگاری نابیت ئەو که سه ی که ده ست به رداری ته لمود، ده بییت و خۆی
سه قال ده کات به ته وراته وه، چونکه وته ی زانا کانی ته لمود له پێشتر و گرنگ ترن
له وه ی که له شه ریعه تی موسادا هاتوون، ته لمود له پێشتره له وته ی پیغه مبه ران.
زۆر به ی زۆری جوله که کان باوه ریان وه ها یه که ته لمودیش وه ک (ته ورات)
دابه زیوه ته سه ره موسا، ته ورات به شیوه ی نوسراو، (ته لمود) یش به شیوه ی
وتن (شفوی).

۱- الاسلام و اليهودية : د. عماد علي عبدالسمیع حسین : ص (۵۹۹).

۲- البید الخفیة : د. عبدالوهاب المسیری ص (۲۷-۲۸).

هه نديكى تريان باوه پيان وه هايه كه ده لئين: تهورات به تهنها وهك نان وه هايه
مرويش تهنها به نان نازى و (تهلمود) وهك پيداويستيه كاني تر وه هايه له گهل
ناندا. ههروه ها ده لئين: (من يقرأ التوراة بغير المشناة و الجمارا فليس له إله) ^١.

واته: ههركهس تهورات به بى (المشناه و جمارا) واته (تهلمود) بخوينى نه وه
بى باوه په وه پرستراوى نيه، به لى جوله كه كان له و ناسته به رزه دا ده پوانن بۆ پله و
كه وره ي تهلمود و به تهنها له بواره گه وره و گشتيانه ي ژياندا به كارى ناهينن به لكو
له سه رجه م بواره جوراو جوره كاني ژيانى پۆژانه ياندا به كارى دينن، ته نانه ت له
په يوه ندى نتيوان ژن و پياو چۆنيه تى ئاماده كردنى خواردن و بواره كاني پزىشكى و
سحر و نه ستيره گه راي و... هتد ^٢.

جوله كه باوه پيان وه هايه كه سه ر پيچى كردن له شه رعيه تى (تهورات) تاوانه و
له به رامبه ردا ته وه بى ده ويت. به لام سه ر پيچى كردن له ياسا كاني (تهلمود) پتيويستى
به گه وره ترين سزا هه يه كه نه ويش كوشتنه ^٣.

تهلمود به كيكه له بنه مه كاني په روه رده له لاي جوله كه، گه نجى عبرانى دراسه ي
تهلمود ده كات پۆژانه (٧) سه عات به دريژاي (٧) سال به ته واوى مانا و برپگه و ياسا و
پيسا كاني له ژيرى و بير كردنه وه ي خويدا ده چه سپينى و له ژيانى پۆژانه ي خويدا
په پره وي ده كات و ده يان كات به بنه ما بۆ هه ست و هه لويست و كردارو گفوتارى
خوى.

كه ر له م پوانگه يه وه بپوانينه سروشتى مامه له كردنى جوله كه له گهل غه يري
خوياندا، به ته واوى نه م پاستيه مان بۆ ده سه لمى ^٤.

١- موسوعة الاديان (الديانة اليهودية) الأستاذة وفاء فرحات ص (١٨٣).

٢- البید الخفية : د. عبدالوهاب المسيري ص (٣١).

٣- موسوعة الاديان (الديانة اليهودية) ص (١٨٣).

٤- الاسلام و اليهودية ص (٦٠٠).

تیشکیک له سهر برېگه و خاله برېار له سهر دراوه کانی (تلمود)

هر وړه پېښتر باسما ليوه کرد که (تلمود) پایه و پله يه کی زور گه وړه ی مه يه له لای جوله که و باس و خواسی دهریاره ی سهرجه می بواره کانی (دینی و ته شریعی و سیاسی و قه طائی و عه قیدی و میژوی و سهریازی و سیاسی و مامه له و کومه لایه تی و دهیان و سهدان بولری تن) دهکات و یو هر بواریک له و بوارانه دهیان خال و برېگه ی داناوه که دهکرتت یو هر بواریک نه و خالانه باس بکهین که په یوه سته پیوه ی.

۱. خوی گه وړه له پوانگه ی ته لموده وه ((الله في التلمود))

ته لمودی شه یقانی دهریاره ی زاتی خوی گه وړه و ته ی زور نادرست و (کفی) نامیزیان هه یه، که سهرجه می نه و بیرو باوه پانه یان به لگن له سهر نه وه ی که نه م گه له به دکار و به دپړه و شته، به ته نها مروغه کان به سوک ته ماشا ناکه ن و هیرش ناکه نه سهر پیروزیه کانیان، به لکو هیرشیش دهکته نه سهر زاتی پیروزی خوی گه وړه و بی نه ده بی ته ولوی له بهرام بهردا نه نجام ده دن.

که نه مانه هه ندیکن له بیر و باوه پړه چهوت و نادرسته کانیان: -

۱. ((ليس الله معصوما من الطيش والغضب والكذب))^۱

واته: خوا بی تاوان و بی گونا ه نیه له ماندوو بوون و توره ی و درو کردن

(سبحانه و تعالی عما یقولون)

۲. النهار إثنًا عشرة ساعة، في الثلاثة الاولى فيها يجلس و الله و يطالع الشريعة،

و في الثلاثة الثانية يحكم، و في الثلاثة الاخرة، يجلس و يلعب مع الحوت ملك

الاسماك) (۱)

واته: پوژ دوانزه سه عاته، له سی یه کی یه که م دا (خوا) دانیشته وه و شهریه ت

ده خوینیتته وه له سی یه کی دووم دا فرمان په وای دهکات، له سی یه کی سی

۱- حقيقة اليهود : فؤاد بن سيد عبدالرحمان الرفاعي : ص (۱۷).

۲- هه مان سهرچاره.

یه مدان ده داته جیهان، له سئ یه کی کوتایدا داده نیشئ و یاری له گه ل نه ههنگی
پادشای ماسیه کانداده کات؟!!

۳. ارواح اليهود مصدروها روح الله و ارواح غیر اليهود مصدروها الروح النجسة^۱.
واته: رۆحی جوله که سه رچاوه که ی رۆحی خواجه، و رۆحی غه یری جوله که
سه رچاوه ی رۆحی پیسه...
۴. اليهودي معتبر عند الله اكثر من الملائكة^۲.

واته: جوله که له لای خوا له پیشت و به ریز تره له فریشته کان...
۵. له پوانگی ته لمودی شه یتانیانه وه (خوаш) بی تاوان و بی گونا ه نیه له
هه له. سبحانه و تعالی عما یقولون... ئه ویش به وه ی که (ته لمود) ده لیت:
جاریکیان (خوا)، رقی هه لگرت له به نی اسرائیل و توپه بوو لییان و سویندی
لی خواردن که له زیانی هه میشه ی ناخرهت بی بهشیان بکات!! به لام دواتر خوا له
توپه ییه که ی هیواش بووه و په شیمان بوویه وه له وه ی که پیشت ده رهق به به نی
اسرائیل کردبووی...^۳

(ته لمود) (عليه اللعنه) وا ده پوانیت بۆ خوا، که خوا سه رچاوه ی شه ر و خراپه یه
هه روه که سه رچاوه ی خیره^۴!! .

۶. (قال القمر لله: أخطأت حيث جعلتني أصغر من الشمس... فاعترف الله بخطئه
و قال اذبحوا لي ذبيحة اكفريها عن ذنبي لانني خلقت القمر اصغر من الشمس)^۵.
واته: مانگ به (خوا) ی وت: هه له ت کردووه له وه ی که منت بچوکت دروست
کردووه له خۆر!! پاشان (خوا) دانی نا به هه له ی خۆیدا و وتی: حه یوانیکم بۆ

۱- حقيقة اليهود : فؤاد بن سيد عبدالرحمان الرفاعي : ص (۱۷).

۲- هه مان سه رچاوه.

۳- موسوعة الاديان: وفاء فرحات ص (۱۸۳).

۴- هه مان سه رچاوه : ص (۱۸۴).

۵- دراسات في اليهودية : ص (۸۵).

سەر بېرن تا بېته مايه‌ی سړينه‌وه‌ی نه‌وه‌له‌ی که کردووه‌و مانگم له‌ خور بچوکتړ
دروست کردووه!!

۷. يه‌کټکي تر له‌ خاله‌ پېر کفر و بې نه‌ده‌بیه‌کانیان به‌رامبه‌ر ذاتی پېرؤزی
(الله) ده‌لټن:

((دژواړیبه‌ک له‌ نټوان (خوا) زانا‌کانی جوله‌که‌ دا دروست بوو له‌سەر هه‌ندی
باس و خواس که‌ پوژانه‌ له‌ به‌ینی (خوا) و (خاخامه‌کان) قسه‌یان له‌سەر ده‌کرد،
نه‌م جیداله‌ درټژه‌ی کټشا تا نه‌وه‌ندازه‌ی پړپړ له‌سەر نه‌وه‌ درا که‌ نه‌م جیدال و
جیاوازیه‌ بدرټ به‌ دادگای بالای خاخامه‌کان!! سهرنه‌نجام خاخامه‌کان که‌یشتنه
نه‌وه‌ پړپړه‌ی که‌ (خوا) هه‌له‌ی کردووه‌ خاخامه‌کان پاستیان کردووه‌!! (سبحانه‌ و
تعالی عما یؤفکون).^۱

۲. وه‌سفی جوله‌که‌ له‌ په‌پاوه‌ په‌شه‌کانی (ته‌لمود) دا

ویناکردنی که‌سیتی جوله‌که‌ له‌ بړگه‌و خاله‌کانی (ته‌لمود) دا به‌ شټوه‌یه‌کی نؤر
سه‌یر و سەر سوړه‌ینه‌ره‌. وا‌ خو‌یان ده‌بینن که‌ (پؤحی جوله‌که‌) به‌شټکه‌ له‌ پؤحی
(خوا) جیاوازه‌ له‌ رؤحی غه‌یری جوله‌که‌. هه‌روه‌ک چؤن کوپ به‌شټکه‌ له‌ باوک!! که‌
نه‌مانه‌ش به‌شټکن له‌و خالانه‌:

۱. ((لو لم یخلق اليهود لأنعمدت البرکة من الارض، و لما خلقت الامطار و
الشمس))^۲.

واته‌: گهر جه‌له‌که‌ نه‌بوايه‌ به‌ره‌که‌ت له‌ زه‌وی ده‌پړا، باران و خور بؤ جوله‌که‌
به‌دی هټنراوه‌.

۲. خلق الناس باستثناء اليهود من النطفة الحصان، و خلق الله الاجنبي على
هیننه‌ إنسان لیكون لائقاً لخدمة اليهود الذين خلقت الدنيا لاجلهم.^۳

۱- حقیقة اليهود (ص ۱۷).

۲- هه‌مان سهرچاوه‌.

۳- هه‌مان سهرچاوه‌.

واته: سەرجه می مۆڤه کان جگه له جوله که له نطفه ی نه سڀ دروست بوون،
وه خوا غهیری جوله که ی له سەر شیوه ی مۆڤ دروست کردوووه بۆ نه وه ی بشین بۆ
خزمه تکاری جوله که نه وانه ی که دنیا له بهر خاتری نه وان به دی هینراوه !!
۳. ((الأجانب غیر اليهود کاکلاب))^۱

واته: هه رچی مۆڤ هه یه جگه له جوله که وه ک سه گن !!
۴. الامم الخارجة عن دين اليهود لیست کلابا فحسب، بل حمیرا ایضا.^۲
واته: نه و نه ته وانه ی که له ده ره وه ی دینی جوله که ن به ته نها سه گ نین، به لکو
گوێ درێژیشن !!

۵. الذي يقتل اجنبيا (أي غیر اليهودی) يكفأ بالخلود في الفردوس^۳
واته: نه و که سه ی که غهیری جوله که یه ک بکوژی پاداشت ده درێته وه به
فیرده وس.

۶. محرم على اليهودي ان ينجي احداً من الاجانب^۴
واته: حه رامه له سەر جوله که که یه کێک غهیره جوله که پرگار بکات له
ناره حه تی.

۷. من العدل ان يقتل اليهودی کل أجنبي، لانه بذالك يقرب قربانا إلى الله.^۵
واته: له دروستی و دادپه روه ریه وه یه که جوله که هه موو نه ته وه یه کی تر بکوژیت
چونکه به م کاره قوریانی نه نجام داوه بۆ خوا !!

۸. ((وهب الله اليهود حق السيطرة و التصرف بدماء جميع الشعوب و مملکت))^۶
واته: خوا به خشیویه تی به جوله که مافی ده سه لاتداری و خاوه نداریتی و مامه له
کردن به خوینی سەرجه م که لاته وه.

۱- حقیقه اليهود (ص ۱۷).

۲- هه مان سه رچاوه

۳- موسوعة الاديان: ص (۱۸۶).

۴- اليهود: زهدي الفاتح ص (۱۶۵).

۵- هه مان سه رچاوه

۶- هه مان سه رچاوه

٩. ((إذا سرق اليهودي غير اليهودي، فيمكن الاحتفاظ بالمسروق))^١.

واته: نه گەر جوله که یه ک دزی له یه کێک کردوو جوله که نه بوو، نه وا با بۆی نه گێرێته وه به لکو پارێزگاری لی بکات لای خۆی!!

١٠. محظور عليك ان تسرق اخاك اليهودي، ولكن من حقلك ان تسرق غير اليهودي^٢.

واته: یاساغه له سهرت که دزی له برا جوله که کات بکهیت به لام مافی خۆته که دزی له غهیری جوله که بکهیت...

١١. ((تقديمك هدية إلي غير اليهودي يعد إثما عظيما، ولكن يسمع لليهودي ان يمنع الصدقات لفقراء غير اليهود و عيادة مرضاهم و التعزية بموتاهم لخلق جو من الوئام، بحيث يخیل إلي الانحيار بان اليهودهم اصدقاء طيبون، لانهم يعبرون عن مشاعرهم الطيبة))^٣.

واته: پێشکەش کردنی هەر دیارییهک بۆ غهیری جوله که به تاوان هه ژمار ده کریت!! به لام پێگا دراوه به جوله که که خێر و چاکه له گه ل غهیری جوله که دا بکات و سهردانی نه خۆشیان بکات و ئاماده ی پرسه ی کۆچ کردنیان بێت، بۆ ئه وه مه به سته ی که که شێکی ساز بسازێتی، تا له هه سته ی غهیره جوله که کاندایه وه دروست ببی که جوله که دۆسته و هاوه لێانه و که سانی باشن، بۆ ئه وه ی که له شعوریاندا جوله که به که سانی باش ناو به رن.

١٢. ((يجب على اليهود السعي الدائم لغش المسحيين))^٤.

واته: پێویسته له سهر جوله که هه ولێ به رده وام بدات له سهر فێل کردن له گاوه ره کان.

١- اليهود : زهدی الفاتح من (١٦٥).

٢- هه مان سه رچاره من (١٦٦).

٣- هه مان سه رچاره من (١٧٠).

١٣. ((اليهود بشر، لهم إنسانيتهم، اما الشعوب و الامم الأخرى فيها عبارة عن حيوانات)).

واته: جوله كه مړوښ، خاوه ن مړوښه تي خوځانن، به لام گه لان و ميلله تاني تري غه يري جوله كه پيځهاتوون له ناڅه لان و وهكو ناڅه له وه هان.
١٤. ((من يفعل خيرا للمسيحين، فلن يقوم من قبره قط)).

واته: نه و كه سه ي چا كه له گه له گا وره كاندا بكات، هه رگيز له گوړه كيدا هه لئاستي ته وه.

١٥. ((ارواح الاغيار من الشيطان، تماما ك ارواح الاغنام و الحيوانات، نطفة غير اليهودي هي كنطفة حيوان)).

واته: پوځي غه يري جوله كه له شه يتانه وه يه، به ته واوي وهك مه پو مالان و ناڅه لان، نطفه ي غه يري جوله كه وهك نطفه ي ناڅه له.

١٦. ((اذا قتل غير اليهودي رجلاً يهودياً او غير اليهودي فهو مسؤول و نجب محاكمته، اما إذا قتل يهودي غير يهودي فهو غير مسؤول و ولا يحاكم)).^١

واته: گه ر كه سيكي غه يره جوله كه، جوله كه يه كي كوشت يان غه يره جوله كه يه كي كوشت نه وا بهر پرسه لي ي پتويسته دادگاي بكرت، به لام نه گه ر جوله كه يه ك غه يره جوله كه يه كي كوشت، بهر پرسيار نيه و نابيت دادگاي بكرت.

١٧. ((يحل قتل اليهودي المرتد عن دينه أينما كان، حتي وإن كان رتبة مجردنية)).^٢

واته: دروسته نه و جوله كه يه بكوريت كه له ديني هه لده گه رپته وه له هه ر كوي يه ك بيت، نه گه ر هه لگه رانه وه كه شي به نيه تيش بيت؟؟

١٨. ((غير اليهودي الذي يدرس التلمود، و اليهودي الذي يساعده على ذلك يجب قتلها)).^١

١- اليهود : زمني الفاتح من (١٧٠).

٢- هه مان سه رچاوه

واته: نهوانه‌ی که جوله‌که نین و دراسه‌ی ته‌لمود ده‌که‌ن و جوله‌که‌به‌کیش
یارمه‌تی ده‌دات له‌سه‌ر نه‌و دراسه‌ی کردنه پی‌ویسته بکوژریت !!!

۱۹. ((الربا محرم بین اليهود، و مباح تعاطیه من غیر اليهود))^۱.

واته: کاری(سوو) خۆری یاساغه (حرامه) له نیوان جوله‌که‌دا، به‌لام ئاسای و
حه‌لاله وه‌رگرتنی له غه‌یری جوله‌که.

۲۰. ((حياة غیر اليهودي ملك لليهودي...))^۲.

واته: ژیا‌نی که‌سانی غه‌یری جوله‌که ملکی جوله‌که‌یه !!!

۲. (ئافره‌ت) و (گری به‌ستی هاوسه‌ری) و بواره‌کانی (په‌وشت) له بره‌که‌کانی
(ته‌لمود) دا.

په‌پاوه په‌شه‌کانی (ته‌لمود) ده‌یان بره‌که و خالی بریار له‌سه‌ر دراویان
ده‌رباره‌ی ئافره‌ت به‌گشتی و گری به‌ستی هاوسه‌رگیری و بواره‌کانی تاییه‌ت به
په‌وشت هه‌یه و نه‌مانه هه‌ندیکیان:

۱. الزنا بغیر اليهود سواء کانوا ذکورا أم إناثا مباح.

واته: به‌دپه‌وشتی کردن (زینا) له‌گه‌ل غه‌یری جوله‌که‌دا جا نی‌ر بی‌یان می
دروسته !!

۲. لا يحق للمرأة اليهودية أن تشکوا زوجها إذا زني على الفراش الزوجية.

واته: ئافره‌تی جوله‌که مافی نه‌وه‌ی نیه که سکا‌لای پی‌اوه‌که‌ی بکات له‌سه‌ر
نه‌وه‌ی که زینای کردووه له‌سه‌ر جینگه‌ی ژن و می‌ردایه‌تیان !!

۳. من حلم من اليهودية إنه جامع والدته یؤتي الحکمة

و من رأى أنه جامع خطيبته فهو محافظ على الشريعة

و من رأى أنه جامع أخته فمن نصبيه نور العقل

۱- هه‌مان سه‌رچاوه.

۲- حقیقه‌ی اليهود: ص (۱۸، ۱۹).

۳- هه‌مان سه‌رچاوه

ومن رأى أنه جامع امرأة قريبه فله الحياء الابدية^١

واته: ههركه سېك شهيتانی ببيت له خهويدا و دهستی له گهل دايكى خويدا
تيكهل كردهيت نهوا كارزانی (حكمة) پي خهلات ده كريت.
ههركه سېك له خهونيدا بينی كه دهستی له گهل خيزانه كيدا تيكهل كردهوه،
نهوه پاريزگاری له شهريعت كردهوه.
ههركه سېك له خهونيدا دهستی تيكهل كردهوو له گهل خوشكى خويدا و زينای
له گهل دا ده كرد نهوه (پووناكى ژيری) پي دراوه.
ههركه س له خهونيدا زينای له گهل ثافره ته نزيكاكانيدا ده كرد، نهوه زيانی
مه تا مه تاي بو ههيه !!

٤. كل النساء غير اليهوديات مومسات^٢.

واته: هه موو ثافره تيكی غهيره جوله كه به دپره وشتن.
٥. ((من حق الرجل ان يفعل بزوجه ماشاء واشتهى، تماما لحقه في قطعة لحم
إشترأها))^٣.

واته: مافي پياو له سهر ژن نهوهيه كه هه رچی دلی ثاره زووی دهكات به رامبه ر
هاوسه ره كی نه جامی بدات، به وینهی پارچه گوشتي كه كړيوويه تی.
٦. ((يحق لليهودي ان يغتصب، ان يخادع، أن يقسم يمينا كاذبا ولكن بشرط أن
يحرص أن لا يكتشف امره احد، حتى لا يساء إلى سمعة إسرائيل)).
واته: دروسته بو جولكه كه ده سترديژی بكات، فيل بكات، سویندی درو
بخوات، به و هه رجهی كه سور بيت له سهر نهوهی كه نه م كارانهی ئاشكرا نه بيت له
لای كه س، تا نه بيت ه مایه ی خراب كردنی سمعه ی إسرائيل.
٧. ((يحل لليهودي إغتصاب غير اليهودية، ولكن يحرم عليه الزواج منها))

١- حقيقة اليهود: ص (١٩).

٢- اليهود: ص (١٦٨).

٣- همان سمرچاره

واته: دروسته بۆ جوله که، دهستدریژی بکاته سهر ئافره تی غهیره جوله که، به لام دروست نیه داخوازی بکات.

۸. ((یحل اغتصاب الطفلة غیر اليهودية متى بلغت من العمر الثلاث سنوات))

واته: دروسته دهست دریژی بکریته سهر مندالی غهیره جوله که. گهر ته مه نیشی سی سالانه بیته.

۹. ((بما ان الطفلة غیر اليهودية التي تجاوزت الثلاث السنوات بیوم واحد من عمرها صالحة للاغتصاب المضاجعة))

واته: گهر مندالیکی غهیره جوله که ته نها یه ک پوژ زیاتر بوو له سی سال واته سی سال و یه ک پوژ زیاتر بیته. ته مه نی دهست ده دات و گونجاوه بۆ ئه وهی دهستدریژی سیکیسی بکریته سهر و کاری سهرجیگی له گه لدا بکریته...

۴. گاواره کان له پهراوه کانی (ته لمود) دا

۱. ((یسوع المسیح ارتد عن الدين اليهودي و عبدالوثنان)).

واته: (یه سوعی مه سیح) هه لکه پایه وه له دینی جوله که و دهستی کرد به بت په رستی.

۲. ((المسیح مجنون و ساحر و ثني و المسيحيون كفره مثله))

واته: (عیسا) شیته و جادووگه ره و بت په رسته، گاواره کانیش بی باوه پڼ وه ک نهو.

۳. ((أحط الکفار من الناس هم من المسیح و أتباعه))

واته: ((خراپترین بی باوه پ له ناو خه لکی دا عیسا و شوین که وتوانیه تی.

۴. ((کنائس المسيحين بیوت ضالین و معابد اصنام فیجب علی اليهود

تخریبها))

واته: کلیسای گاواره کان شوینی سهرگه ردان و نه زانه کان و شوینگای بت

په رستییه، پتویسته له سهر جوله که که بیان پووختنی!!

۵. ((اناجیل النصاری واجب إحراقها لانها عين الضلال و الظلم و الخطایا))

واته : ئېنجېله كانى گاۋرەكان پېئويستە بسونئىنرى چونكه سەرچاۋەى گومراى و
ستەم و مەلەن.

۶. ((إن الكنائس النصرانية بمقام قنادورات وأن الواغطين فيها أشبه بالكلاّب

الغابحة))

واته : كلئىساي گاۋرەكان لە جېڭەى شوئىنە بېسەكاندايە و ئەوانەشى وتار
دەدەن تيايدا مەروەك سەگى وەپىو، وەهان.

۷. على اليهودى ان يلعن كل يوم النصرارى ثلاث مرات.

واته : پېئويستە لەسەر جولهكە كە پۆزانە سى جار گاۋرەكان بە نەفرەت
بكات.

۸. ((يجب تخفيض نسبة الموالد عند المسيحين))

وايه : پېئويستە كار بکەين لەسەر ئەوەى كە پېژەى منداڵ بوون لەناو گارەكاندا
دابەزئىن !!

۹. ((إبادة المسيحين تضحية ضرورية))

واته : لەناو بردنى گاۋرەكان گيان فېدايىيەكى پېئويستە !!

۵. سوئند خواردن و ياساكانى لە (تەلمود) دا

دەقەكانى (تەلمود) دەربارەى سوئند خواردن باوەريان وەهايه ئەو سوئندەى
كە جولهكەيەك لەكاتى مامەلە كردندا دەبخوات، لەگەڵ غەيرە جولهكەدا بە سوئند
مەژمار ناكريت !! مەروەك سوئندىك وەهايه كە بۆ ئازەلئىكت خواردبىت، وە سوئند
خواردن بۆ ئازەلئىش بە سوئند نازمىردريت.

كاتىك جولهكەيەك دزى لە غەيرە جولهكەيەك دەكات و دواى ئەو كارەى بە
سزاي دادگا دەكەويت و زۆرى لى دەكەن كە سوئند بخوات وشاهيدى بدات لەسەر
پاكانەى خۆى، ئەوە دروستە لەم حالەدا هەم سوئندى درۆ بخوات و هەم شاهيدى
درۆش بدات بۆ كەسىكى ترى جولهكە، كە دزى نەكردووە، چونكە (تەلمود) پۆژىكى
تايبەتى بۆ ئەم حالەتانه داناوە و پى دەرەى پۆژى لى بوردن (يوم الغفران) و

جوله که ته و بهی تیندا ده که ن - به حسابی خویان - له هه له و تاوان و سوینده
دریانی که پیشتر خواردویانه^۱.

دروشمی هه ره گه ورده و سه ره کی ته لمود له سه یر کردنی گه لان و میلله تاندا
بریته له سه یر کردنی گه لان و خه لکانی غه یری جوله که به (گوی درین) هه روه که له
یه کیک له برکه کانیاندا باس له م حاله ته ده کات و ده لیت:

((الامعیون هم الحمر، الذین خلقهم الله لیرکبهم شعب الله المختار...))

واته: ته وای گه لان و میلله تانی - غه یری جوله که - گوی درین و خوا بۆ نه و
مه به سته دروستی کردوون و به دیهیتاون که گه لی هه لبردارده ی خوا - جوله که -
سواریان بین!!

به لئ نه مه ی پیشتر باسکرا له برکه و خاله کانی (ته لمود) مشتیکن له
خه رمانیک و هه زاران نه و نه ده ی تر له سه ره ته لمود و برکه چهوت و دووژمن کارییه کان
بنوسین ته و او نابیت، هه ر بۆیه نه م باسه م به م چه ند سه رنج و تی بینیه ته و او
ده که م و ده لیم:

خوینهری خو شه ویست! نه مه راستیتی نه و گه له یه که خویان به نه وه ی خوا و
گه لی هه لبردارده ده بین له ناو ته وای گه لانی سه ره زه وی دا!! له به رامبه ریشدا
ته وای گه لان و خه لکی به گشتی به گوی درین و ئاژه له ده زانن و له واقعیشدا هه ر
مامه له ی نه و هیان له گه لدا ده که ن!! ئیستا و دای تی گه یشتنان له ده قه کانی
ته وراتی ده ستکاری کراو ته لمودی دانراوی ده ستی حاخامه کانی جوله که، هیچ لاتان
سه یر نه بیت که ده و له تی داگیرکهری (اسرائیل) هه رچی بکات له داگیرکاری و
کوشتنی مندا ل و ژن و پیر و بی دفاع و پرده شه کوژی و به کارهیتانی چه کی
قه ده غه کراوی فسفوپو زیاد کردنی ئوردووگا نشینه کان و به کارهیتانی کاری سو
خوری و حساب نه که ردن بۆ هیچ قیه م و ره وشتیکی مرۆی و بی په حمی له مامه له
کردن و درۆ کردن و فراندنی خه لکان و به پرتو بردنی که ناله سیکیسیه کانی دنیا و

۱- موسوعة الاديان: ص (۱۶۸).

کاری جاسوسی وگویی نه دانه یاسای نیوده ولته تی وساروخ باران کردنی
فه له سعطینه کان و کردنه وهی دهیان و سهدان بهندی خانه ی ناشکرا و نهیینی و،
ویران کردنی قدسی شهریف و کاول کردن و فساد نانه وه له سهر زهوی وه زاران
هه زاری تر له مانه !!

ئیستا لات سهر و سهر سوپهینه نه بیته که جوله که بۆ وا ده کهن و پیشتریش
له سهرده می موسا و دوا ی نه ودا بۆ وایان کردوه ؟! نه مانه به ته وای باوه پیا نه وه
برپه که له دوا ی برپه که و خال له دوا ی خالی (ته وراتی ده ست کاری) کراو (ته لمود) جی
به جی ده کهن له سهرجه م بواره جۆراو جۆره کانی ژیا نی تاک و کۆمه لیا ندا و لادان
له و دوو سهرچاوه یه به پشت هه لکردن و کافر بوون ده زانن، نه وان ناوا له
په روه ردگاری به دی هی نه ر وخواه ن ده سه لاتی په ها ده پوانن که تۆمه ت باری
ده کهن به دهیان و سهدان سیفه تی نادرست و ناشیا و که سهرجه می کفر و شرک و
بی نه ده بین له به رامبه ر به و زاته پاک و بی گه رده دا، ئیتر چون بۆ چون و
هه لسه نگان دنیان له به رامبه ر خه لکی و میلله تاندا به و جۆره نابیت که هه یه !!!!!!!
به تی گه یشتنی من ناسین وشاره زابوون له م گه له به دکاره واجبیکی شرعیه و
ده بیت هه موو که س به جیاوازی بیر وپا و دین و دیدگایانه وه له م گه له سته م کارو
فیل بازه ته و او شاره زا بین تا له شهریان به دوور بیت.

نه مانه دوژمنی به ته نها مسولمان نین، به لکو دوژمنی خواو فریشته کان
وپیغه مبه ران و سهرجام خه لکین به گشتی و به جیاوازی ته مه ن و په گه ز و دین
و نایدۆلۆژیا و ته وای جیاوازیه کان و به لگه شمان له سهر نه مه خاله کانی (ته لموده)
که زۆر به ناشکرا درایه تی گه لان و میلله ته نی غهیری جوله که ی تیدا په واکراوه و
کوشتن و له ناو بردنیان به قوربانی کردن بۆ خوا ده زانن.

به نندی سیّه هم

خه سلّه ته گانی جوله که و ئیشکینک له سهر بیر وباوه پریان له قورئانه وه

گهر بچینه خزمهت ئابه ته گانی قورئانی پیروز ده رباره ی (جوله که) هزاران
پاستی و خالی ئرمان بۆ ئاشکرا ده کات که خوی بالا ده ست شاهیدی ده دات
له سهر خه سلّه ت و بیر وباوه په خراپه گانیان، تاوه کو ئیمه ی باوه پدار نه و او ئاھنا
بکات به ناسینی ئه م که له به تکاره و غافل نه بوون لئیان. که نه مانه ش هه ندیگن له و
خه سلّه تانه .

خه سلّه تی په که م،

قورئانی پیروز نه و پاستیه مان بۆ ئاشکرا ده کات که هیچ کهل و دین و مبلله تنک
له سهر زه ویدا هینده ی جوله که رقیان له مسولمانان و باوه پدارانی پاستینه نیه !!
هه روه ک ده فه رمیت: ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيْكَ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَتِيلٌ سِيقَ وَرُحْبَانَا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ (العنکبوت: ۸۲)

واته: ده بین ی له هه موو خه لکی زیاتر، له هه موو دوژمنان زیاتر هه زی جوله که
دوژمنایه تی باوه پداران ده که ن.....

خه سلّه تی دووه م،

قورئان له وه ئاگادارمان ده کات که کهلی به دکاری جوله که له سهر زمانی دوو
پیغه مبه ره وه نه فه رتیان لی کرا، که نه ویش له بهر نه وه بوو فه رمانیان به چاکه
نه ده کردوو پێگریان له خراپه نه ده کرد هه روه ک ده فه رمیت:

﴿ لَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴾ (٧٨) ﴿ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
لَيْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ العائدة: ٧٨ - ٧٩

واٲه : نه فرين كراوه له وانهى كه بى باوهر بوون له نه وهى نيسرائيل له سر
زمانى داود و عيساى كوپى مريم نه مەش له بهر نه وهى كه نه وانه ياخي و
سهركهشن و دهست دريژى دهكن، نه وانه قه دهغهى تاوان و خراپهيان نه ده كرد،
له نيوان يه كتردا كه نه نجاميان ده دا، ناي كه چەند كارو كرده وهى خراپيان ده كرد.
(ابن عباس) ده ريارهى نه م نايه ته ده فەرميت: ((لعنوا بكل لسان، لعنوا على
العهد موسى في التوراة، وعلى عهد داود في الزبور، وعلى عهد عيسا في الانجيل، وعهد
محمد في القرآن)) ١.

واٲه : نه فرينيان لى كرا به هه موو زمانيك، له سه رده مى موسادا و له تهورات دا
نه فرينيان لى كرا له سه رده مى داود له زه بوردا نه فرينيان لى كرا، له سه رده مى
عيسادا و له ننجيل دا نه فرينيان لى كرا، له سه رده مى (محمد) دا و له قورئاندا
نه فرينيان لى كرا.

خه سه له تى سى هه م

قورئانى پيرۆز باس له گوشه يه كى ترى خيانهت و خه سه له تى نه م كه له
به دپه فتاره به وه ده كات كه هه ميشه درۆ به ده م خواوه هه لده به ستن كارى
نادروست و نابەجى ده ده نه پال خواى تاك و ته نيا. هه روهك قورئان ده فەرميت:

﴿ وَإِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقٌ يَلُونُ الْيَسَنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُمْ مِنْ
الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ
﴾ آل عمران: ٧٨.

١- صفوة التفسير : محمد علي الصابوني. ج (١) ص (٣٣١).

واته: دهسته يه كه له واته - واته جوله كه - زمانيان باده دهن و به جورتيك شت ده لټن، گوايه ته ورات ده خوټنه وه بڼو نه وه ي ئيوه چه واشه بگن و وای پيشان بدن كه نه و كټي به دور ده كه نه وه، له كاتيكا كه نه وه ي ده ي خوټنه وه له و كټي به نيه - واته ته ورات - وه ده لټن ((نه وه ي كه ده ي خوټن هره نه وه يه كه خوا په وانه ي كردوه، به لكو هره گيز نه وه له لايه ن خوا وه نيه وه به دهم خوا وه درو ده كه ن و چاكيش ده زانن كه درو و بوختان ده كه ن.

خه سله تي چواره م

قورنان باس له سته مي جوله كه كان ده كات كه گه ليكي سته م كار بوون و به هوي نه م سته مكار يانه وه خواي گه وړه هه ندي شتي باشي هه لالي لي حه رام كردن، هه روه ها به هوي به ربه ست بوونيان له به رده م گه ياندي ديني خوا و خواردني (سو) و مالي خه لكي به هه ق دوو چاري سزاي سه ختي خوا بوون له دنيا و دوا پوژدا، خواي گه وړه له م باره يه وه ده فهرميټ: ﴿فِي ظُلُمٍ مِّنَ اللَّيْلِ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبَقَتْ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ۖ وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ هُمُوعَتْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالُ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۰ - ۱۶۱.

واته: به هوي زولم و سته مي زوري ي جوله كه كانه وه، به هوي نه وه ي كه زور كوسپيان ده خسته به رده م ديني خوا. ئيمه هه نديك نازو نيمه تمان لي حه رام كردن كه پيشتر بويان هه لال بوو. هه روه ها به هوي سو خوړ يانه وه (هه نديك شتي تري هه لالمان لي حه رام كردن، هه روه ها به هوي نه وه شه وه كه مالي خه لكي به ناهه ق ده خون، بي گومان بڼو نه وانه يان كه بي باوه پڼ، سزايه كي به ئيشمان ئاماده كردوه.

خه سله تي پينجه م:

يه كيكي تر له تابلو ناشرين وزه قه كان ي جوله كه ي به دكار، بريتيه له بي باوه پوونيان به نايه ت و نيشانه كان ي خواي گه وړه و كوشتني پيغه مبه راني په وانه

کراو بولایان به نامه قی، ههروه ک قورئانی پیروز ناماژده ی پیده کا و دهه رمیت: ﴿فَسَا
نَقَضِهِمْ مِيشَتَهُمْ وَكُفَرِهِمْ بِثَابِتِ اللَّهِ وَقَالِهِمْ الْأَنْبِيَاءَ يَغْيِرُ حَتَّى وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ
عَلَيْهَا بِكُفَرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ النساء: ۱۵۵.

واته: لهوه و دوا به هوی په یمان شکاندنیان و بی باوه بیان به ثابته کانی خوار
کوشتنی به نامه قی پیغه مبه ران له لایه نه وانه وه - خوا خه شمی لی گرتن - وه نه و
قسه یه شیان که ده لئین، دلی نیمه داخراوه و بهرگی پیوه یه - مه بهستیان نه وه یه که
ناماده نین گوی بۆ هیچ نامۆزگارییه ک بگرن - به لکو خوا مۆری ناوه به سه ردل
وده رو نیاته وه، به هوی نه وه وه که خویان بریاری کافر یوونی خویان داوه، وه زور
که میان نه بیت باوه پ ناھیتن.

خه سه له تی شه شه م:

باس کردن و وه سف کردنی خوی گه وه به ده ست قونجاوی و په زیلی -
سبحانه و تعالی عما یصفون - قورئان دهه رمیت: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ
أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقِتْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ
وَسِعَّوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ المائدة: ۶۴.

واته: جوله که ده لئین (خوا ده ستی به ستراوه) و داخراوه، ده ستی خویان
دابخریت و که له پاچه بیت و تووشی شه له ل بیت و نه فرینیان لی بیت بۆ خویان و
قسه یان (نه خیر وانیه) دوو ده ستی (په بهر ده که تی خوا) هه میشه و بهر ده وام
کراونه ته وه و چۆنی بویت ده ی به خشیت...

خه سه له تی جه وته م:

تاوان بار کردن و باس کردنی (خوا) به وه ی که زاتیکی هه ژاره و که م ده ستی
خویشان - واته جوله که - ده وله مند وخواهن سامانن، ههروه ک قورئان دهه رمیت:

﴿ اَمَّا نَسِحَ اللّٰهُ لَ الدِّمَ ۖ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ فَهَرَّ وَنَحْنُ الْخَرَالُ ۖ نَكْنُ شَ مَا اَلَا وَاَفْهَمُ

الْاَنْبِيَاۗءَ بِعَمْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ وَاَعْلَانَا الْحَرْبِي ۖ ﴿ اَلْعَمَلُ ۱۸۱

واته: بن گومان خوای په روه رښگار گوښاری نایه چې یی نهو جوله کاده یی پیست
که وتېان! خوا هه ژاره و نیمه ده وله مه ندین! نیمه نهو گوښارانه نورمار ده که یی
له سهریان، هه روه ک گوښتنی پښه مېرغان به ټاهه ق له سهر ده سستی نهوان پاشان
پښیان ده لټین! بچین سزای ټاگړی سوږنډه را! |

خه سلته تی هه شته م!

په کیکی تر له گنده لپه کانی جوله که پاشان گا وره کان بریستی بوو له وهی که
هینده له خویان پازی بوون، خویان به نه وهی خواو نړیکی نهو زاته هه ژمار ده کرد
هه روه ک خوای بالا ده ست و ټاک و ته نیا ده فهر میت: ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ
اَبْنَاۗءُ اللّٰهِ وَاحْبَبُوْهُ ۚ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوْبِكُمْۙ بَلِ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِّثْلَ خَلْقٍ يَّغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ ۗ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۗ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿ الْعَمَلُ: ۱۸

واته: جوله که و گا وره کان ده لټن نیمه پوله یی خواو خوشه ویستی نهوین (نهی
محمد) پښیان بللی، که واته بډچی له سهر گونا ه و تاوان سزاتان ده دات؟ که واته
نیوه ش مړوښکن له و مړوښانه یی تر که به دی هینراون.

(ابن کثیر) له رافه یی نه م نایه ته دا ده فهر میت: ((اي نحن منتسبون إلى انبيائه

وهم بنوه له بهم عناية وهو يحبنا))^۱

واته: به للی نیمه - واته جوله که - نه سه پمان ده که پښته وه بډ سهر پښه مېرغان و
نه وانیش نه وهی (خوا) ن و چاود پښیان ده کات و (خواش) له بهر نه وه نیمه یی خوش
ده ویت.

۱- مختصر ابن کثیر: ج (۱) ص (۴۹۹).

خه سله تی نویه م:

بریار دانی نه وه بۆ خواو هاوه ل بۆ پریدا کردنی یه کینکی تره له خه سله نه
دریوه کانیان که باس کراوه له قورنانی پیروژدا: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ
قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قُلْ لَهُمُ اللَّهُ أَنفٌ يُؤَفَكُونَ﴾ التوبة: ۳۰

واته: مه ندیک له جوله که کان ده لێن (عوزه ییر) (که یه کیک بووه له پیغه مبه ران)
کۆپی خوایه، گاورد کانیش ده لێن مه سیح کۆپی خوایه، نه و بوختانانیه یان که به
زاریان ده یکن، له بوختانی نه و بۆ باوه پانه ی پیش خۆیان ده چیت، خوا بیان
کۆزیت، ناخر نه م بوختانه نار په وایه چۆن هه لده به ستن؟

خه سله تی ده یه م:

یه کینکی تر له خه سله ته کانی جوله که بریتیه له ناو بردن و نمونه هینانه وه
له سه ریان له قورنانی پیروژدا به (گۆی درێژ) ێک که باریک کتیبی له سه ر پشت بیت،
که بیکومان بوونی نه و پێژه کتیبه زۆره له سه ر پشتی گۆی درێژیک هیچ سودو
قازانجیکی بۆ هه لگره که ی نیه ته نها نه وه نه بیت که بار قورسی بۆ دروست ده کات
و توشی ماندوو بوون و پسانی ده کات.

خوا ی گه وره ناوا نمونه له سه ر جوله که ده هینیتته وه که نه وان خۆیان به
خزمه ت کار و هه لگری ته ورات ده زانن، به لام گۆی درێژیک چهند سود له کتیبه کانی
سه ر پشتی وه رده گریت، نه وانیش له راستیدا هه ر نه وه نده

قورنان ده فه رمیت: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الثَّورَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْجِمَارِ يَحْمِلُ
أَسْفَارًا يَتْسَى مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ الجمعة: ۵.

واته: نمونه ی نه وانه ی که ته وراتیان بۆ په وانه کرا که په ی په وی بکن، به لام
په ی په ویان نه کرد، نمونه ی نه وانه وه ک گۆی درێژیک وه هایه که باره کتیبیکی

هه لگرتیی، چه نده ناشیرینه نمونه ی ئهوانی که ئایه ته کانی خوا به درو ده خه نه وه و
بهوای پی ناگه ن. پی گومان خوا پینومای سته م کاران ناکات.

خه سه له تی پانزه یه م،

زۆر له خو پازی بوون و وه سف کردنی خویان به وه ی که دوست و نزیکی خوان
و له هه موو که س خوشه ویسترن له لای په روهر دگار یه کینکی تره له خه سه له ته
نادروسته کانیا، هه روهر قورن باسیان لیوه ده کات و به درویان ده خاته وه و
به جۆریک پرسیاریان له م سیغه ته لی ده کات که نه توانن وه لایمی بده نه وه، هه روهر
ده فه رمیت: ﴿قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ هَادَوْا اِنْ رَّعَمْتُمْ اَنْكُمۡ اَرْۡلِیَآءُ لِلّٰهِ مِنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَوُا

اَلْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝۶﴾ وَلَا يَنْمُوْنَهُۥ۟ اَبَدًا اِمَّا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهُمْۙ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿

الجمعة: ۶ - ۷ .

واته: ئه ی پیغه مبه ر بلی: ئه ی ئهوانه ی له سه ر دینی جوله که ن، ئه گه ر ئیوه
بهواتان وه هایه که دوست و لایه نگری خوان، که واته داوای مردن بکه ن و ئاواتی
مه رگ بخوازن !! (تا بکه ن به خواو له م ژیا نه پر له ژانه دا پزگارتان بیته) !! به لام
ئه وانه هه رگیزاو هه گیز ئاواتی و ناخوازن و مردن داوانا که ن، چونکه خویان ده زانن
چییا ن ده ستپیشکه ری کردوه، خواش زۆر زانایه به کارو کرده وه ی سته م
کاران....

پیغه مبه ر ﴿اَللّٰهُمَّ﴾ ده رباره ی ئه م ئایه ته ده فه رمیت: ((والذي نفسي بيده، لو تمنوا
الموت ما بقى على ظهرها يهودي إلا مات))^۱.

واته: سویند به و زاته ی که نه فسی منی به ده سته، گه ر ئه وان-واته جوله که-
خۆزگه ی مردنیا ن بخواستایه، ئه و جوله که له سه ر زه ویدا نه ده ما و ده مردن...

۱- تفسیر القرطبی: ج (۱۸) مه (۹۲).

خەسلەتی دوانزەهەم:

باسکردنیان بەو هی که خاوەنی دلی رەق و رەشن و خوشیان شاهیدی دەدەن
 لە سەر ئەم خەسلەتە خراپەیان هەروەک قورئان دەفەرمیت: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى
 الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
 أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَقَرِيقًا تَقْتُلُونَ
 وَقَالُوا لَوْلَا نُبِئْنَا غَلَفَتْ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ البقرة: ۸۷ - ۸۸

واتە: هەركاتێك پێغه مەبرێكمان پەوانە كردبێت، بەلام لەگەڵ ئارەزووی ئێوەدا
 نەگونجا بێت، خۆتان بە زل زانیوە و لوت بەرزیتان نواندووە و باوەرتان نەهێناوە،
 ئەوجا دەستەیاكتان پێغه مەبرەكانتان بەدرۆ خستەووە و هەندێکی تریشتان لێ
 كوشتن، جوله كه كانی - سەردەمی پێغه مەبر- وتیان: دڵەكانمان داخراوە، بەلكو
 ئەوانە خوا نەفەرینی لێ كردوون بەهۆی كفر و خوا نەناسییانەو، زۆر كەم ئیمان
 دەهێنن و باوەر دەكەن.

خەسلەتی سیانزەهەم:

خۆ خەلەتاندن و پاشان فریودانی خەلکی بەو هی که هەركەس گاور و جوله که
 نەبێت توخنی بەهەشت ناکەوێت و لە خوشیەکانی بەهەشتە نایبیت، یەکیکی تره
 لە خەسلەتە دزیوەکانیان هەروەک قورئان دەفەرمیت: ﴿وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا
 مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرًىٰ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ﴾ البقرة: ۱۱۱.

واتە: جوله که و گاوەکان دەلێن: کەس ناچێتە بەهەشتەو مەگەر ئەوانە
 نەبێت کە جوله کەن یان گاور، جا ئەو ئاوات و خەیاڵی خۆیانە - تۆش ئەو محمد-
 پێیان بلی: گەر راست دەکەن بەلگەكانتان لەسەر پاستی قسەكانتان بێننە
 مەیدانەو؟

خهسله تی حوادیه بهم:

شاردنه وهی شاهیدی و راستی یه کیکی تره له خهسله ته نابهجیکانیان، نهویش به وهی که نهوه کانی خویان (پیتغه مبهریان) ده ناسی و به ته واوی دلتیا بوون له وهی که له ته وراتدا بهاس و خواسی هاتووه دواين پیتغه مبهره بۆ سه رزه وی له لایه ن خواوه . به لام دزایه تیان ده کردوو به درۆیان ده خسته وه، ههروهك قورئان ده فه رمیت:

﴿الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ، كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ البقرة: ۱۴۶.

واته: (محمديان) ده ناسی ههروهك نهوه کانی خویان . بۆ گومان دهسته يهك له وانه راستی ده شارنه وه، له کاتيکدا ده يانزانی که نهوهی ده يشارنه وه راسته .

یه کیکی تر له کاره دزیوه کانیان له بواری شاردنه وهی راستیه کاندایه بریتی بوو له وهی که ده یان وت: ((إبراهيم و إسماعيل و إسحاق و يعقوب و نهوه کانی)) سه رجه م به کۆ جوله که بوون وهك ئیمه . خوای که وره له م باره یه وه ده فه رمیت:

﴿أَمْ لَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِأَمْرِ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ البقرة: ۱۴۰.

واته: یاخود ئیوه ده لێن که: إبراهيم و إسماعيل و إسحاق و يعقوب و نهوه کانی جوله که یان گاورد بوون، پێیان بلی: باشه ئیوه چاکتر ده زانن یان خوا؟! جا کۆ له وه سته مکار تره که راستیهك ده زانییت و ده يشاریته وه . بیکومان خوا بۆ ناگا نیه له وهی که نه نجامی ده ده ن.

خهسله تی پانزه هه م:

یه کیکی تر له خهسله ته دزیوه کانیان بریتییه له گالته کردن و شوخی کردنیان به دین و دروشمه به رزه کانی، ههروهك قورئان ده فه رمیت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا

تَتَّبِعُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَلَعِبًا مِّنَ الدِّينِ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكِتَابَ أَزْلَمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ
 إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُؤًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٨﴾
 المائدة: ٥٧ - ٥٨. واته: نهی باوه‌پردازان نه‌کهن نه‌وانه بکه‌نه پشتیوان وجنگی
 متمان‌هی خوتان که گالتنه و لا قرنی به دینه‌کهن تان ده‌کهن، چ له خاوه‌ناسی
 کتیبه‌کاسی پیش خوتان - که گاور و جوله‌کهن - چ له بی باوه‌پان، له خوا بترسن و
 پاریزگار بن، نه‌گهر نیوه باوه‌پدا، نه‌وانه هرکات بانگ ده‌دهن بؤ نویژو و -
 بیسته‌ی بانگ ده‌بن ده‌یکه‌نه گمه و گالتنه، چونکه نه‌وانه که‌سانیتکن که عاقل و
 ژیری خویان له ده‌ست داوه.

خه‌سله‌تی شانزهمه:

باوه‌پوونیان به بت په‌رستی و که‌سانی زۆردار و ستم کارو له ږیگه لادراو.
 پاشان فیل کردنیان له مسولمانان و بره‌ودان به گومپای و بی ناوه‌پوکی به‌سهر
 اسلام دا، به‌کیکی تره له خه‌سله‌ته شه‌یتانیه‌کانیان، هه‌روه‌ک قورئان ده‌فه‌رمیت:
 ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ۚ﴾ ﴿٥١﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهَ
 فَلَن يَجْعَلَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾ النساء: ٥١ - ٥٢.

واته: ئایا نابینیت و سه‌رنج ناده‌یت له‌وانه‌ی که به‌هره‌یه‌کیان له کتیبی
 ئاسمانی پی درا (به‌لام له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا) باوه‌پریان به فالچی و جادوگره‌روبت و
 په‌یکه‌ره‌یه، ده‌رباره‌ی نه‌وانه‌ش که کافرن ده‌لین: نه‌وانه چاکترن و ږیازی
 پاستیان گرتوه له‌وانه‌ی که باوه‌پریان هیتاوه به اسلام !! نه‌و جوله‌کانه که‌سانیتکن
 که نه‌فرینی خویان له‌سهره، نه‌وه‌ی که خوا نه‌فرینی لی بکات ئیتر هیچ که‌ست
 ده‌ست ناکه‌ویت بیکه‌یته پشتیوانی.

خه سله تی جه فده یه م،

هه لگری سیفته یان پوو خساری (مه یمون یان به ران ن هه روه ک قورنان ده فهر میت: ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ المائدة: ٦٠. واته: نه ی محمد (پی یان) بلی ئایا هه والی له وه خراپترتان بده منی که کی

زهره رهنه ند و پاداشتی سامناکی بوخوی مسوگر کردوه؟! بی گومان نه وانه ی که خوا نه فرینی لی کردوون و پقی لی هه لگرتوون (هه ندیک جاریش) کردوونی به مه یمون و به راز و به نده ی هه مو شتیکی ناشایسته.، نه وانه جیگه و پیگه یان زور ناخوشه و زور گومرا و لاده رن له راسته پی ی دروست.

زانای پایه به رزی ته فسیر (ابن کثیر) له راقهی ئه م ئایه ته دا ده لیت: ((یا اهل الكتاب الطاعنين في ديننا الذي هو توحيد الله و افراده بالعبادة دون سواء كيف يصدر منكم هذا و انتم قد وجد منكم جميع ما ذكر))^١.

واته: نه ی خاوه نی کتیبه ئاسمانیه کان (جوله که و گاور) ئیوه چۆن تانه و ته شه ر له دینی ئیمه ده دهن له کاتی کدا که دینه که مان بریتیه له یه کتاپه رستی خوای تاک و ته نها و نه په رستنی هیچ شتی که غهیری نه و!!

پاشان (قرطبی) ده فهر میت: ((ولما نزلت هذه الآية قال المسلمون لهم: يا إخوة القردة و الخنازير فنكسوا رؤسهم إفتضاحاً...))^٢

واته: کاتی که ئه م ئایه ته له سه ر جوله که هاته خواره وه، مسولمان -واته هاوه لان- به جوله که کانیا ن ده ووت: نه ی برا مه یمون و به رازه کانمان، نه وانیش له شه رمه زاری دا سه ریا ن داده خست.

شاعیریش ده لیت:

١- تفسیر القرآن العظیم (ابن کثیر) ج (١) ص (٥٢٠).

٢- الجامع الاحکام القرآن: قرطبی: ج (٦) ص (٢٢٦).

فلعن الله على اليهود إن اليهود إخوة القسود^١
واته:

نه فرینى خوا له سهر جوله که به پاستى جوله که برای مه یمون

خه سله تی هه ژده هه م؛

دوژمنایه تیان له گه ل ئه مینى ئاسمانه کان و هینانى وه حى بۆ سهر دلى
بیگه ردی پیغه مبه ران (جوبره ئیل و میکائیل) هه روه ک قورئان ده فه رمیت:

﴿قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

وَهُدًى وَتُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ

وَمِيكَائِيلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾﴾ البقرة: ٩٧ - ٩٨

واته: ئه ی (محمد) پێیان بلێ: هه رکه سى دوژمنى جوبره ئیله (بابزانی) که هه ر
ئه و جوبره ئیله یه که به فه رمانى خوا ئه و قورئانه ی دابه زاندوته سهر دلت که کتیبه
پیشوه کان به پاست داده ئى و پێگه نیشان ده ریا نه بۆ (چاکه) و مژده به خشه به
باوه رداران، ئه و که سه ی دژایه تی خوا و فریشته کانی و پیغه مبه ره کانی و جوبره ئیل
و میکائیل بکات، ئه و با دلتیا بیت که خواش دوژمنى بى باوه رانه.

هۆکارى دابه زینى ئه م ئایه ته بریتى بوو له وه ی که (جوله که) کان وتیان به
پیغه مبه ر: ((انه ليس نبي من الانبياء إلا ياتيه ملك من الملائكة من عند ربه بالرسالة
و بالوحي فمن صاحبك حتى تتابعك؟! قال (جبريل) قالوا: ذاك الذي ينزل بالحرب و
بالقتال، ذاك عدونا!! لو قلت: ميكائيل الذي ينزل بالقطر و بالرحمة تابعتك))^٢
واته: هيچ پیغه مبه رێك نه بووه له پیغه مبه ران، مه گه ر فریشته یه ک له لایه ن
خواوه نامه و، وه حى بۆ هیناوه، ئه و فریشته یه ی که هاوپییه ته کى یه تاشوینت

١- الجامع لأحكام القرآن: قرطبي: ج (٦) ص (٢٢٦)

٢- الجامع لأحكام القرآن: قرطبي: ج (١) ص (٣٧).

بکه وین ئه‌ی (محمد) ؟! پیغه مبه‌ریش له وه‌لامدا فهرمووی: (جوبره‌ئیل) ئه‌وان له وه‌لامی پیغه مبه‌ردا وتیان: جوبره‌ئیل بوو که ئایه‌ته‌کانی له دژی ئیمه‌ نارد ه خواره‌وه به جه‌نگ وکوشتنمان، ئه‌وه دوزمنمانه!! ئه‌ی (محمد) گهر بت وتایه (میکائیل) ه که باران و په‌حمه‌ت ده‌بارینێ ئه‌وا شوینت ده‌که‌وتین....

به‌لێ جوله‌که‌ی به‌دکار ته‌نانه‌ت په‌قیشیان له ئه‌مینی ئاسمانه‌کان و وه‌حی خوی گه‌وره‌ بوو (چونکه‌) ده‌یان وت ئه‌و هۆکاری لابردنی په‌رده‌یه له‌سه‌ره‌یب و هه‌له‌کانمان و ئایه‌تی جه‌نگ دینێ له‌ دژمان.

خه‌سله‌تی نۆزده‌هه‌م:

به‌رپا کردن و دژایه‌تی سه‌ختیان له‌گه‌ڵ پیغه‌مبه‌ران و هه‌ولێ کوشتن و ناشترین کردنیان به‌ هه‌موو جۆریک، یه‌کیکی تره‌له‌ خه‌سله‌ته‌ گه‌نده‌له‌کانیان. جوله‌که‌ی به‌دکار جیاواز له‌ ناو گه‌لان و خاوه‌ن دینه‌کاندا پاو بۆچونی زۆر دوزمن کارانه‌ و کفر ئامیزیان هه‌یه‌ ده‌رباره‌ی به‌پێزترین و به‌رزترین دروست کراوی خوا که پیغه‌مبه‌رانن (سه‌لامی خویان له‌سه‌ر بیت) ئه‌ویش به‌م جۆره‌:

* وه‌سفێ ئاده‌م له‌لای جوله‌که‌ و گتیبه‌ ده‌ستکاری کراوه‌کانیاندا:

له (سفر التکوین) دا باس له‌ سه‌رپێچی ئاده‌م ده‌کات که له به‌هه‌شتدا ئه‌نجامی داو له به‌ری ئه‌و دره‌خته‌ی خوارد که قه‌ده‌غه‌کرا بوو له‌سه‌ری، به‌لام باس له ته‌وبه‌ی ئاده‌م ناکات که په‌شیمان بویه‌وه دواتریش خوا لێی خوش بوو... به‌لکو له (سفر التکوین) دا باس له‌وه ده‌کات که خوا نه‌فرینی له ئاده‌م کردو و خه‌شم و غه‌زه‌بی خۆی دا‌باراند به‌سه‌ریاندا.

له (ته‌لمود) یشدا جه‌خت له‌سه‌ر ئه‌وه کراوه‌ته‌وه که شه‌یتانه‌کان له نه‌وه‌ی (ئاده‌م) ن. پاشان (ته‌لمود) له وه‌سفێ ئاده‌م دا ده‌لێت: ((خوا ئاده‌می دروست کرد، دوو پووی هه‌بوو، له پویه‌کیانه‌وه پیاو له‌وه‌ی تریانه‌وه ژن، پاشان ئاده‌می کرده دوو به‌شه‌وه‌ درێژیه‌که‌ی ده‌گه‌یشته ئاسمان، کاتی‌ک ئاده‌م ده‌خه‌وت سه‌ری لای خۆره‌لات و قاچه‌کانیشی لای خۆرئاوا بوو، پاشان خوا وزه‌یه‌کی دا‌بووه ئاده‌م له

ببین دا که ته وای دنیای پی سیر ده کرد، به لام دوی نه وای سر پینچی ل
فرمانی خوا کرد، خوا ده ستیکی دا به سیری (ئادهم) دا و که پسی کردو و بچوکی
کرده وه وه که ته وای مژده کانی تر، وه له و کاته وه دهری کرد له به هشت که
سه عات (۱۲) بوو.)^۱

* دهرباره ی په گهم نیردراو (رسول) (نوح) "علیه السلام" ده لێن:

له (سفر التکوین) دا باس له (نوح) به م جۆره ده کات و ده لێت: ((له سه ره تادا
نوح که سیکی جووتیار بوو، خه ریکی کشتوکال و ئاودیری بوو، پاشان عاره تی
ده خوارد تا ته وای سه رخۆش بوو، دوی سه رخۆش بوونه که ی هه چی له به ردا نه ما و
عه وهره تی ده رکه وت (حام) ی کوپی که (به باوکی که نعان) ناو ده بریت، عه وهره تی
باوکی بینی و پاشان به براکانی وت، دواتر دوو کوپه که ی تری نوح (سام و یافث)
پارچه قوماشیکیان هینا و دایان به سه ر عه وهره تی باوکیاندا و دایان پۆشی. کاتیک
نوح هۆشی هاته وه به خۆیدا و زانی چی به سه ر هاتوه، نه فرینی له (حام) کردو
ده ستخۆشی له دوانه که ی تر کرد.....))^۲

* دهرباره ی باوکی پیغه مبه ران (ابراهیم) ده لێن:

((ابراهیم) کابرایه کی درۆزن بووه و مامه له ی به داوینی خیزانه کانیه وه
کردوه !!!)

* دهرباره ی پیغه مبه ر (لوط) ده لێن:

له (سفر التکوین) دا به م جۆره باس له پیغه مبه ریکی داوین پاک و خاوه ن
قه دری وه که (لوط) به م جۆره ده کات و ده لێت: ((لوط و دوو کچی سه رکه وتن به سه ر
چیا یه کدا و له ویدا جیگیر بوون، کچه گه وهره که ی به خوشکه بچوکه که ی وت:
باوکمان لیڤه یه و پیاویشی لی نیه که بیته لاما ن و کاری سه رجیگه یما ن له گه لدا
بکات !!! بۆ سه رخۆشی نه که ی ن و کاری سه رجیگه ی له گه لدا نه که ی ن، ؟ مه ربۆ

۱- التلمود شریعة بني اسرائيل : محمد البار : ص (۲۰).

۲- سفر التکوین : ۹ : ۲۷ : ۲۰

ئەو شەۋە گەرەكەيان غارەقى دايە باۋكى و سەرخۇشى كىردو كارى سەرجىگەى
 لەگەلدا كرد، بۇ شەۋى دواييان بچوكەكەيان مەمان كارى لەگەل باۋكىدا ئەنجام دا،
 سەرنەنجام (لوط) بەم كارانەى نەزانى و ھەردو كچەكەى سكيان لە باۋكيان پى
 بوو، لە گەرەكەيان مندالتىكيان بوو بە ناۋى (موآب) !! لە بچوكەكەشيان
 مندالتىكى تريان بوو....) ^۱ .

پاك و بىگەردى بۇ خواۋ پاشان بۇ پىغەمبەرە داۋىن پاكەكانى، ئەمە
 گەرەتەرىن بوھتانە كە بۇ ئەو پىغەمبەرەنە دەكرىت لەلايەن جۈلەكەى داۋىن
 پىسەۋە !!!

ئەمە پەۋشىتى كەسانىكە كە خواۋەنى ھىچ قىەم و پەۋشىتىكى مۇفانە
 نىن !! دەى چۆن دەگونجىت پىغەمبەرىك كارى وا ئەنجام بدا لەگەل كچەكانى
 خۇيدا، لەكاتىكدا ھەردو كچەكەى (لوط) "عليهم السلام" بىرىتى بوون لەوانەى كە
 پىزگارىيان بوو و لە گرۆمى بى باۋەپان و سەرىچى كاران نەبوون ^۲ !!
 * ۋەسفى (يعقوب) لە تەۋراتى دەستكارى كراۋدا:

تەۋراتى دەستكارى كراۋ زۆر بەناشرىنى و نادروستى ۋەسفى پىغەمبەرى مەزن
 و پاىە بەرز (يعقوب) بەم جۆرە دەكات و دەلىت: (("يعقوب" كەسىكى لاواز و فىل
 باز و درۆزن و ساختە كارو پىاباز بوو بەۋئەندازەيەى (۷) جار كپنوشى بۇ براكەى
 برد....) ^۳ .

* ۋەسفى كىردنى (موسا و ھارون) لە تەۋراتى دەستكارى كراۋدا:
 مۇۋ كاتىك دەقە پەش و تارىكەكانى تەلمود و تەۋراتى دەسكارى كراۋى
 جۈلەكەكان دەخوئىنئەۋە، دەربارەى سەرجەم مەسەلەكان بەگىشتى و باس و
 خواسى پىغەمبەرەن بەتايىبەتى، توۋشى شەرمەزارى وخەجالەتى دەبىت !! پاشان

۱- سفر التكوين (۱۹) ۳۷: ۳۰.

۲- من اليهودية الى الصهيونية : د. أحمد السمراني ص (۱۱۲).

۳- المدخل لدراسة التوراة و العهد القديم : محمد علي البار : ص (۵۳).

تى دەگات كه ئەم گەلە كه دوا پلەكانى بى پەوشتى و بى ئەدەبى و بى باوەربان
بەرپووە و هیچ مانایاکیان بۆ پیرۆزیهكان نەهێشتۆیهو.!!

(موسا و هارون) پزگارکەری جوله که له دەستی چهپەلی فیرعون و ئازاد
کردنیان بەتەواوی مانای ئازادی، بالام له بەرامبەردا موسا و هارون بەخیانەتکار و
هارون بەتایبەتی دروستکەری گوێره که دەزانن بۆ مەبەستی فێرکردنی بەنی
إسرائیلهكان به گوێره که پەرستی!!!

له (سفر الخروج) دا باسی هارون به م شیۆهیه دەکات و دەلێت: ((هو الذي ضاع
العجل و دعا بني إسرائيل لعیادته...)) .

واته: هارون بوو که گوێره که کە ی دروست کرد بۆ بەنی إسرائيلیهكان و بۆ
پەرستی...

* وەسف کردنی (داود) بەداوین پیسی و غەدر و خیانەت؟!

* وەسف کردنی (سلیمان) به بت پەرستی و شهیدا بوون بۆ ئافرم؟!

پوختهی و ته له م بارهوه:

هیچ گومان لهوه دا نیه که پێغه مبه ران سه رجه م به کۆو به بى جیاوازی
هه لێژاردە ی خوا ی تاک و ته نها بوون و پاکترین و به پزترین مرقف بوون له نار
مرقفه کاندای و هه لێژاردە بوون له کومه لگا کانی خۆیاندا.

* پێغه مبه ران سه رمه شق و پا به ر و پێشه وا و پێشه نگ بوون له سه رجه م کاره
چاک و باشه کاندای و به لگه ی خێر بوون بۆ گه له کانیان.

* پێغه مبه ران له هه موو که س زیاتر ترسی خوا ی گه وره له دله کانیاندا بووه و
شهرم و حه یایان له خوا ی خۆیان کردووه .

* پێغه مبه ران هیچ کات توخنی خراپه و کاری نابه جی نه که وتون و په نایان بۆ
کاری لار و خوار نه بردووه چونکه په روه رده کراوی ده سستی جو به ر ئیل بوون و
به رده وام وه جی بۆ هێناون.

* قسه‌ی جوان و دادپه‌روهری و راست گۆی و په‌یمان داری و سۆز و به‌زه‌ی و یارمه‌تی و سه‌رجه‌می په‌وشته به‌رزه‌کان، په‌وشتی دیارو به‌رچاوی پیغه‌مبه‌ران بووه و له‌وانه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتووه بۆ که‌سانی تر.

* کاری سه‌ره‌کی پیغه‌مبه‌ران بریتی بووه له‌ ئاشنا کردنی (خوا) به‌ خه‌لکی دروستکردنی سۆز و خوشه‌ویستی له‌ نیوان (دروستکه‌ر و دروست کراودا).

* پیغه‌مبه‌ران له‌ هه‌موو که‌س زیاتر به‌ گۆی گه‌نده‌لی و خراپه‌وچه‌وتی و به‌دپه‌وشتی و خواوو خێچیدا چوونه‌ته‌وه و له‌م پێناوه‌شدا توشی ده‌یان و سه‌دان کۆسپ و سزای ده‌ستی که‌له‌ زۆرداره‌کانیان بوون، هه‌ر له‌ لێدان ده‌ربه‌ده‌ر کردن و بوهتان بۆ هه‌لبه‌ستن و دواچار تیرۆر کردن و کوشتن.

* نه‌وه‌ی له‌ (عهد القديم) (ته‌وراتی) ده‌سکاری کراودا ده‌ی خوینیته‌وه به‌رامبه‌ر به‌ پیغه‌مبه‌ران ته‌نها ده‌توانن له‌ به‌رمبه‌ریدا نه‌وه بلێن که‌ شه‌یتان هاتۆته‌ گۆو قسه‌ی وه‌های کردووه، چونکه‌ سه‌ره‌کی ترين په‌یامی پیغه‌مبه‌ران بریتی بووه له‌ ناساندنی شه‌یتان و شه‌یتان په‌فتاره‌کان تا له‌ شه‌ریان به‌ دوور بن.

نمونه‌ی نه‌م بوختانه‌ی ناو ته‌ورات (عهد القديم) گه‌وره‌ترین به‌لگه‌ن له‌ سه‌ر ده‌ستکاری کردن و شیواندنی ته‌ورات له‌ لایه‌ن جوله‌که‌ به‌دپه‌وشته‌کانه‌وه و (وه‌حی) خوا به‌ریبه‌ له‌م باسه‌ و بوهتانه‌.

له‌ کۆتایدا نه‌وه ده‌لێم: ((گه‌ر نه‌مه‌ی که‌ پێشتر باسما لێوه کرد بیروباوه‌پو سیفەت و خەسلەتی ئەم گەلە نەفرین لێ کرا و بەد پەفتارە بێت، ئیتەر چۆن متمانه‌یان پێ بکه‌ین و باوه‌پ به‌ به‌لێنه‌ درۆینه‌کانیان بکه‌ین و شوین یان بکه‌وین؟؟!!

هه‌روه‌ك قورئان ده‌فه‌رمیت: ﴿أَفَنظَمُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ

يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ البقرة: ٧٥

واته: ئایا ئێوه نه‌ی گروهي باوه‌پداران به‌ته‌مان و ئومێده‌وارن که‌ جوله‌که‌ ئیمان و باوه‌پ به‌ئێن به‌ ئاینه‌که‌ی ئێوه؟؟!! له‌ کاتی‌کدا که‌ ده‌سته‌یه‌ک له‌

شماره زاکانیان گوشتاری خویان ده بیست له (تهورات) دا، پاشمان دهست کاریان ده کرد، دواى نه وهى که تیگه یشتبوون و ده یان زانی پاستیه که چیه !!!

خه سه له تی بیستم:

شیواوی و دید لیتی بیروباوه پی جوله که ده رباره ی پوژی دواى (يوم القيامة) په کیکی تره له خه سه له ته کانیان. جوله که باوه پی وه هایه که پاداشتی کرده وه کان به پی ی جوری کرده وه که یه نه ک به پی ی بیرو باوه پ، هه روه ک ده لین: ((اشهد السماوات و الارض على انه سواء كان المرء يهوديا او وثنيا، رجلا او امرأة، حرا او مقيدا، فانه سينعم بالجزاء حسب اعماله دون سواها))

واته: ئاسمانه کان و زه وی شایه تی ده دهن له سه ر نه وهی که مروژ پاداشت ده دریتته وه به پی ی کرده وهی خوی - نه ک به پی ی بیرو باوه پی چی بووه - جا نه و که سه که پاداشت ده دریتته وه جوله که یه یان بت په رسته یان پیاره، یان ژن، یان نازاده، یان به نده، جیاوازی نیه ..

گه ر له م پونگه به تاله ی نه وانه وه سه رنجی پاداشتی پوژی دواى بده یین نه وای بی گومان دووپوان (المنافقین) له پیش هه موو که سانه وه ده رگای به هشتیان بۆ ده کریته وه و پزگاریان ده بیت له دوزه غ، چونکه دووپوان له هه موو سه رده م و کاتی که نیشانی کرده وهی چاک و باشی خویان ده دهن و کفر و به دکاری خویان ده شارنه وه .

له لایه کی تر، گه ر پاداشتی مروژه کان ته نها به سه یرکردنی کرده وه کانیان بیت !!! که واته لیژده دا چ به هایه ک بۆ بیروباوه پو مه بده و ده مینیتته وه !!! له کاتی که ده که بیروباوه پ (العقیده) لایه نیکی نادیارو شاردراره وه و دووپوی تیدا نه نجام نادریت چونکه (خوا) ناگاداریه تی و به نه ینیه کانی ده زانی، به لام کرده وه درۆی شاخدارى تیدا ده کریت و ده گونجیت خراپترین که س کرده وهی جوان نمایش بکات بۆ چه واشه ی به رامبه ره کانی !!!! .

له م کاسه دا جوله که باوه پريان به بېروباوه (العقيدة) نيه بلو هه لسانگاندي
که ساپه تي نا که کان و ده کړيت بلن جوله که گه رای دېني کرده و په نه ک دین و
بېروباوه.

هه له م پوانگه په وه که ده توانين بلن، له دېني جوله که دا هپنده به پوون و
ناشکرا باس له پوځي دواي و پاداشت و سزا نه کراوه ته نها نه وونده نه پيت که:
۱. هېچ که س ناچيته به هه شته وه و له زهت له خوښه کاني ثابات ته نها جوله که
نه پيت ۱۹

۲. حاخامه کاني جوله که باوه پريان وه هاپه که دوزه سسي درگای هپه:
درگایه ک له وشکاني، درگایه ک له سر دریا، درگایه کيش له لای اورشلیم، جا
حاخامه کاني باوه پريان وه هاپه که ناگري دوزه ده سته لاتی به سر به ني
اسرائيليه کان و قوتابيه کانيان دا نيه (۱۰۰۰) ^۱

۳. پوځي دواي له لای جوله که نه خوښي به رده وامه و نه ناخوښي به رده وام.
۴. مردن له لای نه وان وه ک ناوي ناو په رداخ وه هاپه ده لپن پوچ جاريکی تر
ناگه پيته وه ناو جه سته ي مردووه که (بي گومان نه مه بېر و باوه پي هه نديکيانه).
۵. ناگري دوزه ده سته لاتی به سر جوله که دا نيه و نه وان دوون ليوه ي.
۶. (مسولمانان و گاورد کان) به هه تاهه تاي له ناگردا ده ميښنه وه.
۷. بايه خدان به دنيا گه وره ترين مه به سته له لای جوله که.

۱- التلمود شريعة بني اسرائيل - حقائق و وقائق - محمد صبري : ص (۲۲).

کۆمەل و لایەنەکانی جوله که (الفرق اليهودية)

بێ گومان شوێن کەوتەکانی دینی جوله که به حوکمی پابوچونی
هەلسەنگاندنیان بۆ مەسەلە دینی و تەشریعی و سیاسییەکان بوونەتە چەندین
کۆمەل و بەشەوه که گرنگترین و لە بەرچاوترینیان ئەمانەن:

١. السامريون:

هۆکاری ناودار بوونی ئەم کۆمەلەیه دەگەرێتەوه بۆ شاری (سامره) ی عێراق،
که لەسەر دەمی خۆی لەویدا ژیاون، هەروەها ئەم کۆمەلەیه ناوی تریشیان هەیه،
بەناوی (بنوا إسرائيل) یان (بنوا يوسف) ^١.

(سامریاکان) باوەریان وەهایه که تەنیا ئەمانە لەسەر دینی پاستی موسا
ماونەتەوه. دەکرێت بیرو باوەری سامریەکان باس بکەین لەم چەند خالەدا:
أ- باوەریان بەیه کتا پەرستی خوا هەیه.

ب- باوەریان بە پیغمبەرایەتی موسا هەیه و بە دواين پیغمبەری دەرزان.

ج- باوەریان بە تەورات هەیه که وتەى خواى گەرەیه.

و- باوەریان بەوه هەیه که چیاى (جرزیم) له (نالبس) قبلەى راستەقینەى
جوله کهیه.

ه- باوەریان بە پۆژى دواى هەیه و پێى دەلێن (يوم البعث).

و- باوەریان بە هاتنەوهى عیسا پزگارکەر هەیه ^٢.

ن- باوەریان وەهایه که تەورات بە زمانى ئەمانە نهك زمانى عبرى ^٣.

ح- سامریەکان کۆنترین بەش و کۆمەلای جوله کهن و کهمترین ژمارەیان هەیه ^٤.

١، ٢. ادیان و فرق : د. أمین القضاة ص(٥٤).

٣، ٤. اليهودية : عقيدة و شريعة : د. اسعد السمحراني ص(٥٤).

٥. ادیان و فرق : ص(٥٦).

١- موسوعة الادیان : ص ١٧٦

٣- هەمان سەرچاوه.

٤- هەمان سەرچاوه

۲. (الفريسيون) يان (الريائيون):

ووشه ی (فهریسیون) به مانای گوشه گیر (المنعزل) دیت وه نه م بزوتنه وه بل
یه کام جار له سالی (۲۰۰) ی پیش زاین دا ده رکوت^۱.

نازناوی نه م کومه له یه له نیتوان خویاندا به (حسیدیم) ی عبری ناو ده به ن که
مانای (له خوا ترس و له گوناھ پارین) دیت.

• بیرو باوه پری فهریسیه کان:

ا- فهریسیه کان باوه پریان وه هایه که ته ورات به تنها کتیبی پیروزی نه وان نیه،
به لکو له گه ل ته ورات دا چه ندین پیوایه تی شه فو ی تریش هیه له گه ل ناموزگاری و
ته فسیری تر.

ب- فهریسیه کان باوه پریان وایه که زاناکانی جوله که (الخاصات) ده سه لاتی
ره هایان هیه پاشان بی گه ردو بی هه لهن و تاوان ناکهن واته (معصومن) و
سه رجه می وته کانیان له خواوه سه رچاوه ی گرتووه، هه ربویه سه ریچی کردنی
حاخامه کان سه ریچی کردنی خواجه !! هه روه ک ده لئین:

((ويلتزم المؤمن بأن يعتبر أقوال الخاصات كالشريعة، لان اقوالهم هي قول الله
الحی، فاءذا قال الحاخام إن يدك اليمنى هي اليسرى و بالعكس، فصدق قوله ولا
تجادله...))^۲.

واته: پیویسته برواداران-له لای جوله که- قسه ی حاخامه کان وه ک شرع
سه یریقات چونکه قسه ی نه وایانی قسه ی خوای زیندوو، نه گه ریبه کی له
حاخامه کان وتی: ده سستی راستت چه په یان به پیچه وانه وه، نه وه قسه که ی به راست
بزانه و ده مه ده مه ی له گه ل دا مه که !!!

ج- باوه پریان به نه مری ده روون و زیندو بوونه وه ی لاشه هیه.

د- باوه پریان به ته وای ته ورات و ته لمود هیه.

۱- همان سه رچاوه.

۲- ادیان و فرق (۶۰).

ه- باوهريان به سەرجه م پيغه مبه رانی دواي موسا ههيه .

و- باوهريان به خواي گه وره و پاشان به بوونی (شهيتان) ههيه .

م- باوهريان به وه ههيه كه كرده وهی مرۆفه كان كار قه زاو قه دهر دهكان و دهيان گۆریت^۱ .

ن- فهریسیه كان به ته نها كۆمه لێكي دینی نین به لكو حیزبێكي سیاسیشن .

۲. الصدوقیون:

یه کێکی تر له تیره و كۆمه له كانی جوله كه پیتان دهوتریت (الصدوقیون). نه سه ب و هۆكاری ناو هیتانی ئەم كۆمه له یه ده گه پیته وه بۆ كه سێك به ناوی (صادوق) له سه رده می (داود) و (سلیمان) پيغه مبه ردا .

بیروباوه پی (صدوقیه كان) به م جۆره یه .

أ- باوهريان به زیندوو بوونه وهی مردوو ده كان نیه له ناو گۆره كاندا .

ب- باوهريان به ته لمود نیه و اینكاری لی ده كه ن^۲ .

ج- باوهريان به پاداشت و تۆله ی پۆژی دواي نیه .

د- باوهريان به بوونی فریشته و په ری نیه (الجن و الملائكه) .

ه- ته نها باوهريان به ته وراته !!

و- قه زاو قه دهر به ره ره چ ده ده نه وه و باوهريان پی ی نیه .

ئەم كۆمه له یه به ته واوی مانا بی دینن و بیروباوه پی به ناو پۆشنه بیره كان و چینه ده و له مه نه كانی جوله كه ن...

۴. القراءون یان (العنانیون):

نه سه بی ئەم كۆمه له یه ده گه پیته وه بۆ (عنان ی كۆپی داود)، ئەم كۆمه له یه له كۆتاییه كانی سه ده ی (۸) ی زاین له عیراق ده ركه وتن و كۆمه لێكي كه من له ناو جوله كه كان دا .

۱- هه مان سه رچاوه .

۲- المسوعة المسيرة في الاديان و المذاهب المعاصرة: ص(۵۶۸).

بیروباوه پری ئەم کۆمه له یه:

ا- باوه پهبون به وهی که له (عهد القديم) (تورات) دا هاتوه.

ب- باوه پ نه بوون به ته لمود و هیرش کردنه سه دهقه کانی.

ج- په کسانی ده که ن له نئوان نیر و می دا له میرات دا.

د- له بواری خواردن داماسی و کولله ناخۆن.

ه- باوه پریان به عیسا هه یه و ده لئین له تورات دا باسی هاتوه.

5. المتعصبون:

یه کێکی تره له کۆمه له کانی جوله که و بیروباوه پریان زۆر نزیکه له کۆمه لی
فه ریسیه کان.

بیروباوه پری ئەم کۆمه له یه:

ا- باوه پریان به مه سحی چاوه پوان کراو هه یه که ده گه پێته وه بۆ سه ره وهی.

ب- خوین گه رمی زۆریان تێدایه بۆ نیشتمان.

ج- خاوه نی هیچ لی بوردنێک نین و به ته وای مانا توند په ون.

د- مردن لای ئەمانه باشترو له پێشتره له گوێراپه لی کردنی غه یری جوله که.

6. الکتابه:

یه کێکی تره له کۆمه له کانی جوله که و بۆیه ناو نراون به م ناوه چونکه کارو
پێشهیان بریتیه له نوسینه وهی شه ریه ت بۆ هه رکه س که خوازیاری بیت.

هه ره وها یه کێکی تره له کاره کانیان بریتیه له وتاردان بۆ ئەوانه ی که گوێیان لی

ده گرن. نوسین و وتاردان باشتترین هۆکاره به ده سته ئەم کۆمه له یه وه بۆ به ده ست

هێنانی پاره و مالی خه لکی.

7. السبئية:

ئەم کۆمه له یان شوێن که وته ی (عبدالله ی کوپی سه به ئن) که (عبدالله) هاته

ناو ئیسلامه وه به شیوه یه کی دووری و ویستی وها بووکه له ناوه و به نه ینی اسلام

له ناو بهریت، هەر ئەمە بوو - عبدالله - که شۆرشى دژ به (عثمان) ى کۆپى عەفان
 -راگه ياند و ههیتنه ى دروست کرد له و ده مه دا، عبدالله ده ستیکى بالای هه بوو له
 دروستکردنى هه دیسی درۆ به ده م پیتغه مه ره وه^۱...

۸. اليهودية الاصلاحية:

ئەم کۆمه له یه له دژى ئەو کۆمه له جوله کانه دروست بوون که فه سادو
 به دکاریان دروست کردبوو، ئامانجى ئەم کۆمه له یه بریتى بوو له چاکردنه وه ى ئەو
 خراپانه ى که له لایه ن کۆمه له کانی تری جوله که وه دروست کرا بوون - به حسابى
 خۆیان -.

ئەمانه بانگه شه ى چاکه خوازیان بریتى بوو له:

- ۱- لا بردن و سرپنه وه ى ئەو نوێژه ى که مۆرکی نه ته وه ى جوله که بوو، پاشان
 گۆڕینی زمانى عبرى نوێژ به زمانى ئەلمانى.
- ب- دانانى موسیقاو سرودى به کۆمه له له ناو نوێژدا!! پاشان پیگه دان به
 تیکه لاو بوونى هه ردوو چینی نێر و مێ له نوێژدا.
- ج- هه لسان به ئەنجامدانى و دروست کردنى خانوویهك بۆ په رستن، و ناوانانى به
 (الهیکل) مه به ستیشیان له م کاره بریتى بوو له قول کردنه وه ى خۆشه ویستى
 جوله که بۆ ئەو نیشتمانه ى که تیايدا ده ژین.

۹. اليهودية الارثوذكسية:

بیروباوه پى ئەم کۆمه له یه بریتى بوو له:

- أ- باوه پبوون به وه ى که ته ورات وته ى خوايه و گه ر ته ورات نه بوايه بوونى
 جوله که له سه ر زه ویدا وهك گه ل نه ده بوو.
- ب- باوه پ بوونى ته واویان به ته لمود و به شه کانى.

۱- المسوعة المسيرة في الانبياء و المذاهب المعاصرة: ص (۵۶۸).

۲. انبياء و فرق ص (۶۸).

ج- باوه پری ته واویان به وه هه یه که جوله که (شعب الله المختار) ه،
د- زمانی نویژ لای نه وان (عبری) و پیگا به تیکه ل بوونی دور ره که ز نادهن.

۱۰. اليهودية المحافظة:

یه کتکی تره له کومه له کانی جوله که و گرنګترین بیرو باوه پریان بریتیه له
ا- باوه پریان به ته لمود نیه و به دروستکراوی حاخامه کانی ده زانن.
ب- بانګه شعی گه پانه وه و هیوا ده که ن بۆ خاکی فه له ستین.
ج- ده لټن ده بیټ نویژه کانمان به زمانی عبری بیټ نه ک زمان تر.

۱۱. القبالة:

۱۲. ناطوري کارت:

۱۳. زيوي ويهود الدوينة:

بهندی چوارهم

ته شریع له دینی جوله که دا

پیش نه وهی باس له ته شریع و یاسا جوراو جورده کان بکهین له دینی جوله که دا پیویسته پیناسه یه کی خیرا بۆ وشه ی ته شریع بکهین له رووی زمانه وانی و پاشان زاراو هیه وه، یا زیاتر تیبگهین و ناشناش ببین له مه بهسته کانمان.

شهریعت له زمانه وانیدا به مانای (المذهب و الطريقة المستقیمة) دیت؛
واته: مه زهه ب و پێگه ی راست یان (نهج او وضع و بین المسالك) که نه ویش به واتی: به رنامه و پون کاری و پێ پۆشنی دیت^۱.

له پووی زاراو هی زانایانیش ه وه به مانای ((سن القوانين و تبیینها)) واته: دانانی یاسا و پونکردنه وهی، یان (هو التزام العبودیه) واته: په یوه ست بوون به به ندایه تیه وه مانی دیت^۲.

یان ((ما شرع لعباده من الدین أى من الحکام المختلفة، سمیت هذه الاحکام شریعة))^۳

واته: دانانی به رنامه ی دین بۆ به نده کانی له لایان خواوه، به دانانی نه و یاسایانه ی که جی ی جیاوازین، نه مان ناوده برین به یاساکانی شهریعت.
((شهریعت و دین و (ملة) سه رجهم به یه ک مانا دین و به هه مووشیان ده و تریت شهریعت^۴...

که واته به شیوه یه کی گشتی (شهرع) یان (شهریعت) بریتین له کۆمه له یاسایه ک که خوی گوره دایناوه و ده رباره ی سه رجهم بواره کانی (هه لال-هه رام-بواره کانی

۱- المدخل لدراسة الشریعة الاسلامیة : د. عبدالکریم زیدان.

۲- الاسلام و اليهودیة : ص ۳۹۹.

۳- المدخل لدراسة الشریعة الاسلامیة.

۴- الاسلام و اليهودیة : ص ۳۹۹.

ياسايى و بوارى كه سىتى - تاوانه كان - سزاکان - خىزان - ميرات - زهواج -
ته لاق - پاك و خاويىنى - عيباده ته كان - زهكات - شه عاثيره كان - جه ژنه كان (.....) .
له م پوانگه يه وه ده كرىت بواره كان جيا بكه ينه وه و هه رمه سه له يه ك به
شيوه يه كى سه ربه خو باس بكه ين له دينى جوله كه دا، كه نه وانيش له چند خالى كدا
كۆبكه نه وه :

خالى يه كه م، نه و ياسا يانه ي كه په يوه ستن به عيباده ته كانه وه

عباده ت مانايه كى گشت گيرى هه يه و برىتیه له ملكه چ بوون و په يوه ست
بوون و خو به كه م زانين بۆ خواى بالا ده ست^۱ .
عباده ت نه م چند خاله ده كرىته وه :

۱. پاك و خاويىنى (الطهارة)

پاك و خاويىنى (الطهارة) لای جوله كه كان به زمانى (عبرى) پى ي ده وترى
(طهارة) و له به رامبه ريشدا وشه ي ((طعامه)) هه يه، كه به مانای پيسى (النجاسة)
ديت^۲ ...

پاك و خاويىنى له ياساى جوله كه دا دوو مانای هه يه :

مانای گشتى: كه نه ميش برىتیه له جى به جى كردنى ياساكانى شه ريعه ت،
ته ورات زۆر به ناشكرا باسى له م بواره كردووه و ناوى ناوه پاك و خاويىنى و پيروزى
(الطهارة والقداسة) نه ویش به وه ي كه ده لييت:

((فتتقد سون و تكونون قدسين لاني أنا قدوس))^۳

واته: پيروز بين و ببنه پيروز چونكه من پيروزم.

مانای تاييه تى بۆ پاك و خاويىنى: برىتیه له پاك كرده وه ي جل و به رگ و
شۆردنى لاشه و پاك راگرتنى له هه موو پيسى يه ك^۱ .

۱- المصباح المنير في غريب الشرح الكبير - للرافعي

۲- موسوعة الاديان ج (۵) ص (۲۴۳).

۳- دلالة الحائرين - موسى بن ميمون (ص ۶۰۳).

* مانای پیسی (النجاسة) ش بریتیه له: سهرپچی کردن له فرمانه کانی شریعت و دورکتهوه له شته نادرسته کان... ((ئوهی پیشتر باسماں کرد له مانای پاک و خاوینی و مه بهسته کانی له شریعتی جوله که دا، ده توانین بلین- نه مپو جوله که به ته واری مانا دوور که وتونه ته وه له م بواره دا چ له رووی ناوه و چ له رووی دهره وه یان دا ئه ویش به حوکمی دهستکاری کردن و شیواندن ته وراته وه، پاک و خاوینی له دینی جوله که دا په یوهستی به م چند خاله وه ههیه که بریتین له مانه.

ا- الجماع: به مانای به یه ک گه یشتنی ژن و پیاو کاری سهرجیگی، له شریعتی جوله که دا هه رکات ژن و پیاو کاری سه جیگه بیان کرد، ئه و پئویست ده بیست له سهریان خویان بشۆرن به ئاو.^۲

ب- الحيض: بریتیه له سوپی مانگانهی ئافرهت و له شریعتی جوله که دا زۆر به ئاشکرا خۆ شۆردنی بۆ ئافره ته که پئویست نه کردوه، به لکو ئه و پیاوه خۆ شۆردنی له سهره که ده چیته لای ئافره تیک که له سوپی مانگانه دایه.

ج- الاحتلام (شهیتانی بوون): بریتیه له دهرچونی شلهی مه نی له زه که ری پیاو به بی ئه وهی دهسته لاتى خۆی تیدا بیست ئه ویش له خه ودا. ئه مانیش له شریعتی جوله که دا پئویسته خویان بشۆرن ته نانات ئه وانه ی که جوله که ش نه بوون له کۆندا و ئه م حاله ته یان به سهردا هاتوه خویان شۆردوه، که بی گومان مصریه کۆنه کان بوون.^۳

د- النفاس (مندال بوون): بریتیه له حاله تی دواى مندال بوونی ئافرهت. له (سفر التکوین) دا باسی له م حاله ته ی ئافرهت کردوه و به پیسی ده زانیست هه روه ک چۆن له حاله تی هه یزدا به پیسی زانیوه و خۆ شۆردنی له سهر پئویست کردوه.

۱- سفر اللاوین.

۲- الاسلام و اليهودية: ص ۲۳۲

۳- السنن القيوم

۱- دهست دان له مردوو : (جا مړؤډ بېټ يان ئاژه له)، يان دهست دان له شته پېسه کان يان دهست دان له و ئاژه لانه ي که گوشتيان ناخوړنيت، نه مانه سهرجه م به کړ ده بېټ نه و که سه ي که نه مانه ي نه نجام داوه يان به کيانى نه نجام داوه خو ي بشوات)

به کيکي تر له و شتانه ي که له شهربه تي جوله که دا پيويسى به خوشتن ه به برېتبه له خواردنې گوشتي مرداره وه بوو يان گوشتي ئاژه له پراوکه ره کان هره وه له سفر التكوين دا هاتوه : ((وکل إنسان اكل ميتة او فريسة يغسل ثيابه و يستحم بماء ويبقي نجسا ألي المساء، ثم يكون طاهر))^۱

واته : هه موو مړؤډيک که مرداره وه بوو ي خوارد يان ئاژه لي پراوکه ري خوارد ده بېټ بهرگ و پوښاکي بشوات به ئاو، دواتر ده ميټته وه به پيسي تا شه و پاشان پاک ده بېټه وه.

۲. نوږت کردن له شهربه تي جوله که دا:

سهره تا نوږت کردن له سهرجه م دينه ئاسمانيه کاندې به گوره ترين عياده ت هه ژمار ده کرېت و کاري سهره کي و له پيشيني هه موو پيغه مبه ران بووه "عليهم السلام".

به لي باسکردنې (نوږت) له شهربه تي جوله که دا هه روا کاريکي سانا نيه، چونکه به چه ند قوناغدا تيپه پيوه و شتي نوري بو زياد کراوه و له بهرامبه ريش دا شتي نوري لي که م کراوه ته وه، هه روه ها له ناو کومه له و لايه نه کاني جوله که دا جياوازي نوره ه به له م باره به وه.

نوږت له زمانې عبريدا (تفيله) ناوتراوه به ماناي (سزاداني خودي خو ت) (تعذيب الذات) و ده رخستني ملکه چي ديت^۲ ...

۱- سفر اللاويين

۲- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالوهاب المسيري ج (۵) ص (۲۲۶).

نویژ له شریعتی جوله که دا به دهیان قوناغدا تی پەپویه و به ته‌واوی مانا له سەر شکل و شیوازی خۆی لای داوه، له سەر ه‌تادا نویژی جوله که بریتی بوو له قوربانی به‌خشین، کاتێک که سێکیان بیویستایه نویژی بکردایه بۆ مه‌به‌ستی سوپاس کردنی خوا، قوربانیه‌کی پیشکەش ده‌کرد، وه‌ ئه‌گەر که سێک بیویستایه نویژ نه‌نجام بدات بۆ مه‌به‌ستی لی خوشبوونی تاوانه‌کانی دووباره قوربانیه‌کی نه‌نجام ده‌دا^١..

نویژ لای جوله که دوو جۆری هه‌یه جۆریکاین پێیان ده‌وتری نویژی تاکه که‌سی (فردی) که نه‌مه‌ش هه‌موو که سێک به‌ته‌نها و له کاتی دیاری کراری خۆیدا و له مناسه‌به‌ی دیاری کرادا نه‌م نویژه‌یان نه‌نجام ده‌دا.

جۆری دووه‌میان بریتیه له نویژی به‌کۆمه‌ل (جماعی) نه‌ویش له که‌نیه‌دا، جوله که نه‌م نویژه‌یان به‌کۆمه‌ل نه‌نجام ده‌ده‌ن و له (١٠) که‌س که‌متر نین و له (١٣) سال گه‌وره‌ترن، پاشان گه‌وره‌ی و فه‌زلی نویژی به‌کۆمه‌ل لای نه‌وان زیاتره له نویژی تاک^٢.

له یاسا‌کانی شریعتی جوله که دا نێرینه که ته‌مه‌نی گه‌یشته (١٣) و می‌ینه که ته‌مه‌نی گه‌یشته (١٢) سال، نه‌وه گه‌یشته‌نه ته‌مه‌نی بالغ بوون و ته‌کلێفی شه‌ریان له‌سەر واجب ده‌بێت، له‌م کاته‌دا به‌نێرینه ده‌وتریت ((البار متسفاه)) و به‌می‌ینه‌که‌ش ده‌وتری ((البات متسفاه)) نه‌وه‌ش بۆ نه‌وه‌ی که بۆ یه‌که‌م جار ته‌ورات بخوێنری به‌سه‌ریاندا^٣..

١- الاسلام و اليهودية : ص (٢٦٢).

٢- اليهودية (د. عبدالمجيد ، ص (١٤٩).

٣- التعريف على الديانة اليهودية.

جوله كه له پوښتندا سى جار نوږد ده كنه، كه بریتین له:

۱- نوږدې به یانې یان چیشته نګاو كه به زمانې عبرې پټې دهوتریت (شحریت) كاته كېشى له و ساته وه دهست پېده كات كه خه تی سپی و شین له یه كتری جیا ده كړتیه وه تا كاتې هه لټاتینې خور، نه م نوږد كه وره ترین و ګرنگترین نوږد لایان^۱ ..

ب- نوږدې نیوه پو، نه میش دواى نیوه پو نه نجامې ده دهن به كه مېك، كاته كېشى بریتیه له لادانى خور به پووی پوژتاوا بوون دا تا پیش تاوا بونی خور به كه مېك، به م نوږد شیان دهوتریت (منحه)^۲.

ج- نوږدې شه و كه به (عربیت) به زمانې عبرې هاتوه، و كاته كېشى نزیك كاتې نوږدې عیشای نیمه ده كات^۳.

طوقسى نوږد شیان بریتیه له:

۱- شور دنی هه ردو دهست و هندیكیان له به ناو دینداره كانیان به ته واوی جهسته یان ده شون.

ب- دانانى كلاویكى بچوك له سهریان له كاتې نوږد كردن دا، چونكه له سهر كردنې نه م كلاوه و داپوشینې سهریان به بړواى خویان به لگه یه له سهر پړز، بى گومان له كاته كهنې تری وه كو خویندنی ته ورات یان یاد كردنې خوا یان پیشوازی كردنیان له كه سانې خاوه ن پله و دهسته لات، نه م كلاوه له سهر ده كنه.

ج- له كاتې نوږدیان دا پوو ده كنه اورشلیم (قدس) كه (قدس) قیبله ی نه وانه.

د- له كاتې نوږد كردنیان دا پارچه یه ك قوماشى سپی ده دهن به سهر شانیان دا و (۸) چمكى هه یه، چواریان سپی و چواره كې تریشیان شینې ناسماتیه.

۱- اليهود عقیده و شریعة هن (۸۰).

۲- همان سرچاوه.

۳- الفكر الديني اليهودي (هن (۱۸۱) د. حسن.

۲. پۆژوو له شهريعهتی جوله که دا: fasting

له بهرامبهه وشه ی (صوم) عه ره بی که به مانای پۆژو دیت، وشه ی (تسوم) ی عبری مه یه و هه مانا مانا ده که به نیت^۱...

پۆژو عباده تیکی پۆحیه و خوی گه وره دایناوه له سه ره بنده باوه پداره کانی که نه نجامی بدهن، که بیگومان ده یان و سه دان حیکمه ت و فه لسه فه ی گه وره و گه رنگی تیدایه و به کتیکیان بریتیه له ئازاد بوون پزگار بوون له ده ست هه وا و ئاره زوه شه یاتانیه کان.

له هیچ ده قیك له ده قه کانی ته ورات و به تاییه ت (سفر اللاوین) دا وشه ی (صوم) (پۆژو) به ئاشکرا نه هاتوه، که ئه مه فه رزیکه و پتویسته نه نجام بدریت، ته نها نه وه بنده نه بیته که له ته وراتدا چه ند ده سته واژه یه کی زۆر که م هاتوه به ناوی ((تذليل النفس)) واته : مل که چ کردنی ده روون، هه ره ک سفر اللاوین دا هاتوه و ده لیت: ((تذللون نفوسکم))^۲.

واته : ده روونی خۆتان ملکه چ بکه ن.

پاشان له (سفر الخروج) دا باس له پۆژوی موسا ده کات، له کاتی که له لایه ن خوی گه وره وه ته وراتی پی خه لات کرا و ده لیت:

((وكان هناك عند الرب اربعين نه ارا و اربعين ليله لم يأكل خبزاً و لم يشرب ماءً))^۳.

واته : کاتی که له لای خوا بوو-موسا- بۆ ماوه ی (۴۰) پۆژو و (۴۰) شه و نه نانی خواری و نه ئاوی خواری ده وه !!!

له م ده سته واژانه وه نه وه مان بۆ ده رده که ویت که مه فهومی جوله که بۆ پۆژو بریتیه له (ده سته لگرتن له خواری و خواری نه وه و له شه وه وه بۆ شه و- واته

۱- موسوعة اليهود واليهودية : عبدالوهاب المسيري

۲- سفر اللاوین

۳- سفر الخروج

پیش هه‌لهاتنی خۆری به‌یانی تا ئاوا بوونی خۆری نه‌و پۆژه - نه‌میش بۆ مه‌به‌ستی
ملکه‌چ کردن به‌ ده‌روون و نه‌فه‌سی نه‌و که‌سه.

پاشان نه‌و که‌سانه‌ی که‌ پافه‌ی ته‌وراتیان کردووه‌ باس له‌ پۆژوو ده‌که‌ن، که‌ چ
په‌یوه‌ندییه‌کی به‌ سرپینه‌وه‌ی تاوانه‌وه‌ مه‌یه، به‌م جۆره‌: ((کل جهاد ضد الخطية و
شهواتها يجب ان یبترئ بالصوم...))^۱.

واته‌: مه‌موو جه‌نگاندنێک له‌ دژی مه‌له‌ و ئاره‌زووه‌کان پێویسته‌ به‌ پۆژوو ده‌ست
پێبکات.

بێ گومان (ته‌لمود) ده‌ستی باشی مه‌بووه‌ له‌ پێنمونی کردنی پۆژوان ی
جوله‌که‌، نه‌ویش به‌و جۆره‌ی که‌، که‌سی پۆژوگر نابێت بۆ ماوه‌ی (۲۵) سه‌عات
قۆنه‌ره‌ی چه‌رم له‌ پێ بکات^۲ !!!

پاشان جوله‌که‌ له‌ سه‌رده‌مانی کۆن دا و له‌ کاتی پۆژ وگرتن دا به‌رگ
و پۆشاکیان له‌ به‌ر خۆیاندا لاده‌برد و خۆلیان ده‌کرد به‌سه‌ر خۆیاندا که‌ به‌مه‌ش
بیتاقتی و خه‌مباری خۆیان پێ ده‌رده‌خست و ته‌عبیر ده‌کرد. پاشان وازیان له
شتنی ده‌سته‌کانیان ده‌هێناو ده‌گریان^۳.

جوله‌که‌ ئاوا پۆژویان ده‌گرت و به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک له‌ ناوه‌پۆک و فه‌لسه‌فه‌ی پۆژو
حالی نه‌ بوو بوون، تا نه‌و کاته‌ی که‌ عیسا بوویه‌ دواين پێقه‌مه‌ریان، (عیسا)
"عليه السلام" که‌ بیانی جوله‌که‌ ئاوا پۆژو ده‌گرن به‌ره‌نگاریان بوویه‌وه‌و ئاگاداری
قوتابی و شوێن که‌وتوووه‌کانی کرده‌وه‌ که‌ وه‌ک جوله‌که‌ نه‌که‌ن، مه‌روه‌ک له‌ ئینجیلی
(متی) دا باس له‌م حاله‌ته‌ ده‌کات و ده‌لێت: ((متی صمتم فلا تکنوا عابسين
کالمراثين، فاءنهم یغیرون و جوهم لکی یظهر للناس صائمین...))^۴

۱- التربية الدينية المسيحية ص (۳۰۲).

۲- الاسلام و اليهودية : ص (۲۸۷).

۳- المجتمع اليهودي ص (۲۱۴).

۴- انجيل متى (٦) ١٦-١٨.

واته: ههركاتى پۆڭتوتان گرت خۆتان دهر مهخهه وهك پياپازان، ئهوانه واته-
جولهكه روى خويان دهگۆپن، بۆ ئهوهى بۆ خهلكى دهرخهه كه به پۆڭون؟!

ئهوكات و مانگانهى كه جولهكه رۆژووى تيدا دهگرن

جولهكه كۆمهله پۆڭويهكى نۆديان ههيهو به حسابى خويان له پيغه مبه رانيان
وه رگرتوه، هه نديكيشان خويان بۆخويانيان دروست كردوه به دريژاي سه ردهم،
كه ئهوانيش بريتين له:

١. پۆڭووى پۆڭى پاك بونهوه ((صوم يوم الكفارة)) جولهكه لهم پۆڭويهاندا
باوه ريان وهمايه كه خوا له سهجهه م گونا هه كانيان خۆش ده بئيت.

جولهكه نۆر په يوه ستن بهم پۆڭو گرتنه وهو گهر ئه م پۆڭه بكه ويته رۆڭى
(شه مه) شه وه ههر به پۆڭو ده بن، كه ئه مهش له راستيدا پيچه وانهى ياساكانى
خويانه كه ده ئيت:

((أي يوم من ايام الصيام إذا وقع يوم السبت فاءنه يؤجل إلى يوم التالي))^١.

واته: ههر پۆڭيكي پۆڭو گرتن گهر بكه ويته رۆڭى شه مه وه ئه وا دوا ده خريت بۆ
پۆڭى دواتر- واته يه كشه مه-.

٢. پۆڭووى گه وه (صوم الكبير) ئه م پۆڭويهان پاش جه رنى (فصح) هه ماوهى (٤٠)
پۆڭ ده خايه نييت كه ئه مه (موسا) ئه نجامى داوه، ئه ويش له و كاتهى كه ده چيته
خزمهت په روه رديگارى بۆ وه رگرتنى ته ورات^٢

٣. پۆڭووى عاشورا (صوم عاشوراء)

له (١٠) ى مانگى (تشرى) يه و ئه م پۆڭووه گوزارشت له و ساته ده كات كه
خوای گه وه موسا و به نى اسرائيله كانى پزگار كرد له ده ستنى فيرعه ون و موساش
له م پۆڭه دا به پۆڭو ده بوو وهك ده ربپينى سوپاس گوزارى بۆ خوای تاك و ته نها،
جولهكهش پاريزگاريان له م ياده كرد تا ئه و كاتهى كه پيغه مبه ر (ص) گه يشته

١- موسوعة اليهود و اليهودية: ٢١٤،٥

٢- تفسير المنار: محمد رشيد رضا: ج (٢) ص (١١٦).

مه دینه، بیینی که واکه کان له م پۆژده دا به پۆژو ده بن!! پرسپاری لی کردن
دهرباره ی نه م به پۆژو بوونه یان، نه وانیش له وه لام دا وتیان: (هذا يوم صالح، هذا
يوم نجي الله فيه بني إسرائيل).

واته: نه مه پۆژیکه باشه، نه م پۆژده بوو که واکه خوا به نی اسرائیل ی پزگار کرد
له دهستی دوژمنی- که فیرعه ون بوو- موسا تیایدا به پۆژو بوو. پیغه مبه ر عليه السلام که
گویی بیستی نه مه بوو فیرمووی: (فانا احق بموسی منکم فصامه و امر بصيامه))^۱
واته: نیغه له پیشتیرین به موسا له نیوه پاشان خوی به پۆژو بوو فیرمانیشی
کرد به باوه پداران له و پۆژده دا به پۆژو بین.

۴. پۆژوی حه قه ی ته موز (صوم السابع عشرة من تموز)

جوله که له م پۆژده دا له بهر هه ندی پوداوی نه ته وه ی به پۆژو ده بن که بریتین له:
أ- نه و پۆژده ی که موسا له وحه کانی ته وراتی تیدا شکاند و دانی به زهوی دا.
ب- نه و پۆژده ی که (بنو خضنصر) پادشای بابل، چوو له اورشلیم (قدس) و
که ماروی دا به ته وای سه ربازه کانی وه سه رنه نجام نه و شارهی سوتاند.
ج- نه و پۆژده ی که سه رکرده ی پۆمه کان به ناوی (بو ستهوموس) ته وراتی
سوتاند له ئورشه لیم دا.

د- نه پۆژده ی که (تیتوس) ی گه وده ی پۆمه کان هیرشی کرده سه ر (قدس) به
مه به سستی له ناو بردنی جوله که له فه له سطین دا له سالی (۷۰) ی زاین دا.

۵. پۆژوی جه دالیا (صوم الجدالیا)

ووشه ی (جه دالیا) عبریه و به مانای (یهوه ی گه وده) دیت، نه م پۆژوه گوزارشت
له پوداوی سه ربیرینی فه رمان په وای فه له سطین ده کات له دوا ی له ناو بردنی
(هیکل).

۶. پۆژوی نه ستیر (صوم استیر)

۱- رواه البخاري بشرح ابن حجر - باب صيام يوم العاشوراء ج (۴) ص (۳۰۰).

وشەى ئەستىر لە بئەرتدا ھىندىيەو بە ماناى ئافرىقى بچوك دىت ئەمەش بە
(استىرى كچى ابىجا) ى جوله كە دەوترا لە ئەو ى بنىامىن^۱.

۷. پۇژوى زەكەريا (صوم زكريا)

ئەمىش بە ناوى (زەكەرياي كوپى يەھوياداعى) كاھىنى جوله كەو ى ناوئراو ى
ئەم كەسە بە ناوبانگ بوو لە پىز و پلە بەرزىدا^۲.

۸. پۇژوى ھەوتى ئازار (صيام السابع من اذار)

ئەمىش گوزارشت لە مېژوى مردنى موسا دەكات و پىتى دەلتىن (يوم الغفران
الصغير) واتە پۇژى لى خوشبوونى بچوك.

۹. پۇژوى دووشەمان و پىنج شەمان

لە ھەموو ھەفتە يەك دا و لەم پۇژانە دا تەورات دەخوئىرىت لە پەرسىگاكاندا^۳.

۱۰. ھەندى پۇژوى تايبەتيا ھەيە كە برىتىن لە ئەمانە:

ا- بە پۇژو بوون لە كاتى مردنى دايك و باوكيان دا.

ب- بە پۇژو بوونى بووك و زاوا لە كاتى گواستەنەو ى بوك دا.

ج- بە پۇژو بوون لە كاتى بىنىنى خەونى ناخۆش دا.

د- بە پۇژو بوون لە جەژنى پزگار بوونى اسرائيل دا.

۱- قاموس الكتاب المقدس ص (۶۳).

۲- ھەمان سەرچاوە ص (۴۲۸).

۳- موسوعة اليهود واليهودية : ج (۵) ص (۲۱۴).

چەند سەرنجىڭ لە پۇۋوۋى جۈلەكە

۱- لەبۈۋارى عىبادەت دا تازە گەريان دامىناۋە لەلايەن حاخامەكانيانەۋە و پەيۋەندى بە شەرىعەتى خواييەۋە نىيە.

ب- گەر سەرچەمى پۇڭى بە پۇڭبۇنەكانيان كۆ بکەيەنەۋە، نزيكى سالتىك ھەر بەپۇڭ دەبن كە ئەمەش لە حىكمەت و فەلسەفەى پۇڭوۋەۋە زۆر دوۋرە و خۋاى گەۋرە كارى ۋە ھا فەرز ناكات لەسەر بەندەكانى.

ج- زۆربەى پۇڭوۋەكانيان يان پەيۋەستە بە بۇنە نىشتەمانىيەكانەۋە ۋە يان پەيۋەستە بە پۇڭە ناخۇشەكانيانەۋە كە ئەمەش دوۋرە لە كۆڭى عىبادەتەۋە.

۴. حەج لە شەرىعەتى جۈلەكە دا؛

حەج لە پۈۋى زمانەۋانىيەۋە، بەمانى نىيەت و سەردان دىت، ۋە لەزارەۋەى شەرىعەش دا بە ماناى سەردانى جىگە پىرۋزەكان دىت كە لە دىنىگە ۋە بۇ دىنىكى ترئەۋ جىگە پىرۋزانە دەگۆڭىت.

حەجى جۈلەكە بىرىتە لە سەردانى كردنى (بيت المقدس) سى جار لە ھەموو سالتىك دا.

لە (سفر التثنية) دا دەلىت: (ثلاث المرات في السنة يحضر الجميع ذكورك امام الرب الهك في المكان الذي يختاره...)

ۋاتە: سى جار لە سالتىك دا تەۋاۋى نىرىنەكانيان ئامادە بن لەبەردەم پەروەردگارى پەرسىراۋى ئىۋە لەۋ جىگايەى كە بۇ ئىۋە دىارى كراۋە.

۵. زەكات لە شەرىعەتى جۈلەكە دا

زەكات لە پۈۋى زمانەۋانىيەۋە بە ماناى (گەشەۋ زياد بوون) (النماء و الزيادة) دىت، لە زاراۋەى شەرىعەشدا بەماناى بەخشىنى پارەى تايبەت كە پىژەى ئەۋ پارەيە گەشتىبىتە پىژەى زەكات، لەلايەن دەۋلەمەندانەۋە بۇ ھەزاران.

۱- القاموس المحيط : مادة الحج ج(۱) ص(۱۸۸).

نۆر نهسته مه له تهواوی شهريعتی جوله که و گاواره کاندای تهنها سه رچاوه یه ک بهدی بکهیت که باس له واجب بوونی زهکات بکات له شهريعتی جوله که دا. ته نانه ت ئه و سه رچاوه ئیسلامیانه ی که توژیینه وه یان له سه ر دینی جوله که کردووه ئاماژه یان بۆ زهکات نه کردووه که به شیکه له په رستن له لای جوله که تهنها ئه وه نده نه بیئت که هه ندی ده قی (سفر اللایین) فه رمان به چاکه ده کات له گه ل هه ژاران و که م ده ستان دا، به بی ئه وه ی ئاماژه بۆ ئه وه بکات که ئه م کاره کاریکی عیباده تیه.

٦. جهژن و بۆنهکان له شهريعتی جوله که دا

دهسته واژه ی جهژنهکان (اعیاد) له بهرامبهری دا (صجیم) ی عبری هاتووه، وشه ی (صجیم) ئاماژه یه بۆ هه رسی جهژنی (الفصح، الاسابیع، المظال). جهژنهکان به گشتی ده سوپینه وه له گه ل پۆژو مانگهکانی سال دا و کۆمه لێک له خه لکی که بیروباوه پی هاو به ش له نیوانیاندا به کۆ ده بنه وه و ئاههنگ ساز ده که ن. جوله که جهژن و بۆ نهکانیان نۆر به گه و ره و پیروژ پاده گرن له دلایاندا و پله و پایه ی نۆر که و ره ی هیه.

نمونه ی ئه و پۆژانه ی که جوله که کردوویانه به جهژن و ئاههنگ ی تیدا ساز ده که ن:

١. رۆژی شه ممه (يوم السبت) Sabbath

پۆژی شه ممان لای جوله که جهژنی هه فتانه یه، ئه م پۆژه پۆژی پشودانه و هه موو کار کردنیکی تیایدا قه ده غه یه. به زمانی (عبری) به شه ممه ده لێن (شابات) که ئه مه ش بابلیه کۆنهکان ئه م وشه یه یان به کار هیناوه به واتای (پۆژو گرتن و دوعا) کردن.

هۆکاری پشودانی جوله که له م پۆژه دا ده گه پیتته وه بۆ یه کێک له وتهکانی (سفر التکوین) که ده لێت: ((فرغ الله في اليوم السابع من عمله الذي عمله، واستراح في

اليوم السابع من جميع عمله الذي عمله، وبارك الله اليوم السابع و قدسه لانه
استخرج من جميع عمله الذي خلقه الله ليصنعه)^١ .

واته : له پۆزی حهوته مدا خوا له سه رجه می نیشه کانی بوویه وه، له پۆزی
حهوته مدا پشوی دا و خوا ئه م پۆزه - واته شه مه - پیروژ کرد چونکه پشوی دا له
سه رجه می نیش و کاره کانی که پیشتر دروستی کردبوون.

ئه م جهژنه یان له ئاوا بوونی خۆر له پۆزی هه ینیه وه دهست پێده کات تا کاتی
ئاوا بوونی خۆر له پۆزی شه مه دا^٢ . بئ گومان ئه م پۆزه - واته شه مه - چه ند
تایبه ت هه ندیه کی خۆی هه یه که بریتین له مانه :
١. دهست هه لگرتن له هه موو نیش و کارێک.

٢. ته رخان کردنی ئه و پۆزه بۆ په رستن و پیشکه ش کردنی قوربانی.

٣. دهست هه لگرتن له نو سین، به تایبه تی گریبه ستی هاوسه رگیری (عقد الزواج)
و گریبه سته کانی تر.

٤. ته نها بت په رستی تاوانه که ی له وه گه وه تره که بئ پیزی له به رامبه ر-
شه ممان - دا بکریت و سزای سه رپێچی کاریش بریتیه له کوشتن و په جم کردن^٣ .

٥. ئاگر کردنه وه به هه موو جوړێک له م پۆزه دا قه ده غه یه .

٦. سه فه ر کردن بۆ هه رجیگه یه ک بیته قه ده غه یه .

٧. هه ندیک له و جوله کانه ی که زۆر په یوه ستن به یاسا کانی شه ریه تی
خۆیا نه وه ته نانه ت له مالدایه نه ده ره وه .

٨. له سه ره تای هاتنی پۆزی شه مماندا جوله که کان دوعا بۆ هاتنی ئه م پۆزه
ده که ن که به عبری پئی ی ده وتی (قیدوش) جوله که کان دوعا به سه ر په ردا خێک

١- سفر التکوین، الاصحاح (٢) پرگه ی (٢،٢).

٢- سفر الخروج، الاصحاح (٣١) پرگه ی (١٢-١٨).

٣- له (سفر الخروج) دا ده لیت ((کل من صنع عملا في اليوم السبت يقتل قتيلا)) واته : هه ر که سێک له
پۆزی شه مماندا کار بکات ده بیته بکوژیت.

عاره ق دا ده کەن پيش نان خواردنيان و پاشان گه وره ی خيزان دوعا ده کات و نه داما نی خيزانيش (نامين) ی بۆ ده کەن^۱.

هه روه ها دوعای ته و او بوونی شه مەشيان هه یه و پى ی ده لئین (هفدالاه) (havdalah) نه م دوعا يه ش ده خوینريت به سەر خواردن دا و ناماژه به وه ده کات که پۆزى شه مە پۆزىكى زۆر پيرۆزه و جياوازی ته و اوى هه یه له گه ل پۆزانی دواى خوى دا.

۲. عيد الفصح يان (عيد الفصح) Passover

له زمانى (عبرى) دا پى ی ده و تريت (بيساج) نه و يش باواتاى تپه ر بوون و پۆشتن ديت..

نه م جه ژنه به يه که م جه ژنى سالانه ی جوله که ناو ده بریت و پى و يسته ئاههنگ له م جه ژنه دا ساز بکريت.

نه م جه ژنه يان گوزارشت له پزگار بوونی گه لى به نى اسرائيل ده کات به رابه رايه تى (موسا) له ده ستى فيرعەن وه پۆيشتنیان به لای ده ریاى سور دا.

هه روه ها به (عيد الفطير) ناو ده بریت و له م پۆزه دا نان ئاماده ده کەن به پى (خميره و خوى) له گه ل هه ندی سه وزه وات و گيا دا نه م يش بۆ مه به ستى وه بىر هینانه وه ی خویان که له بيا بانی سینادا ژيانیان بردۆته سەر.

گرنگترین پۆزى نه م جه ژنه يان بریتیه له دوو پۆزى سه ره تا و دوو پۆزى کۆتاى و سه ره تاى نه م جه ژنه يان له چوارده ی مانگی يه که مى سالى عبریه وه ده ست پى ده کات که ژماره ی پۆزهکانى (۸) پۆزه.

۳. جه ژنى سه رى سال ی جوله که "عيد رأس السنه اليهوديه" Rash Hashanah

به زمانى عبرى پى ی ده و تريت (روش هساناه) واته (سه رى سال) نه م يش جه ژنىکى تریانه و ئاههنگ ده گێهه بۆ ماوه ی دوو پۆزه رچه نده ته لمود ده لیت:

۱- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالوهاب المسيري .

پوژده کانی نهم جه ژنه بریتین له (۴) روژ، لهم جه ژنه یاندا جوله که کان محاسه بهی نه فسی خوین ده کهن - بزعمهم - و له پوژی چوارهم دا به پوژو ده بن و نهو پوژو شیان به (صوم جدلیا) ناو ده بن، جیاوازی هیه له سر نه وهی که کام له مانگه عبریه کان سهره تایه، به پی ی ته رتیبی مانگه عبریه کان (تشری) به که م مانگه له سهری سال دا و مانگه کانی تر له دواي نه وه وه دست پیده کهن به لام هندیکیان ده لئین (نیسان) سهره تای مانگه کانه به ته قویمی عبری چونکه نیسان له ته وراتدا باس کراوه به وهی که سهره تای مانگه کانی ساله، هر نهم مانگه یه واته نیسان که شاهنگی تیادا نه نجام ده دهن به بونهی دهرچون و پزگار بوونی به نی اسرائیلیه کان له مصر، که نه مهش گهره ترین یاده له لای جوله که کان .

مانگی (تشری) له لای بابلیه کونه کان سهره تای ساله که (تشرینو) به مانای (سهره تا) (البدایه) دیت له زمانی بابلیه کاندای که نه وان باوه پریان و بوو سهرجه می خواوه نده کانیان کو دهنه وه و له و روژده له پهرستگای (مردوک) واته (که وره ی خودا) بو مه به سستی نوی کردنه وهی جیهان و فرمان په وای به سهر تاک و کومل دا. جوله که کان روژی سهری سالی تازه ی خوین به پوژی پاکبوونه وه له گونا ه و تاوان هه ژمار ده کهن، جوله که کان لهم پوژده دا سه لام له یه کتر ده کهن.

لهم پوژده دا گهره ترین (طقوس) ی دینیان بریتیه له فوو کردن به که په نه دا به سی دهنگی جیاواز که هر دهنکه به لگه یه له سهر شتیکی تاییه ت پاشان له جه ژنی سهری سالیان دا به رگی سپی له بهر ده کهن له کاتی نوپژه کانیا ندا.

۴. جه ژنی المظلة یان ((المظال)) (سوکوت) feast of tabernacles Succot به زمانی (عبری) پی ی ده وتریت (سوکوت) هه روه ها (عیدالسلام) یان (عیدالبهجة) یان (عیدالجمع) ناوی هاتووه.

نهم جه ژنه گوزارشت له حالی به نی اسرائیلیه کان ده کات که ماونه ته وه له بیابانی سینا دا، دواي دهرچونیان له میصر و پزگار بوونیان له فیرعه ون.

ئەم جەژنەيان لە بنەپەت دا جەژنى كۆكردنەوہى بەروبومى كشتوكالە،
جولەكە ئاھەنگ ساز دەكەن بەم يادەوہ ھەلدەستن بە ھەلگرتنى كشتوكالى ئەو
سالەيان، ھەر بۆيە بە (عيد الحصاد) یش ناو براوہ ژمارەى پۆژەكانى ئەم جەژن (۹)
پۆژەو دەكەوێتە مانگى (تشرى) يەوہ.

جولەكەكان چەند ئاھەنگىك دەگێپن لەم جەژنەدا كە ئەمانەن:

۱- ئاھەنگ دەگێپن بە ئازاد بوونى بەنى اسرائیلەكان و دەرچوونيان لە مېصرو
جېگر بوونيان لە بیابانى سینا دا.

ب- ئاھەنگ گێرانىيان بە كۆكردنەوہ ھەلگرتنى تەواوى بەروبومە
كشتوكالیەكانيان لە عەمبارەكانيان دا.

ج- ئاھەنگ دەگێپن بەمۆى تەواو بوونى جەژنە تەوراتیەكانەوہ.

د- ئاھەنگ دەگێپن بە تەواو بوون و خەتم كردنى دەورەى سالانەى خویندنى
تەوراتەوہ.

۵. جەژنى بوریم یان فوریم یا جەژنى مەساخر (عيد بوریم او عيد فوریم او عيد
المساخر purim) (

ئەم جەژنەيان پەيوەندى بە پووداویكى میژوویەوہ ھەيە كە لەسەدەى (۵) ى
پیش زاین دا پوویداوہ، ھوکارەكەشى بریتى بوو لەوہى كە وەزیری پادشای
فارسەكان بە ناوى (ھامان) فەرمانى بە لێدان و لەناوبردنى جولەكەكان دەرکرد، ئەم
جەژنەيان (۲) پۆژەوہ دەكەوێتە (۱۴) ى مانگى ئازارەوہ و چەند تاییەت
مەندییەكیشى ھەيە:

۱. گۆرانى و سەما و خواردنەوہى مەى.

۲. بەپۆژو بوون لە (۱۳) ى ئازار دا.

۳. كۆبونەوہيان لەبەردەم (ھەيكەل) لە شەوى (۱۳) ى ئازار دا و خویندنى
(سفراستىر).

٦. جه‌ژنی باکورده (عید الباکوره)

به زمانی عبری پی‌ی ده‌لّین (بکوریم) ئەم جه‌ژنه تایبه‌ته به پیشوازی کردنی جوله‌که له پی‌گه‌یشتنی به‌روبوومی کشتوکاله‌کان.

جوله‌که‌کان ئاهه‌نگ به‌م یاده‌وه ده‌گێپن له مانگی (ابریل) که یه‌کیکه له مانگی عیبریه‌کان.

٧. جه‌ژنی ئەسابیع (عید الاسابیع)

به زمانی عبری پی‌ی ده‌وتریّت (شفوعوت) واته هه‌فته‌کان، و نه‌یّنی له ناوه‌یّنانی ئەم جه‌ژنه به‌م ناوه بریتیه له‌وه‌ی که (٧) هه‌فته له‌دوای جه‌ژنی (الفصح) هوه دیت..

هه‌روه‌ها (عید الحصاد) واته جه‌ژنی به‌ره‌م ناوده‌بریّت، کاتی ئەم جه‌ژنه ده‌که‌ویته (٦-٧) ی مانگی (سیوان) به‌مانگی عبری.

٨. جه‌ژنی هه‌تاف (عید الهتاف)

به زمانی عبری پی‌ی ده‌وتریّت (تروعة) یان (شوفار) که ئەمیش به واتای بانگه‌واز دیت به ده‌نگی به‌رز.

له‌لای جوله‌که‌کان به (عید الملاد العالم) یش ناو ده‌بریّت، چونکه به‌روبوومی سالی پیشوتری تیدا کۆده‌که‌نه‌وه پاشان به‌روبوومی سالی نویشیان ده‌وه‌شیّت بۆ سه‌وز بوون. کاتی ئەم جه‌ژنه یان بریتیه له یه‌که‌م رۆژی مانگی (تشری).

٩. جه‌ژنی ته‌دشین (عید التدشین) (Hannukah)

به زمانی عبری پی‌ی ده‌وتریّت (حانوخه) ژماره‌ی پۆژه‌کانی ئەم جه‌ژنه (٨) پۆژه‌وه له (٥) ی مانگی (کسلو) به ته‌قویمی عبری ده‌ست پی‌ی ده‌کات و له (٢) ی مانگی (طبت) یان (تیضت) کۆتای دیت.

هۆکاری دروست بوونی ئەم جه‌ژنه، رووداوێکی میژوویه و بریتیه له گه‌پانه‌وه‌ی (یهودای هه‌شمونی) بۆ قودس و بنیادنانه‌وه‌ی دروشمه‌کانی جوله‌که‌ بۆ (هه‌یکه‌ل). ئەم جه‌ژنه له راستیدا له (عهد القديم) دا باس و خواسی نه‌هاتوه، هه‌ر

بۆیه گرنګیه کی نیه و کارکردن له م پوژده دا قه دهغه نیه، له م پوژده دا به شتویه کی
زور ساده ئاهنگ ده گپن و له پوژى به کم دا تهنه یه ک گلوپ داده گیرسینن
پاشان له پوژى دووم دا دوان و تا هه شته م پوژ دهیکه نه هه شت گلوپ.

۱۰. جه ژنى كه فاره (عيد الكفارہ) day of Atonement, yom kippur

به زمانى عبرى پى ی دهوترى (يوم کيبور) واته: پوژى پاک بوونه وه سپينه وه ی
تاوان و گونا، وشه ی (کيبور) له بنه پته دا وشه یه کی (بابليه) و به مانى
(پاکبوونه وه) دیت.

ئه م جه ژنه به یه کیک له هه ره جه ژنه گه وره و پیرۆزاکان هه ژمار ده کریت له لای
جوله که.

کاتى دهست پى کردنى ئه م جه ژنه بریتیه له پوژى دهه مى مانگی (تشرى)
هه روه که له سفر اللاوين دا ده لیت: ((اما العاشر هذا الشهر السابع فهو يوم الكفارة
محفلا مقدسا يكون لكم))^۱.

واته: پوژى دهیه مى مانگی (۷) هه م پوژى پاک بوونه وه تانه وه و پیرۆزه بۆ
ئیه.

هۆکارى ئه م جه ژنه یان ده گه پیتیه وه بۆ ئه وه ی که موسا (عليه السلام) بۆ دووم
جار (له سینا) دابه زى که پارچه کانی ته وراتى پى بوو، مژده ی دا به به نى
إسرائیلیه کان که خوا له گونا مى گویره که په رستیه که یان خوش بووه.

کاتى دهست پیکردنى ئه م جه ژنه بریتیه له ئیواره ی پوژى توه مى مانگی
تشرى و به رده وام ده بیت تا دواى ئاوا بوونى خۆر له پوژى داهاتوو دا که نزیکه ی
(۲۵) ساعات ده کات.

۱- سفر اللاوين ۲۷: ۲۳.

تایبه تهنه ندیه کانی ئەم جهژنه

۱. به پۆژو بوون له م پۆژه دا.

۲. له سه ر کاهینه کان پتویسته که له م پۆژه دا به رگی سپی له به ر که ن که به لگه به له سه ر خاکی بوون و هه ست کردن به هه له و تاوان.

۳. کاهینی گه و ره له م پۆژه دا دوو به ران ده کاته قوربانی به که میان له لای (هیکل) و پاشان خوینه که ی بلآو ده کاته وه، به رانی دوو ه میان له سه ر به ردیک ده کاته قوربانی له ده شت دا، ئەمیش به بیروباوه پی خۆیان بۆ ئەوه به که (شهیتان) (عزازئیل) هیمن بکه نه وه تاته واوی گوناھی جوله که کان هه لگرت؟

۴. ده ست هه لگرتن له کاری ژن و میژدایه تی (الجماع) و له پی نه کردنی پیلای چهرم.

۵. هه موو ئەو شتانه ی که له پۆژی شه مماندا هه رامه، له م پۆژه شدا به هه مان شتیه هه رامه.

۶. له پۆژی ئاسای دا جوله که سی نوێژ ده که ن، به لام له م پۆژه دا (یوم الکفارة) دوو نوێژی تر زیاد ده که ن و ژماره ی نوێژه کان ده که ن به (۵) نوێژ.

۷. جوله که کان باوه پیان وه هایه که له م پۆژه دا خوا له سه رجه می تاوانه کانیا ن ده بووریت جا تاوان و خراپه و ده ستریتژی و خوین پشتن و په یمان شکینی درۆ و فیل و گه نده لیه کانیا ن هه رچه ند بیت !!!

که به پاستی ئەمه خراپ ترین بیرو باوه په له ناویاندا و پێگه خوش که رو هانده ریکی زۆر گه و ره به بۆ سوربون به ده وام بوونی جوله که له سه ر پیشیلکاری و سته م و تاوانه دپندانه کانیا ن.

۸. هه یچ پۆژیک نه لای جوله که له م پۆژه پیرۆزتر بیت، هه ربۆیه به (السبت الاسبات) واته شه ممه ی شه ممه کان ناوبراوه که ئەم پۆژه لای خۆیان، جوله که له سه رجه م تاوانه کانی پیشتریا ن که ئەنجامیا ن داوه پاک ده بنه وه !!!

۱۱. جه‌ژنی سهر به‌خوی (عید الاستقلال) Independence day

به رمای عبری پی‌ی ده‌وتریت (یوم هاعتسما‌وت) نهم جه‌ژنه‌یان بریتیه له ئاهه‌نگ گیرانی جوله‌که‌کان به بۆنه‌ی دامه‌زاندنی ده‌ولته‌تی سه‌هونی له فه‌له‌سطين، که ده‌که‌وتیه (۵) ی ئایاری مانگی عبری، سهره‌تای نهم ئاهه‌نگه‌یان له‌سهر چپای (هرتزل) ده‌ست پیده‌کات و فه‌رمان ده‌دریت به کردنه‌وه‌ی ئاگریک و به‌دوای نه‌ویشدا (۱۱) ئاگری تر داده‌گیرسینری که به‌لگه‌یه له‌سهر (۱۲) کۆمه‌لگه‌ی جوله‌که.

دواتر نه‌و ئاگرانه به‌ناو ئاهه‌نگه‌کادا ده‌گیردریت و پاشان نمایشی سهربازی نه‌جام ده‌دریت له‌لایه‌ن هیزه چه‌کداره‌کانی سوپای ئیسرائیل و نویتترین چه‌کی سهربازی سهرده‌می تیدا نمایش ده‌کریت، پاش خویندنه‌وه‌ی هندی دوعا و بلاو کردنه‌وه‌ی به‌یانات، بریار له‌سهر خواردنه‌وه‌ی سی په‌رداخ عاره‌ق ده‌دریت، که به‌که‌میان بۆ ده‌ولته‌تی جوله‌که‌یه و دووه‌میان بۆ هیزه چه‌کداره‌کان و سی همیشیان بۆ گه‌لی جوله‌که‌یه.

نهم یاد و بۆنه‌یه جه‌ژنیکی سیاسی و به‌رگی دینیان له‌به‌ر کردووه‌و که نه‌ویش ده‌که‌پیته‌وه بۆ دامه‌زاندن و دروستکردنی ده‌وله‌تیکی سهر به‌خۆ بۆ جوله‌که‌کانی دنیا له به‌رواری ۱۴: ۵: ۱۹۴۸ له به‌رامبه‌ر (۵ ی ئایاری ساڵی ۵۷۰۸ به‌ته‌قویمی عبری).

دوا و ته له سهر جه ژن و بونه كان؛

گه ر سهرنجی ناوه پۆك و هۆكاری جه ژنه كانی جوله كه بدهین ده گهینه نه و
راستییه ی كه زۆربه ی بونه و جه ژنه كانیان دانه رو پێخه ری دهستی سهرگه و ره
و حاخامه كانیانه و له فهرمانی خواوه دورره .

پاشان گه ر به راوردیكى خیرایان بکهین له گه ل ئیسلامدا جیاوازیه کی بى نه ندازه
ده بینین نه ویش به م شیوه یه :

۱. له ئیسلام دا دوو جه ژنی سالانه ههیه كه ههر دوکیان له دواى دوو رووداوى
گه و ره و گرنه گه وه دین، به كه میان په مه زانه كه مانگی قورئان و مانگی ته و به كردن و
دوركه و تنه وه ی به نده كانه له خراپه و تاوان و خواردن و خواردنه وه .

دوو هه میشاین دواى به جى هینانی واجبی هه ج و كۆبوونه وه ی مسوڵمانانه له
ته واوى دنیا و له كاعبه ی پیرۆز و نه نجامدانی به ندایه تی و په رستش بۆ خواى تاك و
ته نها و زیندو كردنه وه ی كاری گه و ره ی (ابراهیم) له به جى هینانی فهرمانی خواى
گه و ره و سهربرپینی (إسماعیل) و پاشان گۆرپینی ئه م فهرمانه به به رانیك، دواى نه وه
جه ژنیكى هه فتانه ش ههیه بۆ مسوڵمانان كه پى ی ده و تریك (جمعة) باوه رداران
له م رۆژه دا به یادی خواو سلاوات و قورئان خویندنه وه سهرقالن، له مزگه وته كاندا
كۆ ده بنه وه بۆ به جى هینانی ئه م دروشمه خوایه .

به لى گه ره ترین سیما و سومبل له هه ر سى جه ژنه كه دا بریتیه له (گه و ره گرتن و
به تاك په رستنی خوا و خۆ جوان كردن و خۆ رازاندنه وه و دلخۆشى و سهردان كردنی
یه كتر و قه ده غه كردنی پۆزو گرتن تیا یاندا و نوێژ كردن و یارمه تی دانى هه ژاران و
كه م ده ستان بى نه وایان .

به راستی ئه مه ناوه رۆكى جه ژن و بونه كانه له ئیسلامه جا توى خوینه ری
به پیز خۆت دادوه به له به راورد كردنی ئه م جه ژنانه و جه ژنه كانی جوله كه دا تا بزانی
چه نده جیاوازیان له نێوان دایه !!!

خائی دووهم، نهو یاسا و ته شریعانه ی که په یوه نندیان به
حه رame گانه وه هه یه
بی گومان له دینی جوله که دا چهند ناژه لیک هه ن که خواردنی گوشتیان
حه رame.

نه وانیښ بریتین له:
(۱) له (سفر الاوین) دا باس له حه رame یتی گوشتی (وشترو و که رویشک و بهران
ده کات و ده لیت:
(من لحمها لا تاكلوا وجثتها لا تلسموا إنها نجسة لكم) ^۱.

واته: له گوشتیان مه خوڼ و ده ست مه ده ن له لاشه یان چونکه نه و ان پیسن بڼ
نیوه.

(۲) له بالداره کان (دال، قه له پده ش، نه عامه و باز و په پوسلیمانکه (هد هد) و
شه مشه مه کویره و کوی گشتیان نریکه ی (۲۰) بالدارن که خواردنی گوشتیان به پی
ی ته شریعی جوله که حه رame)

(۳) نه و گیاندارانه ی که به سه ر زه وی دا ده پوڼ وه ک مشک و جرج و بز ن مژه
خواردنایان حه رame.

زانایان جوله که جیاوازی هه یه له نیوانیاندا ده رباره ی نه و ناژه ل و گیاندارانه ی
که گوشتیان ناخوری ثایا ته نها به مردوی پیسن یان به زیندویش؟!
کومه لی (فریسیه کان) که گه وره ترین کومه لی جوله که ن باوه ریان وه هابه
هه ندی له و ناژه لانه له دوا ی مردنایان پیسن و ده ست لی دانیان، پیسه جا به شیوه ی
سروشتی مرد بیتن یان کوژا بیتن.

چونکه هه ندیک له و ناژه لانه بڼ به رژه وه ندی مروفه کان به کار دیت وه ک (گوی
دریژ و ته سپ و ماین) ^۲.

۱- سفر الاوین : ۱۱ : ۸.

۲- الاسلام و اليهودية : ص (۲۴۱).

به لام کومه لیکي تریان به ناوی (صدوقیون) باوه پیان به پیجه وانه ی باوه پی
 هریسه کانه و ده لیت: ده ست دان له و ناره لانه ی که خواردنی گزشتیان حرامه
 به زیندوی بیت یان مردووی وه که و مروقه که ی پی پیس ده بیت.

(۴) خوتن، به شیوه یه کی ودها پیس نیه له شه ریه تی جوله که دا ته نها له دوو
 حالت دا نه بیت.

ئه ویش (سوپی مانگانه ی ئافره ت (الحیض) و خوتنی دوا ی مندا ل بوون
 (النفاس))

(۵) (مه نی) له هه موو حاله ته کان دا به (پیس) ناویراوه جا له حاله تی سروشتی
 دا بیت یان ناسروشتی، ئه م باوه ره شیان بو ئه وه ده که ریته وه که (مه نی) بناغه ی
 دروستبوونی مروقه - که مه به ست پی ی ئاده مه - و ده لیت ئه و بووه هوی تیکدانی
 سروشت به وه ی که هه له یه کی ئه نجام دا، جا ئه و (مه نی) هۆکاری په یدا بوونی
 مروقایه تیه له دوا ی ئاده مه و هه لگری هه مان سیفه تی ئه ون به مه ش هه لگری
 سیفه تی پیسن^۱.

(۶) مروقه به مردووی له شه ریه تی جوله که دا به یه کی له شته پیسه کان
 داده نریت، ئه ویش که له (سفر العدد) دا ده لیت: ((هذه هي الشریعة إذا مات إنسان
 في خيمة فكل من دخل الخيمة وكل من كان في الخيمة يكون نجسا))^۲
 واته: ئه وه یاسایه ئه گه ر مروقه مرد له مالد، هه رکه سی بجیته ئه و ماله و
 هه رکه سی له و ماله شدا بیت ئه وه پیسه !!!

(۷) ئه وانه ی که جوله که نین که به زمانی عبری پتیا ن ده وتریت (الجویم)
 سه رجه م به کۆو به بی جیاوازی له شته پیسه کانن، هه روه ک (ته لمود) ده لیت
 ((الخارجون عن دين اليهود خنازير النجسة))^۳.

۱- سفر اللاویین : نجیب جرجس

۲- سفر العدد (۱۹) ۱۶ : ۱۴.

۳- اسرائیل و التلمود : ابراهیم خلیل أحمد ص (۶۱).

واته: ئەوانەى كه له دینی جوله كه دەرچون بەرازی پیسن.
 ھەروەھا حاخامەكان دەلێن: ((أن المرأة اليهودية إذا أخذت حماما طقوسيا بعد
 الدورة الشهرية كان يجب ان تحذر مقابلة فرد من الجوييم او كلب او خنزير او حمار،
 وإن قابلت ايامنها كان عليها ان تغير طريقها لأنه تسينجسها مرة أخرى))^١.
 واته: ئەگەر ئافەرەتێکی جوله كه خۆی بشوات لە دواى سورى مانگانەى
 پێویستە خۆى بپاریزێ لە ڕووبەر و بوونەوێ غەیرە جوله كه و سەگ و بەراز و گۆی
 درێژ، گەر ھەریەك لە مانە بەرە و رووی ھات ئەوا بارێگەى پۆیشتنى بگۆرێت و بەرە و
 ڕوویان نەپوات چونكە بۆ جارێكى تر تووشى پیسى دەبێتەو.

خاڵى سێ ھەم: دەست نۆیژ Abiution

یەكێكى ترە لە و یاسا تەشریعیانەى كه له دینی جوله كه دا باسیان لێو ھە کراره
 بریتىە لە دەست نۆیژ، ئەویش لە پێش ئەنجام دانى ھەر واجباتێكى دینی دانراو،
 و دواى ھەموو شتێك كه بەرە و پیسى بیان بات.

بى گومان دەست نۆیژ لە شەریعەتى جوله كه دا سێ بنەماى ھەیه:

١. ھەم کردن و خوشوردن به تاييهت بۆ ئەو ئافەرەتانەيان كه له سورى
 مانگانەيان تەواو دەبن.

٢. شوردن ھەردوو دەست و ھەردوو قاچ (ئەمیش بۆ ئەو كاھینانەى كه
 فەرەكان ئەنجام دەدەن لە (ھەيكەل) دا.

٣. شوردن ھەردوو دەست.

لە ھەندى شوێنى تریشدا شوردن دەستەكان واجب كراو ھەك دەست شتن
 پێش نان خواردن و نۆیژ كردن و دواى ھەلسان لە خەو و دواى سەردان كردنى
 مردوو.

١- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالوهاب المسيري ص (٢٤٤) ج (٥).

خاالی چوارەم: خواردنی شەری و حەلال (کوشیر) Kosher
ئەم خالە باس لە سەرجهمی ئەو خواردنانە دەکات کە گونجاوو لەبارن بۆ
خواردن و حەلالن لە شەریعتی جولەکەدا، کە (کوشیر) وشەیەکی عەبری و بەو مانەیه
کە باسمان کرد.

ئەو یاسایانەی کە پەیوەستن بەم بوارەوه بریتین لە: -

۱. سەرجهمی ئەو ئازەل و بالدارانەی کە پاکن لە دینی جولەکەدا حەلالن تەنها
ئەوانە نەبیّت کە پیشتر باسمان لێوه کرد.

۲. خواردنی ماسی بە هەموو بەشەکانیەوه حەلالن لە شەریعتی جولەکەدا.

۳. چوار جۆر (کولە) حەلالە لە دینی جولەکەدا، بەلام حەشەرەتەکانی تر
خواردنیان حەرامە.

۴. خواردنی سەوزەوات و میوه سەرجهم بە کۆمەڵ حەلالن.

خاالی پینچەم: (سەرپرینی شەری) Ritual Slaughter

بەزمانی عەبری پێی دەوتری (شحیط) کە ئەمەش زاراوەیە کە ئاماژە بەسەر
پرینی ئازەلان دەکات کە ئەویش دەبیّت ئەو چەقۆیە کە ئەو ئازەلە پێ
سەردەبردێ تایبەت بێت و کول نەبیّت، پاشان دەبیّت ئەو ئازەلە یان ئەو بالندەیه
بەتەواوی پشکنینی پزیشکی بۆ ئەنجام بدریّت ئەوجا بریار لەسەر سەر پرینی
بدریّت.

خاالی شەشەم: پۆژ ژمیری جولەکە (التقویم الیهودیە)

ئەم خالە دەدوێت لە ناوی مانگ و ژمارەی پۆژەکانی سال لەلای جولەکە
ئەویش بەم جۆرە:

پۆژمیری جولەکە زۆر ئالۆزە ئەویش بەهۆکاری ئەوەی کە ئەوان بە پێی مانگە
(قەمەرەکان) حسابی پۆژەکانی خۆیان دەکەن، لەم کاتەدا ژمارەی مانگیان (۳۰)

پۆژ دەکات یان (۲۹) پۆژە بەم جۆرەش سال پیکدیت له (۳۵۴) پۆژ، پیکخستنی مانگهکانی سالی عبری بهم جۆرەیه:

م	ناوی مانگی عبری	ژمارە ی پۆژەکان	له بهرامبەر ته قویمی زاینی
۱	تشری	۳۰	ئوکتوبر
۲	حشوان	۲۹ یان ۳۰	کۆتایی ئوکتوبر - نوڤمەر
۳	کسلو	۲۹ یان ۳۰	کۆتایی نوڤمەر - دیسمەر
۴	طبت	۲۹	کۆتایی دیسمەر - ینایر
۵	شباط	۳۰	کۆتایی ینایر - فبرایر
۶	آذار	۲۹	کۆتایی فبرایر - مارس
۷	نیسان	۳۰	کۆتایی مارس - آپریل
۸	آیار	۲۹	کۆتایی آپریل - مایو
۹	سیوان	۳۰	کۆتایی مایو - یونیه
۱۰	تموز	۲۹	کۆتایی یونیه - یولیه
۱۱	آب	۳۰	کۆتایی یولیه - آگستس
۱۲	أيلول	۲۹	کۆتایی آگستس - سبتمبر

خالی چهوتهم: (ئهو ته شریع و یاسایانه ی که په یوهندیان به تاوان و سزاوه ههیه له دینی جوله کهدا (الجریمه و العقویه).
تاوان (الجریمة) به مانای ئهو قهدهغه کراوانه دیت که خوای گه وره حه راسی کردون و له بهرامبەر ئه نجامیاندا تۆلە ی داناوه.^۱
له لای جوله کهش بریتیه له: ئه نجامدانی ئهو شتانه ی که شه ریه تی جوله که یاساگی کردوون.^۱

۱- الاحکام السلطانية والأحكام الدينية : أبی الحسن الماورودي.

سزا (العقوبة) له لای زانایانی اسلام بریتیه له سزادانیکی دنیای که خوای گوره له بهرامبه رقه دهغه کراوه کاندای بریاری له سهر داوه.^۲

له لای زانایانی جوله که ش (سزا) (العقوبة) بریتیه له باسکردن له هندی توله و سزا به بی نه وهی تیگه یشتنی ته و او له باره یانه وه باس کرا بیت.

تاوانی گوشتن و سه ندنه وهی توله له دینی جوله که دا

(جریمه القتل و عقوباتها)

تاوانی گوشتن په کیکه له هره نه و تاوانه گه وړانه ی که خوای گوره پی ی توپه ده بیت و هره په شه ی زور توندی له نه نجام ده رانی کردوه.

په که م تاوانی گوشتن له سهر زهوی دا له گوشتنی هابیل ی کوری ناده مه وه دهستی پی کرد له لایه ن قابیل ی برایه وه.

له ته شریعی جوله که دا سزای پیاو کوژ گوشتنه وه یه تی هره وه له سفر الاوین دا ده لیت: ((و من قتل انسانا یقتل))^۲.

واته: نه وهی که که سیک بکوژیت ده کوژیتته وه.

شهریعه تی ته ورات نه م مه سه له یه ی کردوه به سی به شه وه: -

۱. گوشتنی به نه نقه ست (قتل العمد):

نه و که سه ی که که سیک تر به نه نقه ست بکوژیت، ده بیت بکوژیتته وه له لایه ن خاوه نی کوژاوه که وه و نابیت لی ی ببوریت هره وه له (سفر العدد) دا هاتوه ده لیت: ((ولا تاخذوا فدية عن نفس القاتل المذنب الموت بل إنه یقتل))^۴.

۱- سفر الاوین.

۲- الجنایات فی الفقه الاسلامیة : د. محمد هاشم عمر.

۳- سفر الاوین.

۴- سفر العدد ۳۱: ۳۵.

واتە: فدیە (بەخشش) وەرەگرن لە کەسی تاوانباری پیاو کوژ، کە کەسیکی
کوشتوو بە لکو دەبێت بکوژیتەو.

۲. کوشتنی بە ھەلە (القتل الخطأ):

ئەم جۆرەیان بریتییە لە کوشتنی کەسیک لە لایەن کەسیکی ترەو بە لām
بە دەستی ئەنقەست نا بە لکو بەشیوەی ھەلە، لەم ھالەتەدا پیاو کوژ نا کوژیتەو
بە لکو پیاو کوژ لە و شارەو ڕادە کات بۆ شارێکی تر و پێی دەوتریت شاری پەناگە
(مدینە الملجأ) پیا و کوژان کە بە ھەلە کەسیکی تر دەکوژن ئەو شارە بە جێدەھێڵن
و دەچنە شارێکی تر...^۱

۳. بوون بە ھۆکاری کوشتنی کەسیک (القتل بسبب)

ئەم جۆرەیان کە سێک دەکوژیت بە لām ئەوێ کە کوشتوویەتی پیاو کوژی
پاستەقینە نیە، بە لکو بۆتە ھۆکاری ئەوێ کە ئەو کەسە بکوژیت.
بۆنمونە: گەر کەسیک خواوەنی گایەك بێت و ئەم گایە لە کەسیک بدات و کە
کەسە بە بمریت، ئەو سەرئەنجام گاکە دەکوژیت و لە گۆشتە کەس ناخوړیت و گەر
شایەتیک ھەبوو لە سەر ئەوێ کە خواوەنی ئە گایە ئاگاداری ئەم پووداوە نیە و
دەستی تێدا نیە ئەو ئازاد دەکړیت و تاوانبار نیە، ھەر وەك لە (سفر الخروج) دا
دەلێت: ((وَإِذَا نَطَحَ ثَوْرٌ رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فَمَاتَ يَرْجُمُ الثَّوْرُ وَلَا يُؤْكَلُ لَحْمُهُ، وَأَمَّا
صَاحِبُ الثَّوْرِ فَيَكُونُ بَرِيئًا))^۲.

واتە: ئەگەر گایەك دای لە پیاویك یان ئافرەتێك و مردن، گاکە بەردباران
دەکړیت و گۆشتە کەس ناخوړیت، وە خواوەنی گاکەش بێ تاوانە.

۱- سفر العدد : ۳۵ : ۱۰-۱۱.

۲- سفر الخروج : ۲۱ : ۲۸-۲۹.

به پراستی گهر سه رنجیکی نه م سئ خاله بدهین ته نها فه وضامان دیته پیش چاو
چوونکه کوشتنه وهی پیا وکوژ ئیشی دهسته لاته نهك خاوهنی کوژراوه که، بهمه
ناگری دوژمنایه تی و خوین پشتن زیاد دهکات.^۱

ئهو تاوانانهی که کوشتن سزایانه له شه ریه تی جوله که دا
بی گومان هندی تاوان هه ن له شه ریه تی جوله که دا، گهر هه رکه س نه نجامیان
بدات کوشتن پاداشتییه تی، نه وانیش بریتین له :

۱. خواردنی خوین (اکل الدم):

دووچار له شه ریه تی جوله که دا یاس له تاوانی خواردنی خوین کراوه
بکه رانیشی به سزای کوشتن هه ره شه یان لی کراوه، هه روهك له سفر الاویین بهم
جوړه یاس کراوه:

((وکل الدم لا تاكلوا فی جميع مساکنکم من الطیر و من البهائم، کل نفس تاكل
شیئا من الدم تقطع تلك النفس من شعبها))^۲ .
واته: هه موو خوینیك مه خوون له ته وای ماله کانتاندا له خوینی بالنده و
نازه لان، هه موو که سیك نه گهر هه ندیک له خوینی خواردوه نه و ده بیته نه و که سه
بکوژریت.

۲. نیربازی (اللوط):

یه کیکی تر له و تاوانانهی که شه ریه تی جوله که یاساگی کردوه و سزای
کوشتنی بو داناوه بریتییه له نیربازی، واته: ده ستیکه لکردنی نیر له گه ل نیردا
هه روهك له (سفر الاویین) دا ده لیته: ((إذا إضطجع رجل مع ذکر إضطجاع إمراته فقد
فعلا كلاهما رجسا إنهما یقتلان))^۳ .

۱- بداية المجتهد و نهاية المقتصد (ابن رشد).

۲- سفر الاویین

۳- سفر الاویین ۲۰: ۱۲.

واته: گەر پیاویک کاری سەرچینگەى لە گەل کۆپیکدا ئە نجامدا لە سەر جینگەى ژنە کەى، ئەوا هەردووکیان کاری پێسیان ئە نجام داوه و دەبیّت هەردووکیان بکوژرێن.

سزای ئەم کارە بریتیه لە ڕەجم کردنى هەردووکیان بە بەرد هەتا دەمرن^۱.

۲. چۆنە لای ئازەل (ئێیان البهائم):

یەکیکی ترە لە و تاوانانەى کە کوشتن پاداشتیەتى بریتیه لە وهى کە پیاویک یان ئافەرەتیک ئارەزوو جنسیەکانى خۆیان لە گەل ئازەلێک دا بە تال بکەنە وه، هەر وه دەلیت: ((وإذا جعل رجل ومضجعه مع بهيمة يقتل....))^۲.

واته: ئەگەر پیاویک کاری سەرچینگەى لە گەل ئازەلێکدا ئە نجام دا ئە وه دەبیّت بکوژریت.

۴. چۆنە لای ئافەرەت بۆ کاری سەرچینگەى لە کاتى سوپی مانگانەیدا:

ئەمەش یەکیکی ترە لە و خاڵانەى کە ئە نجام دەرانى بە سزای کوشتن دەگەن، ئە ویش ئەو پیاوانە دەگرێتە وه کە دەچنە لای خێزانیاں بۆ کاری ژن مێردایەتى لە کاتى سوپی مانگانەى خێزانەکانیاں دا (الحيض).

سەرئە نجام هەردووکیان دەکوژرێن واتە چ پیاوێکە و چ ژنە کە شى!!! لە راستیدا ئەم یاسایە هیچ ژیریەکی تێدا نیە و دوورە لە دادپەروریه وه، چونکە ئەو ئافەرەتەى کە ئەم حالەتەى لە گەل دا دەکرێت چ دەسەلاتیکى هەیه کە پیاویکی هێندە لاوازی هەیه و ناتوانێت دان بە خۆیدا بگرێت؟!؟)^۳.

۱- تفسیر سفر اللاویین: نجیب جرجس ص (۲۵۲).

۲- سفر اللاویین.

۳- الاسلام و اليهودية (ص ۴۱۳).

۵. کار کردن له پۆژی پاک بوونه وه (العمل في اليوم الكفارة):

هروهك پيشتر له باسی جهژنهكاني جولهكهدا باسماں كرد كه يه كيك له جهژنهكانيان پۆژی پاک بوونه وه وسپينه وهی تاوانهكانيانه (يوم الكفارة).
كه نهویش دهكهوینه دهیه م پۆژی مانگی (تشری) به ته قویمی جولهكه.
له م پۆژهدا کار کردن به هه موو جوریک قه دهغهیه و سه ریچی که رانی نه م پۆژه به کوشتن سزا ده درین'!!.

۶. جوین دان به دایک و باوک:

یه کیکی تره له و تاوانانهی که له شه ریعه تی جولهكهدا کوشتنی له به رامبه ردا دانراوه هروهك له (سفر اللاویین) دا ده لیت: ((کل إنسان سب اباه او امه قاءنه یقتل))^۱.

واته: هه ر مرقفیک گه ر جوینی دا به باوکی یان به دایکی ده بیت بکوژیت.

وه کوشتنیشی به به رد ده بیت و په جم ده کریت تا ده مریت، هروهك له (سفر التثنیه) دا ده لیت: ((...فيرجمه جميع رجال مدينة بحجارة حتى يموت))^۲.

واته: سه رجه م پیاوانی شاره که ی خوی کۆده بنه وه و به ردی تی ده گرن تا ده مریت.

داوین پیسی (الزنا) له شه ریعه تی جولهكهدا Adultery

بی گومان داوین پیسی یه کیکه له و تاوانه چه په لانه ی که دژی فطره تی مرقه کانه و به هۆیه وه شه رم ده پوات و مرقه کانی بی به ش ده بن له ئاسایشی ده روونی و نه م سیفه ته به ته واوی مانا له گه ل گه وره ی مرقه ته ندروسته کاندای ناگونجیت.

۱- سفر اللاویین ۲۰: ۲۲

۲- سفر اللاویین.

۳- سفر التثنیه.

تاوانی زینا له ناو جوله که دا به شتویه یه کی زور خراب بللو بۆته وه که سنوریکی
بۆ نیه. جوله که وا ده بینین که (جنس) (SEX) غه ریزه یه کی مرییه و پتویسته که
تیر بکریت.

له ریگی ژن وژن خوازییه وه، زینا له نیوان جوله کدا حه رامه، به لام له گه ل
غه یری جوله که دا دروسته و کیشه یه کی نیه.

به ریللو بوونی زینا له نا و جوله کدا هیئنده سنور شکینه، ده قه کانی ته ورات به
ته نها باس له زینای پیاویکی جوله که ناکات له گه ل غه یره جوله که ک دا به لکو باس
له زینای که سه زور نزیك و مه حره مه کان ده کات هه ر له:

(پیاو له گه ل ژنی باوکی دا (باوه ژن)، پیاو له گه ل ژنی کوپه که یدا (بوک)، پیاو
له گه ل دایکی خیزانی دا (خه سو)، پیاو له گه ل کوپه زا و که زای خۆیدا، پیاو له گه ل
ژن خوشکی خۆیدا، پیاو له گه ل دایکی خۆیدا، پیاو له گه ل پوریدا، پیاو له گه ل
ئامۆژنی دا !!!

هه روه ک وتمان پیژیه ی زینا هیئنده زوره له ناو ئه م گه له به د کاره دا ده قه کانی
ته ورات هه په شه له وانه ده کات که زینا و داوین پیسی له گه ل نزیه کانی خۆیدا
ده کات به بی جیاوازی و سه رجه م به کۆ به کوشتن و له ناو بردن.

خواردنه وه ی عاره ق و ماده ده هۆش به ره کان و باس کردنیان له

شه ریعه تی جوله که دا

گومان له وه دا نیه که عاره ق و ماده ده هۆش به ره کان سه ره کی ترین هۆکارن
بۆگه نده ل کردنی ژینای مرقه کان و پاره و مال و نه قلیان.

به لام شه ریعه تی جوله که عاره قی به یه کی له تاوانه که وره کان هه ژمار
نه کردوه ته نها له (سفر اللاوین) دا باس له وه ده کات که خواردنه وه ی (مه ی)
قه ده غه یه.

به لām له ته وای (آسفا) ه کانی تر دا فه رمان کراوه به خوار دنه و هی (عاره ق)،
ته نانه ت نه و ده قانه ش که باس له قه ده غه ی عاره ق خوار دنه وه ده که ن، ته نها بۆ
نامۆزگاریه نه ک بۆ سزا و تۆله سه ندنه وه.

دزی له شه ریه تی جوله کدا

سه رجه م په یامه ئاسمانیه کان (دزیان) مه حکوم کردوه نه جامده رانیشیان
به سه رگه ردان و لاده ر له ری ی پاست ناو بردوه.

له شه ریه تی جوله کدا (دزی) له (جوله که) یه کی که له تاوانه گه وره کان و
مایه ی توره کردنی خوایه، ته نانه ت له هندی له ده قه کانی (عهد القدیم) دا تۆله ی به
کوشتن لی ده کریتته وه.

به لām نه وه ی جی ی سه رنج و له سه ر وه ستانه، نه وه یه که نه م سزایه ته نها
به سه ر جوله که یه کدا جی به جی ده کریت که دزی له جوله که بکات نه ک له غه یری
جوله که، به لکو به پیچه وانه وه، دزی کردن له غه یری جوله که کارکی ساده یه و
نابیت نه وه ی که جوله که یه ک ده یدزیت له غه یره جوله که یه ک بۆی بگه پینیتته وه،
هه روه که له ده قه گه نده له کانی ته لمودا هاتوه و ده لیت: ((یحق لیهودی آن یسرق
مال غیر الیهودی، و السرقة من غیر الیهودی لا تعتبر السرقة... إذ إن العالم لم یخلق
إلا من اجل الیهود))^۱.

واته: مافی خۆیه تی که جوله که یه ک مالی غه یره جوله که یه ک ببات بۆ خۆی-واته
بیدزیت- چونکه دزی کردن له غه یره جوله که به دزی نابزێردریت!!... جیهان
به گشتی دروست نه کراوه مه گه ر له بهر خاتری جوله که نه بیت!!

هه روه ها حاخامه کانیان ده لیت: ((إن الیهودی یرتکب ذنبا عظیما إذا رد للآممي
ماله المفقود لأنه بفعله هذا يقوي الکفرة، ویظهر الیهودی بذلك إنه یحب الوثنین ومن
احب الوثنین فقد أبغض یهوه))^۲.

۱- المسيح المنتظر و تعالیم التلمود.

۲- من طرئف العادات و الفرائب المعتقدات : د. محمود سلام : ج (۲) ص (۷۰).

وانه : جوله كه يهك به گيڙانه وهى ماتيكي لى ون بؤ غه يره جوله كه يهك تاوان بار ده بيت چونكه بهم كار هى بى دينه كان به هيژ دهكات، به مەش كه سى جولهى ده ريده خات كه بت په رسته كانى خوش ده ويت، ههركه س بت په رستانيشى خوش بويت نهوا (يهوه) - كه نهوان به خواى خويانى ده زانن - پقى لى هه لده گري.

خالى هه شتم: نهو ياسا و ته شريعه انهى كه په يوه نديان به ژن هيئان و طه لاقى ئافره ته وه هه به به شيوه يهكى گشتى: يه كيكي تر له لايه نه گرنگانهى كه پتويسته باسيان ليتوه بكهين له شهريعه تى جوله كه دا بريتين له بواره كانى (خيژان - ئافرت - ژن هيئان - جيا بوونه وه - مندالى ناشه رعى...) چەند باسيكى تر.

يه كه م: ئافرم (له شهريعه تى جوله كدا) (المراة في الشريعة اليهودية): شهريعه تى جوله كه به شيوه يهكى كه م بؤ ئافره ت ده پوانن و به بنچينه تى تاوانى ده زانن، هه ر بؤيه كاتيک پياويكى جوله كه نويز دهكات سوپاسى خوا دهكات كه به (ئافره ت و نه قام و بت په رست) دروستى نه كردوه. پاشان جوله كه باوه پيان وه هايه كه (حه واء) هوكارى سه ره كى بووه له خواردنى به رى نهو دره ختهى كه له به هه شتدا لايان قه ده غه كرا بوو سه ره نه نجام ده ركران له به هه شت.

توخمى (مى) له ناو جوله كه دا هه ر له ساتى له دايك بوونيه وه به سوك و بى نرخ ته ماشا ده كريت و خانه واده كه توشى بى زارى و غه مبارى دهكات^١. له يه كيك له ده قه كانى په رتوكه اسرائيله كاندا هاتوه و ده ليت: ((هيچ پزقيك له وه باشتريه كه خوا كوړيكت بداتى و هيچ شتيكيش له وه به شه خراپتريه كه كچت بداتى))^٢.

١- مركز المرأة في الشريعة اليهودية (السيد عاشور) ص ١٩٢.

٢- الاحكام الشرعية للأحوال الشخصية للأسرائيل : أحمد شلبي.

ثافرت له پيش شوو كړدنيدا له مالى باوكى دا به ته واوى مانا مل كه چه بڼ
هه رمانه كاني باوكى و به ثاره زوى خوى ژيانى بڼ ديارى ده كات.

له كاتى شو كړدنيش دا وهك كاله يهك له لايه ن باوكيه وه ده فرو شرييت به زاوا
هه روهك له (سفر الخروج) دا به م جوړه باس كراوه: ((فالزواج في اليهودية صفقة
شراء تعديها المرأة مملوكة تشتري من أبيها عند النكاح فيكون زوجها سيدها
المطلق))^١.

واته: هاوسه رگيرى له ناو جوله كه دا وهك مامه لى كپين و فرو شتنه، ثافرت له
باوكى ده كړدرييت له كاتى ماره بپين دا و هاوسه ركه ي ده بيتته خاوه نندارى په هاى!!
له م كاته دا ثافرت له مالى ميتردى خويدا مافى خاوه نندارييتى و مامه له كړدنى نيه
به مالى پياوه كه يه وه مه گه ر له سهر ئيزنى ته و نه بيت، هه روهك له ياسا كاني
شه ريعه تى جوله كه دا پياو خاوه نندارى په هاى و ثافرت خاوه ي هيچ نيه چونكه
له كاتى ماره كړدنيدا به پاره له باوكى كراوه!!!

ثافرت له لاي جوله كه يه كيه كه له شته پيسه كان، ته ويش له كاتى سوپى
مانگانه (الحيض)، كاتى مندا ل بوون و نابيت ده ست بدات له هيچ كاريكى مال تا
پاك ده بيتته وه، كه ته وهش به لگيه له سهر به سوك ته ماشا كړدن و بى پړنى
ثافرت له لاي جوله كه، ته نانه ت له كاتى جيا بوونه وهش دا له گه ل پياوه كه يدا
(الطلاق) له شه ريعه تى جوله كه دا ثافرت وهك چه قويهك وه هاى به ده ستى
پياوه كه يه وه و هه رچونى بويت به و جوړه پاي ده وه شينى و به كاري دينى و
هوكاره كان له جيا بوونه وه به هيچ جوړيك باس ناكرييت، به لكو به جى ده هيلرييت بڼ
ويسيتى پياوه كه و ژن له م كاته دا له ژير په حمه تى پياوه كه يدا ژيان به ترسه وه
به سهر ده بات^٢.

١- اليهود في التاريخ الحضارات الاولى : غوستاف لوبون ، ص ٥٠.

٢- مركز المرأة في الشريعة اليهودية (السيد عاشور) ص ٩٩.

دەتوانىن پلەو پایەى ئافرەت لە تەشرىعى جولەكەدا بەم جۆرە بناسىن:

۱- ئافرەت بنچىنەى خراپەى و ئەو بەرپرسى يەكەمە لە دەركردنى ئادەم لە بەهەشت. !!

۲- ئافرەت لە ياساكانى تەشرىعى جولەكەدا میرات نابەن و بى بەشن لى، تەنھا لە كاتىكدا نەبىت كە خاوەنى برا نەبىت. پاشان ئافرەت لە مالى مىرد میراتى بەرناكەوئىت.

۳- ئەگەر ئافرەت تەنھا نارەوايىەكى ئەنجام دا لە مالى مىردەكەيدا ئەو پىويستە لەسەر پیاووەكەى طەلاقى بدات.

۴- گەر پیاوئىك لەسەر جىگەى خىزانى خۆى كارى داوین پىسى لەگەل ئافرەتتىكى تردا ئەنجام دا ئەو بۆ خىزانەكەى نىە كە هىچ سكالایەك تۆمار بكات لە دژى پیاووەكەى كە كارى زىناى لەگەل ئافرەتتىكى تردا ئەنجام داو.

۵- ئافرەت لە تەشرىعى جولەكەدا بە عەقل كام دانراو، تەنانت يەكئىك لە حاخامەكانى جولەكە دەلئىت (أن تعليم المرأة سخافة) .

واتە : فێركردنى ئافرەت سەخافەتە !!

بى گومان ئەمەى كە باس كرا دەربارەى سەركردنى ئافرەت لەلاى جولەكە، دلۆپىكە لە دەريايەك لەو سوکايەتى و بى ريزيانەى كە جولەكە بەرامبەر بە ئافرەت دەيەن و بۆچونيان دەربارەى مەيە.

دووهم : ژن هينان (الزواج) Marriage:

گەر سەرنجى تەورات (عهد القديم) بدەين دەبينىن كەوا جەخت لەسەر ژن هينان و كارى هاوسەرگىرى دەكاتەو و ھۆكارەكەشى دەگىرێتەو بۆ نۆر بوون و زياد بوونى ئەو، لە كتيبى (الاحوال الشخصية للأحكام الشرعية للإسرائيليين) دا دەلئىت: ((الزواج فرض على كل إسرائيلي وأن الأعزب يرتكب جريمة لا تقل عن جريمة القتل، لأن عدم الزواج سبيل لاء طفاء نور الله))^۱.

۱- التلمود والتاريخ و تعاليمه : ص ۵۷-۵۸ : ظفر الاسلام خان.

واته: کاری هاوسهرداری فەرزە لەسەر هەموو اسرائیلیهك -جوله كه یهك- وه مانه وه به كچینی تاوانه و هیچی كه متر نیه له تاوانی كوشتن، چونكه نه بوونی هاوسه رگیری پێگهیه كه بۆ كوژانه وه ی نوری خوا!!!.

سێ یهه: گری بهستی هاوسه رگیری (عقد الزواج) Ketubbah. گری بهستی هاوسه رگیری به زمانی عبری پێ ی دهوتریت (کتوباه) كه نه ویش بریتیه له و گری بهستی كه له نیتوان بووك و زاوادا نه نجام ده دریت و زاوا ملزم ده کریت به هندی کار له به رامبه ر بوکدا، وه گری بهستی هاوسه رگیری یه کیكه له مه رجه کانی ژن هینان له شه ریه تی جوله که دا، بێ گومان ده که کانی ئه م هاوسه رگیریه به زمانی ئارامی ده نوسریت وه و دوو شاهید واژوی ئه م گری بهستی ده که ن، پاشان هندی شتی تر له و گری بهستی ده نوسری به زمانی ئه و شوینه ی که نه دوو که سه ی تیدا ده ژی و دواتر له لای بوک ئه و نوسراوه ده پاریزریت (۱).

هیچ ده قیک نیه له (عقد قدیم) (ته ورات) ده رباره ی ته مه نی شوکردنو ژن هینان، ته نها ماده ی (۲۳) ی کتیبی (ابن شمعون) ی جوله که نه بیت، که باس له ته مه نی (۱۳) سالی ده کات بۆ نیرینه و ته مه نی (۱۲) سالی بۆ مینیه. که کاتی ژن هینان و شوکردنیانه و ته مه نی بالغ بوونه، هه رچه نده کۆمه لێکی تری جوله که به ناوی (القرائین) جیاوازیان هیه له سه ر ئه م مه سه له یه و ده لێن (ته مه نی گونجا و بۆ ژن هینان به نیسبه ت پیاوه وه بریتیه له (۱۸) سال و ته مه نی گونجاویش بۆ ئافره ت له شوکردن بریتیه له (۱۶) سال) ۲.

هه روه ک پێشتر باسمان کرد که باوک سه ردار و گه وده ی په های مندا له کانیه تی و به ئاره زووی خۆی چاره نوسی مندا له کانی دیاری ده کات، تا ئه و نه ندازه ی که کچی خۆی ده توانیت بفروشیته به و که سه ی که پاره ی باشی ده داتی ().

۱- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالوهاب المسيري .

۲- الأحكام الشرعية للأحوال الشخصية للإسرائيليين: صايب بن شمعون (ص ۷).

داوی ته واو بوونی گریه سستی هاوسه رگری، زاوا په یحان دده دات به بووک له سره
(جل و پوښاک یو کړینی و چاره سره رگری گهر نه خوښ کړوت و پاره پېندانې و
به پړیوه پردنې پېداویستی کاسی ژبانی و به خاک سپاردنې له کاسی مردنېدا، پاشان به
پېدانې مالی میرات به مندالنه کوربه کاسی !! پاشان نه و نافرته به پاخی و پلست
هه لکړدوو ناو دهریت گهر به رپه رچی دواکاری پیاوه کسې بداته وه له مهسه له ی ژن و
میږدایه تیدا و کاری سره جیگه ی دا و به پېچه وانه وه.

هر بویه (ابن شمعون) له ماده ی (۹۷) دا ده لیت: ((ليس للمرأة منع الرجل عن
نفسها بغير عذر، والا عرضت حقوقها للضياع))^۱.

واته: نابیت به ره له سستی بکات له ماف دانی به پیاوه کسې به یې بیانو، نه گهر
نه م کاره ی نه نجام دا نه وا ته واوی مافه کاسی له دده ست دده دات.

پاشان پیاو له م بواره دا سره پېشکه له وهی که چوڼ له زهت له هاوسه ری ببات
به هه موو جوړتیک، هه روه ک چوڼ پارچه یه ک گوشت له بازار دهریت و به ویست و
ناره زوی خوی، ده ی کولینې، ده ی برژینې، سوری ده کاته وه ناره زوی خوی به تی،
له م باره وه نمونه ی نافرته تیک باس ده کهن که دیته لای په کیک له حاخامه کاسی
جوله که و شکات له پیاوه کسې ده کات به وهی که له ږیگه ی دروسته وه کاری ژن
و میږدایه تی له که لدا ناکات !!

حاخامه که ش له وه لامدا پی ی ده لیت: ((لا يمكنني أن أمنعه عن هذه المسألة یا
ابنتي، لأن الشرع قدمك قوتا لزوجك))^۲.

واته: من ناتوانم ږیگری له پیاوه کت بکم له سره نه م مهسه له یه نه ی کچی
خوم، چونکه شرع - واته شریعتی جوله که - قوی کړدو ته پارویه ک بؤ پیاوه کت.

۱- هه مان سره چاره.

۲- الكنز المرحوم فی القواعد التلمود: روهلنج.

گرځېده سستی هاوسه رگړی له شه رېعه تی جوله که دا سې ښه مای هه په که برېتین
له مانه:

۱. ده بېت ناوی ټافره ته که له سه ر پیاووه که بهیتری و پیوژ بکړیت به وهی که
عالمه له په نجهی په کتر بگن به شاهیدی دوو که س.

۲. ده بېت نه و گړی به سته به پی ی یاسا کانی شه رېعه تی جوله که بېت و
بنوسریتته وه.

۳. نوږ ده کړیت له و کاته دا و پی ی ده لټن: (صلاة البركة) ټویش به ټاماده
بوونی (۱۰) پیا وبه لایه نی که مه وه) ^۱

جوارهم : فره ژنی (تعدد الزواج):

به شتویه کی په ها یاسا کانی ته شریعی جوله که فره ژنیان حلال کردوه و
سنوریکیان بۆ دا نه ناوه، وه له ده قه کانی ته ورات (العهد القديم) دا هیچ ده قیک نیه
ده ربارهی حرام کردنی فره ژنی، هه رچه نده له سه ده کانی ناوه راستدا له لایه ن
هه ندی له حاخامه کانی جوله که وه هه ولی ژور درا بۆ دانانی سنوریک بۆ فره ژنی به
ته وای حرام کراو سزاش ټاماده کرا بۆ ټو که سه ی که چهند ژنیک له یه ک کاتدا
کوډه کاته وه، سزاکه شی بریتی بوو له به کافر سه یر کردن و ده رکردنی له
کو مه لگای جوله که دا) ^۲.

به لام ده قه کانی وته ی (ابن شمعون) پټچه وانه ی قسه حاخامه کان بوو به وهی
که ده لټت: ((لا ينبغي للرجل أن يكون له أكثر من زوجة...)) ^۳
واته: ټاساییه پیاو زیاتر له هاوسه ریکی هه بېت.

یان له وته یه کی تریدا ده لټت: ((إذا كان الرجل في سعة من العيش و تقدير أن
يعدل، أو كان له مسوغ شرعي جاز أن يتزوج بأخرى)) ^۱

۱- اليهودية عقيدة و شريعة ص ۱۲۸.

۲- الفكر الديني اليهودي أطوره و مذاهبه: حسن ظافلا ، ص ۱۹۳.

۳- الأحكام الشرعية : ابن شمعون.

واته: ئەگەر پیاویك ژیاڤی باش بوو- واته دهوله مەند بوو- له توانایدا بوو كه دادپەروەر بێت، یان بەلگەیه كیشەری به دهسته وه بوو، ئەوه پێگه پێدراوه كه ژنیکی تر بهیڤیت.

بەم جۆره نه له تهورات و نه له تەلمودا دهقیك نیه له سهەر قهدهغه کردنی فرە ژنی و ئەو بۆچونانهی كه سنور بۆ فرە ژنی دادهنیت و قهدهغهی دهكەن تەنها قسهی حاخامه كانه.

پێنجهم : جیابوونه وه (الطلاق):

یاساكانی شهریعهتی جوله كه رێگه یان داوه به جیابوونه وهی ژن و میترد له یه كتر و یاساگی نه كرده وه..

بێ گومان ئەم مافانهش دراوه ته پیاوو ئافرهت هیچ مافیکی تیایدا نیه و پیاو به ئارهزوی خۆی به کاری دههینیت، هەر بۆیه مهسهلهی جیا بوونه وه له ناو جوله كه دا به پێژهیهکی زۆر بۆلۆبۆته وه و پیاوان له سهەر مهسهلهی زۆر ساده و بێ نرخ هاوسه ره كانی خۆیان طلاق دهدهن، تەنانهت له سهەر جوان ئاماده نه کردنی خواردن، ههروهك هندی له زانایانی جوله كه دهلێن: ((إن الزوج إذا لم تحسن طبخة أكل فلزوجها أن يطلقها))^١.

واته: ئەگەر ئافرهتێك خواردنی باش دروست و ئاماده نه کرد ئەوه بۆ پیاوه كهی ههیه لی ی جیا بێته وه.

له ههروهك وتمان (طلاق) به دهستی پیاوه، ئەویش له مادهی (٣٢٤) ی كتیبه كهی (ابن شمعون) دا به ئاشكرا باس لهم حاله ته دهكات و دهلێت: ((الطلاق في يد الرجل)) واته: جیابوونه وه (طلاق) له دهستی پیاودایه. (پاشان له مادهی (٣٢٥) دا دهلێت: ((قبول المرأة للطلاق ليس شرطاً))^٢

١- همان سهرچاوه.

٢- مركز المرأة في الشريعة اليهودية: عسى عاشور: هر٤

٣- الأحكام الشرعية: ابن شمعون

واته: قبول بوونی طلاق له لایه ن ئافره ته وه به مهرج ناگیریت بق جیا بوونه وه .
 بی گومان جوله که وشه ی (طلاق) بق نه م مه به سته به کار ناهینن، به لکو وشه ی
 (جروثیم) که به مانای دهرکردن له مال دیت (الطرد من البيت) ^۱
 شیوازی وتنی ده سته واژه ی (طلاق) له لایه ن پیاووه وه به م جوره ده بیت که
 (ابن شمعون) له ماده ی (۳۲۵) دا ده لیت: ((یسلم الرجل بیده وثیقة الطلاق لنزوحته
 قائلاً لها: إستلمي وثيقة طلاقك فانت طالق و صرت حلاً لغيري)) ^۱
 واته: پیاو به ده سستی خوی گری به سستی جیا بوونه وه ی ده دات به ده سستی
 خیزانه که یه وه و پی ی ده لیت: بگره گری به سستی جیا بوونه وه ت، تق طلاق دراویت و
 حه لالی بق که سیکی تر.

شه شه م: میرات (المیراث):

یاساکانی شه ریه تی جوله که بریاری میراتی داوه به ته نها بق کوپ و کچ تییدا
 بی به شه .

((کاتیک پیاویک ده مریت و خاوه نی کوپو کچه به ته نها کوپه کانی میرات
 وهرده گرن. کچه کانی له سه روه ت و سامانی باوکیان بی به شن)) ^۲
 ته نها ئافره ت له یه ک حاله ت دا میراتی مالی باوکی به رده که ویت که برای نه بیت
 و به و مهرجه شی که شوی کرد بیت که سیکی نزیك هۆزه که ی خوی، نه ویش له به ر
 نه وه ی که پاره و مالی نه و میراته نه چیتته دهره وه ی نه و خانه واده و هۆزه، به لام
 گه ر پیچه وانه ی نه م یاسایه ئافره تان جولانه وه و شویان کرد بیت یان شو بکه ن به
 که سیکی دوورو بیگانه، نه وه له و مافه ی بی به شه .

به لای یاساکانی شه ریه تی جوله که هیچ مافیکیان له مه سه له ی میرات بق
 ئافره ت دانه ناوه نه گه ر کچ بیت یان ژن بیت، ته نها به و مهرجه نه بیت که باسما ن
 کرد.

۱- مه مان سه رچاوه .

۲- مرکز المرأة في الشريعة اليهودية (السید عاشور) ص ۲۵۰.

به شیوه یه کی گشتی یاساگانی میرات له شهریه تی جوله که دا به م چۆره په ۱

۱. باوک میرات له کوپ ده بات و کوپیش میرات له باوک ده بات.

۲. نه کهر باوک مرد کوپی نه بوو نه وه کچ له م حاله ته میرات ده بات.

۳. دایک نه میرات له کوپ ده بات، نه کچ.

۴. هرچی نافرته ده سستی که وتوو له سه روهت و سامان به مردنی ده بیت

میرات بۆ پیاوه که ی و که سی تری تیدا به شدار نیه له منداله کانی و نزیکه کانی، جا

منداله کانی له و پیاوه بن یان له پیاویکی تر.

جوله که هۆکاری میرات دان به نیرینه و بۆ به ش کردنی می بیننه به وه بهاس

ده که ن که ده لین:

۱. کوپ پاریزگاری له نه ژادی باوکی ده کات، به لام کچ به حوکی نه وه ی که شو

ده کات و ده پوات بۆ ناو خیزانیکی تر ناتوانیت به م کاره هه لسییت.

۲. کوپ پاریزگاری له داب و نه ریتی خیزانه که ی ده کات و بیرپاوه په کانی

ده پاریزیت له کاتی که دا کچ تواندار نیه به سه ر نه م حاله ته دا.

۳. کوپ نافرۆشری له کاتی هاوسهرداری به لام کچ ده فرۆشری !!! ۹.

۴. کوپ له جی ی باوکه له پوبه پووبونه وه ی پیشهاته کاند.

حه وته م: نه و نافرته نه ی که حه رامه هینانیان له شهریه تی جوله که دا:

له شهریه تی جوله که دا هینان و داخوازی کردن و ژن و میردایه تی له گه ل نه م

چهند که سه دا قه ده غه یه و حه رامه به شیوه یه کی گشتی له (سفر التکون) دا باسیان

لیوه کراوه که بریتین له مانه:

۱. دایک (الام).

۲. ژنی باوک (باوه ژن).

۳. خوشک (الأخت).

۴. کچه زا و کوپه زا (بنت الابن بنت البنات).

۵. زپ خوشک.

٦. بوك (زوج الابن).

٧. نامؤن (زوج المم).

هه شته؛ شوگردنی ئافرهتی جوله که به غهیره جوله که و به پیچه وانه شه وه؛

جیاوانی زۆر ههیه له نیتوان (سفر) هکان دا دهرباره ی ئه م باسه، له (سفر اللایین) دا زۆر به ئاشکراو پاسته وخۆ باس له م بوارانه نه کراوه، به ته نه ئا شه ونده نه بیته که (اصحاح) ی (٢٤) دا باس له هه لال بوونی ئه م حالته ده کات و به کاریکی ئاسای ده زانیته.

ته نه نه ت باس له ئافره تیکی جوله که ده کات به ناوی (ابن شلومیه) که شوی کردوه به پیاویکی غهیره جوله که ی (مصر) ی.

به لام له (سفر التثنیه) دا ئه م مه سه له به پیچه وانه وهیه و هه رامه ئافره تی جوله که شو به پیاوانی غهیره جوله که بکه ن و به پیچه وانه شه وه.

ئه م یاسایه شیان له وه وه سه رچاوه ی گرتووه که جوله که خۆیان به گه لی هه لبژاردی خوا ده زانن و غهیری خۆشیان به ئاژهل و گوێ درێژ، هه ر له بهر ئه م خاله یه که خۆیان له ئاست غهیری خۆیان دا نابیننه وه و له م کاته دا هۆکاره که هۆکاری په گه ز په رستی و ده مار گیریه نه ک دینی.

له هه ندی حالته دا ئه و مندالی له نیتوان ژن و پیاویکی جوله که و غهیره جوله که دا دروست ده بیته به مندالی ئاشه رعی (تۆل) ناوده بریته.

هه رچه نه ده ئیستا ئه م یاسایه له ناو جوله که دا کاری پیتاگریته و ئافره تی جوله که خۆیان پچه شکینی ئه م به سه ته له که فکریه ی جوله که بوون و کاری هاو سه رگیری له گه ل غهیری جوله که دا ئه نجام ده دن.

نۆھەم، ھاوسەرگیری لەگەڵ بیوژن دا (الزواج الارمله) levirate Marriage،

بە زمانی عبری پی ی دەوتری (بیوم) (بی گومان) بیوژن (الارمله) بەو ئافەرەتانه دەوتریت کە شویان کردووە و دواتر پیاوێکانیان لە دەست داوە جا بەهەر هۆکاریک بیت.

لە شەریعەتی جولەکەدا بەو ئافەرەتانه دەوتریت کە پیاوێکانیان مردون و مندالیان لێیان نەبووە.

(لە یاساکانی (العهد القديم) (تەورات) دا حەرەمە کە ئافەرەتیکی بیوژن شو بە برای میتردەکە ی بکات گەر مندالی هەبیت، بەلام لە بەرامبەردا واجبێ کردووە لەسەری کە شو بە برای میتردەکە ی بکات دواى مردنی میتردەکە ی گەر مندالی لە پیاوێ مردووەکە ی نەبوو بیت، هەرۆک لە (سفر التثنية) دا دەلیت: (گەر پیاوێک خاوەنی ژنیك بیت و مندالی لێی نەبیت و دواتر پیاوێکە ی بمیرت ئەو دەبیت ژنەکە ی شو بکاتەو بە برای میتردەکە ی بۆ ئەوێ غەیرە جولەکە یە کە نە ی خوازیت، هەرۆک میترد مامەلە ی لەگەڵ دا دەکات و ئەو مندالی لە نێوانیان دا دروست دەبیت، ناو دەنریت بە ناوی ئەو پیاوێ کە پێشتر ھاوسەری ئەم ئافەرەتە بوو و پاشان مردووە، ئەمەش لەبەر ئەوە کە ناوی ئەو کەسە مردووە نەسپێتەو و ون نەبیت لە ناو اسرائیلیەکاندا) (١)

بەلام ئەگەر برای پیاوێ مردووە کە (هیوەر) ی ئەم ئافەرەتە دەکات، بەم ئافەرەتە پازێ نەبیت جا لەبەر هەر هۆیک بیت، ئەو ئافەرەتە بیوژنە دەچیت بۆلای پێش سپی ئەو جینگە یە کە تیایدا دەژین سکالا لە هیوەرەکە ی دەکات.

پیاوانی پێش سپی و ماقولی ئەو شوینە بانگی کابرا دەکەن و قسە ی لەگەڵدا دەکەن دەربارە ی ئەم مەسەلە یە، سەرئەنجام گەر نەیان توانی قەناعەت بە کابراکەن لەسەر ئەوێ کە براژنەکە ی بهێنیت، ئافەرەتە بیوژنەکە لە بەرچاوی

١- سفر التثنية : ٢٥ : ١٥-١٠.

خەلکی ئەو شوپنە دا نەعلەکانی لە پێ دادەگەن و دەکەوتنە سەری هێوهرەکی
وہ پێ ی دەلێت: (ئاوا دەکریت لە پیاویک کە ئەم داخوازیە ئەجام نەدات)^۱

دەبەم : خەتەنەکردن لە دینی جولەگەدا،

بەزمانی (عەبری) ی پێ ی دەلێن (بریت میلای) و لە یاساکانی تەشریعی
جولەگە داخەتەنەکردنی کوڕ یەکیکە لە واجباتەکان و دەبێت کوڕ لە پێژی هەشتەمی
لەدایک بونیداخەتەنە بکریت گەر حالەتەکی تەندروستی و باش بێت، هەرۆک
لە (سفرالوین) دا بەم جۆرە هاتووە دەلێت: ((وفي يوم الثامن تختن قلفة المولود))^۲
واتە: لە پێژی هەشتەم دا لەدایک بوو کەتان خەتەنە بکەن (پێ گومان
مەبەستی مندالە کوڕەکانە).

جولەگە لەم مەسەلەیە دا زۆرتوند و ئەوانەی کە خەتەنە نەکران بۆیان نیە لە
خواردنی جەژنی (الفصح) بخۆن!!

خەتەنە فەرزه لەسەر هەموو ئەوانەی کە سۆزیان بۆ جولەگە هەیە و دەیهوێت
کاری هاوسەرگیریان لەگەڵدا ئەجام بدات.

کاری خەتەنە کردن هێندە گرنگە لەلای جولەگە کە تا ئەمڕۆش بەردەوامە و
ئەجامی دەدەن تەنانەت لەلایەن کەسایەتیە نوێ خوازەکانیشیانەو، بەسەرچام
مەرج و مەلوسەکانیەو)^۳

یانزەهەم: (سوو) (الربا) لە یاساکانی تەشریعی جولەگەدا،

هەرکات باس لە سیفەتی چەپەلێ (سوو) (الربا) لە هەر جێگە و شوێنێکدا
بکریت چ لە ئێستەوچ لە سەردەمانی پابردوودا، خێراو دەستبەجێ جولەگەت دیتەو
بەرچاو، چونکە هیچ گەلێک نیە لەسەر پووی زەویداو بەدریژای میژوو، تەنانەت
ئێستاش هێندە ی جولەگە سەرقال و خەریک بن بەکاری (سوو) خۆری و مامەلە پێو

۱- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالوهاب المسيري .

۲- سفر الاحبار (اللاويين) الاصحاح (۱۲) الفقرة (۷).

۳- اليهودية عقيدة و شريعة: د. أسعد السعمراني.

کردنی، قورنانی پیروز گه وره ترین شاهیدیه که له سه ر جوله که دابینتی برینتی بووه له وه سف کردنی نه م گه له به دکاره به م سیفته به دده و خواردنی مالی خه لکی به ناهه ق.

هه روه که ده فهرمونیت: ﴿وَإِذَا أَخَذْتُمُ الزَّيْءَ فَقَدْ شُئُوا عَنْهُ وَأَكْلَهُمْ أَمْوَالُ النَّاسِ بِالْبَطْلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۱. واته: (سودیان) وه رده گرت، له کاتیکدا که قه ده غه کرا بوو له سه ریان، هه روه ها مالی خه لکیان به ناره وا ده خوارد، بی گومان بو بی باوه ران سزایه که ی پر ژانمان ناماده کردوه.

به لی نایه ته که زور به ناشکرا په رده له سه ر گنده ل ترین سیفته تیان لاده دات که کاری سو خوریانه، له کاتیکدا که حه رام کرابوو بویان له سه ر زاری پیغه مبه رانیانه وه که مامه له ی پی نه که ن و نه نجای نه دن، هه ر له وساته وه قسه ی پیغه مبه رانیان پشت گوی خستوه و ده سته برداری نه م سیفته خراپه نه بوون.

بی گومان (سوو) (الریا) بریتیه له و پاره زیاده یه ی که له به رامبه ر قه رزیکدا خاوه ن پاره وه ری ده گریت له قه رز که ره که، به و پاره زیاده یه ده وتیریت ((الفائدة)) یاساکان له شه ریعه تی جوله که دا (سوویان) له نیوان جوله که دا حه رام کردوه، که نه گه ر جوله که یه که پاره ی به قه رزدا به جوله که یه کی تر نابیت له به رامبه ردا سووودی لی وه ریگریت، هه روه که له (سفر اللاویین) دا ده لیت:

((نه گه ر برایه کت - واته جوله که یه که - ده ست کورت بوو هانای بو هیتایت که قه رزی بده یتی وه یارمه تی بده ییت، نه وایگی ی پشان بده و یارمه تی بده و له به رامبه ربه و قه رزه ی که ده ی ده ییتی، (سوو) واته زیاده ی لی مه سه نه ...))^۱ به لام له به رمبه ریدا کاری (سوو) خوری حه لال کردوه له نیوان جوله که یه که و غه یه جوله که یه که دا، که نه مه ش له (عهد القديم) دا و له (سفر التثنیه) دا به م جوړه هاتوه و ده لیت: ((قه رز مه ده به براهه ت به (سوو) هه روه کو چو ن قه رز ده ده یته

۱- سفر الاحبار (اللاویین): الاصحاح (۲۵) برکه کانی (۲۵، ۲۶).

غەيرە جۈلەكەيەك بە (سور)، بەلگۈ ئەوۋى جۈلەكەيە بزانە وقەرنى مەدەرى بە
(سور) زيادە) ^۱

دوانزە: پېش (الحيه) لەلای جۈلەكە Beard:
مېشتەنەوۋى پېش و بەردانەوۋى لە ياساى شارستانىيە تە كۆنەكان دا بەلگە بوو
بۇ قۇناغى بالتخ بوون و پىياوۋەتى لە مەۋفى نۆرىنەدا، يەككە بوو لە مەرجەكانى
پىياوۋەتى.

لەلای جۈلەكە بەردانەوۋى پېش يەككە لە فەرمانە دىنيەيەكان كە دەبىت
تاكى جۈلەكە جى بە جى ي بكات، (تەلمود) پېش بە يەككە لە جوانىيەكانى
پوخسارى پىياوۋەتى وەسف دەكات، مەرجەندە سەردەمانىك مېشتەنەوۋى پېش و
بەردانەوۋى لەلایەن فەرمانەرەواكانىيەوۋە قەدەغە كرا بە و بىيانوۋەى كە بەردانەوۋى
پېش جۆرەكە لە جۆرەكانى گۆشەگىرى و دورر كە و تەوۋە لە كۆمەلگاۋ، دىرى پېش
كە و تەن و نوى گەرىيە.

جۈلەكەكانى پۇژنئاۋا پېش ناھىلنەوۋە دەى تاشن، بەلام
جۈلەكە (ئەرسۆزوكىيەكان) (اليهود الأرثوذكس) پېش دەھىلنەوۋە تاشىنى بە حەرام
دەزانن) ^۲.

۱- سفر التثنية: الاصحاح (۲۳) بىرگەكانى (۲۰، ۲۱).

۲- موسوعة اليهود و اليهودية : عبدالرهاب المسيري .

به ندى پيئجه م

باسى به كه م: چيروكى پروتوكولات (حكماو الصهيون)

به كينكى تروه له و لايه نه گرنگانه ي كه نذر پئويستمان به شاره زا بون و
تيگه بيشته له ده رباره به وه به تاييه تي له م سهرده مه دا ده رباره ي جوله كه ي نه فرين
لى كراو بريتيه له (چيروكى پروتوكولات) كه خوينه ري به ريز زياتر و نذر له م گه له
به دكاره و سيفه و ناماچه نوزه خيه كانيان ناشنا ده كات شاره زاي ته واويان پي
ده به خشيت...

— سهره تا پئويستمان به رافه كردنى ئه م چه مكه هيه و دواتر باس له
ناوه بۆكه كه ي ده كه ين به گشتى.

وشه ي (پروتوكول) چه ندين مانى هيه كه به واتاي (پهيمان) يان (بريار) يان
(مه باده) ديت.

وشه ي (حكما) به واتاي خاوه ن بريار يان پيش سپيان يان ده سه لاتدارانى
دينى جوله كه ماناي ديت.

وشه ي (صهيون) ده سته واژه به كي كه نعانبه و ناوى شاخيكه له فه له سطين نزيك
(بيت المقدس) ^١.

((هرتزل)) به دامه زرينه ري بزوتنه وه ي (صه يونيه ن) داده نريت ئه م كه سه
له سالى (١٨٦٠) له شارى (بودابست) له دايك ده بيت، و له سالى (١٨٩٥) كتتيبك
ده نوسيت (الدوله اليهودية)، له سالى (١٩٠٤) ده مریت و لاشه كه ي ده به نه وه بق
(فه له سطين) و به خاكي ده سپين ^٢ !!

١- أضواء على بروتوكولات حكماء الصهيون (النصوص الكاملة) رجا عبد الحميد عرابي.

٢- حليقة اليهود : ص (٢٩)

باسی دووهم، بیروځه‌ی پروتوکولات:

((مرتزل)) له‌ناو جوله‌که‌کان دا بانگه‌شهی نه‌مهی کرد که کونگره‌یه‌کی صهیونی جیهانی ببه‌ستړتیت له شاری (میونخ) ی نه‌لمانیا‌ندا. به‌لام بانگه‌شهی سهری نه‌گرتو ولاتی نه‌لمانیا‌یان به‌جی هیشت و به‌ره و شاری (بال) له سویسرا که‌وتنه پئی و له‌سالی (۱۸۹۷) دا و به‌ ناماده‌بوونی (۲۰۴) نه‌ندامی که‌ورده‌ی بزوتنه‌وه‌ی صهیونی له سرناستی هم‌وو جیهان یه‌که‌م کونگره‌یان سازدا و، له نانجامدا (۲۴) بپاریان دا سه‌بارت به‌ بواره جیاوازه‌کان - که دواتر باسیان لیوه ده‌که‌ین - گرنکترین و له پیشترینیان بریتی بوو له دامه‌زاندنی ده‌وله‌تیکی سهر به‌خو بۆ سهرجه‌م جوله‌که‌کانی جیهان له خاکی - نه‌له‌سطین - دا.)^۱

به‌لئ کونگره‌ کوتای هات به نه‌نجامی بپاریدان له‌سهر (۲۴) برکه‌و نه‌م کاره به‌نه‌تینی نه‌نجام درا، به‌لام ویستی خوی گه‌وره وه‌ها بوو که نه‌م کاره شه‌یتانی و دۆزه‌خیانه هه‌روا به نه‌تینی نه‌مینیت‌وه و ناشکرا بیت، نه‌ویش له‌لایه‌ن ئافره‌تیکی خه‌لکی فهره‌نساره له‌کاتی کۆبونه‌وه له‌گه‌ل سهرکه‌وره‌کانی فهره‌نساردا و هه‌ندیک له‌و به‌لکه‌نامانه ناشکرا بکات و بیگه‌یه‌نیت‌ه ده‌ستی (الیکس نیقولا نیفتشی) که یه‌کیک بوو له‌که‌سایه‌تیه گه‌وره و پله‌داره‌کانی نه‌و کاته‌ی روسیا له سهرده‌می قه‌یسهریدا، دواتر به‌لکه‌ نامه ناشکرا بووه که خرایه به‌رده‌م زانایه‌کی روسی به‌ناوی (سرجی نیلوس) به‌مه‌به‌ستی درسه‌کردنی به‌شیوه‌یه‌کی زۆر ورد و، پاشان به‌راوردکردنی خاله‌کان له‌گه‌ل پوداو پیشهاته سیاسی‌ه‌کاندا که پویان ده‌دا نه‌وانیش بریتی بوون له:

- کیشانی نه‌خشه‌ی زۆر ورد له‌سهر تیکشانندی ده‌وله‌تی قه‌یسهر له‌ پوسیادا و بلوک‌کردنه‌وه‌ی بی‌دینی و پیلان له‌ پیکه‌ی پوسیاده.

۱- الصهیونية : عبدالقهار العاني - (۵۵).

- نه خشه گیشانیان بۆ له ناو بردنی خهلافهتی عوسمانی له سهردهستی جوله که پیش دامه زانندی دهولهتی جوله که له فهلهسطین.

- نه خشه سازی بۆ دروست کردنی و بهرپاکردنی جهنگی یه که می جیهانی که براوه و دواوه به قهدهک خهسارهت مهند بن تیايداو له نیوانیشیان دا جوله که سودمندی یه که م بیئت !!!

- بهلام له سالی (۱۹۰۱) ئهم بهلگه نامانه بهردهستی زانای پوسی (سرچی نیلوس) که وتن و چه ند نوسخه یه کی که می لی چاپ کرا به زمانی پوسی له سالی (۱۹۰۲) دا، له م کتیبه دا نوسه ری پوسی (نیلوس) ته وای نیه ته گلاو دۆزه خیه کانی جوله که ی ناشکرا کرد بۆ جیهان، له پوسیادا جهنگ بهرپاکرا له دژی جوله که کانی ئه وئو هه زارانیان لی کوشتن، دوا به دوا ی ئهم پوداوه سه رگه وره ویاوکی (سه هیونیته) ((تیودور هرزل)) هه ندیک بلوکراوه ی بلوکرده وه سه بارهت به وه ی که هه ندیک بهلگه نامه یان لی دزاوه وه به (پیروزی پیروزه کان) (قدس الاقداسی) ناوی برد.

دواتر ئه وه ی پاگه یان به جوله که کان که له هه موو شوینک ئه وه بلابکه نه وه که (بروتوکولات) کاری ئه مان نیه، بهلکو دروستکراوه و خراوه ته پال جوله که، بهلام هه وله کانی بی بهرهم بوون و جیهان باوه پی بهم درۆیانه نه کرد، چونکه بهراوردی پیشهات و پوداوه کانیان ده کرد له گه ل ده قی برپاره کانی (بروتوکولات) دا و، زیاتر باوه پیان له سه ر ئه وه داده مه زرا که جوله که خاوه نی (بروتوکولات) ه و هه ولی جدی ده دن له جی به جی کردنی سه رجه م برپاره کان دا.

بۆ جاری دووه م و له سالی (۱۹۰۵) دا (نیلوس) به شیوه یه کی فراوانتر و به نویسنی پیشه کیه ک (بروتوکولاتی) نویسیه وه و بلاوی کرده وه و زۆر به خیرایی چونکه جوله که هه ولی زۆریان دا که بلاو نه بیته وه و ته وای هه ولی خۆیان خسته گه پ بۆ کۆکردنه وه و سوتاندنی سه رجه می ئه و کتیبو بلوکراوانه ی که باسی

۱- الخطر اليهودي : محمد خليفة التونسي : ص (۳۴).

(بروتوکولات) ی ده کرد، جا به هه رنرخیک بیت، به لام جوله که سه رکه وتو ونه بوون له م هه وله یاندا و پۆژ له دوا ی پۆژ نهینیاکانی ناو (بروتوکولات) وه رگێدرایه سه ر زمانی زمانی نه لمانی و له (به رلین) دا بلاوبویه وه و به لام به هۆکاری زۆری ژماره ی جوله که له ولاته دا نه م کاره پاگیرا، هه رچه نده ژماره یه کی زۆر له م کتێبه له چاپ درا بوو) ^۱.

بی گومان یه که م که سیش که (بروتوکولات) ی وه پگێدرایه سه ر زمانی عه ره بی (محمد خلیفه التونسی) بوو له ژێر ناو نیشانی (الخطر اليهودي) له سالی (۱۹۵۱).

باسی سییه م: ناوه پۆکی خاله بریار له سه هه ردراوه کانی بروتوکولات چیتیدا بوو؟

هه ره ک پێشتر باس مان کرد که برکه و بریاره کانی (بروتوکولات) له (۲۴) به ند پیکه اتبوو، به شیوه یه کی گشتی ته واوی (بروتوکولات) گوزارشتی له سی قوناغی سه ره کی ده کرد بۆ جوله که کانی جیهان که بریتیبوون له م قوناغانه .

قوناغی یه که م: پێش دامه زراندن و پیکه یێنانی ده وله تێکی سه ره به خو بۆ جوله که کانی جیهان.

که وره ترین ئامانجه کانی جوله که له م قوناغه دا بریتی بوو له ئاماده کردنی گه لی جوله که بۆ ده سه لاته داری و پته وکردنی نه و بیرو باوه رپه ی که جوله که، گه لی هه لێژاردی خواجه (شعب الله المختار) ه له سه ر زه ویدا و ده بیته خاوه نی ده سه لات و خاک و ئالاو یاساو ده ستوری خو ی له به رامبه ریشدا نابیت ژێر ده سه ته و چه پۆکی هیه گه ل و دین و، ده سه لات و ولاتیکی تر بن.

له روانگه ی نه م بیرو باوه رانه وه جوله که وایان ده بیینی که ته واوی جیهان له به ر خاتری نه مان دروست کراوه و ده بیت ته واوی خه لکی ملکه چ و به نده ی جوله که بن و

۱- حلیقه اليهود : ص (۳۶-۳۷).

له خرمة تياندا هه لسورين، جوله كه كان له م قوناغه دا گه وره ترين نامادجيان بریتی بوو
له هه لوه شانندن و له ت وپه ت کردنی نیشتمان و گه لان و دینه کان و نانه وهی فه ساسو
به دکاری له سیسته می ده سته لاتنداری له سه رجه می جینگه و شوینه کان، نه ویش به
دروست کردنی گه نده لی و مواره سه کردنی سته م له لایه ن فرمان په و او
ده سته لاتنداره کان له بهرام بهر گه له کانیا ندا.

له بهر بهریشدا هه لنانی گه ل و میلله تان له دژی ده سته لاتندارو
فرمان په واکانیا ن و دژایه تی کردنی یاسا و مل نه دان بوی.

له م قوناغه هه ستیاره دا پرگه و یاساکانی (بروتوکولات) نه خشه ی بۆ دروست
بوونی بیروبا وړو مه زه به جیاوازه کان کیشا، له لایه ک کاریان ده کرد بۆ
بلاوکردنه وهی شیوعیه ت و بی دینی و دروشمی پرولیتاری، له بهرام بهریشدا هانی
سه رمایه دارانیا ن ده و او بلاویان ده کرده وه.

به تاییه تی تر له م قوناغه یاندا نامادجه زۆر سه ره کیه کانیا ن بریتی بوو له م
خالانه، که له راستیدا کاری زۆر جدییا ن له سه ر کردو زۆر باشیا ن جی به جی کرد،
نه وانیش بریتی بوون له:

نامانجی په که م: هه ولدان بۆ له ناو بردن و کوتای هیان به ده وله تی عثمانی !!!
گه ر زۆر به خیرای پیتناسه یه کی ده وله تی عثمانی بکه یین نه وه ده لئین:
(نه سه بی عثمان) په کان ده گه پیته وه بۆ تیره یه کی (تورک) له سه رده می (۷) ی
کوچی دا، بهرام بهری (۱۳) زاینی.

نه م تیره تورکه له کوردوستان ده ژیا ن و خه ریکی کاری شوانکاری بوون،
باپیری عثمان ناوی (سلیمان) بوو له سالی (۶۱۷) ی کوچی بهرام بهر، (۱۲۲۰)
زاینی له کوردستانه وه کوچیا ن کرد به ره و نه نادۆلی تورکیا، له سالی (۶۲۸) ی
کوچی (سلیمان) مردو کوپیکی لی به جیما به ناوی (آرطغرل)، نه م پیا وه
که سایه تیه کی خاوه ن هه یبه ت و مسولمان بوو، به شداری کرد له شه ری نیوان
مسولمانه کان و مه سیحیه کان دا به شداری (آرطغرل) بووه هوی سه رکه وتینی
مسولمان له سالی (۶۹۹) ی کوچی بهرام بهر (۱۲۹۹) ی زاینی...

له دايك بوونی (عثماني کوري ارطغرل)

له سالی (۶۵۶ - ۱۲۵۸) له دايك بوونی (عثمان) هاوکات بوو له گه ل هيرشی مه غوله کان بؤ به غداد و کاولکردن وله ناوبردنی شارستانیته تی نه و شوینه - به غداد - به سهرکردایه تی هولاکو.

به لئ له م ساله دژوارو بر کاره ساته دا (عثمان) له دايك بوو، که له دايك بوونی نه م سهره تایه ک بوو بؤ له دايك بوونه وه و زیندو بوونه وی ئومه تی اسلامی ده ولته تی (عثمان) ی به ناوی (عثمان) ی کوپی (آرطغرل) وه ناو نراو خوی گه وره ده سه لاتیکي وه های پیدا که زوربه ی زوری ولاتان که وتنه ژیر ده سستی ده سته لاتداریتی خه لافه ت و له هه موو شتی گرنګ تر فته تح کردن و نازاد کردنی شاری (قسطنطنیه) بوو له سهرده سستی سهرکرده ی لوی ته مه ن (۲۲) سال (محمد فاتح) له سالی (۸۵۷) ی کوچی به رامبه ر (۱۴۳۵) ی زاینی دوا ی (۵۴) پوژ نه م شاره گه وره یه فته تح کرا.

به لئ خه لافه تی (عثمان) ی بوو به (امبراطور) له سهر زه ویداو نوینه رایه تی ته وای مسولمانان و ئومه تی اسلامی ده کرد و سهرجه م گه ل و میلله تان و دینه که مینه کان له ژیر چه تری خه لافه تی (عثمان) ی دا به نازادی و سهربه خوی ده ژیان و سته میان لی نه ده کرا، خه لافه ت قه لغان بو بؤ پاراستنیان له ده سستی زورداران و دوژمنانیان، یه کیك له و گه ل و خاوه ن دینانه ی ته وای مافاکانیان ده سته به ر بوو له ژیر حوکمی (عثمان) یه کان دا (گه لی جوله که) بوو.

جوله که کان له ولاتانی نه نده لوس و پوسیا دا توشی لیدان و کوشتن و ده رکردن و به سوک توماشا کردنیکی زوری مه سیحیه کان بوون که له (نه وروپا) ی نه و سهرده مه قه شه کان دادگاییه کیان دامه زراند به ناوی ((محاكم التفتيش)) وه زوریکیان له خه لکی به گشتی و جوله که به تایبه تی پی له ناو برد، جوله که کان هیچ مانایه کی ژیان و سهربه خوی نه مایه وه بؤ مانه وه یان له ژیر چه تری سته می

۱- الدولة العثمانية عوامل النهوض والسقوط : د. علي محمد الصلابي.

گاواره گاندا، هر بویه پول پول کۆچیان کرد بۆ نه و لاتانه ی که له ژیر دهسته لاتی
خه لافه تدا بوو...

به لێ کۆچ دهستی پێکردوو هه ندیکیان له (آزمیر) ی تورکیا مانه وه و جێگیر
بوون، دوا ی جێگیر بووناین له ژیر دهسته لاتی خه لافه تدا، حوکمهت یاساکانی
شه ریه تی اسامی به سه ردا جی به جی کردن له پیدانی ماف و نازادی و پاراستنیان
له دهستی دوزمنانیا و هک (أهل الذمة)، جوله که به ته وای مانا سودمه ند بوون له
به سه ر بردنی ژیا نیا به نازادی و خوش گوزه رانی و پارێزگاری لێ کردنیا به پێ ی
یاساکانی پاراستنی ده ولته ت و ههستی ته وایان ده کرد به ناشتی و ئارامی و
ئاسایش و سه ره بخۆی و نازادی له ناو ده ولته تی (عثمان) یدا) .

سلطان عبدالحمیدی دووهم و جوله که

بۆ مه بهستی باش تیگه یشتنمان له م باسه پێویستی ته وایمان به ناشنا بوون و
شاره زابوون هه یه له هه ولته کانی جوله که ده رباره ی کپینی فه له سطین له (سلطان
عبدالحمید) و هه ولته دوزمن کاریبه کانی تریان.

سلطان عبدالحمید، دهسته لات داری ژماره (۳۴) ی نیو خه لافه تی عثمانی بوو
له ته مه نی (۲۴) سالی داو له (۱۶ ی شعبان) ی (۱۲۵۸) ی کۆچی به رامبه ر (۱۸۴۲)
ی زاینی دهسته لاتی گرته ده ست^۱.

نه و سه رده مه ی (سلطان عبدالحمید) دهسته لاتی گرته ده ست (خه لافه ت) ی
توشی قه یرانیکی گه وره ی ئابووری بوو بوو، له م کاته دا جوله که کان نه م پووداوه یان
به هه ل زانی بۆ گه یشتن به ئامانجی پیسی خۆیان، نه ویش به وه ی که سه رکرده ی
ماسۆنیه ت (تیودور هرتزل) قه ناعه تی به هه ریه ک له ولاتانی (ئه لمانیا و به ریطانیا و
فه ره نسای) کرد به وه ی که زۆر فشار بخاته سه ر ده ولته تی عثمانی و (سلطان
عبدالحمید) که خاکی فه له سطین بداته جوله که.

۱- تاریخ الدولة العثمانية : د. علي حسون : ص ۲۱۴.

۲- اليهود الدولة العثمانية : د. أحمد النعیمی ص (۳۹).

که له و کاته دا هه روه ک وتمان ده ولت توشی ده یان قه یرانی ئابووری جیاواز بوو بوو، تا ئه و پله یه ی که له ژێر ناستی خراپیه وه بوو، پلانی جوله که و ولاته زل هیزه کانی ئه وروپا له وه دا بوو که ده سته یه ک زانیانی بواری ئابووری ئه وروپا سه ردانی تورکیای عثمانی بکه ن و له نزیکه وه ئاگاداری بواری ئابووری تورکیا به ن و ئاماده ی بژاردنی قه رزه که له که بووه کانی خه لافه ت به ن له به رامبه ر پێدانی فه له سطین به جوله که له لایه ن سلطان عبدالحمیده وه !!

به بۆچونی هرتزل ئه م کاره تاکه پێکه بوو بۆ ده سته که وتنی فه له سطین هه ر بۆیه (هرتزل) له یاده وه ریه کانی دا ده لیت: ((علینا أن ننفق عشرين مليون ليرة تركية لإصلاح الأوضاع المالية في تركيا، مليونان منها ثمننا لفلسطين، والباقي لتحرير تركيا العثمانية بتسديد ديونها تمهيدا للتخلص من البعثة الأوروبية، ومن ثم تقوم بتمويل السلطان بعد ذلك بأي قروض جديدة يطلبها)).

واته: له سه رمانه که (۲۰) ملیون لیره ی تورکی بیه خشین، بۆ مه به سستی چاککردنی باری دارای له تورکیادا، د(۲) ملیونیان له نرخ ی فه له سطین دا و ئه وه ی تریشی بۆ پزگارکردنی تورکیای عثمانی له دانه وه ی قه رزه کانیدا پاشان هه لده سستین به ده سته گرتن و یارمه تیدانی سلطان عبدالحمید دوا ی ئه مه ش هه ر قه رزێکی تازه دوا بکات ده یده ینی !!!

ئه م دواکاریه خرایه به رده م سلطان عبدالحمید و ته ماعی ئه وه یان پێدا که ده ولته که ی پزگار ده که ن له کێشه ئابورییه کان، که توشی هاتووه.

(هرتزل) په یوه ندییه کی چوپپی کرد به دۆستانی ئه لمانیا و نه مسا وپوسیا و ئیطالیا و به ریطانیاه، بۆ مه به سستی سازدانی گفتوگۆیه ک له گه ل (سلطان عبدالحمید) دا، له م کاته دا (لاندو) که هاوپییه کی زۆر خۆشه ویستی (هرتزل) بوو ئه وه ی پاگه یاند به (هرتزل) که تاکه که سیك له م نێوه نده دا که ده توانیت ئه م کاره بکات و له گه ل سلطان دا گفتوگۆ بکات (نیرینسکی) یه، هرتزل ده رباره ی ئه م مه سه له یه وتی: ((إن نحن حصلنا على فلسطين، سندفع لتركيا كثيرا، أو سنقدم

مطابقاً کثیره لمن بنویسٹ لئا، و مقابل هذا نحن مستعدون أن نسوي لوضع تركيا
الحالية....)

واته: گەر ئیغه فەلەسطينمان دەست کەوت، ئەوە ئۆر دەدەین بە تورکیا،
پاشان بە خطیشمان بۆ ئەو کەسەش ئۆر دەبێت کە ئەم کارەمان بۆ ئەنجام دەدا و
دەبێتە هۆکار لەم نێوەندەدا، لە بەرانبەر ئەمەشدا ئامادە ی خۆمان دەردەبەڕین بۆ
باش کردنی گۆزەرائی ئابوری تورکیا) .

(هرتزل) هاوێی لە گەل (نیولینسکی) لە سالی (۱۸۹۶) دا بەردو (فلسطينیه)
واته (ئەستەنبول) کەوتنە پێ (نیولینسکی) برادەرایەتیەکی تەوولی لە گەل
(سلطان) دا هەبوو، دوا ی دانیشتنو گفتوگۆیەکی ئۆر (نیولینسکی) تەوولی
بۆچونەکانی (هرتزل) ی بە (سلطان) راگەیاندا و (سلطان عبدالحمید) بە
(نیولینسکی) وت: ((هل باءمكان اليهود يستقر في مقاطعة أخرى غير فلسطين))
!!؟

واته: جوله که دهتوانن له جینگهیهکی تر دا نیشتهجێ بن له غهیری
فەلەسطين) (!!؟

ئەویش لە وەلامدا وتی: ((تعتبرنا فلسطين هي المهد الاول لليهود، فعليه فاءن
اليهود لهم الرغبة في العودة إليها))

واته: فەلەسطين بە یەكەم لانکه دادەنرێت بۆ جوله که، جوله کهش تامەرزوی
گەرانه وەن بۆ ئەوی!!

سلطان عبدالحمید لە وەلامدا پێ ی وت: ((إن فلسطين لا تعتبر مهدا لليهود، و
إنها تعتبر مهدا لكافة الاديان الأخرى))

واته: فەلەسطين بەتەنها بە لانکی جوله که هەژمار ناکرێت، بە لکو بە لانکی
سەرچەم دینه کانی تریش دادەنرێ.

(نیولینسکی) وەلامی دایەو و وتی: ((ل حالة عدم إسترجاع فلسطين من قبل
اليهود فاءنهم سوف يحاولون الذهاب و بكل بساطة إلى الأرجنتين)).

واته: له حاله تی نه گه پانه وهی جوله که بۆ فه له سطين، نه وکات به و په پي
ناسانيه وه ههول ددهن بۆ پويشتن به ره و نه رجه نتين.

له کۆتايدا (سلطان عبدالحميد) نامه يه کي بۆ (هرتزل) نوسی و دايه دهست
(نيولينسکي) که بيداته دهستی و دهقی نامه کهش بریتی بوو له: ((نامۆزگاري
(هرتزل) ی هاورپيت بکه و پي ی بلي: ههنگاوی نوێ دهرباره ی ئەم مهسهله يه
هه لئه گري، چونکه من ناتوانم ته نه زول بکه م له ته نها بستيکی خاکی پيرۆزی
فه له سطين، چونکه خاکی فه له سطين ملک ی من نيه، به لکو ملکي گه له که مه و
پيشينانی ئيمه له پينا و ئەم خا که داگيانيان به خشيوه و شه هيد بوون و خوينيان
پرشتوه، ده کريت جوله که به بي به رامبه ر فه له سطين به دهست بيتيت، به لام پيشتر
ده بيت له هه لوه شاندي لاشه مانه وه دهست پي بکه ن، که هه رگيز پازي نابم
جه ستم هه لوه شينري و کهرت و په رت بکريت له کاتيکدا که من زيندوو) ^۱.

(هرتزل) له م هه ولهيدا و به ته وای مان شکستی هينا و هيچ دهستکه و تيکی
نه بوو به لام ماندوو نه ناسانه و بي وچان ههول له دواي ههول دهيدا تا خودی خوی
له گه ل (سلطان) عبدالحميد، دا کۆبيته وه و گفتوگو له سه ر ئەم مهسه له يه بکه ن،
هه ريۆيه دواي دوو سال به سه ر پووداوي شکست خواردووی پيشويدا و له سالي
(۱۹۰۱) دا توانی بۆ ماوه ی دوو سهعات گفتوگو له گه ل (سلطان) دا بکات له سه ر
خاکی فه له سطين.

(هرتزل) زۆر زانانه به ليني نه وهی دايه (سلطان) که بانکيکی ده وله مهندي
جوله که له نه وروپادا دايه زريني بۆ يارمه تی دانی ده وله تی عثمانی له به رامبه ر پازي
بوونی (سلطان) به پي دانی فه له سطين به جوله که !! له گه ل نه وه شدا په يمانی دا
به سولطان له سه ر سوک کردنی قهرزه که له که بووه کانی ده وله تی عثمانی !!
دوا به دواي ئەم دانيشتنه (هرتزل) و جوله که کان که زانيان هه ولدانيان له ريگه ی
(دبلۆماسيه وه) له گه ل (سلطان عبدالحميد) بۆ به دهست خستنی خاکی پيرۆزی

۱- اليهود والدولة العثمانية: ص (۱۲۰)

فەلەسطين بىي سۇدە و ئاسنى سار كوتانە، ھەربۆيە (ھرتزل) پىگەيەكى تىرى بە خەيالدات ھات كە ئەويش كوتاي ھىنان بوو بە و دەستەلاتە و گۆپىنى وەزىسى سىياسىيە ھەربۆيە وتى: ((أنه لا يمكن الاستفادة من تركيا إلا إذا تغيرت حالتها السياسية أو عن طريق الزج بها في حروب تهزم فيها، أو عن طريق الزج بها في مشكلات دولية أو بالطريقتين معا في أنا واحد)).

واتە: ناتوانين سوود لە تورکيا وەربگرين مەگەر لە کاتیگدا نەبیت کە حالەتی سىياسى بگۆپين يان لە پىگەر ئەوەی کە تورکيا ھەلبەدەینە ناو جەنگیکەرە کە تىايدا بشکیت يان تورکيا بخەینە ناو کیشەى دەولى يان بە ھەردوو پىگەرە کە لە بەک کاتدا.....).

لەم پىناویدا بزوتنەوہى (سەھیۆنى جیھانى) ھەولەکانى لە دژى خەلافەت چرکەرەوہ، ئەويش بە یارمەتى دانى دۆژمنەکانى سلطان عبد الحميد کە ئەرمانە یاخى بووہ کان بوون، پاشان نەتەوہ پەرستەکانى (بەلقان) و بزوتنەوہى (الاتحاد والترقى) و دواتر کۆمەکی کردنى سەرچەم ئەو لایەن و دەولەتانەى کە دژایەتى خەلافەتیان دەکرد راستەوخۆ يان ناراستەوخۆ !!

دامەزراندنى کۆمەلەى (الاتحاد والترقى) لەلایەن جوولەکەرەو و دژایەتى پى کردنى خەلافەت

ھەندىک لە گەنجەکانى نۆو خەلافەت لە تورکیادا و لە ناوہ پاستى سەدەى نۆژدەدا سەرسام بوون بە بۆچوونەکانى شۆپشى فەرەنسارە، کە بە ھۆیەوہ سىستەمىکى دیموکراسى و نەتەوہ پەرستى عەلمانى و چەندانى تر ھاتنە مەیدان، ھەرەھا سەرسام بوونیان بە بزوتنەوہى نەتەوہ پەرستى (إطالي) بە سەرۆکایەتى (ماتزىنى)، لە سالى (١٨٦٥) دا (٦) گەنج لە کەسایەتى یە خویندەوارو پۆشنبیرەکانى تورکيا لە یەکیک لە باخچەکانى دەورو بەرى شارى (أسطنبول) کە بە (غابة بلغراد) ناسرابوو باسیان لە ھەندى مەسەلەى سىياسى کردوو بپاریان لەسەر ئەمەدا کە بزوتنەوہیەکی نەیتنى دايمە زرىنن، سەرئەنجام بە پالپشت و کۆمەکی

جووله كه و (هه هينژنيهت) ي جيهاني ئه م كۆمه له يان له ناو خودى توركيادا دروست
كرد بۆ مه به ستي درايه تي پيكر دني ده سلات و هانداني جه ماوه ر له دژي.

يه كه م ههنگاويان له دواي دامه زراندنيان بريتي بوو له به شداري پي كړدني
ئه دامانيان له ناو يه كه سه ربازي يه كاني ده ولت و دام و ده زگا هه ستيا ره كان و
فرمان به راني مه ده ني، ئه ميس له پيئاو ئاگادار بووني ته واو له كاروباري ده ولت
و ناماده باشيان له هه ر پيشهاتي ك كه پوو ده دات و قو ستنه وه ي هه له كان بۆ كوتايي
هينان به ده سه لاتي خه لافهت، يه كي ك له ديار ترين و بهر چاووترين بنه ما فكري
يه كاني ئه م كۆمه له يه بريتي بوو له وروژان دني هه ستي په گه زپه رستي و
نه ته وه په رستي توركه كان، ئه ويش به وه ي كه تورك كۆن ترين و له پيش ترين گه لي سه ر
پوي زه وين و په گ و پيشه يان له ميژوودا قول بۆ ته وه.....

ده بيت (تورك) سه ر به خۆ بيت و سه ر به ده سه لاتي خه لافهت نه بيت. دروشمي
ئه م كۆمه له يه له گه ل ئه وه ي بانگه شه ي نه ته وه په رستي توركيايان ده كرد،
له گه ليشيدا بانگه شه ي بي ديني و پشت گوئ خستني جامعه ي اسلاميان ده كردو
فه خرو شانازي يان به (جهنگيز خاني مه غول و تهيمورلنگ و ئهتلا و طغرل) وه
ده كرد.

جووله كه به ته واوي مانا يارمه تي و كۆمه كي بزوتنه وه ي (الاتحاد و الترقى) يان
ده كرد له بلا بوونه وه ي نه ته وه په رستي توركي بۆ له به ريه ك هه لوه شاندي خه لافه تي
عثماني.... ئه م كۆمه له يه ده ستيكي بالا يان هه بوو له وروژان دني هه ستي
نه ته وه په رستي له ناو توركيادا و بانگه شه ي (نيشتيماني و ئازادي و په گه زايه تيان)
بلاو كرده وه دژي خه لافهت.

له سالي (١٩٠٩) داو له سه ر ده ستي (كمال اتاتورك) ي په روه رده كراوي ده ستي
جووله كه و ماسونييه تي عاليه مي كوتايي هينرا به ده سه لاتي خه لافه تي عثماني و
خهوني چه ند سالي جووله كه ي پي هينرا نه دي.

له (٢) ي ئازاري (١٩٢٤) به ته واوي و بۆ دوا جار له لايه ن كمال ئهتاتوركي
جووله كه وه ئه وه پاگه يه نرا كه خه لافه تي عثماني كوتايي هات و ته واوي

ده سه لاتنه كانى لى سه ندر ايه وه . دواتر (كمال نه تاتورك) هه لسا به جى به جى كردنى نه و په يمانانه ي كه به ولاتانى پوژشاواي دابوو، به تايبهت جى به جى كردنى په يمانى (لوزان) كه دانرابوو له سه ر توركييا له سالى (١٩٢٣) زاين و ناسرابوو به (شروط كروزون الأربع) نه وانيش له چوار برپار پيځهاتبوو كه ده بوايه (نه تاتورك) دواي له ناوبردنى خه لافهت جى به جييان بكات.

١- پچراندنى هه موو جوړه په يوه ندى يه كى توركييا به ئيسلامه وه .

٢- سرينه وه ي ته واوي خه لافهت ي عثمانى .

٣- ده ر كردنى خه ليفه و شوين كه وتوانى له توركييا و ده ست گرتن به سه ر سه رجه م مال و سه روه تياندا .

٤- دانانى ده ستورى مه ده نى - كه علمانيهت بوو له جيى ده ستورى ئيسلامى .^١

به لى نه تاتورك به و په پى دلسوزى و لى برانه وه هه لسا به جى به جى كردنى نه م (٤) برپاره ي كه دابووي نه ویش به و جوړه ي كه وه زاره تى نه وقافى لابرده له سالى (١٩٢٤) و له سالى (١٩٢٥) دا ده رگاي مزگه وته كانى داخست و به و په پى زه برو تونديه وه هه موو نه و لايه ن و كه س و جم و جو له دينيانه ي له ناو ده برد كه بانگه شه ي اسلامى بوونيان ده كردوو له سالى (١٩٣١ و ١٩٣٢) دا پيژده و ژماره ي مزگه وته كانى ديارى كردوو برپارى ده كرد به وه ي كه نابيت هيچ مزگه وتيك له (٥٠٠) مه تر بيت^٢ و له گه ل نه مانه شدا ژماره ي ماموستايان و پيژده ي مزگه وته كان ي كه م كرده وه و گه ورده ترين مزگه وتى له توركييا داخست به ناوي (آيا صوفيا) و كردى به (متحف) و دووميشيان مزگه وتى (الفتاح) بوو. پاشان سالنامه ي كوچى گزپى بو زاين وده ستورى شه ريعه تى اسلامى گزپى بو ياساى سويسرى))^٢

١- تاريخ الدولة العثمانية: د علي حسن ص ١٨٧.

٢- ده بيت له (٥٠٠) مه تر كه متر بيت.

٣- الخلافة العثمانية: د محمد علي الصلابي ص ٥١٠.

پاشان له دهستوری سالی (۱۹۲۸) دا نه وهی به ته وای پاگه یاند که تورکیا په کتک نیه له ولاتانی ئیسلامی له سالی (۱۹۳۵) دا پشوری په سمی که پژوی هینی بو، گوی به پژوی به که شه ممه.

پاشان وه زاره تی په روه رده به ته وای دهرسی دینیان پشت گوی خست تا له نه نجامدا نه یان هیشت.

له سالی (۱۹۳۳) دا به ته وای زانکوی شهریهت (کلیه الشریعه) یان له نه سته نپول داخست.

له سالی (۱۹۲۹) دا وشه ی لاتینیان فهرز کرد بۆ نوسین له بری وشه ی عهره بی، و دوی نه م بریاره کتیب و ته وای بلوکراوه کانی تر له به رامبه ریشیدا پشت گیری سه ماو پووت بوونه وهی ثافرهت و کاری دزیوو فه سادیان ده کرد له تورکیادا.

دواتر ه لسان به وه رگیزانی قورئانی پیروژ به زمانی تورکی، نه ویش به و مه به سته ی که پوچ له قورئاندا نه هیلن و بی گیان بی هیلنه وه.

پاشان نه وه یان پاگه یاند که تورکیا سه ر به ولاتانی پژئاوایه و هیچ په یوه ندیه کی به جیهانی اسلامیه وه نیه !!

ته نانه ت له هندی سه رچاوه دا باس له (نه تاتورك) ی علمانی و جووله که به وه ده کریت که ده ی وت: ((لیس لتركيا الجديدة علاقة بالدين)) واته: تورکیای نوی هیچ په یوه ندیه کی به دینه وه نیه.

پاشان باس له وه ده کات که جاریک (نه تاتورك) قورئانیکی به ده سته وه ده بیت و فپی ی ده دات و ده لیت: ((إن إرتقاء الشعوب لا یصلح أن ینفذ بقوانین و قواعد سنت فی العصور الغابرة)).

واته: پیش که وتنی که لان چاک ناپیت نه گهر یاساو بڼه ماکانی سه رده مانی کون جی به جی بکن (که مه به ست پیی قورئانه)

به لی دوی نه م هه موو کاره دزیوو دوژمنایه تیه ی که نه تاتورك نه نجامیدا. له تورکیادا و خزمه تی جووله که ی پی کرد، سه ره نجام خوا ی گه وره دوو سال پیش مردنی تووشی گه وره ترین نه خووشی کرد له گورچیلو و جگه رو ناوسک ی

نه ویش به هوی زور خوارنده و هی (مهی) (عاره ق) و له سالی (۱۹۲۹) ی زاینی دا
 پوچ له جهستی پیسی ده رچوو، به ره و باره گای دادپه روه ری خوی گه وره به پی
 که وت (!!) (۱).

دوا وته له م باسه دا:

نه و هی خویندمانه وه ده رباره نه م باسه ته نها دپیکه له سه دان دپیری باس
 کردنی پووداوه کان و نه و پلانه دوژمنکاریانه ی که جووله که ی ناپاک نه خشه سازیان
 بو کرد تا سه رنه نجام خه لافه ت له ناو به رن و ئاوات و ئامانجه پیسه کانیا ن بیته
 دی، که نه ویش لابر دن و له ناو بر دن هی موو نه و کو سپ و به ربه ستانه بوو پیکری لی
 ده کردن که بگه نه خاکی پیروزی فه له س طین و داگیر کردنی.

که بیگومان گه وره ترین پیکریش، بوونی خه لافه تی اسلامی بوو، گه رچی زور
 لاوازو پر که لین بوو، به لام له راستیدا ته عبیر بوو بو ئوممه تیتی گه لانی موسلمان و
 پارێزگاری کردنی سه رو مال و خاکیا ن له دهستی زور دارو داگیر که ران هر
 له به رنه مه بوو که ولاتانی پوژئاواو جروله که ته واوی هه وله کانیا ن خسته گه پ بو
 له ناو بر دن و سپینه وه ی، تا به ئامانجه کانیا ن بگه ن.

ئامانجی دووهم: له ناو بر دن ده سه لاتنی قه یسه ر له پوسیادا و... یارمه تی دانسی
 شوعیه ت بو گرتنه دهستی ده سه لاتنی...

مه به ست له (شوعیه ت وه ک (فکر) بریتی به له و جو له فکری و ئابوریه ی که
 له لایه ن (کارل مارکس) ی نه لمانی جووله که وه دا پیژرا له سه ر بنه مای بیباو پی) (۱)
 سه ره تا و له نه لمانیادا له سه ر دهستی (کارل مارکس) و هاو پییه کی به ناوی
 (أنجلز) به ده رکه وت له سه ده کانی (۱۸) هه م دا.

مارکسیه ت له سه ر چه ند بنه مایه ک دا پیژرا که بریتی بوون له مانه.

۱- المسألة الشرقية: محمد ثابت الشاذلي: ص ۲۴۲.

۲- الموجز في الأديان والمذاهب المعاصرة: ص ۹۰.

۱- باوه په بوون به زاتی خوی گوره و سرجه م نه و شتا ناديارانه ی که به هه سته و هره کان هه ستیان بی ناکریت.

۲- باوه په بوون به وهی که (ماده) بنه ماو بناغهی هه موو شتی که، هه ربویه به کیک له دروشه کانیاں بریتی بوو له وهی که دهیان وت:

((نؤمن بثلاثة: مارکس و لینین و ستالین، ونکفر بثلاثة: الله، الدين، الملكية الخاصة))^۱

واته: باوه پیمان به سی شته: (مارکس و لینین و ستالین) وه بی باوه پین به سی شت (خوا و دین و خاوه ندریتی تایبته).

۳- رافه کردنی میژووی مروقایه تی به کیشمه کیش و دزایه تی له نیوان چینی سه رمایه دارو چینی هه ژاردا.

۴- دزایه تی کردنی دینه کان، چونکه باوه پیاں وه هابوو که دین داری پیگه به که بو به نج کردن و بی هوش کردن گه لان، هه روه ک مارکس دهی وت: (الدين أقيون الشعوب) واته: دین تلیاکی گه لانه !!!

۵- دزایه تی کردنی خاوه ندریتی تایبته تی (ملکیه الخاصه) نه ویش به و جوړه ی که که س خاوه تی هیچ نه بوو له ژیر ده سه لاتی حوکمی شوعیه تدا و ده بوو هه موو مولک و سامانیاں هی ده ولت بیت !!

* بیگومان لیره دا ناتوانین باس له سرجه م بنه ما فکری به کانی نه م بیرو باوه په هه ره س خوار دوو بکه یں، به لام وه که به رچاو پوونی به ک بو تو ی خوینه ر تا زیاتر ناشنا بیت به م باسه و بزانت جووله که چ مرام و نامانجیکی له پشت نه م بزوتنه وه فکری به بی باوه په وه هه بوو.

تویژره وهان ده رباره ی که سایه تی به که م و دامه زړینه ری شوعیه ت (کارل مارکس) ی جووله که ده لئین: ((إنه رجل فاشل معقد يحمل كل خصائص اليهود، من الحقد و الكراهية لجميع البشر، إضافة إلى أنه كسول فقير معوز))^۱

۱- الموسوعة الميسرة في الأديان والمذاهب المعاصرة (ص: ۳۱۰).

واتە: پياويكى دۇپاۋ داخراۋو بوو -ماركس ھەلگىرى سەرجەم تاييەت مەندىيەكانى جوولەكە بوولەق و بەكەم تەماشاكردنى تەۋاۋى خەلگى، لەگەن ئەۋەشدا كەسىكى تەمبەل و ھەزاربوو).

جوولەكە ئەم حالەتە دۇۋارە دەرونيە كۆمەلاتىيەى ماركسى قۇستەۋەو يارمەتى تەۋاۋيان دا تا بەرنامەكەى بەرقەرارىت بۇ بەرژەۋەندى خۇى كە دواتر باسى لىۋە دەكەين، لە سالى (۱۸۴۸) دا (ماركس و أنجلز) شوعىيەتيان پاگەياند و ئاشكرايان كرد، ئەۋىش بەھەلگىرساندنى شۆپشىكى كرىكارى لە دژى چىنى سەرمایەدار (الرأسمالية) و كەنىسەوقەشەكانى خۇرئاۋا، كە لەۋ دەمەدا قەشەكانى كەنىسە سومبلى ستم و دواكەوتوۋى و دژايەتى كردنى زانست و سەرجەم ئەۋرەۋتە زانستيانە بوون كە بە دەرکەۋتن.

بەلى شوعىيەت ۋەك بانگەۋازىكى تىۋرى (نظري) مايەۋە تا سالى (۱۹۱۷) لەۋ كاتەداۋ بەرپابەرايەتى لينىن و يارمەتى جوولەكە شۆپش لە پوسىاي قەيسەرىدا بەر پاكراۋ ئەۋسىستەمە قەيسەرى يە كۆتايى ھات و شوعىيەكان دەسەلاتيان گرتە دەست، ئەۋىش بە ئامانجى تۆلە سەندنەۋەى جوولەكە بوولەگەلى پووسى، ھەربۆيە لەم پىناۋەدا ھەزاران خەلگيان كوشت لە پىرومىندال و ئافرەت و خەلگى بى دفاع.

شۆپشى بەلشەفى لە پوسىادا بەر پاكراۋ ھەروەك وتمان دەسەلاتى قەيسەر كە دەسەلاتىكى مەسىحى بوو كۆتايى پى ھىنراۋو شوعىيەت بەرقەرار بوو، مەكتەبى سياسيان تەشكىل كردوۋ لە (۷) ئەندام پىكھاتبوو كە (۶) يان جوولەكە بوون ئەۋانىش:

۱- (لينىن) كە ناۋى پاستەقىنەى (فلاديمير أليتش بوليانوف) ھەۋرەبەرى گشتى شۆپشى بەلشەفى بوولە پووسياۋو لە سالى (۱۸۷۰) لە دايك بووۋەۋ لە

سالى (۱۹۲۴) بە ھۆكاری تووش بوون بە نەخۇشى ئىفلىجى مرد، زۆرىك لە تويزەرەكان باس لەو دەكەن كە جوولەكە بوو.

۲- ستالین، ناوی پاستەقینەى (جوزیف فادیو نوفتش) ۵، لەسالى (۱۸۷۹) لە دایك بوو، دواى (لینین) بوو بە سكرتیرى حزبى شوعى لە پوسىادا، ستالین نۆر بە ناوبانگ بوو لە دل رەقى و ستم و دىكتاتورى و نەخویندەوہى بۆچوونى ھىچ كەس و سوربوون لەسەر بۆچوونەكانى خۆى، ستالین خیزانەكەى جوولەكە بوو، لە سالى (۱۹۵۴) كۆچى دواىى كرد و دەریایەك تاوانى لە نامەى كردهوہكانیدا تۆماركرد.

۳- تروتسكى: ناوی پاستەقینەى بریتىە لە (بروشتاين) و لە سالى (۱۸۷۹) لە دایك بوو، كەسایەتى يەكى جوولەكە بوو، لە سالى (۱۹۴۰) كۆچى دواى كرد.

۴- كامینیف: ئەمیش يەكێك بوو لە ئەندامە گەرەكانى مەكتەبى سیاسى حزبى شیوعى و كەسایەتى يەكى جوولەكە بوو.

۵- سوكونكوف: بەھمان شیوہى ئەوانى پيش خۆى يەكێك بوو لە ئەندامە دیارو چالاكەكانى حزب و ئەمیش جوولەكە بوو.

۶- زینوفیف: كەسێكى جوولەكە بوو.

۷- یینوف: تەنھا ئەم لەناویاندا جوولەكە نەبوو.

نەخشەكە بەم جۆرەيە:

لینین.....پەرەردەكراوى جوولەكە.

ستالین.....خیزانەكەى جوولەكە بوو.

تروتسكى.....جوولەكە بوو.

كامینیف.....جوولەكە بوو.

زینوفیف.....جوولەكە بوو.

یینوف.....پووسى بوو.

دواى تەشكىل كردنى حكومەت لە پووسیا دا (۲۲) وەزارەت پێكھێنراو (۲۲)

وەزیری بۆ دانراو كە لە كۆى ئەو (۲۲) وەزیرە (۷) كەسیان جوولەكە بوون.

ده سته ی به پښه بردنی جهنگ (إدارة الحرب) له (۴۲) کهس پیکهاتبوو (۳۴) یان جووله که بوون.

لجنه ی کارووباری ناوځو (لجنة الشؤون الداخلية) له (۶۴) کهس پیکهاتبوو (۴۵) یان جووله که بوون.

لجنه ی کارووباری دهره وه (لجنة الشؤون الخارجية) له (۱۷) کهس پیکهاتبوو (۱۲) یان جووله که بوون.

لجنه ی کارووباری مالی (لجنة الشؤون المالية) له (۳۰) کهس پیکهاتبوو (۲۶) یان جووله که بوون.

ده سته ی کارووباری قضائي (لجنة الشؤون القضائية) له (۱۹) کهس پیکهاتبوو (۱۸) یان جووله که بوون.

لجنه ی کارووباری تهنډرووستی (لجنة الشؤون الصحية) له (۵) کهس پیکهاتبوو و (۴) یان جووله که بوون.

لجنه ی ناراسته کردنی گشتی (لجنة التوجيه العام) له (۵۲) نه ندام پیکهاتبوو و (۴۴) یان جووله که بوون.

لجنه ی بنیات نانه وه و نوی کردنه وه، له دوو کهس پیکهاتبوو هر دووکیان جووله که بوون.

لجنه ی کارووباری پوژنامه گری (لجنة الشؤون الصحافة) له (۴۲) نه ندام پیکهاتبوو و (۴۱) نه ندامیان جووله که بوون.

خاچی سوری پووسی (الصليب الأحمر الروسي)، له (۸) نه ندام پیکهاتبوو، هر هشتیان جووله که بوون.

لجنه ی لیکوآینه وه له فرمان به ران (لجنة التحقيق عن الموظفين) له (۷) کهس پیکهاتبوو و (۵) یان جووله که بوون.

لجنه ی لیکوآینه وه له سهرېړینی قه یسرو خانه واده که ی (لجنة التحقيق عن ذبح القيصر و أسرته) له (۱۰) نه ندام پیکهاتبوو (۷) یان جووله که بوون.

موسىسىگە ي كرنىكاران و سەربازانى مۇسكۇ (مكتەب العمال والجنود في موسكو) لە
(۲۲) ئەندام پىكھاتىبوو كە (۱۹) يان جوولەكە بوون.

لىجەنى ناوۋەندى بۇ كۈنگرەنى سۇفىيەتى چوارەم لە (۲۴) ئەندام پىكھاتىبوو كە
(۲۲) يان جوولەكە بوون.

لىجەنى ناوۋەندى بۇ كۈنگرەنى پىنجەم لە (۶۲) ئەندام پىكھاتىبوو (۲۴) يان
جوولەكە بوون.

لىجەنى ناوۋەندى بۇ حىزبى ئىستراكى لە (۱۲) ئەندام پىكھاتىبوو كە (۹) يان
جوولەكە بوون.

لىجەنى بەرپۆۋەبردنى ھەرىمەكان (۲۳) ئەندام پىكھاتىبوو كە (۲۱) يان جوولەكە
بوون.

كۆي گىشتى ئەندامان برىتى بوو لە (۵۳۲) ئەندام و (۴۳۵) يان جوولەكە بوون.
لە سەردەمى دەسەلاتى (ستالين) دا ژمارەنى ئەندامانى مەجلىسى شىوعى كە
ھوككى پووسىيايان دەكرد (۱۷) كەس بوون و (۱۴) يان جوولەكە بوون.
كە برىتى بوو لەمانە:

۱-كاجانوفتش -جىگىرى سەرۆك-.....جوولەكە بوو.

۲-يېرىا.....جوولەكە بوو.

۳-شىفرنىك.....جوولەكە بوو.

۴-كىرتشىنستىن.....جوولەكە بوو.

۵-جوركىن.....جوولەكە بوو.

۶-فىرشىلوف.....خىزانەكەنى جوولەكە

بوو، لە پىگەنى دايكىۋە جوولەكە بوو

۷-مولوتوف.....خىزانەكەنى جوولەكە بوو

و، لە پىگەنى دايكىۋە جوولەكە بوو.

۸-الياايرھېرغ.....جوولەكە بوو.

- ۹- دیفنسکی.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۰- هيسنبرج.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۱- میخیلیس.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۲- خرمین.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۳- جودی.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۴- لوزوفسکی.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۵- کافتانوف.....جیولہ کہ بوو.
 - ۱۶- بیتر لیفتسکی.....جیولہ کہ بوو.^۱
 - ۱۷- ستالین.....خیژانه که ی جیولہ که بوو.
- سهرنج بده و خۆت بریاریده !! هاتنه مهیدانی شوعیهت و کۆتایی هینان به
 حوکمی گاوره قهیسهریه کان و بلایونه وهی شوعیهت و بیباوه پی له ولاتاندا، چ
 ئامانجیکی جیولہ که ی له پشتیه وه بوو ؟! ئایا پووسیا ده وله تیك بوو بۆ شوعیهت
 یان ده وله تیکی سهره تا بوو بۆ جیولہ که کان ؟! ئایا بوونی ئه و ژماره زۆره
 جیولہ که یه له دام و دهزگا و شوینه ههستیاری بالاکانی حزیدا به چ پیناسه ده کریت
 و چ ئامانجیک له پشتیه وه به ده رده که ویت ؟ ئایا شوعیهت هه ولای دا (دین) ه
 ئاسمانیه کان بتوینیتیه وه و شوینه واریان نه هیلتیت له فکرو دلی خه لکید، یان
 جیولہ که شوعیهتی به کارهینا بۆ بی دین کردنی خه لگی و له ناوبردنی خودی دینه
 ئاسمانیه کان ته نها جیولہ که نه بیئت ؟!
- له وه لامی ئه م پرسیارانه و چه ندین پرسیارای تریشدا ده لیم: گه وره ترین
 ئامانجی جیولہ که له هه موو ئه م پووداوانه و بریاره کانی پروتوکۆلاتدا له پیش
 دامه زراندنی ده وله تی جیولہ که له فه له سطين بریتی بوو له سوک کردن و له
 ناوبردنی دینه کان — ته نها دینی جیولہ که نه بیئت.....

۱- النفوذ اليهودية: ص ۹۶.

پاشان بلاقردنه وه و کومه کی کردنی هه موو شه و پهوت و بزافه فکریه بی
دیانه ی که (حوا) یان له دلی خه لکیدا دهرده کرد و به ره و (الحاد) و کافر بوون
ده یان هینان.

له هه مووشی گرنگ تر به د په وشت کردنی خه لکی یه کیکی تر بوو له نامانجه
گرنگه کانیا، تا وه کو شتیك نه مینیتته وه له هزری خه لکیدا به ناوی قه ده غه و شهرم
و حه رام و نه کردنی، به لکو بو گه یشتن به نامانج هه موو پئگه یه کی دروست و
نادروست بگرنه بهر.

جووله که باش حالئ بوو بوو له وهی گهر شوعیه کان بهینیتته سهر ده ور ته واوی
نامانجه کانی دهسته بهر ده بیت هه ره له :

۱- تۆله سه ندنه وه له گاوردنه کان و له ناو بردنیا.

۲- پوو سیا کرایه چه قی بلا بوونه وهی گه ندله فکری و نه خلاقى بو ته واوی
ولاتانی جیهان، نه ویش به پالپشتی کردن و بره و دان و یارمه تی دان و
بلاقردنه وهی بیرو بوو و وتنه کانی هه ریه که له (مارکس و داروین و
فرۆیدو.....).

هه روه که له یه کیك له بره کانی (بروتوکولات) دا ده لیت: ((يجب لنعمل لتنهار
الأخلاق في كل مكان فتسهل سيطرتنا، إن فرويد منا و سيعطل يعرض العلاقات
الجنسية في ضوء الشمس كي لا يتقى في النظر الشباب شىء مقدس، ويصبح همه
الأكبر هي إرواء غرائزة الجنسية و عندئذ تنهار أخلاقه))

واته: پیویسته کار بکهین له پیناو پوو خاندنی په وشت له هه موو شوینیکدا بو
نه وهی به ئاسانی زال بین، فرۆید له ئیمه یه، به رده وام په یوه ندیه جنسیه کان
په خش ده کهین، وه که تیشکی خوړ بو نه وهی شتیك نه مینیتته وه له بیرو
که نه کاندایه ناوی پیروزی یه وه، وه بو نه وهی که گه نه کان گه وره ترین خه و نیا
بریتی بیت له تیژ کردنی غه ریزه جنسیه کانیا هه رکات نه مهی نه نجام دا
په وشتیشی ده پووخت!!

۲- ههروهك وتمان له پيشتردا كه ئامانجى سهرهكيان بریتی بوو له تواندنه وهو نه هیشتنی دینی ئیسلام و مه سیحیه ت و هیشتنه وهی ته نها دینی جووله كه ههروهك له (بروتوكولات) ی ژماره (۱۰) دا ده لیت: (لن نسمع بقیام دین غیرنا، یجب تعطیم كل عقائد الأیمان). واته: پښتو نادهین به، بهر قه رار بوونی هیچ دینیك غیری دینی خویمان - واته - جووله كه پښو یسته هه موو بیرو باوه پو عه قیده یهك تیک بشکینین.....

له ناو بردن و کوتایی هینان به ده سه لاتی (عثمانی) و پووخاندنی پووسیای قه یسه ری مه سیحی گه وره ترین به لگه بوون له سه ر دزایه تی کردنی دیارو ناشکرای هه ردوو دینی (إسلام و مه سیحیه ت).

ئامانجی سی یه م: ده ست گرتن به سه ر پاگه یاندندا (السیطرة على الاعلام). کاری پاگه یاندن له دیر زه مانه وه یه کیک بووه له و هوکاره گرنه و سهره کیانه ی که هه موو ده سه لات داران و که سایه تیه ناو داره کان و گروپ و کو مه له کان بو مه رام و ئامانجه تاییه تی و گشتی یه کانی خو یان به کاریان هیناوه و باشتیرین پښتو بووه بو په خش کردنی پاو بو چوونه کان، و ئا پاسته کردنی خه لکی به و جوړو شیوه یه ی که ویستویانه، زوړ جار ئامانجی پاگه یاندنه کان بریتی بووه له ئا پاسته کردنی خه لکی به گشتی و هه واداران به تاییه تی، بو ئاوه ژوو کردنه وه ی پاستیه کان و چه واشه کردنیان و که میك نه بیټ له پاگه یاندنه کان به پاستی و دروستی مه سه له کان ده گه یه ننه خه لك به پاستیه کان ئاشنایان ده كه ن.

یه کیک له ئامانجه کانی جووله كه له قو ناغی یه که می جی به جی کردنی بروتوکولاتداو پيش دامه زراندنی ده ولته ی اسرائیل بریتی بوو له ده ست گرتنی ته واو به سه ر که ناله کانی پاگه یاندنی جیهانیدا، نه ویش له پیناوی به دی هینانی سه رجه م نامه نجه کانیا ن و هه لگه پاندنه وه ی پاستی یه کان له بهر چاوی خه لکیدا به گشتی.

له هه مووی گرنه تر له لای جووله كه بریتی بوو له گوړپینی بیرو باوه پری خه لکی جیهان به گشتی ده رباره ی میژووی په ش و سیفه ته گنده لیه کان، چونکه جووله كه

بیزداو قیژهون بوون له جیهاندا و کهس چاره ی نه ده ویستن، ته نانه ت نه وانه شی که به پروکesh یارمه تی و کومه کیان ده کردن، جووله که له پیناوو گۆپینی پاو بۆچوونی خه لکی به گشتی له سهر میژووی رهش و گهنده لیه کانی نیستایان، برپاری نه و هیان دا که ده ست به سهر که ناله کانی راگه یاندنی جیهانیدا بگرن و، وینای شیواو وشکست خواردووی که سیتی جووله که له و نمونه درنده و خراپه وه بگۆپن بۆ نمونه ی که سایه تی به کی باش و نازادی خوازوو سته م لیکراو.....

نمونه ی که سیکي (نازا، زیرهک، داهینه ر، زانا، بیرمه ند، نازادی خواز...)

بیگومان جووله که هه ولای زۆر جدی و ته وایان دا بۆ به جیهانی ته م ئامانجه یان و شه وو پۆزیان گری دا، تا بگهنه ئاوات، له ته نجامدا و له دوا ی هه ولای زۆر سه رکه وتنی باشیان له م بواره دا تۆمار کرد، نه وان باش له م مه سه له یه تیگه شتیبوون که سه رکه وتووترین پیگه بۆ جوان کردنی وینه ی جووله که له دیدی خه لکیدا بریتی به له ده ست گرتن به سهر سه رجه م هۆکاره کانی راگه یاندندا، هه ر له م پیناوه دا به کیك له حاخامه کانی جووله که به ناوی (راشورون) له به کیك له وتاره کانی داو له شاری (براخ) نه وه ی راگه یاند که وتی:

((إذا كان الذهب هو قوتنا الأولى للسيطرة على العالم، فإِنَّ الصحافة ينبغي أن تكون قوتنا الثانية)).

واته: نه گه ر ئالتون بریتی بیت له هیزی به که ممان بۆ ده ست گرتن و زال بوونمان به سهر جیهاندا، نه وه بیگومان کاری پۆزنامه گه ری - إعلام - ده بیت هیزی دووه ممان بیت !!! جووله که له م پیناوه دا هۆکاری زۆریان گرتنه بهر تا به ته وای زال بین به سهر سه رجه م هۆکاره کانی راگه یاندندا، هه ر له بینراوو بیستراوو خوینراوه که بریتی بوون له وانه:

هۆکاری به که م: بلاوکردنه وه ی بی دینی تا خه لکی په یوه ندو په یوه ست نه بن به هیچ قیه میکی دینی وه، هه روه که له پروتۆکۆلاتی (۱۲-۱۴) به ئاشکرا جهخت له سهر ته م هۆکاره ده کاته وه.

ئەۋىش بېگومان - ھەرەك پېشتىر - باسماڭ كىرد - لە پىڭگە يى بلۆكردنە ۋە
يارمەتى دانى سەرچەم ئەۋ پىيازو پىچكانە يى كەلەسەر بىنەماي بىي دىنى بىيات نرا
بوون.

ھۆكارى دوۋەم: ئاراستە كىردنى خەلكى بەرەۋ شىتانى پىپوچ و كوشىتى
كاتەكانىيان بە شىتى بىي سوودوۋ، ئەۋ يارىانە يى كە تەۋاۋى سەيركەران و
ئەنجامدەرانى بەنج و سەرخۆش دەكات و بىرۋەشيان داگىردەكات و بوۋارى تىپرامان
و سەرنج دانىيان ناھىيلىت، ۋەك سەرقال كىردنى گەنجان بە تايىبەتى بە كارى جنسى
و پوچ گەرايى و خواردنەۋەي ماددە ھۆشبەرەكان و قومارو... ھتد.

ھەريەك لە بىرگەكانى (۱۳-۱۹) ي پىۋتۆكۆلات جەخت لەسەر ئەم ھۆكارە
دەكەنەۋە.

ھۆكارى سىي يەم: بلۆكردنەۋەي دىۋايەتى و شەپى ناوخۆ لە نىۋان لايەنە
جىاۋازەكان و خۆش كىردنى ئاگرى فتنە و دوۋبەرەكى لە نىۋانىاندا. ھەرەك
(بروتۆكۆلات) ي (۱۰) باس لەم ھۆكارە دەكات. بەلى جۈولەكە ھۆكارى زۆردىان گرتە
بەر تا ئاگادارى تەۋاۋيان ھەبىت لە پىۋداۋو پىش ھاتە سىياسىيەكانى دىۋاۋ لەم
پىناۋەشدا كۆمەلى بىريارى تىريان دا كە ئەمانەن.

((يجب أن لا يكون لأعدائنا وسائل صحفية يعبرون فيها عن آرائهم))

ۋاتە: پىۋىستە كە دوژمنانمان ھۆكارى پۆژنامەگەرى - إعلام - يان نەبىت كە
تەعبىر لە بچۈنەكانى خۇيانى تىادا بگەن.

((لن يصل طرف من خبر إلى المجتمع من غير أن يمر علينا))

ۋاتە: نابىت ھىچ ھەۋالىك بگاتە نىۋو كۆمەلگا، مەگەر لە كاتىكدا نەبىت كە
بەلاي ئىمەدا بىۋات - ۋاتە لە ژىر چاۋدىرى ئىمە دابىت.

جۈولەكە لەم قۇناغەدا تا پادەيەكى باش تۋانىيان دەست بگىرن بەسەر
ھۆكارەكانى پاگەياندىندا و ئامانجەكانىيانى پىي بھىننە دى.....

قۇناغى دووھەم، ئامانجەكانى برۇتۇكۇلات لە دامەززاندى دەولەتى

إسرائیل لە فەلەسطين دا،

قۇناغى دووھەمى جى بە جى كىردى بىرگە و بىرلەشكەن (برۇتۇكۇلات) بىرىتى بوو
لە دامەززاندى دەولەتتىكى سەربەخۇ بۇ جوولەكەكانى جىهان لە (فەلەسطين) دا و
قۇدسىش بە پايتەختى !!

ئەم بىرۇكە دۇزەخىيە لە ھىزرى دامەززاندى سەھىيەنى جىھانى (تىۋدۇر
ھىرتزل) ۋە سەرجاۋەى گىرت و كرايە گەۋرەتتىن بىرلەشكەن (برۇتۇكۇلات)
دا، ئەۋىش بەۋەى كە (ھىرتزل) لە سالى (۱۸۸۹) ى زىننىدا كىتەپتىكى نوسى بە ناۋى
(الدولة الصهيونية) و لەم كىتەپتە دا باسى لەۋە دەكرد كە دەپىت لە دامەتۇدا
دەولەتتىكى سەربەخۇ بۇ تەۋاۋى جوولەكە پەرتەۋازەكانى دىنا بىناىت بىرەت و يەك
پارچەى جوولەكەى تىدا پارىزراۋو بىت و چارەسەركەرى شوناسى تاكى جوولەكە
بىت لە جىھاندا.

لەم پىئاۋەدا (ھىرتزل) كارى زۆرى كىردو پەنجى زۆردا، ھەر لە پەيۋەندى كىردن
بە گەۋرە بەرپىرسانى ۋلاتتە زل ھىزەكانى پۇژئاۋا و دانۇستانى بەردەۋام لەگەل
سلطان عبدالحمىد و دەسەلاتدارانى دەولەتى عثمانى و، لە كۆتايى سەدەكانى
تۆزدە و سەرتايى سەدەى بىست دا.

بەلى دۋاى پەنج و تىكۇشانىكى چىۋى وچان، دۋاى پىلان دانان بۇ لاۋىردى
گەۋرەتتىن كۆسپ و لەمپەر لە بەردەم دروست بوۋى دەولەتى إسرائيل لە
فەلەسطين كە دەسەلاتى عثمانى بوو، دۋاى دروست كىردى پۇ و دزايەتى لە نىۋان
دەولەتە زل ھىزەكانى پۇژئاۋا و تانەۋەى شەپۇفتە لە نىۋانىيادا، جەنگى يەكەمى
جىھانى دروست بوو لە سالى (۱۹۱۴) و ئەم جەنگە جىھانىيە چۈر سالى خايدىن و
سالى (۱۹۱۸) كۆتايى ھات، گەۋرەتتىن ئامانج و دەست كەۋتى جوولەكە لەم
جەنگە دا بىرىتى بوو لە لاۋازكىردى دەولەتى عثمانى و بەمەش ئەو دەولەتتە بوو بە
مىراتى ۋلاتتە زل ھىزە براۋەكانى جەنگ و لە يەك پارچەى و ئومەتتى يەك گەلەۋە

کرايه دهوله تى و دهوله تى بچوک و سنورى جوگرافيان بۆ دانراو هيتزو دهسهلات و
پهسگ و دهنگيان لاوازکرا، نه مهش نامانجى جووله کهى هيتايه دى که، کۆسپ
له بهردهم جووله که دا نه ما و پتگه ي بۆ خوشکرا بۆ دامه زراندى دهوله تى
سهر به خوى (إسرائيل) له خاکی فهله سطين دا.

یه کێک له جووله که کانى (پۆمانيا) يا به ناوى (مارکۆس راخاج) له م باره وه
ده لیت: ((نحن اليهود نقف من وراء جميع حروبكم، وإن الحرب الأولى قامت لتحقيق
سيطرتنا على العالم))

واته: ئيمه ي جووله که وه ستاوين له دواى هه موو جهنگه کانتانه وه، وه جهنگى
یه که مى جيهانى دروست بوو بۆ به جی هيتانى دهسه لاتمان به سهر جيهاندا.

ژماره ي قوربانى ئه م جهنگه ي که جووله که دهستى پهشيان له پشته وه ي
بوو بریتى بوو له (۷۷۱، ۹۹۸، ۹) تۆ ملیون و تۆسه دو نه وه وهشت ههزار و حهوت
سه دو حه فتا و یه ک که س، که کۆى گشتى کوژراو بریندارو که م نه دام بوونى به شیک
له جهسته بریتى بوو له (۴۶، ۲۷۹، ۹۲۲) که س.^۱

به لى به ره مى هه ول و تیکۆشانى جووله که له قۆناغى یه که مدا بریتى بوو له م
کاره گرنگانه — به نسه بت خۆيانه وه به ره مى کاره کانى پيشوویان ههنگاوێكى
گه وره بوو بۆ جی به جی کردن و به مه نزل گه یاندى نامانجه کانیا که له
برۆتۆکولاتدا به یاریان له سهر دابوو، نه ویش دامه زراندى دهوله تى (إسرائيل) بوو له
(فهله سطين).

ههنگاونان بۆ ئه م نامانجه گه وره یه جووله که ی له خه یال و نه ندیشه وه به ره و
واقع ده برد، له ژێر دهسته یی و زه لیلی بۆ سهر به خوى و لووتکه ی دهسه لات و
زالبوون ده برد، له پاشکۆبوون بۆ پيشه وایه تى ده برد، هه ر بۆیه به و په پى جدی
بوونه وه هه ولیان بۆ ده دا تا خه ونه کانیا بیه دى.

۱ - الحرب والشعوب: بدر الدين السباعي: ص ۲.

ئەو دەرىجىسى پېشى دامەزىراندنى دەولەتى سەربەخۇى (إسرائيل) زۆر مەبەستىيان بوو
 كە بېيت برىتى بوو لە ھەلگىرساندنەو دەرىجىسى جەنگىكى نوئى جىھانى لە نىوان ولاتە
 زل ھىرەكانى جىھاندا (ئەویش جەنگى دوو دەرىجىسى جىھانى بوو) جوولەكە ئەوئەندەيان
 بە لاو مەبەست نەبوو كە لە جەنگى جىھاندا پويدا، بەلكو نەخشە سازيان ئەنجام
 دا بۇ ھەلگىرساندنەو دەرىجىسى جەنگىكى تىر خويئاوى، سەرەتا لە پىگەى ئەو ھۆكارە
 پاگە ياندنەو ھەلسان بە ھىرش كردنە سەر ئەلمانىاي نازى.^۱ جوولەكە لەم قۇناغەدا
 بەھۇى ئەو دەسەلاتە مالىيە گەورەى كە ھەيان بوو، پاشان بەھۆكارى زال بوونىيان
 بەسەر مىدىياكانى ئەوروپا و ئەمەرىكا دا توانىيان كە نازىيەت وەك دېندەيەكى پاوكەر
 وىتا بكن و نمايشى بكن، كە مەترسى گەورەيە لەسەر ئەوروپا و ئەمەرىكا پاشان
 جوولەكە بەھۇى ئەو دەسەلاتەى كە لە ھەريەك لە ولاتانى بەرىطانىيا و فرىسا و ولاتە
 يەكگرتووەكانى ئەمەرىكا دا ھەيانبوو، بانگەشەى ئەو ھەيان كرد كە سەرەتا جەنگى
 ئابورى بەرپا بكن لەدژى ئەلمانىا، پاشان ياساى مقاطەى سەپاند بەسەر
 ئەوروپاى پۇژئاو و ولاتە يەكگرتووەكاندا، كە لە بەرامبەر ئەلمانىادا ئەنجامى بدەن
 بە نيەتى خنكاندنە ئەلمانىا، تا سەرئەنجام لە پووى سەربازىشەو دابروخت!
 بەئى مىدىياكانى جوولەكە زۆر بە راشكاوانە بانگەشەى جەنگيان لەگەل (ھتلر)
 دا پاگە ياند بەو دەرىجىسى كە دەسەلات بە جى بھىلئىت و دەستبەردارى فەرمان پەوايى
 بىت، لە بەرامبەرىشدا جەنگ ئاشكرا بكرىت لە پىئاو بەرگرى كردن لە بنەماكانى
 جوولەكە دا. سەرەنجام ئەو دەرىجىسى كە جوولەكە نەخشەيان بۇ كىشا پويدا، كە ئەویش
 جەنگى جىھانى دوو دەرىجىسى بوو لە سالى (۱۹۳۹) ئەم جەنگە خويئاوى يە بە ملىئونەھا
 مۇقى تىدا بوونە قوربانى و گەورەترىن چەكى كۆمەل كورى تىدا بەكارھىنرا كە
 (ئەتۆم) بوو، لەلایەن ئەمەرىكاو دژبە (يابان) ئەم جەنگە خويئاوى يە (۶) سال

۱- نازى: بە ھزىرى اشتراكى ئەلمانىا دەوترا، كە (اودلف ھتلر) لە سالى (۱۹۳۳) وە
 سەركرەلىيەتى دەكرد.

بەر دەوامی خایاندو لە ساڵی (١٩٤٥) دا بە شکستی ئەلمانیا کوتایی پێ هات و زەرەر و زیانەکانی بەم جۆرە بوون.

(٣٢) ملیۆن سەرباز لە بەرەکانی جەنگدا کوژران.

(٢٠) ملیۆن خەلکی مەدەنی بە ھۆکاری قەسفی فڕۆکە جەنگیەکانەوە گیانیان

لە دەست دا.

(٢٦) ملیۆن لە سەربازگەکاندا کوژران.

(٢٠) ملیۆن کەس کەم ئەندام بوون، کە دواتر توانای کاریان نەما.

(١٥) ملیۆن منداڵ ھەتیو کەوتن بە لە دەست دانی دایک و باوک و

خانەدانیان.^١

تەواو بوونی جەنگی دووھەمی جیھانی و نزیک بوونەوێ دامەزراندنی

دەولەتی جوولەگە لە فەلەسطين

ھەرۆک پێشتر باسماں کرد کە جەنگی دووھەمی جیھانی ساڵی (١٩٣٩) دەستی

پێکرد و (٦) ساڵی خایاند و بە ملیۆنەھای تێدا بوونە قوربانی سیاسەتە دۆزەخی و

دوژمن کاری یەکانی جوولەگە، جەنگ لە ساڵی (١٩٤٥) دا کوتایی هات و زۆریک لە

مەرام و ئامانجەکانی جوولەگە تێدا ھاتە دی ئەوێ بە تەنھا مایەوێ لەم قوناغەدا

کە جێ بە جێ بکریت بریتی بوو لە دامەزراندنی دەولەتی (ئسرائیل) لە فەلەسطين

دا.

بەلێ تەنھا (٣) ساڵ دواي تەواو بوونی جەنگی دووھەمی جیھانی ولە ساڵی

(١٩٤٨) دا بۆ یەگەم جار جوولەگە ئعلان دامەزراندنی دەولەتی (ئسرائیل) ی کرد

لە فەلەسطين دا و (قودس) ی شێ کردە پایتەخت و ناوی نا (ئورشەلیم). دوا بە

دواي ئەم ئعلان کردنە زۆریک لە ولاتانی خۆڕئاوا دانیان نابو و دەولەتە دا بە تایبەت

دەولەتە ھەمیشەییەکانی ئەنجومەنی ئاسایش، واتە دواي (٥١) ساڵ لە دارشتنی

١- الحرب والشعوب: بدر الدين السباعي.

برگه‌گانی برؤتوکولات، جووله‌که توانیان گه‌وره‌ترین خه‌ونیان بکه‌نه راست و ده‌وله‌تیکی سه‌ره‌خو و خواهن هیژ له خو ره‌لاتی ناوه‌راست دا بنیادبنین، که چه‌ن‌دین سال بوو خه‌ونیان پیوه ده‌بینی....

له دائره‌ی معارفی به‌ریطانیدا هاتوو و ده‌لئیت: ((جووله‌که‌کان کۆده‌بنه‌وه، وه‌ک گه‌لێک له فه‌له‌سطين داو ده‌وله‌تی جووله‌که‌ بۆ جاریکی تر بنیاد ده‌نیتنه‌وه، پاشان بنیادی هه‌یکه‌لی سلیمان ده‌که‌نه‌وه و فه‌له‌سطين ده‌که‌نه ده‌وله‌ت بۆ خو‌یان)) .

نه‌خشه‌ی جووله‌که‌کان له گه‌رانه‌وه‌یان بۆ فه‌له‌سطين و داگیرکردنی جووله‌که‌ پێشتر نه‌خشه‌ سازی زۆر وردو ژیرانه‌یان سازدا بۆ ئەم کاره‌ گه‌وره‌و چاره‌نوس سازه‌ که ئه‌ویش دانانی به‌رنامه‌ی ته‌واو بوو بۆ گه‌رانه‌وه‌یان بۆ فه‌له‌سطين، که ئەمانه‌ بوون:

۱- پارێزگاری کردن له په‌گه‌زی جووله‌که‌و عادات و ته‌قالیدو هه‌موو ئەو شته‌ تاییه‌تیانه‌ی که په‌یوه‌ست بوو به‌ خو‌یانه‌وه .

۲- دروست کردنی کاریگه‌ری له‌سه‌ر جیهان به‌گشتی و ده‌وله‌ته‌ زل هیژه‌ ئابوری و عه‌سکه‌ری و سیاسی یه‌کان به‌ تاییه‌تی، له‌ خزمه‌ت خو‌یانه‌دا بن واته‌: جووله‌که‌ - هه‌ر بۆیه‌ سه‌رۆک وه‌زیرانی ئه‌و ده‌مه‌ی (إسرائيل) به‌ ناوی (دین غورین) له‌م پێناوه‌دا ده‌لئیت: ((إنتصارنا في معركة فلسطين مرده إلى حسن سياستنا وليس إلى قوتنا الحربية)) واته‌: سه‌رکه‌وتنمان له‌ جه‌نگی فه‌له‌سطين دا، ده‌گه‌رێته‌وه‌ بۆ باش مامه‌له‌ کردنی سیاسیمان نه‌ک هیژی جه‌نگیمان.

۳- مه‌شق کردنی سه‌ربازی به‌ جووله‌که‌کان بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ی که ئاماده‌ باشیان هه‌بێت له‌ دروست کردنی هیژی سه‌ربازی إسرائيلیدا.....

۴- کرپنی زه‌وی و ملکه‌کان به‌ چه‌ند هی‌نده‌ی نرخ‌ی خو‌ی له‌ دانێشتوانی فه‌له‌سطين، ئه‌میش به‌ ئامانجی وه‌ده‌رنانیان له‌ زه‌وی باو باپیرانیان.

۵- یارمه‌تی دانی کۆمه‌لگا جووله‌که نشینه‌کانی فه‌له‌سطين له پێگه‌ی قه‌رزى پاره‌دانه‌وه .

۶- یارمه‌تی دان و ده‌ست گرتنى دامه‌زراوه بازرگانه‌کانی فه‌له‌سطين و سوريا، نه‌ویش له خزمه‌تی جووله‌که‌دا.

۷- دامه‌زاندنى بانک (مصرف) له ته‌واوی خاکی فه‌له‌سطين دا، بۆ یارمه‌تی دانی بواى مالی جووله‌که .

۸- له‌ت کردنى پێگه‌ی وشکانی و لێدانی سکه‌ی قیتار.

۹- هاندان و کار بۆ ئاسانکردنى جووله‌که‌کانی جیهان که دانیشتیوی غه‌یری فه‌له‌سطين بوون، بگه‌رێنه‌وه بۆ فه‌له‌سطين و ته‌واوی مافه‌کانیان ده‌سته‌به‌رده‌کریت و هه‌مانی ژيانیان ده‌کریت و حکومه‌تی اسرائیل ده‌بیته‌ دایک و ئامیزیان بۆ ده‌گرێته‌وه، هه‌ر له‌م پێگه‌یه‌وه بوو که زۆریه‌ی جووله‌که‌کانی جیهان به‌ گشتی و کوردستانی خۆمان به‌ تایبه‌تی گه‌رانه‌وه بۆ اسرائیل و جیگه‌و شوینه‌کانی خۆیان به‌ جیهانیشت.....

۱۰- شوین نه‌و پێگه‌ سه‌ره‌تایانه که‌وتن که دان پێانانی دووه‌لی یان له به‌رامبه‌ر به‌ حکومه‌تی اسرائیل دا تیا ده‌سته‌به‌ر ده‌کرا و به‌ حکومه‌تیکی شه‌رعی ده‌ناسیتره‌ به‌ جیهان.

۱۱- بۆ گومان نه‌مانه‌و ده‌یان خالی تر بریتی بوون له‌و هۆکارو نه‌خشانه‌ی که جووله‌که‌ گرتیانه به‌ر بۆ داگیرکردنى فه‌له‌سطين و دامه‌زاندنى حکومه‌تیکی بنکه‌ فراوانی سه‌ربازی و سیاسی و دینی و نه‌ته‌وه‌یی بۆ سه‌رجه‌م جووله‌که‌کانی دنیا.....

دوا وته له‌م باسه‌دا: -

ئه‌وه‌ی پێشتر خویندته‌وه به‌شیکی زۆر که‌م بوو له‌ چیرۆکی (بروتوکۆلات) ی جوله‌که ، که هه‌ولێ ته‌واویان دا بپه‌رگه‌ بپه‌رگه‌ و خال به‌ خالی جی به‌ جی بکه‌ن به‌ ئومیدی ده‌ست گرتنى ته‌واویان به‌سه‌ر جیهاندا و بۆ مه‌به‌ستی به‌رچاو پۆشنکردنى

تۆي خويتهرى خۇشەويست ، حەزەم كىرد ھەندىك لە ئامانجى سەرەكى و خالەكانى
(بروتوكولات) باس بىكەم ، كە برىتى بوون لەمانە : -

۱- لەناوبردىنى دىنەكانى غەيرى -جولەكە- بەتايىبەت مەسىحەت و ھەردوو
رېچكەي (كاتولىكى و ئەرسۆزوكىسى) و پاشان اسلام ھەروەك پېشتىر باسما كىرد ،
كە جى بە جى كىردنى ئەم بېرگانەي بروتوكولات ، لە ژمارە (۱۷، ۱۴) خۆي لە
يارمەتى دانى شۆرپشى بەلشەفى پوسىادا دەبىنىيەو لەلايەن شوغىەكان و
لەناوبردىنى قەيسەرى مەسىحى، پاشان بۆ دزايەتى كىردنى (اسلام) ىش دەولەتى
عثمانيان) پوخاندو خەونەكانيان ھاتە دى.

۲- دەست گرتەن بەسەر ئابوورى جىھاندا (الاقتصاد العالمى) و كۆكىردنەوہى
پارەو كەلەكە كىردنى، ھەروەك لە بروتوكۆلى (۶) دا باس لەم مەسەلە گىرنگە
دەكات.

۳- دەست گرتەن بەسەر مىدىي جىھاندا ، لە ھەرسى بوارى بىنراو بىستراو
خويندراو ، كە ئەمەشيان لە (بروتوكولات) ى ژمارە (۱۲) دا باس كراوہ.
بىگومان جولەكە توانيان دەست بەسەر زۆرىك لە كەنالە مىدىيەكانى
ئەمەرىكادا بگىرن ، ھەر لەبەرئەمەيە كە ئەمەرىكا زۆر گوئ پەل بۆ جولەكەو
بەرژەوہەندىەكانى دەپارىژىت.

پاشان دەست گرتەن بەسەر مىدىي پۆژئاوا بەگشتى و بەرىطانیا بە تايىبەتى،
ئەويش بەو جۆرەي كە لە مىدىيەكانى ھەرىك لە ئەمەرىكا و ئەورپا وە ھىچ شتىك
نەوترىت و بلاونەكرىتەوہ لە دژى جولەكەو بەلگو بە پىچەوانەوہ پەردە پۆش
كىردن و شارەندەوہى كارە دزىو چەپەلەكانيان كە پۆژانە ئەنجامى دەدەن، لەگەل
ھەموو ئەمانەشدا پۆزىش ھىنانەوہ بۆ كيانى زايۆنى بەوہى كە ھەرچى دەكات مافى
خۆيەتى بەرگى لە بوونى خۆي دەكات و تەواوى ئەو گروپ و حزب و دەسەلات و
ولاتانەي كە دژى جولەكەن، تىرۆرستى و لە لىستى پەش دان.

۴- کوشتن و له ناوېردن و پښاندن هه موو نه و که سابه ی که د ژایه تی به رژه و نه دیه بالا کانی جووله که ده که ن و ده بڼه مه ترسی له سهر کیانی اسرائیل، هه روه که له پرکه کانی (۱۵، ۸، ۱) ی پروتوکولاتدا باسیان له م خاله کردوه.

۵- پشت به ستن به کاری جاسوسی و هه وال دزین له هه موو بواره کاند، نه مه ش له پروتوکولی (۱۷) دا باسی لئوه کراوه، جووله که له کاری جاسوسیدا دوا پله کانی زیره کیان بریوه به جوړیک که هیچ که س له جیهاندا هاوتایان نیه، (موساد) (جیهازی مخابه راتی ئیسرائیلی) به به هیژترین و قیللوی ترین و سهرکه وتووترین دهرگا داده نریت له جیهاندا که کاری سهره کی بریتی به له کاری سیخوړی بۆ جووله که.

۶- بلاوکردنه وهی فسادو به دکاری و حه زه جنسیه کان و سهرقال کردنی خه لکی پیوه ی، به جی هینانی نه م خاله یان وه ک پوژی پووناک دیاره، گهر سهریکی نوqm بوونی خه لکی نه وروپا به گشتی و نه مه ریکا به تاییه تی بکه یین، پاشان گهر سهرنجی ولاتانی به ناو اسلامی خوشمان بده یین، نه وه پیویستمان به هیچ به لکه یه ک نابیت بۆ سهرماندنی نه م راستیه، که چۆن که نچمان له کوپو له کچ سهرقال کراون به یه کترو به گورانی و په قس و خو نمایش کردن بۆ یه کتروو تیکه ل کردن و ناسایی کردنه وهی په یوه ندی نادرستی نیوانیان و تهرخان کردنی ده یان و سهدان که نالی ناسمانی و لوکالی له پیئاو نه م نزمیانه دا... هه ول دان بۆ بی ثابوکردنی هه ردو و په گه زو فپی دانی به رگی شهرم و داوین پاکی و به نامۆ پیشاندانی به ها بالاکان و ناسایی کردنه وهی گنده لیه نه خلایه کان... هه مووی له کاری پیس و دوزه خیانه ی جووله که یه، له پرکه کانی پروتوکولاتدا نه خشه ساریان بۆ کراوه.

۷- برسی کردن و نان گرتنه وه له گه لان و سزادانیان به نابلقه ی ثابوری (الحصار الاقتصادي) نه میش له پیئاو ده یان نامانچ دا که بریتین له:

أ- هه رکه لیک برسی کرا به ناسانی دوو شتی زور گه وره له ده ست دهادت که نه وانیش بریتین له (دین و په وشنت) که نه مه ش گه وره ترین ثاواتی جووله که یه دهره ق به گه لان به لکه شمان له سهر نه مه، بوونی نابلقه ی چه ند ساله ی سهر

عێراق بوو له لایه ن ته وه یه کگرتوو ه کان و له دوا ی داگیرکردنی کوهیت له به روار ی (۲- ۸- ۱۹۹۰) له لایه ن سوپای عێراق وه، بینیمان گه لی عێراق له دهره نجامی ئه و ئابلقه سه پینراوه ی سه ر عێراق توشی چ کاره ساتیکی مریی و دینی و ئه خلاق ی بوو!!.

ب- هه ر گه لێک برسی کرا بیرکردنه وه له ده ست ده دات، چونکه گه وره ترین نامانج له ژیا ندا بریتی ده بی ت له په یدا کردنی بژیوی ژیا ن، به مه ش توشی گه وره ترین دوا که وتوی ده بن له پوی سیاس ی و فره هنگی و پۆشن بیری و زانسته وه، که دیسانه وه ئه مه ش گه وره ترین نامانجی جووله که یه له وه ی که گلان نه زان و به نچ و نه فام بن و بیرنه که نه وه و ته نها خه یالیا ن لای تی رکردنی (گیرفان و گه ده و داوین) یان بی ت !!!

ج- هه ر گه لێک برسی کرا ئازادی له ده ست ده دات، چونکه چاوه پێی (نان) ده بی ت له که سانی غه یری خۆی، به مه ش ئازادی له ده ست ده دن و جله ویا ن ده چیته ده ستی (نان ده رانیانه وه)، گو مان له وه شدا نیه که و ترا وه (نانت به ده ست کی بی ت، بریاریش ت هه ر به ده ست ئه و ده بی ت). هه مو ئه مانه ی که با سکره به زیاده وه به سه ر خۆمان ها تو وه و به سه ریا ن هینا وین !!

۸- گرته به ری هه مو پێگه یه کی دروست و نا دروست بۆ گه یشتن به نامانجه کانت، ئه مه ش له پینا و جی به جی کردنی (الغایه تبرر الوسيلة)
۹- ئه و که سه ی ده بی ته که سیکی سیاس ی نابیت پا به ند بی ت به ه یچ بنه مایه کی ئه خلاقیه وه، وه سیاس ی سه رکه وتوو ئه و که سه یه که ه یچ با یه خیکی بۆ به ها بالاکان دانه نی ت.

۱۰- بلاو کردنه وه ی ئا کاره دزیوو نه خۆشه کان له ناو گه لاند، که ئه مه ش یارمه تی ده ریکی باشه بۆ هه لوه شان دانه وه ی یه که کانی خیزان و له ناو بردنی هه روه ک له برو توکولی (۱۲) دا با س له م خاله ده کات.

جووله که له م بواره دا ئه سپی خۆی چاک تاوداو به تایبته ئافره تیا ن کرده گه وره ترین هۆکار بۆ جی به جی کردنی ئه م نامانجه گلۆه یا ن، ئه ویش به ناوی

نازادکردنی ئافرهت (تحریر المرأة) و دهستی پی ههنگرتی له گه ورهترین کاری سه رهکی خوی، که خانمیتی مال و دایکایهتی و پهروه رده کردنی نهوهی نوئی بو دوا پوژی کومه لگا، له بهرامبهردا کار پی کردنی له دام و دهزگاگان و ههنگرتی نهو شرک و بارانهی که له سه ر شانی پیاو بوو، پاشان تیکشکاندنی نهفسیهت و له ناوبردنی ژنایهتی ئافرهت و کردنی به پیاو لهم نیهوده باجی هه ره گه وره ته نه ئافرهت دای چونکه له کاری سه رهکی خوی لایراو خرایه سه ر کاری پیاو، به مهش نهوهی که هه یبو له دهستی داو کاری پیاویشی پی نه نجام نه درا!!!!!!

۱۱- نه مانی خیزان له ولاتانی پوژئاوادا نه نجامی پهنج و تیکوشانی جووله که یه لهم بواره داو گه وره ترین به لگه یه له سه ر نه م راستیه.

نهو که سه ی ده کریتته ده سه لات داروو فه رمان پهوا ده بیئت مماره سه ی کاری فیل کردن و دزی و چاو به ست کردنی گه ل و خیانهت له گه ل کردنیان له بهرامبهردا نه نجام بدات، که له بروتوکولی (۱) دا باس له م خاله ده کات به جی هاتنی نه م ئامانجه شیان کاریکی به لگه نه ویسته، نهویش به وهی گه ر سه رنجی ده سه لاتدارانی سه ر زهوی نه مرۆ بدهین نه م سیفه ته دزیوهیان زور به ئاشکرا تیدا به دی ده کهین، له وهی که پیش هه لباردنیا چ فریشته یه کن له گه ل گه ل و میللهت و هه وادارانیا ندا و دوا ی گرته دهستی فه رمان په وایشیان چ ابلس و نه گلیسیکن له گه لیاندا؟؟!!

بهندی شه شه م

میژووی جوله گه گانی کوردستان

یه کیکی تر له و باسه گرنگانه ی که پیویسته هه لویسته یه که له سهری بکه یز و که میک بنوسین ده باره ی بریتیه له (میژووی ئه و جوله گانه ی که له کوردستاندا زیان و هۆکاری هاتن و مانه وه و پاشان کۆچکردنیاں له ناوه پاستی سه ده ی پابردوودا به ره و ئیسرائیل).

بیگومان ئه مه ش مه سه له یه کی گرنگه و ته واوکاری باش ده دات به بابیه تی نیو کتیبه که مان، چونکه ئه م کتیبه به زمانی شیرینی کوردی نوسراوه و خوینه ری کورد ده یخوینیتیه وه، له به ره ئه وه پیویسته له دوا بابه ته گانی ئه م باسه دا کورته یه که ده باره ی (کوردو جوله که) و میژوویان بنوسریت، تا قوی به پیز زیاتر ئاشنا بکات له ته واوی ئه م باسه، ئه وانیش له چه ند باسیک پیک هاتوون که ئه مانه ن:

باسی یه که م: میژووی هۆکاری په ییدا بوونی جوله که له عێراق به گشتی و له کوردستان به تایبه تی...

هۆزو کۆمه له گانی جوله که له خاکی عێراقدا به کۆنترین تاقم هه ژمار ده کرین له ئاست هۆزو تاقمه گانی تری جوله که ی جیهان، بیگومان هۆکاری ئه مه ش ده گه پیتیه وه بۆ دوو حاله تی سه ره کی که له میژووی جوله که دا زۆر دیاره ئه وانیش بریتین له و داگیرکهریه ی که به سه ریاندا هات له سه ر ده سستی هه ردوو زله یزی ئه و سه رده مه که پادشای (ئاشوری و بابلی) بوو ئه ویش به وه ی که هێرشیاں کرده سه ر ولاتی (که نعان) واته (فه له ستین).

پادشای ئاشوریه کان ناوی (تجلات بلاصر) بوو، هه لسا به داگیرکردنی به شی باکوری (فه له ستین) له سالی (۷۲۲) ی پیش زاین و به م هۆیه شه وه ده سستی گرت به سه ر خاکی (جلیل) دا که به شی باکوری فه له ستینی ده کرد له گه ل خۆره لاتی نه رده ندا، دوا ی ته واو بوونی جه نگ ئاشوریه کان هه لسان به پاگواستنی هۆزی

(مفتالي) که يه کي بوون له (١٢) هوره کي بهی ئيسرائيلو پاشان دهیشتوی خوره لاتی ئه رده نو به ره و شاری (ناشور) که باکوری عیراق ده کات و له ئیستادا به کوردستان ناوده بریت هتایان.

به هه ر حال ئاشوریه کان له حمله ی یه که مدا بهشی باکوری فههستییاں داگیر کرد که به (اسرائیل) ناسرا بوو، پاشان بۆ جاری دووهم هه ئسان به هه ره شه کردن له و جوله کانه ی که دانیشتوی بهشی باشوری فههستییاں بوون که پیتی دهوترا (مملکه یهودا) و به تاییه تتر پایته خته که یان (وشلیم) بوو - تقدس - دوا ی دهه سنگرتنیاں به سه ر بهشی باشوری فههستییدا، هه ره ک جاری یه که م هه ئسان به راگواستنی ژماره یه کی زۆری ئه و جوله که دانیشتوانه ی که له ویدا نیشته جی بوون، بۆ ئه و خاکه ی که ئاشوریه کان خویان تیایدا ده سه لاتیاں هه بوو، ژماره ی جوله که راگوازاوه کان بۆ ژیر ده سه لاتی ئاشوریه کان له عیراق به گشترو کوردستان و به شیک له تورکیا به تاییه تی بریتی بوون له نزیکه ی (٢٧٢٩٠) که سه رو ژماره یه ک سه ربازی زۆر بۆ لیخوړینی (٥٠) ئه سپو عه ره بانه که وتنه ری تا ئه م کاره به پیره بجیت.

دهوله تی ئاشوری له سالی (٦١٢) ی پیش زاینداو له سه ر دهستی هاوپه یما نی (کلدانیه کان) کوتایی هات، بۆ جاریکی تر دهوله تی کلدانی هه ئسان به شه رو جهنگ و هیرش کردنه سه ر بهشی باشوری فههستییاں که به (یهودا) ناسرا بوو، به هوی کومه لیک هۆکاره وه که یه کیکیان بریتی بوو له پابه ند نه بوونی جوله که کان به و په یمانانه ی که دابوویان به ده سه لاتی کلدانی و پاشان کاریۆ ئاسانکردنی میصریه کان که ولاتیاں بۆ به رن به پیره و له بری کلدانیه کان، هه ر بویه بۆ دوا جار فههستییاں و له گه ئیشیدا (أوشلیم) ی پایته خت کوتاییاں به ده سه لاتداریتی جوله که ی تیدا هیترا له سه ر دهستی پادشای بابلیه کان به ناوی (نبوخذ نصر) له سالی (٥٨٦) ی پیش زاینیدا.

ئه م پاشایه هه ئسا به کاو لکردنی (مسجد الاقصی) پاشان راگواستنی هه زلران جوله که ی دانیشتوی ئه وی به ره و (بابل) له خوا رووی عیراق به تاییه تتر هه ندیکی لی

هه‌مان بۆ ناوچه کوردنشینەکان، که تا ئێستاش دەنگوباسیان دیار نیە و توێژەرانی بەم کەسە ونبوانە دەڵێن: (الاسباط المفقودة) واتە: "کۆمەڵە نادیارەکان" (THE LOSI TRIBLS) بەلام ئەوە نەندە ی جێگیرو دیارە دەربارەی (ئەم کۆمەڵە نادیارە) ئەوەیە کە ئەمانە لە (١٢) کۆمەڵە کە ی جوله‌کەن.

بەلێ ئێستا تارا دەیه‌ک تیگە‌یشتین و بەرچاو پوون بووین لە هۆکارو میژووی هاتنی جوله‌کە بۆ (عێراق و کوردستان) کە لەسەر دەستی پادشای دەسه‌لات دارەکانی ئاشور لە سالی (٧٢٢) ی پێش زاین و بۆ جاری دوو هه‌میش لەسەر دەستی پادشای بابلی (نبو خضر نصر) لە سالی (٦١٢) ی پێش زاین ئەم پووداوانە پوویان داوه‌.

دوای جێگیربوون و مانەوه‌یان لە کوردستاندا جوله‌کەکان پەرەیان سه‌ندوو لەپووی ژماره‌وه‌ زیادیان کردو تیگە‌ل بوون لەگە‌ڵ دابو نهریت و زمان و شیوازی ژیان و عورفو عاده‌تی عێراقیه‌کان به‌ گشتی و گە‌لی کورد به‌ تایبه‌تی، به‌بێ له‌ ده‌ستدانی که‌لتورو شوناس و دین و تایبه‌تمه‌ندیه‌کانی خۆیان^١.

باسی دووهم: ئیماره‌تی (حیدیاپ) ی جوله‌کە لە کوردستاندا.
دوای زالبوونی هێزی (فهریسیه‌کان) به‌سەر جله‌وی فه‌رمانپه‌وایی له‌ (ئێران و عێراق و کوردستان) دا له‌ سالی (١٢٦) ی پێش زاینداو پامالینی ده‌سه‌لات و شوینه‌واری (سه‌لجوقیه‌کان) که‌ هاوپه‌یمانی (ئه‌سکه‌ندهری مه‌قدونی) بوون، میرنشینیکیان له‌ ناوچه‌یه‌ دامه‌زراند که‌ سه‌رده‌می ئاشوریه‌کان و بابلیه‌کاندا جوله‌کە ی تێدا نیشته‌جێ کرابوو، به‌ناوی میرنشینی (حیدیاپ) که‌ به‌عه‌ره‌بی پیتی ده‌وترا (حزة).

ئەم میرنشینه‌ له‌ لایه‌ن جوله‌کە‌کانه‌وه‌و له‌ خاکی کوردستاندا دامه‌زراو له‌ سنووری جوگرافی و ده‌سه‌لاتی له‌ ناوچه‌ی ئازهربايجانه‌وه‌ ده‌ستی پێده‌کرد به‌ره‌و

١- دراسات في تاريخ اليهودية والمسيحية في كوردستان. د: فرست مرعي.

خۆرەهلەتی ھۆبەری (دیجلە) و تا ناوچە ی (نەسیب) لە سنووری تورکیا درێژ دەبوو، بەلام ئەمەنی ئەم میرنشینه لە (٧٩) ساڵ زیاتری نەخایاندو کوتایی ھات، دکتۆر (أحمد سوسة) کەسایەتی جولەکە ی عێراقی بوو، بەلام لەسەر دەمی پاشایەتیدا موسوڵمان بوو، لە کتێبی (العرب واليهود في التاريخ) دا دەلالت: ((إیمارە حیدیب تأسس وسط منطقة كردستان، وازدهرت في القرن الاول بعد الميلاد)) واتە: میرنشینی حیدیب لە ناو دەپاستی کوردستاندا دامەزراو لەسە دە ی یەکەمی دوای زاین کوتایی پی ھات. پادشای ئەم میرنشینه ناوی (مونو بازوس) بوو، ئافەرەتێکی کردە ھاوسەری خۆی بەناوی (ھیلانە) لە سالی (٥٠) ی زاینیدا کۆچی دوایی کرد. مندالتکی کۆپی لە (ھیلانە) بوو بەناوی (إیزاتیس) و لە سالی (٣٦) ی زاینیدا جلەوی فەرمانزەوایی گرتە دەست و بەردەوام بوو تا سالی (٦٠) ی زاینی و دواتر ئەویش کۆچی دوایی کرد، بەلێ ئەم میرنشینه پایتەختەکیان بریتی بوو لە (أربیل) و ھاوێ (٧٩) ساڵ بەردەوام بوو، بەلام دواتر لەسەر دەستی (إجرا گوری رومانی) بەناوی (تراجان) کوتایی ھات لە سالی (١١٦) ی زاینی^١.

باسی سییەم: جولەکەکانی پۆژەهلەت و کوردستان.

کاتێک سەرنج لە ھەلس و کەوت و شیوازی ژبانی جولەکەکان دەدەین، دەبینین کە جولەکەکانی پۆژەهلەت زیاتر جیاوازییان ھەیە لەوانی تر، بەتایبەت جولەکە دانیشتووھەکانی ولاتی عەرەبی و بەشێک لە ئێران و کوردستان بەتایبەتی بە زمانی ئارامی نوێ قسەیان دەکرد، سەرەپای ئەمەش دەبییت ئەو بزانری جولەکەکانی ولاتی کوردستان (سەرەپای زمانی تاییەتی خۆیان کە زمانی (عبریە) زۆر بەباشی زمانی کوردیشیان زانیو) و لەگەڵ ئەو شدا جولەکەکانی ولاتی عێراق و کوردستان تیکەڵ بە دانیشتوانی سەرچەم کەلانی عێراق بوو بوون و لە ھەموو شوێن و جێگە کدا بەدی دەکران، بەردەوام بەدوای پیشە و کاروباری خۆیاندا سەرگەرم

١- أبحاث في اليهودية والصهيونية : أحمد سوسة : ص ١١٢، ١١٣.

بوون، نه مائەت لە سالاى حوكمرانى دەولەتى ئىسلامىداو لە پۇرگارى
(هەباسبەگان) دا (۱۲۲-۶۵۶) ی کۆچى و دواىرىش لەسەر دەمى عوسمانىيەگاندا لە
نيوان سالەکانى (۱۲۹۹-۱۹۲۲) ی زابى لە عېراقدا هەموو داب و نەرينىكى تايەت
بەخويان هەبوو و ئازادو سەرپەست بوون لە ژێر چەترى دەسلالى ئىسلامىداو
تەواوى ماڤو ئازادىيەگانيان بۆ فەراهم هاتبوو، موسولمانان هەم مال نەتەوهيى و
هەم ماڤ بىروباوەرى ئازاديان پى پەوا دەبينين و هيچ دەسلالتيك لەو دەسلالته
ئىسلاميه يەك لەدواى يەكانە لەژێر هيچ ناوو بيانويهکدا سەرکوتى جولهکهکانى ژێر
دەسلالاتى خويان نەدەکردو جولهکه بەتەواوى مانا ئازادو سەرپەست بوون لە
دەولەتى ئىسلاميدا بەجۆرتيک که لە پۇرگارى دەولەتى عوسمانيداو لەسالى (۱۸۷۶)
که دەستورى عوسمانى بلأوکرايه وه، زۆر لە جولهکهکانى ناو ئەم قەلەم رەوه بوون
بەئەندام لە ئەنجومەنى پيرانى دەولەتى عوسمانيداو يەکم دەزگای چاپ و
بلأوکردنە وه ئەو جولهکانە هینايانە تورکياوه که لەسەر دەستی دەسلالتدارە
ستەمکارەکانى ولاتى ئيسپانياوه پاوناوبوون و ئەوانيش لەژێر چەترى دەسلالاتى
عوسمانيدا گیرسابوونه وه موسولمانان باوهشى سۆزو مرؤفە دوستانيان بۆ
کردبوونه وه.

١٩٧٨ : لايف ٤١٢ : ١١

باسی چوارەم: شوینە پیرۆزەکانی جوله‌که له کوردستان.
له عێراقدا به‌گشتی و له کوردستان به‌تایبه‌تی هه‌ندی شوینی پیرۆز هه‌ن که
تایبه‌تن به‌جوله‌که‌وه، که ئه‌مانه‌ن:

- ١- گۆپی پێغه‌مبه‌ر (ناحوم الاقوشی) له ناوچه‌ی پێ‌په‌ش.
 - ٢- گۆپی حازان دیفیدو حازان یوسف له ناوچه‌ی (عمادیه).
 - ٣- ئه‌شکه‌وتی (إلیا) له گوندی (بیتنور) ی ناوچه‌ی (به‌رواری بالا).
 - ٤- گۆپی (داینال) پێغه‌مبه‌رو هاو‌پێکانی له شاری که‌رکوک.
 - ٥- گۆپی (إستیر) و مامی به‌ناوی (مردخای) له شاری هه‌مه‌دان.
 - ٦- گۆپی (ناثانیل هالیفی) له ناوچه‌ی به‌رزان.
 - ٧- گۆپی (شموئیل ناثانیل) له شاری موصل که پێ‌ده‌وتریت (شیره‌دین).
- پاشان ده‌رباره‌ی ئه‌و جێگه‌و شوینانه‌ی که (که‌نیسه‌ت) ی جوله‌که‌ی تیدا
بووه، واته‌ شوینی په‌رسته‌شکه‌کانیان - له زۆریه‌ی هه‌ره زۆری شاروشارۆچکه‌کانی
کوردستاندا بوونیان هه‌بووه و به‌ ئازادی په‌رستشی تایبه‌ت به‌ خۆیان تیدا ئه‌نجام
داوه، ئه‌ویش به‌م جۆره‌ی لای خواره‌وه:

ژماره	شوین	ژماره ی په‌رستگاگان
۱	اربیل	۲
۲	العمادیة	۲
۳	کرکوک	۲
۴	زاخو	۲
۵	دهوک	۲
۶	سلیمان	۱
۷	هه‌له‌بجه	۱
۸	ئاگرئ	۱
۹	شه‌قلاره	۱
۱۰	په‌واندوز	۱
۱۱	خانه‌قین	۱
۱۲	پینجوین	۱
۱۳	هیران	۱
۱۴	سنه (سنندج)	۱۷
۱۵	مهاباد	۱
۱۶	دیاربکه‌کر	۱
۱۷	ماردین	۱
۱۸	کفری	۱
۱۹	کوئسنجاف	۱
۲۰	شنۆ	۱
کۆی گشتی په‌رستگاگان		۴۲

- له گەل نه وه شدا كه له هه ندى شارو شاروچكه ي ترى كوردستاندا قوتابخانه ي
تاييه ت به خويان هه بووه و سه ر به (كه نيست) ي جوله كه بوون، نه ويش به م جۆره :

ژماره	شوین	تییینی
١	أربیل	قوتابخانه یه ك بووه سه ر به (كنیست) ی جوله كه كان.
٢	كه ركوك	قوتابخانه یه كی ئیسرا ئیلی بووه له كه ركوك.
٣	عمادیه	قوتابخانه یه ك بووه سه ر به (كنیست) ی جوله كه .
٤	سنه	پایته ختی كوردستانی ئێران، و دوو قوتابخانه ی تیڤا بووه .
٥	خانه قین	قوتابخانه یه ك بووه سه ر به (كنیست) ی جوله كه .
٦	زاخۆ	قوتابخانه یه ك بووه سه ر به (كنیست) ی جوله كه .
٧	شنۆ	شاریكه له كوردستانی ئێران.
٨	نیدوه	گوندیكه له كوردستانی عێراق نزیك سنوری توركیا.

- بوونی نه م ژماره زۆرو له بهرچاوه ی جیگه و شوینی په رستش و قوتابخانه
تاییه تانه یان به لگه ی ته وا و دروسته له سه ر ئازادی په هاو نه رمی و مامه له ی جوان و
تیگه شتوانه ی موسولمانان له گەل جوله كه دا له سه رده می زیڕینی ئیسلامیدا، به لام
له بهرام به رداو ئیستا كاتیك جوله كه ده سه لاتی هه یه، هه موو ده زانین كه نه وان چۆن
مامه له له گەل موسولماناندا ده كه ن و به ئاگرو ئاسن به ره رچیان ده ده نه وه !!!

باسی پینجه م: هۆکاری گۆچکردنی جوله که کانی کوردستان بۆ
ئیسرائیل له ناوه پاستی سه دهی (بیست) دا.

هه روه ک پینتر باسما کرد نه و جوله کانه ی که وتیونه عیراق و کوردستان وه
تۆرپه ی پاشماوه ی نه و جوله کانه بوون که به دوو قوناغی جیاوازو له لایه ن
ئاشوریه کان و پاشان بابلیه کانه وه هینرابوونه عیراق و کوردستان و جیگیر بوو بوون
له سالی (۵۲۹) ی پیش زاینیداو له لایه ن کۆرشی دووه می فارسه کانه وه ناوچه ی
بابل و باشوری عیراقیان داگیرکرد، پاشان (کۆرش) سالتیک دوا ی داگیرکردنی بابل
پینگای دا به گه پانه وه ی جوله که کان بۆ فه له ستین و به هۆی نه م پینگه پیدانه وه
نزیکه ی (۴۰) هه زار جوله که گه پانه وه بۆ (أوشلیم) دواترو له دوا ی نه م ساته وه
کۆچی جوله که کان بۆ ئیسرائیل به شیوه یه کی (سنوردان) بوو، تا نه وساته ی که
ده ولته ی جوله که پاگه یه ندرا له سالی (۱۹۴۸) داو دوا به دوا ی نه م پاگه یاندنه
سه رجه م جوله که کانی جیهان به گشتی و عیراق و کوردستان به تاییه تی سه ره تای
کۆچیان ده ستیان پی کردوو ژماره یه کی تۆریان له پینگای (ئیران) وه ده ستیان
دایه کۆچی به کۆمه ل، له ناوه پاستی سالی (۱۹۴۹) دا حوکومه تی عیراق پینگای به و
جوله کانه دا که ئاره زووی کۆچکردنیا ن هه بوو، به و مه رجه ی ده سته لگرن له و
شوناسنامه (جنسیه) عیراقیه ی که هه یان بوو به م پییه (۶۳) هه زار جوله که له
پینگای هتلی ئاسمانی نه مه ریکا وه کۆچیان به ره و (ئیسرائیل) ده ست پیکرد.

بۆ سالی دوا یی و له سالی (۱۹۵۰) دا (صالح جه بری) وه زیری ناوخۆی عیراق
پرۆژه یاسایه کی خسته به رده م په رله مانی عیراقی و نه وه ی تیدا هاتبوو که
گه پانه وه ی جوله که له عیراقه وه بۆ ئیسرائیل پینگه پیدراوه به و مه رجه ی ده ست له
شوناسنامه کانیا ن هه لگرن، پاشان یه کیک له قسه کانی تری نه وه بوو که
ده یووت ((به هیچ جۆرێک له به رژه وه ندی عیراقدا نیه که پینگربن له به رده م کۆچی
جوله که کاند، تا له عیراقدا به میننه وه)) . بێگومان بریارێکی ئاوا گرنگ وه ستیار
که و ره ترین فاکته ر بووه بۆ هاندان و پینگای خوشکردنی گه پانه وه ی جوله که کانی

عێراق و کوردستان بۆ ئیسرائیل. بە ئی دووبەدوای ئەم پێگە پێدانه جوله که کان که وێه خۆیان و زۆریه یان له ناوچه ی قه سری شیرین - خانه قین - په نایان بۆ ئێران بریوو له وێوه به فرۆکه ده برانه - قهرص - و دواتر ده گوێزرانه وه بۆ فه له ستین، ئەو جوله کانه ی به م پێگه یه دا ده پۆشتن بریتی بوون له جوله که دانیشستوو کانی کوردستان و ناوه راستی عێراق... به لام جوله که کانی ناوچه ی موسڵ و زاخۆ نامیدی و به شیک له هه ولێرو چهند ناوچه یه کی سنوری تر ده چوونه (تورکیا) و له وێوه به ره و ئیسرائیل ده گوازرانه وه، هه ندیکێ تریان له جوله که کانی باشوری عێراق له پێگه ی (شط العرب) وه ده چوونه (ئهبادان) و ولاتی ئێران و له وێوه به ره و ئیسرائیل ده گه رانه وه.

ژماره ی ئەو جوله کانه ی که له نیوان ساڵه کانی (۱۹۱۹-۱۹۴۵) گه رانه وه بۆ ئیسرائیل بریتی بوون له (۳۵۳۹) که س.

دوای سالی (۱۹۵۰) له لایه ن به ریتانیه کانه وه به کورده جوله که کانی کوردستان پاگه یه نرا که خۆیان ناماده بکه ن بۆ گه رانه وه به ره و خاکی فه له ستین. بێگومان ئەم مژده و پێگه بۆخۆشکردنه ی ئینگلیزه کان گه وره ترین هانده ر بوو بۆ کۆچی جوله که کان له کوردستانه وه به ره و ئیسرائیل.

باسی شه شه م: قوناغه کانی کۆچکردنی جوله که کانی جیهان له نیوان ساڵه کانی (۱۹۴۸-۱۹۷۳).

یه که م: ماوه ی نیوان سالانی (۱۹۴۸-۱۹۵۱).

ئەم ماوه یه به دیارده ی کۆچی به کۆمه ئی جوله که کان هه ژمارده کریت له میژووی کۆچی جوله که بۆ ئیسرائیل.

ژماره ی کۆچه رانی جوله که له م سالانه دا بریتی بوون له (۶۵۸) هه زار جوله که ی کۆچکه ر، ته نانه ت ئەم شه پۆله کۆچه ی جوله که له سالی (۱۹۴۸) که جه نگی به ناو (عه ره ب- ئیسرائیل) یش هه لگیرسا، نه وه ستاو کۆچ هه ر به رده وام بوو، به زۆری جوله که له م سی ناوچه یه وه به ره و فه له ستین به پێی که وتن.

۱ - جوله كه كانى ئەوروپاي خۇرئاواو قېرىس.

۲ - جوله كه كانى ئەوروپاي خۇرھەلات.

۳ - ئەوانەى كه له ولاتە عەرەبىيەكان و كوردستان و هەندى له ولاتانى ترى
پۇژھەلاتەو بەرەو ئیسرائیل بوو بوونەو.

دووهم: ماوەى نیوان سالانى (۱۹۵۲-۱۹۵۴).

له ماوەى ئەم دوو سالەدا كۆچكردنى جوله كه پووى له دابەزىن كرد، بەجۆرىك
ژمارەى كۆچكەران له (۵۰) هەزار كەس تێنەدەپەرى، له ناویاندا پێژەى (۷۸٪) یان
بریتى بوون له جوله كه كانى پۇژھەلات، بێگومان هۆكارى ئەم دابەزىنەش له نیوان
ئەو دوو سالەدا دەگەرايەو بەو ئەو قەیرانە ئابوریەى كه توشى حوكمەتى ئیسرائیل
بوو بوو.

سییەم: ماوەى نیوان سالانى (۱۹۵۵-۱۹۵۷).

له قۇناغەدا كۆچكردن له بەرزبوونەو یەكى بەرچاودا بوو، ئەویش بەهۆكارى
باش بوونى بواری ئابورى حوكمەتى ئیسرائیلەو.

ژمارەى كۆچكەران له ئەم دوو سالەدا گەیشته (۱۶۰) هەزار كەس و نزیکەى (۱۰۰)
هەزاریان له ولاتانى خۇرئاواى عەرەبىيەو ئەوانى تریشیان له پۆلەنداو هەنگاویان
بەرەو خاكى فەلەستین هەلگرت و كۆچیان بەرەو ئەوى سازدا.

چوارەم: ماوەى نیوان سالانى (۱۹۵۸-۱۹۶۰).

له نیوان ئەم دوو سالەدا پێژەى كۆچكەرانى جوله كه له ولاتە جیاوازهكان و
جیهانەو بەرەو ئیسرائیل بۆ جارىكى تر پووى له دابەزىن كردو تەنها (۷۵) هەزار
كەس بەشداری كۆچیان كرد، ئەمەش له بەرئەوێ له ئەم ماوەیەدا ولاتىكى وەك
مەغریب سەرەخۆیى خۆى وەرگرت و پێگای له مەسەلەى كۆچ گرت بەرەو
ئیسرائیل، سەرەپای سەرھەلدانى سىستىكى تازە له ولاتى (تونس) دا كه برپارى
پاگرتنى كۆچیدا له ولاتەكەیدا، ژمارەى كۆچكەران له ئەم (۲) سالەداو له ولاتانى
عەرەبى و ئەفەریقادا له (۳۰٪) تێنەدەپەرى.

بېنجه م: ماوهی نیوان سالانی (۱۹۶۱-۱۹۶۴).

کۆچکردن له ماوهی ئەم دوو ساله دا پووی له زیادبوونی بهرچا وکرد ئه ویش به هۆکاری چاک بوونی بواری ئابوری ئیسرائیله وه بوو، به جۆری (۵۴٪) ی پێژهی کۆچکهران له ولاتانی ئاسیا و ئهفریقا و جیهانی عه ره بیه وه به ره و ئیسرائیل به پێ که وتن.

شه شه م: ماوهی نیوان سالانی (۱۹۶۵-۱۹۷۳).

به هۆی دروستبوونه وهی قهیرانی ئابوری له ناو حوکمه تی ئیسرائیلدا پێژهی کۆچکهران پووی له دابه زین کرده وه و به جۆریک له ماوهی ئەم (۸) ساله دا ته نها (۵۴) هه زار جوله که به شداری کۆچیان کرد، که له ناویاندا جوله که کانی پۆژه لات له (۶۹٪) یانی پێک ده هینا.

ناوهنده سه ره کهیه کانی نیشته جیبوونی کورده جوله که گان له

ئیسرائیل

بێگومان ئه و کورده کۆچکهرانهی که له دوا ی سالی (۱۹۴۸) وه له ناوچه کوردنشینه کانه وه به ره و (ئیسرائیل) به پێکه وتن، له چه ند جێگه و جی نشینگه (مستوطن) دا جێگیر کراون که بریتین له مانه:

۱- (الرای): له م ناوهنده له سالی (۱۹۳۵) وه جوله که کۆچکردووه کانی ولاتی کوردستان دروستیان کرد، که ئه ویش ده که وێته ناوچه ی (بیراعیل) وه له ناوچه ی (شیخ بریک) ژماره ی ئه و کورده جوله کانه ی که له م جێگه یه دا نیشته جی بوون به پێی سه ره ژمیری سالی (۱۹۶۵) بریتی بوون له (۵۶۱) که س.

۲- کفار بروهام: ئەم جی نشینگه یه (مستوطن) ه پێی ده وتريت (قل رحمه) و له سالی (۱۹۵۱) دا دروست کراوه، له سالی (۱۹۶۱) دا سه ره ژمیری دانیشتوانه کی خۆیدا له (۱۲۰۰) که س، له سالی (۱۹۶۵) دا ئه و ژماره یه زیادی کردووه که یشته (۴۵۰۰) که س.

۳- ناوەندی (مضطاحم): ئەم شوینەش لە ساڵی (۱۹۵۱) ەو ە بۆ کۆچکەرە جوله کە کوردەکانی کوردستان دروستکراو ە.

ئەم شوینەش دەکەوتتە ناوچەی (بئر السبع) ەو ە لە (نقیب) ی خۆرئاوا، پۆزەلاتی (پەفەح) کە دەکەوتتە نزیکەی کەرتی غەزەو ە.

۴- ناوەندی نسھاریم: لە ساڵی (۱۹۵۰) دا دروستکراو نۆری ە دانیشتوانە کە ی لەو جوله کانی کە لە ولاتی کوردستان ەو پوویان تیکرد، ئەم شوینەش نزیکە لە شارۆچکەی (دیر الھوا) لە ناوچەی (قدس) ی پایتەخدا.

۵- نعووز زیوت کاستەل: ناوەندی کە نزیکە لە شاری (قدس) ەو ە ئەمەش یەکی کە لەو جیگە سەرەکیانە ی کە کوردەکانی تیدا جیگیر بوون، لەگەڵ ئەمەشدا نۆری کە کوردەکان لە چەند شوینیکی تری خاکی فەلەستیندا جیگیر بوون و ە ک ناوچەکانی (کاتامونیم و کاستیل). بەلێ بەم جۆرە و لە (۱۱۵) ولاتی جۆراوجۆری جیھان ەو جوله کە بەرەو ئیسرائیل کۆچیان کردو بە (۸۵) زمانی جیاواز قسە دەکەن^۱.

۱- جوله کەکانی کوردستان: أحمد باوەر.

بهندی جهوتهم

تیشکیک له سهر ژيانی جوله که له سهردهمی خوشه ویست بیت و شاری

مه دینه دا

یه کیکی تر له و گۆشه نیگایانه ی که زۆر پتویسته تیشکی بخهینه سهر و،
مه لویسته ی له سهر بکهین، بریتیه له: ((بوونی جوله که له سهردهمی خوشه ویست))
به تاییه ت له دوا ی کۆچی پیغه مبه ر و هاوه لانه وه بۆ مه دینه ..

بیگومان ئهم باسه ش هه روا کاریکی ساده و سانانیه، هه تا به خیرایی گۆزه ری
کردبیت و شوین دهستی له و میژووه دا و له ناو شاری مه دینه دا به جی نه هیشته بی،
به لکو به پیچه وانه وه، باسکردن له ژيانی واقعی و فرهنگی و سیاسی و دینی و
تهواوی بواره کانی تری (جوله که) له شاری مه دینه، پانتاییه کی فراوانی له میژوو و
پاشان قورئانی پیروژ و ژيانی خوشه ویست و باوه پداراندا گرتۆته وه و، نا کریت
فرامۆشی بکهین، نه ویش به تیشک خستنه سهر ئهم پۆله باسه:

باسی یه که م/ (واقعی دینی و سیاسی و دهسته لات و هیژ و ئایدیا
به رچاوه کانی مه دینه له ساتی گه یشتنی خوشه ویست و هاوه لان بۆ
شاری مه دینه)

((کاتیکی پیغه مبه ر و هاوه لان ته شریفیان گه یشته شاری مه دینه پووبه پرووی سی
جۆر له خه لک بوونه وه، که بیگومان هه ریه که یان جیاوازی گه وره یان هه بوو له گه ل
ئهوی تریاندا، نه وانیش بریتی بوون له:

(۱) مرۆفه دیندار و خواناسه کان، که پیشتەر و له پێگه ی بانگ خوازه کانه وه
باوه ریان هینابوو، هه روه ک ئه وه ی که ده وترا: پیش کۆچی پیغه مبه ر و هاوه لان
مالیک نه مابوو که باوه پداریکی تیدا نه بیت و ئاشنا نه بووبیت به ئاینی پیروزی
ئیسلام.

٢) ئەو موشرىكانەى كە ھىشتا باوەريان نەھىتابوو، بىگومان ئەمانە تىرە و
مۆزەكانى ناوشارى مەدينە بوون.

٣) جولهكەكان، بەشېكى تر و پىكھاتەيەكى ترى بەرچاوى ناوشارى
مەدينەبوون، كە ئەوھى ئىمە مەبەستمانە قسەى لەسەر بکەين ئەم بەشەيانە
بەتايىبەتى ئەوئىش بەم شىئوھىيە:

((جولهكەكان: لەسەردەمانى دەستەلاتى ئاشورى و پۆمانىيەكاندا، جۆرىك لە
زەلېلبوون و ئاوارە بوون و پەرتەوازەييان تىكەوت، ھەندىكيان بەرەو وولاتانى
حىجاز بەرپىكەوتن و، پاش مانەوہ پەگ داکوتانيان تىكەل بە دابونەريت و عاداتى
عەرەب بوون و، ئن و ئن خوازى و مامەلەى ئابورىش ھىندەى تر كاريگەرى لەسەر
پەگ داکوتانيان ھەبوو لە مەدينە و جەزيرەى عەرەبى بەشىئوھىيەكى گشتى..

جولهكەكان وەك عادەتى بەردەوام و ھەمىشەيى خۆيان، لەگەل ئەو تىكەل
بوونە زۆرەياندا، بەلام بەرگريان لە دين و پەگەزى جولهكە بونى خۆيان دەکردو
دەرمارگيرانە مامەلەيان لەگەل بەرامبەرەكانياندا دەکرد و، شانازيان بە ئىيسرائىلى
بوونى خۆيانەوہ دەکرد.

جولهكەكان بەچاوى سوکەوہ تەماشای غەيرى خۆيان دەکرد و، عەرەبەكان
بەتايىبەتى، تا ئەو ئەندازەيەى كە بە (أمي) نەخوئىندەوار ناو زەنديان دەکردن! كە
ئەم دەستەوازەيە لە فەرھەنگ و مەبەستى ئەوانى جولهكەدا بەمانای (گەمژەيى و
وہحشىگەرى و دواكەوتوويى) دەھات.

قورئان شاھىدى لەسەر ئەم سىفەتە گلاوھيان دەدات و دەفەرمويت:

﴿قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّمَةِ سَبِيلٌ﴾ آل عمران: ۷۵. واتە: جولهكە دەيانوت:

ئىمە بە نىسبەت نەخوئىندەوارەكانەوہ (موسلمان) ھىچ پابەندبونىكمان نىە و،
ھەرچىەكمان بويت ئەنجامى دەدەين لەبەرامبەرياندا.

جولهكەكان لەشىوازى كاسپى و پارەپەيدا كردن و ھۆكارەكانى
دەولەمەندبوندا، زۆر شارەزاو لىزان بوون. بازىرگانى دانەوئەلە و خورما و شەراب و

كالايان به دهسته وه بوو، چكه له مانهش كارى تریشیان ده كرد، قازانجى دوو
نه وه نده يان له به شىكى زورى عه رب وهرده گرت و به وه شه وه نه ده وه ستان به لكو
سو خوريشيان ده كرد و پارەيان به قهرز ده دا به خه لك و له نه نجامدا زياده يان لى
ده سه نده وه .. نه و دووكان و بازارانه ي كه جلوبه رگ و قه لغانى سه ربازيان دروست
ده كرد زۆربه يان به ده ستي نه مانه وه بوون، به شىكى تريان خه ريكي زه رهنگه ري
بوون و له م بواره شدا پارە ي زۆريان ده هاته ده سته وه .

جوله كه كان وهك سيفه تي هه ميشه ييان، هه ر خه ريكي كارى ژير به ژيري و
پيلان و هه لگيرساندنى فيتنه و شه پ و ئاشوب بوون، له نتيوان تيره و خيل و
عه شروه ته عه ره به كاندا. هاني هه نديكيان ده دا له درى نه ويتريان و سه ره نجام
ده ياندا ن به يه كتردا و، خويني به نا هه قى سه دانيان له نتيوانه دا به فيرۆ ده پړا و،
خوشيان له دوره وه سه يريان ده كردن و پيكه ننيان به حاليان ده هات !! .

جوله كه كان بۆ مه به ستي به ده ست كه وتنى ته واوى به رژه وه نديه كانى خويان،
پاره ي (سو) (الربا) يان ده دا به هه ر خيلىك له خيلى عه ره به كان، كه به رده وامى به
جه نكي نتيوانيان بديا ه، نه مه ش له به ر به هيز كردنى لايه نى ماددى خويان و، پاشان
پاريزگارى كردن له قه واره ي جوله كه بونى خويان.

له ناو شارى (يثرى) (مدينه) دا سى هۆزى جوله كه ي به ناوبانگ هه بوون،
نه وانيش برى تيبوون له :

١. هۆزى به نو قه ينوقاع: نه م هۆزه هاوپه يمانى (خه زره ج) يه كان بوون و

نيشته جى ناو شارى مه دينه بوون.

٢. هۆزى به نو نضير.

٣. هۆزى به نو قريظه.

نه م دوو هۆزه ي تريان هاوپه يمانيتيان له گه ل (نه وس) يه كاندا هه بوو، مال و
جىگه و شوينى نيشته جى بونيان ده كه وتنه قه راغ شارى مه دينه وه . هه رته مان بوون
كه له دير زه مانه وه شه پى خويناوى نتيوان (نه وس و خه زره جيان) هه لده گيرساند و
به نزينيان پي داده كرد.

هاتنی پیغمبر ﷺ و هاوه لان بۆشاری مه دینه، له پوانگهی بیری گه نده ل و
دوژمکارانی جوله که وه، یه کیک بوو له کاره ساته جهرگ بره کانیان چونکه:

(۱) پیغمبری خوا ﷺ له نه ته وهی (عه ره ب) بوو، له نه وهی (إسرائيل)
نه بوو، که بیگومان نه مه به لای جوله که وه ههرگیز جیگهی قبول نه بوو، چونکه
نه وان له زۆریه کاته کاندای و له سه رده مانای خویاندا زۆرتین پیغمبریان
شه هیدکرد، که له خودی خویان (به نی اسرائیلی) بوو، نیسته و له م کاته دا چۆن
دزایه تی و دوژمنایه تی پیغمبریک ناکه ن که (پیغمبره و پاشان له نه ته وهی
عه ره به و به نی اسرائیلی نه ؟!!).

(۲) هاتنی پیغمبر ﷺ بۆناو شاری مه دینه، جله وی دهسته لاته کان و پیگه
گرنگه کانی شاری مه دینه له ده ست (جوله که و مشرک و بی باوه پره کان)
به شیوه یه کی گشتی ده رکردن و، به شیوه یه کی واقعی و به بی پرکابه ر که وتنه
ده ستی موسلمانانه وه.. که بیگومان نه مه ش له پوووی واقعی سیاسی و پیگهی
جه ماوه ریه وه له به رژه وه ندی جوله که کاندای نه بوو، ههر له به ر نه مه بوو که نه م
واقعیه یان پی قبول نه کرا و، هه موو کات له سه رنگه ردابوون بۆ وه شانندی
خه نجه ری ژه هراوی له پشتی باوه رداران و، له باربردنی نه و ده ولته مه ده نیه ی که
مافی هه موو دین و که مایه تیه کانی تیدا به رقه رار کرابوو له سه ر ده ستی پیغمبره ی
خوا ﷺ.

(۳) یه کیک له کاره گرنگ و هه نگاوه سه ره تاییه کانی خوشه ویست، به
که یشتنی بۆناو شاری مه دینه بریتیبوو له: کوژاندنه وهی شه پی سه د ساله ی نه وس
و خه زه ج و پاشان به براکردنی یاریده ده ران و کوچکه ران (الأنصار و المهاجرین).
جوله که کان نه م حالته یان به زیانی گه وره زانی له سه ر پیگهی دهسته لاتای
خویان، چونکه پیشتر جوله که کان سودمه ندی ههره گه وره ی مه دینه بوو، له پوووی
پاره دان به سوو پاشان بازگانی کردن له نیوان هۆزه عه ره به کاندای، نیستا و له م
کاته دا هه موو نه م به رژه وه ندیانه یان له ده ست ده چیت و ته نها ده مینه وه.
که نه مه ش بیگومان له سه ره نجامدا له زیانی نه وانه.

جوله که کان هه موو له م لیکدانانه وه یان بۆ حویار کردبوو، هه ره له و کاته وه ده یانزانی که ئیسلام ده یه ویت ئارامی له ناو شاری (یثرب) دا به رقه رار بکات، له هه ره شه وه درایه تی و رق و کینه یه کی زۆر و بی ئه ندازه یان له دلتا هه لگرتوو بۆ ئیسلام و پیغه مبه ره ﷺ.

پیشه وا (بخاری) فه رمووده یه ک باسده کات، سه باره ت به موسلمان بووی یه کیک له پیاوه ناودار و زاناکانی جوله که به ناوی (عبدالله ی کوپی سلام) و ده لیت: ئه م پیاوه یه کیک بوو له زانا و بلیمه ته کانی جوله که، کاتیک که له (به نی نجار) بیستبوی به ته شریف هینانی پیغه مبه ره ﷺ بۆ مه دینه، به خیرایی خوی گه یانده لای خوشه ویست و چه ند پرسیاریکی لیکرد، که جگه له پیغه مبه ره هیچ کهس توانای وه لامدانه وه ی شه و پرسیارانه ی نه بوو.

کاتیک (عبدالله ی کوپی سلام) وه لامی پرسیاره کانی بیست، ده ست به جی باوه پی به پیغه مبه ره ﷺ هینا.

دواتر (عبدالله) به پیغه مبه ری ﷺ وت: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ جوله که گه لیکی بوختان که رن، ئه گه ر بزانی موسلمان بووم پیش شه وه ی تو پرسیاران لیبکه یت، ئه و لای جه نابت بوختانم به ده مه وه هه لده به ستن، هه ره له به ره ئه مه بوو که پیغه مبه ره ﷺ تاردی به شوین جوله که کاندایه و هاتن. ئه و جا (عبدالله ی کوپی سلام) هاته ژوره وه و، پیغه مبه ریش ﷺ پووی کرده جوله که کان و پرسیارای (عبدالله ی) لیکردن که له ناویاندا پیاویکی چۆنه !!!

جوله که کان وتیان: زانترین که سی ئیمه یه و کوپی زانترینمانه، باشتریمانه و کوپی باشتریمانه، گه وره مانه و کوپی گه وره مانه، پێژدارترینمانه و کوپی پێژدارترینمانه !!

پیغه مبه ره ﷺ فه رمووی: ئه ی ئه گه ر زانیتان که موسلمان بووه !!! وتیان: په نا ده گرین به خوا له شتی وه ها (دوو جار تا سی جار ئه مه یان وته وه) پاشان (عبدالله ی کوپی سلام) هاته ده ره وه و وتی: (أشهدُ الاِلهَ اِلَّا اللهَ و اشهدُ

اَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ) هه موویان وتیان: خرابترینمانه و کوری خرابترینمانه، ده ستیان کرد به جوین پیدانی..

ئەوجا (عبدالله) پی و تن: ئە ی خێلی جوله که له خوا بترسن، سویند به و خودایه ی که جگه له و که سی تر خودا نیه، ئیوه ده زانن که ئە و پیاوه پیغه مبهری خودایه، به راستی هاتوو، به لام جوله که کان له وه لامدا پییان وت: تو درۆ ده که یه؟!))^۱

بیگومان ئە مه یه که م ئە زمون بوو، که له یه که م پۆژی چونه مه دینه وه پیغه مبهری (له جوله که ی وه رگرت))^۲.

باسی دووهم/ به ستنی پهیمان نامه له گه ل جوله که کاندای (معاهده مع الیهود)

دوای ئە وه ی که پیغه مبهری ﷺ له مه دینه دا کاره گرنگ و گه وره کانی ئە نجام دا و، ده وله تی چه سپاند و بناغه کانی کۆمه لگای نوێ بنیاد نا، که بریتیبوو له دامه زاندنی یه کێتیه کی عه قیده یی و سیاسی و نیزامی، له نیوان موسلمانه کاندای و کوراندنه وه ی شه پی ناوخوی هۆزه عه ره به نه یاره کان. پی و ابو و که ده بیته هه لبسیت به ریکخستنی په یوه ندیه کانی خوی له گه ل نا موسلمانه کانیشدا، له و بواره شدا خه میکی هه بوو، که بریتیبوو له دابینکردنی ئاسایش و ناشتی و ئاسوده ی و خیر و چاکه بۆ هه موو مرقایه تی..

له گه ل یه کخستنی ناوچه که له یه ک په یمان نامه دا، نزیکترین که سانیک له و جۆره که دراوستی مه دینه بوون له ناموسلمانه کان، بریتی بوون له جوله که، - هه روه که له سه ره تادا باسمان کرد - ئە مانه هه رچه نده که له ناخ و دلّه وه درایه تی

^۱ صحیح البخاری/ ج (۱) / ۴۹۵.

^۲ الرحیق المختوم (صفی الرحمن المبارک فوری).

موسلمانان بیان دەکرد، بەلام بیانویەکیان نەبوو بۆ دەرخستنی ناخ و
دژایەتییەکانیان.

پێغەمبەری خوا ﷺ بانگی کردن و پەیماننامەیەکی لەگەڵدا مۆرکردن، کە
تەواوی ماف و ئازادییەکانی پێدان لەپەڕی ژیان و دینداری و مامەڵە و ... هتد.
لەبەرامبەردا پێغەمبەر ﷺ، بەهیچ جۆریک پەنای نەبردە بەر سیاسەتی:
دەرخستنەوه و دژایەتی کردن و وەلاتان و دەست بەسەردا گرتن و سڕینەوهیان
لەواقەدا. ئەم پەیماننامەیە وەک بەشیکی لەو پەیماننامەیە هاتە گۆڕی کە
لەنێوان موسلماناندا بەسترا، ئەمەش گرنگترین بەندەکانی ئەو پەیماننامەیە بوو.

بەندەکانی پەیماننامەکە، ئەمانە بوون:

(١) (إن اليهود بنى عوف امة مع المؤمنين، لليهود دينهم و للمسلمين
دينهم مواليهم و انفسهم، كذلك لغير بنى عوف من اليهود)

واتە: جولهکەکانی بەنی عوف ئومەتیکن لەگەڵ باوەپداراندا، جولهکە ئاینی
خۆیان هەیه و موسلمانەکانیش ئاینی خۆیان، غەیری خێلی بەنی عوفیش هەمان
حالتیان هەیه.

١- (اليهود يتفقون مع اليهود ماداموا محاربين)

واتە: جولهکە بۆیان هەیه خۆیان یارمەتی بەکتر بدەن کەر لەجەنگدا بوون.

٢- (وان النصر للمظلوم)

واتە: سەرخستن و یارمەتیدان بۆ ستم لێکراوه و سەردەخریت.

٢- (إن على اليهود نفقتهم و على المسلمين نفقتهم و إن بينهم النصر
على من حارب اهل هذه الصحيفة).

^١ فقه السيرة/ محمد سعيد رمضان البوطي/ و: شيخ محمد سميع/ لا (٢٢٦).

^٢ روضة الأنوار في سيرة النبي المختار (حقى الرحمن المبارك فوري) ص (١٥٦).

واته: جوله که خه رجی خویان له سهه خویانه و، موستمانانیش خه رجی خویان له سهه خویانه. وه له نیوان ههردوولادا یارمه تی هه بیت، له دژی هه که سی که بجهنگی له گه ل نهوانه ی که وان له م په یمان نامه یه دا.

۴- (وان بینهم النصیح و النصیحة و البر دون الاثم).

واته: له نیوان یه کتریدا ئاموژگاری و چاکه کردن هه یه، به بی هیچ جوړه خراپه یه ک.

۵- (وان الیهود یتفقون مع المؤمنین ماداموا محاربین)

۶- واته: جوله که له گه ل باوه داراندا یه کدهنگ و هه مامهنگ ده بن، چه نده جهنگیان له گه ل بکریت.

۷- (وانه لا یحول هذا الکتاب دون ظالم او اثم)^۱

واته: نه م په یمان نامه یه چاوپوخی ناکات له زالم و تاوانبار.

۸- (وانه من کان بین اهل هذه الصحیفة من حدث او استجار یخاف

فساده فانه مرده إلى الله عزوجل وإلى رسول الله ﷺ)

واته: هه رجیه ک پویدات له نیوان موژکه رانی نه م په یمان نامه یه دا له شه پ و ده مه قالی، که ترسی لیکه وتنه وه و په یدابونی خراپه ی لیبریت، نه وا پوویه پووی په پاوی خوی گوره و پیغه مبه ری خوا ده کریته وه بو چاره سهه رکردنی.

۹- (وانه لا تجارُ قریش ولا من نصرها)

واته: هیچ قوره یشیه ک و هاوپه یمانه کانیان نابیت له مه دینه په نا بدرین و سهه برین.

۱۰- (من خرج من المدينة امن و من قعد امن، إلا من ظلم او آثم)

^۱ ابن هشام ج (۱) ص، (۵۰۳، ۵۰۴).

واته: ههركهس له ئههلی ئهه پهاوی پهیمان نامهیه له مه دینه ده رده چیت،
یان له مه دینه داده نیشیت، ئهوه له ئه ماندایه مه گهر که سیک سته م یان تاوان
نه نجام بدات.

۱۱- (إن الله على اصدق ما فی الصحیفة و ابره، و إن الله جار لمن بر و
اتقی)

واته: خوای گه وره له گهل راستگوترین کهسانی ناو ئهه پهیمان نامهیه و
چاکترینیانه، خودا پشت و په نای که سیکه چاکه کار و خو پاریز بیت.

به به ستنی ئهه پهیمان نامهیه له گهل جوله که کاند، مه دینه بووه ده وله تیکی
فره پهنک و یه کگرتوو، ته واری ماف و ئازادیه کانی مروغه کانی تیدا به پیتی
ده ستور و پهیمان نامه و نوسراو تیدا ده سته به رکراو، پیغه مبه ریش ﷺ بوو
به سه روک و سه رکرده ی یه کهم و بی پکا بهر. بریاری یه کلایی و ده سته لاتی
بالاده ست تیایدا که و ته ده ست موسلمانان کان و به و شیوه یه مه دینه بووه پایته ختی
راسته قینه ی ئیسلام.

باسی سییه م/ ده ست پیکردنی یه کهم خیانه تی جوله که له شاری
مه دینه دهره ق به موسلمانان:

پیشتر باسی ناوه پوکی ئهه پهیمان نامه یه مان کرد که پیغه مبه ر ﷺ به ستنی
له گهل جوله که کاند، پیغه مبه ر و موسلمانان زور سوربوون له سه ر جیبه جیکردنی
برگه به برگه ی پهیمان نامه که. هه ر له بهر ئه مه بوو، که به هیچ جوریک له لایه نی
ئه مانه وه ته نها خالیکیشی لی پیشیل نه کرا، به لام لایه نی به رامبه ر که جوله که کان
بوون، خاوه نی میژوویه کی دورودریژ بوون له پهیمان شکینی و خوین پیژی و
خیانه ت و ناپاکی، زوری پینه چوو چونه وه سه ر حاله ته کونه که ی خویان، که ئه مه
ئه صل و پووی راسته قینه یان بوو، ده ستیان کرد به پیلان و فیتنه و شه پفرۆشتن و

نازاوه گێڤی و، تێکدانی ئاسایشی شاری مەدینە و شلەقاندنی ریزەکانی
موسڵمانان، ئەویش بەم شێوەیە:

(ابن اسحاق) دەلێت: (شاس ی کۆپی قەیس) جولهکەیهکی بەتەمەنی شاری
مەدینە بوو، لەگەڵ ئەوەشدا زۆر بێ باوەڕ و پق ئەستور بوو بەرامبەر بە پێغمەبەر
ﷺ و موسڵمانان و، حەسودی پێ دەبرد.

جاریکیان بەلای کۆمەڵێک لە ھاوێلانێ خۆشەویستدا تێپەڕی کە لە ھەردوو
ھۆزی (ئەوس) و (خەزرج) پێکھاتبوون، کاتیکی بینی کە وەک برا پێکەوێ و شەڕی
پاڤردوویان لەبەرکردوو لەژێر سیبەری ئیسلامدا کۆبونەتەوە، زۆر ناپەحەت بوو
وتی: ئەوە خێلی (قێلە) لەم شارەدا پێکەوێ دانیشتون؟!!

وہللاھی ئەگەر ئاوابن ئیمە هیچ بپاریکمان بۆ جیبەجی ناکرێت؟!!

گەنجیکی بانگ کرد کە جولهکەبوو و پێی وت: بڕۆ بۆلایان و لەگەڵیاندا
دابنیشە و باسی ئەو شەڕ و جەنگە ناوخۆییەیان وە بیربەینەرەو، کە لەسەردەمی
جاھلی پێش موسڵمان بونیاندا دەرھەق بەیەکتەر کردیان. پاشان ھەندیک لەو
شیعرانەی کە لەو سەردەمدا وتویانە لەدژی یەکتەری بیخوینەرەو!!!

گەنجە جولهکە کە چی پێی وترا ئەنجامی دا!! سەرەنجام کاری تێکردن و
ھەریەک لە (ئەوس) و (خەزرج) کەوتنە قسە و تن بەیەکتەر و شانازی بەخۆوە
کردن! تاکار گەیشتە ئەوێ دوو پیاویان دەستە و یەخە یەکتربوون و، دەستیان
کرد بەشەڕ قسە!! پاشان یەکیکیان وتی بەوێ تریان:

ئەگەر حەزتان لێیە شەڕی ئەھلی وەک جاران بەرپا دەکەینەو لەنێوانماندا،
ھەردوولا لەیەکتەر توپەربوون و، ھەلسانەو و بەگژیەکدا چوون و چوونەو دەرەو
بۆ شەڕ و، خەریک بوو شەڕ ھەلبگیرسیتەو!!!

ئەم ھەوالە ناخۆشە گەیشتەو بە پێغمەبەر ﷺ و، لەگەڵ (کوچکەراند) چوو
بۆلایان و پێی وت:

((يا معشر المسلمين، الله الله، ابدعوى الجاهلية، و انا بين اظهركم، بعد ان هداكم الله للأسلام و اكرمكم به، وقطع به عنكم امر الجاهلية و استنفذكم به في الكفر و الف بين قلوبكم))؟! ..

واته: نهى گروهي موسلمانان، بۆ خاترى خوا، تازه دهست دهکه نه وه به قسه و باسى سهرده مى جاهليه ت؟! له کاتيکدا که هيشتا من له ناوتاندام؟! دواى نه وهى که خواى گه وره پينمايى کردن بۆ ئيسلام و، پيژى ليتاون و به ئاينى اسلام په يوه ندى جاهيليه تى بپى و، له کوفر پزگارى کردن و دللى هه موتانى کرد به يه ک؟! دواتر خه لکه که به هوش خوياندا هاتنه وه و، زانيان که نه مه دهستى فتنه ي شه يتان په فتاره کانى جوله که يه و چالتيکه که بۆيان هه لکه نراوه.

سهره نجام دهستيان کرده مى به کتر و، به چاوى پپر له فرميسکه وه په شيمان بونه وه له وهى که پيشتر کرديان له گه ل يه کتردا و، ملکه چى فه رمانى پيغه مبه ر بوون).^۱

باسى چواره م/ (به نو قه ينوقاع) په يمان دهشکينن

له سالى دووه مى کوچيدا جهنگى به در له نيوان موسلمانان و بى باوه پانى قورپه يشدا به رپا بوو، کوتايى جهنگه که به سهر که وتنى موسلمانان و سهرشورپوونى بى باوه پانى قورپه يش و، له ناوبردنى نه بو جهل و سهرانى قورپه يش کوتايى هات. کاتيک جوله که کانى (به نو قه ينوقاع) بينينان که خواى گه وره سهرکه وتنى گه وره دا به موسلمانان له شه پى به دردا و، دهسته لاتيان په يدا کردوو سام و هه يبه تيان چووه ناو دللى گه وره و بچوکه وه، ئاستى پق و کينه يان زياتر بوو، به ئاشکرا دوژمنايه تى خويان بۆ پيغه مبه ر و هاوه لان ده رخست.

^۱ ابن هشام ج (۱) ص (۵۵۵ - ۵۵۶)

له م پیناوه دا جوله که کان ده ستیان کرد به زیاتر شهر فروشتن و بق هه لساندن
 هاوه لان، ئاژاوه یان دروست ده کرد، گالته یان پیده کردن، تانه و نه اندازه یی که
 شهر یان به ژنه موسلمانان کان له ناو شار و بازاری مه دینه دا ده فروشت.

دوژمنایه تی و ناخی پر له قین و رقیان سات له دوای سات ئاشکرا ده بوو، هه
 له بهر نه مه بوو که پیغه مبه ر ﷺ، له بازاری به نو قه ینوقاع کوی کردنه وه هه روه ک
 (أبوداود) نه م به سه رهاته مان له (ابن إسحاق) هوه بۆ ده گیریتته وه و ده لیت:

که پیغه مبه ری خوا له شه ری به دردا سه رکه وت به سه ر قورده یشدا، که پرایه وه بۆ
 مه دینه، جوله که کانی له بازاری (بنوقه ینوقاع) دا کۆ کرده وه و پیی فهرموون:
 (يامعشر اليهود، اسلموا قبل ان يصيبکم مثل ما اصاب قريشاً)

واته: ئه ی گرومی جوله که: ملکه چ بن و موسلمان بن، بی ئه وه ی پرو داویکی
 وه ک ئه وه ی قورده یشان به سه ردا بیت...

جوله که کانی (به نو قه ینوقاع) که گوئیستی و ته کانی خوشه و یست بوون به
 لوت به رزیه وه وتیان:

(ئهی محمد!! له خۆت بایی مه به که چه ند پیاویکت له قورده یش کوشتووه،
 نه وانه هه رزه و بی ته جرو به بوون و شهریان نه ده زانی، نه که پر شه پمان له که لدا
 بکه یت، نه و جا ده زانیت که خه لکی شه پکه ر ئیمه ین، خو هه تا وه کو ئیستا شه پت
 له که ل خه لکی وه کو ئیمه دا نه کردووه، دوا به دوای نه مه خوای مه زن ئایه تی له سه ر
 قسه پوچه کانیان نارد ه خواره وه و پیی فهرموون:

﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ
 ۝ قَدْ كَانَ لَكُمْ ءَايَةٌ فِي فِئَتَيْنِ اللَّتَقَتَا ۚ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ
 كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَهُمْ رَأَىٰ الْعَيْنُ ۚ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ ۚ مَن يَشَاءُ ۚ إِنَّ فِي
 ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝﴾ (آل عمران).

واته: ئەى (محمد) بلى به بى باوه پان، كه ژير ده كه ون و حشر ده كرين و به ره و دوزهخ و خراپترين شوين ده برين، له و دوو كۆمه له دا كه به يه كتر گه شتن به لگه و په نديكى ته واوى تيدا بوو بۆ ئيوه، كۆمه ليكيان له پيناوى خودا جهنگى ده كردوو، كۆمه ليكيان كافريوون، به و ئه ندازه يه كۆمه ليكى تريان به چاوى خويان ده بينى، خواى گهره ويستى له سهر بيت پشتيوانى ههر كه سيك ده كات كه بيه ويت، بيگومان نه مه په ند و ئامۆزگارى تيدا به بۆ بينايان و خاوه ن ژيريه كان.

سهره نجام وه لامي جوله كه كانى (به نو قه ينوقاع) بۆ ئه م ئايه تانه و ئامۆزگاريه كانى خۆشه ويست بريتيبوو له راگه ياندى جهنگ، به لام پيغه مبه ر ﷺ رقى خوى له به رامبه رياندا خوارد ه وه و، موسلمانانيش دانيان به خوياندا گرت..

نۆدى پى نه چوو له ناو بازاري مه دينه دا جوله كه كانى (به نو قه ينوقاع) ئازاوه و نا ئاراميان دروست كردو به ده ستى خويان چالى مهرگ و پيسوا بوونى خويان هه لگه ند، ئه ويش به م شيوه يه:

(ابن هشام) له (ئەبى عەون) ده وه ده گيرتته وه كه:

(جاريكيان ژنه عه ره بيك شمه كى هينا له بازاري (به نو قه ينوقاع) فروشتى، لاي كابرايه كى زه ره نگر دانىشت. چه ند جوله كه يه كى به دكار داواى ئه وه يان لى كرد كه ده م و چاو و پوخسارى خويان نيشان بدات، ئه ويش پازى نه بوو.. كابراى زه ره نگر به شيوه يه كى نه ينى كه ئافره ته كه ئاگاي لى نه بوو، چمكى كراسه كه ي به سته وه به پشتيه وه !!

كاتيك ئافره ته كه هه لسا به سه رپى پوخسار و عه وره تى به ده ركه وت بۆ ئه و جوله كه به دپه وشتانه ي كه له ويدابوون، جوله كه كان كه وتنه گالته و پيكه نين پيى !!

ژنه كه ش له تاو نا په حه ت بوون و سو كايه تى پى كردنى هاوارى لى هه لسا... له م كاته دا پياويكى موسلمان ئاگادارى ئه م هاواره ي ژنه كه بوو، هاته مه يدان بۆ كابراى زه ره نگر و سهره نجام كوشتى..

جوله که کانی تر که له ویدا بوون هه لیان کوتایه سه ر پیاوه موسلمانان که و له نه نجامدا شه هیدیان کرد، دواى بلاقوبونه وهى ئەم هه وال و په یمان شکینه که س و کاری پیاوه موسلمانان که هانایان بو موسلمانان هینا و، شه ر دهستی پیکرد له نیوان ئەمان و جوله که ناپاکه خیانه تکاره کانی (به نی قهینوقاعدا):^۱

ئەمە بووه هۆکاری هه لوه شانده وهى په یمان نامه ی نیوان موسلمانان و جوله که کانی به نو قهینوقاع، بیگومان ئەم پووداره له نیوهى شه والی سالی دووه می کوچیدا پوویدا).^۲

باسی پینجه م / ئابلوقه دان و خو به دهسته وه دان و سه رشو ر بوون و

دهر کردن

پیغه مبه ری خوا ﷺ به بیستنی ئەم هه وال و ناپاکیه ی جوله که کان، به ته واوی بی تاقت بوو و ئارامی لیبرا. که سیکی به ناوی (لیابه) ی کوپی (عبد المنذر) به سه ر مه دینه وه دانا و، ئالای موسلمانانی دا به دهست (حمن) هی مامیه وه و، سه ر یازان پیکخران و به ره و ته می کردنی جوله که ناپاکه کانی (به نو قهینوقاع) به پیکه وتن. کاتیک که بینیان سوپای موسلمانان به ره و ئەوان هه نگاو ده نیت، ترسان و رایان کرده ناو قه لاگانیه وه، موسلمانان زۆر به توندی ئابلوقه ی قه لاگانیان دان، ئابلوقه که ماوه ی (۱۵) پۆژی خایاند، تا شه وی به که می مانگی (ذی القعدة) ترسیکی زۆر که وته دلایه وه...

سه ره نجام به مل شوپی و زه لیلی ملکه چی فه رمانی پیغه مبه ر بوون و له قه لاگانیان هاتنه خواره وه و فه رمان درا به بالبه سترکردنیان... له م کاته هه ستیاره دا که ورده ی دووپووان (عبدالله ی کوپی سه لول) هه لسا به ده وری دووپووانه و زه ره رمه ندانه ی خو ی، به وه ی که: زۆر لالایه وه له پیغه مبه ر ﷺ که چاوپوشیان

^۱ سیره ابن هشام / ج (۲) ص (۴۷ - ۴۸).

^۲ تاریخ الکبری / ج (۲) ص (۴۸۰).

لَيْبِكَات و وتى: ئەي (مەھمەد) داۋات لېدەكەم كە چاك بە لەگەل ھاۋپەيمانەكانم
 (بەنۇقەينۇقاع)!! پېغەمبەر ﷺ لەگەلى گەرم و گوپ نەبوو پووى نەدايە و
 (عبداللە)ى سەرۆكى دووپوان تۆر جەختى لەسەر ئەۋە كىردەۋە كە پېغەمبەر ﷺ
 پووى تېبكات و داۋاكارىيەككەى جىبەجى بكات، لەدوا جارددا (عبداللە) دەستى گرت
 بەئەلقەى قەلغانەكەى پېغەمبەرەۋە ﷺ پېغەمبەرى خوا فەرمووى: بەرم بدە،
 تۆرەبوو تا ئەۋەندازەيەى كە پوخسارى پېرۆزى پەش ھەلگەپا پاشان فەرمووى:
 دايكت پۆلە پۆت بۆ بكات بەرم بدە، بەلام (عبداللە)ى كوپى ئەبويەى كوپى
 سەلۇل) ھەر سور بوو...

ھەر بۆيە وتى: ۋەللا بەرت نادەم ھەتا چاك نەبىت لەگەل دۆستەكانمدا!!
 ئەمانە (ۋاتە جولەكەكانى بەنۇقەينۇقاع) بەھەموو تواناينەۋە منيان پاراستۋە لە
 جەنگى سور و پەش، تۆش ئەتەۋىت لەبەرە بەيانىكدا درۆينەيان بىكەيت؟! سۆيىند
 بەخوا من دەترسم كەتۆ ئەي (مەھمەد) شتېكت بەسەرىيىت!!.

ئەم پياۋە دووپوۋە ھېشتا مانگىك بەسەر مۇسلمان بونى بەپوكەشىدا
 تېنەپەپى بوو، پېغەمبەر ﷺ دلى راگىر كرد و پىتى فەرموو:
 ئەوان بۆ تۆ، پاشان فەرمانى كرد بەۋەى كە شارى مەدىنە بەجىيەتلىن و
 لەنزىكى مەدىنەش نىشتەجى نەبن..

ئەوجا بەسەر شۆپى بىنەۋ بارگەيان پىچايەۋە و بەرىكەۋتن بۆ
 (ئەزروعاتى)شام، تۆرەيان لەۋى فەۋتان و لەئاۋچوون...
 ئەمەش سەرەنجامى فىل و بەدكارى و لوت بەرزى و وابەستە نەبوونيان بوو
 بەۋەيمانەى كە لەگەل پېغەمبەر و مۇسلماناندا بەستيان...

باشه (أبو القاسم) كه مه به ست پیتی پیغمبهری خودا بوو ﷺ، لیره دا دابیشنه تا
ئهم کارهت بۆ جیبه جی ده کهین..

له م کاته دا که پیغمبهر بۆ کوراندنه وهی شهر و نه رشتنی خوینی کهسی تر
چووه ته لایان تا ناگری فتنه بکورتینته وه، نه وان سهریان کرد بهیه کتردا و
دهستیان کرد به دانانی پیلان و ههولنی نامهردانهی خویمان و گه پانه وه بۆ سر
ئهصل و بناغهی راسته قینهی خویمان که بریتی بوو له تاوان کاری و پهیمان شکینی
و پیغمبهر کوشتن!! (همری کوپی جه حاشی نه ضرری) که جوله کهیه کی قین
له دل و نامادهی نه و شوینه بوو، به جوله کهکانی وت: (من ده چمه نه و سهریانه که
(محمد) له ژیر سیبهره کهیدا دانیشتوو و له ویه بهردیکی گوره هه لده گرم و
ده یخه مه خواره وه به سهریدا..

له م کاته ههستیاره دا خوی مه زن له رینگه ی جوهره ئیله وه خوشه ویسته که ی
خوی ناگدار کرده وه له قیل و ته له که ی جوله کهکانی به نو نه ضیر، دوا به دوا ی نه مه
پیغمبهر ﷺ له جینگه که ی خوی هه لسا و نهوانی به جیهیشت و به ره و مه دینه
که پابه وه له گه ل هاوه له به ریزه کانیدا..

له رینگه دا هاوه لان وتیان: نه ی پیغمبهری خوا هۆکاری ئهم گه پانه وه و
به جیهیشتنه چی بوو؟! نه ویش له وه لامدا هه والی نیازه خراپه که ی جوله که ی به نی
نه ضیری پیدان.

تقدی پینه چوو پیغمبهری خوا که سیکی به ناوی (محمد) ی کوپی (مسلمه) نارد
بۆ لای به نی نه ضیر و پیتی وتن: له مه دینه برۆنه دهره وه و دراوسییه تیم مه کهن،
بۆ نه مه به ست ته نها (۱۰) پۆژ مۆله تتان هه یه و دوا ی نه و ماوه دیاری کراوه هه
که ستان به دیبکریت له گه ردنی ده دریت..

جوله که خائن و پهیمان شکینهکانی به نو نه ضیر به گوئیستی ئهم په یامه
ناشکرایه ی پیغمبهر ﷺ رینگه یه کیان بۆ نه مایه وه له غهیری ده چوون و بارکردن،
خویمان ناماده کرد بۆ پۆیشتن به لام جاریکی تر دوزمنی خوا و پیغمبهر و

موسلمانان سه روکی دوو پووان (عبدالله ی کوپی ئوبه ی کوپی سه لول) ژه هری خوی
رشته وه و هه والی نارد بۆ جوله که کانی به نی نه ضیر و پیی وتن:

له مائی خوتان بعمینه وه و له ناو قه لاگانتاندا خوتان توند بکه ن، خۆم و ته وای
که س و کار و به دهر له مانه ش دوو هزار که سم له که لدایه دپین بۆ یارمه تیدانتان و
پشتگیریتان لی ده که ی ن و له پینا و ئیوه دا خۆمان به خت ده که ی ن.

﴿لَئِنْ أَخْرَجْتُمْ لَنُخْرِجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ (الحشر).

واته: نه که ر ئیوه ده ربه دهر کران ئیمه ش له که لتان ده رده چن و هه رگیز
به قسه ی که س ناکه ی ن، خۆنه که ر جه نگتان له دژ بکریت ئیمه پشتیوانیتان
لیده که ی ن، له کاتی که دا که خوی شاهیده له سه ر ئه وه ی که ئه وانه پاست
ناکه ن و درۆ ده که ن...

جوله که کان ئامیکیان هاته وه به ردا و برپاریاندا له سه ر ئه وه ی که دوژمنایه تی
پیغه مبه ر ﷺ و باوه پداران بکه ن.

سه رکرده ی نه و کاته ی جوله که کانی به نی نه ضیر که سی که بوو به ناوی (هی
کوپی نه خطبه) چاوی له دهم و به ئینه درۆینه کانی (عبدالله ی کوپی سه لول) بوو،
تابه ته وای چوو ژیر کاری که ری قسه کانی برپاری ئه ویدا که ته سلیم نه بن و له ناو
قه لاگانیاندا بعمینه وه، هه والی نارد بۆ پیغه مبه ر ﷺ و ئه مه ی پی پرا که یاند که
ته سلیم نابین و تۆش ئه ی (محمد) چیت له ده ست دیت دریفی مه که ...).

بیگومان نه م حاله ته سه باره ت به موسلمانان زۆر سه خت و ناخۆش بوو،
چونکه به گژدا چوونه وه ی جوله که کان له و کاته هه ستیاره دا که ته نها یه ک سال
تیپه پی بوو به سه ر کاره ساته کانی جهنگی (ئوحد) دا کاریکی هه روا سانا و ئاسان
نه بوو، به لام پیغه مبه ر و هاوه لان به پشتیوانی خوی به زه بر و بالاده ست به پیکه وتن
و (الله اکبر) یان کردوو (عبدالله ی کوپی ام مکتوم) ی له سه ر مه دینه دانا و ئالای

موسلمانانی دایه دهستی (علی کوپی نهو طالب) و بهر و قه لاگانی جوله که ترسنوکه گانی به نو نه ضیر به پیکه وتن...

جوله که کان له ناو قه لاگانیا ندا خویان ساز و ناماده کردبوو به تیر و بهردی زوره وه، له م لاشه وه (عبدالله ی کوپی سه لول) ی گه ورده ی دووپوان که جوله که گانی هه لئابوو بۆ جهنگ له درزی موسلمانان و به لئینی دوو هزار که سی دایونی که بهرگریان لیده کات و له درزی موسلمانان ده جهنگن، به لئینه گانی نه برده سهر و به پشته هه موویانی خسته چاله وه !!!

﴿لَئِنْ أَخْرَجُوا لَا تَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قَاتَلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُؤْتِيَنَّ الْأَذْبَرُ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ (الحشر).

پیغه مبه ر ﷺ چواره وری گرتن و فرمانیدا به برینی دارخورماکانیان و خه ساره ت لیدانیا ن))^۱

جوله که کان کاتیک نه مه یان بین ی بانگیان کرد نه ی (محمد): خۆتۆ له مه ویه ر قه ده غه ت کردبوو برینی دارخورما و ویران کردنی باخ و هه رکه س نه مه ی بکر دایه لۆمه ت ده کرد؟ بۆچی وا ئیستا خورماکانمان ده بری و باخه کانمان ده سوتینی؟! خوی مه زن به ناردنه خواره وه ی ئایه ته گانی سوره تی (الحشر) وه لامی دانه وه و قه رمووی:

﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِیَ الْفَاسِقِينَ﴾ (الحشر).

واته: نه ی (محمد ﷺ) هه رچی دارتان بریوه و هه چیستان نه بریوه و به پیوه ماوه ته وه، نه وه خودای گه وره پیکه ی پیداون بۆنه وه ی که نهو جوله که فاسقانه سه رشو پ و پيسوا ببن.

^۱ موسلیم و بوخاری پیوایه تیان کردوه.

سهره نجام جوله که کان زانیان که جهنگیان له گه‌ل پیغه مبه‌ر و موسلمانان پیتاکریت ناچار بوون و داوایان له پیغه مبه‌ر کرد که پازیبوون به فریدانی چه که کانیا و ده‌رچوونیا له مه‌دینه، پیغه مبه‌ریش ﷺ پازی بوو به مهرجیک ته‌ن‌ها خو‌یان و ژن و منداله کانیا ده‌ربکه‌ن، پاشان مهرچیه کیش و وشت ره‌لیب‌گریت بیبه‌ن له گه‌ل خو‌یاند‌ا جگه له‌چه‌ک، به‌مه پازیبوون و به‌ده‌ستی خو‌یان ماله‌کانی خو‌یان پوخاند ﴿خُزِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يٰٓأُولِيَ الْأَبْصَارِ﴾ الحشر.

له قه‌لاکانیا هاتنه خواره‌وه و به‌باری (۹۰۰) وشت ره‌وه مه‌دینه‌یان به‌جیه‌یشت و ژن و منداله کانیا برد.

سهرگه‌وره کانیا وه‌ک (حي کورپی نه‌خطه‌ب) و (سلامی کورپی نه‌بی الحقیق) به‌ره و خه‌یبه‌ر پوشتن، مه‌ندیکیشان چون بو شام.

پیغه مبه‌ری خوا ﷺ ده‌ستی گرت به‌سهر چه‌ک و تفاق‌ی جه‌نگی به‌نی نه‌ضیردا و زه‌وی و مولک و مالی لی سهندن و دواتر به‌شی کرد به‌سهر هاوه‌له کۆچکه‌ره‌کاندا (المهاجرین) و به‌شی یاریده‌ده‌رانی خه‌لکی مه‌دینه‌ی لیته‌دا، نه‌مه‌ش له‌به‌ر نه‌وه‌بوو که کۆچکه‌ران زۆر مه‌ژار و که‌م ده‌ست و نه‌بوو بوون، له‌ناو یاریده‌ده‌راند‌ا (الأنصار) ته‌ن‌ها دوو که‌س له‌و ماله به‌جیمابوه‌ی درایه نه‌وه‌ش له‌به‌ر مه‌ژاریان بوو.

به‌لّی هه‌روه‌ک پیشت‌ر باس‌مان کرد که نه‌م پووداوه له‌ په‌بیعی یه‌که‌می سالی چواره‌می کۆچی به‌رامبه‌ر به (۶۲۵)ی له‌دایک بووندا پویدا و خوی مه‌زن (سوره‌تی) (الحشر)ی به‌ته‌واوی له‌سهر نارد‌ه خواره‌وه و ابن عباس ده‌رباره‌ی سوره‌تی (الحشر) ده‌یوت: (قل: سورة النضير). واته: بلّی سوره‌تی (النضير) چونکه له‌ سه‌رشو‌ری و خیانه‌تی جوله‌که‌کانی به‌نو نه‌ضیر ده‌کات))^۱

^۱ ابن هشام ج (۲) ص (۱۹۰ - ۱۹۲)، زاد المعاد / ج (۲) ص (۷۱) صحیح البخاری ج (۲) ص (۵۷۴) - (۵۷۵) ن الرحیق المختوم / ص (۲۸۲).

باسى جەوتەم/ خىيانتەت و پەيمان شىكۈنى جۈلەكەكانى بەنو

قريظة

دوای ئەو سەرشۆرى و دەرکردن و پىسوايىيەى كە بەھۆكارى ستەم و پەيمان شىكۈنى خۇيانەوۋە دووچارى بوون ھەردوو ھۆزى (بەنو قەينوقاع) و ھۆزى (بەنو نەضير) لەشارى مەدينەى پىرۆز ۋە دەرئران و دورخرانەوۋە بۆ ولاتى شام و دەوروبەرى، لەم كاتەدا تەنھا تىرە و ھۆزىك كە لەناو شارى مەدينەدا مابىتتەوۋە برىتيە لە جۈلەكەكانى (بەنو قريظة) داخ و پىق و كىنەيەكى ھىجگار گەرە و ئەستورىيان لە موسلمانان لەناخى پىسى خۇياندا ھەلگرتبوو، بۆ فرسەت و بواریك دەگەرپان كە زەھرى كوشندەى خۇيان بىكەنە جەستەى موسلمانانەوۋە.

ھەر لەبەر ئەمەبوو كە بىست پىاو لەسەر كردهوۋە و دەم پاستەكانى ھۆزى بەنى قريظة كەوتنە پى بۆلاى قورەيش و سەرانى مەككە، بەمەبەستى ھاندانىان لەسەر شەپكردن و ھىرشكردنە سەر پىغەمبەر و موسلمانان لەشارى مەدينە، قورەيش لە ھەلىكى ئاوا دەگەرپا و بەبىستنى ئەم پىشنيارەى جۈلەكەكانى بەنى قريظة دەرەفەتتىكى گونجاوى دەست كەوت بۆ كرىنەوۋەى ناوبانگ و شكۆى لەدەستچوو و ونبوى خۆى لەناوچەكەدا...

پاشان شانندە بىست كەسيەكەى جۈلەكە چوون بۆ لای ھۆزى (غەطەفان) و چيان بە قورەيش وت، ھەمان شتىشيان بەوان وت، غەطەفانىش پازى بوون بەداواكارى و پىشنيارەكەيان و ئامادەىى خۇيان دەرپى بۆ جەنگ لەگەل موسلماناندا، دواتر شانندەكەى جۈلەكە بەناو تەواوى خىل و ھۆز و تىرە عەرەبەكانى ئەو ناوچانەدا گەرپان و ژمارەيەكى تىشيان پازى كرد كە لەگەل ياندا بن بۆ ئەم جەنگە، بەم شىوہيە سەركرەدەكانى جۈلەكە سەرکەوتنيان بەدەست ھىنا لەجۆشدانى عەرەبەكان و بى باوہ پاندا دژ بە بانگەوازەكەى پىغەمبەر ﷺ لە مەدينە.

بى باوه پانى مەككە بەسەرگىدايەتى شەبو سىفیان لە باشورەو لە گەل ھۆزى
(گنامە) و ھاوپەیمانەگانىيان بە چوار ھەزار سەربازى شەپكەرەو بەرەو مەدینە
ھەنگاویان ھەلگرت، لەپوگارى پۆژھەلائی شەو خیلەکانى (غەطەفان) و (بنى مرہ) و
(بنى شجع) و (بنى اسد) و چەند خیلێكى تریش لە گەلیاندا دەرچوون بەرەو
مەدینە..

پاش چەند پۆژێك بە چواردەورى مەدینەدا سوپایەكى داگیركەرى زەبەلاحى
دەھەزار كەسى كۆبونەو، ژمارەى ئەم سوپایە لە ژمارەى دانیشتوانى مەدینە بە ژن
و منداڵ و پیاو وەزیاتر بوو.. سەرگىدايەتى شارى مەدینەى زۆر زانا و ھۆشیار بوو،
چاوەپوانى بارودۆخەكەیان دەکرد، ھەوالت ھات بۆ پیغەمبەر ﷺ دەبارەى ئەو
سوپایە، دەست بەجێ پیغەمبەر ﷺ ئەنجومەنىكى راویژكارى پێكھێنا بۆ مەبەستى
چۆنیەتى پووبەپووبوونەو، ئەم شەپە نەخوازەو...

سەرەنجام سەلمانى فارسى پیشنیاری ھەلگەندنى چالێ گەرەى كرد (خندق)
بە چواردەورى مەدینەدا، ئەویش بەوێى كە بە پیغەمبەرى وت: ئەى پیغەمبەرى خوا
ئیمە لەوولاتى فارسدا كە گەمارۆ بدراينايە لەلایەن دوژمنەكانمانەو چالێ گەرەمان
بە چواردەورى خۆماندا ھەڵدەكەند، با ئەم كارە بكەین چونكە ھەلگەندى چالێ
گەرە بەلای عەرەبەكانەو كارێكى نامۆیە..

دەستبەجێ پیغەمبەر فەرمانى كرد بە جێبەجێ كردنى نەخشەكە و راپیسپارد
كە ھەر دەپیاو دەبیئت چل گەز لەو خەنەكە ھەلێكەن.^۱
دەستكرا بە ھەلگەندنى خەنەكەكە و تەواوى موسلمانان بە شداربوون لەم كارە
گرنگەدا و ھاوپی لە گەل پیغەمبەرى خودا كاریان كرد تا لە سەرەنجامدا بە پشتیوانى
خواى مەزن خەنەكەكە تەواوبوو...

^۱ گولوى سەرمۆر/ و: بکر حمە صدیق لا: (۳۶۰)

قوره‌یشی به چوار هزار کس و تیره و هۆزه‌کانی تریش به‌شه‌ش هزار
 که‌سه‌وه پوویه‌پووی مه‌دینه وه‌ستان، کاتیکی موسلمانان ئه‌م له‌شکره زه‌به‌لاحه‌یان
 به‌دیکرد وتیان:

﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ
 اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ٣٣﴾ (الأحزاب).

واته: کاتیکی ئیمانداران ئه‌و گروهمانه‌یان بینی وتیان: ئه‌مه ئه‌و به‌ئینه‌بوو که
 خودا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی فهرموویان، به‌پاستی خودا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی پاستیان
 فهرموو، ئه‌مه‌ش جگه له باوه‌پ زیاده‌بون و ملکه‌چبوون بۆ خوا هیچ کاریگه‌ری لی
 نه‌کردن.

له‌به‌رامبه‌ردا دووپووان و دل نه‌خۆشان به‌بینینی ئه‌م سه‌ریازگه زه‌به‌لاحه‌ی که
 وه‌ک که‌له گورگ ناماده‌ی هێرش بوون بۆ سه‌ر موسلمانانی مه‌دینه وتیان:
 ئه‌وه‌ی که خودا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی به‌ئیمه‌یان وت له په‌یمان و به‌ئین و
 سه‌رکه‌وتن و بازنه‌کانی کیسرای ولاتی ئێران و سه‌رکه‌وتنی ئه‌م دینه جگه له
 له‌خۆبایی بوون و خه‌یالات هیچی تر نه‌بوو.

﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا
 غُرُورًا ٣٤﴾ (الأحزاب).

سه‌رنج/ بێگومان باسه‌که‌ی ئیمه به‌شیوه‌یه‌کی دیاریکراو باسکردن نیه له
 ورده‌کاریه‌کانی جه‌نگی (خه‌نده‌ق) که (أحزاب) یشی پێده‌وتری، چونکه ئه‌مه
 باسیکی سه‌ربه‌خۆیه و باس و خواسی زۆر هه‌لده‌گری، ئیمه‌ش له‌به‌رئه‌وه باسی
 ئه‌م سه‌ره‌تایه‌مان کرد له جه‌نگی (ئه‌حزاب) یان (خندق) بۆئه‌وه‌ی له پێشه‌کیه‌کان
 و سه‌ره‌تای هه‌نگاوه‌کانی په‌یمان شکینی و ناپاکی و خراپه‌کاریه‌کانی جوله‌که‌کانی
 به‌نی قریظه تییگه‌ین و ئه‌ندازه‌ی ئه‌و ناپاکیه‌یان بزانی که چۆن و هه‌موو کات
 له‌خه‌ونی تیکشکاندن موسلماناندا بوون و هه‌ر کاتیکیش په‌یمانیکیان دایه‌ت ئه‌وه

له تهولوی مې دهسته لاثیای بووه و یواری تریان له بهرده مدا نه بووه، گهرنا نه صل و پووی مې په رده و راسته قیبه یان نه وه بوو که (دژین، خیانت کارین، خه نجر و ه شیمیس له پشته وه، دروژن و گنده لېن له گه ل ه موو بهرام بهره کانیاندا.

باسی هه شته م/ ته و او بوونی جهنگی خه ندهق و گه مارو دان و

دهر کردن و ته مې کردنی جوله که ناپاکه کانی بهنی قریظه

نهم جهنگ له مانگی شه والی سالی پینجه می کؤچیدا دهستی پتکردو و ژماره ی دوژمان هه روه ک باسما ن کرد بریتی بوو له (۱۰) هزار کهس، له بهرام بهریشدا ژماره ی موسلمانان ته نها (۲) هزار کهس بوو، کوتای جهنگ که به بی شه پ و کوشتار هات و خوای مهن به (با) ی به هیژ و ترس و دوو بهره کی خستنه ناو تیره و هوزره کان هه موویانی سهرشور و دؤراو کردو هه روا و به بی هیچ ده سته و تیک و بهمل شورپی گه رانه وه بو جیکه کانی خویان، له بهرام بهریشدا موسلمانانی سهرخست و سهرکه وتنی گه وره ی به نسیب کردن، نه وه ی له م نیوانه دا ماوه ته وه که ده بیت باجی خیانت و پهیمان شکینیه کانی خوی بدات، بریتین له جوله که ناپاکه کانی (بهنی قریظه) نه ویش به م شیوه یه:

(کاتیک پیغه مبه ر ﷺ گه راپه وه له خه ندهق و چه کی دانا و خوی شور، جویره نیلی نه مین هاته خزمه تی و پیی وت (او قد وضعت السلاح!؟ فإن الملائكة لم تضع اسلحتهم) به مانای نه وه ی (ده لئی چه کت دانا وه؟ خو هیشتا فریشته کان چه کیان دانه ناوه.

نه و جا جویره نیل پیی فهرموو: نه و امنیش له سهر داوای نه وان هاتمه وه لات، خوت و هه ر که سینکت له گه ل دایه هه ر نیسته بکه ونه پیی به ره و (بهنو قریظه) نه و امنیش (جویره نیل) له پیشته وه ده پؤم و قه لا کانیان له ژیر پیدا ده له رزینم و ترس و بیم ده خه مه دله کانیانه وه، جویره نیل له که ژاوه یه کی فریشته یدا بهرپکه وت به ره و قه لا کانی بهنی قریظه...

پيغه مبهريش ﷺ فرمانيدا، كه بانگ كه ريك له ناو شاري مه دينه دا بانگ بدات به گويچكې هر كه سيكدا كه گوي بيست ده بيت و تواناي جهنگي هه يه و به ريپكه ويټ به ره و قه لاكاني به ني قريظة و نه وهنده په له بكن، له (به ني قريظة) نه بيت نويژي عه سر نه كه ن (عبدالله ي كوري نوم مه كتومي) به سر مه دينه وه به جي هيشت و ئالاي دايه ده ستي (علي كوري نه بو طالب) و به ره و به ني ظريظة كه وتنه پي، نزيك بوونه وه له قه لاكانيان و (علي) يش له پيش هه موويانه وه گوي بيستي نه وه بوو كه قسه ي ناشرينيان به پيغه مبهري ﷺ ده وت.. هاوه لان له خزمهت پيغه مبهري بوون و هه نديكيان له ريپكه نويژي عه سريان كرد و هه نديكي تريشيان پوكه شي فرمانه كه ي پيغه مبهريان ﷺ وهرگرت و نويژي عه سريان نه كردو و تيان: له به ني قريظة نه بيت نويژي عه سر ناكه ين چونكه پيغه مبهري فرماني به مه كردوه..

پيغه مبهري خوا سه رزه نشتي هيچ كام له و هاوه لانه ي نه كردوه به يي دهنگي هه لويستي هر كاميانى به لاوه په سهند بوو.

پيغه مبهري و هاوه لان به سي هزار چه كدار و (۳۰) نه سپ سواريشيان له گه لدا بوو، له قه لاكاني به ني قريظة نزيك بوونه وه و گه مارويان دا.

كاتيك ئابلوقه كه يان له سر توندبوو (كه عب ي كوري نه سه د) ي سه ركردنه يان سي پيشنياري خسته به رده م جوله كه كان كه يه كيكيان هه لبرترن نه وانيش:

(۱) يان موسلمان بوون و باوه پهمنان به دينه كه ي (محمد ﷺ) نه و جا خوښ و مال و مندال و سه روه تيان سه لامهت ده بيت، پيشي وتن كه (محمد) پيغه مبهري خوايه و نه و كه سه يه له ته و راته كه تاندا ناو و باسي هاتووه.

(۲) يان به ده ستي خويان ژن و منداله كانيان بكوژن و نه و جا وهرنه ده روه وه و شه پ له گه ل پيغه مبهري و هاوه لانيدا بكن.

(۳) يان نه وه يه كه له پوژي شه ممه دا هيرش بكه نه سه ر پيغه مبهري و هاوه لان و زه بريان ليږده ن، چونكه نه وان دلنيان كه نيمه له پوژي شه معاندا شه پناكه ين.

دواي ته و او بووني (كه عب) له پيشنياره كاني، جوله كه كان به رپه رچيان دايه وه و به ده م هيچ به كيك له پيشنياره كاني يه وه نه هاتن...

جوله كه كانى به نو قريظة له غهبرى دابه زين له قهلاكانيان و ته سليم بوون و به پيغه مبه ر و هاوه لان بزارده يه كي تريان له به رده مدا نه ما...

به لام پيش نه م كاره يان وويستيان په يوه ندى بكن به هه نديك له هاوپه يمانه موسلماننه كانيانوه به ئوميدى نه وهى كه: گه ر دابه زن بۆ حكومى پيغه مبه ر ﷺ چيان لى به سهر ديت و چاره نوسيان چى ليديت؟!

داوايان كرد له پيغه مبه ر كه (أبو لباب) ه يان بۆ بني ريت و قسه ي له گه لدا بكن و راويژى پى بكن، نه بو لبابه به حوكمى نه وهى كه مال و مندا له كه ي كه وتبوه ناوچه ي نه وانه وه هاوپه يمانيان بوو...

كاتيك (أبو لباب) ه چوه ناو قهلاكانيانوه و بينى كه ژن و مندا له كانيان ده گرڼ دلئ نه رم بوو بۆيان، نه و جا پتيان وت: نه بولبا به پيت وايه ملكه چ بين بۆ حوكمى (محمد)؟ وتى: به لئ به ده ستي ئاماژه ي بۆ گه ردنى مه به ستي نه وه بوو كه ده دات له گه ردنى هه موتان...

نه بولبا به به دركاندنئ نه م نه نيه هه ستي كرد كه كاريكي باشى نه كردوه و خيانه تي له خوا و پيغه مبه ر كه ي كردوه، هه ر له به ر نه مه بوو كه نه وئى به جي هشت و نه گه رايه وه بۆلای پيغه مبه ر و چوه مزگه وتى مه دينه، خوى به يه كيك له كۆله كه كان به سته وه و سويندى خوارد كه خوى نه كاته وه هه تا خودى پيغه مبه ر ﷺ به ده ستي خوى ده يكانه وه دواى نزيكه ي (٢٥) پۆڙ گه مارؤدان جوله كه كان ناچارى هه ر حوكميك بوون كه پيغه مبه ر ﷺ ده رياره يان بريارى ليدات، به نئ قريظة كاتى خوى هاوپه يمانى تيره ي نه وس بوون، پيغه مبه ر ﷺ واى پى باشبوو كه حوكمه كيان بداته ده ستي سه ركرده يه كي نه وسيه كان، حوكمه كه ي دايه ده ستي (سه عدى كوپى معاذ) كه له جه نكي خه نده قدا بريندا بوو بوو.

كاتيك برياردرا به وهى (سه عد) ديارى كراوه بۆ نه م برياردانه ناردى به شوينيدا و به سوارى گويدرئيتك هتايان، كاتيك (سه عد) نزيك بوويه وه، پيغه مبه ر ﷺ فهرمووى به هاوه لانئ ياريد ده ران: هه لسن له به رگه و ره كه تان يان پياوچا كه كه تان، دواتر پيغه مبه ر ﷺ به (سه عدى) فهرموو: په حوكمى تو پازين!!

(سەعد) حوكمەكەي بەمە دەرکرد كە وتى: تەواۋى پىاۋەكانىيان بكوژرئىت و ژن و مندالەكائىشىيان بكن بە بەندە و جارىە...

پىغەمبەر ﷺ فەرموۋى: ئەي سەعد حوكمەكەت پىكە لەگەل حوكمى خوادا. سەرەنجام لەبازارى مەدینەدا چاللى گەورەيان بۆ ھەلگەندرا و پۆل پۆل نىردران بۆناو چالەكان و لەویدا لەگەردننیاں درا كە ژمارەي پىاۋەكانىيان لەنىوان (۶۰۰ - ۷۰۰) پىاۋدا بوو!! دواتر دەستگىرا بەسەر مال و قەلا و شەمەكە جەنگىەكانىاندا و پاشان دابەشكرا بەسەر موسلماناندا.

بەم شىۋەيە جەنگەكە كۆتايى ھات و لە غەزاي خندق و (بەنو قريظة)دا چەندىن ئايەت لە سورەتى ئەحزاب ھاتە خوارەو و تىايدا باسى گرنگترىن لايەنى ھالەتى ئىماداران و دووپووان و سەرشۆپى بى باۋەپان و جولەكە و ھاۋپەيمانەكانى تىدا كرا.

چەند سەرنج و روڭكردنەو ھىەكى گرنگ دەربارەي ھۆزى خىانەتكارى بەنو قريظة و ژمارەي كوژراۋەكانىيان !!

نۆر بە پىۋىستم زانى لە دوا باسەكانى ئەم بەند و بەسەرھاتانەدا لەسەر مەسەلەيەكى تەماۋى پر لە گومان راۋەستىن و ھەلۋىستە بكن، ئەۋىش چارەنوسى پىاۋانى ھۆزى بەنى قريظة لە دواي گەمارۆدان و خۆبەدەست دانەۋەيان بە پىغەمبەر ھاۋەلان، لەدواي جەنگى (أحزاب) يان (خندق) لەسالى پىنجمى كۆچىدا!! ئەم باسە لە زۆربەي كتيبەكانى سىرەو مىژۋى ئىسلامىدا بەو شىۋەيە نوسراۋەكە پىشتەر لە پانۆراماي روداۋەكاندا باسماڭ لىۋە كرد ..

دوژمنانى ئىسلام ھەر ۋەك ئاشكرايە بەشوڭن خالىكى لاۋازدا دەگەپڭن ھەتا ۋەكوو گەورەي بكن ھەزاران جار زياتر لەئەندازەي خۆيۆ لەۋيۋە دوژمنايەتى پەيامى خوايى لىبكەن و دەرگايەك والابكن بۆ مەبەستى ھەلپشتنى رقى پەنگخواردويان لە اسلام و موسلمانان.

ئەم دژايەتى كۆردنەيان كەئەنجامى دەدەن تا ئىترا گەر لەروانگەى قورئان و پاشان واقع و مېژوشيانەو سەيرى بکەين کارىكى ئاسايىيە و هېچ پەيامىكى خواى نەبوە بەبى دوزمن (وڪذلك جعلنا لكل عدو من اعجر مين وکفي بربك هاربا و نصيرا)

هەتا وەکوو ئىترە کارەكە زیادەيە ئاسايىيە ھەرەك باسماں کرد بەلام ئەوہى ناناسايىيە و جىگەى خەم و تىرامانە، برىتيە لەوہى خۆمان بەدەستى خۆمان و ئارەزوو مەندانەو دور لەھەموو فشارىكى دوزمنان، دەرگا داخراوەکان لەسەر دوزمنان بکەينەوہو بەلگە و بيانوى گەرە گەرەيان بەدەينى لەسەر دين و مېژوى ھەزار سالى مسولمانان و ژيان و ھەلسوگەوتى پىغەمبەر و ھاوہلان و چەندين بابەت و کايەى تر !!

بەراستى ئەمە کارىكى ھىجگار خراپە و ھەزاران جار زياتر زيان بەخشە بە مسولمانان و دينەكەيان، لەوہى كەكەسيك لەدورەوہو نەفامانە و قين لەدلانە دوزمنايەتيان بکات.

مېژوى مسولمانان لەسەردەمى خۆشەويست و دواتر خەليفەکانى راشدين و دواى ئەوانيش ئەمەويەکان و عەباسيەکان و دواتريش عوسمانىيەکان پىويستى زۆريان بە چاکسازى و نوسينەوہى نوئى ھەيە، ئەويش بەمەبەستى فرىدانى ئەو بوختان و زيادەرەويانەى كە نراون بەمېژوى مسولمانانەوہو خزىنراونەتە ناو روداو بەسەرھاتەکان و لە دواجارداو بەزۆر كراون بەدەسكەوت و مولكى مسولمان، لەكاتىكدا كەبەو جۆرە نين و لە زۆربەى روداو گىراوەكاندا مسولمانان بىئاگا و گەردن پاكن لەو درۆو بوختانانەى كەلە مېژوہەكەياندا بە پىنوسى زاناو مېژو نوسە مسولمانەکان نوسراونەتەوہ. دەبىت لەسەرتاسەرى جىھانى ئىسلاميدا زاناكان و مېژو نوسەكان و تەواوى خەم خۆران زۆر بە جورئەتەوہ مېژوى مسولمانا شەن و

که و بگن و راست له ناراست جیا بکه نه وه و له هه مان کاتیشدا دان به شکست و هه له کاتیشیدا بنین که له میژوی مسولماناندا رویان داوه^۱

بهائی یه کیک له و مه سه لانه ی که زۆرتین قسه و باس هه لده گرن له کتیی زانایان و میژوو نوسان و میژوی نیمه دا تۆمار کراوه و له هه مان کاتیشدا و له لایه ن دوژمنانه وه زۆرتین دوژمنایه تی مسولمانانی پیده کریّت، بریتیه له مه سه له ی جوله که کانی به نی قوره یزه و نه و ژماره خه یالیه ی که له گه ردنیان دران به ده سستی پیغه مبه ر و هاوه لان و پاشان ده ست گرتن به سه ر مال و سامان و ژن و مندا له کانیا ن و له ناو بردنی هه ر پیاویکیان که موی لیها تبیت که ژماره یان (۶۰۰-۹۰۰) که سدا بوون، پاشان هه لکه ندنی چه ند چالیک ی قول بۆیان له ناو بازاری مه دینه دا دوا ی سه ر په راندنیان فریدرانه ناو نه و چالانه وه و پرۆسه که به ده سستی (علی) و (زوبیر) نه نجام دران له ماوه ی ۲ بۆ ۲ رۆژ نه و ژماره زۆره یان لی کۆژراوه و سه ریا ن له لاشه یان کرایه وه !!؟

به داخه وه نه م خرافان و ژماره خه یالیا نه ی که له سپره ی پیغه مبه ر و ژیا نی نه و مه زنه دا تۆمار کراوه هه ر نه مه ند ه ش نا به لکو وه ک شانازی ه بۆ مسولمانان له و سه رده مه دا و له زۆربه ی پیاوی ته میژوییه کان و کتیبه کانی سپره دا تۆمار کراون، به تاییه ت زانای پایه به رز و یه که م نوسه ری ژیا نی پیغه مبه ری مه زن (ابن اسحاق) نه م باس و روداوانه ی له ژیا نی پیغه مبه ردا تۆمار کردووه و دوا ی نه میش زۆربه ی هه ره زۆری نه وانه ی که نوسه ری ژیا نی پیغه مبه ر بوون (سیره) چ له کۆن وه چ له نیستاشدا هه مان هه وال و به سه رهاتیا ن وه ک گێرانه وه که ی (ابن اسحاق) و (ابن هشام) کۆپی کردۆته وه به بی شه ن و که وکردن و لی کۆلینه وه له پاستی و دروستی نه م به سه رهاته هه ستیاره !!!

^۱ له سه ر نه م بواره (میژوی نیسلامی) بگه پێره وه بۆ به ندی هه شته م له کتیبمان (اسلام -

عه قیده و شه ریعه ت و میژوی) ..

بەپراستی من كاتىك گەيشتمە سەر باسى كۆژرانى ئەو ژمارە خەيالىيەى
جولەكەكانى بەنى قورەيزە و سەرنج دانم بۇ زۆرىيەى كىتەبەكانى (سیرە) كە
هاورابوون لەسەر باسکردنى ئەم حالەتە...

توشى شۆك بووم و لەناخى خۆمدا ئەم دەتوانى باوەر بەو بەكەم كە
پێغەمبەرى (رحمة للعالمين) و پاشان هاوولانى (كنتم خير امة اخرجت للناس) و
(خير القرون قرني) و عليكم بسنتي و سنة الخلفاء الراشدين المهديين من
بعدي) قەسابخانەيەكى ترسناكى خويىناوى ئابەو شىوہيان لەناو بازارى مەدينەدا و
بەبەرچاوى ژن و مندال و دانىشتوانى ئەو شارەوہ، دامەزراندبىت و لەماوہى (٢ -
٣) پۆژدا (٦٠٠ تا ٩٠٠) كەسيان مل قرتا و كرد بىت!!

ھەر ئەم باوەرپنەکردنەم بەم خرافاتە كە لە ميژووى ئيمەدا تۆماركراوہ پالتەرى
بەھيزم بوو بۆ گەپان و ليكۆلينەوہ دەربارەى ئەم بەسەرھاتە كەپراستىيەكەى چى
بووہ... سوپاس بۆ خواى مەزن بەدەست بەتالى نەگەپاموہ و دوايى گەپان و
ماندووبونىكى زۆر ئەصلى ئەم بابەتە ميژوويەم دەستكەوت و بەپراستى زۆر دلخۆش
بووم پىتى، چونكە ئەمەيان لەگەل ئىسلام و قورتان و مەزنى مامەلە و پەوشتى
پێغەمبەر و پاشان هاوولاندا دەگونجىت و يەكانگيرە و زۆرتەرزىكە لەو ئىسلامەى كە
من لە خزمەتيدا بووم و لىتى تىگەيشتووم.

بۆمەبەستى ئالۆز نەکردنى ئەم بابەتە و باشتەرى تىگەيشتنى دەبىت
بگەپيىنەوہ بۆ ئەم خالانەى خوارەوہ:

خالى يەكەم: سەرەتا پىويستمان بە گەپانەوہيەك ھەيە بۆ سەرەتاي
تەشرىف ھينانى پيغەمبەر ﷺ بۆ شارى مەدينە، ئويش بە باسکردنى ئەو
گريبەست و پەيمان نامەيەى كە لەگەل جولەكەكاندا مۆريان كرد و لەسەرى سازان.
لەديارترين پرگە ھەتسار و بنەپرەتيەكانى ئەو پەيمان نامەيە بريتى بوو لە
((جولەكەكان لەگەل ئيمانداراندا يەكدەنگ دەبن لەسەر ئەوہى كە ھەر كەسيك

جهنگيان له گه لدا بکات، له و کاته دا هاوکار و پشتیوانی به کتر ده بن له دژی دوژمنه
هاوبه شه که یان).

یان((نهم په یمان نامه یه چاو پژی ناکات له وانه ی که سته مکار و تاوانبارن و
هولئی نانه وه ی ناشوب و گنده لئی ده دهن)).

یان ((هه موومان (موسلمان و جوله که) ده بیت یه کده نگ و پشتیوانی له
یه کتری بکه ین دژی نه وانه ی که هه لده کوتنه سهر شاری (یه ثرب) (مه دینه) به پی
بوون و توانا و ده سته لاتی خومان)).

نهمانه له دیارترین نه و برپکانه بوون که پیغه مبهری خوا ﷺ باسی لیوه کردن
له گه ل جوله که کاند و دواتریش نه وان پیکه وتن له سهری و موریان کرد... پینج سال
به سهر نهم په یمان نامه یه دا تیپه پی و جوله که کانی به نی قوره یزه به وپه پی شهره ف
مهندانه و بی خه م له ناو شاری مه دینه دا ژیانیکي نارامیان ده برده سهر و، هیچ
که س له گولیک جوانتری پی نه ده وتن. به لام له لای نه و ناپاکانه دا (هل جزاء
الإحسان إلا الإحسان) نه بوو، به لکو پاداشتی چاکی و ماف پیدانیان له لایه ن
پیغه مبهروه ﷺ بریتی بوو له کاری ژیر به ژیری و گریدانی کلک له گه ل سهرسه خت
ترین دوژمنی موسلمانان و پیغه مبه ر که موشریکه کانی قوره یش بوون و،
نه نجامدانی خیانه ت و فروشتنی خاک و ده ست گرتنی دوژمن و جاشایه تی و،
وه شانندی خه نجه ری ژه هراوی بوو له پشتی موسلمانان.. چونکه نه وان به
سروشتی حالی خویان گه لیکی ترسنوک و ناخ به رزبوون و بویری نه وه یان تیدا
نه بوو که به ناشکرا و پووبه پوو (وجهاً لوجه) له گه ل موسلماناندا شه پ بکه ن و پقی
ژه هراوی خویانیان پی بریژن.

که ر به خیرایی به پووداوه کاند بچینه وه و به (إنصاف) وه، دوور له هه موو
ده مارگریه ک، ده بینین که هه رسی تاومه که ی جوله که ده ست پیش خه ریوون له
شکاندنې برپه کانی نه و په یمان نامه یه ی، که به بی ژور لیکردن پیکه وتبون له سهری،
به تاییه ت جوله که کانی (به نی قریظه) نه ک هه ر به نده کانی پیکه وتن نامه که یان ژیر
پی خست و سوکایه تیان پیکرد، به لکو گه وره ترین تاوانیان نه نجامدا که له زارواوه ی

ئەمۇدا پىتى دەوترىت (الخيانة العظمى)، ئەۋىش بە ھىنانى دوزىن بۇ سەر
ۋولاتەكە ۋە ھەموو كار بۇ ئاسانكردىك!!

لەم سەردەمەدا كە سەردەمى پىشكەوتن ۋ زانست ۋ دىموكراتى ۋ مافى مۇۋ و
ئازادىيەكانە - ھەروەك دەوترىت ۋ بانگەشەى بۇ دەكرىت - گەر كۆمەلىك خەلك لە
پىشكەوتوترىن ۋ ئازادى خوازترىن ۋ دىموكراتى ترىن ۋولاتى جىھاندا ھەلبىس بەم
كارە ۋ، دەستى دوزمەكانىيان بگرن ۋ كار ئاسانىيان بۇ بگەن ۋ، بە ھەزاران
سەربازەۋە بىانھىتنە سەر ئەو ۋولاتە!! ئايا ئەمانە ئاۋيان دەترىت چى؟! ئايا
دۋاى ئاشكرايونىيان ۋ تەۋابوونى جەنگ چارەنوسى ئەمانە لەلايەن دەستەلاتدارى
ئەو ۋولاتەۋە بەچى دەگات!!

لەمانگى ئەيلولى سالى (۲۰۰۱) كۆمەلىك تىرۆرستى سەر بە پىكخراۋەكانى
(القاعدة) ھەروەك دەوترىت، لە پىگى چەند قېۋكەيەكى نەفەر ھەلگرەۋە، ھەلسان
بە تەقاندەۋەى ھەردوۋ بالەخانەى بازىرگانى جىھانى لە ئەمىرىكا ۋ، بەھۆيەۋە (۳ تا
۵) ھەزار كەس بوونە قورىانى، بەلام ئەمىرىكا لە پاداشتى ئەم كارەدا چى
ئەنجامدا؟! ۋولاتىكى زەبەلاحى ۋەك ئەفغانىستانى كاۋل نەكرد؟! ھەزاران كەسى
لەو ۋولاتەدا نەكردە قورىانى!!؟

با نوكى قەلەمەكانمان بخەينە سەر دەۋلەتى پىر لە ستمى ئىسپرائىل لە
فەلەسطينى ھەزار جار شەھىدا!!

ئايا جۈلەكەكانى ئەو ۋولاتە، لەبەرامبەر كوشتنى يەك سەربازىاندا لەلايەن
بىزوتنەۋە بەرمەلىستكارەكانى نىۋ فەلەسطين ۋ، بەتايىبەت (بىزوتنەۋەى ھەماس)
چەند كەس دەكەنە قورىانى؟! لەبەرامبەر موشەكىكى (ھەماسدا) چەندىن جار
نۆربەى خاكى غەزەيان بەدانىشتوانەكەشىۋە تەختى زەۋى نەكرد ۋ، ھەزارانىيان
لى شەھىد نەكردن!!؟ خۇ ئەمانە كە واىان لىكرا ۋەك جۈلەكەكانى بەنى
(قريظة) ش ناپاك ۋ تابورى پىنج نەبوون، بگرە خاۋەنى پاستەقىنەى
خاكەكەبوون؟!

باشه گەر ئیستا له دهولهتی ئیسرائیلدا کۆمه لیک له دانیشخوانی شاره کانی ژیر دهسته لانی ئیسرائیلی، ژیر به ژیر په یوه ندی به بزوتنه وهی حه ماسه وه بکه ن و، کار ئاساسیان بۆ بکه ن له نازادکردنی نه و شارانه ی که قه واره ی زایوونی به ستم داگیری کردوون. ئایا گەر دهولهتی ئیسرائیلی ئاشکرایان بکات که کاریکى وه هایان نه نجامداوه چاره نویسان چی ده بیت؟!!

ئایا گەر ژماره ی نه وانه (٦٠٠ بۆ ٩٠٠) که س نا، به لکو (٦٠٠٠ بۆ ٩٠٠٠) که یش بن، له گهردنیان نادریت و، به ناپاک و خاک فرۆش و به کرئ گیراوی بیگانه له قه له م نادریت و، سه ره نجام ملیان ناکریت به په تدا؟؟؟! زۆریه مان ده زانین له کوتایی هه شتاگانی سه ده ی پابردودا و له (عیراق)دا که سیک ده سته گیرکا به ناوی (بارزقت)، که سیخوپی یه کیک بوو له دهوله ته زله یزه هاوپه یمان و دۆسته کانی (صدام حسین)، نه وه ی له سه ر ساغ بۆوه که سیخوپی ده کات بۆ نه و دهوله ته له عیراقد، دواى تکارکردنیکی زۆری دهوله ته که ی، سه ره نجام (بارزقت) ملی کرا به په تا و به مردووی په وانه ی وولاته که ی کرایه وه، چونکه به پیتی یاسای ته وای دهوله ته که یان به درێژایی میژوو به ئیستاشه وه، نه و که سانه ی که (تاوانی جهنگ (جریمة الحرب) یان (ناپاکی گه وره) (الخیانه العظمی)، یان سیخوپی نه نجام ده ده ن (جا ژماره یان) هه ر چه ند بیت، نه وه به پیتی یاسای هه ر یه ک له و دهوله تانه ده بیت له سیداره بدرین و له ناو به رین و هیچ لیبوردنیکی گشتی و تاییه تیش نایان گریته وه.

به ئی ته نانه ت له (ته ورات)ی جوله که کانیشدا هه مان سزای له ناو بردن هاتوه بۆ نه وانه ی که (سیخوپی ده که ن یان ناپاکی ده ره ق به خاک و نیشتمان ده که ن، کاتیک (سعدی کوپی معاذ) فه رمانی به کوشتنی تاوانباره دیاری کرلوه کانی جوله که کانی به نی قورده یزه کرد، به پیتی ده قه کانی ته ورات و یاسا چه سپاوه کانی نه م به یاره ی بۆدان و مه حکومی کردن.

خالی دووهم؛ گەر نه وهی سهرانی جوله که کانی هۆزی بهی قوره یزه نه خشه یان بۆ کیشابوو، له گه ل عهره به موشریکه کانی قورده یش و غه طه فان و ته وای نه و هۆز و شره خۆرانه ی ده وروبهری مه دینه، سه ری بگرتایه و پووداوه کان و پیشهاته کان به و ئاقاره دا بچونایه که به رنامه سازیان بۆ کردبوو. ئایا نه وان (جوله که و عهره به کان) چیان به موسلمانان و که سایه تی مه زنی پیغه مبه ر ﷺ ده کرد، له وای سه رکه و تنیان له و جهنگه پڕ له خیانه ت و نابهرامبه ر ده؟ گومانی تیدا تیه که کۆمه لکوژی و لافاوی خوینیان له ناو شاری مه دینه دا به رپا ده کردو که سیان نه ده هیشته که بلتیت: (لا إله إلا الله محمد رسول الله)!!

بۆ ئهم مه به سه ده چه لای وته ی میژوونوسیکی (سکوتلندی)، به ناوی (مۆن گمری وات) له کتیبی (محمد فی المدینه) دا، که باس له پووداوه کانی مه دینه و به تاییه ت ناپاکی و په یمان شکینی جوله که کانی بهی قوره یزه ده کات و، ده لیت: (لو ان خطت يهود بنی قريظة نجحت و تيسر لهم ان يدهم المدينة من جهة الجنوب لفظوا على محمد و امته قضاء مبرماً)¹

واته: خۆ نه گەر نه و نه خشه و پیلانه ی که جوله که کانی بهی قوره یزه سه ری بگرتایه و کارناسانیان بۆ مشرکه کان بگردایه له پووکاری باشوره وه، نه وه بیگومان (محمد) ﷺ یان له ناو ده برد و، پاشان کوتایشیان به ئومه ته که ی ده هینا به کوتایی هینانیک که هه رگیز دروست نه به نه وه.

بیگومان نه مه شاهیدی میژوو نوس و لیکۆله ره وه یه کی بیگانه یه و نه عهره به و نه موسلمانیش، به لام به ئینصافه وه ئهم شاهیدی ده دات و، دان به و پاستیه دا ده نیت گەر جوله که کان که قه لاگانیان له باشوری مه دینه دابوون، پیلانه که یان سه رکه و ترو بوايه بیگومان لافاوی خوینیان له ناو شاری مه دینه دا دروست ده کرد و، پیغه مبه ر و ته وای موسلمانان یان له ناو ده برد.

¹ من کلام د. عدنان إبراهيم.

بەلام خۆي مەزن پىلانەكانى پوچەل كۆندۈرۈپ، پىتەمبەرەكەي ﷺ ۋە ياۋەردارانى سەرخست ۋە لەبەرامبەرىشدا بىي باۋەپان ۋە خائىنەكانى سەرشۆپ ۋە مايەپوچ كۆرۈپ، بەسەرشۆپى ئاردىنەۋە جىگەي خۆيان.

خالى سىنەم: گەر بە باسى پوودا ۋە گىرەنەۋەكەدا بېۋىنەۋە، كەمىك بە وردى سەرنجى بىدەين، رۆرىە ئاشكرا بىي ئاۋەپۆكى ۋە ھەلبەستراۋى ئەم كۆشتارگەيەمان بۆ دەردەكەۋىت ئەۋىش بەم شىۋەيە:

(أ) لە گىرەنەۋەكاندا ئەۋە باسكراۋە كە تەۋاۋى جولەكەكانى بەنى قورەيزە لەۋاۋى ھاتتە خوارەۋەيان لە قەلاگاناندا، بران بۆ مالى ئافرەتەك بەناۋى (بنت الحارث) كە لە ھۆزى بەنى نجار بوو! خويىنەرى خۆشەۋىست سەرنج بىدە!! لەۋ زەمەنەدا گەرەتەين مال ۋە جىگەيەك كە لە ھەموو مالەكان فراۋانتر ۋە گەرەتەين بىرئىبۋە لە مزگەۋتەكەي پىتەمبەر ﷺ ئەۋىش پىۋانەي زەۋىيەكەي لەۋ كاتەدا تەنھا تىنەدەپەپى لە (۳۰) مەتر بە (۳۵) مەتر!!

ھەزار مەترەك دەبوو، گەر مزگەۋتەكەي پىتەمبەر ﷺ ئەۋەندە بويىت، ئاخۇ دەيىت مالەكانى چۈرەۋەرى كە بەقور ۋە دار ۋە ھەسەر ئىروستكراۋون چەندە بويىتن؟! بەئەقلى كىدا دەجىت لەۋ زەمەنەدا مالى ئافرەتەك ئەۋەندە گەرەبويىت كە جولەكەي قەلەيەكى بە ئاسانى تىدا جىۋىيىتەۋە ۋەك بەندى خانەيەك بەكارھىتەرايىت?!

(ب) لە گىرەنەۋەكاندا ئەۋە باسكراۋە ۋە تا پادەيەك رۆرىەي نوسەرى كىتەيە مېژۋىيەكان ۋە سېرە نوسەكان يەككەنگ ۋە ھاپان - إلا مارحم رىي - لەسەر ئەۋەي كە : لەناۋ بازارى مەدەينەدا چەند چالەكى گەرە ھەلەكەندرا ۋە دواتر ئەۋ ژمارە رۆردەي جولەكەي تىدا كۆرۈا ۋە ھەر لەناۋ ئەۋ بازارپەدا كران بە ژىرگەۋە!!!

بەپىزان سەرنجى ئەم خرافات ۋە قەسەبى ئاۋەپۆك ۋە دوور لە راستيانە بىدەن ۋە ئەۋ چا خۆتان بە ئەقل ۋە ئىصافەۋە بىپار بىدەن.

ژماره یه کی زۆری ئاوه ها که له نیوان (۶۰۰ - ۹۰۰) که سدابوون ههروهک و تراوه، چۆن له ناو شوینیکی زیندوی نیشته جیبوون و جیگه ی پریشتن و مامه له کردن و سه ره پێگه ی ژن و مندال و کاسپی کردنی وهک بازاپی مه دینه دا ئه م په شه کوژیو کۆمه ل کۆژه یه نه نجام درا؟!

ئایا بۆ له ناو قه لاکانی خۆیاندا ئه و ناپاکانه له گه ردنیان نه درا؟! چۆن له بهر چاوی خه لکی به گشتی و ژن و منداله کانیاں ئه م لافاوی خوینه به رپاکرا؟! بۆچی ئه و ژماره زۆره یان نه برد بۆ لای ئه و چالانه ی که به چوارده وری مه دینه دا هه لیا نه که ند له کاتی هێرشێ دوژمنه کاندایۆ سه ره مه دینه ؟! که ئه مه یان زۆر ئاسانتر بوو بۆ موسلمانان چونکه چاله کان (خندق) ئاماده بوون، له کاتی کهدا که ئاشکرایه هاوه لان نزیکه ی یه ک مانگی ته واو سه رقائی هه لکه ندنی ئه و چاله بوون به چوارده وری مه دینه دا، دواتریش پشویان نه دا و خێرا بانگ کرانه وه ی بۆ جهنگی به نی قوره یزه ؟!

ئایا دووباره هه لکه ندنه وه ی ئه و چاله زۆرانه له ناو بازاپی مه دینه دا له سه ره هاوه لان کاریکی هێجگار سه خت و دژوار نه بووه ؟! .
(ت) گه ر ئه م کاره کرابێت که پێشتر باسمان کرد و له بازاپی مه دینه دا ئه م گۆره به کۆمه له سازینرا بێت، ئایا له ئێستادا کوا شوینه واری ئه و گۆره به کۆمه له ی که (۶۰۰ - ۹۰۰) جوله که ی ناپاکی به نی قوره یزه ی تیدا کران به ژێر خاکه وه ؟؟

له کاتی کهدا که ئه و که سه ی سه ردانی مه دینه ی کردبێت هه یج جیگه و شوینه واریک نیه که ده ستکاری کرابێت و سربایته وه، به لکو (مزگوتی پێغه مبه ر ﷺ چاله کانی شه پی (خندق)، گۆرستانی به قیع - مزگوتی قباو دوو قبله (قبلتین) و گۆرستانی شه هیده کانی ئو حود و ده یان جیگه ی تر له جیگه ی خۆیانن و پۆژانه عومره کاران و خه لکانی تریش سه ردانیان ده که ن!!

به لام هه تاوه کو ئێستا کێ باسی له بونی گۆرپکی به کۆمه لی وه ها گه و ره کردووه له ناوی شاری مه دینه دا که (۶۰۰ - ۹۰۰) که سی له خۆ گرتبێت!!

بۆچی جولهكهكان يان شوئنه وار ناسهكان به دريژايي سهدان سال ههولي
ههلدانهوهي ئهه گورانهيان نه داو پوفاته سهه قرتاوهكانيان دهه نه هينايه وه
له شوئنيكي تاييه تي و شايسته دا به خاكيان نه سپاردن؟!!

بۆ جولهكهكان باس له پووداي ههلبه ستراي (هولوگوست) دهكه ن و
گوچكه ي دنياي پي پ دهكه ن له كاتيكا كه بنه مايه كي پاسته قينه و دروستي
نيه؟! ئه ي بۆچی باسي ئهه كۆمه ل كۆژه ناكه ن له شاري مه دينه و سه رده مي
خۆشه ويسته دا؟!!

پ) گه ره له كۆشه نيگايه كي تروه سه رنجي ئهه كاره بده ين كه له ناو بازاړي
مه دينه دا ئه نجام دراوه، دووباره دهيان پرسياړي بي وه لامي ترمان بۆ دروست
ده بيت، له وانه:

ئايا له شوئنيكي وه هادا كه جيگه ي كاسپي كردن و نيشته جي بووني خه لكه
(المنطقة السكنية) بووني گوپي به كۆمه ل له پووي (تهدروستي - دهرووني -
ئارامي ناوشار چه نده كاريگه ري سلبي و خراپ له سه ره ئهه كۆمه لگايه دروست
دهكات و خه ون و خه يالي نادرست له ناخياندا به رهه م ديئي؟!!

له پووي ته هدروستيشه وه به هه مان شيويه كه زياتر له شه واني تاريكا
دپه نده كان ده كه پي بۆ خواردن، ئايا بوني گوپي به كۆمه ل له ناو بازاړيكي ئاوا
هۆكاري كۆبونه وه ي دپه نده كان نه بووه بۆ هه لدانه وه ي ئهه گورانه و ده ره يناني
لاشه ي ئهه مردوانه و به مه ش قايرۆسي نه خۆشي و ده رد و ميكرۆب له و شاره دا
هه ره شه ي گه وه ده بوون له سه ره دانيشتوانه كه ي و بلاوبونه وه ي پيسي و نه خۆشي
بي چاره سه ره؟!!

ه) هه نديك له سه ره چاوه ميژويه كان ئاماژه به وه دهكه ن كه هه ردو و هاوه لي
به پيژ (علي كوپي ابو طالب) و (زوبه يري كوپي عه وام) هه لساون به م كاري مل
قرتاندنه، ئه ويش له ماوه ي (٢ - ٣) پۆژدا (٦٠٠ - ٩٠٠) نه فه ره سه ره قرتاوه بكه ن و
بيانكوژن، له كاتيكا كه هۆكاري كوشتني مرۆ له و سه رده مه دا وهك ئيستا نه بووه
و ته نها شمشير بووه؟!!

چون نهو دوو هاوه له خوښه ويسته به كوشتنى هم ژماره زږده كاريگري
سلمې له سهر د پرونيان دروست نه بوو، له كاتيكدا كه سروشتى مروغه كان ناگوښت
له گال پښتنى نهو پووباره خوښه دا؟

ليږدها پتويسته نهو جياوازي و پالنه رانه بزائين كه له نيوان كوشتنى
مروغه كاندا هه په له كاتى جهنگ و له دواى جهنگ، له كاتى جهنگدا هوكارى گوره و
پالنه رى به هيز له كوشتنى دوژمنه كاندا برى تيه له بهرگرى كردن له خوت، چونكه
گر تو نهو له ناو نه بهيت نهو بېگومان نهو له ناوت دده بات، به لام له كاتى جېبه جى
كردنى كوشتنى كه سيكدا يان ژماره يه كى زږدا، نهو هوكار و پالنه رانه ي كه له شه پ
و پووبه پووبونه وه كاندا هه په، نامېنى و كوټاييان پى ديت !!!

خالى چواره، با بچينه سهر برکه برکه ي پووداوه كان و نه و جا پرسى
لورېكى و واقعى يان له بهرامبه ردا بكهين، يه كيك له و برگانه برى تيه له بهلگه هينانه وه
به پړوايه ته كانى (بخارى و مسلم) له سهر هم كوشتارگه په !!! به لام ناي پاستى
هه واله كان و ژماره ي كوژراوه كان و چوڼيه تى كوشتنيان بهو شيوه يه ي كه له
گېرانه وه ميژويه كان و چوڼيه تى كوشتنيان بهو شيوه يه كه له گېرانه وه ميژويه كان
و كتيبه كانى سېره دا هاتووه، به هه مان شيوه له پړوايه ته كانى هه ردو پيشه وا
(بخارى و مسلم) يشدا هاتوون و باسكراون؟!

له وه لامدا ده لټين: بېگومان نه خيږ نه وېش بهم بهلگانه:

(١) به هېچ جورېك ژماره ي كوژراوه كانى بهنى قوره يزه له هېچ كام (بخارى
و مسلم) دا باسيان ليوه نه كراوه به ته نها زاناي پايه به رز (ابن اسحاق) له نوسينه وه ي
سېره دا باسى كردووه نه وېش به بى س نه ديكي نه پچراو كه بگاته وه پيغه مېه ر ښه .
بهلگه ش بى نه مه ساغ نه بوونه وه ي نهو ژماره يه كه فره بوچونن له سهرى،
هه روهك ده وترت (٦٠٠ يان ٧٠٠ يان ٨٠٠ يان ٩٠٠) كه س بووبن !!! ليږدها سهرنج
ده دهيت نازانيت باوه پ به كام ژماره يان بېنيت و به بهلگه باسى ليوه بكهيت.

تهنھا ریوایه تیک که راست بیت له سەر ئەم ژماره یه و له هه مان کاتیشدا سه نه ده که ی نه چپراو بیت و ته واو بیت بریتیه له لیکۆلینه وه ی (حمید بن زنجوی) له کتیبی (الاموال) که له (ابن شهاب) وه به سه نه دیککی راست ریوایه تی کردوه ده لیت: (فقتل منهم أربعون رجلاً) ^۱ واته: له و پۆژده دا ته نها (۴۰) که سی له جوله که کانی به نی قوره یزه کوژران بیگومان نه وانه ش بریتیبوون له سەر گه وره کانیان که خیا نه تیان کرد

۲) گه ر سهرنجی گیرانه وه که ی (بخاری و مسلم) بده ین، له کاتیکدا که باس له و حوکمه ده که ن که (سعدی کوپی معاذ) (رضي الله عنه) ده رباره یان دای زۆر به ناشکرا دیاره که ده لیت: (فأني أحكم فيهم أن تقتل المقاتلة...) واته: فه رمانی من ده رباره یان بریتیه له کوشتنی نه وانه یان که شه پریان کردوه و تاوانباری سهره کی بوون و ده ستیان هه بووه له شکاندنی په یمانه کان و په لی قورپه یش و عهره به کانی تریان گرت و کۆیان کردنه وه بۆ سهر مه دینه و له ناو بردنی موسلمانان !!! سهرنج بده !!! ئایا لیږده دا هیچ باسیکی ژماره ی که سه کانی تیدایه که ده بیت بکوژین؟ !

ئایا له حوکمه که ی (سعد) باس له مه کراوه که هه ر چیه ک موی لی هات بیت له نیرینه کان ده بیت بکوژیت و له گه ردنی بدریت هه روه ک له ریوایه ته میژوویه کان و کتیبی سیره کاندایان به ناشکرا و به بی هیچ ته م و مزیک له فه رمووده که دا باس کراوه که (سعد) وتویه تی: (فأني أحكم فيهم أن تقتل المقاتلة) !!

خالی پینجه م: کاتیک به سه ره اته کان و نوسینه وه میژوویه کان ده خوینیه وه له سهر جوله کاکانی به نی قوره یزه نه و هه سته ت تیدا دروست ده بیت، که ده ستی جوله که له نوسینه وه ی نه و میژوه ترسنا که دا هه بیت. نه ویش به مه به ستی نه وه ی که به ته واوی خه لکی بلین له هه موو سهرده م و کاته کاندایا (نیمه گه لیککی وه لاناو و ماف خوراو و خوین پزاو بوین و به رده وام قوربانی ده ستی سته م کاران بوین

^۱ الاموال لابن زنجويه، باب الحكم في رقاب أهل الزمه ٤٦١.

به دريژاي ميژوو، كه وابي بوني ده ولت و قهواره ي سه ربه خو سنوري جوغرافي و
 نالا و ..) گهر بۆ كه س په واه نه بيت شه واه بو نيمه په واه و مافي خو مانه، بۆ شه واه
 جاريكي تر و له سه ر ده ستي هيچ كه س و ده وله تيكي تر دو چاري ره شه كوژي و
 هۆلوكوست نه بينه وه .

خالي شه شه م: جوله كه كان له نوسينه وه ي ميژوي خو ياندا زوريان كار ه سات و
 پوداي دلته زين نوسيوه ته وه كه به سه ريان هاتوه له سه ر ده ستي ده سه لاتداران،
 به لام هيچ ميژوو نوسيكي جوله كه شه م پوداوه ي نه نوسيوه ته وه و باسيان ليوه
 نه كرده، خو شه گهر جوله كه كان ي شه م سه رده مه باس له پوداويكي نا له م شيوه يه
 بكن له پوژگاري نيس تادا، شه مه بيگومان پشت به پيو ايه ته كان ي (ابن اسحاق)
 ده به ستن، نه ك كتيب و سه ر چاوه ميژويه كان ي خو يان.

خالي چه وته م: ناي بۆ چي پيغه مبه ر ﷺ، جوله كه كان ي (به نو قه ينوقاع) و
 (به نو نظير) ي نه كوشت له سه ر ناپاكي و په يمان شكاندنه كانيان؟ به لام شه و ژماره
 زوره ي له جوله كه كان ي به ني قريظه كوشت؟! خو شه گهر پيغه مبه ر ﷺ، ناكاري
 كوشتن و له ناو بردي هه بوايه ده بوو شه و دو هۆزه ي تريشي به ده ردي جوله كه كان ي
 به ني قريظه بېردايه !! به لام ناشكرايه كه چۆن مامه له ي له گه لدا كردن..

خالي هه شته م: گهر جوله كه كان ي به ني قريظه ده ستي دووه م و ناديار بوون
 له دزايه تي كردني پيغه مبه ر و موسلماناندا له شاري مه دينه دا، به لام خو به ناشكرا
 عه ره به كان ي قوره يش و ابو سوفيان و هاو په يمانه كان ده ستي يه كه م و دوژمني
 ناشكراي پيغه مبه ر ﷺ و موسلمانان بوون به دريژاي (۲۲) سال به به رده وامي دژي
 موسلمانان له شه پردايوون..

پرسياره كه شه ويه: ناي بۆ چي پيغه مبه ر ﷺ له دواي پزگار كردني مه كه كه (فتح
 المكة) به ته واي دانيشتواني مه كه كه فهرموو: ((اذهبوا فانتم الطلقاء)) به ماناي

ئەوھى: بېزىن ھەموتان ئازادىن و لىتبودنى گىشتىتان بۇ دەرىچو!! بەلام لەبەرامبەر
بە جولىگەكاندا ئەم كارەى نەكرد؟!

ئەم گىرپانەوھ ناپاستەى كەپىشتەر باسمانكرد كاتىك بەراوردى دەكەين بەرپەوتى
پوداوەكان ئەوھمان پى دەلەيت كە:

پىتەمبەر ﷺ بەسروشتى عەرەب بونى لەتەواوى عەرەبەكانى مەككە و
چواردەورى خۆش بوو؟ بەلام لەبەر ئەوھى كە جولىگەكان لەنەتەوھى عەرەب
نەبوون ئەم كارەى لەگەلدا ئەنجام نەدان و سزای دان!!

بىگومان ئەمە ھەستى دەمارگىرى و ناسىئوناليزمى عەرەبى لەپىشتەوھى
كارىگەريان لەسەر تەنەت نوسىنەوھى مېژووى ئىسلامىش كردوھ...

ھەر ئەم ھەستەناسىئوناليزمە دەمارگىرىيە بوو كە (صدام) كارى پىدەكرد
ئەویش بەوھى: كاتىك بەناوى ئەنقالەوھ جىنۆسايدى كوردى كرد ئافرەتەكانى
بەتايبەت بردن و لەولتاتان فرۆشتنى چونكە كورد بوون و عەرەب نەبوون!!

بەلام كاتىك لەبەرەوارى ۱۹۹۰/۸/۲ وولتاتى كوهيتى داگير كرد تەنھا يەك
ئافرەتى عەرەبى كوهيتى نەھيئا، ھەتاوھكو دەستدرىژى بكريتە سەريان و دواتر
فرۆشتىيان پىوھ بكريت!!

ئەمەش لەبەر ئەوھى كوهيت لەنەتەوھى عەرەب بوون!!

بەھەمان شىوھ گەر سەرنجى ئاكارە دزىوھكانى (داعش)ىش بدەين لەم
بوارەدا، ھەمان ئاكارى بەدى (صدام)يان ئەنجامدا لەدواى پوداوەكانى حوزەيرانى
سالى (۲۰۱۴)ھوھ. ئەویش بەم شىوھى:

كاتىك پىكخراوى توندپەوى (داعش) دەستيان بەسەر (موصل) و ناوچە عەرەب
نشىنەكانى ناوھپاست و خواوى عىراقدا گرت، ئافرەتيان نەكردە غەنىمەى ئەو
جەنگە و كپين و فرۆشتىيان پىوھ نەكردن، ئەمەش لەبەر ئەوھى عەرەب بوون.
بەلام كاتىك چوئە ناوچەى شەنگال و دواجار دەستيان بەسەردا گرت (ھەموو
دەزانين) كە ئافرەتەكانيان بردنە بازاپى شارى موصل و دەستيان كرد

به فروشتنیان به ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾! نه مهش بیگومان له بهر

نه وهی که کچانی به زیدی کورد بوون و عه ره ب نه بوون!!

لیږه وه به که تیده گه یڼ به کتیک له ټاکاره کانی عه ره بی ناسیونالیزم (ده مارگیر) نه وه بووکه: له هاو زمانی خویان ټافره تیان نه ده برد له کاتی جهنگه کاند، به ټام به پیچه وانه وه له غه یری خویان یان ده برد وکړین و فروشتنیان پیوه ده کړد...^۱

هر له بهر نه مه به کاتیک به پوداوه میثوویه کاند ده چین وه سه باره ت به م به سه رها ته و لیږدنی عه ره به کانی مه که و سزادان و کوشتنی (۶۰۰-۹۰۰) پیاوی جوله که ی به نو قریظه. ده بینین که کاریگری ده مارگیری عه ره بی چنده؟ په نگدانه وهی به نویسنه وهی میثووی نیسلا می و په وتی پوداوه کانه وه هه بوو...

له کاتیکدا که پیغه مبه ری خوا ﷺ به کتیک له هره کاره گرنگ و سه ره کیه کانی بریتی بووله ده ره ټنانی په گو فکره ی ده مارگیری له ناخی مروغه کاند به:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (انما انا رحمة مهداة) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا﴾^۲ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ﴿(لا فضل لعربي على عجمي ولا لعجمي على عربي ولا لاسود على ابيض ولا لأبيض على اسود إلا بالتقوى) و دواتریش ده رباره ی ده مارگیری فهرمووی (دعوها فإنها معتنة) واته: ده سته رداري بین چونکه به ویتنه ی لکه مرداره وه بوو وه هایه و، لی ی دور بکه ونه وه له بهر نه وهی له لای خوی مه زن سته و به هایه کی نیه...

خالی نو هه م: به کتیک تر له و خال و سه رنجانه ی که زور پیویسته هه ټویسته ی له سه ر بکه یڼ له م پوداوه دا بریتیه له:

^۱ نه م خاله به کتیکه له قسه و تیگه یشتنه کانی به پریز: ماموستا عبدالرحمن صدیق (نوسه ر و لیکوله) ده رباره ی نه م باسه.

خوبه دهسته وه دان (التسلیم) ی جوله که کانی به نی قریضه و فریدانی چه کی دهستیان و، دابه زینیان له قه لاکانیان و، پازی بوون بهو حوکه می که گه وری نهوسیه کان (سعدی کوری معاذ) ده باره یان ده یکرد. وه قورنانی پیرد وینای نه حاله مان بۆ ده کات و ده فهرمویت: ﴿وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۚ وَأَوْرَثَكُم أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوْهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ (الأحزاب: ۲۶-۲۷).

واته: هر نه و زاته به دهستی قودره تی خوی جوله که کانی دابه زاند (له خاوهن کتیبه کان، که جوله که کانی به نی قریضه) بوون له قه لاکانی خویان، پاشان ترس و بیعی فریدایه ناو دلپانه وه، هه تا سه ره نه جام دهسته یه کیان به دهستی ئیوه کوژران (که سه ره گه وریه کانیان بوون). هه روه ها دهسته یه کیشیان به دیل گیران، سه ره نه جام ته وای نه و زهوی و زار و سامانه ی که هه یانبوو خوی مه زن به خشی به ئیوه، هه روه ها جیگه و شوینی تریشی که هیشتا ئیوه نه گه یشتبونه سه ری، بیگومان هه میشه و به رده وام خوا دهستی به سه ره مووشتیکدا ده روات.

گه سه رنجی نه م دوو ئایه ته بدهین له سه ره تی (أحزاب) دا، زۆر به ناشکرا گوزارشت له وه سه ره اته ده کات له (دابه زینی جوله که کانی به نی قریضه له قه لاکانان به هۆری نه و ترسه زۆره ی که خوی مه زن فرپی دایه ده لاکانیانه وه و دواتر له سه ره نه جامدا کۆمه لکیان به سزای دادپه روه رانه گه یه نران و کوژران، (که برینی بوون له سه رانی هۆزه که) و نه وانه شی که مانه وه و ته سلیم بوون، قورنانه دیل (أسیر) ناویان ده بات، هه روه که ده فهرمویت: ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾.

(له سه ره مه سه له ی کوژراوه کان و پاسترین لیگۆلینه وه ی زانایان قسه مانکرد...)

ئەو دەي كە مابېتە وە لە ئايەتە كەشدا بە ئاشكرا ئاماژەي پىكرابى، برىتية لە دىلەكان (الأسارى)، بابچىنە خزمەتى قورئانى پىرۆز و ياساكانى (دىل)، ھەتا وەكو بۆمان ئاشكرا بېيت كە ئىسلام بە شىۋە يەكى گشتى چۆن مامەلەي لە گەل دىلدا كىردە و، پاشان پىغەمبەرىش لە گەل ئەو (دىلانەي) بەنى قورەيزەدا چۆن مامەلەي كىردە.^۹

ئىسلام بە شىۋە يەكى گشتى بە (۵) شىۋە مامەلە لە گەل دىلدا دەكات كەنە وانىش برىتية لە:

(۱) يەككە لە و پىگايانەي كە ئىسلام دە يگىرتە بەر دەربارەي دىلەكانى جەنگ، برىتية لە مامەلكردن لە گەلىاندا.. ئەويش لە ژىر پۆشنایى ئەو ئايەتە قورئانىيەي كە دەفەرموئەت:

﴿وَيُطْعَمُونَ أَلْطَعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ (۸) ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا﴾ (۹) الإنسان: ۸-۹.

واتە: (بەندە باشەكانى خوا) خواردنێك كە حەزىان لىيەتى دە يىخشن بەندەدار و ھەتيو و دىل، (لە دلى خۆياندا پىيان دەلین) بىگومان تەنھا لە بەر خاترى خوا، خواردنتان دە دەينى نە پادااشت و نە سوپاسگوزارىمان ناوئەت..

بە ھەمان شىۋە پىغەمبەرىش ﷺ دەربارەي چۆن يەتى مالەكردن لە گەل دىلەكاندا (الأسارى) دەفەرموئەت: (استوصوا بالأسارى خيراً) 'بەمانى ئەو دەي كە لە گەل دىلەكاندا باش پەتار بن..

گومانىش لە وەدا نىيە كە تەوايى زانايان يەك دەنگن لە سەر ئەو دەي كە پىيوستە لە پىوى خواردن و خواردنەو و بەرگ و پۆشاك و جىگە و پىگا و ھەر پىيوستىيەكى دىكە وە مامەلەي باش لە گەل دىلەكاندا بكى و پىزيان لىبگىرى و ئازار نە درين

^۹ أخرجه الطبرانی في الصغير برقم (۴۰۹).

۲) دووهم پښتگای نیسلام له چوښه تی مامه له کردن له گه ل (دیل) دا بریتیه له م دوو پښتگه یه:

۱- نازادکردنیان به شیوه یه ک منه تباریان بکه ن ..

ب- له بهرامبه ر نازادکردنیاندا پاره یه کی دیاری کراو وهریگن. قورئان پو مه ردوو حاله ته که ده فهرمویت:

﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَخْنَتُمْهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَإِمَّا مَثًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ محمد: ۴.

واته: هرکات بهرهنکاري کافران بونه وه (له جهنگدا) له گهردنیان بدهن، (بیگومان له وسهرده مه دا ته نها پم وشمشیر هوکاري جهنگ بوون) هه تا نه وکاته ی که له په لو پوتان خستن، نه وجا به دیلیان بگن، پاشان یان به چاکه نازادیان بکه ن، یان به قهره بوو بهریان بدهن..

۳) شیوازیکی تر بریتیه له وه ی که له بهرامبه ر نازادکردنی دیلدا خزمه تیکی به مسولمانان پی بکه یت له بهرامبه ر نازادکردنیدا..

هه روه ک پیغه مبه ری خوا له جهنگی به دردا نه م کاره ی نه انجامداو نازادکردنی دیله کانی وابسته کرده وه به وه ی که هه ریه که یان (۱۰) مندالی مسولمانان فیتری خوینده واری بکه ن..

((عن ابن عباس: قال: كان فاس من الأسرى يوم بدر لم يكن لهم فداء فجعل رسول الله ﷺ فدائهم ان يعلموا (اولاد الأنصار الكتابة))^۱

۴) په وایه تی کوشتنی تاوانبارانی جهنگ (مجرمی الحرب) بیگومان نه مه ش یه کیکی تره له پښتگاکان و نه وانه ی که تاوانباری جهنگ بوون و ناپاکی گه وره یان

^۱ رواه أحمد برقم (۲۲۱۶) تعليق شعيب الرتوق: حسن.

ئەنجامداو دەكۆزئىن ھەروەك كوشتنى سەرانی جولەكەکانی (بەنى قریظە) دواى پازى بونيان بەھوكمى (سعدى كوپى معان)، ئەمەش ئەك لەئىسلامدا بەلکویاسای جەنگ بوو لەھەموو کات و سەردەمیکدا بەئىستەشەو کەتاوانبارانى جەنگ و کەسە دیار و سەرکەردەکان کەپا بەرایەتى جەنگیان کردو دەكۆزئىن و یاسای دیل نایان گریتەو.

ه) لەحالەتیکدا کەدوژمنان دیلەکانى مسوڵمانانیاں کردەکوێلە، یان كوشتیان، ئەو بۆ ئەو حالەتەدیاری کراو سەپینراو، مسوڵمانانىش دەتوانن ھەمان کار لەگەڵ ئەو کەساندا بکەن کە (دیل)ن لەلایان..

ئەمەش وەك کاردانەو و مامەلەى ھاوشیو (رد الفعل والمعاملة بالمثل). چونکە خواى مەزن دەفەر مویت:

﴿فَمَنْ أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ البقره: ۱۹۴.

واتە: ھەرکەس دەست درێژی کردە سەرتان بەھەمان شیوەى خۆى بەر پەرچى بدەنەو بەلام لەسنورى شەرعدا..

بەلێ ئابەم شیوەیە (ئىسلام) بەشیوەیەکی گشتى مامەلە لەگەڵ دیلەکاندا دەکات، بۆچونی جیاوازی زانایانىش لەسەر نەبونی ھوكمیكى دیاری کراوى شەریعت لەوبارەو، ھەرچەندە کەزۆریەى زانایان پایان وەھایە کەپیشەواوھوكمپرانى مسوڵمانان بۆى ھەبە کەبەكێك لەوێژاردانەى کەپیشتر باسمانکرد دیاری بکات بۆ مەبەستى مامەلە کردن لەگەڵ (دیلەکاندا)..^۱

خالی دەیهەم: گەر بپروا بەو بکەین کە پیغەمبەرى خوا پازى بوو بەوێ کەھەر کەس لە نێرینەکانى بەنى قورەیزە گەر موى لیھاتبیت بکۆزئیت!! کەوابى لەم کارەدا چەندە پەچاوى دادپەرورەى کراو؟!

^۱ ئەم خالە لەکتیپى (بیر و پاو پەفتارە پەپگیرەکانى پێکخراوى داعش) ی مامۆستای بەرپز (علی باپیر) وەرگیراون، لەمەسەلەى چۆنیەتى مامەلکردنى ئىسلام لەگەڵ دیلەکاندا.

ئایا ئەم کارە گەر وابێت پێچەوانەی ئەو ئایەتە ی قورئان نیە کە دەفەر مۆیت:
﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (فاطر: ۱۸).

واتە: هیچ تاوانبارێک تاوانی یەکیکی تر هەلناگرێت..

گەر سەرانی جوله کەکانی بەنی قورەیزە سەرگەورەکانیان پەیمان شکێن و ناپاک و تاوانباری سەرەکی جەنگ بوون و زیان گەیەنەر بوون بەمسولمانان، کەوابی دەبێت هەرخۆیان باجی تاوانو ناپاکیهکانی خۆیان بدەن.. ئەک ئەو گەنجانی کە ئاگاداری کاری چەپەلی ئەمان نەبوون و دەشگونجێت هیچ خۆشحال نەبویتن بەپفتار و کرداری سەرکردەکانیان.

بێگومان ئەمە بەهیچ شێوەیەک لەپەفتار و ئاکار و پەوشتی بەرز ی پێغەمبەر نەبوو کە کەسانێک سزا بدەن بەهۆکاری هەڵەی کەسانێکی ترهوه، بەلکو ئەمە پەوشت و سیاسەتی کەسانی دوور لەخودا و دەوڵەتە زەلیزەکان بوو لەهەموو کات و سەردەمیەکدا، نزیکترین و زیندوترین نمونەش لەسەر ئەم کارە بریتی بوو لەو ئابڵوقە ئابوریە (الحصار الإقتصادي) کە ئەمریکا و هاوپەیمانهکانی بریاریان لەسەردا بۆ گەلی عێراقی لە دوا ی داگیرکردنی کوهیت لە لایەن (صدام) هوه.

زیاتر لە (۷) سال هەموو گەلی عێراقی بە ئیمەی کوردیش هوه باجی سیاسەتە چەوت و هەڵەکانی حیزبی بەعسمان دا و لەو پێناوه دا هەزاران کێشە ی کۆمەلایەتی و ئەخلاقی و کارەساتی گەورە و تراژیدیای لێکەوتەوه کە زۆربەمان دەزانین !! بەلام ئایا (صدام) و خانەواده و چلکار خۆرهکانی چواردەوری چ کاریگەریهکی ئەو سزایانە ی ئەمریکا و هاوپەیمانه کانیا ی بەسەر هوه بو؟ ئەمریکا و وولاتانی پۆژئاوای ئازادی خواز و دیموکراتی و بانگەشه لێدەری مافی مرۆف لەبری (صدام) و دارودەسته سته م کارەکه ی، سزای هەموو گەلی (عێراق) یان دا و لەبرساندا فیتری هەزاران پەوشتی نزم و دزیویان کردن و باجی هەڵەکانی (صدام) یان بەدانیشتوانی عێراق دا...

ئەمە پەروەشت و ئاكار و سىياسەتى زەھىزەكان بۈۋە بەدرىزايى مېژوۋ نەك
سىياسەت و پەروەشتى پېغەمبەر و مۇسلمانان.

فەتىح كوردنى قەلاكانى خەيبەر و ھۆكارە سەرەككەكانى ئەم جەنگە؛
دوا بابەت لە پانتۆراماى ژيانى جولەكە لە سەردەمى خوشەويست و شارى
مەدىنەى پېرۇزدا كە گوزەرى بەناۋدا بىكەين برىتيە لە:
فەتىح كوردنى قەلا سەختەكانى خەيبەر و گرنىگترىن ھۆكار و فاكتەرەكانى ئەم
جەنگە ئەۋىش بەم شىۋەيە:

((خەيبەر شارىكى گەۋرەى پەر لە قەلا و باخى خورما و مەزار و كشتوكال بوو،
لە دورى (۶۰ بۇ ۸۰) مىلەۋەيە لە شارى مەدىنە و كەۋتۆتە بەشى باكورى يەۋە، لە
ئىستادا گوندىكە و كەشۋەۋايەكى بۆگەنى پىسى ھەيە...))^۱

ھۆكارە گرنىگەكانى ئەم جەنگە:

بىگومان جولەكەكانى خەيبەر ھۆكارى سەرەكى و ئاگر خوشكەر و پالتەرى
سەرەكى بوون، بۇ خرۇشاندىنى ھەزى پىلان گىپى و، پەيمان شىكىنى و ئازاۋە و
خىانەتى جولەكەكانى نىۋ مەدىنە لە ماۋەى چەند سالى پابردودا كە ئەنجامياندە.
ھەر جولەكەكانى خەيبەر بوون كە سەرچەم تىرە و ھۆز و خىلە ەەرەبەكان،
(الأحزاب)يان لە جەنگى (خندق)ى سالى (۵)ى كۆچىدا ھاندا و، كۆيانكردنەۋە
بۆسەر مەدىنە بە ئامانجى لەناوبردىنى مۇسلمانان.

بەلى ھەر جولەكەكانى خەيبەر بوون كە ھانى سەرانى جولەكەكانى (بەنى
قريظة) يان دا، بۇ خىانەت كرىن و پەيمان شىكىنى. لە سەرۋە ھەموو ئەم ناپاكى و
خىانەتانەۋە، جولەكەكانى خەيبەر خۆيان سازدا بوو بۇ شەپ و كوشتار و بەم كارە
چەپەلانەيان، جەنگىكى دەرونى نەخۋازدايان توشى مۇسلمانان كورد بوو، تا ئەو

^۱ گولابى سەرمۇر (ھىفى الدين مبار كفورى) و: بىكر ھەمە ھىدىق.

ئەندازەيەى كە ھەولەى تېرۇر كوردىى خۇدى پېئەمبەريان دا، بەلام سەر كە وتور
نە بوون!!

پېئەمبەر ﷺ و موسلمانان زۆر لە مېژبوو بۆ دەر فەتھىكى پەخساو دە گە پان
ھە تاو دە كو جولە كە كانى خەي بەر تەمبى بگەن و نينۆكى دريژيان بگەن، بەلام
دورمىنىكى گە و رە تر لە مان لە پېئەمبەر بۆ كە يە كلابنە وە لە گە ليدا كە ئە و يش
(قورە يش) بوو..

كاتىك كە پەيمانى خۇدە يىبە لە سالى (٦) كۆچيدا ئىمزا كرا لە نيتوان پېئەمبەر
ﷺ، سەرانى قورە يش دا و بېريارى ئاگرىبەست مۆركرا كە بۆ ماوەى (١٠) سال
شەرى نيتوانيان پابگرن و ھىرش نە كە نە سەرى كە تر، دەر فەتھىكى باش پەخسا بۆ
سزادانى ئە و پەيمان شكىن و ئاپاك و تاوانبارانەى خەي بەر

دەر چوون و بەرىكە وتن بەرەو قەلاكانى خەي بەر:

(ابن إسحاق) دەلالت: پېئەمبەرى خوا ﷺ لە دواى گە پانە وەى لە (خۇدە يىبە)
مانگى (ذى الحجة) و ھەندىك لە مانگى موخە پەمىش تېپە پېبوو.. بەرىكە وتن بەرەو
خەي بەر.

زانايانى تەفسىر دەلالت: فەتھ كوردىى خەي بەر بە كىك بوو لە و بەلئىنە خاويەى
كە دابوونى بە پېئەمبەر ﷺ ھەروەك قورئان دە فەرموويت ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ
كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ ءَايَةً
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ (الفتح: ٢٠).

واتە: خاوى گە و رە بەلئىنى دەستكە وتىكى زۆرى پىداون كە لە دورمىنانى
دەستىنى.. ژمارەى ھاوە لان لەم جەنگە دا (١٤٠٠) جەنگاوەر بوون بە سەرىكايتى
و پابەرايتى پېئەمبەر ﷺ..

ئەم ژمارەيە تەنھا بريتى بوون لە و ھاوە لانەى كە لە (بەيەتەى رضوان) دا و
لە ژيەر درەختە كە دا بەلئىنيان دا بە پېئەمبەر ﷺ، كە بجەنگن لە پىئاو خويىنى

(عثمانی کوپی عه فان) دا،^۱ دیاری کردنی ئەم ژمارە یەش بە فرمانی پێغەمبەر بوو
 ﷺ ئەویش بۆ جیاکردنەوەی دووپوان و دلنەخۆشەکان لە ھاوەرەلان. ھەرۆک
 فرمووی ﷺ (تەنھا شەیدایانی جیھاد نەبێت نابێت کەس لەگەڵیاندا بپواتە
 دەرەو)

کاتیك دووپوان جیاکرانەو لە ھاوەرەلان، سەرکردە ی دووپوان (عبدالله ی کوپی
 ئوبەری کوپی سەلول) ھەوالتی دا بە جوله کەکانی خەیبەر، کە (محمد) و ھاوەرەلانی
 بەرەو لای ئێوە دێن و ئاگاداری خۆتان بن، هیچ لێی مەترسن چونکە ئێوە
 ژمارەتان زۆرە و چەك و تفاقى جەنگتان زۆرە، لەبەرەمبەریشدا (محمد)یش چەند
 کەسیکی پەرتەوازە ی کە من و توانای پوبەپووبوونەو یان نیە لەگەڵ ئێوە دا..

کە جوله کەکانی خەیبەر بە مەیان زانی خێرا نوێنەریان ناردە لای (غەطەفان) بۆ
 مەبەستی یارمەتیدان و کۆمەکی، چونکە ھاوپەیمانی جوله کەکانی خەیبەر بوون و
 دژ بە موسڵمانەکان ھەموو کۆمەکیەکیان دەکردن. (غەطەفان) بە مەرجی ئەو ئەم
 ھاوکاری و یارمەتیەیان قبوڵکرد کە: ئەگەر سەرکەوتن بە سەر موسڵماناندا نیوە ی
 بەروبومی خەیبەریان بدەن!!

رێگای چوون بەرەو خەیبەر:

پێغەمبەر و ھاوەرەلان لە پۆشتیاندا بەرەو خەیبەر شاخی (عەس)یان گرتەبەر
 و، دواتر بەرەو جێگە یەك کە پێی دەوترێ (رجیع).

لە (رەجیع) ھوێ تا (غەطەفان) ھاوێ شوو و پۆژیک رێگەبوو بە پیادە، کە
 (غەطەفان) ھەوالتیان پێگەشت کە وێنە پێ بەرەو خەیبەر، بۆ یارمەتی دانی
 جوله کەکانی خەیبەر. کاتیك گەیشتنە نیوە ی رێگە، دەنگ و باسی ئەو لە ناویاندا
 بلالوبیو ھە کە موسڵمانەکان داویانە بە سەر مال و منداڵەکانیاندا و سەرۆت و

^۱ بۆ زانیاری لە سەر ئەم بابە سەردانی ژبانی پێغەمبەر ﷺ بکە دەربارە ی پەیمانی حودەیبیە و
 پوداوەکانی

سامانیان که وتوته دهستی موسلمانان!! هر له بهر نه مه بوو که خیرا که پانه وه و نه یانتوانی هیچ کومه کیه کی جوله که کانی خه ییهر بکه ن...

به م شیوه یه جوله که کانی خه ییهر به بی پشت و په نا مانه وه و بی نومید بوون له یارمه تی و کومه کی (غه طه فان) .

نه و شه وه ی که بو سبه یی شپری خه ییهری تیدا قهوما، موسلمانان له نزیك خه ییهره وه شه ویان کرده وه، جوله که کان هستیان به م نزیك بونه وه یه ی موسلمانان نه کرد، یه کیك له په وشته مه زنه کانی پیغه مبه ر ﷺ له کاتی جه نگدا نه وه بوو که هر گیز به شه و نه یده دا به سهر دوزمندا هه تا به ره به یان پوژ هه لده هات، کاتیك پوژبویه وه جوله که کانی خه ییهر به پاچ و خاکه ناز و نه سبابی جوتیاریه وه به ره و کیلگه و زهویه کانیا ن که وتنه ری، به لام که بینیا ن له شکری موسلمانان له ویدان هاواریان کردو و پایان کرده وه ناو قه لاگانیا ن.. پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: (الله اکبر .. خه ییهر ویران بوو.. الله اکبر.. خه ییهر ویران بوو.. خواجه پوژکی خراپیا ن به سهر دا به یتیت)^۱

به لی که شه ویان به سهر دا هاته وه پیغه مبه ر ﷺ فه رموی به یانی نه م ئالایه ده ده مه ده ست که سیك که له سهر ده ستی نه ودا نه و قه لایانه فتح ده کریت، خوا و پیغه مبه ری خوش ده ویت و خوا و پیغه مبه ریش نه ویان خوشده ویت.. که به یانی داهات هه موو هاوه لان له خزمه ت پیغه مبه ردا پاره ستان، هه موویان ئاواتیا ن ده خواست ئالا که یان بدریقه ده ست..

پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: کوا (علی کوپی نه بو طالب) ؟!

وتیا ن: نه ی پیغه مبه ری خوا چاوی ده یه شیت.^۲

فه رموی بنیرن به شوینیدا و دواتر هیئایان و پیغه مبه ری خوا ﷺ تفی پیروزی خوی - وهك موعجیزه یهك - دا له چاوانی (علی) و به یارمه تی خوا که وره چاوانی

^۱ صحیح البخاری (باب: غزوه خیبر/ ج (۲) ص (۶۰۳ - ۶۰۴).

^۲ ابن هشام ج (۲) ص (۳۲۹).

چاك بونەوہ بەجۆرىك كە وەك ئەوہى ئازارىكىيان نەبوويىت... دواتر ئالاكەى داپە دەستى و ئامۆزگارى كرد و پىئى فەرموو:

لەسەر خۆ بېژ و پىئش ئەوہى جەنگيان لەگەڵدا بکەيت بانگيان بگە بۆ اسلام و موسلمان بوون، گەر موسلمان بوون پىيان بلى ئەرك و مافەکانيان کامانەن، چونکە وەللامى گەر خواى گەرە بە ھۆكارى تۆوہ يەكکىك ھىدايت بدات ئەى (على) ئەوہ بۆ تۆ چاکترە لەوشتىرى (سور) – كە لەو زەمەنەدا وشتىرى سور يەكکىك بووہ لە شتە بەنرخ و گرانبەھاكان –.

شارى خەيبەردوو بەش، بەشىكىيان لە پىنج قەلا پىكھاتبوو كە برىتبوون لە :

(۱) قەلاى (ناعم)

(۲) قەلاى (صعب)

(۳) قەلاى (زوبير)

(۴) قەلاى (أبى)

(۵) قەلاى (نزار).

بەشى دووہ ميشيان سى قەلاى تىدابوو كە برىتبوون لە :

(۱) قەلاى (قموص)

(۲) قەلاى (وہ طيح)

(۳) قەلاى (سلالم).

شەپ دەستى پىكرد و يەكەم قەلا كە موسلمانەكان ھىرشيان كردە سەر قەلاى (ناعم) بوو، چونکە ئەو قەلايە ھىلى بەرگىرى و ستراتيژى يەكەمى جولەكەكانى خەيبەر بوو، دواتر قەلاى (مرحب) يەككى تىربوو لە قەلا سەختەكانيان و زياتر لە ھەزار كەسى تىدابوو.

شەپ و پىكدادانى قورس و خويناوى لە (۵) قەلاكەى يەكەمدا نۆربوو، سەرەنجام بە پشتيوانى خواى مەزن سەرجمى قەلاكان گيران و كەوتنە دەستى موسلمانانەوہ، بەنيسبەت (۳) قەلاكەى تىرشەوہ جياوازى لەنيوان سىرەى نوسەرەكاندا ھەيە لە سەر چۆنيەتى فەتخ كردنى.

هه‌ندیکیان رایان وه‌هایه که ئەم (٣) قه‌لایه به‌شهر گیران، هه‌ندیکی تر له زانایان ده‌لێن: پاش دانوستان ده‌ستیان به‌سهردا گیرا..

به‌هه‌ر حال هه‌ر کامیان بوویت، پیغه‌مبه‌ر ﷺ دواى (٥) قه‌لای به‌که‌م، ئابلقه‌یه‌کی توندی سه‌پاند به‌سه‌ریاندا و (١٤) پوژى خایاند، جوله‌که‌کان سه‌رکه‌شیان کردوو خۆیان نه‌دا به‌ده‌سته‌وه، به‌لام سه‌ره‌نجام که زانایان هه‌یچیان پێ ناکریت له‌گه‌ڵ پیغه‌مبه‌ر و جه‌نگاوه‌رانی موسلماناندا و تیاچوون چاره‌نوسیان، داویان کرد له پیغه‌مبه‌ر ﷺ که سولحیان له‌گه‌ڵدا بکات.

سه‌ره‌نجام و کووتای ئەم جه‌نگه:

ته‌واوی خاکی خه‌یبه‌ر و قه‌لاکانیان که‌وتنه ده‌ستی پیغه‌مبه‌ر ﷺ، موسلمانانه‌وه جوله‌که‌کان ته‌سلیم بوون و داویان کرد له پیغه‌مبه‌ر ﷺ، که شاری خه‌یبه‌ر به‌جێ نه‌هێڵن و، به‌ده‌ستیانه‌وه به‌مێنی و، وه‌ك جاران کارو‌کشتوکالی تێدا بکه‌ن. ئەمه‌ش به‌بیانوی ئەوه‌ی که ئەوان له هه‌موو که‌س زیاتر و باشتر کاری کشتوکالی ده‌زانن، له‌به‌رامبه‌ر به‌م مانه‌وه‌یه‌یاندا به‌شێك له داماتی خه‌یبه‌ر بده‌ن به موسلمانان، پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌سه‌ر ئەوه رێکه‌وت له‌گه‌ڵیاندا و پێی فهرموون:

له‌سه‌ر ئەوه بریار ده‌ده‌ین تاخۆمان ئاره‌زوومان لێی بیت.^١

ژماره‌ی شه‌هیده‌کانی موسلمانان ده‌وتریت (٨) که‌س بوون، زانای پایه‌ به‌رز (مه‌نصور فوری) باس له (١٦) شه‌هیدی کردوو له جه‌نگی خه‌یبه‌ردا، پاشان ده‌لێت: دواى لیکۆلینه‌وه و گه‌رانی زیاتر ناوی (٢٢) که‌سم له شه‌هیدانه‌ی فه‌تحی قه‌لاکانی خه‌یبه‌ردا به‌رچاو که‌وتوو، ژماره‌ی کوژراوه‌کانی جوله‌که‌ش (٩٣) که‌سبوون^٢ بێگومان جه‌نگی خه‌یبه‌ر له‌موحه‌په‌می سالی (٧) کوچیدا پویدا.

^١ فقه السیره به‌کوردی / (محمد سعید رمضان بوطنی) و: شیخ محمد شیخ سمیع لا (٤٠٤).

^٢ گولاوی سه‌رمۆر / مبارک فوری: و: بکر حه‌مه صدیق لا (٤٥٥، ٤٥٦)

ژهرای گردنی پیغه مبه‌ر له لایه‌ن ئافره‌تییکی جوله‌که‌وه،

کانتیک که پیغه مبه‌ر ﷺ له خه‌یه‌ر سه‌قامیگر بوو، ئافره‌تییکی جوله‌که به‌ناوی
(زه‌یه‌بی کچی حارث) که خیزانی کابرایه‌کی جوله‌که به‌ناوی (سلام کوپی
مه‌شکه‌م)، مه‌ریکی سوره‌و‌کراوی به‌دیاری ئارد بۆ پیغه مبه‌ر، وتی: پیغه مبه‌ر ﷺ
هه‌زی له چ به‌شیکی هه‌یوانه ٩!

پێیان وت: شان و قۆله‌که‌ی، نه‌ویش ته‌واوی هه‌یوانه سوره‌و‌کراوه‌که‌ی
ژه‌هرای کردوو به‌ تاییه‌ت (شان و قۆله‌که‌ی) کانتیک ئاژه‌له سوره‌و‌ه‌کراوه‌که‌یان
هه‌ینا بۆ پیغه مبه‌ر و هاوه‌لان، پیغه مبه‌ر پارچه‌یه‌کی له‌گوشتی شان‌ه‌که‌ی لیکرده‌وه و
جاوی له‌ده‌میدا، به‌لام قوتی نه‌دا و تفی کردوه، پاشان فرمووی: نه‌م پارچه
ئیسقانه پیم ده‌لێت ژه‌هرایه‌..

دواتر ئافره‌ته جوله‌که‌که بانگکرا و هه‌ینایانه به‌رده‌م پیغه مبه‌ر و پرسپاری نه‌م
کاره چه‌په‌له‌ی لیکرا که بۆ نه‌نجامی داوه ٩!!

ئافره‌ته‌که له وه‌لامدا وتی: له‌دلی خو‌مدا وتم: نه‌گه‌ر نه‌م پیاوه - واته
پیغه مبه‌ر - پادشایه‌کی دنیایی بی‌ت نه‌وه پزگارمان ده‌بی‌ت له ده‌ستی، خو نه‌گه‌ر
پیغه مبه‌ری خواش بی‌ت له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه هه‌والی پێده‌دری‌ت..

له‌کاتی نه‌و گوشت خواردنه‌دا هاوه‌لێکی پیغه مبه‌ر ﷺ که ناوی (به‌شیری
کوپی به‌راء) بوو پارچه‌یه‌کی له‌و گوشته خواردوو قوتیدا و به‌هۆیه‌وه وه‌فاتی کرد..
چاره‌نوسی ئافره‌ته‌که جیاوازی زانایانی له‌سه‌ره نه‌ویش به‌و شیوه‌یه‌ی که
له‌سه‌ره‌تا پیغه مبه‌ر ﷺ لێی خوشبوو، به‌لام دواتر که به‌هۆکاری ژه‌هره‌که‌وه
(به‌شیری کوپی به‌راء) وه‌فاتی کرد، کوشتیانه‌وه له‌بری نه‌ودا).^١

^١ به‌یوانه (زاد المعاد) ج (٢) ص (١٣٩)، فتح الباری ج (٧) ص (٤٩٧) بریزه‌ی نه‌م باسه له
بوخاریدا باسکراوه، هه‌روه‌ها (ابن هشام) ج (٢) ص (٢٢٧ - ٢٢٨).

دوا و ته له م بهندهدا،

دواي نه و گورزه خپرايه ي که کردمان به نيو پووداوه کاني ناو شاري مه دینه له
سهره تاي ته شريف بردني پيغه مبه رښتلا و هاوه لان و دامه زړاندني ده ولت و
نوسينه وه ي ده ستوري مه دینه و پيداني ماف و نازادي به ته وای مروفه کان و دین و
که مایه تیه کان و به ستنی په یمان نامه ی ناشتی و هاوکاری و نازادی دینی له گه ل
جوله که کاند... نه و راستیانه مان بو ناشکرا بوو که:

(۱) پیدانی نازادی پاووچوون و مواره سه کردنی هر دینیک که مروفه کان
قه ناعه تیان پتی هیه، یه کیکه له بنه ما چه سپاو و جیکیره کانی نیسلام و قورثانی
پیروز له چه ندین ثایه تی قه شهنگی خویدا ئاماژه ی به م نازادی پیدانه به مروفه کان
کردوه که دیارترینیان ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾.

(۲) پيغه مبه ر و هاوه لان هیچ کات کیشه یان له گه ل جوله که کاندانه بوو به
هوکاری جوله که بونیانه وه، به لکو نه وان کیشه یان له گه ل پيغه مبه ر و موسلماناندا
مه بوو، مه موو کات له هه ولی نانه وه ی نازاوه و تیرورکردنی پيغه مبه ر و هه ولی
ژه هر خواردکردن و به ردانه وه ی به ردی گه وره بوون بو سهرسهری نه و پيغه مبه ره
مه زنه ی که پیژی لیگرتن، په یمانی له گه لدا به ستن، مافی دانی، نارامی بو
ده سته به رکردن، بواری ژیانی شهره ف مه ندانه ی بو په خساندن، به ثایه تی ﴿قُلْ
يَتَأَهَّلَ الْكِتَابُ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ له موسلمانانی نزیک
خستنه وه که هه موومان یه ک خوی تاک و ته نهامان هیه و موسا که پيغه مبه ری
نیوهیه، برای منه له کاری پيغه مبه رایه تیدا و ته وارت که په رتوکی نیوه ی
جوله که یه، هه روه ک قورثانی پیروز هر له یه ک سهرچاوه وه هاتوون که خوی
مه زنه.

له سهره تادا نیسلام به م شپوره یه مامه له ی برایانه ی له گه ل نه و ناپاکانه دا کرد،
په لام نه م جوامیر و راستگویی و په وشته به رزانه ی موسلمانان، نه ده شیا بو نه وان و
به وینه ی په روه رده کردنی میث و قالونچه وه هابوو، له ناو باخچه یه کی بوون خوشی

پەر لە گول و گولزاردا!!! ئەوان بە سروشتی خۆیان ئەوەیان دەخواست، کە
لە ئاوەدانی دەربەکرین، زەلیل بکەین، ژبانی شەریف مەندانیان پێ پەوا نەبێت...
ئەمەش بۆ ئەوەی خۆیان بوو و کەس ستمی لێ نەکردبوون.

هەموو دەزانین کە ئەوان بە پیتی بەرگە نامەکانی ئێو پەیمان نامە کە، هەموو ماف
و ئازادیەکیان پێ درا و هیچ کێشە یەکیان نەبوو، بەلام بە دەستی خۆیان چالی
مەرگیان بۆ خۆیان و مال و منداڵ و داماتووی خۆیان هەلکەندوو، بەسەردا خۆیان
هەڵدایە ناوی ﴿تُخْرَبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ﴾.

(٣) ئەوان پەیمان شکاندن و کلکایەتی بۆ دوژمن و ئاژاوەنەووە، پێغەمبەر
کوشتن و خیانەتی گەورە و ناپاکیان بە شێرەووە هەر بە منداڵی خواردبوو، ئەستەم
بوو بتوانن دەست بەرداری ببن و، بە پاستی بێنە مڕۆڤ چونکە هەرگیز خوی شیریان
بۆ تەرك نەدەکرا بە تەمەنی پیری!!

دەركردنیان لە مەدینە و دورخستنەووەیان لە بەر جولهكە بونیان نەبوو هەروەك
هەندێك لە دوژمنان و ئەفامان بانگەشە ی بۆ دەكەن، بەلكو بە ھۆكاری خیانت و
ناپاکی و پابەندنەبونیان بوو بەو پەیمان نامە یە ی كە مۆریان كرد لە گەڵ پێغەمبەر
ﷺ و موسلماناندا، ئەمەش سیفەتی بەردەوام و هەمیشەییان بوو بە درێژایی
مێژوویان و ئیستاشی لە گەڵدا بیت.

بهندی ههشته

پیم خوش بوو له دوا بهندی نه م کتیبه دا له کومه له باسک بدویم که په یوه ندى راسته وځویان به جووله که و قه واره ی زایونی وه هیه، هه ریه که له و باس و خواسانه سه ربه ځون و په یوه ندىان به وى دپه وه نیه، که نه وانیش بریتین له مانه:

باسی په که م:

مل که چ بوونی دهوله ته زل هیژه کان له خزمهت جووله که دا

هه روه که ناشکرایه که بزوتنه وه ی صه هیژنیه تی جووله که په که م بزافه له جیهاندا که نوینه رایه تی جووله که دهکات، له سه رته تاداو له دواى ساله کانی ۱۸۹۷، ته نها نوینه رایه تی ۱۰٪ ی جووله که ی ده کرد له جیهاندا، به لام نیستا نوینه رایه تی ته وای سه رجه م جووله که دهکات له جیهاندا، نه ویش دواى نه و سه رکه وتنه په که له دوا په کانه ی که به ده ستی هیڼا له جی به جی کردنی برپاره کانی و به تاییهت دامه زراندى دهوله تی (اسرائیل) و داگیر کردنی زیاتر ۸۰٪ ی خاکی فه له سطين و به شیک له سوریا و لوبنان و ده ست گرتنی ته و او به سه ر دورگه ی (سیناء) داو، دواتر گپړاپه وه بو مصر دواى په یمانی (کامب دیفید) به و مه رجه ی که (سیناء) خالی بکریت له چه که و هیچ جوړه چه کیکی تیدا نه بیټ.

به م جوړه بزوتنه وه ی صه هیژنیه تی له نیسته دا تا که بزوتنه وه په له جیهاندا که یارمه تی و پالپشتی (اسرائیل) دهکات بو ده ست گرتن به سه ر جیهانی عه رهبی و څوره لاتی ناوه راستدا و له پاشان جیهان به گشتی، بزوتنه وه ی صه هیژنیه تی و دهوله تی اسرائیل، هه ر دووکیان به ره می نه مه ریکاو پوژناوان له ناوچه که داو له به رامبه ریشدا (اسرائیل) پاریزه ری به رژه وه ندىه کانیا نه له څوره لاتی ناوه راستدا. دواتر تیشک ده خه ینه سه ر پوځی هه ریه که له (به ریطانیا و پوسیا و فه رهنسا و نه لمانیا و ولاته په گگرتو وه کانی نه مه ریکا، له یارمه تی دانى (اسرائیل) له ناوچه که دا.

رۆلى برىطانيا،

بى گومان ژمارەى جوولەكەكانى برىطانيا ھىندە زۆرن، كەلەھىچ بەشىكى تىرى
ئەوروپادا ھىندە پىژدەيان زۆرنى، لە برىطانيا دا مەزھەبى (بروستانى) فەرمان
پەوايەو بە تەواوى مانا پىشت گىرى جوولەكە دەكەن لە گەپانەو ھەيان بۆ فەلەسطين.
بە برىطانيا ھەر لە سەرەتاي بىستەكاندا وداوى تەواويونى جەنگى يەكەمى
جىھانى جەختى لە سەر پووخانى خەلافەت كۆردەو ھەم مۇدەى ئەو ھەي دا بە جوولەكە،
كە (فەلەسطين) دەست كەوت و بەشى ئەوان دەبىت لە دواى پووخانى خەلافەت،
ئەمىش بۆ ئەو ھەي كە پىگىرى بكات لە يەككىتى نىوان ولاتە عەرەبىيەكان و بە تەواوى
دايان بىت لە يەكتر، بى گومان ئەمەش نەدەكرا، تەنھا بەو ھەي نەبىت كە دەولەتلىكى
سەرەخۆ بۆ جوولەكە دامەزىنرى لە فەلەسطين، برىطانيا بەلئىنى (بلفور) ى دا بە
جوولەكە كە ئەمە دەقى نەئىنى ناو بەلئىنەكە بەم جۆرە بوو.

((پاگەياندىكى دەولەتى برىطانيا بوو، كە بەشىو ھەي نامەيەك و بە ئىمزاى
بەلفورى ھەزىرى دەرەو ھە برىطانيا، ھەك وتارىك ئاراستەى (لورد روچىلد) كرا لە
بەرورى ۲: ۱۱: ۱۹۱۷ تىايدا ھاتبوو كە سەرنجى بەپىرتان پادەكىشم بۆ
دامەزاندنى دەولەتى جوولەكەكان لە فەلەسطين و داوادەكەم ھەرچى زىاتر كۆشش
بەكەن لە پىتاو ھىنانەكايەى ئاسان كارى بۆ گەيشتن بەم ئامانجەو لە ھەمان كاتدا
نابىت ھىچ جۆرە كاريكى پىچەوانەى ماف و مەزھەبى كۆمەلەى غەيرە جوولەكەى
فەلەسطين، يان ماف و پىگەى سىياسى جوولەكەكان لە ھەر ولاتىكى تر ئەنجام
بدرىت^۱.

بەلئى پاگەياندىنى (بلفور) بەيەككە لە بەلگە گىرنگەكانى زايونىزم حساب دەكرىت
لە پاستىتى بانگەيشت كۆردنى جوولەكەكانى سەرتاسەرى زەوى بۆ فەلەسطين.
دوا بەدواى ئەمە برىطانيا دەرگاي كۆچى جوولەكەى خستە سەر پىشت بۆ
فەلەسطين و يارمەتى و كۆمەكى تەواوى ئەوانەى دەكرد كە كۆچ دەكەن، لە

۱- فەرھەنگى سىياسى سەبا (عبد القادر صالح) لاپەرە (۲۶)

ئاسانكارى زەوى كېرىنى خاكى فەلەسطين و پىئ بەخشىنى زەوى يە باش و ستراتېژىيە كانى فەلەسطين بە جوولەكەكان.

لە بەرامبەرىشدا كار قورسى و بارگرانى دادەنا لەسەر جووتيارانى فەلەسطين، پاشان برىطانيا دانى بەوۋە دانا كە زمانى (عبرى) زمانى پەسمى (فەلەسطين) .
دواتر پاسەوانى تاييەتى لەسەر حسابى خۆى دانا بۆ جوولەكەكانى فەلەسطين بە بيانوى بەرگرى كردن يان لە دەست درىژى عەرەبەكان.

لە كۆتايدا: بەراستى برىطانيا گەرەتەرىن يارمەتى دەرو پالېشت بوو بۆ جوولەكەكان لە دامەزراندنى دەولەتى إسرائيل لە خاكى فەلەسطين دا، چونكە ئەو كات فەلەسطين و زۆرىك لە ولاتانى تىرى عەرەبى و غەيرە عەرەبى لە ژىر دەسلەلاتى برىطانيا دا بوون و ئەوۋەى برىطانيا كرى تەنھا (۲۸) سالى خاياند، واتە سالى (۱۹۲۰) دەستى بەكارەكانى كردوو سالى (۱۹۴۸) كۆتايان پىئ هات بە دامەزراندنى دەولەتى (إسرائيل) لە فەلەسطين دا.

رۆلى يەككىتى سۆفىيەت (الاتحاد السوفيتي) لە كۆندا:

لە پىش پووخاندنى يەككىتى سۆفىت لە سالى (۱۹۹۱) دا، سۆفىيەت لە يەكەمى پىشەوۋەى ئەو ولاتانە بوو كە دانى نا بەقەوارەى زايونى إسرائيل دا، كە لە ۱۵: ئايار: ۱۹۴۸ دا دەولەتى جوولەكە إعلان كرا، ئەمەش بە ئومىدى ئەوۋەى كە (إسرائيل) بىيئە يەكەم دەولەتى (إشتراكى) لە خۆرەلاتى ناوەرپاست و بنكەى بىلابوونەوۋەى بىرى إشتراكى و ماركسى لە ناوچەكەدا، لە ۱۵: ئايار: ۱۹۴۸ سەربازانى ولاتە عەرەبىيەكان چوونە ناو خاكى فەلەسطين بۆ بەرەنگاربوونەوۋەى إسرائيل و پاشان پزگاركردى تا گەيشتە (تەل ئەبىب) لەم كاتەدا كە إسرائيل خواوۋەنى دەسلەلاتىكى ئەوتۆ نەبوو لە بەرەنگاربوونەوۋەى ھىزە عەرەبىيە إسلامىيەكاندا، ولاتانى پۇژناو لە گەلىشياندا يەككىتى سۆفىيەت ھەلسان بەفەرزكردى ئاگرىيەست لە عەرەبەكان بۆ ماوۋەى (۴) ھەفتە ئەويش بۆ مەبەستى يارمەتى دان و پېچەك كردنى إسرائيل بۆ بەھىزكردن و دژابەتى كردنى عەرەبەكان.

سوفیەت لەم ماوەی ئاگرەستەدا زۆر بەخێرای و لەرێگە (چیکوسلوفاکیاوە) چەکی پەوانەیی ئسرائیل کرد بۆ سەرکەوتنی بەسەر عەرەبەکاندا و چەکەکانی سوفیەت گەورەترین پۆلیان بینی بۆ داگیرکردنی ۸۰٪ی خاکى فەلەستین و دەرکردنی ملیۆنەها عەرەب لە زێدی باو باپیرانی خۆیان و دانانی جوولەکە لە جیگاگانیان.

دوای ئەوەی کە کیانی زایونی و دەولەتی ئسرائیل سودی تەواویان لە بواری سەربازی پوسیا وەرگرت و بەسەر نەیارە عەرەبەکانیدا سەرکەوتن و بەهێزبوون لە پووی سیاسی و سەربازیه‌وه، سوفیەت ئەوەی بۆ ئاشکرا بوو ئسرائیل ئامانجەکانی سوفیەت ناهێنێتە دی لە بلۆکردنەوه‌ی مارکسیەت، بیری ئشتراکیەت دا و بەلکو بەپێچەوانەوه (ئسرائیل) دروست کراوی دەستی پۆژئاوای سەرمايه‌دارى یه، هەربۆیه سوفیەت بە پەيوەندیەکانی خۆیدا پۆیشتەوه لەگەڵ جوولەکەدا و سەرەنجام لە پیزی عەرەبەکاندا وەستا لە دژی ئسرائیل و پالێشتی خۆی بۆ دووپات کردنەوه.

پۆلی ئەلمانیا:

ئسرائیل توانی بە جۆریك لە جۆره‌كان سەربكه‌وێت بەسەر نەیارە عەرەبەکانیدا لە سالی (۱۹۴۸)، بەلام دەسەلاتی مالی و بانکەکانی پویان لە کزی و إفلاس کرد، بەو جۆره‌ی کەلەیه‌کی لە دانیشتنەکانی وەزارەتی ئسرائیلدا، سالی (۱۹۵۰) سەرەك وەزیرانی ئسرائیل بە ناوی (بن غورین) وتی ((دەولەتی ئسرائیل لە کۆتای سالی ۱۹۴۹ و سەرەتای سالی ۱۹۵۰ تووشی قەیرانیکی خەج‌الەت ئامیژی ئابووری بووه، کە ئەمەش هەپەشه لە کیانی ئسرائیلی دەکات)).

بەخشینەکانی جوولەکە لەنیوان سالەکانی (۱۹۴۹، ۱۹۵۰) دا (۲۶۲) ملیون دولار بوو، لە بەرامبەردا تووشی گەورەترین قەیرانی ئابووری هات ئەویش لەبەر ئەم هۆکارانە:

۱- مەشق کردن بەسەربازانی جوولەکە و گۆرینی بە سەربازی نظامی و دامەزراندنی (سەربازانی بەرگری ئسرائیلی).

۲- کړېښی چەك بۆ پرچەك كړدنی دهولت له بهرامبەر مه ترسی و هه پەشی نه یارانیدا، كه بیگومان پرچەك كړدنی دهولت گه وره ترین سه رمایه ی مادی و ئابوری ده ویت.

۳- كۆچكردنی جوله كه كان بۆ ئیسرائیل له داوی دامه زرانندی دهولت و به تایبەت ساله كانی (۱۹۴۸-۱۹۵۱) گه وره ترین سه رمایه ی مادی دهویست له دابینكردنی شوین و پرگه بۆ نهو جوله كه كۆچكهرانه بۆ فهلهستین كه له ماوه ی نهو سی ساله دا ژماره ی كۆچكهران نزیکه ی (۶۰) هه زار جوله كه بوون. بیگومان نهو كۆچكهرانه خاوه نی هیچ شتیك نه بوون له مال و كارو سه رچاوه ی مادی و داوی هه موو شتیکیان ده كرد له دهولته ی ئیسرائیلی كه بۆیان دهسته بهر بكات !!

۴- دامه زرانندی دهولته ی ئیسرائیلی و وهزارهت و دام و ده زگاكانی، له و ده مه دا پیویستی به زیاتر له (۱۰۰) ملیۆن جنیه ی ئیسته رلینی هه بوو. به ریتانیا پیش به جیهیشتنی فهلهستین و له سه رده می (إنتداب) ی فهلهستیندا موچه ی تهواوی كارمه ندانی قهواره ی زایۆنی ده دا، به لام داوی به جیهیشتن و ته سلیمكردنی فهلهستین به جوله كه، تهواوی نهو یارمه تیانه ی بری و نهو ئهركه چوو ه سه رشان ی ئیسرائیل خۆی له جیهه جی كړدندا.

له م كاته دژواره دا (ئیسرائیل) داوی له ئه لمانیای خۆره لات كرد كه قه ره بووی نهو كوژراوه جوله كانه ی بداته وه كه له جهنگی دووه می جیهانیدا و له لایه ن حیزبی نازی وه كوژرابوون- به حسابی خۆیان- سه ره نجام راویژكاری ئه لمانیای خۆره لات به ناوی (آدیناوه ر) رازی بوو به وه ی كه (۶۰) ملیار دۆلار بداته دهولته ی ئیسرائیل بۆ ماوه ی (۱۰) سال و سه ره تا (ملیارو نیویکی به حازر بداتی) و هوکاري رازی بوونی ئه لمانیا به پیدانی نه م بره پاره زۆره به ئیسرائیل بریتی بوو له وه ی كه ئه لمانیا ترسا له وه ی كه جوله كه كۆسپ دروست بكن له گه یشتنی یارمه تی و كۆمه كیه كانی ئه مریكا به ئه لمانیا، چونكه له و ده مه دا ئه لمانیا زۆر پیویستی به یارمه تیدانی ئه مریكا بوو بۆ دروست كردنه وه و بنیاتنانه وه ی ئه لمانیا كه له جهنگی جیهانی دووه مه دا كاو له بوو بوو.

بەم جۆرە ئەلمانىيا ئىسرائىلىيە لە وقەيرانە ئابورىيە پزگارىر كىردو پۆلى سەرەكى
بىنى لە راوستان و سەرکەوتنى دولەتى جولەكەدا.

پۆلى فەرەنسا لە دەستگرتن و يارمەتيدانى جولەكەدا:

گومان لەویدا نيه كه فەرەنسا يەكك بوو لەو دولەتە زلەيزانەى كه بەشيكى
زۆرى ولاتە عەرەبىەكانى داگىركىدبوو وەك (مەغرىبى عەرەبى و جەزائىرو تونس و
مەراكىش و مۇرىتانىيا و جىبۇنى) دواى سەپاندنى (انتداب) ى فەرەنسى بەسەر
لۇبنان و سورىادا، فەرەنسا بەزەبرى ئاگرو ئاسن مامەلەى لەگەل ژىردەستەكانى
خۆيدا دەكرد، لەناوياندا جەزائىر كۆنترىن ولات بوو كه لەلايەن فەرەنساو لە سالى
(۱۸۳۰) دا داگىر كرا، فەرەنسىەكان هانى هاوالاتيانى خۆياندا لە كۆچكردن بۆ
جەزائىرو داگىركردن و سىپىنەوەى شوناسى كه سىتى جەزائىرى بە هەموو جۆرىك،
بەرەمى غەدرو ستم و دلپەقى و مامەلەى فەرەنسىەكان لەگەل گەلى جەزائىردا
دروست بوونى كۆمەللك شۆپشى يەك لەدواى يەكى لىكەوتەو، وەك: شۆپشى
عبدالقادى جەزائىرى لە سالى (۱۸۳۲) و شۆپشى (محمد المقرانى) لە سالى
(۱۸۷۱) و شۆپشى نەوەكانى (سىدى الشىخ) لە سالى (۱۸۸۱) لە سالى (۱۹۵۴) دا
شۆپشى گەورەى جەزائىر دەستى پىكردەو بەپاەرايەتى (أحمد بن بلة)
فەرەنسىەكان دوا پلەكانى وەحشى گەرىتيان برى لە مامەلەكردن لەگەل خەلكى
جەزائىردا و شۆپشى جەزائىرى بەوپەى دامەزراوئەو راوستانا لەبەردەم هىزى
داگىركەرى فەرەنسىەكاندا و ماوەى (۷) سالى خاياندو زياتر لە (۱) مليون شەهيدى
لى كەوتەو، هىزە فەرەنسىەكان دەستيان كرد بە جىهشستى جەزائىرو لە سالى
(۱۹۶۲) دا سەربەخويان دا بەجەزائىر، لەماوەى شەپى نىوان فەرەنسا و جەزائىردا
(ئىسرائىل) ئەم هەلەى قۆستەو لە فەرەنسا نزىك بويەو و هاوكارى لەگەلدا
گرىدا، لەئەنجامى ئەم هاوكارىەدا فەرەنسا چەكىكى زۆرىدا، بە ئىسرائىل بەتايبەت
چەكى ئاسمانى و دەريايى، ئىسرائىل بە چەكەكانى فەرەنسا پوبەپوى هىزى عەرەب
بويەو لە (۵) ى حوزەيرانى سالى (۱۹۶۷) و لە ئەنجامدا بەسەرياندا سەرکەوتو

(سیناء) ی له میصر داگیرکردو و بهرزییه کانی جولان له سوریا و (غزه و ضفهی غهری) ش له خاکی فله ستین...

رۆلی ئەمەریکا له یارمەتیدانی جولەکه‌دا:

یارمەتی کۆمەکی سەرچەم و لاتان بۆ قەوارە ی زایۆنی (ئیسرائیل) له لایەکی ئەمەریکا ش بەتەنها له لایەکی، هەموو لایەکی ئەو دەزانن هەر له سەرەتاوە، بنیات نانی دەولەتی جولەکه و چاودێریکردن و پشتگرتن و دانپێنان و بەهێزکردنی له پەروی سیاسی و سەربازی و ئابوری و بەرگری لێکردن و چاوسورکردنەو و دژ وەستان له بەرامبەر دۆژمنەکانی و سەدانی تری له م جۆرە، یارمەتی و رۆلی ئەمەریکا بوو بۆ قەوارە ی داگیرکەری (ئیسرائیل).

تا ئەو ئاستە ی ئیسرائیل گەشت بە م پۆژەو له ئیستادا پیتی دەوتریت (الدولة فوق القانون) واتە: ئەو دەولەتە ی له سەر و یاساوەیە و هیچ یاسایەکی نیۆدەولەتی نایگریتەو، له هەر کارێک ئەنجامی دەدات.

یارمەتی و رۆلی ئەمەریکا له بەرامبەر جولەکه‌دا خۆی له دوو قۆناغی

سەرەکیدا تۆمارکرد کە ئەوانیش ئەمانەن

قۆناغی یەكەم: له سالی (١٩٤٢) وەو دەستی پێکرد بەو ی کە سەنتەری سەرەکی بزوتنەو ی صەهیۆنیەت بارەگا کانی له بەریتانیا وە گواستەو بەرەو و لاتە یەگرتوو کانی ئەمەریکا و ئەم قۆناغە کۆتایی هات له (٥) ی حوزەیرانی سالی (١٩٦٧) کە عەرەبەکان تیایدا توشی شکست هاتن له بەردەم ئیسرائیلدا، له م قۆناغەدا ئەمەریکا پالپشتی زۆر توندی له قەوارە ی زایۆنی ئیسرائیل دەکرد، جولەکەش ئەم گواستەو یان بە وزانیاریانە ئەنجامدا، کە دەیانزانی بەریتانیا له جەنگی دووهمی جیهانیدا شکست دیتیت و بە لاوازی دەمینیتەو و له بەرامبەریشدا ئەمەریکا دەبیتە یەكەم هێزو یەكەم جەمسەر له دونیادا.

قۇناغى دوۋەم، لە (۵) ى حوزەيرانى سالى (۱۹۶۷) ەۋە دەستى پىكىرد كە
ئىسرائىل زالبوۋ بەسەر نە يارە ەەرە بە كانىداۋ ئەمەرىكاش لەم نىۋەندەدا پۇلى
بەگەۋرە نېشاندىنى ئىسرائىل بېنى لە بەردەم تەۋاۋى جىھاندا بە گىشتى وولاتە
زەھىزە خاۋەن بېرىارەكان بە تايىبەتى و پاشان بانگەشەكردن بەۋەى كە ئىسرائىل
پارىزەرى بەرژەۋەندىەكانى تەمرىكايە لە ناۋچەگەدا.

(دۋاى جەنگى سالى ۱۹۷۳) كە ەەرە بەكان غىرەت و ەماسەتياى بۇ جارىكى
تر جولا لە بەرامبەر ەلەستىنى داگىركراۋ، بېرىارى جەنگيان دايەۋە لەگەل
ئىسرائىلدا لە وكتەدا زۇر بە ئاشكرا دەر كەوت كە ئەمەرىكا چەندە لايەنگرى جولەكە
دەكات و لە پشتى بەرژەۋەندىە بالاكانىۋەيەتى و دۇ بەنە يارەكانى و قەۋارەى زايۇنى
پې چەك دەكات و بۇ سەركۈتكردنەۋەى دژەكانى. ەەر لە پىيدانى تازەترىن جۇرى
چەكى زەمىنى و ئاسمانى و دەريايى و لەسەروۋى ەموشىانەۋە چەكە
كۆمەلگۈزەكانى ۋەكو: ئەتۆم و فسفۇر، كە سالى (۲۰۰۸) لە بەرامبەر موسولمانانى
غەزەدا بەكارىان ەتتاۋ ەيچ ياسايەكى نىۋەولتېش شمولى نەكردن لە سزادانىان
چونكە دەۋلەتى ئىسرائىل لەسەروۋى ياساۋەيە و ياسا بۇ ئەۋان نىە !!! ەردوۋ
حىزبى دەسەلاتدارى ئەمەرىكا (چ كۆمارىەكان و چ دىموكراتىەكان) لەسەرجەم بۆنە و
وتارەكانىاندا - لەگەل تەۋاۋى جىاۋازياندا - كۆك و يەك قسە ەلۆيستن و پا بەندن
بە پارىزگارى كردن بەدابىنكردنى ئارامى و ئاسايش و ئاشتى بۇ دەۋلەتى
ئىسرائىل. دۋاى مۆركردنى پەيمانى (كامب دىغىد) سالى (۱۹۷۸) لە نىۋان (مىصرو
ئىسرائىل) و كۆپىنەۋەى بالتۆيزخانەى ەردوۋلا، مىصر لەدرايەتىكردنى ئىسرائىل
لەناۋ كۆمەلەى ولاتە ەەرەبىەكان ەاتە دەرەۋە و لەۋ ساتەۋە بېرياريدا كە بە ەيچ
جۆرىك دراىەتى ئىسرائىل نەكات، نە لەپوۋى سەربازى و نە لەپوۋى ئىعلامى.

دۋا ۋتە لەم بارەۋە:

ەروەك پىششترىش باسماى كىرد كە دەۋلەتى ئىسرائىل لەلايەن پۇژشاۋە
دروستكراۋ بىنياد نرا، ئەلمانىا پۇلى سەرەكى ەبۋو لەكاربۇ ئاسانكردن و

دامه راسدی ئه و قهواره په دا، هه ره نسانش له پووی سه رباریه وه یارمه تی
 ئیسرائیلیدا، تا به سه ر دژه کانیدا سه ربکه ویت، ئه لعانیاش له پووی مادی و
 ئابوریه وه پشتی ئیسرائیلی گرتو نه یه نشت به چوکدا بیت له به رده م نه یاره کانیدا،
 دواتر ئه مریکاش به ته نهاو سه رجه می پوله کانی بینى هه ر له پووی سه رباری و
 سیاسى و ئابوری و ته واوی لایه نه انی تر له پشتی جوله که بوو ته نانه ت له نه جومه نی
 ئاسایشی نیوده وله تیشدا، گه ر ولاتان په خنه یه ک له قهواره ی زایونی ئیسرائیل بگرن
 یان بیان ویت بریاریک دژ به ئیسرائیل ده ربکه ن، خیراو ده سته جی ئه مریکا مای
 (فیتو) له به رامبه ریاندا به کارده هیئت تا سه رزه نشتی ئیسرائیل نه کریت و پا به ندی
 نه که ن به هیچ بریاریکه وه و به م کاره ش ته واوی بریاره کای نه جومه نی ئاسایش
 هه لده وه شینیتته وه له به رامبه ر ئیسرائیلدا....

پاشان په یوه ندی نیوان ئه مریکا و ئیسرائیل په یوه ندیه کی زۆر به هیزه و
 هه ریه ک له جیکه و شوینی خویدا به رزه وه ندی نه ویتر ده پاریزیت.

گومان له وه دا نیه که نه مړ ئه مریکا تاکه جه مسه ری هیزه له جیهاندا و
 به رامبه ری نیه، پاستیه کی تریش هیه نه وه یه که جوله که سه هیونه کانیش
 ده ستیان به سه ر ئه مریکا دا گرتو وه و ناپاسته وخو ئه مریکا و جیهان ده به ن به پتوه
 که هۆکاری زالبوونی جوله که به سه ر ئه مریکا دا ده گه پتته وه بۆ ئه م چه ند خاله:

۱- له ئه مریکا دا نزیکه ی (۶) ملیۆن جوله که هیه، که له ویلایه ته
 ده وله مهنده کانی ئه مریکا و شاره گه وره کانی وه ک (نیۆرک) دا جیکه ربوون، پتزه ی
 جوله که کانی شاری نیۆرک زیاتره له پتزه ی جوله که کانی ئیسرائیل، له گه ل
 نه مانه شدا گه وره ترین جالیه ی جوله که له م شاره دان، ئه مه ش وای کردو وه جوله که
 گه وره ترین کیشی سیاسیان هه بیت له ئه مریکا دا....

۲- وه ک ئاشکرایه که کۆمه لگای ئه مریکی له گه ل و نه ته وه ی جیاواز جیاواز
 دروست بووه، هه مووشیان سودمه ندن له و ئازادی و یه کسانیه ی که ده سته به ر کراوه
 بۆیان. یاسای ئه مریکا پتگا ده دات به هه موو نه و گه ل و نه ته وه جیاوازو دینانه ی که
 حیزبو کۆمه ل بۆ خویمان دروست بکه ن، به مه رجی دژایه تی سیاسه ته جیکه رو

گشتیه کانی ئەمەریکا ئەکەن و دەستدریژی ئەکەنە سەر ئازادی و بیروباوەڕی
کەسانی تر، جوله که ئەم حالەتەیان قۆستۆتەووە لە ئەمەریکادا ئەویش بەوێ
دەیان دامەزراوە و حیزبیان دروست کردووە و ئەکەن هەر خزمەت بە جوله که کانی
ئەمەریکا دەکات بە لکو بە تەواوی جوله که کانی دۆنیاش خزمەت دەکات.

۳- جوله که لە ئەمەریکادا بە شێوەیەکی گشتی دەستیان بە سەر بازارە کانی
پارە و بانقەکاندا گرتووە و بەمەش بوونەتە گەورەترین سەرمايەدار لە ئەمەریکادا.
۴- دەستگرتنی تەواوی جوله که لە ئەمەریکادا بە شێوەیەکی گشتی
دەگەریتەووە بۆ دەستگرتنیان بە سەر میدیا لە وڵاتەدا بە شێوەیەکی پەها هەر
لە تەلەفزیۆن و سەتەلایت و سینەما و پۆژنامە و گۆنارەکان.....هتد.

بەمەش توانیویانە که بیروباوەڕی تاکي ئەمەریکا ئاراستە بکەن بەوێ که
جوله که هەرچی دەکات مافی خۆیەتی و ئەوانەش که دژایەتی دەکەن لە لیستی
پەشدان و تیرۆستن.

بەهۆی ئەم خالانە و دەیان خالی ترەووە جوله که توانیویەتی که دەسەلات
بگرت بە سەر ئەمەریکادا و لە خزمەت بەرژەوێندیە کانی خۆیدا بەکاری بەیئیت^۱.

باسی دووهم:

روداوێ کانی (۱۱) سیپتەمبەر دەستی جوله که لە پشتیانەووە!!!

لای مەموان ئاشکرایە که لە بەرواری ۱۱: ۹: ۲۰۰۱ دا کۆمەڵێک لە پیاوانی
تەنزیمی قاعیدە هەلسان بە فراندنی چوار فڕۆکەي مەدەنی لە ئەمەریکادا، دوانیان
دران بەمەردوو تاوهری بازەگانی جیهانی ئەمەریکادا و سی^۲ یەمیشیان درا بە بینای
(پەنتاگۆن) (وەزارەتی بەرگری ئەمەریکا) و چوارەمیشیان دانرا بۆ (کۆشکی سپی)
که شوێنی سەرۆکی ئەمەریکی بوو، بەلام ئەمەیان سەری نەگرت و ئەو که سەي
که بەم کارە هەلسا سەرکەوتوو نەبوو، لە بەجێهێنانی کارەکیداو لە ئەنجامدا

۱- أضواء علی بروتوکولات حکماء الصهیون (النصوص الكاملة) رجا عبدالحمید عرابي : ص ۱۷۷.

فرۆكەكەى دابەزەویدا ئامامجى نەپىگا، ئەنجامەكانى ئەم پووداۋە زەردەرو زىيائىكى
 يەكجار تۆرى ماددى و مەزىسى بەدواى خۇيدا ھىنا، ئەنجامدەرانى ئەم كوردەۋەبە
 بەتپۇرسى ناۋىرلەن ئەۋە راگەبەندرا كەلەم ساتەۋە جەنگ بەرپاكرا لەگەل تىپۇردا
 لەسەرتاسەرى جىھاندا، پاشان زۆركرا لەدەۋلەتانى جىھان كەلەگەل ئەمەرىكادا
 بوەستىن لە نىزى تىپۇرو ئەۋەشى ملكەچ نەبىت بۇ ئەم دژەپاۋەستانە بە تىپۇرىزم
 ناۋدەبىرەتو ھەپەشەى تۆلەى لىدەكرىتو گەمارۆى ئابوورى دەخرىتە سەر،
 لەراستىدا ئەم چەمكە (تىپۇر) چەكىك بوو دژ بە ئىسلام و موسولمانان بەكارھىتراو
 كورت كراپەۋە لەو موسولمانانەى كە دەستيان بەدىنى ئىسلامەۋە گرتوۋە
 بروشمى دىنەكەيان جىتەبەجى دەكەن و مل بۇ ئەمەرىكاۋ جولەكە ئەۋى ناكەن.

لە ئەنجامدا ئەمەرىكا گەيشتە ئەۋ باۋەپەى كە بەرپرس لە ئەنجامدانى ئەم
 كارە برىتتە لە پىكخراۋى قاعىدە - كە ئەمە راستىيەكى ھاشا ھەلنەگرەو گومانى
 تىدا نىيە بەلام لىرەدا شتىكى سەيرتر ھەيە كە دەزگای ھەۋالگرى ئەمەرىكى (C I
 A) بەمكارەى دەزانى لە پىش پوودانىدا، بەلام بى ھەۋال بوو لەۋردەكارىيەكانى،
 نەى دەزانى لەكۆى دەدرىتو كەى پوودەدات، لەبەرامبەرىشدا دەزگای سىخوپى و
 ھەۋالگرى جولەكە (موساد) بەم كارەى دەزانى لەگەل بوونى زانىيارى زىاتر بە
 پووداۋەكان.

دەزگای (موساد) دەيانزانى لەناۋەندى بازىرگانى جىھانى و بىناى كۆشكى
 مېپى و ۋەزارەتى بەرگرى ئەمەرىكى (پەنتاگون) دەدرىت، بەلگەش لەسەر ئەم
 راستىيە ئەۋەبە كە كارمەندانى جولەكەى ناۋەندى بازىرگانى جىھانى كە ژمارەيان
 نزىكەى (۲۰۰۰) كەس بوو، لە (۱۱: ۹: ۲۰۰۱) دا نەچوون بۇ دەۋام و سەركارەكانى
 خۇيان !!!

لەۋەش گىرنگىر پەيام نىرە وىنەگرەكانى جولەكە لە ئەمەرىكادا، چاۋى
 كامىراكانيان دامەزاندبوو لەسەر ئەۋ شوپىنانەى كەدواتر فرۆكەكان بەريان
 دەكەن. ئەمىش بۇ مەبەستى فرۆشتىنى ئەۋ وىنانە بەھەزاران دۆلار.

پیش پوودانی پووداوه کان هەردوو دەزگای هەوالگری ئەمەریکا و ئیسرائیل زانیاریان دەربارەى ئەم پووداوه دەگۆڕپەوه بەلام ئیسرائیل نامادە نەبوو ورەکاری زیاتر بداتە ئەمەریکا تا پیش لە پووداوه کان بگريئت، کە ئەمەش لەپاستیدا فیلیکی ئاشکرا بوو کە جوله کە لە ئەمەریکایان کرد، هەروەك نوسەرێکی فەرەنسی بەناوی (تیری میسان) دەلێت: ئەو پووداوانەى کە لە (۱۱) ی سێپتەمبەر پویاندا فیلیکی ئابرو بەر بوو، هەردوو تاوهرى گەورەى ناوهندى بازىگانی جیهانى بەدەستی خۆیان و لە ژێرەوه هەرسىيان پى هێنراو پاشان لەناو چوون^۱.

دوابەدواى پووداوه کان دەزگای هەوالگری ئەمەریکی (CIA) داویان لە سەرۆکی ئەمەریکا (جۆرج بۆش) کرد کە زانیاری بەردەوامیان بداتى لەسەر پووداوه کان، بەلام سەرۆك داوی لە دەزگای هەوالگری کرد کە ئەم باسە بشارنەوه و بڵاوى نەکەنەوه - واتە زانیاریە ورەکان و هەوالەکانى پشتى پەردە -

لێرهەدا پرسىارىك سەرھەلنەدات - ئایا بۆ سەرۆك بۆش زانیاریە ورەکانى دەربارەى ئەم مەسەلەى پەردە پۆش کردوو شاردنیهوه، ئامانج چى بوو لەم کارەدا؟! لە وەلامدا دەلێین: (دواى هەلبژاردنەکانى سالى (۲۰۰۱) و سەرکەوتنى (بۆش) بۆ سەرۆکی ئەمەریکا توندپەوترین و قین لەدلترین کەسانى مەسیحى لە دەورى بوشدا بوون کە بەناو مەسیحى بوون و لە دل و بیراوه پيشدا پارێزەر و دلسۆزى بەرژەوهندىەکانى جوله کە بوون لە پۆستەبالاكانى ئەمەریکادا، وەك: (دىك چینی) جیگرى بۆشو (دۆنالډ رامسفیلډ) وەزیری بەرگری و (کۆندالیزا پاین) سەرۆکی ئاسایشى نەتەوهی و جەنەرال (ولیم بوکین) جیگرى وەزارەتى بەرگری ئەمەریکا لە کاروبارى هەوالگریدا). ئەمانە بریتى بوون لە و کەسانەى گەورەترین پق و قین لە دایاندا بوو بەرامبەر ئیسلام و موسولمانان و بەردەوام کاریان بۆ دژایە تیکردنى ئیسلام دەکرد.

۱- صحيفة المحرر العربي، عدد (۳۴۱)، ص ۱۲.

حوکمەتی ئەمەریکی زۆر لایەنگری (ئیسرائیل) بوو، مەبەستی بوو کە پووداوی (۱۱) ی ئەیلول پوودات، ئەویش لە پیناوەیان ئامانجی گلاوی خۆی و ئیسرائیل کە بە دەستی بکەون ئەوانیش بریتی بوون لە:

۱- ئەم پووداوە گەورەترین سودی بۆ جوله کە تێدا بوو، ئەویش بەو جۆرە ی ئەمەریکا دوا ی ئەم پووداوە جەنگی سەرتاسەری پاگەیاندا لە تەواوی جیهاندا دژ بە تیرۆر دژ بەو دەولەتانە ی کە لە گەڵ ئەمەریکا دا نین دژ بە تیرۆر، جوله کە لە فەلەستیندا گیرۆدە بوون بە دەست خەبات کارانی ئیسلامی فەلەستینەو، ئەمە گەورەترین پێگە بوو بۆ ئەوێ جوله کە بە هەموو جۆریک و بە پەکار هێنانی ئاگرو ئاسن و تەنانت چە کە قەدەغە کراوە نۆدەولەتیەکان، بەرگری کارانی فەلەستینی پێ لە ناو بەریت و بێتە گەورەترین بەلگە بە دەست جوله کە لە تواندەوێ نە یارانیدا بە بیانوی نەهیشتنی توندپەوی و ئیرهاب.

بەلێ دوا بە دوا ی پوداوەکانی (۱۱ ی ئەیلولی ۲۰۰۱) جوله کە زۆر زیاتر لە جاران درایەتی گەلی فەلەستینی دەکرد کە پێشتر بۆی نە دەکرا، لە ژێر پەردە ی پەشی نەهیشتنی (ارهاب) دا ئەنجامیدا.

هەربۆیە لە سەرانی سەری زەویدا، ئەو گروپ و کۆمەڵ و حیزبانە ی کە نە یاری جوله کە بوون چوونە لیستی پەشی تیرۆرەو و پێویستی لە ناو بردنیان پاگە یەنرا. جوله کە و ئەمەریکا بە وەندەو و نەوستان، کە درایەتی بزافە دینی و نیشتمانە فەلەستینیەکان بکەن بە لکو هەلسان بە قەدەغە کردنی هەموو جۆرە یارمەتیە کە بە گاتە خەلکی فەلەستین بە تاییبەتی دانیشتوانی غەزە و (ضفة الغربية).

پاشان هەلسان بە پێگرتن و داخستن خالە سنوریەکانی ولاتان کە هاو بەش بوون لە گەڵ فەلەستین و وشک کردنی هەموو ئەو پێگایانە ی کە یارمەتی و کۆمەکی و فەلەستینیەکانیان دەکرد، بە بیانوی پێگرتن لە یارمەتیدانی تیرۆر !!!

۲- پوداوەکانی (۱۱ ی ئەیلولی ۲۰۰۱) گەورەترین پێگە بوو بۆ داگیرکردنی ئەفغانستان و کوتایی هێنان بە دەسەلاتی (طالبان) و پێکخراوی (القاعدة) !!!

دست به جی و دواي ته واوېوونی پوډاوه کانا نه مریکا بزوتنه وې تالیبان و
ریځخراوی قاعیده ی تومه تبارکرد به نه نجامدانی پوډاوه کانا، که نه مه ش گه وره ترین
به لکه بوو له سر نه وې که نه مریکا پیشتر به دروستېوونی پوډاوه کانی ده زانی،
هر بویه له نزدیکترین کات و ماوه داو به یی لیکولینه وې ورد، خیراو ده سته جی
(قاعیده) ی ده ستیښان و تومه تبارکرد له پستی پوډاوه کانه و، بیگومان
نه مریکا له پیش پوډاوه کانی (۱۱) ی نه یلواوه نه خشه سازی کړېو بو
ده سترگتن و داگیرکردنی نه فغانستان، به لام پوډاوه کانی (۱۱) ی نه یلوی قوسته و و
نه خشه کې پیش خست....

نه مریکا له داگیرکردنی نه فغانستاندا زور نامانچ و مه به ستي ه بوو که بریتی
بوون له مانه:

۱- حوکمې طالبان ده سه لاتیکی نیسلا می توندې و بوو، به رده وام ه پره شه
بوون بو به رژه و ونډیه بالاکانی نه مریکا له جیهانداو زیانیان پیده گه یاندن، هر بویه
نه مریکا له فرسه تیک ده گه پرا که نه و ده سه لاته له ناو به ریټ و جوړیک له نارامی بو
خوی و به رژه و ونډیه کانی ده سته به ر بکات.

ب- وهک ناشکرایه که سنوری نه فغانستان لکاوه به سنوری کوماری نیسلا می
نیرانه و له به شی خوره لاته و، به داگیرکردنی نه فغانستان و دانانی بنکه ی سهربازی
تیايدا.

ده توانیت له نریکه و بپیته جی ه پره شه له سر نیران و ناگاداری ته وای
جمو جوله کانی نیران بیت له ناوچه که دا، که بیگومان نیران سهرچاوه ی ه پره شه یه
بوسه نه مریکا و نیسرائیل به تاییه تی له ناوچه که دا، ه روهک پابه ری گشتی
شورشی نیسلا می نیران (خومه ینی) به نه مریکای دهوت (الشيطان الاکبر) واته:
شه یتانه گه وره تره که !!!

ج- له پوی خورناووه نه فغانستان سنوره کانی به سنوری پاکستانه و لکاوه و
به مه ش نه مریکا ده توانیت ده سترگیت یان به ته وای ناگاداری پاکستان بیت که
پاکستان په کیکه له و ده وله ته نیسلا میانه ی که خاوه نی بومی نه تومه، به مه ش

ئەمەرىكا دەتوانىست كارىگەرى لەسەر پاكىستان دروست بىگات لەسەر
دۇستايەنىگەردى ئەمەرىكا ئېسرائىل لە دۇايەنىگەردى (ھىندىستان) چۈنكى ھىندىستان
ئانگە ولانە كە دۇبىت لەگەل پاكىستاندا.

ھەربۇيە سەركى پاكىستانى (پروپىز مۇشەرف) دائىما بە قەوارەى زاپۇنى
ئېسرائىلدا بەمەش چەكى ئەتۇمى پاكىستان خراپە زۇر چاودىرى ئەمەرىكاو،
پاكىستان دەرگە لە لېستى ئەو ولانەى كە دۇايەنى ئېسرائىلىيان دەكرىد ھاودەم
بوون لەگەل نەيارانېدا.

د- لە ھەموى گىرگىر ئەمەرىكا بەداگىرگەردى ئەفغان گەورەترىن دەستگەوتى
دەست دەگەوت، ئەوېش لە سەنورەگانى ئاسىيائى ناوەرەست كە بەشەك بوون لە
بەكېتى سۇقەتى جارەن، كە خاكى ئەو ناوچانە مەدەنىكى لە ئاسن وەس تېدا بوو،
پاشان لەگەل ئەو شەدا خاوەنى غازو نەوتىكى ھېچكار زۇر، كە بېگومان ئەو
ولانەى لەسەر ئەو ھېلە بوون بىرىتى بوون لە:

*- گازاخىستان: لە ھەمويان گەورەتر بوو پەربەرەكەى بىرىتى بوو لە (۶۲)
مىليۇن كىم ۲ و ژمارەى دانىشتوانى بىرىتى بوون لە (۱۵) مىليۇن كەسو خاوەنى
گەورەترىن كانزايە لە نەوت و غاز، لەگەلېشىدا بوونى زەوى كىشتوكالى.

*- تۈركمانىستان: پەربەرى زەويەكەى (۱۱۱) كىم ۲، و دانىشتوانى تەنھا (۱،۵)
مىليۇن و نىويەكە، ئەمېش بەھمان شىو خاوەنى غازو نەوتى زۇر. ئېستە شەرىكە
ئەمەرىكەكان سەرقال بەبەرەھەمىنانى نەوت و غاز لە دەرياي قەزوين.

*- ئۆزبەگىستان: پەربەرەكەى (۳۰۰) ھەزار كىم ۲، پەو ژمارەى دانىشتوانى
زىاترە لە (۱۲) مىليۇن كەس، ئەم جىگەپە دەولەمەندە بەسەرمایەى كىشتوكالى
بەتايەت لۇكە و سالانە (۲) مىليۇن تەن بەرەم دېنى...

ھ- داگىرگەردى ئەفغانىستان كارناسانى زۇرى كىرە بۇ شەرىكاتەگانى ئەمەرىكا
لەبەرەم ھېنانى غازو نەوتداو پىگەى بۇ نىزىك كىردەو، ئەوېش بەگواستەنەو

بۆريە نەوت و غازەكانى لە ئەفغانىستان و پاكىستانەو بەرەو دەريای عمان و لەويشەو بۆ جيهان، كە بىگومان ئەم ڕىگەيە كەمترین دەستمايەى تىدەچوو.

و- لەكاتى پوودانى پووداوەكانى (١١) ى ئەيلولدا زۆرىك لە خەلكى و دەولەتە زلەيزەكان هانى ئەمەريكاياندا كە مافى خۆيەتى بدات لە طالبان و قاعىدە، ئەمە ڕىگە خۆشكەرىك بوو بۆ ئەمەريكا كە ئەم كارە ئەنجام بدات و ئەمەريكا ئەم هەلەى قۆستەو پىشش ساردبوونەو ەى دلى گەرمى دەولەتان لە پالېشتى كردنى ئەمەريكا.

هەر لەم كاتەدا زۆر ئاسان بوو بۆ ئەمەريكا كە داوا بكات لە ولاتانى ئەوروپا يارمەتى بدن لەسەر ئەم جەنگە كە بەناوى نەهيشتنى تيرۆرەو سازى كرد لە جيهاندا !!!

دوا وتە لەم داگيركردنەدا:

ئەمەريكا پووداوەكانى (١١) ى ئەيلول بەهەل زانى و تەواوى ئامانجەكانى خۆى تىدا بەجى هينا، سەپاندنى جيهانگىرى (العولمة) بەسەر جيهانداو داگيركردنى جيهان و لەناوبردنى هەموو ئەوانەى كە ڕىگى لىدەكەن.

هەندىك لە تويزەرەوانى بوارى سياسى دەلین: ((پوداوەكانى (١١: ٩: ٢٠٠١) سازيترا بۆ ئەو ەى ئەمەريكا دەست بگريئت بەسەر تەواوى جيهاندا لەلايەن جوله كەشەو ئەم هەلە قۆزرايەو، بۆ كۆتايى هينان و لەناوبردنى پاپەپىن و بزافە دينى و نيشتمانىەكانى فەلەستين كە دژايەتى جوله كەيان دەكرد...))

ئەمەريكا تا ئىستاش پىناسەيەكى راست و دروست و پوونى نىە بۆ تيرۆر (ارهاب)، تەنها ئەو ەندە نەبىت كە هەركەس لەپىزى خۆيدا بن و مەترسيان لەسەر بەرژەو ەندىەكانى ئەمەريكا و ئيسرائيل نەبىت ئەو ە ئازادى خوازو تىكۆشەرە، بە پىچەوانەشەو ە هەركەس دان بەقەوارەى زايۆنى (ئيسرائيل) دا نەنىت و بەپىرى ئەمەريكا بىرنەكاتەو ە بەچاوى ئەمەريكا و ئيسرائيل نەبىنى، ئەو ە بىگومان تيرۆريستەو لە لىستى پەشدايە !!

۲- یه کینکی ئه له دهستکهوته کانی (۱۱: ۹: ۲۰۰۱) بریتی بوو له داگیرکردنی عێراق. دواى داگیرکردنی (ئەفغانستان) لەلایەن ئەمەریکاوە، سەرەى عێراق هات لەو پرۆژەیهى که ئەمەریکا و ئیسرائیل دایان پرستبوو، چونکه داگیرکردنی عێراق گەورەترین دەستکهوت بوو سەرەتا بۆ ئیسرائیل پاشان بۆ ئەمەریکا، که دواتر باسیان لێوه ده کهین (انشاءالله).

عێراق خرایه ناو لیستی رهشی ئەمەریکا و ئەوه یه کگرتوووه کانهوه، نهویش به بیانووی یارمهتیدانی چه کداره کانی قاعیده و له خوگرتنیان، پاشان بوونی چهکی کۆمهڵ کوژووه شارستانی له لایەن (صدام حسین) هوه، بۆ ئەم مه بهسته لیژنه کانی پشکنینی نێودهولهتی له سالی (۲۰۰۲) گه پانهوه بۆ عێراق به سه روکایه تی (جون بلیک) به نامانجی گه پان به شوێن دۆزینهوهی چهکی کۆمهڵ کوژ (الاصلاحه ذات الدمار الشامل).

پاشان پاسپاردنی (محمد برادعی) به گه پان و پشکنینی چهکی نه تومی عێراق !!

سهره نجام و دواى سالتیک زیاتر له هه ولدان لهم بواره دا به ده ست به تالی و نه دۆزینه وهی هیچ یه کیک له وانهی که بقی هاتبوون گه پانهوه - له گه ل نه وه شدا خۆیان باش ده یانزانی که عێراق هیچ یه کی له و چه که قورسانه ی نیه که ئەمان به شوینیدا ده گه پین، به لام له سهره تاوه نه خشه و پیلانیان به م بیانوه وه ده ستی پینکرد - دواى نه وهی که ئەمەریکا و به ریتانیا نه یانتوانی بۆ کۆمه لگای نێوده وله تی و جیهانی ب سه لمینن به وهی که خاوه نی چه کی کۆمه لکوژو نه تومه، به دروستکردنی درۆ بانگه شه ی بی بنه ما له سه ر عێراق، نهویش به وهی که ئەمەریکا و به ریتانیا نه وه یان پاگه یاند که عێراق بازرگانی له گه ل ولاتی نه یجیرا دا به ستروه که چه ند ته ن له یۆرانیۆمی لی بکړیت !!

سهره نجام نه و بانگه شه درۆیانه ی که ده یانکرد هیچی به راست نه گه را، گه رنا بۆ له دواى له ناو بردنی ده سه لاتی دیکتاتۆری (صدام) هیچ یه کیک له چه کی نه توم و چه کی کۆمه ل کوژ له عێراقدا نه دۆزرانه وه !!!

پیلانە که ئاشکرایە و بەلگە بۆ ھێنانە وە ی پێویست نیە و سەرەنجام ئە مەریکا بە یارەری لە گەل بەریتانیادا و بە پیلانی نەیتی جولە که، لە عێراقیاندا و داگیریان کرد... که بێگومان لە ژێر فشاری (ئیسرائیلدا) ئەم کارە ئەنجامدرا، ئەویش لە پێگەی توندپەرەوترین جولە که ی بەرپرسی لیژنەی سیاسی سەربازی لە پەنتاگۆن بە ناوی (("ریتشارد بیدل" که تەواوی بێزارەکان لە وەو سەرچاوەیان دەگرت و ئە مەریکا و بەریتانیاش جێبەجێیان دەکرد...

لە پەرەکانی (المصدر العربي) بە ژمارە (٣٨٧) ی ئازاری (٢٠٠٣) داو لە لاپەرە (٦) دا نووسراویک ھاتوو دەلیت:

((ریتشارد بیدل یقود الحرب الامريكية الاسرائيلية من البيت الابيض ضد العراق)).

واتە: (ریتشارد بیدل) بوو که ناگری جەنگی ئە مەریکا ئیسرائیلی لە کۆشکی سپیە وە ھەلگیرساند دژی عێراق.

پاشان تەقریریکی حیزبی لیکۆدی توندپەرە و ی ئیسرائیلی دەلیت: دەبیّت ئە مەریکا جەنگ دژی عەرەب و موسوڵمانان بەرپا بکات تەنانەت ئەگەر زیانەکانی ئەم جەنگە بگاتە ھۆی لە ناوچونی ئە مەریکاش !!!

ئە مەریکا ھێندە سوور بوو لە سەر بەرپاکردنی ئەم جەنگە گوئی بۆ پارزبوونی ئەنجومەنی ئاسایش و نەتەوە یە کگرتووەکان نەگرت و یەك لایەنە ھەلسا بە جێبەجێ کردنی ئەم کارە و جەنگی بەرپاکرد، ھەرچەندە بەریتانیا بە شێوە یەکی جوژنی بەشداری کرد لە گەل ئە مەریکا و بەرپرسیاریتی بە سەرەیان خستە ئەستۆ، وە ئەوەشی که دەلێن ھیزی ھاو پەیمانان، لە راستیدا ھەر ھیزی ئە مەریکا بوو بۆ ئەم مەسەلە یە، شەپی ئە مەریکا لە دژی عێراق بۆ مەبەستی گۆرینی دەسەلات نەبوو لە عێراقدا بە لکو بۆ مەبەستی بەرژە وەندیە بالاکانی خۆی و ئیسرائیل بوو که دواتر باسی لێو دەکەین، بە لکو لە بێاری نەتەوە یە کگرتووەکاندا ئەو یاسایە ھە یە که بۆ ھیچ ولات و زلھیزێک نیە لە دنیا دا، دەست وەرداتە ولاتیکی ترو سیستەمی ھوکم و دەسەلاتی بگورپێت، گەر زۆر خراپیش بیّت، ئەوە کارێکە تەنھا پە یووستە

به و گه لو ميلله ته وه و ده بئيت نه وان بپگنهن، به لام له گه ل نه مانه شدا داگيركردنى
هپنده گرنگ بووه به نيسبته نه مهريكاوه گوى به هيچ يه كى له م ياساو بپيارانه داو
كارى خوى نه جامدا، له كالتيكدا كه هيچ پاساويكى دروست و ياساى نه بوو
له بهرپاكردنى نه م جهنگه دا، ته نها نه وهنده نه بئيت كه قهواره ي نيسرائيل فشارى
نژدى له سهر نه مهريكا دروست كردبوو كه ده بئيت نه م جهنگه بهرپاكات و بووى
گه رانه وه ي نيه !!!

جهنگ ته واو بوو ده سه لاتی تاك په وى و سته مى سهدام پوخينراو نژدیه ی
خه لکی واتیکه په نرا كه نه مهريكا پزگاركره نه ك داگيركه روله پیناو پزگاركردنى
گه لانی عیراقدا هاتوو تا پزگاریان بكات له دپنده يه كى وهك (هدام حسين) !!!
به لى نه مهريكا عیراقی پزگاركرده ده ست سته مى سهدام به لام نه و په نده ی
به سهردا جیبه جی بوو كه ده لیت: ((چاکی مه كه با خراب نه بئيت)) نه مهريكا
له پیناو بهرزه وهندی بالای خوى و نيسرائيلدا هات و سته مى تاك په وى حیزی
به عسى له عیراقدا کوتایى پی هیناو نه مه كارێك بوو له بهرزه وهندی گشتی سهرجه م
عیراقیه كاندا بوو، واته چ نه مهريكاو چ عیراقیه كان له سهر يه ك هیل بوون له م
بواره داو ههردوولا سودمه ند بوون له کوتایى هینان به حوكمی (هدام) نيمه ی
عیراقی سودمه ند بووین له وه ی كه پزگارمان بوو له ده ست (هدام) و دارو
ده سته كه ی، كه له پاستیدا پوخاندنى هدام نه سته م بوو به ده سته ی عیراقیه كان چ
له باكورو به ده سته ی نيمه ی كوردو چ له باشور به ده سته ی عه ره به كان !!

نه مه پاستیه كى حاشا هه لئه گره، له بهرامبه ریشدا سودی نه مهريكاو جوله كه
له م مه سه له یه دا بریتی بوو له مانه:

۱- به داگيركردنى عیراق نه مهريكا ده سته ی گرت به سهر سهرجه م سهر وه تو
سامانی عیراقداو نه و بووه خاوه نداری گشتی، كه گرنگترینیان نه وت بوو، نه مه ش
خه ونی نه مهريكا بوو، هه ر له میژوه چاوی له م سامانه گرنگه بپى بوو، بۆ
ده رفه تیک ده گه را كه داگیری بكات، نیسته و له م كاته دا خه وى چهند ساله ی
هاته دی !!!

۲- به داگیرکردنی هیزان ئەمەریکا توانی دەست بگرت بە سەر دلی خۆره لاتنی ناوه پاستدا، یان رال بێتو دەست بگرت بە سەر گەورەترین ناوچەی بەرە مەبنانی نەوتو ئەو جیگابانەی کە نەوتی ئیختیاتی ئێدایە لە جیهاندا.

۳- ئەمەریکا بەم داگیرکردنە توانی بنگە یەکێ تری سەربازی نوێ لە یەکنکی تر لە ولاتانی عەرەبی دابەزێنی لە دواي کوهیت کە عێراق بوو. هەرچەند لە ولاتانی تری خلیج بوونی هیزی سەربازی ئەمەریکی لێبوو وەك: (قطر) و قاعیدە ی بە حری لە (بحرین).

۴- کاتێک ئەمەریکا ئەم کارانە ی ئەجامدا تەواوی نەوتی خۆره لاتنی ناوه پاست دەکەوێتە ژێر دەستی و بە ئارەزووی خۆی سودی لێ دەبینی، پاشان دەوله تانی تری لێ دوور دەخاتە وەو نایە لیت سودی لێ وەرگیرن.

۵- سەرەجام دوورگی عەرەبی ناونا بریت بە دوورگی عەرەب، بە لکو ناوه بریت بە دوورگی ئەمەریکا چونکە تەواوی هیزە زەمینی و ئاسمانی و دەریایەکانی خۆی تێدا جێگیر دەکات و ماتوپی سەربازیان تێدا ئەجام دەدات بە بێ ئەوەی توشی هیچ ناستەنگێک ببێت لە لایەن دەوله تانی دوورو نزیکە وە.

۶- داگیرکردنی عێراق گەورەترین سودی بۆ (ئیسرائیل) تێدا بوو، چونکە بۆ لە ناو بردنی حوکمی هەدام و حیزبی بە عس حوکمەتێکی نوێ لە عێراقدا بروس بوو کە دەستکردی ئەمەریکا بوو، پاشان دانینا بە قەوارە ی (ئیسرائیلدا) هاوپی لە گەل ئەو ولاتە عەرەبیانە ی تردا کە دانیان نابوو بە حوکمەتی (ئیسرائیلدا) لە پێشتر.

بە مەش ئیسرائیل دەرگاکانی ئابووری و پە یوەندی سیاسی چاکتر دەبێت لە گەل کۆمەلە ی ولاتانی عەرەبی و لە پووی ئابوری وە. پێشکە و تنیکی باشتەر دە بینیت بە خۆی وە، کە ئە مەش یە کێکە لە هەرە ئامادجە گەورەکانی (ئیسرائیل) لە ناوچە کە دا.

۷- بە داگیرکردنی عێراق لە لایەن ئەمەریکا وە (ئیسرائیل) پزگاری بوو لە دژی تەو هە پەشەو، بە مەش ئارامیەکی تری یە کێک لە دەوله تە نەوتیەکانی ناوچە کە، کە (عێراق) بوو دەست کەوت. عێراق لە پیزی ئەو ولاتانە دا خۆی بینیه وە

که هەرگیز دزایه تی (ئیسرائیل) ناکات ههروهه (محس) و زۆرێک له ولاتانی عه ره بی
تری ناوچه که...

۸- یه کێکی تر له دهستکهوته کانی تری ئه مه ریکاو جوله که به تایبه تی بریتی
هوو له مه حروم کردنی گه لی فه له ستینی و بزافه به ره له ستکاره کانی له یارمه تی و
کوومه کی و پاره ی عێراق، که پیشتر یارمه تی ده دران له لایه ن کوومه تی عێراقیه وه
دژ به جوله که، به م داگیرکاریه سه رجه می ئه و یارمه تیانه کو تاییان پی هات و ئه مه ش
گه و ره ترین دهستکهوت بوو بۆ (ئیسرائیل) که له م پێگه یه وه نه بوایه ئه م خه ونه ی
نه ده هاته دی!!

۹- دهستکهوتێکی تری ئیسرائیل له م مه سه له یه دا بریتی بوو له جێبه جێ
هێنانی گه و ره ترین خه ونی چه ند سه له ی که ده یوت (حدودك يا اسرائيل من النيل الى
الفرات). واته: سنوری تۆ ئه ی ئیسرائیل له ده ریای نیله وه تا ده ریای فورات، له
عێراق.

دوا وته له م با سه دا:

ده سه لاتداری گه و ره و ئاراسته که رو مامۆستای ئه مه ریکا له پشتی په رده کانه وه و
له ته واوی جه نگ و پوودا وه کاند (ئیسرائیل) بوو، چونکه به رژه وه ندی ئیسرائیل له
ناوچه که دا له پیش به رژه وه ندی ئه مه ریکا شه وه یه و ئه مه ریکا له پینا و دا بین کردنی
ئارامی و ئاسایش و دهستکهوت بۆ ئیسرائیل ئاماده یه جه نگ له گه ل ه موو جیهاندا
به ریابکات و ناویان بنیت تیرۆرست.

به داخه وه ته واوی ولاتانی جیهان ئه م پاستیه ده زانن، به تایبه ت ولاتانی
عه ره بی، به لام له بهر خاتری له ده ست نه چونی کورسی ده سه لات و نه په رنه جاندنی
ئه مه ریکا و ئیسرائیل لیان ده نگ ناکه ن و وهك شه ی تانی که پیا ن لی هاتوو، له گه ل
ئه وه شدا نهك هه ر بێده نگن به لکو زۆربه یان یارمه تی جوله که ده دن بۆ له ناو بردنی و
سه رکو تکردنی بزافه دینی و نیشتمانیه کانی ناو فه له ستین وه ئه وه ی بۆ جوله که

ئاگوئىچىت كە دەرهەق بەوان بىكات ھەندىك لە ولاتە ھەرەبىيە ناسىۋنالىزمە رەگەز
پەرستەكان ئەنجامى دەدەن بە ئومىدى رازىكردنى جولەكەو ئەمەرىكا !!

باسى سىيەم:

ھۆكەرەكانى لەناوچوون و ھەرس ھىنانى دەولەتى پەر لە ستمەى ئىسرائىل
من بېوام واىە كە جولەكە تەواى ئامانجەكانيان ھىناو تەدى لە بېرگەكانى
(برۆتۆكولات) دا، ئەویش بە دامەزاندنى دەولەتى (ئىسرائىل) ى و ھەبوونى ھىزى
سەربازى پىشكەوتوو، ئابورى بەرزو پىشكەوتنى لە پووى سياسىيەو.

ئىسرائىل ئىستا دەولەتتىكى ئاسايى نى، بەلكو يەككە لە دەولەتە زلەيزەكانى
دنيا كە خاوەنى ئەتۆم و تازەترىن چەكى سەردەمە، لەگەل ئەو ى كە لە پووى
ئابورىيەو پۆز لە دواى پۆز لە برەودايە، ئەویش بە ھۆكارى ئەو يارمەتى و
كۆمەكيانەى كە لە لايەن ئەمەرىكاو پىشكەشى دەكرىت. لەگەل ھەموو ئەم
پىشكەوتنو بەرەو پىش چوونەدا ئەمە سەرەتايەكە بۆ كوتايى ھاتنو لەناوچوونى
ئەو دەسەلاتە پەر لە ستمەى جولەكە لە جىھاندا انشاءاللہ، (عبدالوھاب المسىرى)
خاوەنى مەوسوعەى (اليهود واليهودية والصهيونية) يە پىش بىنى ئەو دەكات
لەسالى (٢٠٠٣) كە (٢٠-٢٥) سالى تر لە دواى ئەو بەرلارەو كوتايى دىت بە
دەولەتى زايۇنى (ئىسرائىل) ئەویش لەبەر ئەم ھۆكارانە:

ھۆكارە ناوخۆيىيەكان كە ئاماژە بۆ لەناوچوونى دەولەتى

(ئىسرائىل) دەكەن

١- دەولەتى (ئىسرائىل) لەسەر بنەماى ستمەو داگىركارى و كوشتنى خەلكى
بەناھەق و دەرکردنى ئەو گەلە لەسەر خاكى خۆى دروست بوو و دەبىت پۆزىك بىت
ئەم ستمە كوتايى پى بىت و خواى بالادەست تۆلەيان لى بكاتەو و گەلى
ستەملىكراویش مافى خۆيان وەربگرنەو.

شاهیدی له سەر ئەم هاوکیشهیه زۆرهو بهدریژایی میژووی مرقایهتی هەر
سته مکاریک سته می کردبیت هەر چه ند سالتیکی دیاری کراو بۆی چوه ته سهر
سهره نجام خوای گهره تۆله ی لی سهندووهو پيسوای کردووه.

گهر به خیرایی سهریک له پابردوو بدەین، ئەم پاستیه مان زۆر به باشی بۆ ناشکرا
ده بیت، سته می فیرعه ون له گه له که ی و بهردهوام بوون و مۆلت پیدانی بۆ چه ند
سالتیکی دیاریکراو، سهره نجام خوای گهره له ناو ده ریادا له گه ل سهر بازه کانیدا
نوقمی کردن و تۆله ی سته م و خۆبه گهره زانینی چه ندین سالتی لی کردنه وه و
کۆتایی به و ده سه لاته تاک په وو خۆسه پینه ره هینا که سته م و به دکاری و کوشتن
دیاری ده ستیان بوو بۆ گه له که یان.

پاشان بیباوه په کانی قورەیش که زیاتر له (۲۰) سال ئالای جه نگیان له دژی
پیغه مبه ﷺ و باوه پداران بهرز ده کرده وه و هه موو پیگه یه کیان گرت به ر له
سته ملیکردن و ده ربه ده رک کردن و کوشتن و فراندن و بو هتان بۆ دروست کردن و سه دان
شتی تری له مانه: سهره نجام کۆتایی هات به بت و بتخانه و ئالای په شو پر
له سته می قورەیشه بت په رسته بیباوه په کان نه وی کراو کۆتایی هات به ده سه لات و
هیزو بیرو باوه پیان و له به رامبه ریشدا ئالای به رزی (لااله الا الله) سهر که وت به سهر
هه موو نه یاره سته مکاره کانیدا.

پاشان پوو خانی ئیمپراتۆریه تی فارس و پۆم له کۆندا و کۆتایی هات به هیزو
ده سه لاتی بی سنوریان، به لگه یه کی تره له و به لگانه ی که سهره نجامی هه موو
سته مکاریک ههر تیا چوون و له ناو چوونه، پاشان پوداوو به سه رهاته کانی سه ده ی
پابردوو باشتین به لگه ن له سهر ئەم خاله.

شۆپشی جه زائیر له دژی داگیرکهری فه ره نسا و دوا ی (۱۳۰) سال له سته م و
داگیرکاری و پشتنی خوینی هه زاران که س به نا هه ق، سهره نجام ملیان به فه ره نسا
نه وی کردوو خاک و ولاتیان پی به جی هیشته، به رابه رایه تی جه به ی ته حریری
جه زائیری و که سایه تی ناوداری نه و بزوتنه وه یه به ناوی (أحمد بن بلا).

پاشان جوکمی (گمال ئەنانورک) ی ههلعانی له تورکیادا وای (۷۰) سال زیاتر له درایهتی کردنی ههقیده و بیروناوه پو په سه نایه تی خه لک و قه ده غه کردنی دین و دوور خستنه وه ی له ده سه لات و له به رامبه ریشدا بلا و کردنه وه ی په دکاری و خراپه کاری، سه ره نجام نه و ده سه لات ههلعانی هه خۆ سه پینه، کوتایی هات و هیزه بکی ئهسلامی به راهه رایه تی (رجب طیب ئوردوغان) جله وی ده سه لاتیان گرت ه ده ست و بوونه وه به هه مان په وا له تورکیادا.

هاتنه سه ره وه ی شیوعیه کان له پوسی و له وای سالی (۱۹۱۷) و نه نجامدانی هه زاره ها کاری درێو له کوشتنی به کۆمه ل و سته م و نادادوه ری کۆمه لایه تی و بلا و کردنه وه ی بیکاری له و ولاته دا، سه ره نجام له سالی (۱۹۹۱) نه و ده سه لات هه پر له سته مه پوخترا و په وانه ی زه لخانه ی میژوو کرا.

به ده ر له هه موو نه م نمونه واقعیانه و له هه مووی دیارترو حاشا هه لته گرانه تر، ژیا نی پر له سته م و غه در و خویناوی حیزی به عسه له عێراقدا.

دوای هاتنه سه ر ده وری به عسیه کان له عێراقدا په وتی سیاسی و کۆمه لایه تی و ئابوری و سه رجه م لایه نه کانی تریان گۆپی به و شیوه ی که خویان ئاره زوویان لیده کرد.

حیزی به عسی تاکره و هه موو ده زانین که چی له عێراق و عێراقیه کان کرد له کوشتن و له ناو بردن و ته عریب کردنی کورد و پاگواستن و کوشتنی به کۆمه ل و کردنی زه وی عێراق به گۆپی به کۆمه ل و داخستنی ده م و هاواری سته ملیکراوان و دامه زاندنی هه زاره ها ده زگای سیخوپی و دائیره ی نه من و زیندانی به کۆمه ل و تاکه که سی و هه زاران شتی تری له مانه ده ره ق به ته واوی نه ته وه کانی عێراق و له سه رو هه موشیانه وه میله ته کوردی خیر له خۆ نه دیوو، سه ره نجام هه موومان بینیمان که (صدام) و حیزبه نه فله قیه که ی چی به سه ر هات و چاره نویسیان به چی که یشت - که لیره دا هواری باس لێوه کردنی نیه .

ئەمانەت دەیان نەمەى تىرى ھاوشىنەى ئەوانە بەلگەى دروستو واقعىن لەسەر
 لەناوچىنى ھەر دەسەلاتو ھىزىر كۆمەلەو دەولەتلىك كە سىتەم و خەلىق رەزىو
 سوڭا پەتى بەرامبەر بەكەسەنى ئىزىكەن !!

خەلىق گەورەش لەم بارەو دەفەرمەيت: ﴿وَيْلٌ لَّكَ الْفَرَى أَفَلَا تَكْتُمُ لَمَّا
 ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا﴾ الكهف: ۵۹.

بىنگومان ئەم ياسايە بەسەر جۆلەكەى سىتەمكارو خەلىق رەزىو ئەمەرىكەى
 پالەشتىشەيدا بە فەرمانى خەلىق گەورە جەيبەجى دەبەيت (ئە شەاءە) و لە
 داھاتوويەكى نەزىكدا بە چاوانمان دەبەيتەن، چۆنكە (ئەسرائەل و ئەمەرىكە)
 دواپەلەكانى سىتەم و خەلىق رەزىو داگىركارىيان بىرەو لە تەواى جەھاندا.

۲- يەكەنى تر لە ھۆكارە ناو خەلىقەكانى پەخانى دەولەتى ئەسرائەل بىرەى لە
 پەلەپەزىن و بەرەلەستى بىزوتەو ھەلەستەنەكان، بەتەبەتەى ئەو بىزافە ئەسلامە
 پەسەنەنى كە بەرەستى و بەبەى دوو پەلەپەزى لە بەرامبەر قەوارەى زەبەندە و ھەك شاخ
 مەخيان داگوتەو بەگيان و ھەلىيان دۆلەتەى جۆلەكە دەكەن و نامادەى سادەترىن
 تەنەزول نەىن بۆ ئەو قەوارە سىتەمكارە و سازش لەتەنەا بىستەكى ئەو خاكە
 داگىركارە ناكەن و دەجەنگەن لە پەلەپەزى سەرەكە و تەنەا شەھەيدەو، بۆنى ئەو بىزافە
 ئەسلامە پەسەنەنى كە بەرەستى ئەوانە نوپەرى پەستەقەنى خەلەكى ھەلەستەن
 لە سەر ھەمەشەيانەو بىزوتەو (ھەماس) كە جۆلەكەى زۆر پەست و بىتەقەت
 كەدەو و سەرچاوەى سەرەكە لە ترس و دەرەكە و ناھەلەى بۆ ئەسرائەل !!

بەرەستى ئەسرائەل سەرى سەرپەو ھەركەز پەشەبەنى ئەو ئەدەكە ئەو
 بىزافە ئەسلامە و نەشتەمانە بەگەشتى و (ھەماس) لە كەرتەى غەزەى ئابلقەدراو
 بەتەبەتەى، ھەندە ئازادو خۆراگە گيان فەدەى و بەدەزەى مانگەكە بەشەو بەپەز لە
 پەلەپەزى دەرىيەى و ئاسمانى و زەمىنەو بەبەكەھەنەنى ھەمەو جۆرە چەكەكى
 سوڭ و قورس و قەدەغەكەرى و ھەك (فەسق) خۆبەگەن و نەھەلە سەرىزانى سوپەى
 جۆلەكە تەنەا بىستەكە لەو خاكە داگىرەكەن ؟!

سەرەنجام سوپای جوله که له سەرەتای سالی (۲۰۰۹) بەپیسوایی و بەبێ هیچ دەستکەوتێک گەڕانەووە ئیسرائیل و بەردیان بۆ نەخرایە سەر بەرد!!!

هەر بۆیە ئیسرائیل لە پێناو پریشە هەلکێشانى ئەم بزوتنەووە ئیسلامیە راستەقینە بەهێزەدا هەموو پێگەیەکی گرتۆتەبەر، هەر لە دانانی ئابلقەى ئابوری لەسەر غەزەو لە سالی (۲۰۰۷) هەوێ داخستنی مەززی (رەفەح) که خالی سنوری غەزەو میصرەو دزایەتی کردنی هەموو ئەو کەسو لایەن و دەوڵەتەکانی که یارمەتی و کۆمەکی خەلکی گەمارۆ دراوی (غەزە) دەکەن، هەروەک دەست گرتن بەسەر کەشتی ئازادیدا لە بەرواری ۳۱: ۵: ۲۰۱۰، که لە تورکیاوە بەرەو غەزە بەرپێکەوت و لە ئەنجامدا زیاتر لە (۱۰) کەسی نێو ئەو کەشتیە لە لایەن سەربازە دڕندە خوێنپێژەکانی جوله کهووە شەهید کران و ژمارەیهکی زۆریشیان لێ بریندارکردن، پاشان دەستیان گرت بەسەر کەشتیەکو و تەواوی سەرنشینەکانیداو بەرەو سنورە دەریاییەکانی ئیسرائیل بەرپێیان کرد.

ئەم ستمە یەك لەدوای یەکانەى (ئیسرائیل) دەرەق بە گەلی ستمەملێکراوی قەلەستین هەردەبێت پۆژێک کۆتایی بێت و جوله که پاداشتی کردەووە چەپەلەکانیان وەربگرن.

۴- یەکیکی تر لەو ھۆکارانە بریتیه لەوێ که جوله که لەقەلەستیندا فەسادى ئەخلاقى و بەدپەوشتى زۆریان لەنێواندا بلۆ بۆتەووە، بەجۆریکی دیارو بەرچاو که تەواوی سنورەکانی شکاندووە، ئەوانەى جوله کەن و لە ئیسرائیلدا ژيان بەسەر دەبەن زۆریەى هەر زۆریان خەریکی مومارەسەى کارى لەزەت وەرگرتن لەپێگە نادروست و خراپەکانەووە، ئەمە وای کردووە لە جوله کهى دانیشتوانی ئیسرائیل که هەست بەچارەنوسیکی پەشو نادیار بکەن، تەنانەت (تل أبیب) بەشارى بەدکاری و ئیشە قیژەو نەکان ناسراو لەجیهاندا!!!

جوله که لە قەلەستیندا باوەپی بتهویان بەو هەیه که چارەنوسیان نادیارەو وەك تەختەى سەرئاو دەپوانن بۆ ژيانى خۆیان، چونکە ئەو خاکەى لەسەری دەژین

داگېريان كړدووه و هه رده بېټ پوځيک بېټ بگه پټه وه ده ستى خاوه نه دروسته کاني
خوى.

به شيكى زوى نائارامى جوله كه له فله ستيندا، ده گه پټه وه بى نه و مامه له
وه حشى گرانه ي كه قهواره ي زايونى و به بى به زه بيا نه و دلره قانه نه نجامى ده دن
له گه ل خه لكى بېچاره و دلشكاوى فله ستيندا به تاييه ت خه لكى غه زه و (صفه ي
خوړناوا) له م پټاوه دا هه نديك له حيزبه جوله كه كاني ئيسرائيل ته واوى په ستى و
بيټا قه تى خويان د ه رده بېن له سياسه ته و وحشيه كاني ئيسرائيل و بانگه شى نه وه
ده كهن كه ناشتى له گه ل فله ستينيه كاندا نه نجام بدرت و له پيگه ي گفتوگوه
كيشه كان به كلا بگريته وه نه ك له پيگه ي زه بروجه كه وه.

۵- چواره م هوكار له هوكاره كاني تياچوون و له ناوچوونى ده ولته تى پرستى
(ئيسرائيل) برىټيه له ديارده ي (ديموگرافى) كه تاييه ته به زانستى ئامارى
دانىشتوان، به تاييه ت له پوى توپڙينه وه ي ژماره ي له دايك بوون و مردن و
ته ندروستى و ژن هټان ده كولتته وه^۱.

نه م خال ش له راستيدا گه وره ترين مه ترسى له لاي جوله كه دروستكردووه،
نه وېش به وه ي ئافره تانى فله ستين توانيه كى باشيان هيه له مندالبوون و
زيادبوونى پڙه يان، كه ئافره تانى فله ستينى ده توانن زياتر له (۱۰) منداليان بېټ
به بى نه وه ي توشى هيچ حاله تيكي ته ندروستى بېن، به لام ئافره تانى جوله كه
به شيوه يه كى گشتى نايه لن له دوو مندال زياتريان بېټ، مه گه ر هه نديكيان نه بېټ
كه وه ك حاله تيكي (شان) (۵) منداليان بېټ يان زياتر.

به م پييه ش ژماره ي فله ستينيه كان چهنده به رامبه رى ژماره ي جوله كه كان
پوځيه پوځ له زياد بووندايه، كه ژماره يان (۵) نه وه نده زيادى كړدووه به پټى
ئاماره كان له سالى (۱۹۴۸) وه تا ئيستا !!

۱- فهرهنگى سياسى سه با: لاپه ره (۱۱۱).

بېگومان ئەم حالەتەش ترس و دلە پاوكتى زۆرى لەلای جولەكە دروست كردوو و
بەخەتەرىكى زۆرى دەزانن لەسەر خۆيان.

لەبەرامبەر قەرەبو كردنەو و ئەم حالەتە نابەرامبەرەدا حوكمەتى ئيسرائيل
سەرچەمى ئەو ھۆكارانەى گرتوو و تەبەر كە تەواوى جولەكە پەرتەواژەكانى جيهان
بگيرتتەو بەرەو فەلەستين و ھەموو كارناسانە كيشيان بۆ ئەنجام دەدات. بەلام
ھەولەكانيان بى بەرھەمەو جولەكەكانى دەرەو و فەلەستين لەوە حالى بوون كە
بارى ئاسايشى فەلەستين و حوكمەتى ئيسرائيل پۆژ لەدواى پۆژ پوو لە ئالۆزى
دەكات و ئاستەنگى گەورەى بۆ دروست دەيىت و لەبەرامبەریشدا جولەو بزافە
نيشتمانى و ئيسلامىەكانى بەرگرى فەلەستينى پۆژ لەدواى پۆژ پى دادەكوتن و بەھيژ
دەبن و مل نادەن بۆ حوكمەتى ئيسرائيل.

ھۆكارە دەرەكەكان، كە ئاماژە بە ڕوو خانى دەولەتى ئيسرائيل دەكەن
۱- ھۆكارى ميژوووى: بەدرىژاى ميژوو و لاى شام دووچارى داگيركارى و دەست
بەسەراگرتن و خوين پشتنى زۆر بوو لەلايەن دەستەلات داران و زۆردارو گەلانى
ترەو، بەلام سەرەنجام داگيركەران وەدەر نراون و توشى شكستى قورس ھاتوون و
كۆتايى بەدەسەلاتيان ھاتوو، لەم پيناو وەدا تەنھا يەك نمونە لە سەدان نمونە
و ەردەگرين ئەويش شەپى سەلاحەدينى ئەيوبى بوو لەگەڵ گاوردە خاچ
پەرسەكاندا، ئەمەش دواى لاوازبوون و لەت بوونى خەلافەتى عەباسى لە بەغداد و
خەلافەتى فاطمى لە قاھرە، خواى گەورە (سەلاحەدينى ئەيوبى) نارد و سەرچەم
موسولمانە پەرتەواژەكانى يەكخستەو و سەربازگەليكى بەھيژو مەشقيپكر او
ئامادەى لى دروست كردن و خۆى بوو سەركردەيان لە دژى خاچ پەرستان و
لەئەنجامدا سەركەوتن بەسەرياندا لە جەنگى (حطين) ى بەناوبانگدا، (قدس) ى
لەدەست خاچ پەرستان پزگار كرد و پاشان كۆتايى بەدەسەلاتى گاوردە خاچ

پەرستەكان ھېنا لە فەلەستىن و شامدا، ئا بەم جۆرە تەمەنى ئىسرائىل ھەرچەند ئۆزبېت و درىژە بىكىشىت ئەو بېگومان ھەر پۆزىك كۆتايى پى دىت (انشاءالله).

۲- ھۆكارى ئەمەرىكى؛ پىشتىر باسما نكرد كە ئەمەرىكا ھۆكارى سەرەكىە لە يارمەتى دان و پىشت ئەستور كردنى قەوارەى زايۇنى (ئىسرائىل) و بەھەموو شىۆەيەك دەستى دەگرىت و لە پووى سياسى و ئابورى و سەربازى و سەرچەم بوارەكانى ترەوە يارمەتى و كۆمەكى دەكات، گومانىش لەوەدا نىە كە ھىزى ئابورى تاكە ھىزە بۆ گەشە كردن و بنىاتنانى ھەموو دەولەت و دەستەلاتىك لە جىھاندا، ئابورى ئەمەرىكاش يەككىكە لە ھەرە لايەنە ئابورىە بەھىزەكانى دنيا و توانا ئابورىەكانى ھاوتايان نىە لە جىھاندا، بەرھەمى ئەمەرىكا ۲۱٪ى بەرھەم و بەرھەمى جىھانى پىك دىت، لە بەرامبەردا يەككىتى ئەوروپا ۲۶٪ و يابان ۱۵٪.

فراوان بوون و زالبوونى ئەمەرىكا لە جىھاندا پىشت ئەستورە بەو ھىزە سەربازىە پىتشكە و تەوەى كە ھەيەتى و بىكەى سەربازى لە زۆرىەى ولاتانى جىهان بەتايىبەت لە خۆرەلەلاتى ناوہ پاستدا دامەزراندووە، ئەمەش لە پىنا و دژايەتى پىكردن و سەركوت كردنى ھەموو ئەو ھىزو دەستەلاتانەى كە لە بەرامبەرىدا پادەوەستن، ھەموو ئەمانەى كە باسما نكرد پىويستيان بە تواناى ئابورى قورس ھەيە، ئەمەرىكا لە سالى (۲۰۰۵) بېرى ئەو مەسرەفەى كە كەوتە سەرشانى گەيشتە (۴۶۴) مليار دۆلار.

مەسرەفى (۱۵۰) ھەزار سەربازى ئەمەرىكى لە عىراق (۳-۴) مليار دۆلارە مانگانە و ھىچ ولاتىكىش بەشدارى تاكات لە گەلیدا.

سەرەنجامى ھەموو ئەم خەرجيانەى لە سەر شانى ئەمەرىكا داىە، نرخ و بەھى دۆلارى ئەمەرىكى ۱۲٪ى لە دەستدا لە سالى (۲۰۰۲) لە بەرامبەر دراوہەكانى تردا وەك (يۆرۇ) ى ئەوروپى و (يەن) ى يابانى، لە سالى (۲۰۰۳) دا پىژەى دۆلار ۲۵٪ى دا بەزى لە بەرامبەر (يۆرۇ) ى ئەوروپیدا. لە گەل ئەمانەشدا پىژەى كالا ھىنراوہكان بۆ ناو ئەمەرىكا بە پىژەى ۴۳٪ زياتر بوو لە پىژەى شتە ھەناردەكان (الصادرة الواردة) ھەرچەند ئەمەرىكا ھەولى ئۆزىدا كە ئەم ھاوكىشەيە يەكسان بكاتەو بەلام

ئەستەم بوو كەبۇي ئەنجام بەردىت، ئەويش لەبەر بېتوانىي كېشمە كېشى كالا
ئەمەريكيەكان لەبەرامبەر كالا ئەوروپىيەكان لە بازارەكانى جىهاندا.

سەرەنجامى ئەم ھاوكېشانه لەوئەو سەردەردەكەن كە زۆر چاوەپوان دەكرىت
لە داھاتوويەكى نزيكدا ئەمەريكا لەپووى ئابورىيەو داپوخىت، بەلگەش لەسەر ئەم
پاستىيە برىتتيە لە ئىفلاس كردنى زۆربەى شەريكاتەكان و داخستنىيان و زيادبوونی
پېژەى بېكارى (بەتالە) لە ئەمەريكاو هېچ تيانەمانى بانقەكان بەھۆى مامەلەى
(سو) كارى (الربا) و بى نرخ بوونی دۆلارى ئەمەريكى لەئاست دراوەكانى تر
بەتاييەت (يۆرۆ) و ھەروەھا بى نرخ بوون و شكانى كالا ئەمەريكىەكان لە بازارەكانى
جىهاندا بەھۆكارى ئەو بۆچوونە خراپەى كە ئەمەريكا بۆ خەلگى دروست كرد
لەبەرامبەر خۆيدا، ئەويش بەھۆى داگیركاي و ولانان و مومارەسە كردنى سياسەتى
چەوت و پشت گیرىكردنى نادروستى ئيسرائيل و كوشتنى بەناھەقى خەلك و دەنگ
نەكردنى لەو دەريا ستەم و خوين پېژيەى كە جولهكە ئەنجامى دەدەن دەرھەق بە
گەلى فەلەستينى....

ھەرس ھىنانى ئەمەريكا لە پووى ئابورىيەو سەرەتايەكە بۆ ھەرس ھىنانى
لە پووى سەربازيشەو، چونكە ئەو ھەموو بنكە سەربازيە زەبەلاحانەى كە
ئەمەريكا ھەيەتى و زۆربەى لە ولاتاندا جېگير كردووە مانگانە پتيوستى بە ملياران
دۆلارە بۆ مەسرفە كردن و بەپتووەبردنى، ئەمەش كارىكى ئەستەمە گەر لەپووى
ئابورىيەو ھەرس بەيت....

ديسانەو ھەرسەھىنانى ئەمەريكا لە پووى ئابورىيەو كارىگەرى پاستەوخۆى
دەبيت لەسەر لاوازبوونی قەوارەى زايۆنى ئيسرائيل، چونكە تاكە پالپشتى
ئيسرائيل لە جىهاندا لە پووى ئابورىيەو تەنھا ئەمەريكايە، گەر ئەمەريكا لە پووى
ئابورىيەو ئەمە حالى بيت!! سەرەنجام ئيسرائيليش ھەمان چارەنوس
چاوەپوانىيەتى كە كەوتن و ھەرس ھىنان ئەنجامىيەتى (ان شاءالله).

دوا و ته له م باسه دا:

هه زده كه م دوا و ته م له م بواره دا به قسه ی هه نديك له زانا يانی كومه لئاسی
كۆتایی پسی بهیتم نه ویش دهر باره ی جوله كه كه ده لئین: ده وله تی ئیسرا ئیل
دامه زراوه له سه ر دینیکی فاسدو گه نده ل، بیگومان هه ر ده وله ت و كومه لگایه ك
كه له سه ر بنه ماكانی گه نده لی دروست بوو، نه وه كه وتن و به چوكدا هاتن و له ناوچوون
چاره نوسیه تی.

گه ر ته نها یه ك نمونه وهر بگرین له ژماره ی جوله كه له فه له ستین سالی (۱۹۵۶)
ده بینین كه پرژه یان (۱,۶۶۷,۴۵۵) كه س بووه، نه م ژماره یه هه ریه كه ی جوله كه ی
ولاتیك بوون، بۆ نمونه (۰,۰۸,۸۱۰) یان نه صل و نه سه بیان دیار نه بووه كه خه لكی چ
ولاتیكن، (۰,۰۳۱,۵) یان خه لكی ئاسیا بوون، (۰,۰۲۴,۴) یان جوله كه ی نه فه ریکا
بوون، (۰,۰۴۳,۳۰) یان جوله كه ی نه وروپا بوون، (۰,۰,۸۰) یان جوله كه ی نه مه ریکا
بوون!!

جا سه رنج بده ئاخو ده بیته چ په یوه ندی نزیكایه تیه ك له نیوان نه م كه سه
جیاوازان ده هه بیته؟! كه عادات و ته قالی دو په نگو و ده نگو جوړی بیركردنه وه و
هه موو شتیکیان جیاوازه؟!!

سه رجه م توژی نه وه و هه واله كان جه خت له سه ر نه وه ده كه نه وه كه
جوله كه كانی نه وروپا به سوكو كه م بایه خ سه یری جوله كه كانی نه فه ریکا و ئاسیا
ده كه ن!!

وه باوه پیان وه هایه كه جوله كه كانی نه وروپا بوون كه بنیادی ده وله تی
ئیسرا ئیلیان ناو نه وانی تر هاتنه سه ر حازری. ته نانه ت نه م دژایه تیه ی نیوان
جوله كه كان گه یشته ته ئاستیك كه چینایه تی له ناودا دروست كردوون و جوله كه كانی
دابه ش كردووه به سه ر دوو كومه لدا.

كۆمه لی به رزو بالاو كۆمه لی بی نرخ و بایه خ، كۆمه لی یه كه م خۆیان به له پیشتر و
خاوه ن ماف تر و پیرۆزتر ده زانن له كۆمه لی دووه م.

له م پېناوهدا دكتورېكى نه ميريكي به ناوى (هومر اوجل) سهر دانيكي ئيسرائيل دهكات تا له نزيكه وه زياتر ئاشنا بېيت به م دزايه تى و دوو بهر كيه ي نىوان جوله كه كان، سهره نجام گه يشته نه و بېوايه ي كه ده لئيت: ((وجدت في اسرائيل اقواما مختلفين، نجحوا في اقامة مزارع ومدن وفشلوا في اقامة وطن واحد)).

واته: كومه له نه ته وه يه كي جياوازم له ئيسرائيلدا بينى، سهر كه وتوو بوون له بنيادنانى كي لگه و شاردا به لام شكست خواردوو بوون له بنيادنانى يه ك نيشتماندا!! دواتر دريژه به قسه كانى ده دات و ده لئيت: (نه وه گه وره ترين هوكاره بو نه وه ي ده وله تى ئيسرائيل خوى پى له ناويه رييت).

نوسه ريكي به ريتانيش به ناوى (نيقل باريو) پشتگيري وته كانى دكتور (هومر اوجل) ي نه ميريكي دهكات و ده لئيت: ((ان اسرائيل لايمكنها الاستمرار كدولة اوربية تعيش على الارض عربية)).

واته: ده وله تى ئيسرائيل ناتوانيت به رده وام بيت و خو پابگريت وهك ده وله تى نه وروپى، كه بژى له خاكى عه ره بيدار.

١- اليهود تاريخ افساد و انحلال و بمار: د. توفيق الواعى: ص (٢٠٧-٢٠٩).

باسی چوارهم:

ناوو ژماره‌ی حیزبه ئیسرائیلیه‌کانی ناو فه‌له‌ستین و میژووی

دامه‌زاندن و به‌نامه‌ی کارکردن و په‌یره‌وو پرۆگرامیان

بیگومان له‌ناو ده‌وله‌تی ئیسرائیلدا ده‌یان حیزبو کومه‌ل و دامه‌زاده‌ی جیاواز
هه‌ن که‌هه‌رجاره‌ی به‌کیان جله‌وی ده‌سته‌لات و فه‌رمانه‌وه‌ایی ده‌گریته ده‌سته‌و نه‌و
ده‌وله‌ته ده‌به‌ن به‌ریوه که‌ گرنه‌گ ترین و له‌به‌رچاوترینیان نه‌مانه‌ن:

یه‌که‌م: حیزبی مزراحی:

ئه‌م حیزبه به‌کونه‌ترین حیزبی دینی سه‌هیونی هه‌ژمار ده‌کریته و میژووی
دروست بوونی ده‌گه‌ریته‌وه بۆ سالی (۱۹۰۲) له شاری (فیلینا vilne) له پوسیای
نه‌و کاته‌و له‌سه‌ر ده‌ستی حاخامی پوسی به‌ناوی (یعقوب رینن)، بیروباوه‌پی ئه‌م
حیزبه بریتی بوو له گه‌رانه‌وه‌و کوچکردنی جوله‌که‌کانی جیهان بۆ فه‌له‌ستین وه‌ک
به‌جیهانی و اجیبکی دینی و پاشان باوه‌ریوون جیه‌جیکردنی ده‌قه‌کانی ته‌ورات که
له‌گه‌ل به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی قه‌واره‌ی زایونیدا دژایه‌تی نه‌بیته...

دووه‌م: حیزبی هابوعیل hapoel:

بریتیه له پیکه‌راوتکی سه‌هیونی جیهانی و له سالی (۱۹۲۱) دا دروست بوو،
ئه‌م پیکه‌راوه به‌شیک بوو له حیزبی (مزراحی) بیروباوه‌پی ئه‌م پیکه‌راوه بریتی بوو
له جه‌خت کردنه‌وه له‌سه‌ر مافی کریکاران و په‌ره‌پێدان به‌هه‌ستی دینی جوله‌که.

سێ هه‌م: حیزبی (ئه‌غوادات ئیسرائیل) agudat israel

ئه‌م حیزبه بریتی بوون له کومه‌له‌یه‌کی دینی توندپه‌رو له لایه‌ن که‌سیکی
جوله‌که به‌ناوی (الحریدیم) دامه‌زێنرا.

بیروباوه‌پی ئه‌م حیزبه بریتی بوو له په‌گه‌ز په‌رسی و توندپه‌روی دینی و
بانگه‌شه‌ی نه‌وه‌ی ده‌کرد که ده‌بیته جوله‌که به‌گه‌ریته‌وه بۆ ته‌ورات و جیه‌جیه‌ی
بکات.

ئەم ھېزبە بەتۇندۇرەوترىن ھېزب ھەژمار دەكرىست لە دژايسەتیکردنى
عەرەبەکاندا.

چوارەم: ھېزبى بوعالى اغوادات ئیسرائیل.

ئەم ھېزبە لەقێک بوو لە ھېزبى (ئەغواداتى ئیسرائیلی) و بریتى بوو لە ھېزبىتى
دینی کرێکاری، لە سالى (۱۹۲۲) لە پۆلەندا دامەزرا، بە مەبەستى بەرگری کردن لە
مان کرێکارانى جولەکەکان، ئەویش لەدوای ئەوەى کە پۆلەندا بېریارى ئەوەى
دەركرد کە نابیت کرێکارانى جولەکە لە کارگەکانى ولاتى پۆلەندا کاریکەن، ئەویش
لەبەرئەوەى کە کرێکارانى جولەکە نایەنە سەر کار لە پۆژانى شەمماندا، بیروباوەپى
ئەم ھېزبە بریتى بوو لە جەخت کردنەو لەسەر کردنەوێ ئۆردوگای زیاتر لە
فەلەستینداو پێدانی سەرچەم مافەکان بە کرێکاران و باشترکردنى باری
کۆمەلایەتیان، ئەویش بەداواکردنى سنۆرێک بۆ کاتى ئیشکردنیان کە لە (۸) زیاتر
نەبیت....

پێنجەم: رێکخراوى (نموشن ایمونیم):

لە عەرەبیدا بە مانای (كتلة الايمان) واتە بەشێک لە باوەر دیت، بریتى بوو لە
رێکخراویكى دینی توندپەرەو، لە سالى (۱۹۴۷) دا دامەزرا، بەشداری زۆر گەورەو
لەبەرچاوى مەبوو لە بنیادنان و دروستکردنى ئۆردوگاكان لە خاکی فەلەستین
بەتایبەت لەناوچەکانى (رام الله و نابلس).

بیروباوەپى ئەم رێکخراوە توندپەرەو بریتى بوو لەوەى کە دەبیت جولەکە
تەواوى ھێزو توانای خۆى بەکاربھێنیت لە گەشتن بە ئامانجەکانى.
پاشان جەختیان لەسەر ئەوە دەکردەو کە غەیری جولەکە لە فەلەستیندا
نیە و نابیت ببیت، ئەویش بەوەى کە دەیان وت (لا جود لشعب اسمہ شعب
فلسطين) ۱. واتە: گەلێک بوونی نیە، لەفەلەستیندا - بەناوى گەلى فەلەستینەو.

۱- الاسس الدينية للحركة الصهيونية: التميمية ص: ۵۰۴.

شه شه م: حيزبى دهنى نيشتمانى (المفدال):

ئەم حيزبە، بە گەورە ترين و کاراترين حيزب هەژمار دەکریت لە ناو قەوارەى زايونیدا، لە هەلبژاردنەکانى هاوینى سالى (١٩٥٦) دا دامەزرا، ئەم حيزبە بە حيزبىکى دینى و سياسى و کارا دادەنریت لە ناو ئيسرائيلدا و بەشداری حوکمەتە يەك لە دواى يەكەکانى ئيسرائيلى کردوو و توانايەكى ئابورى بەرزىان هەيه، تەنانەت دەستيان گرتوو بە سەر چەند بانک و شەرىکاتى زۆردا، لە ناو خودى ئيسرائيلدا.

ئەم حيزبە باوەپى بە گفتوگۆى ناستيانە هەيه لە گەڵ سەرچەم دەولەتە عەرەبىەکان و دەستەلاتە فەلەستينىەکان لە سەر ئەم بنەمايانە:

١- پەخساندنى ئاسايشى تەواو بۆ تاكى جولهكە و پاشان دەولەتى ئيسرائيلى.

٢- دزايەتى کردنى تيرۆر ئابلقەدانى لە ناو دەولەتدا.

٣- بوونى هیزەکانى ئيسرائيل لە نێوان دەريای ئەر دەنو دەريای ناوہ پاسەداو

نابیت هیچ هیزىکى ترى فەلەستينى لى بیت !!

٤- قودس بە تەنها پایتەختى هەتا هەتايى گەلى جولهكە و دەولەتى ئيسرائيله و

نابیت قودس دوکەرت بکريت لە نێوان جولهكە و فەلەستينىەکاندا.

٥- جولان بە شىکە لە خاکی ئيسرائيل و نابیت لى جيا بکريتەو، دەبیت لە ژێر

دەسەلاتى ئيسرائيلدا بیت تەنانەت دواى مۆرکردنى پەيمانى ناستيش.

٦- دەولەتى ئيسرائيل پێگرە لە گەرانەوہى دانىشتوانى عەرەب بۆ ئەو

شوینانەى جولهكەى تیدا دەژى.

٧- هەر پەيمان نامە و پێکەوتنىک لە نێوان ئيسرائيل و دەولەتە عەرەبىەکاندا

مۆر بکريت، ئەو دەبیت لە لایەنى فەلەستينىەوہ ئەسیرەکان پزگار بکړین و

بگەڕینەوہ مالى خويان.

حەوتەم: حيزبى ئيسرائيل بيتن:

سەرۆكى ئەم حيزبە ناوى (أبيغدور ليبرمانە) و لە هەلبژاردنەکانى سالى (٢٠٠٢)

دا (٧) کورسى پەرلەمانيان بە دەست هینا.

هه‌شتم: حیزبی عه‌مه‌لی ئیسرائیلی (حزب العمل الاسرائیلی):

سه‌رۆکی حیزب بریتیه له (عمیر بیرتس) و ئه‌م حیزبه داده‌نریت به‌دیارتیرین حیزبه چه‌پ په‌وه‌گانی ناو ئیسرائیل، له دوا‌ی هه‌لبژاردنه‌گانی سالی (۱۹۹۲) جله‌وی گرته ده‌ست تا (۱۹۹۶) و پاشان سالی (۱۹۹۹) تا (۲۰۰۱) ئه‌م حیزبه (۴۴) کورسی په‌رله‌مانیان به‌ده‌ست هه‌تتا، له سالی (۱۹۹۲) و (۳۴) کورسی له سالی (۱۹۹۶) و (۲۶) کورسی له سالی (۱۹۹۹) به‌رنامه‌و بیروباوه‌پی ئه‌م حیزبه بریتیه له‌وه‌ی که ده‌وله‌تی ئیسرائیل ده‌وله‌تیکی جوله‌که‌یه‌و مالتیکی نه‌ته‌وه‌یه‌ی به‌وه‌موو جوله‌که‌یه‌کی ئه‌م جیهانه‌گه‌ر له‌هر شوینیک بن.

نۆیه‌م: حیزبی لیکود (حزب الليکود):

له دوا‌ی پووداوه‌گانی سالی (۱۹۷۳) هوه ئه‌م حیزبه دروست بووه، یه‌کێکه له حیزبه پاست په‌وه توندپه‌وه‌گانی ناو ئیسرائیل سه‌رکرده‌ی ئیستای ئه‌م حیزبه توندپه‌وه (بنیامین نتنیا‌هو) 'یه‌و باوه‌پی ته‌وا‌یان به‌وه هه‌یه که جوله‌که‌خواه‌نی هه‌موو مافیکی خۆیه‌تی له‌خاکی فه‌له‌ستیندا، له به‌رامبه‌ریشدا باوه‌پی به‌هیچ مه‌سه‌له‌یه‌کی ناشتی و په‌یمان مۆرکردنی هه‌یچ پێکه‌وتنیک نیه له‌گه‌ڵ عه‌ره‌بدا، گرن‌گترین به‌رنامه‌و بیروباوه‌پی ئه‌م حیزبه له پووی سیاسیه‌وه بریتیه له‌داین‌کردن و ده‌سته‌به‌رکردنی ئه‌م ئامانجه‌یان، ته‌ئکید له‌سه‌ر ئه‌م سی‌لایه‌نه ده‌که‌نه‌وه (ئاسایش - به‌وه‌کردنی بواری ئابوری - پاراستنی شوناسی جوله‌که) چونکه ئه‌وان

۱- بنیامین نتنیا‌هو، له سالی ۱۹۴۹ له (تل ابیب) له دایک بووه، به‌وانامه‌ی ماجستری هه‌یه له بواری به‌پۆه‌بردنی کاردا، سی‌جار ژنی هه‌تتا و خوا‌ه‌نی سی‌منداله، بۆ یه‌که‌مجارو له‌سالی (۱۹۸۸) دا هه‌لبژێردراو له سالی (۱۹۹۳) بۆ یه‌که‌مجار سه‌رۆکی حیزبی لیکود ده‌ستنیشان کرا، له سالی (۱۹۹۶) دا پله‌ی سه‌رۆک و‌ه‌زیرانی گرته ده‌ست، دوا‌ی سی‌سال شکستی هه‌تتا له‌سه‌ر ده‌ستی (ایهود باراک) له هه‌لبژاردنه‌ گشتیه‌کاندا دوا به‌دوا‌ی ئه‌م شکسته ده‌ست هه‌لگرته‌ی له کاری سیاسی پا‌گه‌یاند، له سالی (۲۰۰۲) گه‌راپه‌وه ناو سیاسه‌ت و کرایه و‌ه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئیسرائیل، دواتریش به‌وه‌زیری مالییه، له سالی (۲۰۰۵) و بۆ جاریکی تر ده‌ست کێشانه‌وه و‌وا‌ه‌ینانی خۆی پا‌گه‌یاند، به‌لام له‌هه‌مان سالدا له لایه‌ن حیزبی لیکوده‌وه ده‌ست نیشان کرایه‌وه به‌سه‌رۆکی حیزب.

باوه‌پیان وه‌هایه که ئاسایش و ئارامی و خوش گوزهرانی کومه‌لایه‌تی و به‌رده‌وام بوونی کۆچ له‌لایه‌ن جوله‌که‌کانی جیهانه‌وه به‌ره و ئیسرائیل، هه‌روه‌ها شوناسی جوکه‌گه‌راییی و فهره‌ه‌نگی ئیسرائیلی هۆکاری گه‌وره‌ن له‌گه‌پانه‌وه‌ی جوله‌که‌ بۆ زه‌وی فه‌له‌ستین.

مه‌رجی به‌شداریبوونی له‌ گفتوگۆی ئاشتی له‌گه‌ل عه‌ره‌به‌کاندا دوو خاله‌:

۱- ده‌ست هه‌لگرتن و ازه‌ینانی لایه‌نه‌ فه‌له‌ستینییه‌کان له‌ دژایه‌تی ئیسرائیل و هه‌ولدان بۆ له‌ناوبردنی.

۲- له‌به‌ریه‌ك هه‌لوه‌شاندن و له‌ پیشه‌ ده‌ره‌ینانی بزوتنه‌وه تیرۆرسته‌کان.

ده‌یه‌م: لیستی حیزبی کریکاران (دعم) قائمة حزب العامل:

حیزبی کریکاران (دعم) بریتیه‌ له‌ حیزبێکی کریکاری تازه، بیروباوه‌پو پرۆگرامی حیزبیان بریتیه‌ له‌ کۆتایی هێنان به‌هه‌موو جوهره‌کانی ئابلقه‌ و برسی کردنی گه‌لی فه‌له‌ستینی پاشان باوه‌پێ ته‌واویان به‌ گفتوگۆی ئاشتیانه‌ی نێوان ئیسرائیل و فه‌له‌ستینی هه‌یه‌، له‌ پێناو گه‌یشتن به‌ چاره‌سه‌ریکی دادوه‌رانه‌ی نێوانیان.

یانزه‌: حیزبی کادیما:

سه‌رۆکی ئه‌م حیزبه‌ بریتیه‌ له‌ (یهود اولمرت) و کاری سه‌ره‌کی و بنه‌مای باوه‌پیان بریتیه‌ له‌ پارێزگاری کردن له‌ ده‌وله‌تی ئیسرائیل نه‌ویش ویناکردنی ئه‌و ده‌وله‌ته‌ به‌مالی نیشتمانی پێ له‌ ئاسایش بۆ ته‌واوی جوله‌که‌کانی جیهان له‌ فه‌له‌ستین، پاشان گفتوگۆ له‌گه‌ل لایه‌نه‌ فه‌له‌ستینییه‌کاندا په‌کیکی تره‌ له‌ به‌رنامه‌ی کاریان، نه‌ویش له‌ پێناو کۆتایی هێنان به‌و نا ئارامیه‌ی که‌ توشی قه‌واره‌ی زایۆنی هاتوه‌و په‌کلاهی بوونه‌وه‌ی کێشه‌کانی نێوانیان و دانانی سنوری کۆتایی بۆ ده‌وله‌تی ئیسرائیل.

به کيکي تر له بڼه ما فکريه کاني تريان نه وه په که باوه پريان وايه گهلي جوله که
 مافي نه وه يي خويه تي که له فله ستيندا بږي و له ولاتاني تره وه کڅچي بډ بکه ن.
 پاشان به هيچ جورتيک ناماده ي سازش کردن نين له سهر بستتيک خاکی
 فله ستين و به مافي دروست و په وای خوياني ده ران.^۱

دوا و ته له م باسه دا:

حزبه کان له ناو ده وله تي ئيسرائيلدا ژماره يه کی زږون و بڼه مای فيکري و
 بيرو بډچوني هه نگاوو هه لويست و زږبه ي شته کانيان جياوازه له وي تر، به لام نه وه ي
 سهرنجی مني پراکيتشا له توپژينه و هم له سهر ژماره و کارو نايدياي شه و حيزبانه
 نه وه په که:

که ر سهرنجی حيزبه ئيسرائيليه کان بده ين چ کڅنه کان و چ حيزبه تازه کاراکاني
 ناو ده وله تي ئيسرائيل که ولات به پږيوه دهبه ن، له گه ل نه وه موو جياوازي و کيتشمه
 کيتشمه ي که له نيوانياندايه، به لام له سهر کڅمه لتيک خالي بڼه په تي و مه بده ني يه ک
 هه لويستن که نه مانه ن:

۱- پاريزگاري کردن له شوناسی جوله که.

۲- سازش نه کردن له سهر ته نها بستتيکی خاکی فله ستين که له ژيتر ده سته لاتي
 جوله که دايه و نه دانه وه ي به فله ستينيه کان.

۳- هه موو حيزب و لايه نه ئيسرائيليه کان به يي (استثناء) کڅکن له سهر
 دږايه تيکردني هه موو شه و که سو لايه ن و ده وله تانه ي که جيی مه ترسين له سهر
 قه واره ي ئيسرائيل.

۴- سهرجه م حيزب و لايه نه ئيسرائيليه کان ته وای هه ول و خه باتيان بريتيه له
 زياتر سه قامگير کردن و فراوانتر کردنی سنوري ده وله تي ئيسرائيل و دږوه ستان
 له به رامبه ر پيگره کانياندا.

۱- الاساطير التاريخية اليهودية حول الارض مسجد الاقصى (عثمان سعيد) ص (۲۵۳).

٦- سەرجه م حیزب و لایه نه ئیسرائیلیه کان مه رجه عیه تی فکری و سیاسی و مه قیدیان بریتیه له جێبه جێ کردنی بزگه و خاله بریار له سهر دراوه گانی هه ریه ک له: (ته وراتی ده ستکاری کراو- ته لمودی وته و دانراوی هاخامه کان، بزگه و با به ته گانی پروتوکولات).

٧- سەرجه میان سازن له سهر دژایه تیکردنی لایه نه نیشتمانی و ئیسلامیه گانی ناو فه له ستین به گشتی و بزوتنه وه ئیسلامیه کان به تایبه تی و (حماس) به تایبه تی تر. به لێ ته مانه و ده یان خالی تری هاو به ش دیارترین سیمای نیوان حیزب و لایه نه ئیسرائیلیه کانه، گهر سه رنجیان بده ین، له هه مان کاتیشدا به بپوای هن ئه م لایه نه یه نه ینی سه رکه وتن و دامه زراوی و سه قامگیر بوونیان له فه له ستین به تایبه تی و خۆره لاتی ناوه پاست به گشتی.

تیشکیک له سهر حیزب و لایه نه به ره له ئستکاره گانی نیو فه له ستین له ته نجامی سته می بی سنورو کوشتنی به نا هه ق و داگیرکردنی خاک و ئاوی فه له ستین و به رفراوان کردنی سنوری ده ولته تی ئیسرائیل و له ناو بردنی پۆله گانی نه و خاک و گه له و مامه له له گه ل کردنیان به ئاگرو ئاسن و تازه ترین چه کی سه رده م و بیده نگي ولاتانی به ناو دیموکراسی و مافی مرۆف !! چه ند بزوتنه وه حیزبیکی نیشتمانی و ئیسلامی له به ره نگار بوونه وه ی ئه م ده ریا سته می جوله که کاندایه ره م هات، که نوینه رایه تی گه لی سته ملیکراو و ده ربه ده رکراو و خوینپژاوی فه له ستینیان له نه ستوگر و دژیوونی خۆیان له به رامبه ر نه و هیزه بی په حم و وه حشییه ی ئیسرائیلیه کاندایا گه یاند.

ئه م بزوتنه وه و حیزبانه له لایه ن قه واره ی ئیسرائیل و ئه مه ریکا و ده ولته ته زله یزه گانی نه وروپا و هه ندیک له ولاته عه ره بیه به ناو ئیسلامیه کان- که له پاستیدا خزمه تی جوله که ده که ن و عه لمانی ته واون- دژایه تی زۆر کران و خوینی زۆریان پشت و خه باتی زۆریان کرد تا سنوریک بۆ سته م و کاره دزیو و گه نده لیه گانی

ئیسرائیل دابنیت و قودسی شەریف و ئەسیر لە چنگی پەر لە خیانتی جولەگە پزگار
بکەن و بیگێرنەو دەستی موسولمانان !!

بەلام سەرچەمی ئەو حیزبانە لەلایەن جولەگە و ئەمەریکا و کۆمەڵگەی
نیۆدەولەتی خزانە ناو لیستی پەشو بە تیرۆرست ناوزەند کران !!
ئەمیش لە بەرئەوێ کە داگۆکی لە مافی گەلی خۆیان دەکەن و خەبات لە پێتئاو
پزگارکردنی خاکی داگیرکراو قودسی پیرۆزدا دەکەن و بە ویستی جولەگە و
ئەمەریکا ناپۆن بە پێداو بە ئاوازی ئەوان ناخوینن !!

لە بەرامبەریشدا ئیسرائیل بە ناشتی خاوەن مامۆستای دیموکراتی و مافی مەرووف
هەژمار دەکەیت لە ناوچەی خۆرەلاتی ناوەراستدا !!
بەپاستی ئەو گەورەترین ستمە کە لە ژیری مەرووفەکان دەکەیت، ئەویش بە
ئاوەژووکردنەوێ پاستیەکان و پیشاندانی پەش بە سپی و سپی بە پەش، هەروەک
وتمان لە دەرەنجای ئەم هەموو ناھەقی و ستمەدا چەند حیزب و بزوتنەوێیەکی
نیشتمانی و ئیسلامی دروست بوون کە ئەمانە دیارترینیان بوون:

یەكەم: بزوتنەوێ (حماس) ی ئیسلامی:

(حماس) ی کورتکراوەی ناوی (حركة المقاومة الاسلامية) واتە (بزوتنەوێ
بەرگری ئیسلامی)، ئەمیش بریتیە لە بزوتنەوێیەکی ئیسلامی نیشتمانی کە کار
دەکات لە پێتئاو سازاندن و پەخساندن هەلیکی گونجاو بۆ ئازادکردنی فەلەستین
لە دەستی جولەگە داگیرکەر.

حماس بزوتنەوێیەکی جیهادی بە مانا فراوانەکی جیهاد و لە بەرواری ۱۵: ی
کانونی یەكەمی سالی (۱۹۸۷) دا دروست بوو، هەرچەندە پەگ و پێشالی ئەم
بزوتنەوێ ئیسلامیە دەگەرێتەوێ بۆ سالا کانی (۱۹۴۰) کە (حماس) بەشێک بوو لە
(بزوتنەوێ برایانی موسولمان) (حركة الاخوان المسلمين). کە ئیخوان لە سالی
(۱۹۴۸) دا پۆلی کاریگەر و بەرچاویان بینی لە جیهاد کردن دژی قەوارە و زانی
ئیسرائیل.

یڤیادنه رو دروستکهری ئەم بزوتنه وه ئیسلامیه (حماس) بریتی بوو له شه هیدی
تیکۆشه (شیخ نه حمه د یاسین) که دوابه دواى ئەم دامه زاننده له لایه ن سه ربازه
دپنده کانی ئیسرائيله وه دهستگیر کراو (۱۱) سال له به نیدیخانه دا مایه وه.

بزوتنه وه ی (حماس) باوه پریان وه هایه که دژایه تیکردن له گه ل جوله که دا
له خاکی فه له ستین بریتیه له صراع له گه ل جوله که، که نه مه ش کیشمه کیشمیکی
چاره نوس سازه و ته واو نابیت و کۆتایی نایه ت مه گه ر هۆکاره کانی له ناو
بچن. نه وانیش بوونی قه واره ی زایۆنی و کۆمه لگای ئۆردوگا نشینه کان و داگیرکردنی
به رده وامی خاکی فه له ستین له لایه ن جوله که وه، هه رکات نه مانه نه مان و بنێ بوون،
بزوتنه وه ی (حماس) یش له جیهاد و خه بات ده وه ستیت.

بزوتنه وه ی حماس واده بینین که ده ولته ی عبری ئیسرائیل مه شروعیکی
گشتگیری دوژمنکاریه و ته نها چاوی له چه ند هه ریم و خاکیکی دیاریکراوی فه له ستین
نه برپوه، به لکو چاوی له ته واوی خاکی فه له ستین برپوه و بۆ هه لی زیاتر ده گه رپیت تا
ته واوی خاکی پیرۆزی فه له ستین داگیرکات و له ویشه وه په گ و پيشالی ئومه تی
ئیسلامی ده ربه یتیت و ده سه لاتى سه ربازی و ئابوری و سیاسى و فکری خۆی له
خۆره لاتى ناوه پاستدا سه پینیت !!

تا که هۆکاریش بۆ گه یشتن به م ئامانجه بریتیه له دامه زانندنى ده ولته تیکی
سه رتاسه ری (عبری) له ناوچه که داو به ئومیدی سه رکوت کردن و له ناوبردنی هه ر
جوله و بزافیک که دژایه تی ئه و قه واره یه بکات.

کاری سه ربازی و چه کداری یه کیکه له گه رنگترین هۆکار له لای (حماس) بۆ
دژایه تیکردنی ئیسرائیل و پوه پوو بوونه وه ی، ئه ویش له نه بوونی هیه چه شروعیکی
عه ره بی له دژایه تیکردنی ئیسرائیلدا.

دژایه تیکردن و پوه پوو بوونه وه ی حماس له گه ل ده ولته ی ئیسرائیل بریتیه نیه
له دژایه تیکردنی ئه و قه واره یه که جوله که ن واته هۆکاری دژایه تیان له گه ل
جوله که دا له به رنه وه نیه که (ئه هلی کتابن) و جوله که ن، به لکو له به ر ئه و هه موو

داگیرکاری و خونریزی و ستمه بی سمنورانه یان که دهره ق به گهلی فهله سستین
نه نجاسی ددهن.

(حماس) دژی هیچ مه شروعیکی ناشتی نیه و به لکو کارده کسات له پیناو
سه قامگیربوونی ناشتی له ناوچه که دا به گشتی و فهله سستین به تایبته تی، به لام شهوان
له گه ل شه و ناشتیه دان که دادپه روه ری فه راهم دینیت و مافی زه و تکراری گهلی
فهله سستینی ده گیریتته وه.

بزوتنه وهی حماس له نیسته دا به گه وره ترین و کاریگه رترین لایه نی فهله سستینی
نیسلا می جیهادی هه ژمارده کریت و خاوه نی بنکه یه کی جه ماوه ری به رفراوانه و له
هه لبراردنه کانی نه م دوایه ی فهله سستیندا زۆرینه ی کورسیه کانی په ره مانی له پیگه ی
دیموکراسی و هه لبراردنه وه به ده ست خست، به لام نه حوکمه تی نیسرائیل و نه
حوکمه ته نه خوشه که ی (محمود عباس) و نه کۆمه لگای نیوده ولته تی و نه زۆربه ی
ولاته عه ره بیه عه لمانیه کان دان به و حوکمه ته ی (حماس) دا ناهینن که به مافی خۆی و
له پیگه ی هه لبراردن و به ده نگی زۆرینه ی خه لک هه لبراردراوه !!

هۆکاری نه مه ش ده گه پیتته وه بۆ کاریگه ری نه م بزوتنه وه یه له دژایه تی کردنی
نیسرائیل و سازش نه کردن له خاکی فهله سستین و مامه له نه کردنیان به کیشه ی
فهله سستینه وه و پاوه ستانی به هیزیان دژ به نیسرائیل و دروستکردنی ناشارامی
به ساروخه کانیان له ناو نیسرائیلدا.

نیسرائیلیش له پیناو پیشه که ن کردن و له ناو بردنی نه م بزوتنه وه کاریگه ره
پیگه یه ک نه ماوه که نه یگریته بهر، به لام خوای گه وره شکستی به ته واوی
هه وه کانیان هیناوه و به هیزبوونی نه م بزوتنه وه یه پۆربه پۆژ له به ره و سه رچوندایه .

(حماس) له نیسته دا ده سه لاتی ته واویان به سه ر که رتی غه زه دا هه یه و ده یبه ن
به پیوه، قه واره ی زایونیش له سالی (۲۰۰۷) وه گه مارۆی ئابوری فراوانی له سه ر
نه م (که رته) داناوه و تا نیستاش هه ر به رده وامه، شه ویش له پیناو خنکاندن و
له ناو بردنی سه رجه م دانیشتوانی غه زه له پیگه ی برسیتیه وه و دژایه تی هه موو
که س و ده وله تیکی دوورو نزیک ده کات، گه ر به هه ر شیوه یه ک یارمه تی خه لکی

گه مارؤدراوی غهزه بدهن و يارمه تيه مرؤيه كانيان په وانه ي نه وي بکه ن، باشتري ن به لگه ش له سه ر نه م پاستيه بريتي بوو له ده سترگرتن به سه ر که شتي نازا ديدا، که له تورکيا وه به ره و غهزه به پي کرا به مه به ستي شکاندي نه و گه مارؤ نابوري وه يارمه تيداني خه لکي هه ژارو نه داري نه و شاره، به لام سه ره نجام جوله که ي خويندپيژو داگيرکه ر نه م هه وله مرؤ دؤستانه ي تورکيايان له ناو بردوو ده ستيان گرت به سه ر که شتيه که و ته واي سه رنشينه کاني و شه هيد کردن و بريندارکردني ده يان که شتيوان و حساب نه کردن بؤ تورکيا و هيچ برپاريکي نيوده وله تي، چونکه ئيسرائيل له سه رو ياسا وه يه و هيچ ياسايه کي نيوده وله تي شمولى ناکات، هه روه ک و تراوه (الدولة فوق القانون).

دووهم: بزوتنه وه ي فته تح:

دروست بووني نه م بزوتنه وه يه ده گه پيټه وه بؤ کوتايي په نجا کاني سه ده ي پابردوو سه ره تاي شه سته کان، نه ويش له به ره نجامي نه و سته م و ده ست دريژيه به رده و امانه ي قه واره ي ئسرائيل که ده ره ق به گه لي فه له ستي نه نجامي ده دا. له کوتايي سالي (۱۹۵۰) دا نه م بزوتنه وه يه به شيوه يه کي نه يني ده ستي به کاره کاني کردو له سه ره تاي شه سته کاند له هه ريک له سوريا و لوبنان و نه رده ن و ولاتاني خليجي عه ره بي ده ستيان به کاره کانيان کرد.

بيړوکه ي دامه زاندي نه م بزوتنه وه يه ده گه پيټه وه بؤ هاوپه يمان بوون و يه کگرتني ميژه به رگريه کاني ناو خودي فه له ستي و هه نديک له نه دامه چالا که کاني کومه له ي برايان (الاخوان المسلمين).

نه دامه چالاک و کاراکاني ده سته ي دامه زاندي بزوتنه وه ي فته تح بريتي بوون له

(۵) که س که نه مانه بوون:

- ۱- أبو جهاد.
- ۲- فتاح حمود.
- ۳- يوسف عمير.

۴- سلیمان سمد.

۵- یاسر عرفات.

یه کهم تا چوارهم سەر به کۆمه لهی برایان بوون و (یاسر عرفات) یش داده نریت به مه واداری نه و کۆمه لهیه له و کاته دا.

بیرو بوچوون و مه بدمنی ئەم بزوتنه وهیه (الفتح)

۱. فهلهستین به شییکه له نیشتمانی عه ره بی و گه لی فهلهستینیش به شییکه له ئومه ی عه ره بی و خه باتیشیان به شییکه له و خه با ته.

۲. گه لی فهلهستینی خاوه نی که سایه تی سه ره به خۆی خۆیه تی و خاوه نی مافی دیار کردنی چاره نوسیتی له ده سه لات داریتی سه رجه م خاکی فهلهستیندا.

۳. خه باتی گه لی فهلهستینی به شییکه له خه باتی گه لی هاوشیوه ی گه لانی تری جیهان له دژایه تی کردنی قه واره ی زایۆنی و داگیرکهری ئیمپریالیزمی جیهانی.

۴. جهنگی رزگار کردنی فهلهستین واجبیکی نه ته وه ییه له سه ر پۆله کانی فهلهستین و ته واوی ئومه تی عه ره بی.

۵. هه ر په یمان و بریارێك ده ربکریت له لایه ن نه ته وه یه کگرتووه کان یان کۆمه له ده وله تیك یان هه ر ده وله تیك به ته نها ده رباره ی کیشه ی فهلهستین و تیایدا مافی گه لی فهلهستینی تیدا زهوت بکریت نه وه له لای ئیمه - فته ح - به ره ره چ ده دریته وه و هیه بایه خیکی نیه.

۶. بوونی قه واره ی زایۆنی له ناو خاکی فهلهستیندا به داگیرکاری هه ژمار ده کریت.

۷. رزگار کردنی فهلهستین و به ره گری کردن له پیرۆزیه کانی واجبیکی دینی و مرۆیی و عه ره بیه.

۸. بزوتنه وه ی فته ح بزافیکی نیشتمانی شوێشگێڕی سه ره به خۆیه و نوینه رایه تی شوێشی گه لی فهلهستینی ده کات دژ به قه واره ی زایۆنی.

به شیوهیه کی گشتی بزوتنه وهی فتهح زیاتر به باگراوندیکی نیشتمانی و نه ته وهییه وه کار دهکات له سهر ئه م بنه مایه ش ههنگاو بۆ کارهکانی ده نیت.

له ئیسته دا (محمود عباس) سه رۆکی ئه م بزوتنه وهییه و له لایه ن ئه مه ریکا و ئیسرا ئیل و زۆرییه ده ولته ته عه ره بیه کان و ولاتی ئه وروپا وه په سه نده بۆ رابه رایه تی گه لی فه له ستین، هه رچه نده بزوتنه وهی (فتح) و (محمود عباس) له پرووی یاساییه وه شه رعیه تی ده سه لاتیان نه ما وه به سه ر حوکمه ت و فه رمان په وایی له فه له ستیندا، چونکه له هه لبژاردنه کانی ئه م دواییه ی گه لی فه له ستیندا شکستیان هینا له به رده م بزوتنه وهی (حماس) دا و به مه ش شه رعیه تی یاساییان نه ما به لام ئه وانه ی که دان به (فتح) دا ده نین دژی ئیراده و خواستی گه لی فه له ستین، چونکه (حماس) له پێگه ی هه لبژاردن و به ده نگه ی خه لک هه لبژێردرا و شه رعیه تی ده سه لاتی پێدرا نه ک به زه بری چه ک و زۆر.

هۆکاری ئه مه ش زۆر ئاشکرایه که ئه ویش بریتیه له وهی (حماس) به پاستی کار له پینا و پزگارکردن و ئازادکردنی فه له ستیندا ده که ن و سازش له سهر ده نکه به ردیکی ئه و خا که پیرۆزه ناکه ن بۆ جوله که، له به رامبه ریشدا (فتح) ده سه ته مۆی به ریارو خواسته کانی ئیسرا ئیل و ئه مه ریکا بووه و سازشی زۆری ئه نجام داوه له به رامبه ر جوله که دا و هه ییه ت و کاریگه ری خۆی له به رده م قه واره ی زایونیدا له ده ست داوه و له ئیستادا به و ئاوازه ده خوینیت که ئیسرا ئیل و ئه مه ریکا دلخۆش ده کات و خودی (محمود عباس) یش به کری گه راییکی زۆر ئاشکرا و بیگومانی ئه مه ریکا و ئیسرا ئیله و کار له گه ل دوزمه کانی گه لی فه له ستیندا ده کات بۆ له ناو بردنی هیزی به رگری و حوکمه تی شه رعی و هه لبژێردراوی (حماس).

سییه م: بزوتنه وهی جیهادی ئیسلامی فه له سطینی؛

سه ره تای دروست بوونی ئه م بزوتنه وهییه ده گه رپته وه بۆ سا لی (١٩٨٠) و له سه ره تادا کۆمه له گه نجیکی خویندکاری زانکۆ رابه رایه تیان ده کرد که ئه و کات له

زاسکۆکانی محسەر ده یان خویند و له سهرو هه مووشیانوه شههید (دکتۆر فتحی الشقاقی) بوو که به دامه زینتهری سه ره کی داده نریت.

دامه زاندنی ئەم بزوتنه وه ئیسلامیه جیهادیه ده گه پیتته وه بۆ نه و هۆکاره ی که له و سه رده مه دا واته سالی (١٩٨٠) نه و شوپش و به رگریانه ی له فه له سطلین دا کاریان ده کرد زیاتر به بیری نه ته وه یی و شو فینی عه ره بیه وه له به رامبه ر به اسرائیل دا ده جه نگان و کیشیه ی فه له سطلین یان به کیشیه ی نه ته وه یی ده ناساند نه ک کیشیه ی گه لیکی موسلمان که زهوی و خاکیان لی داگیرکراوه !!

هه ر بۆیه له م کاته دا هه ستیاره دا بزوتنه وه ی جیهادی ئیسلامی دروست بوو بۆ پرکردنه وه ی نه و بۆشاییه ی که بزوتنه وه و بزافه کانی تر فه رامۆشیان کردبوو. له سه ره تای سالی (١٩٨١) و کۆتایی سالی (١٩٨٠) داو دوا ی گه پانه وه ی دانهری ئەم بزوتنه وه یه دکتۆر (فتحی الشقاق) و هه ندیک له هاو پێکانی بیروکی دانان و بنیات نانی ئەم بزوتنه وه ئیسلامیه جیهادی یه یان داپشتن له سه تای کاریاندا هه ستان به هۆشیارکردنه وه و به رچاو پۆشن کردنی گه لی فه له سطلین ده رباره ی جیهادکردن و مه شق کردنی سه ربازی به ئەندامان و هه واداران له دژی قه واره ی زایۆنی داگیرکه ردا.

ئه ویش له پێناو ناوزهند کردنی شوپشی گه لی فه له سطلین به خه باتیکی ئیسلامیانه و کیشیه ی گه لیکی موسلمان پیتش کیشیه ی نه ته وه یه کی عه ره ب. مه بده ئو بیروبا وه پی ئەم بزوتنه وه یه :

- ١- بزوتنه وه ی جیهادی فه له سطلین با وه پی ته وای به وه هه یه که (ئسلام) عه قیده و شه ریعه ته و به رنامه ی ژیا نه و گه و ره ترین سه رمایه یه به ده ستی فه له سطلینیه کانه وه له دژی اسرائیل دا، پاشان (ئسلام) مه رجه عی بئه په تی یه بۆ داپشتنی کاری ئیسلامی له پرچه ک کردن و پوویه پوویه بونه وه ی دوژمناندا.
- ٢- فه له سطلین خاکیکی ئیسلامی عه ره بیه و حه رامه ده ست به رداربوون و سازش کردن له سه ر ته نها بستیکی و قه واره ی زایۆنیش هێژیکی داگیرکه رو خۆسه پیتته ره و دووباره حه رامه دان نان به و قه واره یه دا.

۳- فەلەسطين تاييەت مەندى خۆى ھەيە لەو پيرۆزىيانەى گە قورئان و ميژوو و واقع شاھيدى لەسەر دەدەن، گەواتە دەبيت فەلەسطين بکريت بە چەقى ئومەتى ئيسلامى و لە وێوە ئەم خاکە پزگار بکريت و دزايەتى و پووبە پووبونەوہى قەوارەى زايۆنى بکريت.

۴- يەك بوون و يەك ھەلۆيستی ھيزە ئيسلامى و نيشتيمانىەکانى سەر ساحەى فەلەسطين مەرجى سەرەكى يە بۆ بەردەوام بوونى مەشروعى جيهاد و پووبە پووبونەوہ لە دژى جوولەگە و دەسلەلاتى حکومەتى اسرائيل.

۵- پزگارکردنى خاکی فەلەسطين و پاککردنەوہى ئەو خاکە لە بوونى دەسلەلاتى جوولەگە و دامەزراندن و پەپرەوى کردنى حوکمی اسلام تيايدا يەکیکی ترە لە مەبدەئوو بیروباوەرەکانیان.

۶- ھۆشیار کردنەوہى گەلى فەلەسطين و ئامادە کردنیان بۆ جيهاد لە پووی عەسکەرى و سیاسى و تەنظیمى و پۆشنبیری و پەرورەدەییەوہ خالکی ترە لە بنەماکانیان.

نایا جووله که گهلی ههلبزاردهی خوان (شعب الله المختار) ههروهك

بانگه شهی بۆده کهن !!؟

یه کێکی تر له و مهسه له گرنگانهی که پێویسته ئاماژهی پێ بکهین و له سهیری
پێوین و بهرچاو پوون بین له بهرامبه ریدا بریتی یه له مهسه لهی گهلی ههلبزاردهی
خوا (شعب المختار) (chosen people) زاره وهی گهلی ههلبزارده (الشعب المختار)
تهرجه مه کراوی (هاعم ههفجار) ی عبریه.

به ئێ ئه مهسه لهیه له وه وه سه رچاوهی گرتوو که جووله که باوه پیاو وه هایه
خوا ی گه وه له ناو سه رجه م گه لانی تری دنیا دا به جیاواز دروستی کردوون و فەزل
و گه وه یی په های پێداون و ده بیته سه رداری سه رجه م گه لانی دنیا بن و شه وانیش
خزمهت کارو نوکه ریا ن بن؟ ژۆرێکی تر له دهسته واژه و زاره وه کانی زمانی عبری
جووله که ئاماژه ی به هه ندێ ده قی تر ده کهن سه بارهت به گه وه یی و جیاوازی
خۆیان به سه ر گه لاند هه روهك.

- (أتا بخرتانو) واته (أخترتنا أنت) به مانای تۆمان ههلبزارد ئه ی جووله که !!
- (عم سيجولا) واته (شعب الأرض) به مانای گه لی میراتگر !!
- (عم قادوش) واته (الشعب المقدس) به مانای گه لی پیرۆز !!
- (عم نیتسح) واته (الشعب الأبدي) به مانای گه لی هه تا هه تایی !!

بوونی ئه م زاراوانه له فهرهنگی جووله که دا ئه وه ده سه لمێن که ئه م گه له له
هه موو شتی که دا خۆیان به جیاواز سه یر ده کهن له ئاست گه لانی تر داو ته نانهت ئه و
خوا و په رسته راوه شی که ده یی په رستن، (إله) واته په رسته راوی خۆیان به جیا ده بینن
له په رسته راوی خوا ی گه لان و نه ته وه کانی تری جووله که، خوا له لای ئه وان یان
پوون تر بلێن ئه و خوا یه ی که ئه وان ده یی په رستن ناوی (یهوه) وه و باوه پیاو وایه که
سه ریا ن ده خات به سه ر ته واوی گه ل و میله ته کانی تر داو پێگه یان پێده دات که
هه موو شتی که نه نجام بده ن له به رامبه ر ئه و گه ل و میله تانه ی که جووله که نین.

میلله تانی تر له لای جووله که، جگه له نازهل و گیانداره بار هه لکره کان شتیکی
 تر نین و خواوهندی خویان (یهوه) مل که چ و ژیرباری خستون تا جووله که به ویست
 و هه زێ خویان سوار کۆلیان بین و کاره کانی خویانیانی پی جی به جی بکه (ن) ^۱
 جووله که دهسته واژه ی (بشر) بۆ غهیری خویان به کارده هیئن که (بشر) له
 زمان و زاراوه ی نه واند به مانای غهیری مروژ دیت، واته نه وان جگه له جووله که به
 مروژ نازان، مروژ ته نه نه و که سه یه که جووله که بیت و غهیری جووله که له سنوری
 مروژدا نین و نازهلن و ته نه نه گوشت و خویان پۆحیان جیاوازه و وه ک نازهل
 وه مان و له پیزی شته پیسه کاندان و خواوهنی هیچ کام نین له پره وشت و دین و به ها
 بالاکان، ته وراتی ده ست کاری کراو و ته لمودی دهستی حاخامه کانیان زۆر به ناشکرا
 سه رجه م مروژایه تی پۆلین ده که ن به سه ر دوو تاقم و کۆمه لدا، کۆمه لی یه که م و
 له پیشتر و گه و ره تر جووله که ن و گه لی هه لبژارده ی خوان و کۆمه له ی دووه میان
 غهیری جووله که ن و نه و گه ل و میلله تانه ی که جووله که نین.

گه لی یه که م که جووله که ن به ته نه نه نه وانن که هیدایه ت دراو و پێگه ی راست
 ده زانن و په یام و پیغه مبه ران بۆ لایان په وانه کراوه و له بهر ئه م هۆکاره شه
 باوه ریان به و پیغه مبه رو په یامانه نیه که بۆ غهیری خویان نیردراو هه ر له بهر
 نه مه یه که ده لێن (الثواب للیهود و للعقاب للبشر آیان کان) واته: پاداشت ته نه نه بۆ
 جووله که یه و تۆله ش بۆ غهیری جووله که یه له هه ر کوی بن. ^۲

له (سفر التثنیه) دا هاتوو و ده لیت: (لأنك شعب مقدس للرب إلهك، وقد
 اختارك الرب لكي تكون شعباً خاصاً فوق جميع الشعوب الذين على وجه الأرض) ^۳

۱- الماسونية والمنظمات السرية ماذا فعلت؟ ومن خدمت؟ عبد المجيد همو.

۲- الماسونية والمنظمات السرية ماذا فعلت؟ ومن خدمت؟ عبد المجيد همو.

۳- سفر التثنیه: (۲، ۱۴)

واته: له بهرئیه وهی تسو واته جووله که - گهلی پیروزی په روږدگاری
په رستراوی، به دل نیاییه وه په روږدگار ههلی بزاردوی بۆ ئه وهی بېنه، گهلیکی
تایبته به سهر گهلانی سهر زهوی دا.

هروه ها له (سفر اللاویین) دا هاتوه که ده لیت:

(أنا الرب الهكم الذي ميزكم من الشعوب وتكونون لي قديسين لأنني قدوس أنا
الرب، وقد ميزتكم من الشعوب لتكونوا لي ويشكرون اليهود إلهه في الصلوة
لاخيارهم شعب المختار)^۱

واته: من په روږدگارو په رستراوی ئیوه م، که جیام کردونوتوه له گهلانی تر،
که واته ئیوه ش بۆ من بېنه پاکژه کان، چونکه من پاکژم، من په روږدگارم، به
دلنیاییه وه ئیوه م جیا کردوته وه له گهلانی تر بۆ ئه وهی بۆ من بن و سوپاسی
په رستراوی جووله که بکه ن له نویژه کانیاندا چونکه هه لم بزاردوون به گهلی
هه لېژارده.

جووله که باوه پیاو وایه که جیهان به بۆ ئه وان هیچ به هاو بایه خیکي نیه و ئه م
پیروزی و تایبه ته ندیتی شیان ده گتړنه وه بۆ ئه وهی که واده بینن پوځی جووله که
تیکه له به پوځی خوا و له گه وده یی و پیروزی و تایبته مه ندیتی نه و به
هره مه ندبوون - سبحانه و تعالی عما یکنبون.^۲

لیږه وه جووله که نه وه ستیان له لا دروست بووه که شهریکن له گهل خوادا بۆ
مه به ستی مل که چ کردنی سهرجه م روژه کان له ناستیاندا.
له پوانگه ی ئه م یاسایه وه جووله که خوایان وه که نه ته وه به پیروژ ده زانن و نه و
خاکه ی که له سهری شی ده ژین هه ر به پیروزی ته ماشا ده که ن.
دیسانه وه له (تلمودی) ده ست کردی خو شیاندا زور به ئاشکرا باس له
تایبه ته ندیتی جووله که ده کات و ده لیت:

۱- سفر اللاویین (۲۶، ۲۴، ۲۰).

۲- الأساطیر التاريخية اليهود حول الأرض مسجد الأقصى: عثمان سعيد العاني ص ۱۰۳.

• (الشعب المختار فقط يستحق الحياة الأبدية و أما باقي الشعوب فمثلهم كمثلي الحمير)

واته: به تهنه گه لی هه لېژارده، شایسته ی ژیا نی هه تا هه تاییه، به لام ته وای گه لانی تر نمونه یان وهك گوی دريژ وه هایه.

• (ایها اليهود انکم من بني البشر لأن ارواحکم مصدرها روح الله، و أما باقي الأمم فليست كذلك لأن مصدرها الروح النجسة).

واته: نه ی جووله که ئیوه له نه وه ی ناده میزادن چونکه پۆحی ئیوه سه رچاوه ی له پۆحی خواوه گرتوه، وه ته وای گه لانی تر نه م تاییه ت مه ندیتیه یان نیه و سه رچاوه ی پۆحه کانیان له پۆحه پیسه کانه وه یه.

• (أرواح اليهود عزيزة عند الله بالنسبة لبقای الأرواح لأن أرواح غیر اليهود أرواح شياطين و شبيهة بأرواح الحيوانات)

واته: پۆحی جووله که به پیزه له لای خوا، به به راورد له گه ل پۆحی سه رجه م گه لانی تردا، چونکه پۆحی غه یری جووله که بریتین له پۆحی شه یتانه کان و وینه یان وهك پۆحی ئاژه لان وه هایه.

• (كل اليهود مقدسون، كل اليهود أمراء، لم تخلق الدنيا إلا لجماعة إسرائيل)^۱

واته: سه رجه م جووله که پیژنن، هه موو جووله که یهك گه ورده و سه رداره، دنیا دروست نه بووه مه گه ر بۆ کومه لی ئیسرا ئیل نه بیّت؟!

• (الأممیت هم الحمير، خلقهم الله، ليركبهم شعب الله المختار)

واته: سه رجه می گه لان - غه یره جووله که - گوی دريژت، خوا دروستی

کردوون بۆ نه وه ی گه لی هه لېژارده ی خوا سواریان بن!!!!!!

نه مه ی که و ترا به شیکی نۆر که م و بچوکه له و بیروباوه پروو بنه ما فکریانه ی که جووله که وینای که سیّتی خویانی بۆ ده که ن و له به رامیه ریشدا گه لانی تری غه یری جووله که به ئاژه ل و گیانداره بار هه لگره کان ده زانن، گومان له وه دانیه که

۱- الكنز المرصود في قواعد التلمود، ص ۳۷۰.

له سه‌رده می خویاندا خوای گه‌وره نعمت و به‌خششی زوری پیدان، هر له
 بزگارکردنیان له ده‌ستی فرعون و ناردنی ده‌یان پیغه‌مبه‌ر بۆ ناویان و له‌سه‌روو
 مه‌مووشیانه‌وه فه‌زلی دان به‌سه‌ر، سه‌رجه‌م گه‌لانی نه‌و سه‌رده‌می جیهاندا،
 قورئان شاهیدی له‌سه‌ر نه‌م پاسقیه ده‌دات هه‌روه‌ك ده‌فه‌رموویت: ﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ
 اٰذْكُرُوا نِعْمَتَ الَّذِيْ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ﴾ البقرة: ۱۷

واته: (ئه‌ی نه‌وه‌ی (إسرائيل) یادی نازو نیعمه‌ته‌کانم بکه‌نه‌وه که پشتومه
 به‌سه‌رتاندا وه‌من پیزی ئیوه‌م داوه به‌سه‌ر خه‌لکی مه‌موو جیهاندا) سه‌رجه‌می
 زانایانی ته‌فسیر له‌سه‌ر نه‌وه یه‌ك پان که فه‌ضلی جووله‌که‌کان له‌سه‌رده‌می خویاندا
 دراوه به‌سه‌ر خه‌لکی دا په‌یوه‌ندی به‌سه‌رده‌می دواى خویانه‌وه نیه.

به‌لکو زۆر به‌پیچه‌وانه‌وه گه‌لی (جووله‌که) دواى ناردنی نه‌و زنجیره پیغه‌مبه‌ره
 بۆ لایان له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارو په‌رتوکی ئاسمانی بۆ مه‌به‌ستی پێنیشان‌دانیان،
 خیانه‌توو ناپاکیان ده‌ره‌ق به‌ پیغه‌مبه‌ران و په‌رتوکه ئاسمانیه‌کان نه‌نجام دا،
 نه‌ویش به‌وه‌ی که ده‌ستیان دایه پیغه‌مبه‌ر کوشتن و له‌ تاویردنیان و پاشان گوپین
 و ده‌ستکاری کردن و شیواندنی په‌رتوکه ئاسمانیه‌کان و لابردنی وته‌کانی خوای
 گه‌وره و دانانی قسه‌ پوچ و بی‌ماناکانی خویان له‌ جیگه‌یدا هر به‌م هۆیه‌وه بوو که
 (جووله‌که) له‌ بالاترین ئاستی گه‌وره‌یی و فه‌زله‌وه دا به‌زینه‌ نزم‌ترین ئاستی
 مرقفایه‌تی و بۆ دواچار له‌ سنوری مرقف بوون ده‌رچوون و خراپه‌ پیزی (به‌رانو
 مه‌یمون) هوه و زانا نه‌زانه‌کانیشیان به‌ گوی درێژی هه‌لگری باره‌ کتیب له‌ لایه‌ن
 خوای گه‌وره وه‌سف کرا!!

پاشان له‌سه‌ر زمانی پیغه‌مبه‌رانیا نه‌وه نه‌فرینیان ئی کراو له‌ سۆزی په‌روه‌ردگار
 وه‌ده‌رنان.

هۆکاری نه‌م نه‌فرین ئی کردنه‌ش به‌هۆی نه‌نجام دانی سیفه‌ته‌ دزیوو
 خراپه‌کانیا نه‌وه بووکه بریتی بوون له‌ مانه:

- ۱- کاریان نه ده کرد به و هی که ده بیان زانی و فره مایان به چاکه نه ده کردو
ریگریان له خراپه نه ده کردو شوین راستی نه ده که و تن و پشتیان تی ده کرد.
- ۲- مه لسان به ده ست کاری کردن و شیواندنی کتیبه پیروژه کان.
- ۳- هیچ په یمایکیان نه ده برده سه رو به رده وام ده بیان شکاند.
- ۴- بی باوه پریان نه انجام ده دا له به رامبه ر به نیشانه کانی خوی په روه ردگارا.
- ۵- برهتان و قسه ی نابهجییان به ده م خواوه ه لده به ست و برپاری ه ژاریان
ده دا بۆ خواو ده وله مند بوونیش بۆ خویان.
- ۶- بانگه شه ی نه وه بیان ده کرد و به شانازیوه ده بیان وت (عیسی) مان
کوشتووه.
- ۷- بی نه ده بیان له به رامبه ر خواو نه انجام ده دا به و هی که سیفته ی ناشیاو
نادرستیان ده خسته پالی.
- ۸- له پیزی یه که می نه وانه دا بوون که هاوه لیان بۆ خوا نه انجام ده دا و
فریشته کانیان به کچی خوا هه ژمار ده کرد (سبحان و تعالی عما یشرکون).
- ۹- مامه له کردنیان به کاری (سو) خوری و خواردنی مالی خه لکی به ناپه واو
گری نه دان به مالی حرام.

گیښه ی فه له سطين له نیوان بیرى ناسیونالیزمی عهره بى و هه ستى

ئیسلا میدا

وهك لای هه مووان ئاشکرایه که له سالی (۱۹۴۸) هوه خاکی فه له سطين له
لایه ن جووله که ی خوین پێژه وه داگیرکراوه و له و ساله وه تا ئیستا (۶۲) سال
ده کات، کیشه ی فه له سطين پۆژ له دوا ی پۆژ پوو له خراپ بوون و ئالۆژ بوونی زیاتر
ده کات و سه رجه می نه وه وه ل و دزایه تی و خه بات و تیکۆشانه ی که له لایه ن گه لی
سته م لیکراوی فه له سطينیه وه نه انجام دراوه له به رامبه ر قه واره ی زانیوئیدا، پوچ
کراونه ته وه و له بار براون.

لیږه دا من پاس له وڅه باته نه پساوو به رده وامه ی گه لی فه له سطين ناکه م که له
ماوه ی نیو سده زیاتر کردوویانه له دږی (اسرائیل) چونکه له باسه کانی پیشوودا
که م تا زور باسماں لیوه کردووه، شهوه ی جی سهرنج و له سهر پاره ستان بیت و
نامانجم له باسکردنیدا هه بیت شهوه یه که:

۱- نایا کیشهی فه له سطين کیشهی کی دینه یان نه ته وه ییه ؟!

۲- نایا جووله که بنیادی ده سلاتی سیاسی و عسکری و نابوری خوی
له سهر (دین) بنیاد ناوه یان شتی تر؟! پوون تر بلین: نایا ده ولته ی (اسرائیل)
ده ولته ټیکی دینه ؟ یان ده ولته ټیکی نه ته وه ییه ؟!؟

۳- نایا له بهرامبه ردا ده کریت نیمه به چ شیوه یه که له کیشهی فه له سطين
بروانین ؟!

۴- کیشهی فه له سطين چ په یوه ندیبه کی به نومه تی نیسلامیه وه هه یه ؟!
۵- څه بات کردن بؤ پرگار کردنی فه له سطين له ده سستی جووله که پتویسته له
پوانگی کام له مانه وه بیت: ۱- نیسلام بکریته بنه ماو له ویوه څه بات له دږی
جووله که نه نجام بدریت ؟!؟

ب- بیري نه ته وه په رستی و په گه زپه رستی (ناسیونالیزم) و شوقینیه تی
عهره بی بکریته بنه ما و له ویوه دږایه تی قه واره ی اسرائیلی پی بکریت !!

۶- نایا مه ترسی دږایه تی کردنی جووله که به بیریکي اسلامیان وه کاری گه ری
رډرتره له سهر ټیک شکاندنی ده ولته ی اسرائیل یان به بیري عهره بی شوقینیه وه ؟!

۷- نایا ده کریت نیمه ی کورد وه که میلله ټیکی سته م لیکراو و موسلمان بی
ده نگ بین له بهرامبه ر به کیشهی فه له سطين ؟! به بیانوی شهوه ی که شهوان له
نه نفال و کیمیا باران و نه هامه تیه کانداهه ست و هه لویستیکیان نه بووه ؟!؟

۸- واجبی نیمه ی موسلمان له بهرامبه ر به کیشهی فه له سطين و قودسی

داگیرکراو ده بیت چی بیت ؟!؟

۹- ئایا جووله که به تهنه فهله سطين ی داگیر کردووه ؟! یان نه مه هه ولێکه بۆ داگیرکردنی تهواوی ولاتانی خۆرهه لاتى ناوه پاست و دزایه تی کردنی ئومه تی ئیسلامی و سه رکوت کردن و له ریشه ده ره یانی ؟!

بۆ وه لامی هه موو ئه م پرسیاران و ده یان پرسیاری تر که ئیسته له بیرى تۆی خوینه ردایه ده لێین (و بالله التوفیق):

(سه ره تا هه موو ده بیته له وه تێگه یین که خاکی فهله سطين خاکیکی پیروژه و قورئان باس له م پیروژه ده کات و هاوشان له گه ل (مه ککه ی) پیروژ باسیان لیوه ده کات له سه ره تای سوره تی (الاسراء) دا، که ده فه ره مویت: ﴿سُبْحَنَ الَّذِیْ اَسْرٰی بِعَبْدِهٖ ۚ لَیْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَی الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِیْ بَنَیْنَا حَوْلَهُ لِنُرِیْهُ مِنْ ءَایٰتِنَا اِنَّهُ هُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ﴾ (الاسراء: ۱)

واته: (پاکی و بێگه ردی و ستایش بۆ ئه و زاته ی که شه و په وی کرد له به شیکی که می شه و دا به به نده ی خۆی (محمد صلی الله علیه وسلم) له مزگه وتی (حرام، که عبه ی پیروژه وه) بۆ مزگه وتی (الاقصى) له (بیته المقدس) که ده و روبه ریمان پیروژو پر به ره که ت کردووه، تا هه ندیک نیشانه و به لگه و ده سه لاتداری و توانایی خۆمانی نیشان بده یین، به راستی ئه و زاته بیسه رو بینایه .)

به لێ خاکی فهله سطين خاکیکی پیروژه و له گه ل ئه وه شدا خاکی ئه و که سانه یه که تێیدا ده ژین، هه ره ک چۆن هه موو خاکیک له سه ر ئه م زه وی یه دا مولکی ئه وانه یه که له سه ری ده ژین و باوو باپیرانیانی له سه ر ژیاوه، پێم وایه هه یج که سیک ناتوانیت إنکاری ئه م راستیه بکات.

به هه مان شیوه ش خاکی فهله سطين مولکی ئه وانه یه که له سه ری ده ژین و باوو باپیرانیانی له سه ر ژیاوه، ئه وانه ی له و خاکه دا ده ژین و پێشتریش ژیاون خه لکیکی مووسلمان بوون و پابه ندبوون به دینی اسلام وه و نۆدینه یان په یڕه ویان له یاساکانی ئه و دینه کردووه و له به رامبه ریشدا هه ریه ک له دینه کانی تری (جووله که و گاوه...)) بوونیان له سه ر ئه و خاکه هه بووه، به لام پێژه یه کی که م بوون و ((دینی

که مینه) بوون و هینده هینوو ژماره یان زۆر نه بووه که جی ی سه رنج بخت و هاو
ئاستی په پیره وای دینی اسلامی بینه وه .

له لایه کی دیکه وه به یسی هه ره زۆری خاکی هه له سسین داگیرکراوه و خاوه نه
شه رعیه گانی خوی تیدا راگوێز کراوه ، پاشان نه و جووله گانه ی له ویدا نیشته جی
کراون هه ریه که ی خه لکی ولاتیك و بگره کیشوه ریکی ترن و هینراونه ته هه له سسین و
خراونه ته جی که ی خاوه نه نه صلیه گانی نه و زهوی و خاکه ، که هه زاران ساله جی که ی
خویان و باوو باپیرانیان بووه !! بۆ زیاتر پوون کردنه وه ی نه م خاله (که رکوک) به
نمونه وهرده گرین، که یه کی که له شاره گانی کوردستان و ده یان ساله له
کوردستان کراوه ته وه و خراوه ته سه ر پارێزگا هه ره ب نشینه گانی تری عێراق،
ئیمه ی کورد چه ندین ساله خه بات و شوێش ده که یی له پیناو پزگارکردنی که رکوک
له دهستی هه ره به شوێنیه کان، به شیکی هه ره زۆر له زامه گانی ئیمه له مه سه له ی
که رکوک دا بریتی یه له جی به جی کردنی سیاسه تی به هه ره ب کردنی نه و شاره و
سپینه وه ی شوناس و کلتوری نه و شاره که کوردایه تی یه و پاشان ده رکردنی خیزانه
کورده کان و نیشته جی کردنی هه ره ب له جی که کانیا ندا !!

جا سه رنج بده !! نه و هه ره بانه ی که هینراونه ته که رکوک و له جی که ی خیزانه
کورده کان دانراون خه لکی کوێن ؟! نایا له ولاتانی تری هه ره بیه وه هینراون و
هه ریه که ی دانیشتوی ولاتیکی ترن ؟! بی گومان له وه لامدا ده لێین: نه خیر، نه
هه ره بانه خه لکی دروستی عێراق و هه لگری شوناسی عێراقین !!

به لام له هه مان کاتدا ئیمه به داگیرکه رو سته م کاریان ده زانین که هاتوونه ته
شاریکی کوردیه وه و سیمای نه و شاره یان له کوردایه تی سپیوه ته وه و به شاریکی
هه ره بی نمایشی ده که ن هاوشان له گه ل پارێزگا هه ره ب نشینه گانی تردا هه ژماره
ده که ن !!

من باوه پ ناکه م هیچ کوردیک حاشا له کوردستانی بوونی که رکوک بکات و پۆکه
به خۆی بدات که باوه پی وابیت که رکوک به هه ره ب نه کراوه و داگیرنه کراوه ،

خه باتی ده یان ساله ی شورشه یهك له دوا یه كه كانی كورد له سه ده ی پابوردوو
ته نانه ت به ئیسته شه وه باشتین به لگه یه له سه ر نه م راستیه !!

پرسپاره كه لیږه وه دروست ده بیټ:

باشه گهر عه ره بی دانیشته وی عیراق و هه لگری شوناس و ناسنامه ی عیراقی به
داگیركه رو پاوان خواز هه ژمار بكریت له وه ی كه كه ركوكیان داگیركردوه و كه لتوو
میژوو داب و نه ریتی نه و شاره یان سرپیټته وه ؟! نه ی ده بیټ چی بوتریټ
له به رامبه ر خه لكی فه له سطین ی عه ره ب نشین و موسلمان كه له هه موو جیهانه وه
جووله كه ی بۆ هیتراره و له جیگه ی خاوه نه شه رعیه كانی نه و خاكه دا نیشته جی
كراوه و دانراوه !!؟

نه مه نمونه یه کی زۆر ساده بوو بۆ زیاتر تیگه یشتن و نزیک بوونه وه مان له م
باسه، كه خاکی فه له سطین خاکیکی داگیر كراوه له لایه ن بریطانیاه، به پتی
به لیتی (بلفور) كار ئاسانی و پێخۆش كردن سازیتراوه بۆ جووله كه و بۆ دواچار و له
سالی (١٩٤٨) دابه ته واوی نه و خاكه پیروژه یان داگیركرد.

گهر كه سیك هه بیټ و بلتیټ: نه خێر وه ها نیه و خاکی فه له سطین هه ر له دیر
زه مانه وه خاکی جووله كه بووه و له ئیسته دا مافی خۆیانه كه بگه رپنه وه ناوی !!؟
له وه لامدا به هه موو نه وانه وه ده لیم:

(گهر خاکی فه له سطین خاکی جووله كه بوایه نه وه نه ده بوو هه ر له سه ره تاوه
و له سه رده می سلطان عبد الحمیدی دووه مداء، له لایه ن (تیودور هرتزل) وه كه
دامه زرینه ری بزوتنه وه ی ماسۆنیه تی جیهانی بوو، مامه له به كپینی نه م خاكه وه
بكردایه و داوا ی له (سلطان) بكردایه كه پێیان بفروشیټ !!

باشه گهر كه سیك خاوه نی هه ر شتیك بیټ، جا گه وره بیټ یان بچوك به ها
داربیټ یان بی به ها، و لیتی داگیركرا بیټ، چۆن ته واوی هه وله كانی ده خاته گه پ بۆ
كپینی مافه زه وت كراوه كه ی ؟!

پونتر بلیم: گهر خاکی فه له سطین ملکی دروستی جووله كه بوایه، نه وه
خه باتیان ده كرد بۆ پزگار كردنی له ده ستی داگیركه ران، هه روه كه نمونه ی هه زاران

شورشی ئەم دنیاىە لە دژی داگیرکاران و پزگارکردنى خاک و ولات لە دەستیان،
نەك هەول دان بۆ كړینی ئەو خاكە لە دەسەلاتدارانی؟ لە كۆتای ئەم وەلامدا ئەو
دەلێم كە: شتێك مامەلەى پێو دەكړیت و دەكړیت كە هى خۆت نیه و دەتوێ به
پاره و مامەلەىە بیکه یته مولكى خۆت!!!

پاشان دیمە سەر وەلامى پرسىاره كان و لەوێو دەست پى دەكەم كە نایا
كیشەى فەلەسطين كیشەىەكى دینیە یان نەتەوییه ؟!

لە وەلامدا دەلێم: گەر بمانەوێت وەلامێكى دروست بۆ ئەم پرسىاره دابنێین،
دەبێت پرسىارىكى تر بكەین: نایا ئەوانەى كە خاكى فەلەسطين یان داگیركردووه
كۆن؟!

نایا دیارترین سیمایان لە پووى (زمان، دین، پەگەز، شوناس، میژوو،
بیروباوەڕ...) چیه ؟!

لە وەلامدا دەلێم: دیاره كە ئەوانە دیارترین (سیما) یان (دین) ه و لە پوانگەى
ئەوەشەو بنیادی هێزى (سیاسى و سەربازى و ئابورى و دەسەلات و دیارى کردنى
سنورو تەواوى شتەكانى تریان داوه) بە شیوەیەكى گشتى و گشت گیر، دەولەتى
إسرائيل و قەوارەى زائۆنى دەسەلاتێكى دینیە پیش ئەوێ دەولەتێكى نەتەوێ
بێت.

یەكەكانى بنیادی ئەم دەولەتە لە پووى دروست بوون و ژمارەو مەسەلەى
(دین) و جوولەكە گەراى بەهێزى كړدووه و نەك مەسەلەى نەتەوییه كان
بەلگەشمان بۆ ئەمە، ئەوێه كە جوولەكە نیشتهجى كانی فەلەسطين -هەروەك
پیشتر باسمان كړد- هەریەكەیان خەلكى ولاتێكن و هیچ پایەلەیهكى پەيوەندى
نەتەوێ و میژووى و كلتورى لە نێوانیاندا نیه، بەلكو تەنها شتێك كە گریى داون
و پەيوەندیەكانى نێوانیانى بەهێزكړدووه (دینه)، كەواتە نێستە وەلامى
پرسىاره كەمان دەست كەوت كە دەولەتى (إسرائيل) لەسەر بنەمای دین دروست
بووه نەك لەسەر بنەمای (نەتەو)، ناوانى دەولەتەكە بە (إسرائيل) و
ئاراستەكردنى دەسەلاتدارانى ئەو قەوارەیه بە تەواوى دام و دەزگا و یەكە

سەربازىيەكانى و بەرپۆتەبردنى سياسەتەكانى، لەلايەن زاناو حاخامەكانى جوولەكەو
باشترين بەلگەن لەسەر ئەم راستىيە، پاشان بىيەنە سەر وەلامى ئەوێ كە نايا
كىشەى فەلەسطين كيشەى دینە يان نەتەوێه ؟! بە تىگەيشتن لە وەلامى پرسىياری
پيشوو، وەلامى ئەم پرسىيارەشمان بۆ پوون دەبیتەو ئەویش بەوجۆرەى، گەر
دەولەتى (إسرائيل) قەوارەيەكى دینى بىت و لەسەر بنەماى (دين) بنيادی دەولەت
و دەسەلاتى خۆى نابىت، ئەوا بىگومان كيشەى فەلەسطينىش كيشەيەكى دینى
نەك نەتەوێ و دەبىت لە پووى دینەو پووبەپووى ئەم قەيران و كيشەيە بىيەو
نەك لە پووى نەتەوێيەو (ناسیونالستى).

سياسەتەكانى (إسرائيل) لە نێو خاكى فەلەسطين دا بە دريژى (٦٢) سالى
داگیرکاری بریتی نەبوو لە کارکردن لەسەر سىپنەوێ مۆركى نەتەوێيە عەرەب
و دژايەتى كردنى زمان و كەلتورى عەرەبى بە پلەى يەكەم، بەلكو بەپێژەى هەر
نۆد و لەپىزى يەكەمدا، دژايەتى دینى ئەو خەلكە كراو و ئەم خالە بۆتە چەقى
دوژمنايەتيەكەى، بەلگەشمان لەسەر ئەمە داگیرکردنى (قودس) ی پىرۆزە لەلايەن
قەوارەى (إسرائيل) و تا پادەيەك نەرمى نواندن لە بەرامبەر حزب و لاين
نىشتىمانى شۆفینیەكان و سەركوت كردن و لەپیشە دەرهيانانى
بزوتنەو ئىسلامیەكانە، (٦٢) سالە بە ناوى عەرەبى و پەگەز پەرسىيە عەرەبىو
دژايەتى جوولەكە دەكرىت لەفەلەسطين دا چ بەرەمىكى هەبوو و چى لى سەوز
بوو ؟!

گەر كيشەى فەلەسطين كيشەى عەرەبى بوايە هەرەك دەلێن (كىشەى
عەرەب - إسرائيل) ئەو دەبوو جوولەكە لە نێو ئەو ملیونەها عەرەبەى نىشتىمانى
عەرەبدا هەر زوو كۆتايى بە دەسەلات و هەيمەنەى بهاتايە و پيشەكيش بوايا !!

بەلام بە پێچەوانەو نەك ئەمە نەبوو، بەلكو إسرائيل پۆژ لە دواى پۆژ لە پووى
هيزى سەربازى و دەولەتى سياسى و ئابورى و سەرچەم بوارەكانى ترەو بەهيزتر
دەبىت و كۆمەلەى ولاتانى عەرەبىش نۆد زوو زياتر بە چۆك دا دین و ئالای سىپى و
خۆ بە دەستەو دان بۆ حكومەتى ئىسرائىل هەلدەكەن، دژايەتى كردنى إسرائيل بە

ماگرو لوه سېنگي نه توه په رستي و شولېمې وهك نغونښي كه سېنگ وه هاپه كه
نومېښه كې له سې سامريزي دا كورايېته وه و نه وېش بل چاره سر كړنې
نومېښه كې بچيت (پور) ي بزونه ره كې بگورنېت به نومېدې كه و توه نېشي
نومېښه كې كه بېگومان نه م درو شته نذر بوون له پاكترې و نه ماني به نرين له
كوي و پور كورېن له كوي؟! تايا نه و نومېښه به گورېنې پونه كې ده كه و توه
كار؟!!

مې گومان نه خيره و چاره سر كړنې كېشه ي نيران (جوله كه و فله سطين) پش
به پوه پوهوونو وه يه كي دينداري ئيسلاميه وه ده بيت له بهرام بهر جوله كه دا، چونكه
- هره كه باسما ن كړد - نه وان به ناوي دينه وه دژايه تي خه لكې فله سطين و
نومېتي ئيسلامي ده كه ن نهك به ناوي نه توه بيه وه!! تاشو پشي نه توه بيان له دژ
سار بدريت !!!.

جوله كه زور خوش حاله نه م كېشه و دژايه تيه ناوېنرېت به كېشه ي عره ب-
إسرائيل، نهك به كېشه ي (إسلام - إسرائيل) چونكه جوله كه باوه پې ته واويان به وه
هه يه كه تا هه زاران سالي ترو كوتايي دنيا به ناوي نه توه په رستي و شولېنيه تي
عربه بيه وه پوه پوهيان بوه ستېته وه و دژايه تيان بگه ن، ناتوانن ساده ترين ماني
خويان وه ده ست بخن و به رد له سر به رد دابنېن و ميژوي خه با تي نيو سه ده
زياتري شوېش و بزونه وه و ده ولته عربه بيه شولېنيه كان به لگه ن له سر نه م
راستيه، به لام له بهرام بهر نه مه دا نه وه ي جي ي مه ترسي و نا ارامې و نيگه رانيه
له لاي قه ولره ي زايوني (إسرائيل) بوون و دروست بووني حزب و لايه ن و پېكخراوي
ئيسلاميه له دژي جوله كه، چونكه نه وان باش له وه تي گه يشتوون كه له شه پې
بهرام بهر به بيرو باوه پې پته وي ئيسلاميدا شكست ده خون و وهك خوي ي ناو ناو
ده توينه وه، ميژوو شاهيده له سر نه م حاله ته و جوله كه شه پې هه موو كه س و
بيرو باوه پېكي له م سر زه ويه دا پې ده كريت و سر كه وتوش ده بيت به سر يدا، ته نها
شه پې موسلمانې راسته قېنه ي پې نا كريت و چوك داده دات له بهرام بهر يدا، جوله كه
باش حالې بووه له دروشمي ((خيبر خيبر يا يهود جېش محمد سوف يعود)) بووني

بزوئنه وه اسلامبه کامی سهر گوره پانی فله لسطین، هه ریه ک له بزوئنه وه ی (جیهاد و حماس) و به تاییه ت نر (حماس) گه وره ترین زه بری کوشنده ی داوه له سهر دلی قه واره ی (اسرائیل) و به ته وای مانای نارامی له به رپرپوون، هه ربزیه به هه مور جۆرنک و به به کارهینانی هه مور جۆره چه کیک، ته نانه ت چه که قورسه قه ده غه کراوه نیوده و له تیه کانیش و به ناگرو ناسن دژایه تی بزوئنه وه ی به رگری ئیسلامی (حماس) ده کات و به ده سته لاتیکي ناشه رعی فله لسطینی ناو ده بات، هۆکاره کانیشی ناشکران و له به ر نه وه یه که حماس به تاییه تی بزوئنه وه یه کی ئیسلامی جیهادی مه بده نین و پێگه ی دروستی ملعلانیی دژایه تی اسرائیل یان دۆزیوه ته وه و له و پێگه یه وه خه بات ده کهن و زه بری کوشنده له اسرائیل ده دن و ناارامی سه رتاسه ری له نیواندا دروست ده کهن.

یه کیکی تر له و پرسیارانه ی پتیسته وه لام بدریته وه نه وه یه که:

ئایا ده بیته ئیمه وه ک میلله تی کوردی موسلمان خاوه نی چ هه لۆیستیک بین له به رامبه ر کیشه ی فله لسطین دا؟! ئایا بێ ده نگ بین به بیانوی به ده نگ نه هاتنی نه وان له سهر ئیمه ؟ یان به ده نگ بین وه ک ده رپرپینی هاوده می و هاوسۆزی بۆ گه لیکی سته م ئی کراوو و خاک داگیرکراو؟!

حه زده که م له وه لامی ئه م پرسیاره دا که میك بابه تیانه و واقیعیانه تر بدویم و هه ندیک پاستی بخه مه پوو که زۆریه ی خه لکی ئی بی ئاگان!!

١- گه ر به بیریکی په گه زپه رستی و نه ته وه په رستیه وه بپوانینه کیشه ی ره پای گه لی فله لسطین نه وه بێ ده نگ بون و بێ باک بوون باشترین هه لۆیستمان ده بیته !!

چونکه له بیرى بچوک و سنورداری نه ته وه په رستی و ده مارگیری دا مرۆف ده بیته به ته نها له بیرى دۆزی نه ته وه ی خۆیدا بیته و له خه می گه ل و نه ته وه کانی تردا نه بیته و بێ باک بیته له ئاست کیشه کانیا ن دا!!! که نه مه ش له پاستیدا بچوک کردنه وه ی گه وره یی و مه زنی مرۆفه کان ده رده خسات له ئاست یه کتردا و هه یچ پابه له یه کی پته و به هیز نامی نیته له نیوانیا ندا و بیرى پوچی نه ته وه په رستی

(ناسیۆنالیزم) مۆڭغایەتی لە بەریەك هەڵدەوێت و بچوکیان دەکاتەوێ لە تاقم تاقمی بچوک و لاوازدا.

۲- گەر پرسیارێکی واقعی ئاراستە ی هەموو کەسیکی ژێرو فامیدە بکەین و پێیان بڵێین: -

((ئایا ئێوە لە ئێستەدا و لە پێگەی چ هۆکارێکەوێ باس و خواسی گەلان و میلەتانی تری دورو نزیک دەزانن و لە کێشە و ناپەحەتییەکانیان ئاگادار دەبن؟! لەو لامدا تەنها ئەو دەڵێن: بێگومان لە پێگەی پاگەیان دەنەکان (میدیا) هەر لە (ئەنتەرنێت و سەتەلایت..... بە پلەی یەکەم و ئەوجا هۆکارەکانی تر)) لێرەوێ هەم پرسیارە کەو هەم وەلامە کەش دەست پێ دەکەن و کۆتاییان دێت، ئەویش بەوێ، گەر ئەو هۆکارانە ی کە ئێستا هەیە بە تاییبەت (ئەنتەرنێت و سەتەلایت) هەوال و پوداوە کانمان وەك خۆی و لە کەمترین ماوەدا بۆ نەگۆڕنەوێ، ئێمە بە چیدا هەوال و ناپەحەتی و کارەساتی گەلان و میلەتانی ترمان پێ دەگات؟! پرسیارە کە پێچەوانە بکەرەوێ، گەلی سەم لێکراوی فەلەسەتین کە خۆیان نوقمی غەزەب و تۆپ و فرۆکە و ئاگر و ئاسنی جوله کە ی خۆین پێژ بوبون و لە سالی (۱۹۴۸) وێ خۆینیان بە ناحەق دەپژا لە کوێوێ ئاگاداری حالی ئێمە بن، لە کاتی کدا کە ئەو کاتانە ی ئێمە دەچەوسێنراينەوێ بە دەستی بە عەسی عەلمانی و شوقینتی عەرەبی پاگەیان دەن وەك ئێستا و بەبی پەردە بونیکی وەهای نەبوو کە ئابروی سەم کاران بەریت و گەندەلێەکانیان لە کەمترین ماوەدا ئاشکرا بکات و نیشانی هەموو جیهانی بدات !!!

۳- گەر دەنگ نەکردن لە ئاست کێشە و نەهامەتییەکانی ئێمە ی گەلی کوردا لە لایەن فەلەسەتینیەکانەوێ کارێکی عەیبە و دزیو خراپ بێت؟! هەر وەك دەڵێن، ئەوێ بە پێ ی ئەم پێوێرە و لاتە زل هیزەکانی ئەوروپا و ئەمریکا بە گشتی پشکی شیریان بەردە کەوێت لەوێ بە تاوانبارو بێ هەلوێست سەیریان بکەین، چونکە سەرچەمی ئەوچە کە کۆمەل کۆزێانە ی کە دەدران بە حکومەتی (بە عەس) و (هەدام) ی جوله کە پەفتار، لە لایەن و لاتە زل هیزەکانی ئەوروپای بە ناویدیموکراسی و مافی

مروغه وه دهی درایه و خوشیان له هه موو کهس زیاتر ناگادارو شاهیدی نه وه بوون که (هه دام) چی به ئیمه ی کورد ده کردوو چون نه نفال و کیمیاوی و په شه کوژی له بهرام بهرماندا نه نجام ده دا، تا نه و کاته ی که نه مریکا و ولاتانی پوژناوا به رژه وه ندیان گری درابوو له گه ل (هه دام) دا که شه پی ئیرانیان بق بکات له بری خوین، بی دهنگ و که پو کوپرو لال بوون له ئاست تاوان و په شه کوژیه کانیدا، به لام نه و کاته ی که به رژه وه ندیان له گه لدا نه ما به و ده رده یان برد که هه موو ده زانین!! که واته تاوانباری گه وره و سه ره کی له ئاست کی شه کانی ئیمه و سه رجه م نا په حه تی و ده ربه ده ری و جینوسایدمان له لایه ن به عسی نه فله قیه وه، نه مریکا و سه رجه م ده ولته زل هیزه خاوه ن بپیاره کانی نه وروپاوه بوو نه ک گه لی خوین پوژکراو و داگیر کراوی فله سطین، که نا په حه تی وگرفته کانیان به ده ست جوله که وه هیچی که متر نه بوو له ئیمه .

٤- با سه ریك له ولاتانی به ناو ئیسلامی عه ره بیش بده یین و گوزارشتیکی ژیرانه به بیته دنگی و بی هه لویستیان بکه یین له بهرام بهر ده ربه ده ری و نه هه مه تیه کانی ئیمه ی کوردا.

سه ره تا ده بیته نه وه بزانی که له سه رجه م ولاتانی به ناو ئیسلامی و عه ره بیدا میلیه ت و حکومه ت دووشتی زور جیاوازو بگره نه یارن له گه ل یه کدا و نه حکومه ت و ده سه لاته که ی نوینه ری راسته قینه ی میلیه ته و نه میلیه تیش شه ریه تی ته واوی داوه به و ده سه لاته که تا مردن له سه ر کورسی حوکم بیته و دوا ی مردنیشی کورپه که ی له جیگه ی دا دابنیشیته وه و نه وه ی باوکی فریای نه که وت له سته م و به تالان بردنی سامانی ولات، نه م بوی ته واو بکات !! نه مه راستیه که یه و گومانی تیدا نیه و حال ی ولاتانی عه ره بیه که له پوی دیکتاتوری و حوکمی تاک په ویه وه هیچیان له (هه دام) ی له گوپنراو باشترنین، ته نها له پوی ناوه وه نه بیته، به لام له ناوه پوکدا هه ریه ک بابه تن و قوتابی یه ک قوتابخانه ن. ده سه لاتدارانی ولاتانی عه ره ب نه ک هه ر ئیسلامی نین، به لکو در ی هه رکه س و حیزب و لایه نیکن که ئیسلامی راسته قینه بیته و پرکردنی

بەندى خانەكەنىيان لەلايەنگران و ھەوادارانى گروپە ئىسلامىيەكان باشتىرىن بەلگەن بۆ
ئەم راستىيە.

(مىھىر وتونس) نىزىك تىرىن نەمۇنەن كەلەم خالە باشتىرتى بگەين، ئەو ولاتانە
ھەروەك وتەمان بەھىچ جۆرىك وەك دەستەلات و مەارەسەى ھوكم نابىت پىيان
بوتىرت ولاتانى ئىسلامى، چونكە ھىچ سىمايەكى ئىسلامىيەنە بە ھوكم و دەستەلات و
ھەست و ھەلوئىستىيەنەو بەدى ناكىرت، بەلكو بە پىچەوانەو دەست تىكەن لەگەل
جولەكە و ئەمىرىكا و نەيارانى ئىسلامدا بۆ پىشەكەن كىردنى ھەركەس و لاىەنىك
كەبانگەشەى ئىسلامەتى راستەقىنە بىكات، كەواتە دەكرىت بەو ولاتانە بلىين:
ولاتانى ھەربىي علمانى نەك ئىسلامى، چونكە بەپىي ھەموو پىئوھەرەكان ئەوانە
علمانىن و خىزمەت بە پىروژەى ھەلمانىيەت دەكەن لەوولاتانى خۆيانداو دىرى وىست و
ئىرادەى گەلەكانى خۆيانن و پىچەوانەى ھەزو دەنگ و ئىرادەيانن.

لەبەر ئەمە گەر ولاتانى ھەربەيش تاوان بار بىكرىن بەپى دەنگ بوون لەئاست
كىشە و نەھامەتىەكانى مىللەتى كوردا، ئەو پىش ھەموو كەس پەوتە ھەلمانى و
نەتەو پەرسەكان ھەيب داردەبن چونكە سەركردەى زۆربەى ئەو ولاتانە دۆستى
نىزىكى (ھىدام) بوون و ھەوسۆزو ئاودەنگى بوون و لەئاو پەرسەى ھەشتاكاندا پەيمانى
چوار قۆلىيان لەگەل (ھىدام) دا پىكھىنا كە بىرتى بوون لە ھەر چوار دەولەتى
(عىراق و مىسىر و ئەردەن و يەمەن).....

لە كۆتاي ئەم بابەتەدا ئەو ھەي ماوھتەو تىشكى بخەينە سەر بىرتىيە لە: -
كىشەى ھەلسطىن بەتەنھا كىشەى گەلىكى تاييەت و زەوپیەكى دىارى كراو نىە -
ھەروەك پەگەز پەرسەكان دەيلین - بەلكو ئەم مەسەلەيە كىشەى سەرجەم
موسلمانانى دىناو ئومەتى ئىسلامىيە بەگشتى و دەبىت ھەموو كەسىك كە خۆى بە
موسلمان و باوھەردار دەزانىت ھاودەمى و ھاو سۆزى بۆ گەلى سەتم لى كراوى
ھەلسطىن دەربىرپىت و كىشەو بىرسىتى و خوین پىشتىنىكى بەناھەقى جەستەى
ئەوان بە ئازاردانى پۆخى خۆى بزانىت وە ھاھست بىكات كە سەتم لەو دەكرىت،
پاشان ھەلوئىستەمان پوون و ئاشكرا بىست لەبەرامبەر جولەكەو ئەمىرىكاو

هاوسه نگره کانیا ندا، به وەدی به هەرچی پێمان دەکریت دژیان بوەستین و ناپازی بین
لەوەدی کە دەرەق بەگەلی فەلەسطين وگەلانی تر ئه نجامی دەدەن و
لەبەرامبەریشدا کە مەترخەمی نه کهین لە هەرچیەک کە بۆمان دەکریت لە خزمەت گەلی
موسڵمانی فەلەسطين دا، گەر دوعایەکی خێریش بێت.

جوله کە بەتەنها دژی گەلی موسڵمانی فەلەسطين نیە بەلکو فەلەسطينی کردۆتە
چەقی دژایەتییەکانی لە پووبەپووبوونەو و دژایەتی کردنی ئومەتی ئیسلامی
وداگیرکردنی سەرچەم ولاتانی ئیسلامی لە خۆرەلاتی ناوەرەستدا.

کە ئەمە گەورەترین خەونی جوله کەیه، هەرپۆیه جوله کە ناتوانن بەسەلامەتی
و ئارامی بژین و بەردەوام لە دڵە پاوکێ دان و کاتیەک ئۆقرە دەگرن و ماندووییان
دەخەوێتەو کە تەواوی جیهان مل کەچیان بێت و بەپێی یاسا و پێساکانی ئەوان
بپۆن بەپێداو فەرمانەکانی ئەوان جێ بەجێ بکەن !!.

تیشکێک لەسەر (قدس) و میژووی دروست بوونی

یەکیکی تر لەو باسە زۆر گرنگانەی کە پەيوەندی پاستەخۆی بەناوەپۆکی ئەم
کتێبە و کێشەی فەلەسطينەو هەیه بریتیه لە (قدس) ی پیرۆزو میژووی دروست
بوونی.

میژووی (قدس) دەگەرێتەو بۆ (۵) هەزار سال لەمەوبەر و بەم پێشەش بە
یەکیک لە هەرە شارە کۆنەکانی دنیا ناو دەبرێت.

شاری (قدس) (۳۰۰۰) هەزار سال پێش لەدایک بوونی عیسا - واتە پێش میلاد
لەلایەن کەنعانیە عەرەبەکانو دروست کرا، کە ئەوکات دانیشتیوی فەلەسطين
بوون.

(۳۰۰۰) هەزار سال پێش زاین کەنعانیەکان کۆچیان بەرەو فەلەسطين بەپێی
کەوت و شاری (قدس) یان دروست کردووناویان نا بە (ئورسالییم) ئه ویش بەواتای
شاری ئاشتیی (مدینة السلام) یان شاری خواوەند سالییم، بەزمانی عبری
جوله کەکانیش پێی دەلێن (یروشلییم) کە بەمانای (خانوی پیرۆز دێت) (بیت

المقدس)، له ته وراتدا نزيكه ي (٦٨٠) جار ناوي (قدس) هاتوه، له سرده مي يونانيه كاندا ناو نرابه (إلياء) كه نه ویش به مانای (خانوي خوا) (بيت الله) ده هات. گه وره ترين خزمه ت كه كه نعانیه كان نه نجاميان دا له به رامبه ر (قدس) دا، بریتی بوو له لیډانی پیره ویکي (ناو) بۆ نه و مه به سته ي كه به ناسانی ناو بگاته ناو شاری (قدس) و له کیشه ي بی ناوي پزگاریان بیت.

کون ترين هوزو کومه ل ي دانیشتوي (قدس) بریتی بوون له هوزیکي كه نعانیه به ناوي (یه بوسیة کان) (الیبوسیین) له نیوان ساله کانی (٢٥٠٠) ي پیش زاین، ناوي نه م هوزه له ته وراتدا هاتوه و، واباسیان کراوه كه یه بوسیة کان نه وه ي (حامي کوپی سامی کوپی نوح) بوون (عليهم السلام)^١ شاری قودس به پی ي میژوي کون و سرده مي فرمان په واه و ده سه لات دارانی، سرده مي زوری به خویه وه دیوه و ده یان فرمان په واه ده سه لات داری باش و خراب تیایدا بونه ته فرمان په واه جله وي حوکمیان تیدا گرتوته ده ست، كه نه مانه بوون: -

١- سرده مي فیرعه ون، له نیوان سه ده کانی (١٦ بۆ ١٤) ي پیش زاین.

شاری قودس به چوکدا هات له به رده م هیژو ده سه لاتي میصر به فیرعه ونیه كاندا له سه ره تاي سه ده ي (١٦) ي پیش زایندا.

له سه ره ده مي نه خناتوونی چواره مي فیرعه ونی میصر دا (قدس) دووجاری هیژشی ده شته کیه کان بوو كه به (الخابرو) ناسراو بوون و ده سه لاتداری نه و ده مه ي (میصر) (أخناتون) توانای سه رکه وتنی نه بوو به سه ریاندا له نه نجامدا شاری (قدس) كه وته ده ستیان و داگیریان کرد.

قودس له ژیر ده سه لاتي نه م هوزه دا مایه وه تا سرده مي فرمان په واه (سیتی) كه یه کیک بوو له ده سه لاتداره میصریه کان و له نیوان ساله کانی (١٣١٧ بۆ ١٣٠) ي پیش زاین سه رکه وته وه به سه ریانداو شاری قودسی گپراهه وه ژیر ده سه لاتي میصر.

^١- هرچند زوریک له تویره ره وان باوه ریان به م نه سه په نیه و به یه کیک له هه لبه ستراوه کانی نیو نه وراتی ده زانن.

۲- سهردهمی جولەکه له دهستهلات داریتی شاری قودس له نیوان سالهکانی (۹۷۷ بۆ ۵۸۶) ی پیش زاین.

جولەکهکان له (قدس) دا توانیان (۷۳) سال درێژه به دهسهلاتیان بدهن و فرمان پهوابن، دوا به دواي ئەم فرمان پهوابیه پیغه مبهەر (داود) سهرکهوت به سهر جولەکاندا له نیوان سالهکانی (۹۷۷ بۆ ۱۰۰۰) ی پیش زاین و ئەم شاره ی ناوبه ناو شاری داود (مدینه داود) و نزیکه ی (۴۰) سال حوکمی تیدا کرد.

پاشان دواي مردنی خوێ (سلیمان) پیغه مبهیری کوپی له جی ی باوکی دانیشته وه و نزیکه ی (۳۳) سال فرمان پهوابی کرد، دواي مردنی (سلیمان) (قدس) ناوترا به ((اورشليم)).

۳- سهردهمی بابلی یهکان له فرمان پهوابی شاری قودس له نیوان سالهکانی (۵۸۶ بۆ ۵۳۷) ی پیش زاین.

سهرکرده ی بابلیهکان (نه بوخر نصر) شاری قودسی له دهستی جولەکهکان سه ندو کوشتاریکی باشی لی کردن و نه وه شی مایه وه به دیل گرتنی له سالی (۵۸۶) ی پیش زاین، جولەکه ئەم هێرشه ی (نه بوخر نصر) به گه وره ترین هێرش وه سف ده که ن له میژووی خویاندا که دوو چاریان هاتوه.

۴- سهردهمی فارسهکان له فرمان پهوابی قودسدا له نیوان سالهکانی (۵۳۷ بۆ ۳۳۳) ی پیش زاین.

پادشای نه و سهردهمی فارسهکان ناوی (قورش) بوو، له سالی (۵۳۸) ی پیش زایندا برپاری نه وه ی ده رکرد، که پێگه به گه رانه وه ی جولەکه ده ست به سهرهکانی بابل ده دات که بگه پێنه وه (قودس).

۵- سهردهمی یونانیهکان له نیوان سالهکانی (۳۳۳ بۆ ۶۳) ی پیش زاین. ئەسکه ندهری گه وره له سالی (۳۳۳) ی پیش زایندا دهستی گرت به سهر فهله سطین و قودسدا دواي مردنی هاوپی و خوشه ویست و دۆستانی ئەسکه ندهر به رده وامیان دا به، به پێوه بردنی فهله سطین.

۶- قودس له ژۆر دهسته لاتی پۆمه کاند، له نیتوان ساله کانی (۶۲) ی پیش زاین
بۆ (۶۲۶) ی زاینی.

فرماندهی سوپای پۆمانی به ناوی (پومپیی) (Pompeji) له سالی (۶۳) ی
پیش زایندا جلّه وی فرمان په وایی گرت دهست له قودسدا، قودس له و سهرده مه دا
سهر به امپراطوری پوما بوو، دهسته لاتی پوما له (قودس) دا مایه وه تا سالی
(۶۲۶) ی زاینی.

له نیتوان ساله کانی (۶۶ تا ۷۰) ی زاینی جوله که کانی قودس دهستیان دایه
کاری چوت و سهرپیچی ولادان له بهرامبه فرمان په وایی پۆمه کاند او له بهرامبه رد
دهسته لاتدارانی پۆم به ئاگرو ناسن وه لامي ئهم سهرپیچی یان دایه وه و شاری
قودسیان سوتاند و ژۆرێک له جوله که کانیان به دیل گرت.

دوا به وایی ئهم پوداوه شاری قودس گه پایه وه بۆ حاله تی تایبه تی خوی.
به لام جوله که کان کۆلیان نه داو له سالی (۱۱۵) ی زاینیدا دهستیان کرده وه
به کاری ئاژاوه گێپی و پشت هه لکردن له فرمانی پۆمه کان و له سالی (۱۳۲) ی
زاینیدا توانیان دهست بگرته وه به سهر قودس داو له دهستی پۆمه کانی بسه ننه وه،
به لام سوپای پۆم بۆ جاری دووهم ئاگریان به ردایه وه شاری قودس و سهرجه م
جوله که نشته جی کانیان تیدا ده رکردو ته نها گاوه کانی تیدا مایه وه و پاشان
فرمانیان کرد به گوپینی ناوی (قودس) به (یلیاء) مه رچی ئه وه یان دانا له سهر
ئهم شاره که ده بیئت جوله که ی تیدا نیشته جی نه بیئت.

• که نیسه ی قیامه ت :

امپراطوری پۆمانی شاری (قسطنطین) که پایته ختی ده ولّه تی پوما بوو،
گواستیه وه له پوما وه بۆ (بیزنطین) و ئه و کرایه پایته خت، پاشان ئه وه راگه یه ندرا
که دینی مه سیحی دینی په سمی ده ولّه ت ده بیئت، ئهم گوپان کاریه به نیسه بت
مه سیحیه کانه وه خالێکی وه رچه رخانه گه وره بوو له قودسدا که بنیادی
که نیسه یه ک به دن له سالی (۳۲۶) ی زاینی به ناوی که نیسه ی قیامه .

• گه‌پانه‌وه‌ی فارسه‌کان:

له‌نیوان سالة‌کانی (٦١٤ بۆ ٦٢٨) فارسه‌کان توانیان ده‌ست بگرته‌وه به‌سه‌ر شاری قودسدا و له‌ده‌ستی پۆمه‌کانی بسه‌ن، به‌لام دواتر پۆمه‌کان هێرشیان کرده‌وه سه‌ر سوپای فارس و ده‌ستیان گرت‌وه به‌سه‌ر قودسداو تیايدا جیگیر بوون تا سه‌رده‌می فه‌تحی اسلامی له‌سه‌رده‌می عمری کوپی خطاب سالی (٦٣٦) ی زاینی.

• پوداوی ئیسراو میعراج:

له‌سالی (٦٢١) ی زاینیدا شاری قودس گه‌وره‌ترین شه‌ره‌فی پتدراو به‌رزترین پیروزی به‌خۆیه‌وه بینی، که‌به‌دریژایی هه‌زاران سالی ته‌مه‌نی میوانی وه‌های نه‌بینیوه به‌خۆیه‌وه، ئه‌ویش شه‌وپه‌وی کردنی (پیغه‌مبه‌ری اسلام - محمد - ﷺ) بوو له‌مه‌که‌که‌وه بۆ (قودس) ی پیروژ و پاشان بۆ ته‌واوی ئاسمانه‌کان.

سه‌رده‌می ئیسلامی له‌میژووی قودسدا له‌نیوان سالة‌کانی

(٦٣٦ تا ١٠٧٢) ی زاینی

له‌سالی (٦٣٦) ی زاینی، خه‌لیفه‌ی دووه‌می اسلامی (عمری کوپی خه‌طاب) سوپای ئیسلامی به‌فه‌رمانده‌یی (ئهبوعبیده و عامری کوپی جه‌راج) نارد ه‌ پزگارکردنی فه‌له‌سطين و قودس، پاشان قودس پزگارکراو ناوی ئه‌و شاره‌ له‌ (إلیاء) وه‌ کرایه‌وه (قدس) و پاشان په‌یمان نامه‌یه‌ك نوسرا به‌ناوی (الوثيقة العمرية) واته‌ - په‌یمان نامه‌ی عمرو تیايدا هاتبووکه نابیت جوله‌که له‌ فه‌له‌سطين دا جیگیربین.

له‌و سه‌رده‌مه‌وه (قودس) به‌تایبه‌تی و فه‌له‌سطين به‌گشتی سیمایه‌کی اسلامیانه‌ی وه‌رگرت و ده‌سته‌لاتی ئه‌مه‌ویه‌کان و پاشان عه‌باسیه‌کان بایه‌خی تایبه‌تیان ده‌دایه ئه‌م شاره‌.

(قودس) له‌م ماوه‌یه‌دا پیشکه‌وتنی شارستانی و بیناسازی و زانستی زۆری به‌خۆیه‌وه بینی، که‌گه‌وره‌ترین جی ده‌ستی اسلامی له‌و ساته‌دا بریتی بو له‌ دروست

کردنی مزگهوتی ((قبة الصخرة)) له سهر دهستی (عبد الملك ی کوپی مروان) له نیوان ساله کانی (۶۸۲ بۆ ۶۹۱) ی زاینی.

پاشان نۆزه نکرده وه ی بینای مزگهوتی (أقصا) له سالی (۷۰۹) ی زاینی، دواترو له سالی (۱۰۷۱) ی زاینیدا قودس کهوتنه ژیر دهستی سه لجوقیه کانه وه، که تورک بوون.

• قودس له سهرده می خاچ په رستاندا:

دوای تیّ په ربونی نزیکه ی (۵) سه ده به سهر دهست لآت و فرمان په وایی ئیسلامیدا له قودس، هیزی خاچ په رسته کان له سالی (۱۰۹۹) ی زاینی توانیان دهست بگره وه به سهر خاکی فه له سطین و قودسدا و بیخه نه وه ژیر پکیفی خویان، نه ویش به هوکاری نه و گرزی و دزایه تیه ی نیوان سه لجوقیه کان و ده وله تی فاطمیه شیعه کان.

گاوه خاچ په رسته کان له گه لّ چونیان بۆ ناو خاکی فه له سطین و قودس (۷۰) هه زار موسلمانان شه هید کردو و پیروزی موسلمانان ژیر پیّ خست.

• سه رده می ئیسلامی بۆ جاری دووه له میژوی قودسدا سالی (۱۱۸۷) زاینیدا: دوای جهنگی (حطین) و له سالی (۱۱۸۷) دا فرمانده ی ئازاو به جه رگی اسلامی (صلاح الدین ی نه یوبی) دوای په نج و ماندوبوون و شه ونویژیکی نۆر توانی به یارمه تی خوی گوره سه ریکه ویت به سهر خاچ په رسته گاوه کاندو سه ریان پیّ شۆرپکات و قودسیان لّ پاک بکاته وه.

• خاچ په رستان بۆ جاریکی تر:

دوای مردنی (صلاح الدین ی نه یوبی) خاچ په رستان سه رکه و توو بوون له وه ی بۆ جاریکی تر دهست لآت بگره وه دهست له قودس و داگیری بکه ن و بۆ ماوه ی (۱۱) سالّ تیایدا جیگیر ببن تا نه و کاته ی که پادشای خواناس (نجم الدین ایوب) له سالی (۱۲۴۴) دا له دهستی سه ندنه وه و کوتایی به دهسه لاتیان هینا.

• سەردەمی مەمالیکە لە میژووی قودسدا:

(قودس) دووچاری هیژشی مەغۆلەکان بوو لەنیوان سالاھەکانی (١٢٤٢ بۆ ١٢٤٤) بەلام هیژنی مەمالیکەکان توانیان بەسەرکردایەتی (سیف الدین قطز) و (ظاهر بێرەس) زالا بن بەسەر مەغۆلەکاندا لە شەپی (عین جالوت) سالی (١٢٥٩)، پاشان فەلەستین و قدس کەوتنەوێ دەستی مەمالیکەکان، کە ئەوکات فەرمان پەرەوایی میصر و شام یان دەکرد، لەدوای دەولەتی ئەیوبیەوێ تا سالی (١٥١٧) ی زاینی.

• سەردەمی عوسمانیەکان:

سەربازانی سوپای عوسمانی بە پەرەراوەتی سەڵتان سەلیمی یەکەم و دوای جەنگی (حەرچ دایف) لەنیوان سالاھەکانی (١٦١٥ - ١٦١٧) زاینی توانیان بچنەوێ ناو خاکی پەرۆزی فەلەستین و (قدس) بکەنەوێ بە پایتەختی سەر بە دەولەتی عثمانی، فەلەستین و قودس لەژێر دەستەلاتی عثمانیدا مانەوێ تا سەردەمی جەنگی یەکەمی جیهانی، لەو جەنگەدا تورکە عثمانیەکان شکستیان هێناو لەفەلەستین چوێ دەرەوێ.

• داگیرکاری بەریتانی لەفەلەستین لەنیوان سالاھەکانی (١٩١٧ بۆ ١٩٤٨) زاینی.

لەسەردەستی سەربازانی بەریتانیاو لەبەرکاری ٩: ١٢: ١٩١٧ قودس چوێ دەرەوێ ژێر دەستی بەریتانیا، پاشان لەلایەن کۆمەڵەی ولاتانەوێ (عصبت الامم) مافی ئەوێ درا بە بەریتانیا کە (فەلەستین) بخاتە ژێر دەستەلات و پکێفی خۆیەوێ و (قدس) یش بپیتە پایتەختی دەولەتی فەلەستین، لەنیوان سالاھەکانی (١٩٢٠ بۆ ١٩٤٨) دا فەلەستین گۆرانکاری زۆرەیی بەخۆیەوێ بینی، کە دیارترینیان بریتی بوو لە کۆچ کردنی پێژەییەکی زۆر و بەرچاوی سەرچەم جولەکەکانی جیهان بۆ فەلەستین و قودس، بەتایبەت دوای بەلێنی (بەلفۆر) لەلایەن دەولەتی بەریتانیاوێ بە جولەکە لە سالی (١٩١٧) دا.

• ته‌واو بوونی ده‌سته‌لاتی به‌ریطانیا له‌فه‌له‌سطين و هه‌لگرتنی (انتداب)

له‌سالی (۱۹۴۸) دا ده‌وله‌تی به‌ریطانیا شه‌وه‌ی پاگه‌یان که کۆتای به‌ده‌سته‌لاتی هاتوو له‌فه‌له‌سطين داو سه‌رجه‌می هه‌یزه‌سه‌ریازیه‌کانی ده‌کیشیته‌وه، بێ گومان شه‌مه‌ پیکه‌وتنیکی نه‌ینی نیوان به‌ریطانیا و جوله‌که‌ بوو و هه‌ر له‌سه‌له‌کانی دوا‌ی کۆتایی هاتنی جه‌نگی یه‌که‌می جیهانی‌وه نه‌خشه‌ی بۆ کیشرا بوو.

به‌لێ به‌کۆچ کردنی هه‌یزه‌کانی به‌ریطانیا له‌خاکی فه‌له‌سطين بۆشاییه‌کی سه‌ربازی و سیاسی له‌و ولاته‌دا دروست بوو، هه‌ر بۆیه جوله‌که‌ به‌پێی نه‌خشه‌سازی خۆیان له‌گه‌ڵ به‌ریطانیا دا شه‌مه‌ فرسه‌ته‌یان به‌هه‌ند وه‌رگرت و خه‌یرا و ده‌ست به‌جێ له‌ (۳: ديسمبى كانونى يه‌که‌مى سالی ۱۹۴۸) داو له‌لایه‌ن سه‌ره‌ك وه‌زیرانی اسرائیل ی شه‌و سه‌رده‌مه‌ به‌ناوی (ديفيد بن غوريون) ده‌وله‌تی اسرائیل پاگه‌یه‌ندرا و (قودس) یش کرایه پایته‌ختی ده‌وله‌تی اسرائیل و له‌و ده‌مه‌وه تا ئیستا (قدس) بۆته به‌ندو ديل به‌ده‌ستی جوله‌که‌ی ناپاکه‌وه.

• سوتاندنی جوله‌که‌کان به‌فهرنی (غان) له‌لایه‌ن نازیه‌ شه‌لمانیه‌کان له‌جه‌نگی

دووه‌می جیهانی و به‌ده‌ستی (هتلر) له‌نیوان پاستی و هه‌لبه‌ستراودا !!؟

یه‌کیکی تر له‌و مه‌سه‌له‌ هه‌ستیارو گوماناویانه‌ی که په‌یوه‌ندی پاسته‌وخۆی به‌ میژووی پووداوه‌کانی ژیا‌نی گه‌لی جوله‌که‌وه هه‌یه، مه‌سه‌له‌ی سوتاندنیانه‌ به‌فهرنی غاز له‌لایه‌ن شه‌لمانیه‌کان و به‌ بپیری (هتلر) له‌جه‌نگی دووه‌می جیا‌هانی‌دا، جوله‌که‌ شه‌مه‌ پووداوه‌یان ناونا به‌ (هولوکوست) (المحرقة) واته‌ سوتاندنی ته‌واو یان له‌ناو‌بردنی ته‌واو، (هولوکوست) زاراوه‌یه‌که جوله‌که‌ شه‌مه‌ پووداوه‌یان پێ ناونا، که به‌ ماناوتیگه‌یشتنی شه‌وان بریتی یه‌ له‌ (سوتاندنی قوربانیه‌ك به‌ ته‌واوی).

جوله‌که‌کان دوا‌ی جه‌نگی دووه‌می جیهانی شه‌وه‌یان پاگه‌یاند که به‌فه‌رمانی (هتلر) و له‌سه‌ر ده‌ستی نازیه‌کان کراون به‌ (صابون) و له‌فهرنی غازدا سوتی‌نراون و ژماره‌یی قوربانیه‌کان یان بریتی بوون (۶) ملیۆن که‌س !! هه‌روه‌ك سه‌رۆکی

ئەمريکا (ئوباما) جەختى لەسەر ئەمە کردەووە و تى: ((إن المحرقة اليهودية على يد
هتلر مات فيها ستة ملايين يهودي و أن من يشكك في هذا الرقم جاهل ومعاد للسامية
وداعية لكرامية اليهود)).

واقە: لەسەر دەستی هتەر (٦) ملیۆن جولەكە سوتینران وە هەركەس گومان ی
لەم ژمارە یەدا هەبێت، ئەو نەفامە و دوژمنی پەگەزی سامیە و بانگەشە ی پق لی
بوونەو ی جولەكە دەكات.

بەلی لەلایەن جولەكە و ئەمريکاوە مەسەلە ی (هولەكوست) گەورە کراو لەتەواوی
جیهاندا ئەم مەسەلە یە بلۆکرایەو و بپوا و قەناعەتی زۆریە ی زۆری خەلکیان پێ
بەدەست هێنا، بەلام زۆریك لەتوێژەوهران و ئەوانە ی بەشوین پاستی ئەم
مەسەلە یەدا دەپۆیشتن لەئەنجامدا گەیشتنە ئەو باوە پە ی کە (هولەكوست)،
مەسەلە یەکی هەلبەستراوە و لەدنیا ی واقەدا بوونی نەبوو.

هەرچەندە ئەوانە ی کە لەسەر ئەم بپوایە بوون لەلایەن جولەكەو دەوچار ی
هەپەشە و کوشتن و دادگایی بوون، بەلام ئەوان هەر سوور بوون لەسەر
ئاشکراکردنی درۆو هەلبەستراوەکانی جولەكە لەمەسەلە ی (هولوکوست) دا.
یەکیك لەو زانا لی براوانە ی کە بەشوین پاستی ئەم مەسەلەدا، دەیان سال
خەریکی دراسە و لی کۆلینەو بوو (روبیەر فورسون) بوو.

بەلی ئەم زانایە خەلکی فەرەنسایە و لەسالی (١٩٢٩) لە ولاتی فەرەنسا لەدایک
بوو، مامۆستایە لەقوناغی ناوەندی دا و هەریەک لەزمانەکانی لاتینی و ئیغریقی
دەزانیت (روبیەر فورسون) لەلایەن پۆژنامە یەکی جەزائیریەو گەتوگۆیەکی لەگەڵدا
ساز دەکریت و پرسیاری ئەو ی لی دەکەن کە سەرەتای دەست بەکاربوونی چۆن
بوولەگەل گەپان و توێژینەو ی مەسەلە ی (هولوکوست) دا ؟!
ئەویش لەو لەمدا ئەلیت: -

سەرەتا لە سالی (١٩٧٤) دا دەستم کرد بە لی کۆلینەو لە حەقیقەتی
(هولوکوست) دوا ی ئەو هەندی گومانم لەسەر ئەم مەسەلە یە بۆ دروست بوو،
پاشان کتیبیکی (بول راسنیە) م دەست کەوت بەناوی (دروکانی هولوکوست)

راکادیپ (هولوکوست) ده لیتا نهم نوسه ره له سه ره تادا دژی نه لمانیا بوو، چونکه باوه ری ودها بوو که نهم گاره بیان له به رامبه ر جوله که دا نه نجام داوه، به لام دوی گه رانه ووی بۆ فهره نسا، سه رجه می نه و کتیب و بلاو کراوانه ی خوینده وه که سه باره ت به (هولوکوست) نوسرا بوو، هر بۆیه نه ووی راگه یاند که له و کتیبانه دا دروو مه لبه سترای زوری تیدایه، بۆ نمونه: به کیک له و درویانه بریتی به له پاسکردنی ژووری غاز بۆ سوتاندنی جوله که کان !! پاشان نهم نوسه ره ده لیتا: گه نه مه راست بوايه من دهم زانی !!!

دواتر پرسیاریکی تر له (روپیر فورسون) ده که ن و پی ی ده لیتا:

چون مه سه له ی هولوکوست له دروو گۆردا بۆ حه قیقه ت و سزادانی نه وانه یان راگه یاند که به درو و مه لبه سترای ده زانن !!!

له وه لامدا وتی: من به و په پی به رپرسیاریتیمه وه له به رده م سه رجه م ریکخراوه جوله که کان جا له فهره نسا بن یان له نه مریکا یان له هر جیگه یه ک بن، نهم راستیه ده لیتم و خواوه نی قسه ی خوشم:

مه سه له ی (هولوکوست) گه وره ترین چه کی ده سستی جوله که بوو له و کاته دا که به کاریان هینا له دروست کردن و بنیات نانی ده ولته تی (اسرائیل) له سالی (۱۹۴۷ - ۱۹۴۸) چونکه له و سه رده مه دا سه رجه می زله یز و ده سته لاتداره کان سه ره تای له ناوچوون و که وتنیان بوو، پاشان سه رجه م ریکخراوه جوله که کان نه ویه یان دا به گوئی دنیا دا که قوربانیه کاریان له جهنگی دووه می جیهانیدا ناسروشتی بووه، که واته ده بیست ده ولته تیک یان مه بیست تا جاریکی تر و له لایه ن هیچ هیز و ده سته لاتیکه وه نهم پوداوه یان به سه ردا دووباره نه کریته وه !!!

جوله که توانیان سۆزی دانیشتوانی جیهان به لای خویاندا که مه نکیش بکه ن و مه سه له ی (هولوکوست) بکه نه گه وره ترین بیان له دامه زراندنی ده ولته تی ئیسرائیل دا.

دوا به دواى ئه مانه پرسىارى نه وهى لى ده كه ن كه:

كه پان و تويزينه وه كانى تو به وه كوتايى هات كه جهخت له سهر نه وه
ده كه نه وه مه سه لهى سوتاندنى جوله كه كان به فرنى (غان) (هولوكوست) ته نها
درويه كه و هيچى تر نه مه چون ده بيت !!؟

له وه لامدا ده لىت: من سهر سامتان ده كه م به وهى هه والى نه وه تان بده مى كه
ويستومه و داوام كردوه له كه سانى تاييهت به م مه سه لهيه وه كه ژوورى غازه كانم پى
نیشان بدهن !! نه و هوكارانه م پى نیشان بدهن كه جوله كهى پى سوتينراون،
بى گومان نه مه داواكارى كهى ژور سادهيه تا قه ناعهت بكه م و به پاستى بزانه !!
پاشان پوژنامه جه زائيريه كه پرسىارى نه وه دهكات و ده لىت:

ئايا داواكارى كهانت له فهره نسا بوون يان له ئه لمانيا، بۆ ديتنى ژوورى غازه !!؟
له وه لامدا ده لىت: -

له فهره نسا بانگه شهى نه وه يان ده كرد - جوله كه كان - كه يه ك ژوورى غازى
لى يه، له ناوچهى (لالزاس) منيش سه فهرم كرد بۆ (پارىس) كه له وى ناوه ندى
پهيمان نامهى جوله كهى لى بوو، داواى نه وه م لى كردن كه ته نها يه ك ويته م پى
نیشان بدهن له سهر ژوورى غازه !!؟ فهرمان به رى نه و جيگه يه له وه لامى مندا وتى:
ده يان كتيب و به لگه نامه و ويته مان له سهر نه م مه سه لهيه هيه !! منيش پيم وتن
ته نها يه ك ويته م نیشان بدهن !! پاشان كارمه نده كهى بانگ كردو نه وهى پى وت
كه نه م كه سه ده كه پيت به شوين ويتهى قوربانى كهانى پودواى (هولوكوست) دا.

پاشان بۆ ماوهى نزىكى يه ك سهعات نه و دوو كه سه سه يى يه كترىان ده كرد
و، سهره نجام سى ويته يان بۆهينام، دوانيان ويتهى لاشهى چه ند مرقفيك بوون و
نه م ده زانى نه وانه كوژراون يان خويان مردون چونكه هيچ ناسه وارىكى سوتانيان
به غاز به سهر وه ديار نه بوو، ويته كهى تريشيان ويتهى سهر بازىكى نه مريكى بوو
له به رده م دوكانى كدا وه ستابوو كه له سهر ده رگاي دوكانه كه نوسرا بوو، كاته كانى
كردنه وهى دوكان و داخستنى !!! بى گومان هيچ كام له و ويته نه په يوه ندى

بهروه نه بوو که من داوام کړدېوو !! سهره نجام به ده سستی به تال هاتنه دهره وه و
هیچ به لگه یه کم ده ست نه که وت.

کاتېک جوله که به م هه ول و که پانه ی منیان زانی میژشیان بڼ هینام و دوچاری
نارېحه تی زوریان کړدم....

به لئ نه مه شاهیدی تویره ره وه یه کی فهره نسیه که هه ولی ته وای داوه بگاته
پاستی نه م مه سه له یه به لام سهره نجام هیچ به لگه یه کی پاست و دروستی ده ست
نه که وت و نه ویش باوه پی ته و اوو بی گومانی بڼ دروست بوو له سهر درو
هه لېه ستر اوه کانی پووداوی (هولوکوست).

حه ز ده که م له کوتایي نه م باسه دا چهند خالیکي گرنګ له سهر مه سه له ی
(هولوکوست) بنوسم تا زیاتر له درو هه لېه ستر اوه کانی جوله که تی بگه ین
دهرباره ی نه م مه سه له یه .

۱. به پی ی سه ر ژمیتریه په سمیه کانی سالی (۱۹۳۹) ژماره ی جوله که کانی ته وای
جیهان بریتی بوو له (۷) ملیون که س، به لام دوی ته و او بوونی جهنګی دوه می
جیهانی و پووداوی هولوکوست !! هه روه ک خویان ده لئین، ژماره ی جوله که کان
به رز بویه وه بڼ (۱۸) ملیون که س !! جا پرسپاره که لیږه وه دروست ده بیټ، گهر
بانګه شه ی جوله که پاست بیټ له مه سه له ی هولوکوست دا نه وه ده بوو دوی کوتای
جهنګ ته نها (۱) ملیون که سیان بما یا ته وه، چونکه هه روه ک خویان ده لئین (۶)
ملیونیان لی سوتینراوه به فرنی غاز !! نه ی چوون له ماوه ی که متر له (۹) سال
ژماره ی جوله که کان به رز بویه وه بڼ (۱۸) ملیون !!! ؟

۲. دکتور (فرانسیس بیر) به پیوبه ری موزه خانه ی (اوشفین) ده لئیت: نه وه ی که
جوله که به ژوری (غاز) ناوی ده بن و نه و کاته ش بانګه شه ی نه وه یان ده کړد
که تیایدا سوتینراون، ته نها بانګه شه یه کی په کیتی سؤفیه ت بوو ده رحه ق به
نه لمانیای نازی ته نجامی دا بڼ نه وه ی خه لکی سه رقال بکات به تاوانه کانی
نه لمانیای نازی و خراپه و تاوانه کانی په کیتی سؤفیه تی نه و کاته ش په رده پوښی
بکات له به رچاوی خه لکید.

۳. له مانهش زیاتر (خاچی سوری نیو دهوله تی) له و کاته دا نه وهی ناشکرا کرد
که زیاتر له (۳۰۰) هزار کس به جیوازی په گه زو زمان وکله توریا نه وه
له سربازگه کانی نه لمانیا دا مردون، جا به هؤکاری جیوازه وه، به شیکیان به
هؤکاری ته مه ن زوریان و زوری به هره زوریشیان هؤکاری نه خوشی و نه بوونی داو
دهرمانی پتویست له سرده می جهنگی نه لمانیا له گه ل و لاتانی تردا.

۴. ژماره ی ته وایی سرجه م جوله که نیشته جیکانی نه وروپای نه و سرده مه که
له ژیر ده ستلاتی نازیه کاندابون بریتی بوو له (۴) ملیون کس، به لام سیر له وه دا
بوو که له دوا ی ته و او بوونی جهنگی دوو می جیهانی جوله که داوای مافی (۸)
ملیون کس له نه لمانیا ده کرد به بیانوی نه وهی که نه م (۸) ملیونه له پزگار
بوانی جهنگن و بهر لافاوی سوتاندن (هولوکوست) نه که وتوون !!!

۵. جوله که به گه وره کردن و بره ودان به مه سه له ی (هولوکوست) گه وره ترین
ناماجیان پیکا، نه ویش له جولاندنی سۆزی خه لکی به لای خویاندا، تا به گه لیکی
سته م لیکراو ماف خوراو و خاک داگیرکراو بناسرین، نه میش له پیتاوی په رده پۆش
کردنی نه و دریا تاوانانه ی که خویان به دریایی میژوو به نیسته شه وه نه نجامی
ده دن.

۶. جوله که له پیتا و به رژه وه ندی خویاندا نه م مه سه له یان وروژاندو له سنوری خوی
زور زیاتر گه وره یان کرد گه رنا، له جهنگی دوو می جیهانیدا ته نها نه مریکا به
به کاره یانی بومی نه توم هزاران هزار کس له ناو برد له (هیروشیما و ناکازاکی)
به لام باس له وه ناکریت که پاسته و پوی داو ته نانه ت به دیکومینتی فیدویش تا
نیسته هیه و گومانی تیدا نیه !! به لام جوله که مه سه له یه کی هه لبه ستر او
درینه ی وه (هولوکوست) دروست ده که ن و سرده م له دوا ی سرده م خه لکی پی
له خشته ده بن و چه واشه یان ده که ن به بی نه وهی به لگه یه کی پاست و دروستیان
هه بیت له سهری !!!

۷. گه کوشتنی به کومه ل و به زه ی نه نواندن له به رامبه ر گیان و ژیان خه لکی بی
دفاع و ژن و مندا ل و پیاوی پیر و ته وای مرقه کان تاوان و یاساغ بیت که -

هولوکوست - ی جوله که ئەم مانایە دەگەیەنێت - ئەو جوله که لە پێش هەموو
 کەسەو دەبێت بدرێت بەدادگا و تۆلەی تاوانەکانیان لێ بکێتەوه، چونکە ئەوان
 داھێنەری پیاو کوشتن و پیڤەمبەر کوشتن و ولات داگیرکردن و مەارەسەکردنی
 توندپەوی و بەکارهێنانی فسفوری قەدەغەکراون، بەدریژای میژووی پەشیان تا
 ئێستاش !! ئەوان بەپاستی (هولوکوستی) موسلمانان بەگشتی و فەلەسطينیەکان
 یان بەتایبەت کردووە و لەماوەی (٦٢) سالی داگیرکاریان لەخاکی پیروزی
 فەلەسطين دا ڕینگەیک نەماوە بەکاری نەهێنن لە پەشەکوژی و لەناوبردن و
 خنکاندن ئەو گەلە بەش خوراو داگیرکراوەدا.

ئەوان بانگەشەیی درۆیینەیی سوتاندنی بەکۆمەڵ دەکەن کە بەرامبەر یانکراوە،
 بەلام پێچەوانەکەیی پاستە و خەلکی فەلەسطين بە دەستی پەشی ئەمان دەیان سالا
 دەسووتێنێ و (هولوکوست) لە بەرامبەر یاندا ئەنجام دەدرێت !!

هۆکاری ڕق بوونی ئێمەیی موسلمان لە جوله که !!

لە کۆتای ئەم بابەتەدا دەگونجێت تۆی خوێنەری بەڕێژ ئەو پرسیارەت لەلا
 دروست ببێت، کە ئایا بۆ موسلمانان، ڕقیان لە جوله کە یەو بە دوژمنی خۆیانی
 دەزانن !!

یان، ئایا قورئان بۆ ئەوە نەداوە باسی جوله کەیی کردووە و بەخراب ناوی
 بردوون؟؟!

ئایا هەموو ئەم باسکردنە هۆکاریک نین بۆ ڕق لێ بوونەوهیی موسلمانان لە
 جوله که ؟!!

لەو لامدا دەڵێن: -

((دین ی پاک و بیگەردی ئێمە یەکیک لە دیارترین و بەرزترین سیمای بریتیه لە
 سۆز و خۆشه‌ویستی و سینه‌پاکی لە بەرامبەر یەکتەر و ڕق خواردنەوه و ئازارنەدانی
 یەکتەر و نەنواندن بۆ غزوقین لە بەرامبەر مرقەکانی تردا و ئازادکردن و چاپۆشی
 نواندن لە هەلە و کەم و کۆپەکانیان.

بهائی ئەمە دیارترین ینەمان لە بنەما بالاکانی ئیسلام و دەیان و سەدان ئایەت و
فەرموودە باوەرداران هەڵدەنێن بۆ نداشتی و بەرجەستەکردنی ئەم پەوشتە بەرزانه
لەژیانیاندا.

بەپێچەوانەشەو ئەنجام دەرانى سیفەتە نزمەکانى وەك بوغزو پق و لى
نەبووردن و ناخ پیسی و سەرجهەم سیفەتە نادروستەکان، بەسەرکەش و لادەر و
گوناهبار ناو دەبات و سزای سەختی دۆزەخیان لەبەرامبەردا ئامادەکراوە !!

جا پرسیارەکه لیڤه‌وه دەست پێدەکات: ئایا دینیك که سەرتاپای یاساو
بەرگەکانی سۆز و بەزەیی و مڕۆڤ دوستی و نداشتی و خێرو پێزو دادپەرورەری و
سینەپاکی و هەزاران سیفەتی تری بەرزى لەم جۆرەبیست، بۆ لەدەقە پێرۆزەکانی
هەردوو سەرچاوە سەرەکیەکی خۆیدا که - قورئان و سونەتە - هێندە خراپ باس
لە جوله‌که دەکات و بەجۆریك لە جۆرەکان باوەرداران و موسڵمانان هان دەدات
لەسەر شوێن نەکه‌وتنی جوله‌که و گاوریەکان و دروست کردنی هەستی پق لى
بوونەوه لەناستیاندا !!!؟

نۆر بە کورتی لەوه‌لامی ئەم پرسیارەدا ئەوه دەلێم: -

ئێمەى موسڵمانان ی شوێن که‌وته‌ی ئیسلام لەبەر ئەوه، پەمان لە جوله‌که نیه
که جوله‌که‌ن و شوێن ئیسلام نەکه‌وتون و پەپرەوی لە یاساکانی تەشریعی ئیسلامی
ناکەن، بەلکو پق بوونی ئێمە لە جوله‌که تەنها لەبەر سیفەتە خراپ و دزیوێکانیانە،
که بەدریژایی میژووی دروست بوونیان تا ئیستا هەمارەسەیان کردووه و ئەنجامیان
داوه.

ئەویش بى گومان لەباس و بەندەکانی پیشوودا بە دریژی باسەمان لێوه
کردووه، که باس کردن لەو سیفەتە دەرونیە دزیوانەیان لیڤەدا دووبارەیه.

هۆکاره گانی رق بوونی جوله که له ئیسلام و موسلمانان

ئهم باسه یان پیچه وانه ی بابه تی پیش خۆیه تی و له بهرام بهر ئه وه ی که موسلمانان رقیانه له سیفته ته دزیو و خرابی جوله که گان، ئه وانیش رق ئه ستور و نه یارن له گه ل ئیسلام و موسلماناندا به درێژای میژووی رهش و به ئیسته شیان ه وه .

به لام رق بوون و دژایه تی و نه یاری جوله که له گه ل ئیسلام و موسلماناندا زۆر جیاوازه له ورقه ی که باوه پداران هه یاته له جوله که، موسلمانان - ههروهک باسما ن کرد - ته نها له بهر ئه وه ی که جوله که هه لگری سیفته ته دزیو و خرابه کانه بونه ته جی ی سه رنج و رق له لای باوه پداران، نهک له بهر ئه وه ی که جوله که ن و شوین په یامیکی تری غهیری اسلام که وتوون، چونکه قورئانی ئیمه ئازادی ته وای داوه ته خه لکی له هه لباردنی هه ر دین و بیروباوه پێک که خۆی په سه ند دهکات و باوه پی پی یه تی ((لاکراه فی الدین)).

به لام رق و دژایه تی نه وان له گه ل ئیمه دا ده که پێته وه بۆ چه ند هۆکارێک که ئه مانه

۱- یه کێک له سه ره کی ترین هۆکاری رق بوون ی جوله که له ئیسلام و باوه پداران له سه ره تادا بریتی بوو له وه ی که په یام و پێغه مبه ری کۆتایی دنیا له په گه زو نه ژادی نه وان نه بوو، پیش هاتن و ده رکه وتنی پێغه مبه ر جوله که گان شانازی ئه وه یان ده کرد به سه ر عه ره به کاندو له هه مان کاتیشدا هه ره شه ی ئه وه یان لی ده کردن که دواین پێغه مبه ری په وانه کراوی خوا بۆ سه ر زه وی له خودی جوله که ده بیست و پاشان زال و سه رکه وتو ده بن به سه ر نه یاره کانیاندا، به لام سه ره نجام ئه وه ی جوله که بانگه شه یان بۆ ده کرد به ته وای مانا به پیچه وانه وه ده رچوو، پێغه مبه ر له خودی نه وان په وانه نه کرا، به لکو دواین پێغه مبه ر له عه ره ب بوو، هه ر له و ساته وه جوله که بریاری دژایه تی و نه یاریان له گه ل ئیسلام و باوه پداراندا پاگه یاندو ده یان جار هه ولێ کوشتن و تیۆرکردنی خودی پێغه مبه ریان دا، به لام خوا ی گه وره فیل و ساخته کاریه گانی پوچه ل کردنه وه و پێغه مبه ری

پاراست له دهستی چه پهل و دزويان، دژايه تيه کاني جوله که له شاري مه دینه و مه تاييهت دواي کوچي پيغه مبهرو باوه پداران له مه که وه بق مه دینه زياتر چر بوونه وه و ژير به ژير له گهل عه ره به نه يارو موشریکه کاني مه که دا په پيمانين گري دا بق نه وه د موسلمانان له ماو بهرن له شاري مه دینه دا، به لام نه وان دهستی خيانهت و نارواوه گنځيان به ده رکه وت، پيغه مبهري ئيسلام دواي ه ول و ماندوبووني زوري له پيناو نزيك بوونه وه له جوله که کان تا ديني خوايان پي پابگه يه نييت و نه رمي و چاوپوښي زوري له گهلدا نواندن، به لام سهره نجام به پيچه وانه ي هه موو نه م کارانه وه ناراسته يان وه رگرت و هه ر خه ريکي ناپاکي بوون، هه ر بويه له کوتايي دا پيغه مبهرفه رمانی دا به دژايه تي کردنيان، که خويان له سي تيره ي که وره ي وه ک (به نو نخير و به نو قينوقاع و به ني قريضة دا) نمايش کردبوو، دواي که پانه وه ي پيغه مبهرو و باوه پداران له په يمانی (حديبيه) که له گهل قريشيه کانداه ستیان، نه يارانی ئيسلام که کلک گري داربوون له گهل قره يش دا بایه خيان نه ما، به تاييهت جوله که کان هيچ سهنگ و به هايه کيان بق نه مايه وه، خيرا و ده ست به جي پيغه مبهرو ښکته فرمانی دا به که مارودانی (خيبر) که هه رسي تيره که ي تييدا جي گير بووبوون، باوه پداران که ماروي (خيبر) يان داو جولو که کانيش هيچ پيگه يه ک نه ما بق ده رچوونيان، سهره نجام مه دینه يان لي پاک کرايه وه و بق دواچارو له سهرده مي (عمري کوپي خه طاب) دا ته واولي جه زيره ي عه ره ب له جوله که و خيله کانينان پاک کرايه وه

۲- په کيکه تر له هوکاره کاني بق بووني جوله که له ئيسلام و موسلمانان بريته له وه ي که جوله که هه موو کات حه ز ده که ن که هه موو که س شوين نه وان بکه ویت!! نه ک شویت بکه ون!! نه مه سيفه تيکي زور خراپه له سيفه ته ده رونه کاني جوله که به دريژايي ميژوو، هه موو کات حه زي نه وه له ناخياندا بووه که خه لکي شوين دين و بيرو باوه پو پييازو سياست و سهرجه م پيگه کانينان بکه ویت، نه ک به پيچه وانه وه که نه مان شوين که سانی تر بکه ون، هه رله بهر نه م هوکاره يه که خواي که وره، که وره ترين نه يني ناخ و ده روني جوله که و گا وره کانمان بق ناشکرا

دهكات به وهی كه هه رگیز لیټ پازی نابن و دلّیان ساغ نابیتته وه له سه ره هیچ كه سیتك
تا نه و ده مهی كه شوین دین و بیروباوه پو پچكه یان نه كه ویت، هه روهك قورئان

ده هه رمویت: ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَبِيعَ مِلَّتَهُمْ ۚ﴾ البقرة: ۱۲۰

واته: هه رگیز جوله كه و گاور لیټ پازی نابن تا شوین دین و ئاكاریان نه كه ویت.
به لّی ئه مه گه وره ترین به لگه یه له سه ره ئه مهی كه هۆكاری پقی جوله كه مان بۆ
دیاری دهكات له به رامبه ره به ئیسلام و موسلمانان.

جوله كه به دریزای میژوو ته نانه ت به ئیسته شه وه هه ولّیان داوه كه ته واوی
مرۆفه كانی سه ره وهی مل كه چ و سه رشۆپ بكن به و ئومیده ی كه خه لکی وهك مه پ
و مالات شوینیان بكه ون و پرسپاری ئه وه نه كهن كه بۆ كوینیان ده به ن.

ئه مه یه كێكه له خه ونه هه ره گه وره كانی جوله كه و به تاییه ت له ئیستادا
ته واوی هه ولّیان له م پیتاوه دا خستۆته گه پ، له به رامبه ریشدا باش له وه حالی بوون
كه ئیسلام پێگه ره له به ره ده م گه یشتنیا ن به م حه زه، هه ربۆیه پقیان له ئیسلام و
موسلمانان كردۆته ئامانج له ژیا نی خۆیاندا.

۳- یه كێکی تر له هۆكاره كان بریتیه له وهی كه ئه م گه له هه لگری هه زاران
سیفه تی گه نده ل و نه خۆشن و له گه ل خوینیا ندا تیکه ل بووه - هه رله وه مه موو
سیفه ته ی كه پێشتر باسما ن لیوه كرد- گه وره ترین هۆكارن بۆ پق بونیا ن له ئیسلام
و موسلمانان، چونكه ئیسلام ئابړ و په رده لابه ره له سه ره سه رجه م ئه م سیفه ته
نادرو ستانه یان.

۴- یه كێکی تر له هۆكاره كان ئه وه یه كه ئه وان خۆیا ن به گه لی هه لپژارده ی خوا
(شعب الله المختار) ده زانن و به پی ی ئه م به رزیه ش كه بۆ خۆیا ن بپاریا ن داوه،
سه رجه می خه لکی به ئاژه ل و گیا نداره بار هه لگه ره كان ته ماشا ده كهن و له خوار
خۆیا نه وه بۆیا ن ده پوانن !!

باشیش له وه حالی بوون كه ئه م بانگه شه یا ن له لای ئیسلام هیچ بایه خوو
قورساییه کی نه و ئه و كه سه گه وره و سه رداره كه زیاتر له خوا ده ترسیت.

هه ربو به له م حاله شدا نه یاری ته وایان له گه ل نیسلامدا هه به و بهرده وام
دژایه تی له بهرام بهردا ده نوینن !!!

دو ساته کانی ژیا نی جوله که و حکومتی اسرائیل و مژده یه ک بو

موسلمانان

له باسه کانی پیشو ودا باسی هه ندی مۆکاری ناو خۆی و دهره کیمان کرد که
نامار به له ناو چوون و داپووخانی ده ولته تی (اسرائیل) ده که ن له خاکی فه له سطين
دا، له دوا ساته کانی نه م کتیبه دا حه زده که م باس له وساته نه بکه م که خودی
جوله که خۆشیان له ناو ده چن و دار و بهرد، دینه گۆو قسه کردن له دژیان و هاوار
له موسلمانان ده که ن که بجه نگن له گه ل جوله که دا و له ناویان بهرن !!

بی گومان پیش باس کردنی نه م واقعه ی که دیت به سه ر جوله که دا، ده بیّت
باس له حاله تیکی تربکه یین، که نه ویش دیاده و نیشانه کانی کوتایی دنیا به، چونکه
نه م مه سه له به په یوه ندیه کی راسته و خۆی به وسات و کاتانه وه هه به، نه ویش به م
جۆره .

((بی گومان نیشانه و به لگه کان له سه ر هاتنی قیامت و نزیک بوونه وه ی کوتایی
هاتنی دنیا بریتین له کۆمه لیک خالی زۆر و دابه ش بوون به سه ر دوو حاله تدا، که
نه وانیش پێیان ده و تریت نیشانه گه وره کان و بچوکه کان، نه وه ی زیاتر مه به ستمانه
بریتین له نیشانه گه وره کان و له ناویشیاندا دهرکه وتن و په یدابوونی ده جال،
دهرکه وتنی ده جال په کیکه له نیشانه گه وره کانی پۆژی دوا یی و فه رموده ی
پیتغه مبه ر ﷺ زۆره له باره به وه - که لیژه دا بواری باس لیوه کردنیان نیه .

ته نها نه وه نده نه بیّت که: ده جال له نه وه ی ئاده مه و له گرۆهی ئاده میانه و
هه لگری کۆمه له سیفه تیکی زۆر خراپه، ده جال پیاویکی گه نجی سورکاره و چاوی
پاستی کویره و بانگه شه ی خوا به تی ده کات و خه لگیکی زۆر شوینی ده که ون و له
خشته یان ده بات، له نیوان هه ردوو چاوی نوسراوه (کافر) و هه موو موسلمانیکی

خوینده وار و نه خوینده وار ده توانن بیخویننه وه، یه کیکی تر له سیفه ته کانی بریتیه له وهی که نه زۆکه و مندالی لی دروست نابیت) ^۱

دهنگ و باسی ده جال ده که ویته ناو هه موو جیگه و شویننیک و خه لکیکی زۆر شوینی درۆ و بانگه شه به تاله کانی ده که ون، یه کیکی له و کۆمه له و که سانه ی که به پێژه یه کی زۆر و به رچاو شوینی ده که ون و پالپشتی لی ده که ن بریتین له جوله که و پێژه یان (۷۰) هه زار که سه، هه روه ک پیتغه مبه ر ﷺ ده فه رمویت: ((یتبع الدجال من یهود اصفهان سبعون ألفاً))، رواء مسلم

واته : (۷۰) هه زار جوله که ی ناوچه ی (اصفهان) شوین ده جال ده که ون.

به لی فیتنه و خراپه یه که له دوا یه که کانی ده جال و شوین که و ته سه رگه ردا نه کانی ته واوی سه رزه وی پرده که ن و خوشی و ئارامی تیا دا ناهیلن، تا نه و کاته ی که خوای گه وره بۆ مه به ستی پزگار کردنی به نده کانی و پا کردنه وه ی زه وی له خراپه کاران سۆزی خۆی ده نوینن به رامبه ریان و (عیسای کوپی مهربه م) ده نیریته خواره وه، به م شیوه یه : -

((عیسای کوپی مهربه م (علیه سلام) پیاویکی بالا مام ناوه نده - واته نه کورته بالا یه و نه درێژه - و پووخساری هینده پاک و جوانه هه رده لی ی تازه له (حه مام) هاتۆته ده ره وه، له شاری دیمه شقی ولاتی سوریا وه و له کاتی نوێژی به یانی دا ^۲. دیته وه سه ر زه وی به مه به ستی یارمه تی دان و سه رخستنی موسلمانان له ده ستی ده جال و شوین که و ته کانی، عیسا (علیه سلام) بۆ ئه نجام دانی کۆمه له کاریکی زۆر پێویست خوای گه وره په وانه ی سه ر زه وی ده کاته وه، که گرنگ ترین و به رچاوترینیان بریتی یه له کوشتنی ده جال و جوله که شوین که و ته کانی له لایه ن موسلمانانه وه.

۱- أشراف الساعة: يوسف بن عبدالله بن يوسف الوابل : ص ۲۱۰.

۲- همان سه رچاوه : ص (۲۴۰).

له سهرده می پیغه مبه و پاشان خوله فای پاشیدین دا، موسلمانان په پره وی
 په کیک له فرموده کانی پیغه مبه ریان کرد که فرمانی دا به کوشتن و دهرکردنی
 (جوله که و گاورد کان) له نیوه دورگی عره ب هه روه که فرمودی: - ((لاخرجن
 اليهود والنصارى من جزيرة العرب حتى لا أدع إلا مسلماً))^۱

واته: جوله که و گاورد کان له دورگی عره ب وه دهرننن، تاغه یری موسلمان
 ی تیدا بانگ نه کریت و نیشته چی نه بیټ.

به لام ئه م جوړه جهنگ و کوشتاره ی جوله که له لایه ن موسلمانان شوین
 که و ته کانی عیسای کورپی مریه مه و زور جیاوازه له و سهرده می که جوله که
 له سهرده می (عمری کورپی خه طاب) دا، دهرکران و خاکی موسلمانان لى پاک
 کرایه وه، چونکه ئه م جوړه کوشتاره په کیک له به لکه و نیشانه کانی پوژى دواى و
 دارو به ردیش هاوکارن له گه ل سوپای موسلمانان بو له ناو بردنی جوله که، هه روه که
 پیغه مبه ﷺ ده فرمودی: {لاتقوم الساعة حتى یقاتل المسلمون اليهود، فیقتلهم
 المسلمون، حتى یختبى الیهودی من وراء الحجر و الشجر، فیقول الحجر أو الشجر: یا
 مسلم یا عبدالله ! هذا یهودی خلفی، فتعال، فاقتله، إلا الغرقد، فانه من شجر
 الیهود}^۲

واته: قیامت به رپا نابیت تا موسلمانان نه جهنگن له گه ل جوله که دا، پاشان
 موسلمانان ده ست ده کن به کوشتنی جوله که و جهنگاندن له گه ل یاندا تا ئه و
 نه ندازه ی که جوله که خو یان حه شارده دهن له پشت به ردووداره وه، ئه و جا (به رد)
 یان (دار) دینه قسه کردن و ده لئین:

ئه ی موسلمان، ئه ی به نده ی خوا ئه مه جوله که په که و له دواى منه وه خو ی
 حه شارداوه، وه ره بیکوژه و له ناوی به ره، ته نها (غرقده) نه بیټ که ئه م بانگ له
 موسلمانان ناکات، ئه ویش جوړه داریکى جوله که په - تایبه ته به خو یانه وه - به لئ

۱- رواه مسلم، کتاب الجهاد و السیر، باب إجماع الیهود من الحجاز (۱۲ : ۹۲) مع شرح النووي.

۲- رواه البخاری، کتاب الجهاد، باب قتال الیهود، وصحیح مسلم، کتاب الفتن و أشراف الساعة.

ناهم جوړه خواى گوره داروبه رد، دههينټه قسه و شان به شان له گه ل باوه پدارندا
دههنگن له دږى جوله كه تا له ناويان دهه بن و سهرزه ويان لى پاك دهكه نه وه.

چهند تېبېنيه ك له سهر هم مه سه له يه:

۱- سهرنج بده له پيسى و گنده لى جوله كه !! ته نانت له سهرده مى
ده جاليشدا پږلى خوږيان ده بينن و يه كښن له سهرخه رو يارمه تى دهر و پالېشته هره
به هيزه كانى ده جال، كه نه مه گه وړه ترين به لگيه له سهر خراپى و ناله باريان،
جوله كه به دريژايى ميژوو و ته نانت به ئيسته شه وه، پږلى ده جال ده بينن و، وه
به رده ست و جى نشينى نه و كرده كهن و پرژوه و داواكارى و بيو باوه پره كانى
له سهر زه ويدا بلاو دهكه نه وه و خه لگى راده هينن و پرځه يان پى دهكه ن له سهر
نه وهى كه ده جال هات و دهر كه وت، كاريكى تاوازه و نه خوازاو سهر سوپه ينه
نه بيت و به لكو به پيچه وانه وه پوداويكى زورناسايى بيت و به بى سى و دوو شوينى
بكه ون و په پره وى له كرده وه كانى بكه ن، گهر خه لگى باوه پريان به ده جال نيه، يان
گومان له باوه پرياندايه به رامبه ر به ده جال، نه وه ته نها سهرى جوله كه بكه ن و باش
بو كرده وه و بيو باوه پره كانيان بپوانن، نه و جا يه كلا ده بنه وه و باوه پريان زور به باشى
داده مزى كه ده جال راسته و هيچ گومان له بونيدا نيه و جوله كه ش باشتري
به لگن له سهر ده جال و كرده وه كانى.

۲- سهرنجيكي تر له سهر گنده لى جوله كه و چه په ليان نه وه يه كه: ئاخو
ده بيت نه گه له چنده پيس و خراپ بن تا (داروبه رد) ي بى گيان له ناپره حه
بوونى به رامبه ريان بينه گكو نه بنه په ناگه و حه شارگه بو جوله كه و ئاشكرايان بكه ن
تا موسلمانان راسته قينه كان بينه ده ست لئيان و له ناويان به رن !!!

جى سهر سوپمان نه بيت له لاتان كه دارو به ردو بى گيانه كان له خراپى
كرده وهى مرقفه شه يتان پفتاره كان بى زارو بى تاقه ت بن وله ناخى خوياندا هاوار
له ده ستيان بكه ن !!

من دانیام ههركات مرۆڤ له سه زهوی تاوان و خراپه دهكاته و سروشت
دهشیونی، سه رجه می نه م بونه و هه رو گهردوونه به گیان دارو بی گیانه وه بی زاری
له بهرامبهردا دهرده بپین و نه فرین له نه نجام دهرانی دهكهن، به لام ئیمه ی مرۆڤ
حالی نابین و تی ناگهین !!

دهریای نیل بوو به مایه ی پزگاریبون بۆ موسا و گه له که ی و گۆپ بۆ فرعه ون و
سه رباره کانی !!

ناگری بلیسه داری سوتینه ر بوو به جیگه یه کی ئارام و فیتک بۆ ابراهیم !!
زهوی پهق و بی گیان له ئاستی قاروندا بوو به ده ریا و قارونی پیدادا چوو
خواره وه !

چۆله که ی بی دهسته لات و بی زیان به ده تکه بهرده بچوکه کانی ده نوکیان
بوون به گه رده لولی پپرتۆله و غه زه بی خواوو سه رباره دپنده کانی ئه بره هه یان
له ناو برد، ئاوو باران که سه رچاوه ی ژیان و په حمه تی په روه ردگارن بۆ مرۆڤه کان،
بوون به غه زه ب و گه له که ی نوحیان غه رق ی تۆله ی خواپی کرد !! .

له لای ئیمه ی ژیری سنوردار داروبه ردو زهوی و ئاسمان و مانگ و خۆرو
ئه ستیره کان، بی گیانن و هه ستیان نیه !! و بی ناگان له باشه و خراپه ی
مرۆڤه کان؟! به لام له پاستیدا وانیه و هه موومان به بی جیاوازی به نده ی یهك خواین و
له ناو ئه و ملیونه ها دروست کراوه دا ته نها مرۆڤ و جنۆکه کانه که بی فره مان
په روه ردگاریان دهكهن و له سه ر بهرنامه ی ئه وزاته به رزه ناپۆن !! گه رنا
سه رجه می دروست کراوه کانی تری خوای گه و ره له گیان دارو بی گیان، به
ئه ندازه ی چاوتره کانی که له فره مان خوا لانه دن و له سه ر ئه و پێگه یه ده پۆن که
په روه ردگاریان بۆ داپشتون و کردویه تی به بهرنامه یان، هه موو دروست کراوه کانی
خوای گه و ره عیباده تی تایبه ت به خۆیان هه یه و ته سبیحاتی خوا دهكهن، به لام
ئیمه ی ژیری سنوردار لییان حالی نابین، هه روهك قورئان ده فره مویت: ((و ان من
شیء الا یسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبیحهم)).

۲- ئاشكرا تىرىن و ديار تىرىن و بى گومان تىرىن خال كه له ناوه پۇكى
 ھەرموودەكەدا ديارە، برىتتە له ناوېردن و بانگ كردنى ئەوانەى كه له گەل جولهكەدا
 دەجەنگن بە (موسلمان و بەندەى خوا)، لىرەو دەپە بۆمان دەسەلمى كەشەپى نىوان
 جولهكە و بەرھەست كارانىان، جەنگى نەتەو دەپى نىبە ھەروەك دەلئىن (عەرەب-
 اسرائىل) بەلكو جەنگى بىروباو دەپە دەئە، جەنگە له نىوان ھەق و ناھەقدا،
 جەنگە له نىوان موسلمان و غەيرە موسلمانداو ھىچ پەيوەندىبەكى بەمەسەلەى
 نەتەو دەپە گەز و زمان و كەسانى ديارى كراو دەنە !!!

ئەوانەى كەشان دەدەنە بەر بارقورسى جەنگى جولهكە تەنھا لەيەك كاتدا
 دەتوانن زال و سەرکەوتوبن بەسەرياندا كە موسلمانى پاستەقینەبن و بەندەى
 دلسۆزى پەروەردگارىان بن، گەرنا سەرکەوتن و زال بوون بەسەر جولهكەدا بەھەر
 ناوو پالئەرىكى تىرى (نەتەو دەپى و پەگەزى و.....) بى بەرھەمەو كارىكى
 ئەستەمە.

مىژووى ھەلەسطين لەنىوان سائەكانى

(۱۹۷۹ تا ۱۹۹۰)

□

يەككى تىر لەو باسە گرنگانەى كە پىويستە لەسەرى ھەلۆيستە بکەين برىتتە
 لە: گوزارشت كردن بە مىژووى (ھەلەسطين)دا، ئەویش لەنىوان كوتايى سەدەى
 نۆزدەھەم تا ھەشتاکانى سەدەى بىستەم، ئەوانىش برىتتە لە:

۱- ژمارەى جولهكەكان لەسەرەتاي سەدەى بىستەمدا زۆر كەم بوو، ئەو ھەش
 بەوجۆرەى كە لەسالى (۱۸۴۵)دا ژمارەيان لە (۱۲۰۰۰) تىنەدەپەپى، بەلام لە سالى
 (۱۹۱۴)دا ژمارەيان گەيشتە (۸۵۰۰۰) ھەزار كەس، ھۆكارى ئەمەش برىتتە بوو لەو
 دەست گرتن و يارمەتییانەى كە جولهى صەھىۆنىەتى جىھانى (الحركة الصهيونية
 العالمية) يارمەتى و كۆمەكى جولهكەى دا كە لە ولاتانى ئەوروپاوە كۆچ بەرەو
 ھەلەسطين بکەن.

۲- له سالی (۱۹۰۴) دا (جولهی صهیونی جیهانی) کونگره‌ی چواره‌می خوی گری داو له نه‌جامدا، بریار له‌سەر دامه‌زراندنی ده‌وله‌تیکی سهریبه‌خو درا بۆ ته‌واوی جوله‌که‌کانی جیهان له (نه‌رجه‌نتین).

دوای دوو سال و له سالی (۱۹۰۶) دا کۆبوونه‌وه‌یه‌کی تریان کردو بریاره‌که‌یان هه‌لۆه‌شاند هه‌و له‌بری نه‌رجه‌نتین (فه‌له‌سطین) یان دیاری کرد به ده‌وله‌تی نه‌ته‌وه‌یی بۆ جوله‌که.

له سالی (۱۹۱۴) دا و له‌گه‌ل ده‌ست پیکردنی جه‌نگی جیهانی یه‌که‌مدا به‌ریتانیا په‌یمانی دا به عه‌ره‌به‌کان که یارمه‌تییان بدات له‌وه‌ی که ئازاد و سهریبه‌خویان بکات و پرزگاریان بکات له‌ژێر ده‌سته‌لاتی عوسمانی، نه‌وه‌ش به‌ومه‌رجه‌ی که پالېشتی به‌ریتانیا بکه‌ن له دژی ده‌وله‌تی عوسمانی.

۳- له سالی (۱۹۱۶) په‌یماننامه‌ی (سایکس بیکو) مۆرکرا، له‌نیوان فه‌ره‌نسا و به‌ریتانیادا، نه‌وه‌ش به‌و جوړه‌ی که ولاتانی عه‌ره‌بی له‌یه‌ک پارچه‌یی‌وه بکړته چه‌ندین پارچه‌و سنور له نیوانیاندا دیاری بکړت، دوای نه‌م په‌یماننامه‌یه (لوبنان و سوریا) خزانه‌ژێر پکێفی فه‌ره‌نساوه، پاشان (نه‌رده‌ن و عێراق) یش خزانه‌ژێر پکێفی به‌ریتانیاوه.

۴- له سالی (۱۹۱۷) دا و له (۲) ی تۆقه‌مبه‌ردا به‌لیننی (به‌لفۆر) واژوو کرا، له‌م ساڵه‌دا (۱۹۱۷) وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی به‌ریتانیا که ناوی (جه‌یمس آرثر بلفۆر) بوو، په‌یمانی دا به‌گه‌وره‌ی جوله‌ی صهیونییه‌تی جیهانی، که ده‌وله‌تیکی نه‌ته‌وه‌یی بۆ ته‌واوی جوله‌که‌کان دایمه‌زینن له فه‌له‌سطین و له‌به‌رامبه‌ریشدا به‌ریتانیا په‌یمانی به‌ته‌واوی زمان و په‌گه‌ز و دینه‌کانی تری نیو فه‌له‌سطین دا که مافه‌کانیان پارێزگاری لێ بکات و ده‌ست به‌رداریان نه‌بیت.

۵- دوای ته‌واوبوونی جه‌نگی جیهانی یه‌که‌م و له سالی (۱۹۱۸) دا، سه‌ره‌تای هه‌نگاوه‌کانی کۆچی جوله‌که بۆ فه‌له‌سطین ده‌ستی پیکرد، که نه‌وکات فه‌له‌سطین له‌ژێر (ئێنتداب)ی به‌ریتانیادا بوو، به‌پێی نه‌م په‌یمانی (بلفۆر) ته‌واوی کارناسانی

کرا بۆ کۆچکردنی جوله که له سهرتاسه‌ری جیهانه‌وه به‌ره‌و‌ف‌له‌س‌طین، ئەمەش به
ئامانجی دامەزراندنی دەوله‌تیکی نه‌ته‌وه‌یی سه‌ربه‌خۆ بۆ جوله که له ف‌له‌س‌طیندا.
له‌ سه‌له‌کانی (۳۰) دا زۆرت‌رین پ‌یژ‌ه‌ی جوله که له ئەوروپاوه کۆچیان به‌ره‌و
ف‌له‌س‌طین ده‌ست پ‌یک‌رد، ئەمەش به‌هۆی ئازاردانیان له‌ لای‌ه‌ن نازی‌ه
ئه‌لمانییه‌کانه‌وه.

(ته‌له‌بیب) زۆرت‌رین ژماره‌ی جوله‌که‌ی له‌خۆگرت و دوا‌ی ئەمەش به‌سه‌رحه‌م
خاکی ف‌له‌س‌طیندا بل‌اوب‌و‌نه‌وه.

۶- له‌ سه‌الی (۱۹۱۹) دا یه‌که‌م کۆنگره‌ی نیشتمانی گر‌ید‌را له‌ ف‌له‌س‌طیندا
به‌ئامانجی ئیدانه‌کردن و به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی ته‌وا‌وی په‌یمانی (به‌لفۆر).

۷- له‌ سه‌الی (۱۹۲۰) دا کۆنگره‌ی (سان پ‌یمۆ) به‌ست‌را، له‌م کۆنگره‌یه‌دا به
ته‌وا‌وی بریار له‌سه‌ر ئەوه‌ درا که ف‌له‌س‌طین ده‌ب‌یت بج‌یت‌ه ژێر ده‌سه‌ل‌ات و پ‌ک‌یف‌ی
به‌ریتانیاه‌وه.

۸- له‌ سه‌الی (۱۹۲۲) دا کۆمه‌له‌ی ول‌اتان (عصبة‌ الامم) بریار‌ی ئەوه‌ی ده‌رک‌رد
که ف‌له‌س‌طین له‌ ژێر (ئ‌نتداب) ی به‌ریتانیادا ده‌ب‌یت به‌و جۆره‌ی که ئەم بریاره‌ له
سوودی جوله‌که‌کاندا ب‌یت به‌وه‌ی که زه‌مانه‌تی دامەزراندنی ده‌وله‌تیکی نه‌ته‌وه‌یی
سه‌ربه‌خۆ بۆ جوله‌که‌کان ب‌کات!!.

۹- له‌ سه‌الی (۱۹۲۹) دا شاری (قدس) گه‌وره‌ترین خۆپ‌یشاندان و شه‌پ‌تیایدا
ده‌ستی پ‌یک‌رد و عه‌ره‌بی دانیش‌توانی ف‌له‌س‌طین ه‌ی‌رشیان ک‌رده‌سه‌ر جوله‌که‌کان و
(۱۳۳) جوله‌که‌ کوژران و له‌ به‌رامبه‌ریشدا (۱۱۶) عه‌ره‌ب کوژران.

۱۰- له‌ سه‌الی (۱۹۳۶) دا ف‌له‌س‌طینییه‌کان مانگرتنی به‌رفراوان و سهرتاسه‌رییان
بۆ ماوه‌ی (۶۶) مانگ پاگه‌یاند، ئەمەش به‌هۆکاری داگیرکاری زه‌وییه‌کانیان له‌لای‌ه‌ن
جوله‌که‌کانه‌وه.

۱۱- له‌ سه‌الی (۱۹۳۷) دا (ل‌ج‌نة ب‌یل) هاته‌مه‌یدان، ئه‌و‌یش به‌م جۆره‌:
له‌و کاتانه‌ی که به‌ل‌ینی (به‌لفۆر) ی تیادا مۆرک‌را، به‌ریتانیا ه‌ول‌ی ئەوه‌ی دا که
ئ‌ه‌و بارگ‌رژیب‌یه‌ی له‌ن‌یوان عه‌ره‌ب و جوله‌که‌کاندا یه‌ ه‌ی‌وری ب‌کاته‌وه، به‌لام

سەرکه وتوو نه بوو، هه ربۆیه له سالی (۱۹۳۷) دا لۆرد رۆبه رت بیل (Loard peel) ته قریزیکێ پیشکەش کرد، که تیایدا باسی له وه ده کرد: بهرده وام بوونی داگیرکاری فهله سطين له ژێر (انتداب) ی به ریتانیا دا ناگونجیت له پووی کردارییه وه و گه وره ترین ئاستهنگ دروست ده کات له بهرده م بریاردان له دامه زاندنی دوو ده ولته تی سه ربه خو له فهله سطيندا به ناوی ده ولته تی عه رهب و ئیسرا ئیل.

۱۲- له سالی (۱۹۳۹) دا ده ولته تی به ریتانیا بریاریکێ تازهی ده رکرد نه ویش به وه ی که هۆشداریی دا به جوله که کان له وه ی که پڕۆسه ی کۆچ پابگرن به ره و فهله سطين، هه ر بۆیه جوله که کان زۆر نا په حهت بوون به م بریاره ی به ریتانیا و هه ستان به دروستکردنی چه ندین گروپی جه کدار تا زه بر له به ریتانیه کان و عه ره به فهله سطينیه کان بده ن له پیناو ژێر بارخستنی به ریتانیا و ئیجبارکردنی به وه ی که خاکی فهله سطين به جێبهێڵن و ئه مانیش ئیعلانی ده ولته تی جوله که ی تیادا بکه ن.

۱۳- له سالی (۱۹۴۵) دا و داوی ته واو بوونی جهنگی دووه می جیهانی، بۆ جاریکی تر بزوتنه وه ی سه هیۆنییه تی جیهانی داوای کرد که ده رگای کۆچ بۆ جوله که کانی جیهان بکریته وه بۆ فهله سطين.

۱۴- له سالی (۱۹۴۷) دا به ریتانیا بریاری نه وه ی دا که ده ست له داگیرکاری فهله سطين هه لبگریت و، ئه م په یامه شی به رزکرده وه بۆ نه ته وه یه کگرتوه کان. هه ر له به رته مه بوو که نه ته وه یه کگرتوه کان یه که م دانیشتنی خۆی گرێدا له سالی (۱۹۴۷) دا و باس له سه ر نه وه کرا که فهله سطين بکه ن به دوو په شه وه، تا دوو ده ولته تی ئیسرا ئیلی و عه ره بی تییدا دابه زیی و (قدس) یش له و نیوه نده دا بمی نیتیه وه، له ئه نجامدا (۳۳) ئه ندام له نه ته وه یه کگرتوه کان پازی بوون و له به رامبه ریشدا (۱۳) ئه ندام پازی نه بوون.

۱۵- له سالی (۱۹۴۸) دا یه که م جهنگ له نیوان عه رهب و ئیسرا ئیل ده ستی پێک کرد، ئه مه ش له به ره نجامی نه و بریاره بوو که درا سه بارهت به دابه شکردنی خاکی فهله سطين بۆ دووبه ش، سه ره نجام هه ریه ک له سه ربازانی (مصر و ئه رده ن و سو ریا و لو بنان و عێراق) و چه ندین جێگه ی تر به شداریی خۆیان پاگه یاند له گه ل

جەنگاۋەرانى فەلەسطيندا كە بىجەنگەن دژى قەۋارەى زاپۇنى، بەلام لەئەنجامدا
مەرەبەكان سەرگەوتتوۋ نەبوون و جەنگ بەسوۋدى جۈلەكە كۆتايى ھات.

۱۶- لە سالى (۱۹۴۸) بەدواۋە ھاۋكىشەكان بەرەو پىچەۋانەبوون ھەنگاۋيان
مەلگرت، ئەۋىش لەپوۋى ژمارەۋە پىكھاتەى دانىشتۋانى فەلەسطينەۋە، بەر
جۈرەى كە ژمارەيەكى زۆر لە دانىشتۋانى فەلەسطين بەھۆكارى ئەو بارگىزىيەى كە
لەناۋ خودى فەلەسطيندا ھەبوو دەستيان دايە كۆچ و ئاۋارەى ولاتانى دراۋسى
بوون، بەمەش ژمارەى كۆچ كەرانى فەلەسطينى گەيشتە نىكەى (۶۸۰.۰۰۰)
ئاۋارە، ھەربۆيە ھاۋكىشەكان لەپوۋى ژمارەى دانىشتۋانەۋە پارسەنگى بەلاى
جۈلەكەدا ھات و بوونە زۆرىنە لەخاكى فەلەسطيندا.

۱۷- لە سالى (۱۹۴۹) دا و بۆيەكەم جار (كنىست)ى ئىسرائىلى دەستى كرد
بە ھەلبژاردنى سەرۆكايەتى و لەئەنجامدا (حاييم واين) ھەلبژۇردا ۋەك يەكەمىن
سەرۆك بۆ قەۋارەى زاپۇنى.

۱۸- لە سالى (۱۹۵۶) دا كىردەۋەى گيان فىدايى لەناۋ فەلەسطيندا دەستى
پىكرد، دژ بە ھىزە داگىركارىيەكانى ئىسرائىل، لەبەرامبەردا قەۋارەى زاپۇنى بە
توندترىن شىۋە ۋەلامى دانەۋە، لەم كاتەدا (مىصر) ھەستا بە پىگرتن لە كەشتىيە
ئىسرائىلىيەكان بەۋەى كە تۆكەندى (سويس) بەكارنەھىنن لە تىپەپوۋنى كەشتىيە
جەنگىيەكانيان پىايدا.... لەم كاتە ھەستىارەدا بەرىتانيا و فەپەنسا يارمەتى
ئىسرائىلىيان بەۋە دا كە فشارىيان خستەسەر مىصر لە پاگرتنى ئەو يارمەتىيانەى
ئامادەيان كىردىبوو بۆ دروست كىردنى ئەو (سەد) ە گەۋرەيەى كە بىرپار بوو لە
باشورى (مىصر) دروست بىكرىت!! بەمەش ئىسرائىل سەرگەوت بەسەر مىصرداۋ
ئامانچەكانى ھاتنەدى و سەرەنجام كەرتى غەزە و سىنا و (ضفة)ى خۆرئاۋا
كەۋتنە ژۇر دەستى ئىسرائىل..

۱۹- لە سالى (۱۹۶۴) دا و لەبەرەنجامى ئەو دەرياستەمەى كە جۈلەكە
ئەنجاميان دا لە خاكى فەلەسطيندا، بزۋوتنەۋەى پىزگارى فەلەسطين (منظمة

التحرير الفلسطينية) دامەزراوە سالی (١٩٦٥) دا شۆڕشی خۆی دژی جولهکە
پاگەیاندا.

٢٠- لە سالی (١٩٦٧) دا، بیری نەتەووەپەرستی و پەرگەزپەرستی عەرەبی
بەشیوەیەکی خێراو بەرچاو بۆلابووێوە بە ولاتانی عەرەبیدا، هەربۆیە داواکرا لە
(جمال عبدالناصر) کە هەق لە جولهکە بکاتەو، لەم کاتەدا هێژیکێ عەرەبی
یە کگرتوو پێکھات و بۆلابوونەو لە سنوورەکاندا، پاشان ئەو دەروازانەیان داخست
کە کەشتییە ئیسرائیلییەکانی پێدا تێدەپەڕی، هەروەها داواش کرا لە (جمال
عبدالناصر) کە داوا لە نەتەووە یە کگرتوووەکان بکات کە لە میصر بچنەدەرەو!!
بەلام دواى تەنها (٦) پۆژ جەنگ کۆتایی ھات بەسەرکەوتنی ئیسرائیل و دۆپاندنی
عەرەبەکان، ھۆکارەکەشی بریتی بوو لەو یارمەتییە سەربازیانەى فەرەنسا بۆ
ئیسرائیل لە پێدانی فرۆکەى جەنگى و لەناوبردنى ھێزى سەربازى عەرەبەکان،
سەرەنجام بەشیکی تر لە خاکی فەلەستین داگیرکرا لە لایەن جولهکەووە بەمەش
سنووری جوگرافی ئیسرائیل زیادى کرد بەپێژەى چوار ئەوێندەى ئەوێ کە دواى
ئاکرەستى سالی (١٩٤٩) داگیرى کردبوو.

٢١- لە بەروارى (٦) ی ئۆکتۆبەرى سالی (١٩٧٣) دا و بۆ جارى سێیەم لە
ھێرشیکى کتوپرو چاوەپوان نەکراودا (مصر و سوریا) ھێرشیانکردە سەر ئیسرائیل،
ئەو پۆژە کە ئەم ھێرشەى تێدا کرا پۆژى جەژنى دینی ئیسرائیل بوو کە پۆژى
بەپۆژووبوونى پیرۆز بوو (صیام مقدس).

لەم جەنگەدا و لەسەرەتادا جولهکەکان سەرکەوتوونەبوون لەبەرگرتن لەو
ھێرشانەى کە دەکرایە سەریان چونکە عەرەبەکان لەلایەن یەکییتی سۆڤییتی ئەو
کاتەو یارمەتى دەدران، جگە لەوێ ھەریەک لە ولاتانی (کوەیت و سعودیە و
عێراق) یارمەتیەکانى خۆیان گەیاندا ھێزە عەرەبیەکان لە دژایەتى ئیسرائیلدا،
لەم پێناویدا زۆریک لە ولاتانی عەرەبی ھەناردەى نەوتیان پراگرت بەرەو ئەمریکا
دەولەتانى ترى پۆژئاوا کە یارمەتى ئیسرائیلیان دەدا، لەم پێناویدا ئەمریکا
پێگەچارەى کى ئاشتییانەى گرتەبەر بۆ چارەسەرکردنى ئەم جەنگە، ئەمەش

له پریگه ی نارډنی وه زیری دهره وه ی خوی به ناوی (ریتچارد نیکسن) له سهر نه وه ی که جهنگ پابگیریت له نیوان مصر و سوریا و ئیسرائیلدا و سهره دجام کاره که یان به نه دجام گه یشت...

۲۲- له سالی (۱۹۷۴) دا و له شاری (ریباط) بزوتنه وه ی پزگاری خوانی فهله سطینی (منظمة التحرير الفلسطينية) شهرعییه تی یاسایی پیدرا و، وهک یه که م نوینه ری خه لکی فهله سطین ده ست نیشان کرا و (یاسر عرفات) یش به سهرکرده ی دانرا و له نه ته وه یه کگرتووه کان و تاریکی پیشکه ش کرد.

۲۲- پریگه و تننامه ی (کامب ده یفد):

په یمانی (کامب دیفد) بریتی بوو له و پریگه و تنه ی که ئیمزا کرا له به رواری (۱۹۷۸/۹/۱۷) له نیوان سهرۆکی نه و کاته ی مصر (محمد أنور سادات) و سهرۆک وه زیرانی ئیسرائیل (مناحیم بیغن) دوا ی (۱۲) پوژ له دانوستان له (کامب دیفد) له ویلایه تی (میریلاند) ی نه مریکا نزیك به پایته ختی نه و ولاته که (واشنطن) ه.

له سالی (۱۹۷۷) دا و له بهرده م نه نجوومه نی نوینه راندا (أنور سادات) نه وه ی پاگه یانند که ئاماده یه سهردانی ئیسرائیل بکات، ته نانه ت بچیته ناو (کنیست) ی ئیسرائیلیشه وه !!

به لئ، (سادات) له (۲۰) ی تۆفه مبه ری سالی (۱۹۷۷) دا به ره و (کنیست) ی ئیسرائیلی به پریگه وت و تاریکی پیشکه ش کرد و نه وه ی دووپات کرده وه که ههنگاوی ناشتی ده نیت له گه ل ئیسرائیلدا، و مه بهستی نه م وتانه م ته نها ناشتی سهرتاسه ربیه که جهنگی له دوا نه بیئت !!

دواتر سادات (بیغن) ی بانگیشت کرد بۆ مصر و له (إسماعيلية) کۆنگره یه کی گه وره ی بۆ سازدا و، نه ویش له وی ستراتیژو سیاسه ته کانی خویانی دهره ق به مصر و فهله سطین و جیگه ناکۆکه کانی وهک (سیناء) باسکرد.

خاله سهره کپه به بریار له سهر در او دکانی ئەم پهیمان نامه به بریتی بوو له مانه،
* کۆنایی هیئان به جهنگ له نیوانیا ندا (مهر و ئیسرائیل) و بانگه شه کردن بۆ
ناشتی در یزخایه ن و بهرده وام.

* دامه زاندنی په یوه ندییه کی دروست و باش له نیوان میسر و ئیسرائیلا،
* پاشه کشته کردن سهر بازانی ئیسرائیل له (سیناء) که له سالی (۱۹۶۷) دا
جووله که داگیری کرد بوو و ته سلیم کردنه وهی به میسر.
* ریکه دان به که شتییه سهر بازییه کانی ئیسرائیل که نۆکه ندی (سوئیس) بۆ
مه رانه کانی خویان به کار بهینن و ریکریان لی نه که ن.

دهستکه وته کانی ئەم ریکه و تن نامه به:

* (سیناء) بۆ میسر که رایه وه دواي (۱۱) سال داگیر کردن.
* بۆ یه که م جار و له لایه ن دهوله تیکی خاوه ن شارستانی و که و دهی وه ک
میسره وه، دان نرا به دهوله تی ئیسرائیلا، که ئەمه که و ده ترین دهستکه وتی
جووله که بوو له م گرتیه سته دا.
* هه ردوو ولات سوودمه ند بوون له په یوه ندییه کانی یه کترو دانانی بالو یزخانه ی
هاوبه ش له ولاتانی یه کتر دا.
* له پووی ئابورییه وه هه ردوو لا سوودمه ند بوون، ته ویش به کار ئاسان بۆ کردن
ئه وانه ی که سهر دانی ولاتی یه کتریان ده کرد بۆ به سهر بردنی کاته کانیا ن به شیوه ی
که شتوگوزار.

دهزگای سیخوړی ئیسرائیلی (موساد):

په کټکی تر له و باسه گرنگانه ی که په یوه نډی به باسه که مانه وه هیه بریتیه له، تیشک خستنه سر دهزگای سیخوړی جوله که، که ناسراوه به (موساد).

سهره تا ه زده که م نه و راستیه بلیم که ه موو حزب و دهسته و کومه ل و ده وله تیک له م دنیا په دا که م تا زور دهزگایه کی ه والگیری سهره خویان هیه، نه مه ش له پیناو دهیان نامانجا، که لیره دا بواری باسکردنیا نیه، بوونی نه م حاله ته تا پاده یه ک کارکی ناسایه، به لام نه وه ی جتی سهرنجه!! بوونی نه م جوړه دهزگایانه ته نها بۆ کاری سیخوړی و تیکدانی ژیا نی خه لک و نه وانه به کاردیت که زیان له سر به رژه وه ندیه کانی ئیسرائیل!!

دهزگای سیخوړی جوله که (موساد) میژووی دروست بوونی ده که پټه وه بۆ (۵۰) سال پیش دروست بوونی ده وله تی ئیسرائیل له فله سطيندا.

دوای قوناغ به ندیه کی زور له چونه تی و بهرنامه ی کارو ناوی نه م دهزگا سیخوړیه، بۆ یه که م جار و له سالی (۱۹۵۱) دا و به په سمی ناوی (موساد) ی لیترا، شوینی سهره کیان بریتیه له خانویه کی ناسای له جاده ی (ملک شاول) له (ته لئ بيب).

به پتی سهر میتریه که سالی (۱۹۹۶) نه نجام دراوه، ژماره ی نه و کارمندان ی له م دهزگایه کار ده که ن پیکهاتون له (۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰) که س و له ناویاندا (۵۰۰) ضابطی سهر بازیا ن تیدایه که ته مه نیا ن ده گاته نزیکه ی (۵۲) سال!!

کاره گرنگه کانی (موساد) بریتین له:

- ۱- سیخوړی کردن (التجسس).
- ۲- کوشتن به شیوه ی نهینتی (الإغتیالات).
- ۳- دست گرفتن به سر چه کدا.
- ۴- سیخوړی کردن له پیناو دروستکردنی فیتنه و شه پدا.
- ۵- فراندنی نه وانه ی که خویان مه به ستیانه.

بېگومان (موساد) له چمندين دوزگای سهرمکی بېگهاتووه که نه مانه،

- ۱- به شیک تاییه ته به کۆکردنه وهی زانیاری ورد له سهر ته واوی مه سه له کان و پاشان پۆلین کردن و لیکولینه وه دهر باره یان.
- ۲- به شیک تر کاریان بریتیه له سیخوپړی و چاودپړی کردن.
- ۳- به شیک تریان کاری سهره کیان بریتیه له پفاندن و کوشتن.
- ۴- هندیکی تریان په یوه سن به ته زیرو وینه گرتن و ناگادار بوون.
- ۵- به شیک تری نه م دوزگا خویتاوییه ترسناکه په یوه سته به مه شق کردن به نه دمانی له سهر فیکرکردنیاں بۆ کاری سیخوپړی و چۆنیه تی ده سته و تنی زانیاری و مامه له کردن له ناو خه لک و..
- ۶- به شیک تریان که له هه موو به شه کان هه ستیار ترو گرنګ ترو ترسناک تره، بریتیه له کوشتنی سیخوپړه کانی تر، که سهر به حزب و گروپ و ده وله ته کانی ترن.
- ۷- به شیک تر له و دوزگایه پپی ده وتریت (عل) نه ویش به مانای ناست به رزی (رفیعه المستوی) نه دمانی نه م به شه کاریان بریتیه له کۆکردنه وهی ته واوی زانیاری له سهر ولاته عه ره بیه کان له ناوخوای نه مرکا دا.

کۆتایی

دوای ئەو نەمایشتە خێرایییەکی کە لە سێم و گەندەلی و بێ باوەڕی و خراپە و درۆی جوله کە کردمان، دەبێت باش لەو تێبگەین و حالیی بێین، کە پالادانەو و خەوتن و بێ باک بوون لەم دوژمنە سەرسەختە دادی ئێمەکی موسلمان نادات و دەبێت هەول بدەین، سەرەتا لە تێگەشتن لە ئیسلام بە هەردوو سەرچاوە گەورە کە یەو (قران و سونەت) گەورەترین پێشناین لە ژیاکی ئێمەکی موسلماندا و تەواوی گەورەکی و زانایی و پەروەشتە بەرزەکان و سەرچەم لەزلا و نازو نێمە تەکانمان لەسایەکی ئەو دوو سەرچاوە گرنگەو، کە بە داخەو ئێمەکی موسلمان لێیان بێ تاگاین و تارادەییەکی زۆر پشت گوێمان خستوون، جوله کە بە تەوراتیان دژایەتی قورئانمان دەکەن، بە حاخامە گەندەلەکانیان دژایەتی مامۆستا میژەر پاکەکانمان دەکەن، بە تەلمود و بروتوکولات دژایەتی سونەت و بخاری و موسلیم دەکەن، بە (کنسیت) یان دژایەتی مزگەوتە منارە بەرزەکانمان دەکەن، بە عەقیدەکی پێر لە شیرک و بێ باوەڕییان دژایەتی یەکتا پەرستی ئێمەکی ئومەتی ئیسلام دەکەن!! بەلام ئایا ئێمە لە کوێین؟! چەندە خۆمان نامادە کردووە بۆ دژایەتی ئەم دوژمنە سەرسەخت و ناشکرایەمان؟! چەندە هەولمان داوە کە لە سەر پێگە و بێر و باوەڕە چەو تەکانیان هەنگاو هەلنەگرین؟! ئەگەر کە سێک لە دوای خوێندنەوێ ئەم کتێبە و بەتابیەت تر ئەم چەند دێرەکی کۆتای پرسیاریکات و بلێت: ئایا ئێمە چیمان لە بەرامبەر جوله کە و دەولەتی زل میژو پێر چەکی ئیسرائیل دا پێ دەکرێت تا ئەجایی بدەین؟!

لەو لامدا پێی دەلێم: بخوێنەرەو و هەولی خۆپشنبێر کردنی خۆت بدە، چونکە ئەوانەکی سەرقالن بە خوێندنەوێ شتی بەسودەو و گەورەترین زەبر لە دلی دوژمنان دەدەن، چونکە گومان لەو دا نیە کە، کەسی خوێندەواریان گەل و میللەتی خوێندەواری نابنە مەر و مالات و هەردەمەکی شوانێک پێش خۆیان بخات و ئەمانیش تەنها گۆی پایەلی کردنیان لە سەربێت!!

پاشان له قورئان و سونهت شارهزا به و نه و کاتانهی که به شتی بی مانا و بی سوده وه سهرق دهکەیت، ههولئ شارهزا بوونت به له دینهکەت، چونکه شارهزابوون و جی به جی کردنی دین، ژینی باشت پی ده به خشمیت له دونیا و دواپوژدا و ژیر و بهرچاو پوشت دهکات دهربارهی دوست و دوژمنهکانت!! پاشان ههرگیز شوین نه و پینگه و پتیارانه مهکهون که بهره و بی دینی و سهرگەردانی دونیا و دواپوژ دهتان بهن و بهلکو تهنها شوین ئیسلام بکهوه، چونکه به شوینکه وتنت بۆ ئیسلام بریاری که وهرترین جهنگ و دژایهتیت له گهل شهیتان و شاگردەکانی له جولهکه، بریارداوه و له سهنگەری بهرامبهریان.

له کوئایدا داواکارم له له پهره وردگاری به سوژ که نه م نوسینه م بۆ بکاته تویشووی پوژی دواي و هوکاری سرپنه وهی تاوانهکانمان و پاشان پهنج و ماندوو بونم له نوسینی نه م کتیبه دا به (جهاد) بۆ بنوسیّت که له گهل سهرسهخت ترین دوژمنی خواو موسلماناندا که جولهکه ن، ئیمه گهر بۆمان نه کریت و بوارمان بۆ نه سازیت له نزیکه وه دژایهتی جولهکه بکهین، به لام خو به ههست و ههلویت و قه له م و زمان له دووره وه ده توانیین دژایهتیان بکهین وهیچ نا گهلی موسلمانانی کوردی خو شه ویستمان له فیل و بی باوه پی و دوژمن کاریان ناگاداریکهینه وه، خوای گهره جاریکی تریش لیت داوا ده که م که نه م نوسراوه م بۆ بکهیته تویشووی پوژی دواي و پاداشتی هه موو نه وانهش بدهیته وه که دهستیان گرتم و یارمهتیان دام ههرله پیدانی سهرچاوه، وه ک مامۆستای زۆر به پیز (مه لا محمه د پینجویتی) پیش نویژی مزگه وتی عبدالرحمن بۆسکانی و، برای زۆر خو شه ویستم به پیز (مه لا جلال صادق) پیش نویژی مزگه وتی حاجی ابو بکری سیوهیلی له پاکیشانی بابهتی نه نته رنیت و برای خو شه ویستم مامۆستا (مه لا ناصح موبه ری) که یارمهتی له چاپ دانی نه م کتیبه ی دام و مامۆستای زۆر به پیز و خاوه ن قه درم (مامۆستا سهید احمد عبدالوهاب) له شاری هه ولیر، زۆر هانی دام له نوسینی نه م کتیبه دا، خوای گهره پاداشتی هه موویان به زیاده وه بداته وه و نه وانه شیان که ناوم نه بریوون،

داوا له تۆی به پزیش ده که م که له هه له و که م و کورتیه کانم ببوریت و
به خوشه ویستی خۆتان بمان به خشن.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (آمین).
اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَمَلِي كُلَّهُ صَالِحاً وَاجْعَلْهُ كُلَّهُ خَالِصاً لَوَجْهِكَ الْكَرِيمِ (آمین).

تم بحمد الله العزيز الحكيم

١٠ / جمادی اول / ١٤٣١

٢٤ / ٦ / ٢٠١٠

مجله

عقیده و شریعت و میثاق

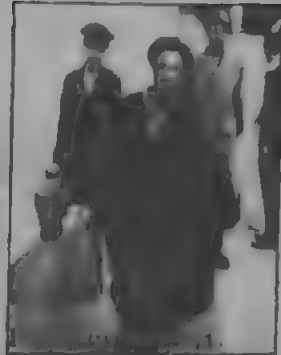
Balfour, Arthur

وینای وزیر دهردهی
بریتانیا (جیمی آرثر
بلفور) سالی ۱۹۱۷

Herzl, Theodor

وینای دامه زینه ری
بزوتنه وهی صهیونیست
(تیودور هرتزل)

کرجی حوله که له ولتانی نرمره
یو فلهستین دولی جهنگی
به کامی حیاتی سالی ۱۹۱۸

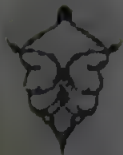
داگیرکرنی فلهستین له لایه
بریتانیاوه له سالی ۱۹۲۲

یه که کم کزنگره ی نیشتمانی فلهستینی
نژبه په یمانی (بلفور) سالی (۱۹۱۹)

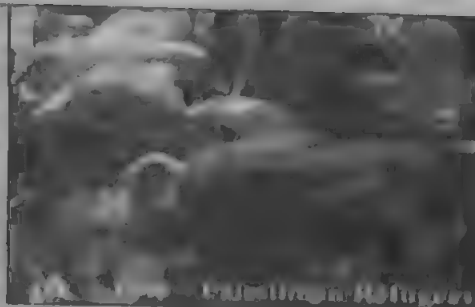

مانگرتنی (۶) مانگی سه رتاسه ری له فلهستیندا سالی ۱۹۳۶

جولگە

عەقىدە و شەرىئەت و مەنزۇرىيەت

۱۹۴۸ سالى ۱۹۴۸ - First Arab-Jews war

۱۹۴۹ سالى ۱۹۴۹ - UN Partition Plan for Palestine

۱۹۶۷ سالى ۱۹۶۷ - Six Days War

۱۹۷۳ سالى ۱۹۷۳ - Yom Kippur War

۱۹۷۴ سالى ۱۹۷۴ - Iranian Revolution

۱۹۷۹ سالى ۱۹۷۹ - Iranian Revolution

سەرچاوه‌كان

- ١- القرآن الكريم.
- ٢- الجامع لأحكام القرآن.....قرطبي.
- ٣- صفوة التفاسير.....محمد علي الصابوني.
- ٤- تفسيري ناسان.....بورهان محمد أمين.
- ٥- النفوذ اليهودية.....فؤاد سيد عبد الرحمن الرفاعي.
- ٦- الموجز في الأديان و المذاهب المعاصرة.....ناصرين عبدالله القفاري.
- ٧- الموسوعة الميسرة في الأديان و المذاهب المعاصرة- الندوة العالمية للشباب الإسلامي.
- ٨- حقيقة اليهود.....فؤاد بن سيد أحمد عبد الرحمن الرفاعي.
- ٩- اليهود في القرآن.....عفيف عبدالفتاح طبارة.
- ١٠- الأساطير التاريخية اليهودية حول أرض المسجد الأقصى.....عثمان سعيد العاني.
- ١١- اليهود.....زهدي الفاث.
- ١٢- الصهيونية.....عبد القهار العاني.
- ١٣- اليهودية عقيدة وشرعية.....أ-د- أسعد السمحراني.
- ١٤- دراسات في اليهودية.....عبدالله حسن علي بركات.
- ١٥- الأسلام و اليهودية (دراسة مقارنة من خلال سفر اللاويين: و علي عبد السميع حسين.
- ١٦- موسوعة الأديان.....وفاء فرحات.
- ١٧- أديان و فرق.....د.أمين القضاة.
- ١٨- أضواء علي برو توكولات حكماء الصهيون (النصوص الكاملة) دراسات تحقيقية تاريخية معاصرة: رجاء عبد الحميد عرابي.
- ١٩- الماسونية و المنظمات السرية ماذا فعلت؟ ومن خدمت؟ عبد المجيد همو.
- ٢٠- موسوعة اليهود و اليهودية و الماسونية، د.عبد الوهاب المسيري.
- ٢١- العرب و اليهود في التاريخ.....د.أحمد سوسة.
- ٢٢- بلادنا فلسطين.....مصطفى مراد دباغ.

- ٢٣- القدس.... قصة مدينة.....المنظمة العربية للتربية والثقافة والعلوم.
- ٢٤- التغيرات الجغرافية والديمقراطية.....مركز دراسات المستقبل.
- ٢٥- التكوين التاريخي لفلسطين.....التغير الأسبوعي ((قضايا دولية)).
- ٢٦- موقع منظمة التحرير الفلسطينية على الأنترنت.
- ٢٧- الموسوعة الفلسطينية.....
- ٢٨- اليهود تاريخ إفساد وإغلال ودمار..... د.توفيق الواعي.
- ٢٩- معالم قرآنية في الصراع مع اليهود..... د.مصطفى سليم.
- ٣٠- فهمه نكي سياسي سهبا.....عبدالقادر صالح.
- ٣١- سايته كاني نه نترنيت.
- ٣٢- أخلاقنا أو الدمار.....إبراهيم نعمة.
- ٣٣- أشراط الساعة.....يوسف بن عبدالله بن يوسف الوابل.
- ٣٤- كردستان له به ردهم فتوحاتي ئيسلاميدا.....حسن محمود حمه كريم.
- ٣٥- المدخل لدراسة التوراة و العهد القديم : محمد علي.
- ٣٦- مقارنة الأديان.....أحمد شلبي.
- ٣٧- قصص الأنبياء.....عبد الوهاب نجار.
- ٣٨- روح الدين الإسلامي.....عفيف عبد الفتاح طيارة.
- ٣٩- تجديد الفكر الديني.....محمد إقبال.
- ٤٠- رؤية إسلامية الأحوال عالم المعاصر: محمد قطب.
- ٤١- الإسلام و زيف الأقلام.....محمد محي الدين حمادة.
- ٤٢- الأسفار المقدسة قبل الإسلام.....د.صبا طعيمة.
- ٤٣- أساس الدين..... د.هلال فارحي.
- ٤٤- التلمود تأريخه و تعاليمه.....ظفر إسلام خان.
- ٤٥- اليد الخفية..... د.عبد الوهاب المسيري.
- ٤٦- المدخل لدراسة الشريعة الإسلامية.....عبدالكريم زيدان.
- ٤٧- دلالة الحائرين.....موسى بن ميمون.
- ٤٨- التربية الدينية المسيحية.
- ٤٩- تفسير المنار.....محمد رشيد رضا.

- ٥٠- إنجيل متى.
- ٥١- المجتمع اليهودي.
- ٥٢- قاموس الكتاب المقدس.
- ٥٣- قاموس المحيط.
- ٥٤- الأحكام السلطانية و الأحكام الدينية.....أبي الحسن الماوردي.
- ٥٥- الجنايات في الفقه الإسلام.....د.محمد هاشم عمر.
- ٥٦- بداية المجتهد و نهاية المقتصد.....إبن رشيد.
- ٥٧- المسيح المنتظر و تعاليم التلمود.
- ٥٨- من طوائف العادات و غرائب المعتقدات.....د.محمود سلام.
- ٥٩- مركز المرأة في شريعة اليهودية.....السيد عاشور.
- ٦٠- الأحكام الشرعية للأحوال الشخصية الإسرائيليين.....أحمد شلبي.
- ٦١- اليهود في التاريخ الحضارات الأولى.....عوتاف لويون.
- ٦٢- الكنز المرصود في قواعد التلمود.....روهلنج.
- ٦٣- الفكر اليهودي أطوره و مذاهبه.....حسن ظاظا.
- ٦٤- أحكام الشرعية.....إبن شمعون.
- ٦٥- الخطر اليهودي : محمد خلف التونسي.
- ٦٦- الدولة العثمانية عوامل النهوض و السقوط.....د.علي محمد الصلابي.
- ٦٧- اليهود و الدولة العثمانية.....د.أحمد النعيمي.
- ٦٨- تاريخ الدولة العثمانية.....د.علي حسون.
- ٦٩- المسألة الشرقية.....محمد ثابت الشاذلي.
- ٧٠- الحرب و الشعوب.....بدرالدين السباعي.
- ٧١- صحيفة المحرر العربي.
- ٧٢- الأسس الدينية للحركة الصهيونية.....تعمي.
- ٧٣- دراسات اليهودية و المسيحية في كردستان.....د.فرست مرعي.
- ٧٤- جوله كه كاني كوردستان أحمد باوه.
- ٧٥- گولای سهرمؤر.....وه گيپانی: به كرمه مه صديق.
- ٧٦- فقه السيرة به كوردی.....وه گيپانی: شيخ محمد شيخ سميع.

- ۷۷- کتاب الاموال..... لابن الجوزي.
- ۷۸- سيرة ابن هشام.....
- ۷۹- بیرو پاو په فتاره په پښتو ژبه کانی پښتو ژبی (داعش).... علی بابیر و ه تمان.
- ۸۰- روضة الأنوار في سيرة النبي المختار..... (صفی الرحمن المبارک فوری).
- ۸۱- تاریخ الطبری.....

۵	پیشہ کی چابی دووہم.....
۶	پیشہ کی.....
	<u>بہندی بہ کہم: میزووی دروست بوون و هوکاری ہلاوہوونہوہی</u>
۱۰	جولہ کہ لہ سہر زہویدا.....
۱۵	پزگارہوونی (جولہ کہ) کان بہ راہہ رایہ تی (موسا) و ہلڈانہوہی چہند لاپہرہیہ کی رہشی زیانیان لہ زہوی کہنعاندا.....
۱۵	پوداوی بہ کہم.....
۱۶	پوداوی دووہم.....
۱۶	پوداوی سییہم.....
۱۷	پوداوی چوارہم.....
۱۸	پوداوی پینجہم.....
۱۹	هوکاری ناوانانی جولہ کہ بہ (یہود).....
۲۰	پیناسہی وشہی (اسرائیل و بہنی اسرائیل).....
۲۰	پیناسہی وشہی (العبرية أو العبرانية).....
۲۱	سیفہ تہکانی جولہ کہ.....
۴۳	<u>بہندی دووہم: کتیبہ پیروژہکانی جولہ کہ</u>
۴۳	(۱) تہورات.....
۴۴	بہشی بہ کہم (الاسفار الخمسة) یان (تہورات).....
۴۵	بہشی دووہم (الأنبياء).....
۴۶	بہشی سیّ یہم (الکتب).....
۴۸	دہستکاری کردنی تہورات (تحريف التوراة).....
۴۹	خویندہوہی تہورات.....

۵۰ ۲) ته لمود
۵۱ به شه کانی ته لمود
۵۲ ۱- المشناه
۵۲ ب- الجمارا
۵۳ به شه کانی (الجمارا)
۵۳ ۱- جمارای فه له سطيني يان (أوشليم)
۵۳ ب- جمارای بابلی
۵۵ گرنکی و گه وره یی ته لمود له لای جوله که
۵۷ تیشکیک له سهر برکه و خاله بریار له سهر دراوه کانی ته لمود
۵۷ ۱- خوای گه وره له پوانگهی ته لموده وه (الله فی التلمود)
۵۹ ۲- وه سفی جوله که له په پراوه په شه کانی (ته لمود) دا
۶۳ ۳- ئافره ت و گری به سستی هاوسه ری و بواره کانی (په وشت) له برکه کانی (ته لمود) دا
۶۵ ۴- گا وره کان له په پراوه کانی (ته لمود) دا
۶۶ ۵- سویند خواردن و یاسا کانی له (ته لمود) دا
۶۹ به ندی سی یه م: <u>خه سه ته کانی جوله که و تیشکیک له سهر بیرو</u>
 با وهر یان له قورئانه وه
۸۴ پوخته ی و ته له م باره یه وه
۸۸ کومه لو لایه نه کانی جوله که
۸۸ ۱- السامریون
۸۹ ۲- الفریسیون یان (الریانیون)
۹۰ ۳- الصدوقیون
۹۰ ۴- القراءون یان (العنائیون)
۹۱ ۵- المتعصبون

۹۱	۶- الكتبة.....
۹۱	۷- السبئية.....
۹۲	۸- اليهودية الأصلية.....
۹۲	۹- اليهودية الأثوزكية.....
۹۳	۱۰- اليهودية المحافظة.....
۹۳	۱۱- القبالة.....
۹۳	۱۲- يهود الدونمة.....
۹۳	۱۳- ناطوري كارتا.....
۹۴	به ندى چوارهم: ته شريع له دينى جوله كه دا.....
۹۵	خالى په كه م: نه و ياسايانه ي كه په يوه ستن به عبادته كانه وه.....
۹۵	۱- پاك و خاويښى (الطهارة).....
۹۶	أ- الجماع.....
۹۶	ب- الحيض.....
۹۶	ج- الاحتلام (شەيتانى بوون).....
۹۶	د- النفاس (مندال بوون).....
۹۷	۲- نوښكردن له شريعتى جوله كه دا.....
۱۰۰	۳- پوڅو له شريعتى جوله كه دا.....
۱۰۲	نه و كات و مانگانه ي كه جوله كه پوڅوى تيدا ده گرن.....
۱۰۵	چەند سەرنجيك له پوڅوى جوله كه.....
۱۰۵	۴- حەج له شريعتى جوله كه دا.....
۱۰۵	۵- زه كات له شريعتى جوله كه دا.....
۱۰۶	۶- جهړن و بونه كان له شريعتى جوله كه دا.....
۱۰۶	نمونه ي نه و پوڅانه ي كه جوله كه كړدوويانه به جهړن و ټاھنگى تيدا ساز ده كهن.....

- ١٠٦ - ١- بۆرئی شەممە
- ١٠٨ - ٢- عید الفصح
- ١٠٨ - ٣- جەزنی سەری سەال
- ١٠٩ - ٤- جەزنی المظلة
- ١١٠ - ٥- جەزنی بۆریم
- ١١١ - ٦- جەزنی باکورە
- ١١١ - ٧- جەزنی ئەسابیع
- ١١١ - ٨- جەزنی هەتاف
- ١١١ - ٩- جەزنی تەشەیین
- ١١٢ - ١٠- جەزنی کەفارە
- ١١٤ - ١١- جەزنی سەریە خۆیی
- ١١٥ - بوا و تە لەسەر جەزنی بۆتەکان
- ١١٦ خانی دوووم: ئەو یاسا و تەشریعاتی کە پەیوەندیان بە ھەرمانەکانەوە
ھەیە
- ١١٨ خانی سێ یەم: دەست نۆیژ
- ١١٩ خانی چوارەم: خولاردنی شەری و ھەلال (کوشین)
- ١١٩ خانی پێنجەم: سەری پیتی شەری
- ١١٩ خانی شەشەم: پۆژ ژمیری جولە کە
- ١٢٠ خانی ھەوتەم: ئەو تەشریع و یاسایانەی کە پەیوەندیان بە تاوان و
سزایە ھەیە لە دینی جولە کەدا
- ١٢١ تاوانی کوشتن و سەندنەوەی تۆلە لە دینی جولە کەدا
- ١٢١ ١- کوشتنی بە ئەنقەست (قتل العمد)
- ١٢٢ ٢- کوشتنی بە ھەلە (القتل الخطأ)
- ١٢٢ ٣- بون بە ھۆکاری کوشتنی کەسیک (القتل بسبب)

- ١٢٢ ئەو تاوانانەى كە كوشتن سزايانە لە شەرىعەتى جولەكەدا.
- ١٢٣ ١-خواردنى خوڤن.
- ١٢٣ ٢-نۆربازى.
- ١٢٤ ٣-چونە لاى ئازەل.
- ١٢٤ ٤-چونە لاى ئافرەت لە كاتى سوپى مانگانەى دا.
- ١٢٤ ٥-كارکردن لە پۆژى پاك بوونەوه.
- ١٢٤ ٦-جوڤن دان بە دايكو باوك.
- ١٢٥ داوڤن پيسى لە شەرىعەتى جولەكەدا.
- ١٢٦ خواردنەوهى عارقو ماددە هۆش بەرهكان و باس كردنيان لە شەرىعەتى جولەكەدا.
- ١٢٧ دزى لە شەرىعەتى جولەكەدا.
- ١٢٨ خالى هەشتەم: ئەو ياساوتە شەرىعەتى كە پەيوەنديان بە ژن هينان و طەلاق و ئافرەتەوه هەيه بە شۆهەيه كى گشتى.
- ١٢٨ يەكەم: ئافرەت لە شەرىعەتى جولەكەدا (المرأة في الشريعة اليهودية)....
- ١٣٠ دووهم: ژن هينان لە شەرىعەتى جولەكەدا (الزواج).....
- ١٣١ سى يەم: گرڤ بەستى هاوسەرگيرى (عقد الزواج).....
- ١٣٣ چوارەم: فرەژنى (تعدد الزواج).....
- ١٣٤ پينجەم: جيا بوونەوه (الطلاق).....
- ١٣٥ شەشەم: ميرات (الميراث).....
- ١٣٦ حەوتەم: ئەو ئافرەتەتى كە حەرمان هينانيان لە شەرىعەتى جولەكەدا..
- ١٣٧ هەشتەم: شوكردى ئافرەتى جولەكە بە غەيرە جولەكەو بە پينچەوانەشەوه.....
- ١٣٨ نۆيەم: هاوسەرگيرى لە گەل بۆه ژندا (زواج الأرملة).....
- ١٣٩ دهم: خەتەنە كردن (الختان).....

- ١٣٩ يانزميه م: (سوو) له ياساكانى ته شريعى جوله كه دا.
- ١٤١ دوانزه: پيش له ته شريعى جوله كه دا (الliche).
- ١٤٢ به ندى پينجه م.
- ١٤٢ باسى يه كه م: چيرۆكى پروتوكولات حكماء الصهيون.
- ١٤٣ باسى دوو م: بيرۆكه ي پروتوكولات.
- ١٤٥ باسى سى يه م: ناوه پۆكى خاله بريار له سهر دراو ه كان پروتوكولات چى
تيدا بوو؟!
- ١٤٥ قوناغى يه كه م: پيش دامه زاندى و پيكه ينانى ده و له تيكي سه ربه خو بو
جوله كه كانى جيهان
- ١٤٦ ئامانجى يه كه م: هه و لدان بو له ناو بردن و كوتايى هينان به ده و له تى
عوثمانى
- ١٤٧ له دايك بوونى عثمانى كوپى ارطغرل
- ١٤٨ سلطان عبدالحميدى دوو م و جوله كه
- ١٥٢ دامه زاندى كومه لى (الاتحاد والترقى) له لايه ن جوله كه و دژايه تى
پيكردى خه لافه ت
- ١٥٦ دوا و ته له م باسه دا
- ١٥٦ ئامانجى دوو م: له ناو بردنى ده سته لاتى قه يسه ر له پوسيا داو يارمه تى
دانى شوعيه ت بو گرتنه ده ستنى ده سته لات
- ١٦٤ ئامانجى سى يه م: ده ست گرتن به سه ر راگه ياندى (السيطرة على الاعلام)
- ١٦٧ قوناغى دوو م: ئامانجه كانى پروتوكولات دواى دامه زاندى ده و له تى
إسرائيل له فه له سطين دا
- ١٧٠ ته و ابوونى جه نكى دوو مى جيهانى و نزيك بوونه و هى دامه زاندى
ده و له تى جوله كه له فه له سطين
- ١٧١ نه خشه ي جوله كه كان له كه پانه وه يان بو فه له سطين و داگير كردنى

۱۷۲ دوا وتە لەم باسەدا.....
۱۷۷ بەندی شەشەم: میژووی جولەکه‌کانی کوردستان.....
۱۷۷ باسی یەکه‌م: میژووی ھۆکاری پەیدابوونی جولەکه‌ لە (عێراق) بە گشتی و خاکی کوردستان بە تایبەتی.....
۱۷۹ باسی دووھەم: ئیمارەتی (حیدیب) ی جولەکه‌ لە کوردستاندا.....
۱۸۰ باسی سێ یەم: جولەکه‌کانی پۆژھەلات و کوردستان.....
۱۸۲ باسی چوارەم: شوینە پیرۆزەکانی جولەکه‌ لە کوردستاندا.....
۱۸۵ باسی پینجەم: ھۆکاری کۆچ کردنی جولەکه‌کانی کوردستان بۆ ئسرائیل لە ناوھەراستی سەدەیی (بیست) دا.....
۱۸۶ باسی شەشەم: قوناغەکانی کۆچ کردنی جولەکه‌کانی جیھان لە نێوان ساڵەکانی (۱۹۴۸ - ۱۹۷۳).....
۱۸۶ یەکه‌م: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۴۸ تا ۱۹۵۱).....
۱۸۷ دووھەم: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۵۲ تا ۱۹۵۴).....
۱۸۷ سێ یەم: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۵۵ تا ۱۹۵۷).....
۱۸۷ چوارەم: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۵۸ تا ۱۹۶۰).....
۱۸۸ پینجەم: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۶۱ تا ۱۹۶۴).....
۱۸۸ شەشەم: ماوەی نێوان ساڵانی (۱۹۶۵ تا ۱۹۷۳).....
۱۸۸ ناوھەندە سەرەکیەکانی نیشتەجێ بوونی کوردە جولەکه‌کان لە ئسرائیل..
۱۸۸ ۱- (الرأي)
۱۸۹ ۲- کفار بروجام.....
۱۸۹ ۳- ناوھەندی (مضطحام)
۱۸۹ ۴- ناوھەندی (نسهاریم)
۱۸۹ ۵- نعوذ زیوت کاستەل.....
۱۹۰ بەندی ھەوتەم.....

- تیشكىك لىسەر ژيانى جولهكه لىسەردەمى خۇشەويست ﷺ و شارى
 مەدینەدا..... ۱۹۰
- باسى يەكەم / (واقى دىنى و سياسى و دەستەلات و ھىز و ئايدىا
 بەرچاۋەكانى مەدینە لىساتى گەيشتى خۇشەويست و ھاۋەلان بۇ شارى
 مەدینە)..... ۱۹۰
- باسى دوۋەم / بەستى پەيمان نامە لىگەل جولهكه كاندا (معاهده مع
 اليهود)..... ۱۹۵
- باسى سىيەم / دەست پىكردى يەكەم خىانەتى جولهكه لىشارى مەدینە
 دەرھەق بەموسلمانان..... ۱۹۸
- باسى چۈرەم / (بەنوقەينوقاع) پەيمان دەشكىنن..... ۲۰۰
- باسى پىنچەم / ئابلوقەدان و خۇبەدەستەۋەدان و سەرشۆپۈۋون و
 دەرکردن..... ۲۰۲
- باسى شەشەم / خىانەت و پەيمان شكىنى جولهكه كانى (بەنى نضير)..... ۲۰۵
- باسى ھەۋتەم / خىانەت و پەيمان شكىنى جولهكه كانى بەنوقريظة..... ۲۱۰
- باسى ھەشتەم / تەۋابوۋنى جەنگى خەندەق و گەمارۆدان و دەرکردن و
 تەمى كردنى جولهكه ئاپاكەكانى بەنى قريظة..... ۲۱۳
- چەند سەرنج و پونكردنەۋەيەكى گرنگ دەربارەى ھۆزى خىانەتكارى
 بەنوقريظة و ژمارەى كوژراۋەكانيان!..... ۲۱۶
- ئىسلام بەشئەۋەيەكى گشتى بە (۵) شئەۋە مامەلە لىگەل دىلدا دەكات
 كەئەۋانىش برىتيە لى..... ۲۲۳
- فەتخ كردنى قەلاكانى خەيبەر و ھۆكارە سەرەكەكانى ئەم جەنگە..... ۲۲۷
- دوا ۋتە لىم بەشەدا..... ۲۴۴
- بەندى ھەشتەم..... ۲۴۶
- باسى يەكەم: ملكەچ بوۋنى دەۋلەتە زل ھىزەكان لى خزمەت جولهكه دا.. ۲۴۶

۲۴۷ پۆلى به ریطانیا
۲۴۸ پۆلى به كىتى سۆڧىهت له كۆندا
۲۴۹ پۆلى ئه لمانیا
۲۵۱ پۆلى فەرهنسا
۲۵۲ پۆلى ئه مریكا
	باسى دووهم: پروداوه كانى (۱۱) ى سىبتمبر و دهستى جوله كه له
۲۵۵ پشتیانوه
	باسى سى يهم: هۆكاره كانى له ناوچوون و ههرهس هینانى دهولهتى پرله
۲۶۷ سته مى اسرائیل
۲۶۷ هۆكاره ناوخۆییه كان
۲۷۳ هۆكاره دهره كیه كان
۲۷۶ دوا وته له م باسه دا
	باسى چوارهم: ناو ژماره ى حزبه اسرائیلیه كانى ناو فهله سطين و میژوى
۲۷۸ دروست بوون و به رنامه ى كارکردن و په پره وو پروگرامیان
۲۷۸ یه كه م: حزبی مزراحی
۲۷۸ دووهم: حزبی هابوعیل
۲۷۸ سى يهم: حزبی ئه غوادات اسرائیل
۲۷۹ چوارهم: حزبی بوعالى اغوادات اسرائیل
۲۷۹ پینجه م: ریکخراوى (غوشن ایمونیم)
۲۸۰ شه شه م: حزبی دینی نیشتمانی
۲۸۰ حه وته م: حزبی اسرائیل بیتنا
۲۸۱ هه شته م: حزبی عه مه لی اسرائیلی
۲۸۱ نویه م: حزبی لیکود
۲۸۲ ده یه م: حزبی کریکاران

۲۸۲ یانزه: حزبی کادیما
۲۸۳ دوا و ته له م پاسه دا
۲۸۴ تیشکیک له سهر حزب و لایه نه بهر هه لست کاره کانی نیو فهله سطين
۲۸۵ په که م: بزوتنه وهی حماسی اسلامی
۲۸۸ دووهم: بزوتنه وهی فتح
۲۹۰ سی یه م: بزوتنه وهی جیهادی نیسلا می
 نایا جوله که گه لی هه لېژارده ی خوان (شعب الله المختار) هه روه ک
۲۹۳ بانگه شه ی بۆ ده که ن؟!
 کیشه ی فهله سطين له نیوان بیر ی ناسیونالیزمی عه ره بی و هه سستی
۲۸۹ اسلامیدا
۳۱۰ تیشکیک له سهر (قدس) و میژووی دروست بوونی
۳۲۳ هوکاري پق بوونی نیعمه ی موسلمان له جوله که
۳۲۵ هوکاري پق بوونی جوله که له اسلام و موسلمانان
 دوا ساته کانی ژبانی جوله که و حکومتی اسرائیل و مژده یه ک بۆ
۳۲۸ موسلمانان
۳۳۱ چه ند تییینییه ک له سهر نه م مه سه له یه
۳۳۳ میژووی فهله سطين له نیوان ساله کانی (۱۹۰۰ تا ۱۹۷۹)
۳۴۱ ده زگای سیخوپی ئیسرا ئیلی موساد
۳۴۳ کوتایی
۳۴۶ وینه کان
۳۴۸ سه رچاوه کان
۳۵۲ پیپرست

بەرھەمە چاپکراۋەگانی نوسەر:

- ۱- جۈلەكە كىن، ۱۹۹۷.
- ۲- ئەم رېچكانە بىناسە: (عەلمانىيەت - تەبشىر - بوزىيەت)، ۱۹۹۸.
- ۳- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى ئادەم)، ۱۹۹۸.
- ۴- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى نوح)، ۱۹۹۸.
- ۵- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى موسا)، ۱۹۹۹.
- ۶- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى داۋد)، ۲۰۰۳.
- ۷- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى عىسا)، ۱۹۹۸.
- ۸- ھەنگاۋىك بەرھەمە پاستگۈيى، ۲۰۰۵.
- ۹- سىتەم، ۲۰۰۶.
- ۱۰- خۇ بەگەۋرە زانين، ۲۰۰۷.
- ۱۱- خاكى بوون، ۲۰۰۷.
- ۱۲- سۆزى نەتەۋە يان نەتەۋە پەرىستى (بەھاۋبەشى: د. سىد أحمد)، ۲۰۰۹.
- ۱۳- مۇسلمانى بەھىز و چەند سەرنجىك لەسەر مەسەلە ئىمانىيەكان (بەھاۋبەشى لەگەل د. سىد أحمد عبدالوھاب)، ۲۰۱۱.
- ۱۴- جۈلەكە (عەقىدە و شەرىيەت و مېژوويان)، ۲۰۱۰.
- ۱۵- مەسىحيەت (عەقىدە و شەرىيەت و مېژوويان)، ۲۰۱۲.
- ۱۶- ئىسلام (عەقىدە و شەرىيەت و مېژوويى)، ۲۰۱۴.

ئەو بەرھەمانەى كە ئامادەن بۇ چاپ:

- ۱- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى ئىدىرىس).
- ۲- زىنجىرە داستانى پىغەمبەران (ژيانى صالح).
- ۳- ياسا نەگۈرەكانى قورئانى پىرۆز (بەشى يەكەم).
- ۴- ياسا نەگۈرەكانى قورئانى پىرۆز دەربارەى دەستەللاتى خۋاى مەزن (بەشى دوۋەم).